LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

45

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIŢIA A DOUA

EDITURA POLITICA
BUCUREŞTI — 1967

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

45

Martie 1922—martie 1923

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1967

www.dacoromanica.ro

PREFAŢA

Volumul patruzeci şi cinci al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise în perioada 6 martie 1922 — 2 martie 1923. În ele Lenin continuă să elaboreze principalele probleme privind construirea socialismului, politica externă a Statului sovietic, mişcarea muncitorească şi comunistă mondială.

Rezultatele obţinute în primul an de aplicare a noii politici economice au confirmat întru totul justeţea acestei politici : au fost înregistrate primele succese în opera de refacere a economiei naţionale, alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănime s-a întărit, situaţia internaţională a Republicii Sovietelor s-a consolidat. Pe baza acestor rezultate, Lenin a tras concluzii importante pentru politica de viitor a partidului comunist.

Volumul începe cu cuvîntarea „Despre situaţia internaţională şi internă a Republicii sovietice", rostită la 6 martie 1922 în şedinţa fracţiunii comuniste a Congresului general al muncitorilor metalurgişti, cuvîntare în care Lenin a pus pe tapet problema încetării retragerii economice vremelnice şi a trecerii la pregătirea unei ofensive asupra elementelor capitaliste, reorganizîndu-se în mod corespunzător munca pe linie de partid, de stat şi în domeniul economic.

Noile sarcini ale partidului au fost temeinic expuse şi fundamentate de Lenin la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, care a avut loc între 27 martie şi 2 aprilie 1922.

www.dacoromanica.ro

Volumul de față cuprinde o serie de materiale legate de lucrările congresului.

În raportul politic al Comitetului Central și în cuvîntările și intervențiile la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, în raportul „Cinci ani de revoluție rusă și perspectivele revoluției mondiale" prezentat la Congresul al IV-lea al Internaționalei Comuniste, în cuvîntarea rostită la plenara din 20 noiembrie 1922 a Sovietului din Moscova, precum și în interviul acordat lui A. Ransome, corespondentul ziarului „Manchester Guardian", și în scrisoarea „Către colonia rusă din America de Nord", care se publică pentru prima oară în Opere, Lenin dezvăluie esența, însemnătatea și metodele de înfăptuire a noii politici economice.

Între socialism și capitalism, arăta Lenin, se desfășoară o luptă înverșunată, în care se decide „care pe care". Întreprinderile de stat și cele capitaliste — întreprinderi comerciale și industriale ruse și străine — se angajaseră pe calea unei întreceri, și sarcina consta în a învinge capitalismul în această întrecere.

Lenin sublinia că, din punct de vedere economic și politic, n.e.p.-ul asigură pe deplin posibilitatea de a construi fundamentul unei economii socialiste. Clasa muncitoare deține întreaga putere politică. „Forța economică pe care o deține în mîinile sale statul proletar al Rusiei este cu totul suficientă pentru a asigura trecerea la comunism" (p. 102). Linia generală a partidului este justă. Ce mai trebuie deci ? Mai e nevoie de pricepere de a conduce, de a organiza munca practică, de a gospodări bine. Lenin recomanda ca principalul în muncă să-l constituie alegerea justă a cadrelor și controlul îndeplinirii hotărîrilor și directivelor partidului și guvernului. „*Verificarea oamenilor și controlul îndeplinirii efective a fiecărei sarcini* — în aceasta, neapărat în aceasta și numai în aceasta constă acum miezul întregii noastre activități, al întregii noastre politici" (p. 16).

Indicînd în ce direcție trebuie să se desfășoare munca pentru îmbunătățirea aparatului de stat, în scrisoarea adresată prezidiului celui de-al V-lea Congres general al sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat, Lenin scria :

www.dacoromanica.ro

„Principala sarcină ce ne revine în momentul de față — și o foarte importantă sarcină pentru anii ce vin — constă în reducerea și ieftinirea sistematică a aparatului de stat prin restrîngerea lui, printr-o mai bună organizare, prin lichidarea tărăgănelii, a birocratismului și prin micșorarea cheltuielilor neproductive“ (p. 332).

În condițiile n.e.p.-ului, cînd, datorită unei anumite creșteri a elementelor capitaliste și întăriri a stihiei micburgheze înviaseră ideile ostile marxismului, munca ideologică-educativă în mase și lupta împotriva ideologiei burgheze au căpătat o importanță deosebit de mare. Volumul de față conține cunoscutul articol „Despre însemnătatea materialismului militant“, în care Lenin a stabilit principalele direcții în care trebuie să se desfășoare activitatea partidului comunist pe frontul filozofic, a caracterizat scopurile lui, a indicat măsuri practice și a stabilit sarcinile și metodele propagandei ateiste. Întregul articol e pătruns de ideea marii însemnătăți a materialismului dialectic și istoric pentru transformarea naturii, a vieții sociale și a conștiinței oamenilor. Dezvoltînd ideile cuprinse în lucrarea sa „Materialism și empiriocriticism“, precum și în „Caiete filozofice“, Lenin a subliniat necesitatea unei legături indisolubile între filozofia marxistă și științele naturii, necesitatea elaborării multilaterale a dialecticii pe baza generalizării fenomenelor și proceselor din viața socială și a realizărilor obținute de științele naturii.

Comuniștii, scria Lenin, trebuie să apere în mod consecvent filozofia marxistă, să ducă o luptă sistematică și intransigentă împotriva curentelor idealiste de tot felul, să dezvăluie sub poleiala „ultimului cuvînt“ al științei burgheze caracterul reacționar al doctrinelor filozofice la modă. Aceste extrem de importante teze principiale își păstrează și în zilele noastre semnificația lor programatică.

În lucrările incluse în volumul de față ocupă un loc important problemele politicii externe a Țării Sovietelor, și în primul rînd problemele legate de Conferința de la Genova — prima conferință economică internațională la care a participat Statul sovietic.

În scrisoarea sa din 14 martie 1922 către G. V. Cicerin, în modificările și observațiile la proiectul de declarație

www.dacoromanica.ro

a delegației sovietice la Conferința de la Genova, în cuvîntarea „Despre situația internațională și internă a Republicii sovietice" rostită în ședința fracțiunii comuniste a Congresului general al muncitorilor metalurgiști, și în raportul politic al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, Lenin a stabilit sarcinile și tactica delegației sovietice.

Programul pe care delegația sovietică l-a prezentat la conferință pornea de la principiul leninist al coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite și prevedea neamestecul în treburile interne, neagresiunea, egalitatea deplină în drepturi și avantajul reciproc, colaborarea în domeniul economic, politic și cultural, recunoașterea dreptului la autodeterminare pentru toate popoarele coloniale, acordarea de ajutor țărilor slab dezvoltate, anularea tuturor datoriilor de război și revizuirea tuturor tratatelor militare, rezolvarea tuturor conflictelor pe cale pașnică și preîntîmpinarea războiului, reducerea generală a înarmărilor și interzicerea armelor de distrugere în masă.

Lenin considera că trebuie sprijinite acele cercuri și elemente din țările capitaliste care se pronunță pentru menținerea păcii și stabilirea de relații economice cu Rusia Sovietică. „...Nu ne este indiferent — spunea el — dacă avem de-a face cu acei reprezentanți ai taberei burgheze care urmăresc să soluționeze problema printr-un război sau cu acei reprezentanți ai ei care au o orientare pacifistă, oricît de defectuos ar fi acest pacifism și oricît de puțin ar rezista el, din punctul de vedere al comunismului, fie și unei umbre de critică" (p. 76).

În interesul coexistenței pașnice, al întăririi pozițiilor socialismului, arăta Lenin, statul socialist poate și trebuie, dacă acest lucru este necesar, să ajungă la compromisuri cu țările capitaliste. La Conferința de la Genova, Statul sovietic a prezentat o serie de propuneri concrete care să poată servi drept bază pentru tratative. Guvernul sovietic era dispus să facă concesii, cu condiția respectării principiului reciprocității. „Se înșală însă amarnic — sublinia Lenin în interviul acordat corespondentului ziarului „The New York Herald" — cei ce vor să propună delegației ruse la Conferința de la Genova condiții umilitoare. Rusia

www.dacoromanica.ro

nu va permite să fie tratată ca ţară învinsă. Dacă guvernele burgheze vor adopta un asemenea ton faţă de ea, vor comite o mare prostie" (p. 172).

Călăuzindu-se după directivele Comitetului Central al partidului, după indicaţiile lui Lenin, delegaţia sovietică a dat o ripostă hotărîtă tentativelor ţărilor imperialiste de a ştirbi suveranitatea Statului sovietic, a respins insolentele lor cereri prin care se urmărea aservirea economică şi politică a Republicii sovietice, lichidarea Puterii sovietice, transformarea Rusiei într-o anexă semicolonială a capitalismului mondial. Fermă şi în acelaşi timp suplă, politica leninistă a permis delegaţiei sovietice să folosească contradicţiile din tabăra imperialiştilor şi să împiedice crearea unui front comun al statelor capitaliste împotriva Republicii Sovietelor.

Lenin considera că legăturile economice, dezvoltarea comerţului constituie unul dintre cei mai importanţi factori care favorizează coexistenţa paşnică între cele două sisteme. O serie de materiale incluse în volumul de faţă — „Către preşedintele Comitetului pentru concesiuni de pe lîngă Comisia de stat a planificării", „Scrisoare către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu contractul încheiat cu un consorţiu de firme germane", o serie de documente referitoare la acordarea unei concesiuni lui L. Urquhart — arată cu cîtă perseverenţă a urmărit Lenin încheierea unor acorduri economice cu ţările capitaliste şi cu diferite companii, respingînd totodată cu hotărîre orice clauze dezavantajoase Ţării sovietice.

Lenin atribuia monopolului comerţului exterior un rol deosebit de important în rezolvarea sarcinilor construcţiei socialiste. El vedea în acest monopol unul dintre principalele posturi-cheie ale statului socialist în domeniul economic şi arăta că numai pe baza monopolului comerţului exterior, a reglementării planificate de către stat a importului şi exportului de mărfuri, economia — pe atunci slabă — a Ţării sovietice putea fi pusă la adăpost împotriva unei invazii a capitalului străin, numai pe această bază se puteau asigura refacerea şi dezvoltarea industriei naţionale, realizarea de beneficii şi sporirea fondului de aur, ambele necesare pentru industrializarea ţării. Lenin sub-

www.dacoromanica.ro

linia îndeosebi importanța pe care o capătă monopolul comerțului exterior în legătură cu extinderea relațiilor economice cu statele burgheze ; el arăta că atacurile înverșunate ale imperialiștilor străini și ale elementelor capitaliste din interiorul țării împotriva monopolului sovietic al comerțului exterior nu fac decît să confirme necesitatea lui. Această problemă devenise cu atît mai acută cu cît unii lucrători cu munci de conducere pe linie de partid și de stat (G. I. Sokolnikov, N. I. Buharin, G. L. Peatakov) se pronunțaseră pentru desființarea monopolului comerțului exterior sau pentru atenuarea lui (I. V. Stalin, G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev).

În volum este inclusă scrisoarea din 15 mai 1922 către I. V. Stalin, cu un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia privind confirmarea menținerii monopolului comerțului exterior ; acest proiect a fost adoptat de Biroul Politic. Ulterior însă, la 6 octombrie 1922, pe baza unui raport al lui Sokolnikov, plenara C.C. a adoptat — în absența lui Lenin — o hotărîre cu privire la atenuarea monopolului comerțului exterior. În scrisoarea sa din 13 octombrie către Comitetul Central (vezi p. 236—240), Lenin a declarat că nu e de acord cu hotărîrea plenarei, a supus unei analize critice poziția lui Sokolnikov și, arătînd că acum se vede nevoit să facă „demersuri pentru o excepțare de la normele stabilite", a propus ca rezolvarea acestei probleme să fie amînată pe termen de două luni, pînă la viitoarea plenară a C.C., propunere care a fost acceptată de Comitetul Central. La 13 decembrie Lenin a dictat o scrisoare adresată plenarei Comitetului Central, în care a examinat amănunțit și a infirmat argumentele invocate de Buharin împotriva monopolului comerțului exterior. Lenin s-a declarat categoric împotriva oricărei tergiversări a soluționării problemei monopolului comerțului exterior la plenara C.C. „Pe viitor, orice oscilări în această problemă atît de importantă — scria el — sînt absolut inadmisibile, întrucît ar zădărnici orice activitate" (p. 362).

În conformitate cu propunerea lui Lenin, plenara din 18 decembrie 1922 a C.C. a adoptat în unanimitate o hotărîre prin care a confirmat necesitatea absolută a menți-

www.dacoromanica.ro

nerii și întăririi monopolului comerțului exterior. Ulterior, Congresul al XII-lea al partidului a confirmat și el necesitatea menținerii neștirbite a monopolului comerțului exterior.

Lenin a acordat o deosebită importanță stabilirii de relații prietenești între Statul sovietic și țările Orientului, întăririi acestor relații. În interviul acordat lui M. Farbman, corespondentul ziarelor „Observer" și „Manchester Guardian", el a expus poziția guvernului sovietic la Conferința internațională de la Lausanne pentru problemele Orientului Apropiat, care urma să se întrunească curînd. Subliniind necesitatea satisfacerii aspirațiilor naționale progresiste ale țărilor Orientului Apropiat, Lenin a spus: „Din experiența noastră am căpătat convingerea nestrămutată că numai o atenție cu totul deosebită față de interesele diverselor națiuni face să dispară baza oricăror conflicte, înlătură neîncrederea reciprocă și teama de intrigi, creează — mai ales în rîndul muncitorilor și țăranilor care vorbesc limbi diferite — acea încredere fără de care atît relațiile pașnice între popoare, cît și dezvoltarea cu succes a tot ce este valoros în civilizația de astăzi sînt absolut imposibile" (p. 260).

Guvernul sovietic, în frunte cu Lenin, a promovat neabătut o politică externă iubitoare de pace. Lenin a arătat necesitatea unei lupte sistematice pentru pace, împotriva pericolului războaielor imperialiste, subliniind că e nevoie de cît mai multe „hotărîri și măsuri... care să ducă într-adevăr la pace, dacă nu la înlăturarea completă a pericolului de război" (p. 261). Lenin a cerut ca din proiectul de declarație a delegației sovietice la Conferința de la Genova „să se excludă neapărat" pasajul în care se spunea că „concepția noastră despre istorie" „presupune inevitabilitatea unor noi războaie mondiale" (p. 69). Lenin considera că prevenirea unui nou război mondial constituie una dintre cele mai importante probleme. În mesajul de salut adresat grupului „Clarté" și în „Însemnări în legătură cu sarcinile delegației noastre la Haga", Lenin scria că trebuie combătute și infirmate toate argumentele și sofismele prin care ideologii burgheziei imperialiste caută să justifice războiul, că trebuie demascată pregătirea lui de către im-

www.dacoromanica.ro

perialiști și explicate măsurile eficace de luptă împotriva pericolului unui nou război.

Prezentînd la Conferința de la Genova ideea dezarmării ca o sarcină practică, ca o cale reală spre asigurarea unei păci trainice, guvernul sovietic a demonstrat în fapt sinceritatea poziției sale. Lenin a propus ca pe ordinea de zi a celei de-a III-a sesiuni a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură să fie inclusă problema reducerii efectivelor Armatei Roșii, „anunțînd reducerea cu o pătrime a efectivelor și motivînd această măsură prin faptul că la Genova s-a făcut un pas, ce-i drept, nu prea mare și nu prea sigur, dar totuși un pas real spre o destindere" (p. 217).

În același timp guvernul sovietic a declarat că o condiție pentru aplicarea măsurilor sale de reducere a înarmărilor este reciprocitatea deplină și necondiționată, adică măsuri similare din partea țărilor imperialiste, și crearea pentru Țara sovietică a garanțiilor necesare împotriva oricărei agresiuni și a oricărui amestec în treburile ei interne. Arătînd că există pericolul unui atac al imperialiștilor împotriva Republicii Sovietelor, că în țările capitaliste există partide influente, oameni politici și magnați financiari influenți care vor război, Lenin a chemat partidul, pe toți oamenii sovietici să întărească pe toate căile capacitatea de apărare a Statului sovietic, să fie cu ochii în patru.

Victoria revoluțiilor socialiste într-o serie de țări din Europa și Asia, crearea și întărirea sistemului mondial socialist, prăbușirea colonialismului, năzuința popoarelor spre coexistență pașnică și creșterea mișcării partizanilor păcii au făcut să apară posibilitatea reală de a preîntîmpina războiul mondial, de a exclude războaiele mondiale din viața societății. Pornind de la indicațiile lui Lenin, P.C.U.S. și guvernul sovietic consideră că cea mai eficace cale pentru asigurarea unei păci trainice este dezarmarea generală și totală sub un strict control internațional.

Politica leninistă de coexistență pașnică între state cu orînduiri sociale diferite nu înseamnă cîtuși de puțin o împăcare cu capitalismul, nu înseamnă că comuniștii ar renunța la scopul lor final — victoria socialismului în lumea întreagă. În concepția lui Lenin, coexistența pașnică

www.dacoromanica.ro

presupune o neîncetată luptă ideologică, politică și economică între cele două sisteme — socialist și capitalist. Mai mult, tocmai menținerea păcii creează cele mai favorabile condiții pentru victoria socialismului în întrecerea economică cu capitalismul, pentru desfășurarea luptei de clasă în țările capitaliste, pentru dezvoltarea mișcării antiimperialiste de eliberare națională a popoarelor asuprite. Succesele sistemului socialist și lupta consecventă pentru pace, pentru preîntîmpinarea unui nou război unesc în jurul comuniștilor masele largi populare, însuflețesc pe oamenii muncii în lupta lor revoluționară împotriva exploatatorilor, împotriva imperialismului.

O serie de lucrări și documente cuprinse în volumul de față sînt consacrate problemelor mișcării muncitorești și comuniste internaționale: „Scrisoare către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu unele propuneri în legătură cu proiectul de directive al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste pentru delegația acesteia la conferința celor trei Internaționale", propunerea pentru proiectul de rezoluție a Congresului al XI-lea al partidului la raportul delegației P.C. (b) din Rusia la Internaționala Comunistă, articolul „Am plătit prea scump", „Observații și propuneri la proiectul de hotărîre a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste în legătură cu încheierea lucrărilor conferinței celor trei Internaționale", raportul prezentat la Congresul al IV-lea al Internaționalei Comuniste și altele.

Principala sarcină a partidelor comuniste, arăta Lenin, este de a cîștiga de partea lor majoritatea muncitorilor, majoritatea oamenilor muncii. Un mijloc important în lupta pentru cucerirea maselor este tactica de front unic. În scopul realizării unei înțelegeri, comuniștii pot și trebuie să facă anumite concesii, fără a renunța la principiile lor fundamentale și obținînd de la cealaltă parte concesii echivalente. Demascînd linia politică greșită a socialiștilor de dreapta, arăta Lenin, trebuie să explicăm temeinic și cu răbdare muncitorilor socialiști, fără a-i speria, caracterul greșit al ideologiei și politicii reformiste. El a subliniat că comuniștii trebuie să dea dovadă de supleță în tac-

www.dacoromanica.ro

tica lor, să știe a folosi toate formele și mijloacele de luptă.

Volumul patruzeci și cinci al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde ultimele scrisori și articole dictate de el în timpul bolii sale, între 23 decembrie 1922 și 2 martie 1923 : „Scrisoare către congres", „Cu privire la atribuirea unor funcții legislative Comisiei de stat a planificării", „În legătură cu problema naționalităților sau a «autonomizării»", „Pagini de jurnal", „Despre cooperație", „Despre revoluția noastră (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)", „Cum să reorganizăm Rabkrinul (Propunere pentru Congresul al XII-lea al partidului)", „Mai bine mai puțin, dar mai bine".

Însemnătatea ultimelor articole și scrisori ale lui Lenin este excepțională. Legate organic între ele, aceste documente reprezintă în fond o singură lucrare, în care Lenin, dezvoltînd concluzii și teze cuprinse în lucrările și cuvîntările sale anterioare, a încheiat elaborarea marelui plan de construire a socialismului în U.R.S.S. și a expus într-o formă sintetică programul transformării socialiste a Rusiei în lumina perspectivelor generale ale mișcării mondiale de eliberare.

Lenin a supus unei critici nimicitoare afirmațiile reformiștilor vest-europeni și ale menșevicilor că în Rusia, țară înapoiată din punct de vedere economic și cultural, victoria socialismului ar fi imposibilă. Totodată această critică era îndreptată împotriva oportuniștilor și capitulanților din rîndurile partidului, împotriva lui Troțki, care susținea că crearea unei economii socialiste în Rusia va deveni posibilă numai după victoria proletariatului în principalele țări ale Europei. Subliniind necesitatea istorică a Revoluției Socialiste din Octombrie, Lenin a arătat că în Rusia există „tot ce e necesar și suficient" pentru construirea societății socialiste depline. Această teză a avut o însemnătate enormă, cu adevărat istorică : ea a deschis în fața partidului comunist și a tuturor oamenilor muncii din Țara sovietică orizonturi largi, a întărit încrederea lor în succesul construirii socialismului, a oferit partidului o armă eficace în lupta împotriva oportunismului.

www.dacoromanica.ro

Lenin arăta greutățile imense pe care le întîmpina construirea socialismului în U.R.S.S. Organizînd intervenția și blocada împotriva Republicii Sovietelor, țările imperialiste au făcut totul pentru a ruina cît mai mult țara. În același timp, devenise cît se poate de clar că poporul sovietic va trebui încă multă vreme să construiască socialismul în condițiile încercuirii capitaliste ostile. Imperialiștii nu voiau să acorde împrumuturi sau credite Țării sovietice ; nici concesiunile n-au fost acceptate de capitaliștii străini. Lenin se declara ferm convins că, sub conducerea partidului comunist, poporul sovietic va învinge toate greutățile și că „Rusia n.e.p.-ului va deveni o Rusie socialistă" (p. 331).

Lenin s-a ocupat temeinic de problemele creării bazei tehnice-materiale a socialismului. Una din ultimele sale scrisori este anume consacrată planificării economiei naționale. Lenin arăta că fără crearea unui fundament economic trainic nu poate fi construită noua societate.

In ultimele sale cuvîntări și articole Lenin a subliniat din nou că rolul hotărîtor în construirea socialismului îl are industrializarea țării, dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție. „Tocmai această industrie, așa-zisa «industrie grea» — spunea Lenin —, este principala temelie a socialismului". Industria grea este totodată baza capacității de apărare a țării ; fără industrie grea „nu putem construi nici o industrie, iar fără industrie, noi, în general, vom pieri ca țară independentă". Iată de ce recomanda Lenin să se facă totul „pentru dezvoltarea marii noastre industrii mecanizate, pentru dezvoltarea electrificării". Lenin a indicat căile de industrializare a țării, arătînd că sursa de mijloace pentru aceasta trebuie s-o constituie veniturile din comerțul exterior și interior, beneficiile întreprinderilor industriei ușoare, impozitele, și în primul rînd cele plătite de nepmani, ieftinirea aparatului de stat și un sever regim de economii. Clasa muncitoare, a subliniat Lenin, trebuie să creeze marea industrie nu prin „colonizarea" și ruinarea micilor producători de mărfuri, cum propuneau trotkiștii, ci pe baza alianței trainice cu țărănimea, a ridicării neîncetate a nivelului de trai al oamenilor muncii de la orașe și sate (vezi p. 225, 309—310, 426—427).

www.dacoromanica.ro

O importantă parte componentă a planului leninist de construire a noii societăți o constituia programul de transformare socialistă a agriculturii. Marele merit al lui Lenin constă în faptul că el a indicat în mod concret calea pentru rezolvarea celei mai dificile sarcini a revoluției proletare după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare — atragerea milioanelor de țărani, care sînt în același timp și mici proprietari și oameni ai muncii, pe făgașul construcției socialiste, trecerea lor de la gospodăria individuală la marea producție colectivă. El a arătat că această cale este cooperativizarea gospodăriilor țărănești. În remarcabilul său articol „Despre cooperație", generalizînd experiența dezvoltării cooperației și a creării primelor gospodării țărănești colective în Rusia Sovietică, Lenin a elaborat planul cooperatist al reconstruirii vieții țărănimii pe baze socialiste. Crearea bazei tehnice necesare, ridicarea nivelului cultural al țărănimii, atragerea ei treptată la formele colective de gospodărire prin dezvoltarea diferitelor forme de cooperație, respectarea strictă a principiului liberului consimțămînt la unirea țăranilor în gospodării colective, înrîurirea îndrumătoare și sprijinirea multilaterală a cooperației de către statul socialist, o cît mai largă participare activă și nemijlocită a clasei muncitoare la opera de transformare socialistă a satului — iată principalele teze ale planului cooperatist leninist.

În ultimele sale articole Lenin subliniază cu toată tăria necesitatea înfăptuirii revoluției culturale, care este una dintre sarcinile fundamentale ale construcției socialiste, necesitatea lichidării analfabetismului și a creării unei intelectualități legate de popor, necesitatea dezvoltării științei.

Lenin arăta că temelia orînduirii sociale a Republicii sovietice este colaborarea dintre clasa muncitoare și țărănime. „Alianța dintre muncitori și țărani — scria el în mesajul intitulat „La cea de-a patra aniversare a ziarului «Bednota»" — iată ce ne-a adus Puterea sovietică. În aceasta constă forța ei. Și aceasta constituie o chezășie pentru succesele noastre și pentru victoria noastră definitivă" (p. 64). În ultimele sale articole Lenin a subliniat că o sarcină extrem de importantă a partidului este aceea de a păstra rolul conducător al clasei muncitoare față de

www.dacoromanica.ro

țărănime, de a întări încrederea țăranilor în muncitori.

Lenin atribuie o mare însemnătate stabilirii unor relații juste între popoarele Țării Sovietelor. El arăta că interesele construcției socialiste și ale apărării țării reclamă o mai strînsă apropiere a republicilor sovietice, unirea lor într-o singură uniune statală.

În scrisoarea către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la constituirea U.R.S.S." și în scrisoarea intitulată „În legătură cu problema naționalităților sau a «autonomizării»", ambele incluse în volumul de față, Lenin a supus unei critici aspre propunerea lui Stalin ca unirea republicilor sovietice să fie înfăptuită prin intrarea Ucrainei, Bielorusiei, Azerbaidjanului, Gruziei și Armeniei în Federația Rusă și transformarea lor în republici autonome. Ideea „autonomizării" republicilor naționale independente a fost apreciată de Lenin ca o abatere de la principiile internaționalismului proletar, ca ceva ce nu corespunde sarcinilor întăririi continue a prieteniei popoarelor sovietice, strînsei lor uniri și colaborări în construirea socialismului.

Lenin a indicat o altă cale, principial diferită, pentru unirea republicilor sovietice. Pe baza principiilor federalismului sovietic, elaborate anterior de el, și generalizînd experiența construcției naționale din Țara Sovietelor, Lenin a stabilit forma concretă a statului unional, emițînd ideea creării Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste pe baza unirii de bunăvoie a republicilor sovietice independente și egale în drepturi. El a arătat inadmisibilitatea denaturării birocratice a ideii unirii republicilor sovietice, a pus în gardă împotriva excesului de centralism și a subliniat necesitatea întăririi suveranității fiecărei republici ca o condiție obligatorie a coeziunii popoarelor. Deplină egalitate în drepturi, sinceritate, respect reciproc, prietenie, colaborare frățească și ajutor reciproc — iată ce trebuie să stea la baza relațiilor dintre națiuni.

În problema întăririi Statului sovietic și a perfecționării aparatului, Lenin atribuia un rol important controlului de stat, de partid și obștesc. El urmărea îndeaproape activitatea Comisariatului poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească și insista asupra necesității îmbunătățirii

www.dacoromanica.ro

muncii lui. În „Scrisoare către I. V. Stalin în legătură cu munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.)“ şi în „Răspuns la observaţiile cu privire la munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor Consiliului Comisarilor Poporului)“, Lenin a subliniat necesitatea îmbunătăţirii sistemului de control, a atragerii maselor largi muncitoare la exercitarea acestui control. Criticînd lipsurile din organizarea muncii I.M.Ţ., Lenin se declara totodată categoric împotriva propunerii lui Troţki ca Rabkrinul să fie lichidat.

În ultimele sale articole : „Cum să reorganizăm Rabkrinul (Propunere pentru Congresul al XII-lea al P.C. din Rusia)“ şi „Mai bine mai puţin, dar mai bine“, Lenin a elaborat planul unei reorganizări radicale a sistemului de control pe baza unirii controlului de partid şi a controlului de stat şi a formării unui singur organ : C.C.C.— I.M.Ţ. Lenin a subliniat că crearea unui sistem unic şi atotcuprinzător de control de partid şi de stat cu acţiune permanentă va avea o mare însemnătate pentru rezolvarea cu succes a tuturor sarcinilor construcţiei socialiste.

Ultimele articole şi scrisori ale lui Lenin sînt pătrunse de mare grijă pentru întărirea unităţii ideologice şi organizatorice a partidului. Lenin considera că una dintre condiţiile deosebit de importante ale acestei unităţi este coeziunea şi stabilitatea Comitetului Central — organul conducător al partidului. Pentru a se înlătura pericolul unei sciziuni provocate de divergenţele dintre militanţii din fruntea partidului, în „Scrisoare către congres“ Lenin a propus, printre altele, ca numărul membrilor Comitetului Central să fie mărit la cîteva zeci sau chiar la 100. Această măsură, arăta Lenin, va întări autoritatea şi rolul Comitetului Central ca organ colectiv de conducere a partidului şi a ţării, va da posibilitatea de a iniţia un număr mai mare de cadre ale partidului în activitatea C.C. şi va contribui la îmbunătăţirea aparatului de partid.

În „Scrisoare către congres“, Lenin a examinat problema stabilităţii Comitetului Central din punctul de vedere al calităţilor personale ale unora dintre membrii C.C. al P.C. (b) din Rusia. Lenin şi-a exprimat, în fond, neîncrederea politică în Troţki, atrăgînd atenţia asupra nebolşe-

www.dacoromanica.ro

vismului său și asupra luptei pe care a dus-o împotriva C.C. într-o problemă deosebit de importantă. Vladimir Ilici a relevat și nestatornicia ideologică a lui Zinoviev, Kamenev, Buharin și Peatakov. În „Scrisoare către congres" se face și o caracterizare a lui Stalin. Lenin arată că „Stalin este prea brutal, și acest defect... devine intolerabil cînd cineva exercită funcția de secretar general". El atrage atenția asupra pericolului pe care îl prezenta faptul că Stalin, concentrînd în mîinile sale o mare putere, nu va ști să se folosească just de ea. Propunînd ca Stalin să fie înlocuit din postul de secretar general al Comitetului Central al partidului, Lenin considera că în acest post trebuie să fie pus un activist „care în orice privință să se deosebească de Stalin numai printr-o singură calitate, și anume să fie mai îngăduitor, mai loial, mai politicos și mai atent față de tovarăși, mai puțin capricios etc." (p. 368).

În conformitate cu propunerile lui Lenin, congresele al XII-lea și al XIII-lea ale P.C. (b) din Rusia au mărit numărul membrilor C.C. al partidului. Lărgirea componenței Comitetului Central a avut o mare însemnătate principială. Ea a întărit rolul Comitetului Central și a înlesnit zdrobirea grupărilor antipartinice. Potrivit dorinței exprimate de Lenin ca însemnările sale din 24—25 decembrie 1922 și 4 ianuarie 1923, cuprinzînd caracterizările făcute de el unor membri ai C.C., să fie aduse la cunoștință congresului ordinar al partidului după moartea sa, ele au fost citite — pe delegații — la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia. După ce au discutat conținutul „Scrisorii către congres" a lui Lenin, delegații s-au pronunțat pentru menținerea lui Stalin în postul de secretar general al C.C., avînd în vedere lupta sa intransigentă împotriva trotkismului și faptul că eliberarea lui Stalin din postul de secretar general ar fi însemnat pe atunci să se dea apă la moară trotkiștilor.

Marea însemnătate istorică a ultimelor lucrări ale lui Lenin constă în faptul că, fundamentînd orientarea partidului comunist spre construirea societății socialiste depline în U.R.S.S., el a făcut o analiză profundă a raportului forțelor de clasă pe arena internațională și a examinat

www.dacoromanica.ro

problema căilor de dezvoltare a mișcării mondiale de eliberare.

În ultimele sale articole Lenin și-a exprimat convingerea fermă că victoria revoluției socialiste în Rusia și atragerea marii majorități a populației globului pămîntesc la lupta împotriva imperialismului determină inevitabilitatea victoriei socialismului pe plan mondial.

Lenin a dezvăluit rolul deosebit de mare al luptei de eliberare națională a popoarelor din Asia, Africa și America Latină în procesul revoluționar mondial, care subminează și dărîmă capitalismul. În același timp însă, el a prevenit partidul să nu conchidă de aici că „acest calcul ar exclude din forțele revoluționare proletariatul din Europa și din America" (p. 188—189). Lenin a arătat în repetate rînduri că, datorită unei serii de împrejurări, în țările capitaliste dezvoltate va fi mai dificilă începerea revoluțiilor socialiste. Dar el era convins de inevitabilitatea lor. Lenin a subliniat în permanență că numai lupta comună a maselor populare din Occident și Orient împotriva dușmanului comun — imperialismul, numai unitatea de acțiune a partidelor comuniste din toate țările va asigura victoria socialismului în lumea întreagă.

Acesta este, pe scurt, conținutul ultimelor cuvîntări, articole și scrisori ale lui Lenin. Prin bogăția lor de idei și prin importanța tezelor teoretice formulate în cuprinsul lor, ele ocupă un loc de seamă în moștenirea ideologică a lui Lenin.

*
* *

În volumul de față au fost incluse 37 de lucrări și documente care au mai fost tipărite anterior în diferite publicații, dar care nu intraseră în Operele lui V. I. Lenin. Printre ele figurează un mare grup de documente referitoare la politica externă a Statului sovietic, cum sînt: „Scrisoare către G. V. Cicerin", „Interviu acordat corespondentului ziarului «The New York Herald»", „Scrisoare către I. V. Stalin, L. B. Kamenev și L. D. Trotki cu un proiect de telegramă pentru delegația de la Genova",

www.dacoromanica.ro

„Scrisoare către I. V. Stalin pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu un proiect de telegramă către G. V. Cicerin", „Către președintele Comitetului pentru concesiuni de pe lîngă Comisia de stat a planificării", „Scrisoare către I. V. Stalin pentru Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu acordarea unei concesiuni lui L. Urquhart" și altele. O serie de documente sînt consacrate problemelor construcției economice, naționale și culturale și reorganizării aparatului Consiliului Comisarilor Poporului: „Scrisoare către N. P. Gorbunov, cu unele propuneri în legătură cu cooperația", „Scrisoare către G. I. Sokolnikov în legătură cu politica financiară", „Cu privire la constituirea U.R.S.S. Scrisoare către L. B. Kamenev pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia", „Propuneri cu privire la repartizarea muncii între vicepreședinții C.C.P. și C.M.A.", „Propuneri cu privire la sistemul de lucru al vicepreședinților și președintelui Consiliului Comisarilor Poporului" și altele. Cîteva documente sînt legate de lucrările Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, de problemele construcției de partid: „Scrisoare către I. V. Stalin și L. B. Kamenev", „Propunere pentru proiectul de rezoluție la raportul delegației P.C. (b) din Rusia la Internaționala Comunistă", „Proiect de hotărîre a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la organizarea muncii secretariatului" și altele. Într-o serie de documente Lenin se ocupă de probleme ale mișcării muncitorești și comuniste internaționale: „Scrisoare către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu unele propuneri în legătură cu proiectul de directive al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste pentru delegația acesteia la conferința celor trei Internaționale", „Observații și propuneri la proiectul de hotărîre a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste în legătură cu încheierea lucrărilor conferinței celor trei Internaționale", „Către președintele Comitetului executiv gubernial din Perm", „Către Prezidiul C.E.C. din Rusia" și altele.

Următoarele 18 documente incluse în volumul de față se publică pentru prima oară: „Modificări și observații la proiectul de declarație a delegației sovietice la Conferința

www.dacoromanica.ro

de la Genova", „Propunere către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia", trei telegrame către G. V. Cicerin, „Scrisori către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu un proiect de telegramă către G. V. Cicerin", „Proiect de telegramă către G. V. Cicerin", „Telegramă către M. M. Litvinov", „Scrisoare adresată lui G. V. Cicerin și membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu nota către țările Antantei referitoare la Conferința de la Lausanne", „Scrisoare către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu contractul încheiat cu un consorțiu de firme germane", „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la prezentarea unor date centralizatoare în legătură cu impozitul în natură", „Teze cu privire la banca cooperativă", „Propunere adresată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu reducerea efectivelor armatei", scrisoarea cu privire la condițiile de primire de noi membri în partid, „Scrisoare către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu un proiect de directive pentru tovarășii care merg în străinătate", „Hotărîrea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la editarea Operelor lui G. V. Plehanov", scrisorile către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu proiecte de hotărîri în legătură cu încheierea lucrărilor conferinței celor trei Internaționale.

Secțiunea „Materiale pregătitoare" conține o serie de materiale pentru Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia și materialul „În legătură cu întocmirea hotărîrii referitoare la munca vicepreședinților (Consiliului Comisarilor Poporului și Consiliului Muncii și Apărării)" (documentul „Principalele capitole ale hotărîrii" se publică pentru prima oară), „Tezele scrisorii «Despre „dubla" subordonare și despre legalitate»", „Însemnări cu privire la stabilizarea rublei", „Planurile raportului «Cinci ani de revoluție rusă și perspectivele revoluției mondiale», prezentat la Congresul al IV-lea al Internaționalei Comuniste", „Conspectul unei cuvîntări pentru cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia", materiale pentru articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul".

www.dacoromanica.ro

În „Anexe“ au fost incluse : „Declarație cu privire la transmiterea către G. V. Cicerin a împuternicirilor de președinte al delegației sovietice la Conferința de la Genova“, „Chestionar pentru delegații la Congresul al XI-lea al P.C. (bolșevic) din Rusia“, „Jurnalul secretarelor de serviciu ale lui V. I. Lenin“. Alături de celelalte materiale din această perioadă, „Jurnalul“ este deosebit de important pentru o justă punere în lumină a ultimei perioade din viața lui Vladimir Ilici. Zi de zi ne arată el cum Lenin, înfruntînd cu mult curaj boala grea, care se agrava mereu, și păstrîndu-și neînfrîntă puterea de voință, își consacra toate forțele cauzei partidului, cauzei clasei muncitoare. Pînă în ultimele zile el a fost plin de grijă pentru destinele și căile construirii socialismului în Rusia, pentru partid și măsurile menite să ducă la întărirea lui, pentru mișcarea revoluționară mondială.

Cu acest volum se încheie publicarea principalelor lucrări ale lui V. I. Lenin, incluse în Operele complete. În volumele următoare se va publica corespondența lui V. I. Lenin.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

V. I. LENIN

1922

www.dacoromanica.ro

DESPRE SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ ŞI INTERNĂ A REPUBLICII SOVIETICE

CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN ŞEDINŢA FRACŢIUNII COMUNISTE A CONGRESULUI GENERAL AL MUNCITORILOR METALURGIŞTI DIN RUSIA 6 MARTIE 1922 [1]

(Aplauze furtunoase.) Tovarăşi! Permiteţi-mi să încalc întrucîtva ordinea obişnuită şi să mă ocup astăzi de alte chestiuni decît cele care figurează pe ordinea de zi a şedinţei şi a congresului dumneavoastră, pentru a vă împărtăşi unele concluzii şi consideraţii ale mele cu privire la principalele sarcini politice. La noi s-a practicat destul de des obiceiul de a te adresa acelora care, fără să fie reprezentanţi oficiali ai unor instituţii publice, duc de fapt pe umerii lor o mare parte din activitatea statului. Şi dumneavoastră ştiţi cu toţii că, în cea mai mare parte din instituţiile noastre publice, adevărata muncă practică este dusă de unii sau alţii dintre reprezentanţii clasei muncitoare, printre care se situează, desigur, în primele rînduri muncitorii metalurgişti.

Iată de ce cred eu că, în cazul de faţă, n-o să fie cîtuşi de puţin inoportun să încalc ordinea obişnuită a lucrărilor dumneavoastră şi să vorbesc nu atît despre problemele sindicale şi de partid, cît despre problemele politice, despre situaţia noastră internaţională şi internă. Fiindcă există, după părerea mea, în situaţia noastră internaţională, ca şi în cea internă, ceva care seamănă oarecum cu o cotitură politică şi care cere fiecărui membru de partid şi, bineînţeles, fiecărui muncitor conştient o atenţie deosebită pentru ca el să înţeleagă pe deplin această cotitură politică, să şi-o însuşească cum trebuie şi s-o transpună în activitatea sa de stat, de partid, sindicală sau în oricare alta.

Dumneavoastră, tovarăşi, ştiţi, desigur, cu toţii că dintre problemele noastre de politică internaţională pe primul plan

www.dacoromanica.ro

continuă să se afle Genova [2]. N-aş putea spune că sînt perfect convins că ea va ocupa şi de aci înainte în mod legitim acest loc, deoarece, atunci cînd spunem „Genova", avem în vedere conferinţa, de mult cunoscută tuturora, care urma să aibă loc la Genova, în Italia, şi era aproape pe deplin pregătită, dar care, din păcate, în momentul de faţă se află într-o stare atît de imprecisă, încît nimeni nu ştie (şi tare mă tem că nici iniţiatorii şi organizatorii ei nu ştiu) dacă are multe şanse să se ţină sau n-are aproape de loc. În orice caz, trebuie să ne spunem nouă înşine, precum şi tuturor acelora care manifestă, într-un fel sau altul, interes pentru destinele republicii muncitoreşti-ţărăneşti că poziţia adoptată de noi în această privinţă, adică în problema Conferinţei de la Genova, a fost, din capul locului, absolut fermă şi a rămas neschimbată. Şi nu e vina noastră dacă altora le lipseşte nu numai fermitatea, dar chiar şi cea mai elementară hotărîre, cea mai elementară capacitate de a-şi realiza propriile lor intenţii. Noi am declarat, de la bun început, că *salutăm Conferinţa de la Genova şi că vom participa la lucrările ei ;* noi am înţeles prea bine şi n-am ascuns cîtuşi de puţin că mergem acolo ca negustori, fiindcă avem absolută nevoie de comerţ cu ţările capitaliste (atîta timp cît ele nu s-au destrămat încă cu totul), şi că mergem acolo pentru a discuta condiţiile cele mai juste şi mai avantajoase, din punct de vedere politic, ale acestui comerţ, şi nimic mai mult. Asta, se înţelege, nu constituie cîtuşi de puţin un secret pentru statele capitaliste ale căror guverne au întocmit primul plan al Conferinţei de la Genova şi au purces la pregătirea ei. Aceste state ştiu prea bine că seria de acorduri comerciale care ne leagă de diverse ţări capitaliste devine tot mai lungă, că numărul tranzacţiilor comerciale practice este în creştere, că numărul întreprinderilor comerciale mixte — ruseşti şi străine —, asupra cărora se poartă discuţii foarte amănunţite şi care prevăd cele mai felurite combinaţii ale diferitelor state străine şi ale diferitelor ramuri ale industriei noastre, este, în momentul de faţă, deosebit de mare. De aceea baza practică a celor ce se vor discuta în primul rînd la Genova este bine cunoscută statelor capitaliste. Şi dacă totuşi în completarea acestei baze apar, ca o suprastructură, o sumedenie de discuţii, ipoteze şi proiecte politice de tot felul, trebuie

www.dacoromanica.ro

să înțelegem că ele nu reprezintă decît o mică suprastructură, care foarte adesea este meșteșugit înjghebată, imaginată și înfăptuită de cei interesați.

În cei patru ani și mai bine de existență a Puterii sovietice, noi am acumulat, se înțelege, destulă experiență practică (și am avut, totodată, suficientă pricepere teoretică) ca să putem aprecia la justa lui valoare acest joc diplomatic pe care-l practică, după toate regulile învechitei arte diplomatice burgheze, domnii reprezentanți ai statelor burgheze. Noi înțelegem foarte bine ce stă la baza acestui joc : știm că esența lui o constituie comerțul. *Țările burgheze au nevoie să facă comerț cu Rusia :* ele știu că, fără unele forme de relații economice sau altele, destrămarea lor va continua să se adîncească, la fel ca și pînă acum ; în ciuda grandioaselor victorii obținute de ele și a nemărginitelor fanfaronade în care abundă ziarele și telegramele lor din întreaga lume, economia acestor țări se destramă totuși, astfel că, în cel de-al patrulea an de cînd au înregistrat mărețele lor victorii, nu numai că nu pot să construiască ceva nou, dar nu pot să facă față nici celei mai simple sarcini, aceea de a reface ceea ce-i vechi, și tot plănuiesc cum să se întîlnească — în trei, în patru sau în cinci (un număr, precum vedeți, neobișnuit de mare, care îngreuiază enorm posibilitatea unei înțelegeri) — și să înjghebeze o combinație care să le permită să facă comerț.

Îmi dau seama că, pentru a învăța să facă comerț, comuniștii au într-adevăr nevoie de timp și că oricine vrea să învețe acest lucru o să facă la început, în primii ani, cele mai grosolane greșeli, și istoria o să-l ierte, pentru că aceasta este o treabă nouă pentru el. Pentru așa ceva e nevoie să-ți faci și creierul mai ager și să te dezbari de orice oblomovism comunist — sau, mai bine-zis, rusesc — și de multe altele. Dar ca niște reprezentanți ai statelor burgheze să fie nevoiți să învețe din nou cum să facă comerț — îndeletnicire pe care ei o practică de secole și pe care se sprijină întreaga lor viață socială — e pur și simplu ciudat. Pentru noi, în treacăt fie zis, acest lucru nu este chiar atît de ciudat : noi am știut de multă vreme și am spus că aprecierea făcută de ei războiului imperialist e mai puțin justă decît a noastră. Ei îl apreciau după ceea ce se află sub nasul lor,

www.dacoromanica.ro

iar la trei ani după uriaşele lor victorii nu pot să găsească o ieşire din situaţie.

Noi, comuniştii, spuneam că facem o apreciere mai profundă şi mai justă a războiului, că contradicţiile şi calamităţile lui acţionează într-o formă incomparabil mai amplă decît îşi închipuie statele capitaliste. Şi, privind de la distanţă spre ţările burgheze învingătoare, noi spuneam : o să-şi aducă ele, nu o dată, aminte de prezicerile noastre şi de aprecierile făcute de noi asupra războiului şi a urmărilor lui. Pe noi nu ne miră că ele s-au încurcat în chip atît de ridicol. Dar totodată noi spunem : avem neapărată nevoie de comerţul cu statele capitaliste atîta timp cît ele există ca atare. Noi ne ducem să negociem cu ele ca negustori ; că sîntem în stare să facem acest lucru, o dovedeşte numărul tot mai mare al acordurilor noastre comerciale cu puterile capitaliste, o dovedeşte numărul tranzacţiilor de pînă acum. Noi nu putem să le dăm publicităţii atîta timp cît n-au fost încă încheiate. Cînd se prezintă la noi un negustor capitalist şi ne spune : „Atîta timp cît discuţiile n-au fost încă încheiate, totul să rămînă între noi", se înţelege că, din punct de vedere comercial, nu putem să nu-i satisfacem această dorinţă. Dar noi ştim totodată cîte acorduri sînt în pregătire : simpla lor enumerare cuprinde cîteva pagini, şi printre ele se află zeci de propuneri practice, care au fost discutate în mod concret cu grupuri financiare solide. Desigur, domnii reprezentanţi ai statelor burgheze care se întrunesc la Genova ştiu acest lucru tot atît de bine ca şi noi, fiindcă, orice s-ar spune, legăturile guvernelor respective cu firmele lor capitaliste au rămas, fără îndoială, intacte. Nici la ei dezorganizarea nu e chiar atît de mare, încît să nu ştie atîta lucru.

De aceea, dacă în telegramele din străinătate dăm mereu de ştiri care par să spună că aceste guverne n-au o idee exactă despre ceea ce se va petrece la Genova, că ele născocesc ceva nou, că vor să uimească lumea prin noile condiţii pe care le vor prezenta Rusiei, apoi să-mi fie permis să le spun (sper că voi avea prilejul să-i spun acest lucru personal lui Lloyd George la Genova) : n-o să uimiţi cu asta pe nimeni, domnilor. Dumneavoastră sînteţi oameni de afaceri şi vă pricepeţi de minune să faceţi comerţ. Noi abia ne deprindem cu

www.dacoromanica.ro

asemenea îndeletnicire, și o practicăm cît se poate de prost. Dar avem zeci și sute de acorduri și proiecte de acorduri, din care se vede cum facem noi comerț, ce fel de tranzacții încheiem sau vom încheia, și în ce condiții. Și atunci cînd în coloanele ziarelor dăm peste tot felul de informații care urmăresc să intimideze pe cineva și în care se spune că o să fim puși la nu știu ce încercări, toate astea nu ne fac decît să zîmbim liniștiți. Amenințări am auzit noi destule, și chiar mai serioase decît acelea ale unui negustor care e gata să trîntească ușa oferind ultimul său preț. Am fost amenințați cu tunurile de către țările aliate, în mîinile cărora se află aproape întreaga lume. *Nu ne-am speriat de asemenea amenințări. Lucrul acesta nu trebuie să-l uitați, domnilor diplomați europeni.*

Noi nu urmărim de loc să ne apărăm prestigiul diplomatic, să ne menținem renumele, cum fac statele burgheze, pentru care acesta este un lucru extrem de important. Despre aceste amenințări nici n-o să pomenim măcar în convorbirile noastre oficiale. Dar noi nu le-am dat uitării. Nici unul din muncitorii și țăranii noștri n-a uitat, nu poate să uite și n-o să uite niciodată că el a luptat ca să apere puterea muncitorească și țărănească împotriva coaliției celor mai puternice state, care sprijineau pe intervenționiști. Avem o colecție întreagă de acorduri încheiate de către aceste state, în decurs de cîțiva ani, cu Kolceak și Denikin. Ele au fost date publicității, cunoaștem cuprinsul lor și întreaga lume îl cunoaște. Ce rost mai are atunci să ne jucăm de-a v-ați ascunselea și să prezentăm lucrurile ca și cum am fi cu toții niște uituci ? Fiecare țăran și fiecare muncitor știe că el a luptat împotriva acestor state și că ele nu l-au învins. Și dacă dumneavoastră, domnilor reprezentanți ai statelor burgheze, vreți să vă amuzați și să vă prăpădiți hîrtia degeaba (fiindcă aveți multă hîrtie, mai multă chiar decît trebuie), să vă irosiți cerneala, să vă împovărați oficiile telegrafice și posturile de radio pentru a vesti întregii lumi : „Vom pune Rusia la grea încercare", atunci o să mai vedem noi cine e mai tare. Noi am mai fost cîndva puși la încercare, și la o încercare nu cu vorbele, nu cu comerțul, nu cu rubla, ci cu bîta. Și pentru răni atît de grele, atît de sîngeroase și de chinuitoare

www.dacoromanica.ro

am meritat ca nu noi, ci adversarii noştri să spună despre noi : „Unul bătut face cît doi nebătuţi".

Noi ne-am cîştigat acest merit în domeniul militar. În ce priveşte comerţul, e păcat că în acest domeniu noi, comuniştii, mîncăm prea puţină bătaie, însă eu sper că în viitorul apropiat acest neajuns va fi remediat, şi cu tot atîta succes.

Am spus că intenţionez să stau personal de vorbă, la Genova, cu Lloyd George despre aceste chestiuni şi să-i spun că *n-are rost să încerce careva să ne sperie cu fleacuri*, fiindcă aşa ceva n-ar face decît să-şi piardă tot el prestigiul. Sper că în această privinţă n-o să fiu împiedicat de boala mea, care de cîteva luni nu-mi dă posibilitatea să particip în mod direct la treburile politice şi nu-mi permite de loc să-mi îndeplinesc funcţia de stat în care am fost pus. Am motive să sper că peste cîteva săptămîni voi putea să revin la ocupaţiile mele directe. *Dar că cei de-acolo vor reuşi în decurs de cîteva săptămîni să ajungă la o înţelegere în trei sau în patru asupra unor probleme în legătură cu care au înştiinţat întreaga lume că au şi căzut de acord, de asta nu sînt sigur.* Mă încumet chiar să afirm că nimeni în lumea asta nu este sigur de aşa ceva, ba mai mult, că nici ei nu ştiu nimic în această privinţă, pentru că atunci cînd puterile învingătoare, care domină întreaga lume, s-au întrunit la Cannes, după ce se mai întruniseră de atîtea ori — numărul conferinţelor lor a devenit interminabil, încît pînă şi presa burgheză europeană face ironii pe seama lor —, n-au fost totuşi în stare să spună limpede ce vor [3].

De aceea, cea mai justă apreciere a situaţiei, din punctul de vedere al sarcinilor practice, şi nu din acela al unui du-te vino diplomatic, a fost dată de tov. Troţki. A doua zi după ce s-a primit ştirea că în ce priveşte Conferinţa de la Genova totul e în perfectă ordine, că domneşte o perfectă înţelegere şi s-a ajuns la un deplin acord şi că numai instabilitatea unuia din guvernele burgheze (care au început să manifeste o instabilitate cam suspectă) a dus la o amînare temporară a conferinţei [4], el a dat publicităţii următorul ordin de zi : „Fiecare ostaş al Armatei Roşii trebuie să fie informat asupra situaţiei internaţionale ; noi ştim foarte bine că la ei există un grup stabil, care vrea să-şi încerce norocul într-o intervenţie ; de aceea vom fi cu ochii în patru şi fie-

www.dacoromanica.ro

care din ostaşii noştri trebuie să ştie ce este un joc diplomatic şi ce însemnătate are forţa armelor, care a rezolvat pînă acum toate conflictele de clasă".

Fiecare ostaş al Armatei Roşii să ştie ce înseamnă acest joc şi ce reprezintă forţa armelor, şi atunci vom vedea noi. Oricît de mult s-a descompus capitalismul în toate ţările capitaliste, există totuşi multe partide, şi nu din cele lipsite de influenţă, care-şi pot încerca norocul într-o asemenea aventură. Şi dacă guvernele lor sînt atît de puţin stabile încît nu pot să convoace la timp o adunare, cine ştie în mîinile cui vor mai ajunge aceste guverne ? Noi ştim că în ţările capitaliste există partide influente, personalităţi influente şi oameni de afaceri care vor război, asta o ştim foarte bine, şi sîntem îndeajuns de informaţi asupra adevăratelor temeiuri pe care se sprijină acordurile comerciale. Am trecut prin atîtea greutăţi nemaipomenite şi ştim ce nenorociri şi suferinţe ne poate aduce încercarea de a dezlănţui un nou război, însă noi spunem că *vom rezista încă o dată, aşa că îndrăzniţi numai să faceţi o asemenea încercare !* Concluzia la care a ajuns tov. Troţki publicînd, în locul unor considerente de du-te vino diplomatic, ordinul său ferm constă în necesitatea ca fiecărui ostaş al Armatei Roşii să i se explice din nou situaţia internaţională, să i se arate că amînarea Conferinţei de la Genova, ca urmare a instabilităţii cabinetului italian, conţine în sine pericolul unui nou război. *Noi vom face în aşa fel ca fiecare ostaş al Armatei Roşii să ştie acest lucru.* Şi vom putea cu atît mai uşor să facem acest lucru, cu cît e greu de găsit în Rusia o familie, un ostaş al Armatei Roşii care să nu ştie toate acestea, şi nu numai din citirea ziarelor, din circulare sau din ordine, ci chiar din exemplul satului său, unde a văzut schilozi, a văzut familii care au trecut prin acest război, unde vede recolta proastă, foametea chinuitoare, ruina economică, mizeria cea mai neagră şi ştie căror cauze se datorează ele, cu toate că nu citeşte publicaţiile pariziene ale menşevicilor şi ale socialiştilor-revoluţionari, pentru a explica toate aceste neajunsuri prin relele însuşiri ale bolşevicilor. Fără îndoială că în întreaga lui fiinţă nu există acum dorinţă mai puternică decît aceea de a da o ripostă (ca să nu zic mai mult) celor care ne-au impus şi au sprijinit împotriva noastră războiul lui

www.dacoromanica.ro

Kolceak şi Denikin. Pentru aşa ceva n-avem nevoie să înfiinţăm noi comisii de agitaţie şi propagandă.

În problema Conferinţei de la Genova trebuie să facem o distincţie netă între fondul lucrurilor şi ştirile senzaţionale pe care le lansează burghezia ; aceste ştiri i se par că sînt nişte bombe grozave, însă pe noi ele nu ne sperie, fiindcă am văzut multe asemenea lucruri şi nu întotdeauna merită să le răspundem măcar printr-un zîmbet. Orice încercare de a ne impune condiţii ca unor învinşi este o totală absurditate, la care nici nu face să răspunzi. *Noi, ca negustori, stabilim anumite relaţii şi ştim ce obligaţii au alţii faţă de noi şi noi faţă de ei şi care poate fi profitul lor legal şi chiar un profit mai ridicat.* Am primit pînă acum multe oferte, numărul acordurilor încheiate cu noi creşte şi o să fie mereu în creştere, indiferent de poziţia pe care se vor situa cele trei-patru puteri învingătoare ; prin această amînare a conferinţei ele vor pierde, deoarece vor dovedi chiar propriilor lor oameni că singure nu ştiu ce vor şi că suferă de aşa-zisa boală a voinţei. Această boală constă în lipsa de orientare în economie şi în politică, asupra cărora noi am făcut o apreciere mai profundă decît ele. În curînd se împlinesc zece ani de cînd am făcut această apreciere, însă toată ruina şi destrămarea care au urmat continuă încă să rămînă neclare pentru statele burgheze.

Vedem de pe acum limpede situaţia care s-a creat la noi şi putem spune, cu deplină siguranţă, că *retragerea pe care am început s-o efectuăm putem s-o oprim încă de pe acum şi o oprim. Ajunge.* Vedem cît se poate de limpede, şi nu ascundem nimănui, că noua politică economică înseamnă o retragere, că am mers mai departe de ceea ce puteam păstra, dar aceasta este logica luptei. Oricine, dacă îşi aminteşte de ceea ce a fost în octombrie 1917 sau, dacă era pe vremea aceea necopt politiceşte, a căutat mai tîrziu să afle care era situaţia în 1917, ştie cîte propuneri de compromis au făcut pe atunci burgheziei bolşevicii. Ei spuneau : „Domnilor, la dumneavoastră totul se destramă, pe cîtă vreme noi o să obţinem puterea şi o s-o păstrăm. N-aţi vrea să fiţi aşa de buni şi să vă gîndiţi — ca să ne exprimăm mai pe şleau — cum să aranjaţi lucrurile în aşa fel ca să nu se producă nici un scandal ?“ Ştim că au fost nu numai scan-

www.dacoromanica.ro

daluri, dar și încercări de răscoale, care erau organizate și sprijinite de menșevici și de socialiști-revoluționari. Mai înainte ei spuneau : „Sîntem gata să cedăm chiar acum Sovietelor puterea". Am avut prilejul să citesc, mai zilele trecute, într-o revistă pariziană (acolo există multă maculatură de acest soi) un articol al lui Kerenski îndreptat împotriva lui Cernov [5]. Kerenski spune : parcă noi ne-am cramponat de putere ; încă din timpul Consfătuirii democratice, eu am declarat că dacă se vor găsi oameni care să-și asume sarcina formării unui guvern omogen, puterea va fi trecută în mîinile noului guvern fără nici un fel de zguduiri.

Noi n-am refuzat să luăm singuri puterea. Acest lucru l-am spus încă din iunie 1917 *, iar în octombrie 1917, la Congresul Sovietelor, l-am și înfăptuit. Congresul Sovietelor a obținut o majoritate bolșevică. Atunci Kerenski s-a adresat iuncherilor, s-a repezit la Krasnov, a vrut să strîngă o armată și să pornească împotriva Petrogradului. Noi i-am ciomăgit atunci niței, și acum ei ne poartă pică și spun : „Ce tirani, ce uzurpatori și ce călăi !" La care noi le răspundem : „Dumneavoastră singuri sînteți vinovați, amicii mei ! să nu credeți că țăranii și muncitorii ruși au uitat faptele voastre ! În octombrie dumneavoastră ne-ați provocat la luptă într-o formă foarte înverșunată, iar noi am răspuns la această provocare prin teroare, printr-o întreită teroare, *iar de-o mai fi nevoie, o să recurgem din nou la teroare, dacă o să mai faceți o asemenea încercare*". Nici un muncitor și nici un țăran nu se îndoiește că e nevoie de teroare ; nimeni, în afară de intelectualii isterici, nu se îndoiește de necesitatea ei.

În condițiile unor greutăți economice nemaipomenite, a trebuit să purtăm război împotriva unui dușman ale cărui forțe depășeau de o sută de ori pe ale noastre ; se înțelege că, în asemenea condiții, a trebuit să mergem departe cu aplicarea unor măsuri comuniste urgente, mai departe chiar decît era nevoie ; dar am fost nevoiți să facem acest lucru. Adversarii noștri credeau că o să ne vină de hac, că o să ne silească — nu în vorbe, ci în fapte — să ne supunem. Ei spuneau : „Nu vom face nici un fel de concesii". La care noi

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 284. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

le-am răspuns : „Dacă vă închipuiţi că vom ezita să recurgem la măsuri comuniste extreme, vă înşelaţi". Şi n-am ezitat, am recurs la asemenea măsuri şi am învins. Acum noi spunem că nu vom putea menţine aceste poziţii şi efectuăm o retragere, fiindcă am cucerit îndeajuns teren ca să putem păstra în mîinile noastre poziţiile necesare. Toată şleahta albgardistă, în frunte cu menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, jubilează şi ne spune : „Aha ! Bateţi în retragere !" Jubilaţi dacă vă face plăcere, le răspundem noi. Nouă ne convine dacă inamicul nostru, în loc să treacă la acţiuni concrete, se lasă cuprins de iluzii. Puteţi să jubilaţi cît poftiţi — lăsîndu-vă pradă iluziilor, ne puneţi pe noi într-o situaţie şi mai avantajoasă. Noi am cucerit poziţii imense, şi dacă, începînd din 1917 şi pînă în 1921, n-am fi cucerit asemenea poziţii, n-am fi avut spaţiu pentru retragere, atît în sensul geografic, cît şi în cel economic şi politic al cuvîntului. Noi păstrăm puterea în alianţă cu ţăranii, şi dacă nu vreţi să acceptaţi condiţiile care v-au fost propuse înainte de război, apoi după război o să vi se pună condiţii şi mai grele. Acest lucru este precis consemnat în istoria diplomatică, economică şi politică din anii 1917—1921, aşa că nu poate fi cîtuşi de puţin vorba de fanfaronadă. Este o simplă constatare, un simplu avertisment. Dacă în octombrie 1917 domnii capitalişti ar fi acceptat propunerile noastre, ar fi obţinut de cinci ori mai mult decît acum. Dumnealor s-au războit cu noi timp de trei ani. Cu ce s-au ales ? Vor să se războiască şi mai departe ? Ştim foarte bine că mulţi dintre ei nu vor aşa ceva. Ştim, pe de altă parte, că într-o vreme de foamete cumplită, ca cea de acum, şi în actuala situaţie a industriei nu vom putea să menţinem toate poziţiile pe care le-am cîştigat din 1917 pînă în 1921. O serie întreagă din ele le-am şi cedat. Acum însă putem să spunem că *această retragere, în sensul concesiilor făcute capitaliştilor, e terminată*. Noi am cîntărit forţele noastre şi pe acelea ale capitaliştilor. Am efectuat, în acest scop, o serie întreagă de aşa-zise mişcări de recunoaştere, în sensul încheierii de acorduri cu capitaliştii ruşi şi străini, şi spunem — şi eu sper şi sînt convins că şi congresul partidului va spune în mod oficial, în numele partidului conducător din Rusia : *acum putem să oprim retragerea noastră economică. Ajunge. Nu vom*

www.dacoromanica.ro

mai da înapoi, ci ne vom îngriji de justa desfășurare și grupare a forțelor.

Cînd spun că oprim retragerea noastră economică, nu înseamnă că aș uita cît de cît greutățile, extrem de mari, prin care trecem noi azi și că aș vrea să vă liniștesc și să vă consolez în această privință. Problema limitelor retragerii noastre, a necesității de a ne opri sau nu, nu este totuna cu problema greutăților ce ne stau în față. Noi știm care sînt aceste greutăți. Știm ce înseamnă foametea într-o țară cu o asemenea precumpănire a țărănimii cum este Rusia. Știm că n-am reușit încă să punem capăt calamităților provocate de foamete. Știm ce înseamnă criza financiară într-o țară care este nevoită să facă comerț și în care a fost emisă o asemenea cantitate de hîrtie-monedă cum nu s-a mai văzut de cînd lumea [6]. Cunoaștem toate aceste greutăți și știm că ele sînt foarte mari. Nu mă sfiesc să spun că ele sînt de-a dreptul imense. Dar ele nu ne sperie cîtuși de puțin. Dimpotrivă, vom trage noi forțe din sinceritatea cu care le spunem muncitorilor și țăranilor : „Iată ce greutăți ne stau în față, iată ce pericol ne amenință din partea puterilor occidentale. Hai să ne apucăm de treabă și să privim cu luciditate sarcinile noastre". Dacă oprim retragerea noastră, nu înseamnă că nu știm care sînt aceste pericole. Noi le privim drept în față și spunem : „Iată care este pericolul principal ; trebuie să lichidăm calamitățile provocate de foamete. Noi nu le-am lichidat încă. N-am biruit încă criza financiară". Așa încît cele spuse cu privire la oprirea retragerii nu trebuie cîtuși de puțin înțelese în sensul că am pus fundamentul (noii economii) și acum putem păși liniștiți înainte. Nu, fundamentul n-a fost încă pus. Nu putem încă să privim în liniște viitorul. Sîntem amenințați de pericolele legate de război, despre care v-am vorbit îndeajuns, dar și mai mari sînt pericolele care ne pîndesc din interior, pericolele economice, care constau în cumplita ruinare a țărănimii, în foamete, în starea de dezorganizare financiară. Aceste pericole sînt extrem de mari. Se cere din partea noastră o uriașă încordare de forțe. Dar dacă dușmanii ne vor impune un război, vom ști să luptăm. Și nici pentru ei nu este așa de ușor să poarte război. În 1918 le-a fost ușor să înceapă războiul și tot atît de ușor le-a fost în 1919 să-l continue. Dar pînă în 1922 a

www.dacoromanica.ro

mai curs multă apă pe gîrlă, s-a vărsat mult sînge şi s-au petrecut multe alte lucruri. Muncitorii şi ţăranii din ţările occidentale sînt cu totul departe de ceea ce erau în 1919. Şi acum nu-i mai poţi păcăli spunîndu-le că războiul e îndreptat împotriva germanilor, şi că bolşevicii sînt doar nişte agenţi ai germanilor şi nimic altceva. Noi nu ne lăsăm cuprinşi de panică din cauza situaţiei noastre economice. Avem în momentul de faţă zeci de contracte încheiate cu capitaliştii ruşi şi străini. Ştim ce greutăţi au stat şi continuă să stea în faţa noastră. Ştim ce i-a făcut pe capitaliştii ruşi să accepte asemenea contracte. Ştim în ce condiţii se încheie aceste contracte. Majoritatea acestor capitalişti acceptă să încheie contracte ca oameni practici, ca negustori. Şi noi facem treaba asta tot ca negustori. Dar orice negustor, într-o anumită măsură, ţine seama de politică. Dacă este vorba de un negustor dintr-o ţară cît de cît civilizată, el nu va încheia nici o tranzacţie cu un guvern care nu prezintă prea mare certitudine de trăinicie, de siguranţă. Negustorul care ar face asemenea lucru n-ar mai fi un negustor, ci un prostănac. Or, în rîndurile negustorilor asemenea elemente nu constituie, de obicei, o majoritate covîrşitoare, deoarece întreaga logică a luptei comerciale îi măturăm din cîmpul lor de activitate. Dacă înainte vreme noi judecam aşa : te-a bătut Denikin, acum dovedeşte şi tu că poţi să-l baţi pe el, astăzi judecăm altfel : te-a bătut negustorul, acum dovedeşte şi tu că poţi să-l sileşti să accepte o tranzacţie. Acest lucru noi l-am dovedit. Am încheiat pînă acum o serie de contracte cu cele mai mari firme capitaliste din Rusia şi din Europa apuseană. Noi ştim ce urmăresc aceste firme şi ele ştiu ce urmărim noi.

Acum sarcinile activităţii noastre se schimbă întrucîtva. Tocmai despre asta aş vrea să mai spun cîteva cuvinte în completare la raportul meu, care şi aşa a fost destul de lung.

În legătură cu situaţia ce s-a creat datorită şovăielilor ce se manifestă în privinţa Conferinţei de la Genova şi cărora, pe cît se pare, nu li se întrevede sfîrşitul, şi datorită numeroaselor concesii făcute de noi în politica noastră internă, astăzi trebuie să spunem : *„Destul, nici o concesie mai mult!"* Dacă domnii capitalişti îşi închipuie că mai pot să tărăgăneze lucrurile şi că cu cît vor reuşi să facă treaba asta

www.dacoromanica.ro

mai mult, cu atît vor obține concesii mai însemnate, atunci, repet, trebuie să le spunem : *„Destul, pînă aici ; mîine n-o să căpătați nimic !“* Dacă n-au învățat nimic din istoria Puterii sovietice și a victoriilor ei, e treaba lor. În ce ne privește, am făcut totul, și acest lucru l-am spus în fața întregii lumi. Sper că și congresul are să confirme că mai mult nu ne putem retrage. *Retragerea s-a terminat,* și în legătură cu aceasta se modifică și activitatea noastră.

Trebuie să relevăm că, la noi, cînd se discută această problemă, se observă și acum o mare nervozitate, care îmbracă forme aproape maladive ; se întocmesc tot felul de planuri și se adoptă tot felul de hotărîri. Aș vrea, în legătură cu aceasta, să menționez următorul fapt. Ieri am citit, întîmplător, în „Izvestiia“ o poezie a lui Maiakovski pe o temă politică [7]. Nu mă enumăr printre admiratorii talentului lui poetic, deși recunosc totala mea incompetență în acest domeniu. Dar, sub raport politic și administrativ, de mult n-am mai încercat o asemenea plăcere. În poezia sa Maiakovski ridiculizează fără cruțare numeroasele ședințe și își bate joc de comuniștii care stau și tot stau la ședințe. Nu știu cum se prezintă sub aspect poetic această ridiculizare, dar vă garantez că din punct de vedere politic ea e perfect justă. Noi ne aflăm, de fapt, în situația unor oameni (și trebuie să spun că această situație e cît se poate de stupidă) care țin mereu ședințe, alcătuiesc comisii, întocmesc planuri, și asta la infinit. În societatea rusă a existat un asemenea tip : Oblomov. El obișnuia să stea tot timpul lungit în pat și să-și facă planuri. De atunci a trecut multă vreme. Rusia a înfăptuit trei revoluții, dar Oblomovii au rămas, fiindcă în Oblomov era întruchipat nu numai moșierul, ci și țăranul ; și nu numai țăranul, ci și intelectualul ; și nu numai intelectualul, ci și muncitorul și comunistul. E de ajuns să te uiți la noi, să vezi cum ținem mereu ședințe, cum lucrăm în comisii, ca să spui că *vechiul Oblomov a rămas și va fi nevoie ca vreme îndelungată să-l speli, să-l cureți, să-l scarmeni și să-l scuturi pentru a putea scoate ceva dintr-însul.* Din acest punct de vedere trebuie să privim situația în care ne aflăm, fără să ne facem nici un fel de iluzii. Noi n-am imitat pe nici unul dintre aceia care scriu cuvîntul „revoluție“ cu literă mare, cum fac socialiștii-revoluționari. Dar

www.dacoromanica.ro

noi putem repeta cuvintele lui Marx, care spunea că în timpul revoluţiei nu se fac mai puţine prostii, ci, dimpotrivă, uneori se fac chiar mai multe [8]. Trebuie să privim în mod lucid şi fără teamă aceste prostii — iată lucrul pe care sîntem datori să-l învăţăm noi, revoluţionarii.

Am obţinut în această revoluţie atîtea realizări, care înseamnă tot atîtea victorii definitive, pe care nimeni nu ni le poate smulge, şi despre care ştie de pe acum întreaga lume, încît n-avem, în nici un caz, de ce să ne pierdem cumpătul şi să dăm semne de nervozitate. În momentul de faţă situaţia este de aşa natură, că noi, bazîndu-ne pe recunoaşterile făcute, procedăm la o verificare a celor înfăptuite, şi această verificare este de mare importanţă, fiindcă, pornind de la ea, trebuie să mergem mai departe. Şi, cînd avem de susţinut o luptă împotriva capitaliştilor, trebuie să păşim cu hotărîre pe noul nostru drum. *Trebuie să făurim în aşa fel întreaga noastră organizare, încît în fruntea întreprinderilor noastre comerciale să nu se afle oameni lipsiţi de experienţă în acest domeniu.* La noi se întîmplă adeseori că în fruntea unei întreprinderi este pus un comunist, un om fără îndoială conştiincios, încercat în lupta pentru comunism, care a trecut prin închisoare, dar care nu se pricepe în ale comerţului, dar fiindcă este comunist e pus în fruntea unui trust de stat. El posedă, incontestabil, toate calităţile unui comunist, dar un negustor oarecare o să-l tragă totuşi pe sfoară — şi bine o să-i facă ; fiindcă degeaba nişte comunişti dintre cei mai merituoşi, dintre cei mai minunaţi, de al căror devotament nu se îndoieşte nici un om cu mintea întreagă au fost puşi acolo unde trebuie pus un vînzător isteţ, conştiincios în muncă, care va face mult mai bine faţă cerinţelor muncii sale decît cel mai devotat comunist. Tocmai aici se manifestă oblomovismul nostru.

Noi am trimis la muncă practică, în funcţii executive, comunişti care, cu toate calităţile lor minunate, sînt complet inapţi pentru aşa ceva. Cîţi comunişti se află în instituţiile noastre de stat ? Dispunem de materiale considerabile, de lucrări ştiinţifice solide, care l-ar extazia şi pe cel mai minuţios savant german ; am îngrămădit munţi de hîrtie, şi ar fi nevoie de 50 de ani de muncă a Comisiei pentru istoria

www.dacoromanica.ro

partidului [9], înmulţiţi cu 50, ca să se descurce în toată treaba asta ; practic însă nu veţi obţine nimic la un trust de stat şi nu veţi afla cine şi pentru ce răspunde. Aplicarea practică a decretelor, care la noi există într-un număr mai mare decît suficient şi pe care le fabricăm cu repeziciunea de care vorbeşte Maiakovski, rămîne necontrolată. Sînt aplicate oare dispoziţiile date de lucrătorii comunişti cu funcţii de răspundere ? Ştiu ei cum să organizeze această treabă ? Nu, la aşa ceva nu se pricep, şi iată de ce se schimbă şi miezul politicii noastre interne. Ce sînt şedinţele şi comisiile noastre ? Ele sînt foarte adeseori o simplă distracţie. După ce am început să curăţim rîndurile partidului şi ne-am spus : „Afară cu profitorii care s-au strecurat în partid, afară cu borfasii !", lucrurile au început să meargă mai bine [10]. Am dat afară cam o sută de mii de oameni, şi foarte bine am făcut, dar această măsură reprezintă doar începutul. La congresul partidului o să discutăm cum trebuie această problemă. Şi cred că atunci zeci de mii de oameni, care azi nu fac altceva decît să alcătuiască comisii şi nu depun nici un fel de muncă practică şi nici nu se pricep la aşa ceva, vor avea aceeaşi soartă. Şi, cînd îşi va fi curăţat astfel rîndurile, partidul nostru va desfăşura o activitate efectivă, în care va da dovadă de pricepere, aşa cum a dat şi în domeniul militar. Firește, asta nu este o treabă doar de cîteva luni, şi nici de un singur an. În această privinţă trebuie să dăm dovadă de o mare tenacitate. Nu ne temem să spunem că în caracterul muncii noastre s-a produs o schimbare. Cel mai rău duşman al nostru intern este birocratul, comunistul care ocupă un post de răspundere (iar apoi şi fără răspundere) în aparatul sovietic şi care se bucură de consideraţia generală ca un om conştiincios. El este din aceia cărora „nu le fac vocile minuni, însă toţi sînt băieţi buni ; unul nu ţi-ar pune-n gură nici un strop de băutură"*. El n-a învăţat să combată birocratismul, nu se pricepe să lupte împotriva lui şi-l cocoloşeşte. *De acest duşman trebuie să ne debarasăm şi, cu ajutorul tuturor muncitorilor şi ţăranilor conştienţi, o să-i venim noi de hac. În lupta împotriva acestui duşman, împo-*

* Expresie luată dintr-o fabulă a lui Krîlov. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

triva acestei harababuri şi a acestui oblomovism, întreaga masă a muncitorilor şi ţăranilor fără partid va urma, ca un singur om, detaşamentul de avangardă, partidul comunist. În această privinţă nu poate să existe nici o îndoială.

În încheiere, aş vrea să prezint, pe scurt, cîteva concluzii. Jocul de-a Conferinţa de la Genova, jocul de-a baba-oarba în jurul acestei conferinţe nu ne va face cîtuşi de puţin să şovăim. Acum n-o să ne mai lăsăm noi prinşi. *Ne adresăm negustorilor şi sîntem dispuşi să încheiem cu ei tranzacţii ; continuăm politica noastră de concesii, dar limitele acestor concesii sînt deja fixate.* Ceea ce am dat pînă acum negustorilor în contractele noastre a însemnat un pas înapoi în legislaţia noastră, şi mai departe nu vom merge.

În legătură cu aceasta se schimbă şi sarcinile noastre principale în politica internă, îndeosebi în cea economică. Nu de decrete noi, nu de instituţii noi sau de metode noi de luptă avem nevoie acum. *Ceea ce ne trebuie nouă acum este o verificare a utilităţii oamenilor, este un control al îndeplinirii efective a sarcinilor.* Operaţia de curăţire ce va urma va fi îndreptată împotriva acelor comunişti care *îşi închipuie* că sînt nişte funcţionari administrativi. Să treacă mai bine la activitatea de propagandă şi agitaţie sau la orice altă treabă utilă toţi aceia care se îndeletnicesc cu alcătuirea de comisii, cu organizarea de consfătuiri şi discuţii, dar nu sînt în stare să îndeplinească cea mai simplă sarcină practică. Toţi aceştia născocesc ceva deosebit şi complicat şi încearcă să motiveze totul prin afirmaţia că e vorba de noua politică economică şi că trebuie găsit ceva nou. Iar treaba ce le-a fost încredinţată rămîne nefăcută. Ei n-au grijă să economisească banul ce le-a fost încredinţat şi nu caută să facă din el doi, ci întocmesc planuri în care e vorba de miliarde şi chiar de trilioane de ruble sovietice. Împotriva acestei calamităţi o să ducem noi lupta. *Verificarea oamenilor şi controlul îndeplinirii efective a fiecărei sarcini* — în aceasta, neapărat în aceasta şi numai în aceasta, constă acum miezul întregii noastre activităţi, al întregii noastre politici. Aceasta nu e o chestiune doar de cîteva luni, şi nici de un an, ci de mai mulţi ani. Trebuie să spunem în mod oficial, în numele partidului, în ce constă acum miezul activităţii noastre şi să

www.dacoromanica.ro

ne regrupăm în mod corespunzător rîndurile. Atunci o să fim învingători și în acest nou domeniu, așa cum am fost pînă acum în toate domeniile de activitate în care s-a angajat puterea proletară bolșevică, sprijinită de masele țărănimii. (A p l a u z e .)

„Pravda" nr. 54 din 8 martie 1927

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE CONDIŢIILE PENTRU PRIMIREA DE NOI MEMBRI ÎN PARTID

SCRISORI CĂTRE V. M. MOLOTOV [11]

1

Tovarăşului Molotov

N-am de făcut nici o obiecţie [12].

Sînt multe neclarităţi, datorită unor referiri la documente nemenţionate [13]. După părerea mea, ar trebui ca cei ce dau recomandări pentru muncitori să aibă un stagiu de 3 ani, cei ce dau recomandări pentru ţărani şi ostaşii Armatei Roşii — un stagiu de 4 ani, iar ceilalţi — de 5 ani.

Să fie mai precis definită noţiunea de stagiu („simpatizanţii" ?).

Stabilirea amănuntelor să fie lăsată în seama Comitetului Central.

9/III. *Lenin*

Scris la 9 martie 1922

Se publică pentru prima oară, după manuscris

2

Tovarăşului Molotov

Vă rog să prezentaţi la plenara Comitetului Central următoarea propunere a mea :

Consider că este extrem de important să se prelungească stagiul de candidat pentru primirea de noi membri în

www.dacoromanica.ro

partid. În proiectul lui Zinoviev se prevede un stagiu de o jumătate de an pentru muncitori şi de un an pentru ceilalţi [14]. Propun să se accepte un stagiu de o jumătate de an numai pentru acei muncitori care, cel puţin zece ani, au lucrat în mod efectiv ca muncitori în mari întreprinderi industriale. Pentru ceilalţi muncitori să se fixeze un an şi jumătate, pentru ţăranii şi ostaşii Armatei Roşii — doi ani, iar pentru toţi ceilalţi — trei ani. Excepţii speciale se pot face numai cu aprobarea comună a Comitetului Central şi a Comisiei Centrale de Control [15].

Consider că ar fi extrem de primejdios să se accepte fără modificări scurtele termene propuse de Zinoviev. Nu încape îndoială că prea ades la noi sînt consideraţi drept muncitori oameni care n-au trecut prin nici o şcoală cît de cît serioasă, în sensul aceleia pe care o constituie marea industrie. Mai totdeauna sînt consideraţi ca făcînd parte din categoria muncitorilor cei mai autentici mic-burghezi, care numai întîmplător şi pentru foarte scurt timp au devenit muncitori. Toţi albgardiştii inteligenţi ţin în mod precis seama de faptul că caracterul, chipurile, proletar al partidului nostru în realitate nu-l fereşte cîtuşi de puţin de posibilitatea ca în el să precumpănească, şi încă în cel mai scurt timp, elementele provenite din rîndurile micilor proprietari. Dat fiind modul neglijent, nesistematic în care se desfăşoară la noi munca în acest domeniu, stagiile de scurtă durată vor însemna în realitate lipsa oricărei posibilităţi de a controla în mod serios dacă candidaţii sînt într-adevăr comunişti cît de cît încercaţi. Dacă avem azi în partidul nostru 300 000—400 000 de membri, apoi şi acest număr este prea mare, căci absolut toate datele arată nivelul nu îndeajuns de ridicat al actualilor membri de partid. De aceea insist cu toată tăria asupra necesităţii de a prelungi durata stagiului şi, totodată, de a însărcina Biroul Organizatoric să elaboreze şi să aplice cu stricteţe regulile menite să facă într-adevăr din stagiu un mijloc de verificare cît se poate de serios, iar nu o simplă formalitate.

www.dacoromanica.ro

Cred că această problemă va trebui să fie examinată cu o deosebită atenţie la congres.

Lenin

Dictat la telefon
la 24 martie 1922

Publicat pentru prima oară
la 23 decembrie 1925, în ziarul
„Vecerneaia Moskva" nr. 293

Se tipăreşte după textul
consemnat de secretară
(un exemplar dactilografiat)

3

Tovarăşului Molotov

cu rugămintea de a transmite spre citire această scrisoare tuturor membrilor Comitetului Central înainte ca problema condiţiilor pentru primirea de noi membri în partid să fie pusă în dezbaterea congresului.

Am citit hotărîrea plenarei din 25 martie cu privire la durata stagiului de candidat pentru primirea de noi membri în rîndurile partidului şi aş vrea ca la congres să ridic obiecţii împotriva acestei hotărîri [16]. Dar, întrucît mă tem că n-am să pot participa la lucrările congresului, vă rog să luaţi cunoştinţă de următoarele consideraţii ale mele.

Nu încape îndoială că în momentul de faţă partidul nostru — în ce priveşte majoritatea membrilor săi — nu are o compoziţie îndeajuns de proletară. E o situaţie pe care cred că nimeni n-o poate contesta, şi o simplă examinare a datelor statistice va confirma cele spuse de mine. Începînd din timpul războiului, compoziţia efectivului de muncitori din fabricile şi uzinele din Rusia a devenit mult mai puţin proletară decît înainte, deoarece în timpul războiului au intrat în aceste fabrici şi uzine cei ce voiau să scape de serviciul militar. Acesta e un fapt îndeobşte cunoscut. Pe de altă parte, este tot atît de neîndoielnic că acum partidul nostru, în ansamblu şi în medie (dacă ţinem seamă de nivelul marii majorităţi a membrilor săi), este mai puţin pregătit din punct de vedere politic decît este necesar pentru o conducere cu adevărat proletară

www.dacoromanica.ro

într-un moment atît de greu, mai ales în condițiile unei puternice precumpăniri a țărănimii, care ajunge repede la înțelegerea necesității unei politici de clasă de sine stătătoare. Totodată trebuie să luăm în considerare și faptul că tentația de a intra în partidul de guvernămînt este, în momentul de față, extrem de mare. E de ajuns să ne amintim de toate producțiile literare ale smenovehiștilor [17] pentru a ne convinge că oameni care sînt departe de tot ce este proletar sînt acum captivați de succesele politice ale bolșevicilor. Dacă Conferința de la Genova ne va aduce un nou succes politic, atunci afluența în partid a elementelor mic-burgheze și a celor de-a dreptul ostile față de tot ce este proletar va crește în proporții imense. Un stagiu de o jumătate de an pentru muncitori nu poate în nici un caz să stăvilească această afluență, fiindcă nimic nu e mai ușor decît să aranjezi în mod artificial un astfel de stagiu scurt, cu atît mai mult cu cît, în condițiile de la noi, pentru foarte multe elemente intelectuale și semiintelectuale intrarea în rîndurile muncitorilor nu va prezenta absolut nici o greutate. Din toate acestea eu trag concluzia — care e confirmată, după părerea mea, și de faptul că albgardiștii țin seama, în mod pe deplin conștient, de compoziția neproletară a partidului nostru — că noi trebuie să prelungim considerabil durata stagiului de candidat și că, dacă acceptăm să rămînem la un stagiu de șase luni pentru muncitori, este absolut necesar — pentru a nu ne înșela pe noi și a nu înșela și pe alții — să definim noțiunea de „muncitor" în așa fel, ca ea să cuprindă numai pe cei care, prin condițiile lor de viață, trebuie într-adevăr să-și fi însușit psihologia proletară. Dar acest lucru nu este posibil decît pentru cei ce lucrează ani de-a rîndul în fabrică, și fără vreun scop lăturalnic, ci numai datorită condițiilor generale economice și sociale de trai.

Cine nu închide ochii în fața realității trebuie să recunoască că în momentul de față politica proletară a partidului este determinată nu de compoziția partidului, ci de imensa, absoluta autoritate a acelei pături, extrem de subțiri, care poate fi numită vechea gardă a partidului. E de ajuns să se iște o mică luptă internă în această pătură, pentru ca autoritatea ei să fie dacă nu subminată, apoi în

www.dacoromanica.ro

orice caz slăbită în aşa măsură, încît să nu mai aibă cuvîntul hotărîtor.

De aceea este necesar: 1) să se prelungească durata tuturor stagiilor de candidat; 2) să se stabilească deosebit de amănunţit în ce trebuie să constea efectuarea reală a stagiului de candidat, care trebuie să fie condiţiile concrete şi practice în care să se controleze dacă acest stagiu se efectuează în mod real şi nu rămîne o simplă formalitate; 3) în instituţiile care rezolvă cererile de primire de noi membri în rîndurile partidului să se creeze o majoritate calificată; 4) primirea în rîndurile partidului să fie confirmată nu numai de comitetele guberniale, ci şi de comisiile de control; 5) să se elaboreze şi alte măsuri, pentru a da partidului posibilitatea să se debaraseze de acei membri ai săi care nu sînt comunişti ce aplică pe deplin conştient politica proletară. Eu nu propun să se procedeze la o nouă curăţire generală a rîndurilor partidului, întrucît cred că în momentul de faţă aşa ceva este practic irealizabil, dar consider că este necesar să se găsească mijloace pentru o reală curăţire a rîndurilor partidului, adică pentru o reducere a efectivului său, şi sînt convins că dacă ne vom gîndi la treaba asta, vom găsi o serie de măsuri potrivite.

Aş ruga pe membrii Comitetului Central care vor citi această scrisoare să-mi răspundă dacă se poate, fie şi printr-o scurtă comunicare telefonică adresată vreuneia dintre secretarele de la Consiliul Comisarilor Poporului.

Lenin

26/III—1922

Publicat pentru prima oară la 23 decembrie 1925, în ziarul „Vecerneaia Moskva" nr. 293

Se tipăreşte după o copie dactilografiată

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PREŞEDINTELE COMITETULUI PENTRU CONCESIUNI DE PE LÎNGĂ COMISIA DE STAT A PLANIFICĂRII [18]

11/III. 1922

Tovarăşului Krjijanovski
O copie pentru tov. Smolianinov

Comitetului pentru concesiuni de pe lîngă Comisia de stat a planificării îi revine sarcina de a aduna şi păstra materialele amănunţite cu privire la *toate* concesiunile deja acordate, precum şi pe cele cu privire la *toate* tratativele pentru acordarea de concesiuni pe care R.S.F.S.R. le poartă cu capitaliştii străini atît în ţară cît şi în străinătate. Totodată e necesar ca el să strîngă materiale de acest fel şi în legătură cu tranzacţiile din trecut.

Aceste materiale Comitetul pentru concesiuni trebuie să le înregistreze în mod regulat pe o listă care să cuprindă următoarele subdiviziuni :

a) contracte încheiate ;
b) tratative serioase, pe baza cărora contractele ar putea fi încheiate într-un viitor apropiat ;
c) tratative întrerupte (se vor indica motivele) ;
d) toate celelalte tratative.

Această listă trebuie să ofere indicaţii succinte în legătură cu conţinutul tranzacţiei (să cuprindă cam următoarele date : stadiul tratativelor, obiectul concesiunii, numele celor ce vor să obţină concesiuni, mărimea aproximativă sau exactă a capitalului, numărul de ordine sub care e înregistrată tranzacţia).

O copie a acestei liste urmează să fie trimisă la direcţia treburilor C.M.A. [19] şi completată lunar cu noi date.

Comitetul pentru concesiuni trebuie să desemneze pe cineva care să răspundă de selecţionarea materialului şi

www.dacoromanica.ro

de întocmirea listei (un director, un secretar); numele acestuia să fie comunicat imediat direcţiei treburilor C.M.A.

Preşedintele Consiliului Muncii şi Apărării,

V. Ulianov (Lenin)

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat care a fost semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

DESPRE ÎNSEMNĂTATEA MATERIALISMULUI MILITANT [20]

Despre sarcinile generale ale revistei „Pod Znamenem Marksizma" tov. Troţki a spus, în nr. 1—2, tot ce este esenţial, şi a spus cît se poate de bine. Aş vrea să mă opresc doar asupra cîtorva chestiuni, care definesc mai precis conţinutul şi programul activităţii enunţate de redacţia revistei în expunerea ei introductivă din nr. 1—2.

În această expunere ni se spune că nu toţi cei care s-au grupat în jurul revistei „Pod Znamenem Marksizma" sînt comunişti, dar ei sînt cu toţii materialişti consecvenţi. Eu cred că această alianţă între comunişti şi necomunişti este absolut necesară şi determină în mod just sarcinile revistei. Una din cele mai mari şi mai periculoase erori ale unor comunişti (ca şi, în general, ale unor revoluţionari care au săvîrşit cu succes începutul unei mari revoluţii) este părerea că revoluţia ar putea fi înfăptuită numai cu eforturile revoluţionarilor. Dimpotrivă, pentru a asigura succesul oricărei activităţi revoluţionare serioase, e necesar să înţelegem şi să ştim să transpunem în practică principiul că revoluţionarii sînt în stare să îndeplinească doar rolul de avangardă a unei clase cu adevărat viabile şi înaintate. Avangarda îşi îndeplineşte sarcinile sale de avangardă numai atunci cînd ştie să nu se rupă de masa care se află sub conducerea ei, cînd ştie într-adevăr să ducă înainte întreaga masă. Fără o alianţă cu necomuniştii, în cele mai diferite domenii de activitate, nici vorbă nu poate fi de o înfăptuire cu succes a construirii comunismului.

www.dacoromanica.ro

Aceasta se referă şi la sarcina, pe care şi-a fixat-o revista „Pod Znamenem Marksizma", de a apăra materialismul şi marxismul. Din fericire, principalele curente ale gîndirii sociale înaintate din Rusia au o solidă tradiţie materialistă. Fără a mai vorbi de G. V. Plehanov, e de ajuns să-l menţionăm pe Cernîşevski, în comparaţie cu care narodnicii de astăzi (socialiştii-populişti, socialiştii-revoluţionari etc.) au dat nu rareori îndărăt, în goana lor după doctrine filozofice reacţionare la modă, lăsîndu-se captivaţi de strălucirea amăgitoare a aşa-zisului „ultim cuvînt" al ştiinţei europene şi nefiind în stare să distingă sub această strălucire cutare sau cutare varietate a servilismului faţă de burghezie, faţă de prejudecăţile şi reacţionarismul ei.

În orice caz, la noi în Rusia există încă — şi vor mai exista, desigur, multă vreme — materialişti din lagărul necomuniştilor, şi datoria noastră incontestabilă este să-i atragem pe toţi adepţii materialismului consecvent şi militant la o activitate comună în lupta împotriva reacţiunii în domeniul filozofiei şi a prejudecăţilor filozofice ale aşa-zisei „societăţi culte". Dietzgen-tatăl, care nu trebuie confundat cu fiul său — un literat pe cît de pretenţios pe atît de nereuşit —, a exprimat corect, precis şi clar punctul de vedere fundamental al marxismului asupra curentelor filozofice dominante în ţările burgheze şi care se bucură de atenţia oamenilor de ştiinţă şi a publiciştilor din aceste ţări, atunci cînd a spus că în societatea modernă profesorii de filozofie, în cele mai dese cazuri, nu sînt de fapt decît nişte „lachei cu diplomă ai clericalismului" [21].

Intelectualilor noştri ruşi, care — ca, de altfel, şi confraţii lor din toate celelalte ţări — vor neapărat să se considere drept nişte oameni înaintaţi, nu le face de loc plăcere cînd problema este transpusă pe terenul aprecierii cuprinse în cuvintele lui Dietzgen. Şi nu le face plăcere pentru că adevărul le stă ca un ghimpe în ochi. E de ajuns să te gîndeşti cît de cît la dependenţa politică, la cea economică, socială şi apoi la oricare alt fel de dependenţă în care se află oamenii culţi din vremea noastră faţă de burghezia dominantă, pentru a înţelege absoluta justeţe a asprei caracterizări făcute de Dietzgen. E de ajuns să-ţi aminteşti de

www.dacoromanica.ro

majoritatea covîrşitoare a curentelor filozofice la modă, care apar atît de des în ţările europene, începînd, de pildă, cu cele legate de descoperirea radiului şi terminînd cu cele care caută astăzi să se agaţe de Einstein, pentru a-ţi da seama de legătura care există între interesele de clasă şi poziţia de clasă a burgheziei, între sprijinul pe care-l acordă ea diferitelor forme de religie şi conţinutul ideologic al curentelor filozofice la modă.

Din cele arătate pînă aici reiese că o revistă care doreşte să fie un organ al materialismului militant trebuie să fie în primul rînd un organ de luptă, adică să demaşte şi să combată cu fermitate pe toţi actualii „lachei cu diplomă ai clericalismului", indiferent dacă ei acţionează ca reprezentanţi ai ştiinţei oficiale sau ca franctirori care-şi zic publicişti „democraţi de stînga sau cu principii socialiste".

În al doilea rînd, o asemenea revistă trebuie să fie un organ al ateismului militant. Există la noi departamente sau, cel puţin, instituţii de stat care au în seama lor această activitate. Totuşi, această activitate se desfăşoară extrem de lent şi de nesatisfăcător, fiind frînată, pe cît se pare, de condiţiile generale ale birocratismului nostru specific rusesc (deşi sovietic). De aceea este extrem de important ca, pentru întregirea activităţii instituţiilor de stat respective, pentru îndreptarea şi înviorarea acestei activităţi, o revistă care-şi pune ca sarcină să devină un organ al materialismului militant să desfăşoare o neobosită propagandă ateistă şi să lupte pentru ateism. Trebuie urmărită cu atenţie întreaga literatură respectivă, apărută în toate limbile, şi traduse sau, cel puţin, recenzate toate lucrările cît de cît valoroase din acest domeniu.

Engels a sfătuit, încă de mult, pe conducătorii proletariatului modern să traducă scrierile ateiste combative apărute la sfîrşitul secolului al XVIII-lea [22] şi să le răspîndească pe scară largă în rîndurile poporului. Spre ruşinea noastră, noi n-am făcut pînă acum acest lucru (ceea ce constituie o dovadă în plus că e mult mai uşor să cucereşti puterea într-o perioadă revoluţionară decît să ştii s-o foloseşti cum trebuie). Uneori, pentru a justifica această indolenţă, inactivitate şi nepricepere a noastră, se recurge la diferite considerente, dintre cele mai „docte", ca, de pildă, acela că vechea

www.dacoromanica.ro

literatură ateistă din secolul al XVIII-lea ar fi învechită, neştiinţifică, naivă ş.a.m.d. Nu există nimic mai rău decît sofismele pseudoştiinţifice de acest fel, care sînt menite să ascundă fie pedanteria, fie o totală neînţelegere a marxismului. În scrierile ateiste ale revoluţionarilor din secolul al XVIII-lea se vor fi găsind, desigur, destule elemente neştiinţifice şi naive. Dar nimeni nu-i împiedică pe cei ce editează aceste scrieri să le prescurteze şi să adauge scurte postfeţe în care să arate progresul pe care l-a săvîrşit omenirea, de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi pînă azi, în domeniul criticii ştiinţifice a religiei, indicînd totodată cele mai recente lucrări din domeniul respectiv etc. Ar fi cea mai mare şi mai gravă greşeală din partea unui marxist să creadă că masele populare, de milioane şi milioane de oameni (mai ales cele alcătuite din ţărani şi meseriaşi), care sînt condamnate de întreaga societate contemporană să trăiască în întunecime, ignoranţă şi prejudecăţi, ar putea să se smulgă din această întunecime numai pe calea directă a unei educaţii pur marxiste. E absolut necesar să împărtăşim acestor mase, în cadrul propagandei noastre ateiste, cele mai felurite cunoştinţe, să le facem cunoscute fapte din cele mai variate domenii ale vieţii, să ne apropiem de ele prin diferite mijloace pentru a le trezi interesul, pentru a le deştepta din somnul lor religios, pentru a le îmboldi din toate părţile, prin cele mai variate metode etc.

Publicistica vechilor ateişti din secolul al XVIII-lea — combativă, vie, talentată, care atacă în mod spiritual şi făţiş clericalismul dominant — se va dovedi, mai totdeauna, de o mie de ori mai potrivită pentru a-i trezi pe oameni din somnul lor religios decît aceste parafrazări ale marxismului — plicticoase, seci, neilustrate aproape prin nici un fel de fapte bine alese — care predomină în literatura noastră şi care (trebuie s-o spunem deschis) adeseori denaturează marxismul. Toate lucrările cît de cît însemnate ale lui Marx şi Engels au fost traduse la noi. N-avem deci nici cel mai mic motiv să ne temem că la noi vechiul ateism şi vechiul materialism nu vor fi completate cu îndreptările ce i-au fost făcute de Marx şi Engels. Lucrul cel mai important, pe care tocmai îl uită de cele mai multe ori comuniştii noştri care se pretind marxişti, dar care în realitate denaturează

www.dacoromanica.ro

marxismul, este să știi să trezești interesul maselor — care au încă un nivel de cultură cu totul scăzut — printr-o atitudine conștientă față de problemele religioase și printr-o critică conștientă a religiilor.

Uitați-vă, pe de altă parte, la reprezentanții criticii științifice moderne a religiilor. Aproape totdeauna, acești reprezentanți ai burgheziei culte „completează" propriile lor argumente prin care combat prejudecățile religioase cu unele raționamente care îi demască imediat ca pe niște sclavi ideologici ai burgheziei, ca pe niște „lachei cu diplomă ai clericalismului".

Am să dau două exemple. În 1918 prof. R. I. Vipper a publicat o cărticică cu titlul „Originile creștinismului" (ed. „Faros". Moscova). Autorul expune principalele rezultate la care a ajuns știința modernă, dar el nu numai că nu combate prejudecățile și minciuna — aceste arme ale bisericii ca organizație politică — și nu numai că ocolește aceste probleme, dar are pretenția, de-a dreptul ridicolă și cît se poate de reacționară, de a se situa deasupra ambelor „extreme" : cea idealistă și cea materialistă. Aceasta este o atitudine servilă față de burghezia dominantă, care, în toată lumea, cheltuiește, din profiturile stoarse de la oamenii muncii, sute de milioane de ruble pentru sprijinirea religiei.

Cunoscutul savant german Arthur Drews, în cartea sa „Mitul lui Hristos", combate prejudecățile și legendele religioase și demonstrează că n-a existat nici un fel de Hristos, dar în capitolul de încheiere al cărții sale se pronunță în favoarea religiei — ce-i drept, în favoarea unei religii reînnoite, dichisite, rafinate, în stare să reziste „torentului naturalist, care crește și pe zi ce trece devine tot mai puternic" (p. 238, ed. a 4-a germană, 1910). De data asta avem de-a face cu un reacționar fățiș, conștient, care-i ajută în mod deschis pe exploatatori să înlocuiască vechile și putredele prejudecăți religioase prin altele noi, și mai respingătoare, și mai abjecte.

Asta nu înseamnă că nu trebuia tradusă cartea lui Drews. Înseamnă că comuniștii și toți materialiștii consecvenți, înfăptuind, într-o anumită măsură, o alianță cu partea progresistă a burgheziei, trebuie s-o demaște fără șovăire atunci cînd ea alunecă pe panta reacționarismului. Înseamnă că a

www.dacoromanica.ro

te teme de o alianţă cu reprezentanţii burgheziei din secolul al XVIII-lea, adică din perioada cînd această burghezie era revoluţionară, echivalează cu a trăda marxismul şi materialismul, dat fiind că, în lupta pe care o ducem împotriva obscurantismului religios dominant, „alianţa" cu cei de seama lui Drews, într-o formă sau alta, într-o măsură sau alta, este obligatorie pentru noi.

Revista „Pod Znamenem Marksizma", care vrea să fie un organ al materialismului militant, trebuie să acorde un loc important propagandei ateiste, informării asupra literaturii respective şi înlăturării lipsurilor, extrem de mari, ale activităţii noastre oficiale în acest domeniu. O importanţă deosebită prezintă folosirea cărţilor şi broşurilor care conţin numeroase fapte şi comparaţii concrete, menite să ilustreze legătura dintre interesele de clasă şi organizaţiile de clasă ale burgheziei moderne şi organizaţiile instituţiilor religioase şi cele de propagandă religioasă [23].

Extrem de importante sînt toate materialele care se referă la Statele Unite ale Americii de Nord, unde legătura oficială, de stat, dintre religie şi capital e mai puţin vizibilă. Dar, în schimb, devine mai limpede pentru noi că aşa-zisa „democraţie modernă" (în faţa căreia se prosternează cu atîta admiraţie stupidă menşevicii, socialiştii-revoluţionari şi, într-o oarecare măsură, anarhiştii etc.) nu înseamnă altceva decît libertatea de a propaga ceea ce-i convine burgheziei, adică ideile cele mai reacţionare, religia, obscurantismul, şi a lua apărarea exploatatorilor etc.

Vrem să sperăm că această revistă, care doreşte să fie un organ al materialismului militant, va oferi publicului nostru cititor o privire generală asupra literaturii ateiste, indicînd pentru care cerc de cititori şi în ce scop pot fi folosite diferitele lucrări, menţionînd ceea ce a apărut la noi (pot fi considerate ca apărute numai traducerile acceptabile, care, de altfel, nu sînt prea numeroase) şi recomandînd scrierile care ar mai trebui să fie editate.

Tot atît de importantă ca alianţa cu materialiştii consecvenţi care nu fac parte din partidul comunist, dacă nu şi mai importantă, pentru activitatea pe care trebuie s-o des-

www.dacoromanica.ro

fășoare materialismul militant este alianța cu acei reprezentanți ai științelor moderne ale naturii care înclină spre materialism și care nu se tem să-l apere și să-l propage împotriva unor oscilări filozofice — astăzi la modă — în direcția idealismului și scepticismului, care predomină în așa-zisa „societate cultă".

Articolul lui A. Timireazev asupra teoriei relativității a lui Einstein, apărut în „Pod Znamenem Marksizma" nr. 1—2, ne îndreptățește să sperăm că revista va reuși să realizeze și această a doua alianță. E necesar ca acestei alianțe să i se acorde mai multă atenție. Nu trebuie să uităm că tocmai profundele transformări prin care trec azi științele moderne ale naturii dau naștere pretutindeni la o serie de școli și curente filozofice reacționare de mai mare sau mai mică amploare. De aceea urmărirea atentă a problemelor pe care le ridică actuala revoluție în domeniul științelor naturii și atragerea, în acest scop, a naturaliștilor în calitate de colaboratori la o revistă filozofică este o sarcină fără a cărei rezolvare materialismul militant nu poate, în nici un caz, să fie nici militant, și nici materialism. Dacă Timireazev, în primul număr al revistei, a trebuit să atragă atenția că, deși — cum arată el — Einstein nu duce nici o campanie activă împotriva bazelor materialismului, de teoria lui s-au agățat un mare număr de intelectuali burghezi din toate țările, această constatare e valabilă nu numai pentru Einstein, ci pentru o serie întreagă, dacă nu chiar pentru majoritatea marilor reformatori ai științelor naturii, cu începere de la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Și pentru a nu avea o atitudine inconștientă față de un asemenea fenomen, trebuie să înțelegem că fără o temeinică fundamentare filozofică nici un fel de știință a naturii, nici un fel de materialism nu va putea să ducă o luptă susținută împotriva asaltului ideilor burgheze și a restabilirii concepției burgheze despre lume. Pentru a susține această luptă și a o duce la capăt cu deplin succes, naturalistul trebuie să fie un materialist modern, un adept conștient al materialismului reprezentat de Marx, adică un materialist dialectician. Pentru a atinge acest scop, colaboratorii revistei „Pod Znamenem Marksizma" trebuie să organizeze studierea sistematică a dialecticii lui Hegel din punct de vedere ma-

www.dacoromanica.ro

terialist, adică a dialecticii pe care Marx a aplicat-o în mod practic atît în „Capitalul", cît şi în scrierile sale istorice şi politice, şi a aplicat-o cu atîta succes, încît astăzi fiecare zi de trezire la viaţă şi la luptă a unor noi clase în Orient (Japonia, India, China) — adică a acelor sute de milioane de oameni care formează partea cea mai numeroasă a populaţiei pămîntului şi care, prin inactivitatea lor istorică, prin somnul lor multisecular, au făcut ca pînă în prezent multe state avansate ale Europei să fie cuprinse de stagnare şi putrefacţie —, fiecare zi de trezire la viaţă a unor noi popoare şi a unor noi clase confirmă tot mai mult marxismul.

Desigur, o asemenea studiere, o asemenea interpretare şi propagare a dialecticii hegeliene implică eforturi extrem de grele şi, fără îndoială, primele încercări în această direcţie vor fi însoţite de unele greşeli. Dar numai cine nu face nimic nu greşeşte. Sprijinindu-ne pe modul în care a aplicat Marx dialectica lui Hegel, interpretată de pe o poziţie materialistă, putem şi trebuie să analizăm această dialectică sub toate aspectele, să publicăm în revistă extrase din principalele opere ale lui Hegel şi să le interpretăm din punct de vedere materialist, comentîndu-le pe baza exemplelor de aplicare a dialecticii de către Marx, precum şi prin folosirea exemplelor de dialectică în domeniul relaţiilor economice şi politice ce ne sînt din belşug oferite de istoria modernă şi în special de războiul imperialist şi de revoluţia contemporană. Grupul de redactori şi colaboratori ai revistei „Pod Znamenem Marksizma" trebuie să fie, după părerea mea, un fel de „asociaţie a prietenilor materialişti ai dialecticii lui Hegel". Naturaliştii contemporani vor găsi (dacă vor şti să caute şi dacă noi vom învăţa cum să-i ajutăm) în dialectica lui Hegel, materialist interpretată, o serie de răspunsuri la problemele filozofice pe care le pune revoluţia în domeniul ştiinţelor naturii şi care îi face pe intelectualii admiratori ai modei burgheze „să alunece" spre reacţiune.

Dacă nu-şi pune o asemenea sarcină şi dacă nu procedează în mod sistematic la rezolvarea ei, materialismul nu poate deveni un materialism militant. El va rămîne, ca să folosim o expresie a lui Şcedrin, nu atît de bătăios, pe cît de bătut. Dacă nu-şi pun o asemenea sarcină, naturaliştii cei

www.dacoromanica.ro

mai de seamă se vor dovedi adeseori tot atît de neputincioşi ca şi pînă acum în concluziile şi generalizările lor filozofice. Căci ştiinţele naturii progresează atît de repede, trec printr-o perioadă de transformare revoluţionară atît de profundă în toate domeniile, că în nici un caz nu se pot dispensa de concluzii filozofice.

În încheiere am să dau un exemplu care nu este de domeniul filozofiei, dar care, în orice caz, aparţine domeniului problemelor sociale, cărora revista „Pod Znamenem Marksizma" doreşte, de asemenea, să le acorde atenţie.

Este unul din exemplele din care reiese cum se pretează de fapt pretinsa ştiinţă modernă la rolul de purtătoare a celor mai crase şi mai abjecte concepţii reacţionare.

Am primit, nu de mult, numărul 1 (pe 1922) al revistei „Ekonomist" [24], care este editată de secţia a XI-a a „Societăţii tehnice ruse". Tînărul comunist care mi-a trimis această revistă (şi care, probabil, n-a avut timp să ia cunoştinţă de conţinutul ei) o recomandă, în mod imprudent, în termeni extrem de elogioşi. În realitate, ea este — nu ştiu în ce măsură în mod conştient — organul de presă al unor adepţi moderni ai iobăgismului, drapaţi, fireşte, în mantia ştiinţei, a democratismului etc.

Un oarecare domn P. A. Sorokin publică în această revistă un amplu studiu, pretins „sociologic", „Despre influenţa războiului". Articolul acesta savant este împănat cu savante referiri la operele „sociologice" ale autorului şi ale numeroşilor săi dascăli şi confraţi din străinătate. Iată o probă de savantlîcul lui :

La pagina 83 citesc :

„La 10 000 de căsătorii revin în momentul de faţă la Petrograd 92,2 divorţuri — o cifră fantastică —, şi din 100 de căsătorii desfăcute 51,1 au avut o durată mai mică de un an, 11 — mai mică de o lună, 22 — mai mică de două luni, 41 — mai mică de 3—6 luni şi numai 26 au avut o durată mai mare de 6 luni. Aceste cifre ne arată că actuala căsătorie legală este o formă ce ascunde în fond relaţii sexuale extraconjugale şi dă posibilitate amatorilor de «căpşuni» să-şi satisfacă apetiturile sub oblăduire «legală»" („Ekonomist" nr. 1, p. 83).

Nu încape îndoială că acest domn, ca şi „Societatea tehnică rusă", care editează revista şi publică în paginile ei asemenea aprecieri, se socot adepţi ai democraţiei şi ar con-

www.dacoromanica.ro

sidera că li s-ar aduce o gravă ofensă dacă li s-ar spune ceea ce sînt ei cu adevărat : niște iobăgiști, niște reacționari, niște „lachei cu diplomă ai clericalismului".

O cît de sumară informare asupra legislației din țările burgheze cu privire la căsătorie, divorț și copiii nelegitimi, precum și asupra adevăratei situații existente în această privință va arăta, oricui manifestă interes pentru această problemă, că actuala democrație burgheză, chiar și în cele mai democratice republici burgheze, se comportă în această privință ca o adevărată exponentă a iobăgismului față de femeie și față de copiii nelegitimi.

Asta nu-i împiedică, desigur, pe menșevici, pe socialiștirevoluționari și pe o parte din anarhiști, ca și pe respectivele partide din Apus, să-și continue comentariile lor zgomotoase pe tema democrației și a încălcării ei de către bolșevici. În realitate însă, tocmai revoluția bolșevică este singura revoluție consecvent democratică în asemenea probleme cum sînt căsătoria, divorțul și situația copiilor nelegitimi. Și aceasta e o problemă care în orice țară afectează în modul cel mai direct interesele a mai bine de jumătate din populație. Revoluția bolșevică, în ciuda marelui număr de revoluții burgheze care au precedat-o și care s-au intitulat democratice, a fost prima care a dus, în această direcție, o luptă hotărîtă, atît împotriva reacționarismului și a iobăgiei, cît și împotriva obișnuitei ipocrizii a claselor posedante și dominante.

Dacă 92 de divorțuri la 10 000 de căsătorii i se par d-lui Sorokin o cifră fantastică, nu ne rămîne decît să presupunem că autorul a trăit și și-a făcut educația într-o mănăstire atît de izolată de viață, încît cu greu ar putea cineva să creadă în existența ei, sau că dînsul denaturează adevărul pentru a face pe placul reacțiunii și burgheziei. Oricine cunoaște cît de cît condițiile sociale existente în țările burgheze știe că numărul real al divorțurilor efective (firește, al acelora care n-au fost consfințite de biserică și de lege) este pretutindeni incomparabil mai mare. Rusia se deosebește, în această privință, de celelalte țări numai prin faptul că legile ei nu îngăduie ipocrizia, nu consfințesc lipsa de drepturi a femeii și a copilului ei, ci, dimpotrivă, declară

www.dacoromanica.ro

pe față și în numele puterii de stat un război sistematic oricărei ipocrizii și oricărei lipse de drepturi.

O revistă marxistă trebuie să ducă război și împotriva unor asemenea iobăgiști moderni, „culți". La noi, un număr destul de mare de indivizi de acest fel primesc, probabil, chiar bani de la stat și ocupă posturi oficiale cu misiunea de a educa tineretul, deși ei sînt tot atît de potriviți pentru acest scop cum ar fi și niște notorii corupători de minore în rolul de diriginți în așezămintele școlare pentru copii.

Clasa muncitoare din Rusia a fost în stare să cucerească puterea, dar n-a învățat încă s-o folosească, căci, altfel, de mult ar fi poftit frumușel pe acești profesori și pe acești membri ai unor societăți științifice s-o șteargă în țările „democrației" burgheze. Acolo e locul cel mai potrivit pentru acești iobăgiști.

Dar ea va învăța să facă acest lucru, numai să vrea.

12. III. 1922

„Pod Znamenem Marksizma" nr. 3 din martie 1922
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN

14. III. 1922

Tov. Cicerin ! Am citit scrisoarea dumneavoastră din 10/III. Mi se pare că şi dumneavoastră aţi expus cît se poate de bine, în această scrisoare, programul pacifist[25].

Toată arta constă în a expune în mod clar şi răspicat acest program şi propunerile noastre comerciale *înainte* de plecare (dacă „ei" ne vor determina să plecăm repede de acolo).

Dumneavoastră şi delegaţia noastră veţi dovedi că posedaţi această artă.

Pe cît mi se pare, la dumneavoastră au ieşit vreo 13 puncte (vă trimit observaţiile pe marginea scrisorii dumneavoastră), care sînt cît se poate de bune.

Cînd vom spune că „noi avem un program deosebit de amplu şi complet !", toţi se vor arăta intrigaţi. Dacă nu ne vor permite să dăm citire acestui program, atunci să-l dăm *publicităţii*, însoţindu-l de un protest.

Pretutindeni să facem o „mică" rezervă, în sensul că noi, comuniştii, avem programul *nostru* comunist (Internaţionala a III-a), *dar* considerăm că e de datoria noastră ca, *în calitate de negustori, să-i sprijinim* (fie şi cu o şansă de $^{1}/_{10\,000}$ *pe pacifiştii din* **cealaltă** tabără, adică din tabăra burgheză (incluzînd **în ea** Internaţionalele a II-a şi a II$^{1}/_{2}$[26]).

Vom fi şi caustici, o vom lua şi „cu binişorul" şi vom contribui astfel la destrămarea adversarului.

www.dacoromanica.ro

Folosind o astfel de tactică, vom cîştiga *chiar* şi în cazul cînd Conferinţa de la Genova va eşua. O tranzacţie dezavantajoasă pentru noi *nu vom accepta.*

Cu salutări comuniste, al dumneavoastră *Lenin*

14/III.

P. S. Tov. Cicerin ! De ce să nu fim şi mai caustici (şi să-i luăm şi „cu binişorul"), adăugînd şi cele ce urmează :

noi propunem (pct. 14) anularea *tuturor* datoriilor de război şi (pct. 15) *revizuirea* (pe baza celor 13 puncte ale noastre) a tratatului de la Versailles şi a *tuturor* pactelor militare [27],

dar nu prin încercarea majorităţii de a-şi impune voinţa ei minorităţii, ci printr-un *acord*, fiindcă noi, acţionînd aici ca negustori, *nu putem* să enunţăm, *în cazul de faţă*, un alt principiu decît cel comercial. Noi nu vrem să ne impunem voinţa noastră Statelor Unite ; noi sîntem negustori şi vrem să le *convingem* ! ! Să procedăm la o *consultare* a tuturor statelor şi să încercăm *să le convingem* pe acelea dintre ele care nu se declară de acord. E un lucru şi bun şi inacceptabil pentru burghezi. Să-i demascăm şi să-i facem de ruşine luîndu-i „cu binişorul".

O variantă : supunerea minorităţii ţărilor (considerată după numărul locuitorilor) faţă de majoritate poate fi propusă *separat* în cadrul fiecăruia dintre cele două lagăre : cel burghez (care recunoaşte proprietatea privată) şi cel sovietic (care nu o recunoaşte).

Să prezentăm atît proiectul cît şi varianta.

Les rieurs seront avec nous ! *

× ** completare : excepţie pentru micii deţinători de titluri de rentă *în măsura în care* se va putea dovedi în mod precis că nu e vorba de ceva fictiv, ci, într-adevăr, de mici deţinători, oameni ai muncii.

* — Ironicii vor fi alături de noi ! — *Nota trad.*

** Acest semn nu exista în textul scrisorii. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA SCRISORII LUI G. V. CICERIN

TOVARĂŞULUI LENIN

10 martie 1922

Mult stimate Vladimir Ilici,

Vă rog insistent să citiţi propunerile ce urmează şi să daţi indicaţiile cuvenite. Trebuie să prezentăm „un program pacifist deosebit de amplu", care să constituie unul din principalele elemente ale viitoarei noastre acţiuni, dar noi nu avem un asemenea program. Există doar unele elemente disparate în primele directive ale Comitetului Central. În cele ce urmează, eu încerc, pentru prima oară, să abordez această problemă.

Principala dificultate constă în faptul că formele politice şi economice internaţionale servesc, în momentul de faţă, drept paravan pentru rapacitatea imperialiştilor şi, în special, drept instrument împotriva noastră. Liga Naţiunilor nu este altceva decît un instrument al Antantei, pe care ea a şi început să-l folosească împotriva noastră. Chiar dumneavoastră aţi arătat că un arbitraj între statele burgheze şi cele sovietice nu e cu putinţă, şi totuşi arbitrajul este o parte indispensabilă a arsenalului pacifist. Internaţionalizarea căii ferate din China de est constituie un eufemism pentru ca ea să ne fie luată nouă şi Chinei şi să fie acaparată de Antantă. Înfiinţarea unei bănci străine de emisiune şi introducerea dolarului la noi în ţară, ca şi, în general, introducerea pretutindeni a unui singur etalon-aur ar constitui o armă dintre cele mai eficace pentru o completă înrobire economică de către America.

Trebuie să introducem în obişnuitele forme internaţionale actuale ceva nou, pentru a împiedica transformarea lor într-un instrument al imperialismului. Acest ceva nou ni-l oferă atît experienţa şi spiritul nostru creator, cît şi opera pe care o săvîrşeşte viaţa însăşi în procesul de continuă dezorganizare şi năruire a lumii imperialiste. Ca urmare a războiului mondial, mişcarea de eliberare a tuturor popoarelor asuprite şi coloniale s-a intensificat. Marile state capitaliste încep să trosnească din toate încheieturile. Programul nostru internaţional trebuie să aducă în schema internaţională toate popoarele asuprite din colonii. Tuturor popoarelor trebuie să li se recunoască dreptul la despărţire sau la home-rule *. Conferinţa africană din 1885 a avut ca rezultat ororile din Congo Belgian, pentru că la această conferinţă ţările euro-

* — autonomie, autoguvernare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pene s-au lansat în discuţii pe tema filantropiei faţă de negri, şi această filantropie s-a dovedit a fi o frunză de viţă pentru cea mai barbară exploatare. Elementul nou în schema noastră internaţională trebuie să-l constituie considerentul că popoarele negre, ca şi celelalte popoare din colonii, trebuiau să participe, pe picior de egalitate cu popoarele europene, la conferinţe, să facă parte din comisii şi să aibă dreptul să nu permită nici un amestec în viaţa lor internă. Un alt element nou trebuie să-l constituie participarea obligatorie a organizaţiilor muncitoreşti. În timpul războiului mondial, în presa muncitorească engleză a căpătat o răspîndire destul de largă cerinţa ca trade-unionurile să fie admise să participe la viitorul congres european. Noi am împlinit în mod efectiv această cerinţă, introducînd în delegaţia noastră trei membri ai C.C.S. din Rusia. Este necesar să se fixeze clauza ca o treime din numărul voturilor în organizaţia internaţională, pe care o vom propune noi, să aparţină, în fiecare delegaţie, organizaţiilor muncitoreşti. Aceste două măsuri inovatoare n-ar fi însă suficiente pentru ca popoarele şi ţările asuprite să fie ferite de dominaţia imperialismului, deoarece vîrfurile conducătoare din ţările coloniale pot foarte lesne să devină nişte marionete, ca şi liderii trădători ai muncitorilor. Atragerea şi a unora şi a celorlalte va constitui pe viitor o vastă arenă de luptă. În faţa organizaţiilor muncitoreşti se va pune sarcina de a milita pentru eliberarea popoarelor coloniale şi pentru sprijinirea Puterii sovietice, de a lupta împotriva politicii de jaf, practicată de imperialişti. Dar liderii vor încerca să trădeze. De aceea este necesar să se stabilească şi principiul neamestecului conferinţelor sau congreselor internaţionale în treburile interne ale diferitelor popoare. Trebuie să se ajungă la o colaborare benevolă şi la ajutorarea celor slabi de către cei puternici, fără ca ei să se supună voinţei acestora.

1) just!

2)

3)

Vom prezenta astfel o propunere foarte curajoasă şi cu totul nouă : un CONGRES MONDIAL la care să participe — pe bază de egalitate deplină, pe baza proclamării dreptului la autodeterminare, a dreptului la completa despărţire sau la home-rule pentru toate popoarele asuprite — toate popoarele globului pămîntesc şi la care să participe în proporţie de o treime din numărul total al delegaţilor la congres şi organizaţiile muncitoreşti. Congresul îşi va pune drept scop nu constrîngerea minorităţii, ci realizarea unui acord deplin. El îşi va exercita influenţa prin autoritatea lui morală. Prac-

www.dacoromanica.ro

4)) tocmai asta

tic, el va desemna comisii tehnice pentru aplicarea amplului nostru program de refacere economică în întreaga lume.

În toate proiectele Ligii Naţiunilor sau ale Societăţii Naţiunilor au existat doar două tipuri de propuneri cu privire la modalitatea de a impune respectarea hotărîrilor ei : să se creeze armate alcătuite din contingente provenite din toate ţările sau să se acorde mandat coercitiv unui anumit stat sau unor anumite state. În primul caz e vorba de o propunere ineficace, deoarece o armată constituită din contingente provenite din mai multe ţări nu ar fi bună de nimic. În al doilea caz, Liga Naţiunilor sau Societatea Naţiunilor constituie doar un pretext menit să justifice noile acte de cotropire ale ţărilor mai influente. Aşadar, este necesar să se înlature cu desăvîrşire orice element de constrîngere sau de organizare a unor expediţii de pedepsire şi să se lase congresului mondial doar autoritatea morală, urmînd ca el să fie o arenă pentru confruntarea opiniilor în vederea unui acord. Preîntîmpinarea războiului cade în sarcina arbitrajului. Există două tipuri de arbitraj : sau cele două părţi apelează din proprie iniţiativă la un arbitru — bunăoară la Tribunalul de la Haga —, şi în acest caz hotărîrea arbitrului este obligatorie, sau se recurge la o altă metodă, în genul articolului cu privire la arbitraj din tratatul dintre Anglia şi Statele Unite, potrivit căruia în cazul unui pericol de război se creează comisii de conciliere speciale, carora urmează să li se adreseze, în mod obligatoriu, ambele părţi, dar a căror hotărîre este doar facultativă, deşi într-un anumit termen — bunăoară de un an — procedura de arbitraj îşi urmează cursul ei ; această a doua metodă are drept scop să amîne începerea operaţiilor militare, pentru a da posibilitate ca, în termenul prevăzut de lege, să se ajungă la o liniştire a spiritelor în ambele părţi şi la o atenuare a conflictelor. În primul caz, apelul la arbitraj nu este obligatoriu, dar hotărîrea lui e obligatorie. În cel de-al doilea caz, apelul la arbitraj e obligatoriu, dar hotărîrea lui nu e obligatorie, şi părţile rămîn legate numai pe perioada prevăzută de lege.

just!

Din această alternativă nu există ieşire în momentul de faţă. Congresul mondial, a cărui convocare o propunem, ar putea să preia Tribunalul de la Haga, cu arbitrajul lui facultativ şi cu celelalte servicii ale lui. Noi însă vom considera că e admisibil ca între un stat capitalist şi Statul sovietic să existe doar un arbitraj exercitat de o instanţă alcătuită din-

5)

(5)

tr-un număr egal de membri, care să fie desemnaţi de ambele părţi, astfel ca jumătate din membri să fie imperialişti

www.dacoromanica.ro

şi jumătate comunişti. Totodată, noi vom propune o redu- 6)

(6)

cere generală a înarmărilor, pornind de la acele teze care la noi au fost stabilite împreună cu Consiliul militar-revoluţionar al republicii ; dezvoltînd mai departe tradiţia convenţiilor de la Haga şi Geneva, noi vom propune ca regulile 7)
războiului să fie completate cu diferite interdicţii : desfiinţarea submarinelor, a gazelor chimice, a aruncătoarelor de mine, a aruncătoarelor de flăcări şi a luptei armate aeriene. 8)

Comisiile tehnice, care vor fi desemnate de congresul mondial, vor dirija aplicarea amplului program de refacere pe plan mondial. Acest program nu va fi impus cu forţa. El va avea caracterul unei propuneri făcute de bunăvoie şi 9)
care să fie în avantajul fiecăruia dintre participanţi. Ţărilor slab dezvoltate li se va acorda ajutor. În acest sens vor trebui să fie prevăzute căi ferate, fluviale şi maritime internaţionale. Internaţionalizarea acestor căi de comunicaţie va fi o chestiune ce se cere treptat rezolvată, deoarece metoda constrîngerii faţă de cei ce se împotrivesc nu va fi admisă. Comisiile tehnice internaţionale vor trebui să propună diferitelor ţări sprijin economic şi tehnic pentru crearea unor supermagistrale, pentru reglementarea comunicaţiilor pe fluviile internaţionale, pentru folosirea porturilor internaţionale şi îmbunătăţirea tehnică a căilor maritime internaţionale. Noi vom propune capitalului din ţările avansate să construiască o supermagistrală Londra—Moscova—Vladivostok (Pe- 10)
kin) şi vom arăta că în felul acesta se va crea posibilitatea pentru folosirea în comun a imenselor bogăţii ale Siberiei. Ajutorarea celor slabi de către cei puternici va constitui, în general, principiul de bază în activitatea de refacere pe plan mondial, care va trebui să se bazeze pe geografia economică şi pe repartizarea planificată a resurselor. Etalonul-aur mondial poate să apară numai ca rezultat al ridicării ţărilor slab dezvoltate din punct de vedere economic cu ajutorul celor puternice, iar această dezvoltare este în interesul tuturor, fiindcă ruina mondială loveşte şi în ţările puternice, provocînd chiar şi în America un şomaj de proporţii nemaipomenite. Cei puternici, ajutîndu-i pe cei slabi, îşi vor crea pieţe şi surse de materii prime. Pornind de la aceste considerente, 11)
noi vom propune să se repartizeze în mod planificat aurul care în prezent stă nefolosit în depozitele băncilor americane. O repartizare sistematică a aurului între toate ţările trebuie

www.dacoromanica.ro

să se îmbine cu o repartizare sistematică a comenzilor, comerţului, aprovizionării cu materiale deficitare, în general cu ajutorul economic multilateral acordat ţărilor ruinate.
12) Acest ajutor poate avea caracterul unui împrumut, deoarece, în condiţiile unei economii planificate, peste cîţiva ani s-ar putea proceda la restituirea lui. Aici e vorba şi de planul întocmit de Barter Institute (Keynes), sau de Zentralstelle, sau de centre naţionale pentru schimbul de mărfuri. Dacă Germania o să ne opună în loc de comercianţi izolaţi un singur Zentralstelle, are să fie rău pentru noi, deoarece acesta ar constitui un mijloc de a ne impune mărfuri proaste la preţuri ridicate. Dar dacă aceste Zentralstelle vor fi un instrument pentru repartizarea sistematică pe plan mondial
13) a mărfurilor necesare şi un mijloc pentru sprijinirea ţărilor slabe de către cele puternice, ele vor constitui o verigă necesară a amplului program de refacere a economiei. Cerealele pe care ni le trimite America constituie deja un prim început de repartiţie pe plan mondial a produselor alimentare. În timpul războiului, în ţările Antantei s-a şi practicat, în parte, o repartizare sistematică a combustibilului; unul din principalele elemente ale acestui amplu program trebuie să-l constituie repartizarea sistematică a petrolului şi cărbunelui, dar şi în acest caz trebuie înlăturat orice element de constrîngere şi represiune. Comisiile tehnice internaţionale vor trebui să elaboreze, în forma cea mai generală, planuri de repartizare planificată a energiei termice şi a forţei motrice. Toate acestea luate laolaltă ne oferă un tablou de ceea ce e posibil din punct de vedere teoretic în orînduirea burgheză, dar care în realitatea istorică se va lovi de egoismul naţional şi de rapacitatea oligarhiilor capitaliste.

Cu salutări comuniste, *Gheorghi Cicerin*

Scris la 14 martie 1922

Publicat pentru prima oară parţial în 1946, în „Istoria diplomaţiei", vol. 3, Moscova-Leningrad

Publicat în întregime în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU UNELE PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE DIRECTIVE AL COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE PENTRU DELEGAŢIA ACESTEIA LA CONFERINŢA CELOR TREI INTERNAŢIONALE [28]

Către Zinoviev
Stalin
Kamenev şi ceilalţi membri ai Biroului Politic :

Propun

p. 11 (partea a 2-a) (cu privire la schimbarea atitudinii faţă de menşevici) să fie înlăturată.

Acum despre aşa ceva nu se poate vorbi nici măcar într-un limbaj convenţional.

După părerea mea, directiva trebuie modificată astfel :

AA) Dacă vreţi să puneţi problemele cele mai litigioase, adică cele care provoacă cea mai mare ostilitate a Internaţionalei a III-a faţă de Internaţionalele a II-a şi a II1/2, atunci sîntem de acord, cu condiţia
   (a) unei înţelegeri cu noi în legătură cu lista problemelor
   (b) ... şi în legătură cu regulile cele mai amănunţite de examinare a drepturilor Internaţionalei a III-a ; respectarea întocmai a drepturilor ei etc. etc.

BB) Noi însă propunem să fie puse *n u m a i* problemele cele mai puţin litigioase, considerînd că scopul este de a încerca să ajungem la **a c ţ i u n i** parţiale, însă comune, ale maselor muncitoare.

Dacă vor accepta punctul *A A*, atunci noi să includem : caracterizarea **generală** făcută de noi Internaţionalelor

www.dacoromanica.ro

a II-a şi a II1/2, *totalitatea* acuzaţiilor îndreptate de noi împotriva lor etc. etc.

Mai departe : La 25. III, adică la consfătuirea preliminară, delegaţii noştri, *atîta timp* cît n-au pierdut orice speranţe de a atinge scopul urmărit, **adică** de a atrage cele 3 Internaţionale ((şi a II-a şi a II1/2)) la o conferinţă internaţională, să caute să fie cît se poate de reţinuţi.

Componenţa acestei conferinţe să nu constituie deocamdată un motiv de ruptură ; în general, dacă nu vor da dovadă de o ticăloşie **prea mare**, *absolut* intolerabilă, să nu renunţaţi la discuţii fără a cere avizul Moscovei.

Lenin

Scris la 14 sau 15 martie 1922

Se tipăreşte după manuscris

Publicat pentru prima oară parţial în 1958, în cartea : „Despre activitatea lui V. I. Lenin în anii 1917—1922", Moscova

Publicat în întregime în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU TEZELE LUI E. A. PREOBRAJENSKI „PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE POLITICII P.C. DIN RUSIA ÎN SATUL CONTEMPORAN" [29]

Tovarăşului Molotov, pentru membrii Biroului Politic

Cu privire la tezele tov. Preobrajenski

1. Titlul nu e bun. Nu este vorba de „principii fundamentale", căci asemenea principii sînt deja stabilite în program, ci „Despre organizarea activităţii Partidului Comunist din Rusia la sate în condiţiile actuale".

Propun: să se recomande autorului *să reducă* tezele şi, în parte, să le modifice potrivit cu această schimbare de temă. Să reducă în special repetările în expunerea principiilor generale (ele îşi vor avea locul într-o foaie volantă care să explice şi să comenteze viitoarea hotărîre a congresului) şi să dezvolte mai amănunţit concluziile *practice*, cu deosebire cele *organizatorice*.

2. În titlul de la paragraful I: „relaţiile sociale" (la plural, iar nu la singular).

(Transcrierea este neglijentă: „obiedineniia" în loc de „obedneniia", „besploşceadnîh" în loc de „bezloşadnîh" *...)

3. În paragraful I îndeosebi sînt multe pasaje prea lungi: o mare parte din conţinutul lor trebuie expus într-o broşură.

4. Despre „cooperativizare", atît în paragraful I cît şi în alte paragrafe, se vorbeşte în termeni seci, abstracţi. Toate acestea au fost spuse de nenumărate ori şi au început să plictisească. Expunerea trebuie făcută cu totul altfel, nu

* „asociaţii" în loc de „sărăcire"; „lipsiţi de terenuri" în loc de „fără cai". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

repetînd lozinca goală: „Uniţi-vă în cooperative!", ci *arătînd în mod concret* în ce constă *experienţa practică* a unirii în cooperative şi *cum* trebuie ea sprijinită. Dacă autorul nu dispune de acest material, atunci trebuie ca în hotărîrea congresului să se formuleze *cerinţa* ca acest material să fie adunat şi prelucrat în mod practic, iar nu academic. (Toate tezele tov. Preobrajenski sînt arhi şi ultraacademice; găseşti în ele intelectualism, sectarism, literatură, iar nu muncă practică în domeniul administrativ şi economic.)

5. „Cu excepţia gospodăriilor colective", se observă nu o dezvoltare, ci „o tendinţă spre decădere" (la ţărănimea săracă). Nu merge. În primul rînd, nu este lucru dovedit că în „colective" lucrurile se prezintă, în general, mai bine. Nu trebuie să-i întărîtăm pe ţărani printr-o falsă lăudăroşenie comunistă. În al doilea rînd, nu „o tendinţă spre decădere", ci o încetinire a dezvoltării — *pretutindeni*, iar decădere — *adeseori*.

6. Că „ţăranii gospodari" „sînt *antrenaţi*" de „sarcina de a îmbunătăţi cultura agricolă" — e stîngaci exprimat şi, din păcate, e tot o „lăudăroşenie comunistă". Trebuie spus: „începe, cu toate că încet" (§ 1).

7. „Egalitatea ţărănească (?) se resoarbe" (?). Nu se poate spune aşa.

Sfîrşitul paragrafului I nu-i bun de nimic: ni se oferă un articol, iar nu teze; simple supoziţii fără elemente concrete.

8. În paragraful II începutul este într-o formă extrem de nepopulară. Şi, în fond, nici n-are ce căuta în teze. E altă poveste.

9. Fraza a doua din paragraful II (împotriva „metodelor folosite de comitetele sărăcimii") este dăunătoare şi greşită, fiindcă un război, bunăoară, te poate sili să foloseşti asemenea metode.

Această idee trebuie exprimată cu totul altfel; bunăoară în felul următor: dată fiind importanţa precumpănitoare pe care o are ridicarea agriculturii şi sporirea producţiei ei, politica proletariatului faţă de chiaburime şi de ţărănimea

www.dacoromanica.ro

înstărită în momentul de față trebuie îndreptată în special spre *îngrădirea* tendințelor lor de exploatare ș.a.m.d.

Cum trebuie și cum poate statul nostru să îngrădească aceste tendințe și să apere țărănimea săracă — iată esențialul. Această problemă trebuie s-o studiem și să determinăm și pe alții s-o studieze în mod practic, fiindcă frazele generale *sînt lipsite de conținut.*

10. Ultimele cuvinte din paragraful II sînt juste, dar nu sînt expuse în mod popular și nu sînt îndeajuns de dezvoltate. Acest paragraf trebuie pus la punct.

11. În paragraful III fraza: „Ruperea" ș.a.m.d. e cu totul denaturată.

12. În fond, în tot paragraful III predomină locurile comune. Ele nu folosesc la nimic. Repetarea lor fără exemple practice e dăunătoare: provoacă dezgust, plictiseală, enervare împotriva rumegării.

În loc de așa ceva ar fi mai bine să se ia măcar un *județ* și să se arate, printr-o analiză *concretă,* cum trebuie sprijinită „cooperativizarea", în loc să fie întărîtați țăranii cu *jocul comunist prostesc de-a cooperația ;* — cum și prin ce anume am sprijinit noi *în mod efectiv* introducerea unor ameliorări agronomice etc. și cum anume trebuie s-o sprijinim etc.

Nu așa trebuia tratată tema. Un asemenea procedeu e dăunător. Tuturora li-e silă de fraze generale. Ele *dau naștere* birocratismului și-l încurajează.

13. Începutul paragrafului IV este cît se poate de nereușit. Avem de-a face cu un articol scris într-o formă nepopulară, iar nu cu niște teze pentru un congres.

Mai departe. „Directive sub formă de decrete" — iată ce propune autorul. Așa ceva e cu totul greșit. Tocmai de aceea ne înăbușă birocratismul, pentru că continuăm jocul de-a „directivele sub formă de decrete". Autorul nici nu putea să inventeze ceva mai rău și mai dăunător.

Mai departe. Să spui la un congres al P.C. din Rusia că „trebuie să înfăptuim hotărîrile adoptate de Congresul al IX-lea al Sovietelor" este mai mult decît scandalos. Pentru așa ceva trebuiau scrise tezele ! ?

www.dacoromanica.ro

Întregul paragraf e nereuşit. Locuri comune. Frazeologie goală. Deziderate care au ajuns să plictisească pe toată lumea. E tocmai ceea ce *caracterizează actualul* „birocratism comunist".

În loc de aşa ceva ar fi mai bine să se ia datele experienţei *practice*, fie şi pe un singur judeţ şi chiar pe o singură plasă, şi să fie prelucrate în mod *practic*, iar nu academic : învăţaţi şi dumneavoastră, onorabili birocraţi comunişti, *să nu faceţi cutare lucru* (concret, prezentînd exemple şi specificînd locurile, indicînd precis faptele) şi să faceţi *cutare* lucru (de asemenea concret).

În ce priveşte „cooperaţia", această deficienţă a tezelor este aici, în paragraful IV, deosebit de mare şi de dăunătoare.

14. În paragraful V se spune că „muncitorii din sovhozuri" sînt „cadre ale proletariatului agricol". O asemenea afirmaţie e eronată. Ea aduce a „îngîmfare comunistă". În cele mai dese cazuri, ei *nu* sînt proletari, ci „pauperi", mic-burghezi şi tot ce vreţi. Nu trebuie să ne lăsăm amăgiţi de neadevăr. O asemenea atitudine e dăunătoare. În ea sălăşluieşte principalul izvor al birocratismului care există la noi. Şi ea întărîtă *în mod inutil* pe ţărani, îi jigneşte. Despre „cadrele proletariatului agricol" din sovhozurile noastre e mai cuminte, deocamdată, să nu spunem nimic.

Mai departe se spune, pe bună dreptate, că organizarea acestui „proletariat" („care este extrem de eterogen şi de pestriţ" : foarte bine zis ! şi de aceea aduce mai mult a... ceva indecent, iar nu a „cadre") „e foarte anevoioasă".

Aşa e ! Şi de aceea nu trebuie să spunem lucruri de felul acesta : „Efectivul sovhozurilor trebuie curăţat de elementele cu mentalitate de mic proprietar", fiindcă aşa ceva (în genul cerinţei de a se curăţi casele ţărăneşti de aerul închis) ar stîrni *rîsete*, şi pe bună dreptate.

Mai bine să tăcem din gură.

15. În paragraful VI (abia aici !) încep să fie tratate unele probleme practice. Dar şi această încercare este atît de slabă, atît de puţin bazată pe experienţa practică, încît

www.dacoromanica.ro

(pentru o modificare a celor propuse mai sus la punctul 1) trebuie să tragem următoarea concluzie :

tezele să fie considerate ca necorespunzătoare ;

să fie însărcinat autorul lor, împreună cu Osinski, Teodorovici şi Iakovenko, să organizeze, în cadrul congresului, o consfătuire cu delegaţii care duc muncă la ţară ;

tema consfătuirii să n-o constituie în nici un caz „principiile" etc., ci exclusiv *studierea şi aprecierea experienţei practice:*

cum decurge cooperativizarea ?

cum se duce lupta pentru remedierea situaţiei proaste a unor sovhozuri ? Dar împotriva situaţiei proaste a unor cooperative şi colective ?

cum să întărim Sindicatul muncitorilor agricoli şi forestieri ? (autorul să fie trimis acolo la muncă pentru *un timp îndelungat).*

Acestei consfătuiri, Comitetul Central să-i traseze drept sarcină : să evite cu orice preţ repetarea de locuri comune şi să se ocupe în mod exclusiv cu studierea în amănunţime a experienţei *practice* locale (în cadrul unui judeţ, al unei plase, al unui sat) ; dacă există doar puţine asemenea date (şi, după cît se pare, ele sînt puţine, fiindcă nimeni nu şi-a dat osteneala să le strîngă ; există însă foarte multe date care n-au fost încă strînse), atunci e mai bine ca congresul

(a) să aleagă o comisie pentru studierea acestei experienţe practice ;

(b) să pună această comisie în subordinea Comitetului Central ;

(c) să-l includă şi pe tov. Preobrajenski în această comisie ;

(d) să-l includă şi în Sindicatul muncitorilor agricoli şi forestieri...

(e) să dea acestei comisii însărcinarea de a strînge datele oferite de experienţă, de a le prelucra şi de a întocmi (după o serie de articole)

www.dacoromanica.ro

o scrisoare a Comitetului Central (nou ales) în legătură cu organizarea muncii la sate, în care să se arate neapărat şi cît mai concret *cum* să se facă cooperativizarea, *cum* să fie „îngrădiţi" chiaburii fără a stînjeni dezvoltarea forţelor de producţie, *cum* să-şi desfăşoare activitatea Sindicatul muncitorilor agricoli şi forestieri, *cum* poate el să fie întărit ş.a.m.d.

Comitetul Central urmează să elaboreze rezoluţia congresului (cam în felul următor) :

Faptele arată, şi comisia specială a congresului confirmă, că principala lipsă a activităţii partidului la sate constă în faptul că nu se studiază experienţa practică. Aceasta este rădăcina tuturor neajunsurilor şi a întregului birocratism. Congresul trasează Comitetului Central sarcina de a duce lupta în primul rînd împotriva acestei lipse, între altele cu ajutorul cutărei comisii, din care un tovarăş (sau 2, 3) să desfăşoare o activitate *permanentă* în Sindicatul muncitorilor agricoli şi forestieri.

Comisia trebuie să tipărească foi volante şi broşuri şi să studieze în mod sistematic experienţa, pentru a putea să dea sfaturi şi dispoziţii asupra felului cum trebuie şi cum nu trebuie dusă munca.

Lenin

16/III. 1922

Publicat pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE ZINOVIEV, CU UN PROIECT DE RĂSPUNS AL GUVERNULUI SOVIETIC, ADRESAT LUI E. VANDERVELDE [30]

Tovarăşului Zinoviev,

o copie pentru tov. Kamenev
„ „ „ „ Molotov

Am vorbit chiar acum cu Kamenev şi am convenit ca d-ta să-i răspunzi astăzi, în cursul nopţii, lui Vandervelde că ai remis această telegramă guvernului sovietic. După aceea, mîine, tov. Kurski, comisarul poporului pentru justiţie, are să-i trimită răspuns în numele guvernului sovietic.

Sînt de părere ca textul răspunsului să fie discutat de Biroul Politic şi, în ce mă priveşte, propun următorul proiect :

„Nici unul dintre membrii guvernului sovietic al Rusiei nu s-a îndoit vreodată că reprezentanţii Internaţionalei a II-a au dus în permanenţă o politică pe care, cu unele mici oscilări, au dus-o şi reprezentanţii «Uniunii socialiste de la Viena». Ei sînt aceia care au practicat o politică de alianţă, directă şi indirectă, cu clasele exploatatoare, care, în toate ţările, prigoneau şi ucideau pe comunişti, fapt care, în democrata Republică Germană este ilustrat prin exemple deosebit de numeroase şi de concrete. Numai prin această unire şi apropiere politică între partidele socialist-revoluţionar şi menşevic, care au sprijinit de fapt invazia lui Kolceak, Denikin şi a altora în Rusia, se poate explica încrederea pe care o manifestă în momentul de faţă anumite cercuri politice din Europa occidentală faţă de socialiştii-revoluţionari şi menşevici. În realitate însă, în procesul socialiştilor-revoluţionari, despre care scrieţi dv., nu numai că nu s-a pronunţat sentinţa, dar nici n-a avut încă loc procesul şi inculpaţilor nu li s-a înmînat încă

www.dacoromanica.ro

actul de acuzare. În orice caz, consider că e de datoria mea să adaug că guvernul sovietic n-a respins propunerile practice — cum a fost, de pildă, aceea de a se proceda la un schimb de prizonieri sau de a elibera cutare categorii de prizonieri — atunci cînd asemenea propuneri au venit din partea guvernului lui Denikin în timpul invaziei directe pornite de el asupra Rusiei Sovietice în scopul restaurării puterii moşierilor.

Ministru de justiţie Kurski."

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

Dictat la telefon
la 17 martie 1922

Publicat pentru prima oară, parţial, în 1950, în: V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 33

Se publică pentru prima oară în întregime, după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU UN PROIECT DE DIRECTIVE PENTRU TOVARĂŞII CARE MERG ÎN STRĂINĂTATE

Tovarăşului Molotov
pentru membrii Biroului Politic

Întrucît tov. Radek *şi, după cît se spune, şi tov. Sosnovski* urmează să plece în străinătate,

— întrucît aceşti activişti, dintre cei mai de seamă şi mai valoroşi, *nu excelează prin aptitudini diplomatice*, propun ca Biroul Politic să adopte următoarea directivă:

„Biroul Politic face atenţi pe toţi tovarăşii care merg în străinătate că în momentul de faţă li se cere, pe de o parte, să păstreze cea mai mare rezervă în declaraţiile şi convorbirile în legătură cu menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, iar pe de altă parte să ducă cea mai necruţătoare luptă împotriva lor şi să manifeste cea mai mare neîncredere faţă de ei (ca cei mai periculoşi complici *efectivi* ai albgardiştilor)".

17/III.

Lenin

P. S. Rog *să se ceară votul prin telefon* [31].

Lenin

Scris la 17 martie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ LA CARTEA : I. I. STEPANOV, „ELECTRIFICAREA R.S.F.S.R. ÎN LEGĂTURĂ CU FAZA DE TRANZIŢIE A ECONOMIEI MONDIALE“ [32]

Recomand cu dragă inimă tuturor comuniştilor această lucrare a tovarăşului Stepanov.

Autorul a izbutit să ne ofere o expunere cît se poate de reuşită a unor probleme extrem de grele şi de importante. El a făcut foarte bine că s-a hotărît să scrie o carte nu pentru intelectuali (cum se obişnuieşte la noi, unde sînt imitate cele mai proaste maniere ale scriitorilor burghezi), ci pentru oamenii muncii, pentru adevărata masă a poporului, pentru simpli muncitori şi ţărani. În anexă el a publicat un indice bibliografic atît pentru cei cărora le-ar fi greu să înţeleagă fără explicaţii unele pasaje din această expunere, cît şi pentru cei care, în general, vor să cunoască principalele scrieri din literatura rusă şi străină în legătură cu această problemă. Trebuie relevat îndeosebi începutul capitolului al VI-lea, în care autorul face o minunată expunere asupra importanţei pe care o prezintă noua politică economică şi combate apoi, cu multă pricepere, scepticismul „ieftin“ care se manifestă în mod curent faţă de electrificare ; acest scepticism ascunde, în mod obişnuit, lipsa unei reflecţii serioase asupra acestui subiect (dacă acest scepticism nu este, cum se întîmplă uneori, un paravan pentru ura pe care o nutresc albgardiştii, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii faţă de orice construcţie sovietică în general).

Ceea ce ne lipseşte nouă în primul rînd pentru a desfăşura o activitate efectivă (iar nu pasivă, birocratică) pe tărîmul învăţămîntului public sînt tocmai nişte „manuale şcolare“ (pentru toate, neapărat pentru toate şcolile în ge-

www.dacoromanica.ro

neral) cum este cel de faţă. Dacă toţi publiciştii noştri marxişti, în loc să-şi irosească forţele cu trăncăneala lor politică din paginile diferitelor ziare şi reviste, care a ajuns să plictisească pe toată lumea, s-ar apuca să întocmească asemenea manuale sau îndreptare pentru toate problemele sociale fără excepţie, n-am fi păţit ruşinea ca, după aproape cinci ani de la cucerirea puterii politice de către proletariat, în şcolile de stat şi în universităţile *lui*, ale proletariatului, bătrîni oameni de ştiinţă burghezi să înveţe (mai exact să pervertească) tineretul, predîndu-i tot felul de vechituri burgheze.

Congresul al VIII-lea al Sovietelor a hotărît ca în toate instituţiile de învăţămînt din R.S.F.S.R. [33], fără nici o excepţie, prelegerile despre planul de electrificare să aibă un caracter obligator. Această hotărîre, ca multe altele, datorită inculturii noastre (a bolşevicilor), a rămas doar pe hîrtie. Acum, o dată cu apariţia acestui adevărat „manual şcolar“ al tov. Stepanov, trebuie să facem totul — şi vom reuşi să facem totul ! — pentru ca în fiecare bibliotecă judeţeană (şi apoi în fiecare bibliotecă de plasă) să se găsească cîteva exemplare din acest „manual“ ; — ca la fiecare din centralele electrice din Rusia (al căror număr este de peste 800) să se afle această carte şi totodată să se organizeze neapărat prelegeri populare, accesibile pentru toată lumea, despre electricitate şi despre electrificarea R.S.F.S.R, precum şi despre tehnică în general ; — ca fiecare învăţător de la fiecare şcoală să citească acest „manual“ şi să-şi însuşească conţinutul lui (pentru a da un ajutor în această direcţie trebuie organizat în fiecare judeţ un cerc sau un grup de ingineri şi de profesori de fizică), şi nu numai să-l citească el personal, să-l înţeleagă şi să-şi însuşească cuprinsul lui, dar să fie, de asemenea, în stare să expună acest cuprins, în mod simplu şi clar, elevilor de şcoală şi tineretului ţărănesc în general.

Pentru a ajunge la un asemenea rezultat va trebui să depunem multe eforturi. Sîntem săraci şi lipsiţi de cultură. Asta nu e o nenorocire. Numai să fim conştienţi de faptul că trebuie să învăţăm. Să avem dorinţa de a învăţa. Să înţelegem limpede că muncitorul şi ţăranul au acum nevoie să înveţe nu pentru a aduce un „folos“ şi un profit moşie-

www.dacoromanica.ro

rilor şi capitaliştilor, ci pentru a-şi îmbunătăţi *propria lor* viaţă.

Or, toate acestea există la noi. De aceea vom studia şi vom învăţa cu succes.

N. Lenin

18. III. 1922

„Pravda" nr. 64 din 21 martie 1922

Se tipăreşte după textul apărut în cartea : I. Stepanov, „Electrificarea R.S.F.S.R. în legătură cu faza de tranziţie a economiei mondiale". Moscova, 1922, confruntat cu manuscrisul

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. al P.C. (b) DIN RUSIA [34]

Tovarăşului Molotov, pentru membrii Biroului Politic

Nu este prima dată cînd Comitetul organizaţiei Moscova (inclusiv tov. Zelenski) dă dovadă de *îngăduinţă* efectivă faţă de comuniştii infractori, dintre care unii ar trebui să fie spînzuraţi.

Se face asta din „greşeală". Dar pericolul acestei „greşeli" este enorm. De aceea *propun:*

1. *Să se adopte* propunerea tovarăşului Divilkovski.

2. Să se facă o mustrare aspră Comitetului organizaţiei Moscova pentru că a manifestat *îngăduinţă* faţă de nişte comunişti (o formă de îngăduinţă — comisia specială).

3. Să se atragă atenţia tuturor comitetelor guberniale că pentru cea mai mică încercare de „a influenţa" tribunalele în sensul „atenuării" răspunderii comuniştilor, Comitetul Central va aplica sancţiunea *excluderii din partid.*

4. Să fie înştiinţat, printr-o circulară, Comisariatul poporului pentru justiţie (să se trimită o copie comitetelor de partid guberniale) că tribunalele sînt obligate să aplice pedepse *mai aspre* comuniştilor decît necomuniştilor.

Nerespectarea acestei dispoziţii de către judecătorii de la tribunalele populare şi membrii colegiului Comisariatului poporului pentru justiţie atrage după sine *înlăturarea lor din posturile ce le deţin.*

www.dacoromanica.ro

5. Să se ceară Prezidiului C.E.C. din Rusia *să sancţioneze* prezidiul Sovietului din Moscova printr-o mustrare scrisă, care să fie dată publicităţii.

Lenin

18. III.

P. S. Culmea neruşinării şi neobrăzării : un partid aflat la putere să ia apărarea unor nemernici din rîndurile „sale“ !!

Scris la 18 martie 1922

Publicat pentru prima oară la 20 noiembrie 1962 în ziarul „Pravda“ nr. 323

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE N. P. GORBUNOV, CU UNELE PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU COOPERAŢIA [35]

Tovarăşe Gorbunov !

Citiţi, notaţi-vă pe scurt cele ce urmează şi trimiteţi-le *imediat* tovarăşului Molotov, pentru membrii *Biroului Politic,* iar după aceea pentru *Ţiurupa* şi *Rîkov.*

După părerea mea, cooperaţia nu e tot una cu sindicatele.

Cooperaţia trebuie să rămînă obligatorie, în sensul că fiecare trebuie să facă parte dintr-una din organizaţiile ei.

Afluxul de mijloace să fie benevol. Dacă la noi cooperaţia are să facă comerţ (şi n-o să se joace de-a editarea unor publicaţii cotidiene în care nişte palavragii îşi omoară vremea cu trăncăneli pe teme politice care au ajuns să plictisească pe toată lumea), atunci comerţul va deveni o sursă de venituri. Cine achită cotizaţiile primeşte o parte din venit.

Toţi să facă parte din cooperaţie. Aceasta este la noi o cerinţă pentru viitor. Nu văd în asta nimic rău.

Cotele-părţi sînt benevole. Cine şi-a achitat cota-parte primeşte o parte din venit.

În concluzie : cred că e cazul ca această problemă să fie lăsată în suspensie, să nu fie pusă în actuala sesiune.

Lenin

18. III.

Scris la 18 martie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN ÎN LEGĂTURĂ CU MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR

(A VICEPREŞEDINŢILOR C.C.P. şi C.M.A.) [36]

21/III. 1922

Am stat de vorbă cu Ţiurupa şi cu Rîkov. Sper că treaba o să meargă bine. De altfel, una din probleme se referă la comisariatul d-tale [37]. Principala sarcină a lui Ţiurupa şi a lui Rîkov este (trebuie să fie în momentul de faţă) controlul executării şi alegerea oamenilor.

E nevoie de ajutoare. Pentru aceasta aparatul Direcţiei treburilor de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului e cu totul insuficient, şi să-l mărim nu e raţional. Eu mi-am exprimat părerea că în acest scop (pentru a da un ajutor direct lui Ţiurupa şi lui Rîkov în munca de control al executării şi de supraveghere a *organelor inferioare* ale comisariatelor poporului) trebuie folosită Inspecţia muncitorească-ţărănească. Vreau să ştiu dacă dumneata eşti de acord cu această propunere ; dacă da, atunci e nevoie de o înţelegere scrisă între dumneata şi vicepreşedinţi, iar la elaborarea ei aş vrea să iau şi eu parte.

Scopul pe care trebuie să-l urmărim este ca, dintre cei mai buni lucrători ai Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti care vor fi aleşi, de comun acord cu dumneata, de către Ţiurupa şi Rîkov, să fie formaţi (prin verificarea lor atît de către dumneata, cît şi de către cei doi vicepreşedinţi, prin însărcinări *practice*) oameni care să prezinte o garanţie absolută şi care să fie în stare, în mod cert şi cu toată promptitudinea, a) *să asigure* executarea hotărîrilor ; b) să controleze executarea ; c) să verifice dacă *aparatul* cutărui sau cutărui comisariat al poporului, al cutărei sau cutărei secţii, al Sovietului din Moscova sau din Petrograd etc. este

www.dacoromanica.ro

corespunzător ; d) să dea instrucţiuni asupra felului *cum* trebuie organizată munca.

Aceşti oameni nu vor lucra altfel decît raportînd *personal* vicepreşedinţilor şi d-tale despre mersul activităţii lor şi despre rezultatele obţinute. Ei trebuie să fie selecţionaţi *foarte* pe îndelete, astfel ca abia după ce vor fi puşi la încercare în repetate rînduri să fie transformaţi, ca să zic aşa, în inspectori şi instructori „cu împuterniciri speciale" ; numărul lor să fie ridicat *treptat*, pînă la cîteva zeci. La rîndul lor, ei vor asigura atragerea *efectivă* în munca Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti a unor muncitori şi ţărani fără partid.

Dacă eşti de acord, trimite lui Ţiurupa şi lui Rîkov o copie a acestei scrisori, cu o notă din partea d-tale. Dacă ai de făcut obiecţii, scrie-mi (şi telefonează-mi) numaidecît. Aş vrea să vorbesc în legătură cu această problemă în raportul pe care urmează să-l prezint la congres.

Lenin

Publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1930, în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN ŞI L. B. KAMENEV

Tovarăşilor Stalin şi Kamenev

Am primit proiectul de hotărîre suplimentară ce urmează să fie adoptat de congres [38].

În general sînt de acord cu cuprinsul lui. De la prima vedere propun să se facă următoarele modificări :

1) să se elimine cuvîntul „noilor" (pagina 1, rîndul 1 de jos),

2) la sfîrşit, în loc de „congresul însărcinează comisia", să se spună : „congresul însărcinează Comitetul Central, precum şi pe tovarăşii Ţiurupa şi Kiselev (care nu sînt membri ai Comitetului Central)".

Cred că ar fi indicat :

a) să se propună şi unele modificări de mai mică importanţă ;

b) să se adauge ceva privind verificarea oamenilor şi controlul executării.

Asupra amănuntelor o să ne înţelegem la telefon.

Dar cum să le prezentăm ?

Eu am să pregătesc o scrisoare pentru plenara Comitetului Central (la 24.IV ?).

În această scrisoare

1) am să schiţez pe scurt planul raportului,

2) am să mă refer la scrisoarea lui Troţki [39] : am să spun că în principiu sînt pentru,

3) am să vorbesc despre înţelegerea stabilită cu Ţiurupa şi Rîkov *,

* Vezi volumul de faţă, p. 60—61. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

4) am să adaug proiectul dv. în numele meu,

5) am să rog plenara Comitetului Central să hotărască, prin punere la vot, dacă e de acord cu cele de mai sus şi dacă îmi permite ca în raport să spun toate acestea în numele Comitetului Central.

P. S. Aceasta e forma cea mai bună.

De adăugat : împotriva sporirii peste măsură a numărului de membri ai C.E.C. din Rusia : nu mai mult de 3 din partea unei gubernii.

Lenin

21/III — 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după o copie dactilografiată

www.dacoromanica.ro

LA CEA DE-A PATRA ANIVERSARE A ZIARULUI „BEDNOTA“ [40]

Cu prilejul împlinirii a patru ani de apariţie a ziarului „Bednota“, adresez redacţiei felicitările mele.

În aceşti patru ani ziarul s-a străduit, cu cinste şi cu succes, să slujească interesele ţărănimii muncitoare. Războiul impus popoarelor de către capitalişti şi moşieri a ruinat în aşa hal Rusia, că ţărănimea noastră muncitoare continuă să rămînă încă săracă. Masele muncitoare din această ţară mai au de depus muncă multă şi grea pînă ce vor birui foametea şi sărăcia, ruina şi mizeria, aceste consecinţe ale războiului.

Dar ţăranii şi muncitorii din Rusia vor efectua această muncă grea şi, cu orice preţ, o vor duce pînă la capăt. În acest efort îi va susţine şi îi va întări conştiinţa că de acum înainte vor munci pentru ei înşişi, pentru îmbunătăţirea vieţii lor, iar nu pentru îmbogăţirea moşierilor şi capitaliştilor.

Alianţa dintre muncitori şi ţărani — iată ce ne-a adus Puterea sovietică. În aceasta constă forţa ei. Şi aceasta constituie o chezăşie pentru succesele noastre şi pentru victoria noastră definitivă.

Această alianţă ne-a asigurat victoria asupra lui Kolceak şi a lui Denikin, care, cu sprijinul trupelor străine trimise de capitalişti, au încercat să restaureze puterea moşierilor în Rusia.

Acum capitaliştii străini sînt nevoiţi să încheie acorduri comerciale cu Rusia Sovietică. Aceste acorduri ne vor ajuta

www.dacoromanica.ro

să ne procurăm maşini şi unelte agricole, precum şi alte obiecte necesare pentru refacerea gospodăriilor ţărăneşti ruinate.

Trecem acum, după un an de foamete, printr-o primăvară foarte grea. Dar nu ne vom lăsa descurajaţi. Oricît de mari ar fi calamităţile care s-au abătut asupra muncitorilor şi ţăranilor, noi ne-am cucerit acum dreptul şi posibilitatea de a munci pentru noi înşine, şi nu pentru moşieri. Şi vom reface economia noastră ruinată şi o vom îmbunătăţi.

N. Lenin

23. III. 1922

„Bednota" nr. 1 183 din 26 martie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV PENTRU PLENARA P.C. (b) DIN RUSIA ÎMPREUNĂ CU PLANUL RAPORTULUI POLITIC LA CONGRESUL AL XI-LEA AL PARTIDULUI [41]

23/III. 1922

Tovarăşe Molotov,

Vă rog să transmiteţi plenarei Comitetului Central :

1. Rugămintea mea de a fi scutit de îndatorirea de a participa la plenară ; aceasta din motive de boală (nu pot să asist la şedinţele plenarei şi totodată să întocmesc raportul pentru congres, aşa ceva e peste puterile mele) ;

2. Dacă o să fie nevoie să mă prezint la plenară pentru a da unele lămuriri în legătură cu planul raportului expus de mine mai jos, am să vin neapărat în 2—3 ore după ce voi fi chemat.

3. Planul întocmit de mine pentru raportul politic al Comitetului Central, care urmează să fie prezentat la congres :

în linii generale, o repetare, iar la unele puncte o dezvoltare a celor spuse în cuvîntarea rostită la 6. III. 1922, la congresul muncitorilor metalurgişti *. Foarte pe scurt despre Genova. Ceva mai amănunţit despre *n. e. p.* şi despre noţiunea de „capitalism de stat".

Oprirea retragerii (economice) şi sarcina de a ne regrupa forţele. Avertismentul pe care ni-l dă burghezia, care, prin glasul smenovehistului Ustrealov, dă să se înţeleagă că *n. e. p.* -ul nu este o „tactică", ci o „evoluţie" a bolşevismului [42].

Principalul lucru care ne lipseşte este cultura, priceperea de a conduce. Această afirmaţie va fi ilustrată prin cîteva mici exemple. Din punct de vedere eco-

* Vezi volumul de faţă, p. 1—17. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nomic şi politic, *n. e. p.*-ul ne asigură pe deplin posibilitatea de a construi fundamentul economiei socialiste. Totul depinde „numai" de forţele culturale ale proletariatului şi ale avangărzii sale.

Despre ceea ce constituie o cucerire inalienabilă a revoluţiei noastre şi despre ceea ce n-a fost încă desăvîrşit de ea.

Posibilitatea unei intervenţii. Pericolul unei crize financiare. Să profităm de „răgazul" ce s-a creat : să punem accentul în munca noastră pe alegerea oamenilor şi pe controlul executării efective.

Prăpastia dintre măreţia sarcinilor pe care am început să le înfăptuim şi mizeria, atît materială cît şi culturală, în care ne zbatem.

Ca o completare la raport, voi arăta rolul ce revine celor doi vicepreşedinţi — al Consiliului Comisarilor Poporului şi al Consiliului Muncii şi Apărării — şi mă voi referi la schimbul de scrisori — în legătură cu această chestiune — pe care l-am avut cu A. D. Ţiurupa încă la sfîrşitul lunii ianuarie 1922 [43], precum şi la hotărîrea — elaborată acum de noi trei (inclusiv Rîkov) — cu privire la noua organizare a muncii, care prevede un amplu control al executării *.

C.C.P. să fie eliberat de chestiunile mărunte ; funcţiile lui să fie mai precis delimitate de acelea ale C.M.A. şi ale Micului C.C.P. [44] Să fie sporită autoritatea C.C.P. prin participarea la şedinţe a tovarăşilor cu munci de conducere, a comisarilor poporului, şi nu numai a locţiitorilor lor.

În legătură cu aceasta şi ţinînd seama de repetatele declaraţii verbale ale tovarăşului Kalinin, precum şi de comunicarea scrisă — anexată aici — a tovarăşului Enukidze [45], să se propună congresului, în numele Comitetului Central, să aprobe atît planul expus mai sus cît şi convocarea C.E.C. din Rusia pentru sesiuni mai îndelungate, în vederea elaborării problemelor de bază ale legislaţiei şi a exercitării unui control sistematic asupra activităţii comisariatelor poporului şi a C.C.P.

* Vezi volumul de faţă, p. 162—171. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În sfîrşit, e necesar să se delimiteze mult mai precis funcţiile partidului (şi ale Comitetului său Central) de acelea ale Puterii sovietice; să fie sporită răspunderea şi autonomia lucrătorilor sovietici şi a instituţiilor sovietice, iar partidul să-şi menţină conducerea generală a activităţii tuturor organelor de stat, luate în ansamblu, fără să intervină prea des, în mod nesistematic şi adeseori în chestiuni mărunte, cum s-a întîmplat pînă acum.

Să se elaboreze un proiect de rezoluţie corespunzător şi să fie supus spre aprobare congresului partidului [46].

4. Rog plenara să numească un coraportor din partea Comitetului Central, deoarece raportul meu are un conţinut prea general; în afară de asta, nu sînt absolut sigur că am să pot să-l prezint şi — ceea ce e mai important — de luni de zile eu n-am mai participat la munca curentă a Biroului Politic [47].

Cu salutări comuniste,

Lenin

Publicat pentru prima oară la 30 august 1928, în ziarul „Pravda" nr. 201

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

MODIFICĂRI ŞI OBSERVAŢII LA PROIECTUL DE DECLARAŢIE A DELEGAŢIEI SOVIETICE LA CONFERINŢA DE LA GENOVA [48]

Tovarăşului Molotov

În ce priveşte referatul tovarăşului Cicerin, care e intitulat „Elemente ale primei cuvîntări ce urmează să fie rostită la conferinţă", propun să se introducă următoarele modificări :

1) În prima pagină, rîndurile 7 şi 8 de sus — propun să vorbească despre „sistemele de proprietate", iar nu numai despre sistemele politice şi economice [49].

2) La aceeaşi pagină, rîndurile 8 şi 9 de jos — să se înlăture neapărat tot ce aminteşte de „inevitabila răsturnare prin violenţă şi angajarea într-o luptă sîngeroasă" ; în loc de toate astea să se spună doar că noi, comuniştii, nu împărtăşim concepţiile pacifiştilor — lucru destul de bine cunoscut din presa comunistă —, dar că, aflîndu-ne aici ca negustori, socotim, bineînţeles, că e de datoria noastră să sprijinim prin toate mijloacele orice încercare de rezolvare a problemelor litigioase pe cale paşnică.

3) La aceeaşi pagină, rîndurile 2 şi 3 de jos — să se înlăture neapărat cuvintele în care se spune că concepţia noastră despre istorie „include folosirea măsurilor violente".

4) Pagina 2, rîndurile 2 şi 3 — să se excludă neapărat cuvintele prin care se spune că concepţia noastră despre istorie presupune neapărat inevitabilitatea unor noi războaie mondiale.

În nici un caz să nu folosim asemenea cuvinte teribile, fiindcă ar însemna să facem jocul adversarilor noştri. Să arătăm numai că concepţiile comuniştilor nu coincid cu acelea ale unor pacifişti cum sînt statele cu care începem

www.dacoromanica.ro

tratative, cum sînt unii oameni de stat de felul lui Henderson, Keynes etc., dar socotim că, în scopul realizării unui acord economic, e de datoria noastră să facem tot ce depinde de noi pentru realizarea în cît mai largă măsură fie şi a unei anumite părţi din acest program pacifist.

Dictat la telefon
la 23 martie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară,
după textul consemnat de secretară
(un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C. (b) DIN RUSIA [50]

27 MARTIE—2 APRILIE 1922

Cuvîntarea de deschidere a congresului, raportul politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cuvîntul de încheiere la raportul politic, cuvîntarea de încheiere a congresului au fost publicate în întregime la 28 şi 29 martie şi 4 aprilie 1922, în „Buletinul Congresului al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia" nr. 1, 2 şi 8 ; propunerea la proiectul de rezoluţie la raportul delegaţiei P.C. (b) din Rusia la Internaţionala Comunistă a fost publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Voprosi istorii KPSS" nr. 2 ; „Cu privire la proiectul de rezoluţie despre munca la sate" — în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV ; cuvîntarea în legătură cu publicarea anunţurilor în „Pravda" — în 1931, în ediţiile a 2-a şi a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XXVII

Cuvîntarea de deschidere a congresului, raportul politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cuvîntul de încheiere la raportul politic se tipăresc după textul apărut în cartea : „Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seama stenografică". Secţia editoriala a C.C. al P.C. (b) din Rusia, 1922, confruntat cu stenograma ; propunerea la proiectul de rezoluţie la raportul delegaţiei P.C. (b) din Rusia la Internaţionala Comunistă, „Cu privire la proiectul de rezoluţie despre munca la sate" şi cuvîntarea de încheiere a congresului — după manuscrise, iar cuvîntarea în legătură cu publicarea anunţurilor în „Pravda" — după stenogramă

www.dacoromanica.ro

1

CUVÎNTAREA DE DESCHIDERE A CONGRESULUI 27 MARTIE

Tovarăşi ! Din însărcinarea Comitetului Central, declar deschise lucrările celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist din Rusia.

Tovarăşi ! V-aţi întrunit la acest congres pentru prima oară după ce, timp de un an de zile, intervenţia şi invazia statelor capitaliste, cel puţin în forma lor cea mai directă, nu ne-au mai tulburat liniştea. Este primul an cînd avem posibilitatea să ne consacrăm forţele noastre sarcinilor reale, principale, fundamentale ale construirii socialismului.

În această direcţie noi am făcut, fără îndoială, doar primii paşi. Totuşi eu sînt convins că dacă vom aprecia cu luciditatea necesară cele înfăptuite de noi şi nu ne vom teme să privim drept în faţă realitatea, care nu e întotdeauna plăcută, ba uneori e chiar cu totul neplăcută, vom birui, fără îndoială, toate greutăţile, care abia acum se conturează în faţa noastră în toată mărimea lor.

Calamităţile care s-au abătut asupra noastră în acest an au fost, poate, şi mai mari decît cele din anii trecuţi.

Toate urmările războiului imperialist şi ale războiului ce ne-a fost impus de capitalişti s-au strîns parcă laolaltă şi s-au abătut asupra noastră, ca să ne sugrume prin foamete şi prin ruina cea mai dezolantă. Aceste calamităţi sînt încă departe de a fi biruite. Şi nimeni dintre noi nu-şi închipuie că ele pot fi repede biruite.

Dar dacă vom păstra şi vom consolida unitatea partidului nostru, dacă vom ieşi din greutăţile de ordin internaţional cu tot atîta succes ca şi pînă acum, dacă ne vom în-

www.dacoromanica.ro

drepta toate eforturile spre rezolvarea sarcinilor care decurg cu o necesitate absolută din condiţiile momentului de faţă, vom birui, fără îndoială, toate aceste greutăţi.

În întreaga lume mişcarea comunistă creşte, şi dacă această creştere nu este nici pe departe atît de rapidă cum se aşteptau aceia dintre noi care luau drept unitate de măsură ritmul din timpul războiului şi din perioada încheierii lui, ea este, în orice caz, temeinică, durabilă, amplă şi profundă. Şi dacă noi, în colaborare cu partidele comuniste, care există astăzi în toate sau — cu o infimă excepţie — în aproape toate ţările din lume, vom şti să apreciem cu luciditate situaţia noastră şi nu ne vom teme să ne recunoaştem greşelile, vom ieşi victorioşi din toate aceste greutăţi.

O scurtă relatare a apărut la 28 martie 1922, în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 70

www.dacoromanica.ro

2

RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA 27 MARTIE

(A p l a u z e.) Tovarăşi ! Permiteţi-mi ca, prezentîndu-vă acest raport politic al Comitetului Central, să nu încep cu începutul anului, ci cu sfîrşitul lui. În momentul de faţă, cea mai actuală problemă politică este Conferinţa de la Genova. Dar, fiindcă în presa noastră s-a vorbit foarte mult despre această problemă, iar în cuvîntarea mea de la 6 martie, care a fost dată publicităţii, am avut ocazia să expun ceea ce are ea esenţial, v-aş ruga — în caz că nu vă veţi exprima în mod special dorinţa să expun mai pe larg anumite laturi ale problemei — să-mi daţi voie să nu intru în amănunte.

În legătură cu Conferinţa de la Genova, dumneavoastră sînteţi, în linii generale, cu toţii informaţi, fiindcă presa a acordat, în coloanele ei, mult loc acestei probleme — după părerea mea, ea i-a acordat chiar prea mult loc, în detrimentul nevoilor reale, practice şi stringente ale construcţiei noastre în general şi ale construcţiei economice în special. În Europa, firește, în toate ţările burgheze, oamenilor le place să se lanseze în comentarii şi să împuieze capetele cu tot felul de trăncăneli pe seama Conferinţei de la Genova. Iar noi îi imităm de data asta (şi nu numai de data asta), şi îi imităm peste măsură de mult.

Trebuie să spun că noi, în Comitetul Central, am luat măsurile cele mai minuţioase pentru a alcătui o delegaţie din cei mai buni diplomaţi ai noştri (şi avem acum un număr considerabil de diplomaţi sovietici, nu ca la începutul existenţei Republicii sovietice). Am întocmit, la Comi-

www.dacoromanica.ro

tetul Central, directive destul de amănunţite pentru diplomaţii trimişi de noi la Genova. Aceste directive le-am elaborat într-un timp foarte îndelungat, le-am discutat şi răsdiscutat în repetate rînduri *. Şi se înţelege de la sine că aici este vorba de o chestiune, n-aş spune de ordin militar, fiindcă acest cuvînt ar putea da loc la unele răstălmăciri, dar în orice caz de o chestiune de întrecere. În tabăra burgheză există un curent extrem de puternic, mult mai puternic decît celelalte, care tinde să zădărnicească Conferinţa de la Genova. Dar există şi curente care vor cu orice preţ să salvgardeze această conferinţă, care fac totul pentru ca ea să se întrunească. Aceste din urmă curente au ieşit învingătoare în momentul de faţă. Există, în sfîrşit, în tabăra ţărilor burgheze un curent care ar putea fi numit pacifist şi în care trebuie incluse în întregime Internaţionala a II-a şi Internaţionala a II$^1/_2$. Este acea tabără a burgheziei care încearcă să obţină adoptarea a o serie de propuneri pacifiste şi să traseze ceva în genul unei politici pacifiste. Despre pacifism, noi, comuniştii, avem păreri bine definite, pe care ar fi cu totul de prisos să le mai expunem aici. Este limpede că noi mergem la Genova în calitate de negustori, şi nu de comunişti. Noi avem nevoie să facem comerţ şi ei, la fel, au nevoie să facă comerţ. Noi vrem ca acest comerţ să fie în avantajul nostru, iar ei vor să fie în avantajul lor. Cum o să se desfăşoare lupta, asta va depinde, deşi în mică măsură, de iscusinţa diplomaţilor noştri.

Se înţelege că, mergînd la Genova ca negustori, nu ne este indiferent dacă avem de-a face cu acei reprezentanţi ai taberei burgheze care urmăresc să soluţioneze problema printr-un război sau cu acei reprezentanţi ai ei care au o orientare pacifistă, oricît de defectuos ar fi acest pacifism şi oricît de puţin ar rezista el, din punctul de vedere al comunismului, fie şi unei umbre de critică. Ar fi într-adevăr un prost negustor acela care n-ar fi în stare să sesizeze această deosebire şi nu şi-ar adapta în consecinţă tactica pentru a-şi atinge scopurile practice.

Noi mergem la Genova cu un scop practic : acela de a extinde comerţul şi a crea condiţii în care el să se dezvolte

* Vezi V. I. *Lenin*. Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 379—381, 387—389, 390—391, 412—414, şi volumul de faţă, p. 36—42, 69—70. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pe o scară cît mai largă şi cu cît mai mult succes. Dar noi nu garantăm cîtuşi de puţin succesul Conferinţei de la Genova. Ar fi ridicol şi absurd să garantăm aşa ceva. Cred însă că, apreciind cu toată luciditatea şi prudenţa necesară posibilităţile pe care le oferă acum această conferinţă, se poate totuşi spune, fără exagerare, că ne vom atinge scopul pe care-l urmărim.

Prin Conferinţa de la Genova, dacă partenerii noştri de la tratativele de acolo vor fi destul de judicioşi şi nu se vor arăta peste măsură de încăpăţînaţi, sau în afara acestei conferinţe, dacă ei au de gînd să se cramponeze pe poziţiile lor, noi tot ne vom atinge scopul !

Se ştie doar că interesele cele mai urgente, cele mai arzătoare şi mai practice ale tuturor statelor capitaliste, care s-au manifestat deosebit de pregnant în ultimii ani, reclamă dezvoltarea, reglementarea şi lărgirea comerţului cu Rusia. Or, din moment ce există asemenea interese, se pot ivi controverse, se pot isca diferende şi se pot produce divergenţe în ce priveşte diferite combinaţii — şi este chiar foarte probabil că se vor produce divergenţe — şi totuşi, pînă la urmă, această necesitate economică fundamentală îşi va croi singură drum. Şi eu cred că în această privinţă putem să fim liniştiţi. Nu garantez pentru nici un termen, nu garantez pentru reuşită, dar chiar la această adunare se poate spune cu destulă certitudine că relaţiile comerciale normale dintre Republica sovietică şi toate celelalte ţări, ale lumii capitaliste, vor continua inevitabil să se dezvolte. Ce întreruperi ar putea să intervină aici — despre asta am să vorbesc, la locul cuvenit, în raportul meu, însă cred că în ceea ce priveşte Conferinţa de la Genova ne putem limita la cele spuse pînă aici.

E de la sine înţeles că tovarăşii care doresc să cunoască mai amănunţit problema şi care nu se mulţumesc doar cu lista membrilor delegaţiei, publicată în ziare, vor putea să aleagă o comisie sau o secţie şi să studieze toate materialele Comitetului Central, corespondenţa şi directivele. Amănuntele, bineînţeles, au fost stabilite de noi în mod condiţionat, deoarece pînă în momentul de faţă nu se ştie încă exact cine va participa la această Conferinţă de la Genova şi ce condiţii, sau condiţii prealabile, sau rezerve vor fi formulate

www.dacoromanica.ro

cu acest prilej. Să le analizăm aici pe toate ar fi cît se poate de neraţional şi cred că din punct de vedere practic chiar imposibil. Repet, congresul, printr-o secţie sau comisie a sa, are toată posibilitatea să strîngă toate documentele privitoare la această problemă, atît pe cele publicate cît şi pe cele de care dispune Comitetul Central.

Mă voi limita la cele spuse pînă aici, întrucît sînt convins că nu în această problemă întîmpinăm noi cele mai mari greutăţi. Nu aceasta este problema căreia întregul partid trebuie să-i acorde atenţia sa principală. Presa burgheză din Europa amplifică şi exagerează în mod artificial şi intenţionat însemnătatea acestei conferinţe pentru a înşela masele muncitoare (aşa face întotdeauna $^{9}/_{10}$ din întreaga presă burgheză din toate aceste ţări şi republici democrate libere). Noi ne-am cam lăsat influenţaţi de această presă. Ca întotdeauna, ziarele noastre se mai lasă călăuzite de vechile deprinderi burgheze, nu vor să apuce pe făgaşul cel nou, socialist, şi noi am făcut mai multă zarvă decît merita să facem în cazul de faţă. În fond, pentru comunişti, mai ales pentru cei care au trecut prin ani atît de grei ca aceia prin care am trecut noi începînd din 1917 şi care au văzut combinaţii politice atît de serioase ca acelea pe care le-am văzut noi de atunci încoace, Conferinţa de la Genova nu prezintă greutăţi prea mari. Nu-mi amintesc ca această problemă să fi dat naştere la discuţii sau divergenţe nu numai printre membrii Comitetului Central, dar nici în rîndurile partidului nostru. Este şi firesc acest lucru, fiindcă din punctul de vedere al comuniştilor problema nu prezintă nimic litigios, chiar dacă avem în vedere diferitele nuanţe existente în rîndurile lor. Repet, noi mergem la Genova ca negustori, pentru a obţine condiţii cît mai avantajoase pentru dezvoltarea comerţului care a început, care îşi urmează cursul său şi care, chiar dacă ar reuşi cineva să-l întrerupă cu forţa pentru un timp oarecare, va continua totuşi să se dezvolte, inevitabil, şi după această întrerupere.

Mă limitez, aşadar, la aceste scurte indicaţii cu privire la Conferinţa de la Genova, şi acum trec la acele probleme care sînt, după părerea mea, principalele probleme ale politicii din anul care a trecut şi ale politicii din anul viitor. Mi se pare (sau, cel puţin, aşa sînt eu obişnuit să procedez)

www.dacoromanica.ro

că în raportul politic al Comitetului Central trebuie să vorbim nu pur şi simplu despre cele ce s-au întîmplat în anul de care ne ocupăm, ci despre învăţămintele politice esenţiale, fundamentale pe care le-am putut trage din experienţa acestei perioade, pentru ca să putem stabili just politica pentru anul ce vine şi să învăţăm ceva din experienţa anului ce s-a scurs.

Problema principală o constituie, desigur, noua politică economică. Întregul an care formează obiectul prezentului raport s-a scurs sub semnul noii politici economice. Dacă în acest an am realizat ceva serios, important şi inalienabil (ceea ce pentru mine nu este încă atît de neîndoielnic), este pur şi simplu că am învăţat cîte ceva din principiile acestei noi politici economice. Şi dacă am învăţat cîte ceva, trebuie spus că în acest an am învăţat, într-adevăr, extrem de mult în domeniul noii politici economice. Şi dovada că într-adevăr am învăţat şi în ce măsură am învăţat o vor face, probabil, faptele şi evenimentele care vor urma şi care depind foarte puţin de voinţa noastră, cum ar fi, de pildă, iminenta criză financiară. Mi se pare că principalul lucru pe care trebuie să-l avem în vedere în problema noii noastre politici economice, ca bază pentru toate raţionamentele şi pentru un bilanţ al experienţei dobîndite în decurs de un an, ca şi pentru căpătarea unor învăţăminte practice pentru anul ce vine, îl constituie următoarele trei puncte.

În primul rînd, noua politică economică este importantă pentru noi, înainte de toate, pentru că ne permite să verificăm dacă realizăm într-adevăr o legătură cu economia ţărănească. În perioada precedentă de dezvoltare a revoluţiei noastre, cînd toată atenţia şi toate forţele erau îndreptate, mai cu seamă, spre respingerea invaziei sau erau absorbite aproape în întregime de această sarcină, nu ne puteam gîndi îndeajuns la această legătură, nu ne ardea de ea. Ea putea şi trebuia să fie neglijată, într-o anumită măsură într-o vreme cînd în faţa noastră stătea sarcina directă şi absolut urgentă a înlăturării primejdiei de a fi sugrumaţi numaidecît de giganticele forţe ale imperialismului mondial.

Cotitura spre noua politică economică a fost hotărîtă la ultimul congres cu o unanimitate excepţională, ba chiar cu o unanimitate mai mare decît aceea cu care au fost hotărîte

www.dacoromanica.ro

alte probleme în partidul nostru (care, trebuie să recunoaştem, se distinge în general printr-o mare unanimitate). Această unanimitate a arătat că a devenit absolut actuală necesitatea de a aborda într-un fel nou economia socialistă. Oameni care în multe probleme se aflau în divergenţă şi care apreciau situaţia din puncte de vedere diferite au ajuns în mod unanim şi foarte repede, fără nici un fel de şovăială, la concluzia că noi n-am găsit încă calea potrivită pentru a trece la economia socialistă, pentru construirea fundamentului ei, şi că singurul mijloc de a atinge acest obiectiv este noua politică economică. Ne-a fost dat — ca urmare a desfăşurării evenimentelor militare şi a evenimentelor politice, a dezvoltării capitalismului în bătrînul Occident civilizat şi a condiţiilor sociale şi politice în colonii — să facem primii o breşă în vechea lume burgheză într-un moment cînd ţara noastră era din punct de vedere economic dacă nu cea mai înapoiată, apoi una din cele mai înapoiate. Imensa majoritate a ţăranilor din ţara noastră au o mică gospodărie individuală. Realizarea a ceea ce credeam că putem înfăptui imediat din programul de construire a societăţii comuniste schiţat de noi urma, într-o anumită măsură, o cale deosebită de ceea ce se petrecea în masele largi ale ţărănimii, cărora îi impuneam obligaţii foarte grele, justificîndu-le prin argumentul că războiul nu permite în această privinţă nici un fel de şovăieli. Şi această justificare, privită în ansamblu, a fost acceptată de ţărănime, cu toate greşelile pe care noi nu le-am putut evita. Masa ţărănească în ansamblul ei a văzut şi a înţeles că aceste greutăţi nemaipomenite, care i-au fost impuse, erau necesare pentru a apăra cu succes puterea muncitorească-ţărănească împotriva moşierilor şi a nu fi striviţi de invazia capitalistă, care ameninţa să ne răpească toate cuceririle revoluţiei. Dar o legătură strînsă între economia care se construia în fabricile şi uzinele naţionalizate, socializate, şi în sovhozuri, de o parte, şi economia ţărănească, de altă parte, nu exista.

Acest lucru l-am văzut limpede la ultimul congres al partidului [51]. Şi l-am văzut atît de limpede, încît n-a existat, în partidul nostru, nici un fel de ezitare în ce priveşte recunoaşterea, ca inevitabilă, a noii politici economice.

www.dacoromanica.ro

Este amuzant să urmăreşti cum este apreciată această hotărîre a noastră în puzderia de publicaţii ale diferitelor partide ruse din străinătate. Deosebirea care există între aceste aprecieri este cu totul neînsemnată : trăind în trecut, cei de acolo susţin şi acum că comuniştii de stînga continuă să fie şi azi împotriva noii politici economice. Şi-au amintit oamenii în 1921 de ceea ce a fost în 1918 şi de ceea ce la noi înşişi comuniştii de stînga au uitat, şi repetă mereu acest lucru, ca să convingă şi pe alţii că bolşevicii ăştia, după cum se ştie, sînt nişte oameni perfizi şi mincinoşi ; ei, vedeţi dumneavoastră, fac totul pentru a ascunde Europei că în această problemă există divergenţe chiar printre ei. Citind toate acestea, îţi spui : lasă-i să se amăgească singuri. Dacă au o asemenea idee despre ceea ce se petrece la noi, după ea se poate aprecia gradul de conştiinţă al acestor oameni bătrîni, chipurile foarte culţi, care s-au cărat în străinătate. Ştim că la noi n-au existat niciun fel de divergenţe, şi asta pentru că necesitatea practică de a proceda altfel la construirea fundamentului economiei socialiste era evidentă pentru toată lumea.

O legătură strînsă între economia ţărănească şi economia cea nouă, pe care am încercat s-o făurim, n-a existat la noi. Dar acum există ? Încă nu. Abia ne apropiem de ea. Toată însemnătatea noii politici economice, pe care adeseori presa noastră o mai caută încă oriunde vreţi numai acolo unde trebuie nu, toată această însemnătate constă în — şi numai în — a stabili o legătură între economia cea nouă, pe care o făurim noi azi cu eforturi uriaşe, şi economia ţărănească. Şi în aceasta constă meritul nostru ; altfel n-am fi comunişti, n-am fi revoluţionari.

Am început să construim noua economie într-un fel cu totul nou, fără a ţine seama de nimic din ceea ce a fost înainte. Şi dacă n-am fi pornit la construirea ei, am fi fost complet zdrobiţi încă din primele luni, încă din primii ani. Dar asta nu înseamnă că ne-am încăpăţînat să susţinem că, din moment ce am început s-o construim cu atîta curaj, o vom continua neapărat în acelaşi fel. De unde rezultă o asemenea concluzie ? Ea nu rezultă din nimic.

Am spus de la bun început că avem de înfăptuit o operă cu totul nouă şi că dacă nu vom fi ajutaţi cît de curînd de

www.dacoromanica.ro

tovarăşii muncitori din ţările mai dezvoltate din punct de vedere capitalist, sarcina noastră va fi nespus de grea şi vom face, fără îndoială, o serie de greşeli. Principalul este să fim în stare să vedem cu luciditate unde s-au făcut astfel de greşeli şi să reluăm totul de la început. Dacă va fi cazul, vom relua totul de la început nu de două ori, ci chiar de mai multe ori, şi vom dovedi astfel că sîntem lipsiţi de prejudecăţi, că privim cu luciditate sarcina noastră, care este cea mai măreaţă din cîte au existat vreodată.

Esenţial în noua politică economică este, în momentul de faţă, să ne însuşim în mod just experienţa din anul care a trecut. Această experienţă trebuie să ne-o însuşim şi vrem să ne-o însuşim. Şi dacă vrem cu orice preţ să reuşim în această direcţie (şi noi vrem să reuşim şi vom reuşi !), trebuie să ştim că sarcina n.e.p.-ului, sarcina lui fundamentală, decisivă, căreia îi este subordonat totul, este stabilirea unei legături strînse între economia cea nouă, pe care am început s-o făurim (ce-i drept, foarte defectuos, cu multă nepricepere, dar am început totuşi s-o făurim pe baza unei economii socialiste cu totul noi, a unei producţii şi a unei repartiţii noi), şi economia ţărănească, care asigură existenţa a milioane şi milioane de ţărani.

Această legătură n-a existat, şi această legătură trebuie s-o realizăm noi în primul rînd. Acestui considerent trebuie să-i subordonăm totul. Totodată, trebuie să lămurim în ce măsură noua politică economică a reuşit să creeze această legătură şi să nu distrugem ceea ce am început să construim, fără prea multă pricepere.

Noi construim economia noastră împreună cu ţărănimea. Va trebui să reorganizăm de multe ori această economie şi să facem în aşa fel ca să existe o strînsă legătură între munca noastră socialistă, în domeniul marii industrii şi al agriculturii, şi munca cu care se îndeletniceşte fiecare ţăran şi pe care o face aşa cum se pricepe, ca să iasă din nevoie, fără prea multă filozofie (parcă de aşa ceva îi arde lui cînd e vorba să scape de pericolul vădit de a pieri în chinurile cumplite ale foamei !).

Această legătură trebuie arătată, pentru ca s-o vedem limpede, s-o vadă întregul popor, pentru ca întreaga masă ţărănească să-şi dea seama că între viaţa asta grea, nemai-

www.dacoromanica.ro

pomenit de sărăcăcioasă, nemaipomenit de mizeră şi de chinuitoare, pe care o duce acum, şi munca pe care o efectuam în numele unor îndepărtate idealuri socialiste există o legătură. Trebuie să facem în aşa fel ca truditorul simplu, de rînd, să înţeleagă că a obţinut o oarecare îmbunătăţire, şi a obţinut-o altfel decît o obţineau un număr neînsemnat de ţărani în epoca puterii moşiereşti şi a capitalismului, cînd fiecare pas spre îmbunătăţire (se produceau, fără îndoială, unele îmbunătăţiri, şi chiar foarte serioase) era legat de batjocorirea, de ofensarea, de umilirea ţăranului, de folosirea unor mijloace de silnicie faţă de întreaga masă ţărănească, lucru pe care nici un ţăran din Rusia nu l-a uitat şi n-o să-l uite zeci de ani de zile. Scopul nostru este să restabilim alianţa, să-i dovedim ţăranului prin fapte că noi începem cu ceea ce este pe înţelesul lui, cu ceea ce-i este cunoscut şi accesibil în momentul de faţă, în ciuda sărăciei lui, şi nu cu ceva îndepărtat şi fantezist, din punctul lui de vedere, — să-i dovedim că ştim să-l ajutăm, că, într-un moment cînd ţăranul cu gospodărie mică se află într-o situaţie grea, cînd el e ruinat, sărăcit şi chinuit de foame, comuniştii îi dau un ajutor real şi imediat. Sau îi dovedim acest lucru, sau, dacă nu, o să ne trimită la toţi dracii. Asta-i absolut inevitabil.

Iată în ce constă însemnătatea noii politici economice, iată ce stă la baza întregii noastre politici. Acesta este principalul învăţămînt ce se poate trage din aplicarea noii politici economice pe întregul an care s-a scurs şi, ca să zic aşa, principala noastră regulă politică pentru anul ce vine. Ţăranul ne face credit şi, se-nţelege, după toate cele prin care a trecut, nici n-ar putea să nu ni-l facă. Ţăranii, în marea lor majoritate, trăiesc zicîndu-şi în sinea lor : „ei bine, dacă nu vă pricepeţi să faceţi mai bine, o să mai aşteptăm ; poate că pînă la urmă tot o să învăţaţi". Dar acest credit nu poate fi nelimitat.

De acest lucru trebuie să ne dăm seama şi, după ce ni s-a făcut credit, să căutăm totuşi să ne grăbim. Trebuie să ştim că se apropie momentul cînd această ţară, în care precumpăneşte ţărănimea, n-o să ne mai facă credit, cînd ea — dacă ne e permis să folosim un termen comercial — o să ne ceară bani gheaţă. „Dar acum, după atîtea amînări de

www.dacoromanica.ro

luni şi ani de zile, dumneavoastră, stimaţi cîrmuitori, aţi dobîndit totuşi mijlocul cel mai sigur, cel mai de nădejde pentru a ne ajuta să scăpăm de nevoi, de sărăcie, de foamete şi de ruină. Dumneavoastră ştiţi să faceţi treaba asta, aţi dovedit-o". Iată ce examen ne aşteaptă în mod inevitabil, şi acest examen are să hotărască în ultimă analiză totul : atît soarta n.e.p.-ului, cît şi aceea a puterii comuniste în Rusia.

Vom fi noi în stare să ducem pînă la capăt sarcina noastră imediată sau nu ? Şi această nouă politică economică va fi ea bună la ceva sau nu ? Dacă se va dovedi că retragerea a fost justă, atunci, după ce ne vom fi retras, să realizăm o strînsă alianţă cu masa ţărănească şi împreună cu ea să mergem înainte de o sută de ori mai încet, dar cu toată hotărîrea şi în mod neabătut, pentru ca ea să vadă totdeauna că noi mergem totuşi înainte. Atunci cauza noastră va fi categoric invincibilă şi nici o forţă din lume n-o să ne poată învinge. Pînă în momentul de faţă, în primul an, noi n-am reuşit încă să facem acest lucru. Asta trebuie s-o spunem fără nici un ocol. Dar eu sînt profund convins (şi noua noastră politică economică ne dă posibilitatea să tragem absolut limpede şi precis această concluzie) că dacă vom înţelege imensa primejdie pe care o conţine în sine n.e.p.-ul şi dacă ne vom concentra toate forţele noastre în punctele slabe, vom reuşi să rezolvăm această sarcină.

Să realizăm o strînsă alianţă cu masa ţărănimii, cu ţărănimea muncitoare de rînd, şi să începem să mergem înainte incomparabil, infinit mai încet decît am visat, dar, în schimb, în aşa fel ca întreaga masă să meargă într-adevăr cu noi. Şi atunci această înaintare va deveni, la timpul ei, atît de rapidă, cum nici nu putem visa în momentul de faţă. Acesta este, după părerea mea, primul învăţămînt politic fundamental pe care-l putem trage din noua politică economică.

Al doilea învăţămînt, cu un caracter mai special, îl constituie verificarea prin întrecere a întreprinderilor de stat şi a celor capitaliste. Acum se creează la noi societăţi mixte — am să spun cîteva cuvinte despre ele ceva mai tîrziu —, şi aceste societăţi mixte, ca şi întregul nostru comerţ de stat şi întreaga noastră nouă politică economică, înseamnă folo-

www.dacoromanica.ro

sirea de către noi, comuniştii, a unor procedee comerciale, a unor procedee capitaliste. Ele mai prezintă importanţă şi prin faptul că se stabileşte aici o întrecere practică între metodele capitaliste şi metodele noastre. Să facem o comparaţie în practică. Pînă acum noi alcătuiam programe şi făceam promisiuni. La timpul său, acest lucru era absolut necesar. Fără program şi fără promisiuni nici nu se poate vorbi de o revoluţie mondială. Dacă albgardiştii, inclusiv menşevicii, ne ocărăsc pentru acest lucru, avem astfel o dovadă că menşevicii şi socialiştii din Internaţionala a II-a şi din Internaţionala a II1/2 n-au nici cea mai vagă idee de felul cum decurge, în general, desfăşurarea unei revoluţii. Altfel nici nu puteam să începem.

Acum însă situaţia este de aşa natură, că trebuie să procedăm la o verificare serioasă a muncii noastre, şi nu la o verificare ca aceea pe care o fac instituţiile noastre de control, înfiinţate de aceiaşi comunişti, chiar dacă aceste instituţii ar fi de-a dreptul excelente şi chiar dacă, atît în sistemul instituţiilor de stat, cît şi în acela al instituţiilor de partid, ele ar fi nişte instituţii de control aproape ideale, un asemenea control ar fi ridicol din punctul de vedere al necesităţilor reale ale economiei ţărăneşti, dar el n-ar fi de loc ridicol din punctul de vedere al construcţiei noastre. Noi creăm acum asemenea instituţii de control, dar nu de această verificare vorbesc eu acum, ci de una care să corespundă punctului de vedere al economiei maselor.

Capitalistul se pricepea să aprovizioneze. El făcea prost treaba asta, o făcea tîlhăreşte, ne jignea şi ne jecmănea. Asta o ştiu simplii muncitori şi ţărani, care nu discută despre comunism pentru că nu ştiu ce-o mai fi şi asta.

„Capitaliştii totuşi se pricepeau să aprovizioneze, dar voi vă pricepeţi ? Nu vă pricepeţi". Iată ce glasuri se făceau auzite în primăvara anului trecut, ce-i drept nu totdeauna limpede, dar ele constituiau substratul întregii crize de atunci. „E adevărat că voi sînteţi nişte oameni minunaţi, dar treaba, treaba economică de care v-aţi apucat, nu ştiţi s-o faceţi". Aceasta este critica cea mai simplă şi mai nimicitoare pe care ţărănimea şi, prin intermediul ei, o serie întreagă de pături ale muncitorimii au adus-o anul trecut partidului comunist. Şi iată de ce, în problema

www.dacoromanica.ro

n.e.p.-ului, acest punct vechi capătă o importanţă atît de mare.

Ceea ce ne trebuie e o adevărată verificare. Alături de voi acţionează capitalistul, el recurge la procedee tîlhăreşti, încasează profituri, însă e un om priceput. Iar voi încercaţi o metodă nouă : profituri nu obţineţi, principiile voastre sînt comuniste, idealurile sînt minunate, într-un cuvînt, aşa cum vă prezentaţi, sînteţi nişte sfinţi care încă de vii merită să intre în rai, dar treabă ştiţi să faceţi ? Este nevoie de o verificare, de o verificare efectivă, nu ca aceea cînd Comisia Centrală de Control instituie o anchetă şi face o mustrare, iar Comitetul Executiv Central din Rusia aplică o sancţiune, ci de o verificare efectivă din punct de vedere al economiei naţionale.

Comuniştilor li s-au acordat tot felul de amînări, li s-a făcut atîta credit cum nu s-a făcut nici unui alt guvern. Fără îndoială, ei au ajutat poporul să scape de capitalişti şi de moşieri ; ţărănimea preţuieşte acest lucru, şi ea a acordat credit, a îngăduit amînări, dar toate merg pînă la un timp. Iar după aceea vine verificarea : ştiţi să gospodăriţi tot atît de bine ca şi ceilalţi ? Vechiul capitalist ştie, în timp ce voi nu ştiţi.

Acesta este primul învăţămînt şi aceasta este prima parte importantă a raportului politic al Comitetului Central. Noi nu ştim să gospodărim. Acest neajuns l-am dovedit în cursul acestui an. Aş fi dorit foarte mult să vă pot da drept exemplu cîteva gostrusturi * (ca să mă exprim în această minunată limbă rusă, pe care a lăudat-o atît de mult Turgheniev) şi să arăt cum ştim noi să gospodărim.

Spre regretul meu însă, dintr-o serie de cauze, şi mai ales din cauză de bolă, n-am putut să elaborez această parte a raportului şi trebuie să mă limitez la a-mi exprima convingerea mea, care se bazează pe observarea celor ce se petrec. În decursul acestui an noi am făcut din plin dovada că nu ştim să gospodărim. Acesta este învăţămîntul principal. Dacă în anul ce vine nu vom dovedi contrarul, Puterea sovietică nu va mai putea să existe. Şi cel mai mare pericol este că nu toţi îşi dau seama de acest lucru. Dacă toţi co-

* — trusturi de stat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

muniştii, toţi activiştii cu funcţii de răspundere şi-ar da limpede seama şi ar recunoaşte deschis : nu ne pricepem, hai să învăţăm de la început şi în felul acesta o să obţinem cîştig de cauză, ei ar exprima astfel, după părerea mea, concluzia principală, fundamentală. Dar tovarăşii nu-şi dau seama de acest lucru şi sînt convinşi că dacă cineva gîndeşte astfel, apoi este vorba de nişte oameni înapoiaţi, care, spun ei, n-au studiat comunismul, iar dacă îl vor studia, poate că vor înţelege. Să-mi fie cu iertare, dar ceea ce interesează aici nu este că ţăranul sau muncitorul fără partid n-a studiat comunismul, ci că au trecut timpurile cînd trebuia să expui în mod amănunţit un program şi să chemi poporul la înfăptuirea acestui program măreţ. Acele timpuri au trecut ; acum trebuie să dovedim că, în situaţia grea de astăzi, ştim să dăm un ajutor practic gospodăriei muncitorului şi ţăranului, pentru ca ei să vadă că în această întrecere noi am ieşit învingători.

Societăţile mixte pe care am început să le înfiinţăm şi la care participă atît capitalişti particulari — ruşi şi străini — cît şi comunişti constituie una din formele în care întrecerea poate fi bine organizată, în care putem să învăţăm şi să dovedim că ştim să stabilim tot aşa de bine ca şi capitaliştii o legătură strînsă cu economia ţărănească, că putem să satisfacem nevoile ei, că putem să-i ajutăm ţărănimii să meargă înainte, chiar aşa cum este ea astăzi, cu toată ignoranţa ei, căci ea nu poate fi transformată într-un timp atît de scurt.

Iată care este întrecerea ce ne stă în faţă ca o sarcină de absolută urgenţă. Iată care este miezul noii politici economice, iată în ce constă, după convingerea mea, esenţa politicii partidului. Greutăţi şi probleme de ordin pur politic avem cîte vreţi. Şi dumneavoastră le cunoaşteţi : Conferinţa de la Genova şi pericolul unei intervenţii. Greutăţi mari, dar cu totul neînsemnate în comparaţie cu această greutate. Acolo am şi văzut cum se procedează, acolo am învăţat multe şi ne-am dat seama ce este diplomaţia burgheză. Este un domeniu în care menşevicii ne-au dat lecţii timp de 15 ani şi ne-au învăţat unele lucruri folositoare. El nu constituie ceva nou pentru noi.

www.dacoromanica.ro

Dar aici e vorba de un lucru pe care trebuie să-l facem acum în economie : să învingem în întrecerea cu un simplu vînzător, cu un simplu capitalist, cu un negustor, care o să se ducă la ţăran şi n-o să discute cu el despre comunism — închipuiţi-vă, n-o să stea să discute cu el despre comunism —, ci o să-i spună : dacă e nevoie să-ţi procur ceva, dacă trebuie făcută o afacere în toată regula sau dacă e vorba de construit ceva, eu, ce-i drept, o să construiesc scump, dar comuniştii o să construiască poate şi mai scump, poate chiar de zece ori mai scump. Iată agitaţia care prezintă astăzi o importanţă esenţială, iată care e problema de bază a economiei.

Repet, poporul ne-a acordat o amînare şi ne-a făcut credit, datorită politicii noastre juste, şi acestea sînt, ca să mă exprim în limbajul n.e.p.-ului, nişte poliţe, dar pe ele nu stă scrisă scadenţa şi din textul lor nu poţi afla cînd anume urmează să fie prezentate spre achitare. Şi aici e toată primejdia. Şi în aceasta constă particularitatea care deosebeşte aceste poliţe politice de obişnuitele poliţe comerciale. Asupra acestei chestiuni trebuie să ne concentrăm toată atenţia şi să nu ne împăcăm cu ideea că pretutindeni în trusturile de stat şi în societăţile mixte lucrează comunişti dintre cei mai buni şi mai de răspundere — asta nu ajută la nimic din moment ce ei nu ştiu să gospodărească şi se prezintă, din acest punct de vedere, mai prejos decît un simplu vînzător capitalist care a trecut prin şcoala unei mari fabrici sau a unei mari firme. De acest lucru nu ne dăm seama, fiindcă în noi a mai rămas încă îngîmfare comunistă — komcivanstvo, ca să mă exprim în aceeaşi sublimă limbă rusă. Adevărul este că un comunist de răspundere — şi chiar un comunist dintre cei mai buni, unul absolut cinstit şi devotat, care a stat în temniţe şi a înfruntat moartea — nu ştie să facă comerţ pentru că nu este om de afaceri, nu şi-a însuşit această îndeletnicire, nu vrea să înveţe şi nu înţelege că trebuie să înveţe începînd de la a.b.c. El, comunistul, revoluţionarul, care a făcut cea mai mare revoluţie din lume, el, spre care se îndreaptă privirile dacă nu a patruzeci de piramide, apoi a patruzeci de ţări europene în nădejdea de a scăpa de capitalism, el trebuie să înveţe de la un simplu vînzător care a stat vreo zece ani la tarabă, care cunoaşte această meserie, în timp ce el.

www.dacoromanica.ro

comunistul de răspundere şi revoluţionarul devotat, nu numai că nu ştie s-o practice, dar nici măcar nu-şi dă seama că nu ştie.

Aşadar, tovarăşi, dacă vom remedia cel puţin această primă lacună, înseamnă că am obţinut o mare victorie. Trebuie să plecăm de la acest congres cu convingerea că n-am ştiut să facem acest lucru şi că vom începe să învăţăm de la a.b.c. Noi, oricum, n-am încetat încă să fim revoluţionari (deşi mulţi afirmă, şi nu chiar fără temei, că ne-am birocratizat) şi putem să înţelegem un adevăr atît de simplu, şi anume că atunci cînd este vorba de un lucru nou şi neobişnuit de greu trebuie să ştii să iei totul de la început, de mai multe ori : dacă ai început ceva şi ai ajuns într-un impas, apucă-te din nou de treabă şi prefă de zece ori ceea ce ai început, numai să obţii ce ţi-ai propus ; nu-ţi da aere, nu te făli că eşti comunist, fiindcă un oarecare vînzător de prăvălie care nu e membru de partid şi care e poate chiar un albgardist, şi cu siguranţă că e un albgardist, ştie să facă o treabă absolut necesară din punct de vedere economic, iar tu nu ştii s-o faci. Dacă tu, care eşti comunist cu muncă de răspundere şi ai sute de grade şi titluri, inclusiv pe acela de „cavaler" comunist şi sovietic, îţi dai seama de această cerinţă, îţi vei atinge scopul, fiindcă aici e vorba de un lucru ce poate fi învăţat.

Unele succese, deşi foarte mici, noi tot am obţinut în cursul acestui an, dar ele sînt infime. Lucrul cel mai serios este că nu există conştiinţa şi convingerea — care să fie larg răspîndită şi împărtăşită de toţi comuniştii — că în momentul de faţă noi, comuniştii ruşi cu funcţii de răspundere şi foarte devotaţi cauzei, sîntem mai puţin pricepuţi în acest domeniu decît oricare din vechii vînzători de prăvălie. Încă o dată spun : trebuie să ne apucăm să învăţăm de la început. Dacă vom fi conştienţi de acest lucru, vom trece cu succes examenul ; şi aici este vorba de un examen serios, la care ne va supune criza financiară care se apropie, un examen la care ne va supune piaţa rusă şi cea internaţională, cărora le sîntem subordonaţi, de care sîntem legaţi şi de care nu ne putem rupe. Este un examen serios, fiindcă putem fi bătuţi atît pe plan economic cît şi pe plan politic.

www.dacoromanica.ro

Aşa şi numai aşa se pune problema, pentru că aici este vorba de o întrecere serioasă, şi această întrecere este decisivă. Am recurs la tot felul de mijloace şi expediente pentru a ieşi din greutăţile noastre de ordin economic şi politic. Ne putem lăuda, ne putem mîndri că pînă acum am ştiut să folosim toate aceste mijloace şi expediente, în feluritele lor combinaţii, potrivit cu diferitele împrejurări, însă acum nu mai avem nici o ieşire. Daţi-mi voie să vă spun asta fără nici o exagerare, pentru că în acest sens se dă într-adevăr „lupta cea mare", cu caracter decisiv, nu împotriva capitalismului internaţional — acolo se vor mai da încă multe „lupte mari" —, ci împotriva capitalismului rus, împotriva capitalismului pe care îl generează şi îl alimentează mica gospodărie ţărănească. Aici ne aşteaptă curînd o luptă a cărei dată nu poate fi precis stabilită. Aici ne aşteaptă „lupta cea mare", lupta decisivă, aici nu mai sînt posibile nici un fel de manevre politice sau de alt ordin, fiindcă aici este vorba de un examen în întrecerea cu capitalul privat. Sau trecem cu succes acest examen în întrecerea cu capitalul privat, sau, dacă nu, ne aşteaptă un eşec total. Pentru a reuşi la acest examen avem puterea politică şi o sumedenie de resurse economice şi de altă natură, avem tot ce doriţi, afară de pricepere. Ne lipseşte priceperea. Dar dacă vom şti totuşi să tragem acest învăţămînt simplu din experienţa anului trecut şi vom face din el un îndreptar pentru anul 1922, vom birui şi această greutate, deşi ea este cu mult mai mare decît cea precedentă, pentru că ea se află în noi înşine. Nu este acelaşi lucru cu a avea de-a face cu un duşman oarecare din afară. Această greutate constă în faptul că noi înşine nu vrem să recunoaştem adevărul neplăcut care ni se impune şi nu vrem să ajungem în situaţia neplăcută pe care nu o putem totuşi evita : aceea de a ne apuca să învăţăm totul de la început. Acesta este, după părerea mea, cel de-al doilea învăţămînt care decurge din noua politică economică.

Iar cel de-al treilea învăţămînt, care are un caracter complimentar, priveşte problema capitalismului de stat. Păcat că tov. Buharin nu este aici, la congres ; aş fi vrut să discut puţin cu dînsul, dar mai bine am să amîn pînă la congresul viitor. În problema capitalismului de stat, atît presa noastră cît şi partidul nostru, în general, comit greşeala de a cădea

www.dacoromanica.ro

în intelectualism, în liberalism ; ne lansăm în discuţii subtile asupra felului cum trebuie înţeles capitalismul de stat şi căutăm explicaţii în cărţile vechi. Or, în ele este vorba despre ceva cu totul diferit : în ele scrie despre capitalismul de stat care există în capitalism, dar nu s-a scris nici o carte în care să se vorbească despre capitalismul de stat care există în comunism. Nici Marx nu s-a gîndit să scrie vreun cuvînt în această problemă şi a murit fără să ne lase măcar un pasaj precis sau măcar o indicaţie certă. De aceea ne vedem acum nevoiţi să ne descurcăm singuri. Şi dacă parcurgi cu mintea toată presa noastră, dacă îmbrăţişezi dintr-o privire de ansamblu tot ce s-a scris în ea despre capitalismul de stat, aşa cum am încercat eu cînd am pregătit acest raport, ajungi la convingerea că, în acest caz, oamenii trag alături de ţintă, că privirile lor sînt îndreptate într-o direcţie cu totul greşită.

În întreaga literatură economică, capitalismul de stat este prezentat ca un capitalism care există în orînduirea capitalistă, cînd puterea de stat îşi subordonează direct cutare sau cutare întreprinderi capitaliste. Dar la noi e vorba de un stat proletar, care se sprijină pe proletariat, îi acordă toate privilegiile politice şi, prin el, atrage spre sine păturile de jos ale ţărănimii (vă amintiţi că am început să facem acest lucru prin constituirea de comitete ale sărăcimii). Tocmai din această cauză termenul capitalism de stat derutează pe mulţi, pe foarte mulţi. Pentru a înlătura acest neajuns, trebuie să nu pierdem din vedere ceea ce e esenţial, şi anume că capitalismul de stat, în forma în care există la noi, nu este analizat în nici o teorie, în nici o literatură, pentru simplul motiv că toate noţiunile obişnuite legate de acest termen se potrivesc numai puterii de stat burgheze dintr-o societate capitalistă. Or, la noi este o societate care a ieşit din făgaşul capitalist, fără să fi intrat încă într-un făgaş nou, iar statul acesta nu este condus de burghezie, ci de proletariat. Noi nu vrem să înţelegem că atunci cînd spunem „stat", acest stat sîntem noi, este proletariatul, este avangarda clasei muncitoare. Capitalismul de stat este acel capitalism pe care vom şti să-l îngrădim, ale cărui limite vom şti să le stabilim ; acest capitalism de stat este legat de stat, iar statul sînt muncitorii, este partea înaintată a muncitorilor, este avangarda lui, sîntem noi.

www.dacoromanica.ro

Capitalismul de stat este capitalismul pe care trebuie să-l fixăm în anumite limite, ceea ce pînă astăzi n-am ştiut să facem. În asta stă secretul. Şi numai de noi depinde cum va arăta acest capitalism de stat. Puterea politică pe care o avem este suficientă, cu totul suficientă ; dispunem, totodată, de suficiente posibilităţi economice, dar avangarda clasei muncitoare, care este chemată să conducă direct, să stabilească graniţele, să se delimiteze, să-şi subordoneze totul şi să nu fie subordonată, această avangardă n-are suficientă pricepere. Aici ni se cere numai pricepere ; şi tocmai ea ne lipseşte.

Aceasta este, incontestabil, o situaţie fără precedent în istorie : proletariatul, avangarda revoluţionară, posedă putere politică suficientă — cu totul suficientă —, dar în acelaşi timp există şi capitalismul de stat. Esenţialul, în cazul de faţă, este să înţelegem că acesta este capitalismul pe care putem şi trebuie să-l admitem, căruia putem să-i fixăm şi trebuie să-i fixăm anumite limite, fiindcă acest capitalism este necesar pentru marea masă a ţărănimii şi pentru capitalul privat, care trebuie să facă comerţ în aşa fel încît să satisfacă nevoile ţărănimii. Trebuie să orînduim lucrurile în aşa fel, ca mersul obişnuit al economiei capitaliste şi al comerţului capitalist să fie posibil, fiindcă poporul are nevoie de acest lucru, întrucît fără el nu se poate trăi. Toate celelalte nu sînt pentru ei, pentru cei din această tabără, ceva absolut necesar şi cu ele se pot împăca. Iar voi, comuniştii, voi, muncitorii, voi, partea conştientă a proletariatului, care v-aţi asumat sarcina de a conduce statul, arătaţi-ne că vă pricepeţi să faceţi în aşa fel ca statul pe care l-aţi luat în mîinile voastre să funcţioneze cum vreţi voi. Iată însă că a trecut un an, statul se află în mîinile noastre ; dar, în condiţiile noii politici economice, a funcţionat el în acest an aşa cum am vrut noi ? Nu. Noi nu vrem să recunoaştem acest adevăr : el n-a funcţionat cum am vrut noi. Dar cum a funcţionat ? E ca o maşină care scapă din mîini : la volan se află parcă un om care o conduce, dar ea nu merge în direcţia în care o conduce el, ci într-o direcţie în care o dirijează parcă o altă forţă, o forţă ilegală, o forţă ilicită, o forţă pripăşită dumnezeu ştie de unde — speculanţii sau capitaliştii din sectorul economiei private, sau şi unii şi al-

www.dacoromanica.ro

ţii —, dar, în orice caz, maşina nu merge tocmai aşa, iar adeseori nu merge de loc aşa cum îşi închipuie cel ce stă la volanul ei. Iată esenţialul, iată ce trebuie să avem în vedere cînd vorbim de capitalismul de stat. În acest domeniu esenţial trebuie să învăţăm totul de la început, şi numai dacă ne vom însuşi temeinic acest adevăr, numai dacă el va pătrunde adînc în conştiinţa noastră, vom putea avea siguranţa că o să învăţăm.

Trec acum la problema opririi retragerii, despre care am avut ocazia să vorbesc şi în cuvîntarea pe care am rostit-o la congresul metalurgiştilor *. N-am întîmpinat între timp nici un fel de obiecţii — nici în presa de partid, nici în scrisorile particulare ale tovarăşilor şi nici în Comitetul Central. Comitetul Central a aprobat planul meu, care prevedea ca şi în raportul prezentat, în numele Comitetului Central, la acest congres oprirea retragerii noastre să fie subliniată cu toată energia şi să se propună congresului ca el să dea, de data asta în numele întregului partid, directiva respectivă, care să aibă un caracter obligatoriu. Ne-am retras timp de un an. Acum trebuie să spunem în numele partidului : destul ! Scopul pe care l-am urmărit prin această retragere a fost atins. Această perioadă se termină sau s-a şi terminat. Acum ne fixăm un alt obiectiv : regruparea forţelor. Am ajuns la un punct nou şi, în linii generale, am efectuat totuşi o retragere relativ ordonată. Este adevărat că din diferite părţi n-au lipsit glasuri care voiau să imprime acestei retrageri un caracter de panică. Unii, din cealaltă parte, susţineau că în cutare sau cutare punct ne-am fi retras greşit : de pildă, unii reprezentanţi ai grupului care-şi dădea denumirea de „opoziţie muncitorească“ [52]. (Eu cred că pe nedrept au purtat ei această denumire.) În excesul lor de zel s-au îndreptat spre o uşă, dar au nimerit la alta, şi acum şi-au dat limpede seama de acest lucru. Pe atunci ei nu vedeau că activitatea lor nu urmărea să îndrepte mişcarea noastră pe drumul cel bun, ci avea în realitate un singur rol : acela de a semăna panică şi de a ne împiedica să efectuăm o retragere disciplinată.

* Vezi volumul de faţă, p. 8—17. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Retragerea este o treabă grea, mai ales pentru niște revoluționari care sînt deprinși să fie mereu în ofensivă, mai ales cînd, de cîțiva ani, ei s-au obișnuit să desfășoare cu mare succes ofensiva și mai ales cînd sînt înconjurați de revoluționarii din alte țări, care nu visează altceva decît să treacă la ofensivă. Unii dintre ei, văzînd că ne retragem, au început chiar, în mod inadmisibil, să plîngă ca niște copii, cum s-a întîmplat la ultima ședință lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste [53]. Unii tovarăși, însuflețiți de cele mai frumoase sentimente și năzuințe comuniste, au izbucnit în plîns pentru că bunii comuniști ruși, închipuiți-vă, efectuează o retragere. Îmi este, poate, greu acum să înțeleg această mentalitate occidentală, deși am trăit destul de multă vreme — ca emigrant — în aceste minunate țări democratice. Dar se prea poate ca din punctul lor de vedere să fie atît de greu să înțelegi acest lucru, încît să-ți vină să plîngi. Noi, în orice caz, n-avem timp să ne lăsăm influențați de asemenea sentimentalisme. Pentru noi era clar : tocmai datorită faptului că timp de ani de zile am desfășurat cu atîta succes ofensiva și am repurtat atîtea victorii extraordinare (și toate acestea într-o țară extrem de ruinată, lipsită de condițiile materiale necesare !), pentru a consolida această ofensivă, din moment ce am cucerit atît de mult, era absolut necesar să operăm o retragere. Nu puteam să ne menținem toate pozițiile pe care le cucerisem printr-un iureș ; pe de altă parte, tocmai datorită faptului că, purtați de valul entuziasmului muncitorilor și țăranilor, am cucerit, printr-un iureș, atît de mult și am avut astfel un spațiu atît de vast, am putut să ne retragem foarte departe și mai putem să ne retragem și acum departe, fără să pierdem în nici un caz ceea ce e principal, esențial. În linii generale, retragerea a fost efectuată destul de ordonat, deși unele voci care semănau panică, printre care și „opoziția muncitorească“ (și acesta a fost cel mai mare rău pe care l-a pricinuit ea !), au provocat pe alocuri defecțiuni, abateri de la disciplină și de la o retragere reglementară. Cel mai primejdios lucru într-o retragere este panica. Cînd o întreagă armată (vorbesc aici în sens figurat) se retrage, nu poate să domnească aceeași stare de spirit ca atunci cînd toți înaintează. Atunci, la fiecare pas veți constata, într-o oarecare

www.dacoromanica.ro

măsură, o stare de deprimare. S-au găsit la noi pînă şi poeţi care au scris că la Moscova este foamete şi frig ; în timp ce înainte era curat şi frumos, acum înfloreşte comerţul şi specula. Există o serie întreagă de asemenea producţii poetice.

Se înţelege că toate acestea sînt provocate de retragere. Şi aici există o mare primejdie : după o mare ofensivă victorioasă este extrem de greu să te retragi ; în asemenea situaţie raporturile sînt cu totul altele ; în timpul unei ofensive, chiar dacă nu se menţine disciplina, toţi dau năvală de la sine şi zboară înainte ; în timpul unei retrageri însă, şi disciplina trebuie să fie mai conştientă şi este de o sută de ori mai necesară, pentru că, atunci cînd întreaga armată se retrage, ea nu-şi dă seama, nu vede unde trebuie să se oprească, ci vede numai retragerea ; în asemenea situaţii este suficient uneori să răsune doar cîteva voci din acelea care seamănă panică, pentru ca toţi să dea bir cu fugiţii. În acest caz primejdia este enormă. Cînd se execută o asemenea retragere cu o armată adevărată se instalează mitraliere, şi atunci cînd retragerea reglementară se transformă într-o fugă dezordonată se dă comanda : „Foc !". Şi bine se face.

Dacă într-un asemenea moment, cînd executăm o retragere nespus de grea şi cînd principalul constă în a păstra o ordine deplină, se găsesc oameni care seamănă panică, chiar dacă ei sînt animaţi de cele mai bune intenţii, într-un asemenea moment orice încălcare a disciplinei, fie ea cît de neînsemnată, trebuie pedepsită aspru, fără milă şi fără cruţare, şi nu numai cînd e vorba de unele treburi interne din partidul nostru, ci acest lucru trebuie avut şi mai mult în vedere cînd e vorba de nişte domni cum sînt menşevicii sau toţi domnii din Internaţionala a II$^1/_2$.

Zilele acestea am citit, în nr. 20 al revistei „Internaţionala Comunistă", articolul tovarăşului Rákosi despre o nouă broşură a lui Otto Bauer, de la care am învăţat altădată cu toţii, dar care după război a devenit, ca şi Kautsky, un jalnic filistin [54]. El scrie acum : „Aşadar, ei se retrag spre capitalism ; noi am spus totdeauna că revoluţia lor este o revoluţie burgheză".

Atît menşevicii cît şi socialiştii-revoluţionari, care ţin cu toţii astfel de predici, se miră cînd declarăm că pe cei ce spun asemenea lucruri îi vom pedepsi cu împuşcarea. Ei se

www.dacoromanica.ro

miră, deşi chestiunea este cît se poate de clară : cînd o armată se retrage, este nevoie de o disciplină de o sută de ori mai severă decît atunci cînd ea e în ofensivă, pentru că în timpul ofensivei toţi se avîntă înainte. Or, dacă acum vor începe cu toţii să se repeadă înapoi, se va ajunge la pieire inevitabilă şi imediată.

Tocmai într-un asemenea moment principalul este să te retragi în ordine, să-ţi fixezi exact limita retragerii şi să nu te laşi cuprins de panică. Şi cînd un menşevic spune : „Voi vă retrageţi acum, iar eu am fost totdeauna pentru retragere ; sînt de acord cu voi, sînt omul vostru, hai să ne retragem împreună !“ — noi îi răspundem : „Pentru orice manifestare publică de menşevism, tribunalele noastre revoluţionare trebuie să condamne la moarte prin împuşcare ; altfel înseamnă că ele nu sînt tribunale ale noastre, ci dumnezeu ştie ce“.

Ei nu pot de loc să înţeleagă acest lucru şi spun : „Ce apucături dictatoriale mai au şi oamenii ăştia !“ Ei îşi închipuie şi astăzi că noi îi persecutăm pe menşevici pentru că s-au hărţuit cu noi la Geneva [55]. Dar dacă am fi mers pe această cale, poate nu ne-am fi menţinut nici două luni la putere. Într-adevăr, predica rostită de Otto Bauer, de conducătorii Internaţionalelor a II-a şi a II1/2, de menşevici şi socialişti-revoluţionari oglindeşte propria lor fire : „Revoluţia a mers prea departe. Ceea ce spui tu acum noi am spus totdeauna. Dă-ne voie să mai repetăm încă o dată“. Iar noi le răspundem : „Daţi-ne voie să vă punem, pentru asta, la zid. Ori veţi fi atît de buni şi vă veţi abţine de la a vă exprima părerile voastre, ori, dacă veţi căuta în actuala situaţie, cînd ne aflăm în condiţii mult mai grele decît în timpul invaziei directe a albilor, să vă expuneţi părerile voastre politice, atunci, să ne fie cu iertare, vă vom trata ca pe cei mai răi şi mai periculoşi albgardişti“. Acest lucru nu trebuie să-l uităm.

Atunci cînd vorbesc de oprirea retragerii, prin asta nu vreau de loc să spun că noi am şi învăţat să facem comerţ. Dimpotrivă, mă menţin la părerea contrarie, şi înseamnă că am fost greşit înţeles şi că am dat dovadă că nu ştiu să-mi exprim limpede gîndurile dacă cele expuse de mine ar lăsa o asemenea impresie.

www.dacoromanica.ro

Dar ceea ce se cere azi este ca starea de nervozitate şi agitaţie care s-a ivit la noi ca urmare a n.e.p.-ului, tendinţa de a crea totul într-un fel nou, de a adapta totul să înceteze. Avem astăzi o serie de societăţi mixte. Ce-i drept, ele sînt încă foarte puţine. Au fost înfiinţate la noi cu participaţia unor capitalişti străini, nouă societăţi, aprobate de Comisariatul poporului pentru comerţul exterior, comisia Sokolnikov [56] a aprobat şase societăţi, iar Severoles * a încheiat două acorduri în acest sens. Aşadar, în momentul de faţă avem şaptesprezece societăţi, cu un capital de mai multe milioane, care au fost aprobate de diferite instanţe. (E drept că şi în instanţele noastre domneşte destulă confuzie, aşa că nici aici nu sînt excluse unele scăpări.) Dar, în orice caz, există astăzi la noi societăţi la care participă capitalişti ruşi şi străini. Ele nu sînt numeroase. Acest început modest, dar practic, constituie o dovadă că comuniştii sînt luaţi în serios, pe baza practicii dobîndite de ei, şi nu pe baza aprecierilor făcute de nişte instituţii atît de înalte cum sînt Comisia Centrală de Control şi Comitetul Executiv Central din Rusia. Fără îndoială, Comisia Centrală de Control este o instituţie foarte bună, şi noi o s-o învestim acum cu mai multă autoritate. Şi totuşi, cînd aceste instituţii îi verifică pe comunişti, atunci, închipuiţi-vă, autoritatea lor nu este recunoscută pe piaţa internaţională. (R î s e t e.) Iar cînd nişte capitalişti oarecare, ruşi şi străini, acceptă să facă parte împreună cu comuniştii dintr-o societate mixtă, noi spunem : „Oricum, tot ştim şi noi să facem ceva, oricît ar fi de defectuos, oricît ar fi de puţin, dar pentru început tot e ceva". Desigur, nu e prea mult ; gîndiţi-vă numai : a trecut un an de cînd am declarat că o să depunem eforturile cele mai energice în această direcţie (şi se spune că avem multă energie), şi totuşi în decurs de un an au luat fiinţă numai şaptesprezece societăţi.

Asta arată cît de nedibaci — al dracului de nedibaci ! — şi de nătîngi sîntem noi, cît oblomovism mai există încă la noi, din care cauză, în mod inevitabil, o să mai fim încă bătuţi. Dar, repet, un început există totuşi, operaţia de re-

* Severoles — organizaţie pentru exploatarea pădurilor din nordul ţării. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

cunoaştere a fost făcută. Capitaliştii n-ar fi venit la noi dacă n-ar fi existat condiţii elementare pentru activitatea lor. Iar dacă au venit totuşi, fie şi într-un număr cu totul neînsemnat, reiese că am repurtat o victorie parţială.

Se înţelege că în cadrul acestor societăţi ei o să ne bată zdravăn, şi încă atît de zdravăn că o să fie nevoie de cîţiva ani de zile ca să ne descurcăm. Dar nu face nimic. Eu nu spun că asta e o victorie : e o operaţie de recunoaştere, care arată că noi avem de pe acum un cîmp de activitate, dispunem de o porţiune de teren şi putem să oprim retragerea.

Această operaţie de recunoaştere ne-a adus un număr neînsemnat de contracte cu capitaliştii, dar ele au fost totuşi încheiate. Trebuie să tragem de aici învăţămintele cuvenite şi să acţionăm în continuare. În acest sens, e timpul să punem capăt nervozităţii, strigătelor şi agitaţiei de prisos. Ne vin mereu scrisori şi telefonograme, în care oamenii întreabă: „Nu s-ar putea să fim reorganizaţi şi noi ? Acum avem, doar, n.e.p.-ul !“ Toată lumea se agită şi se produce o harababură, treabă practică nu face nimeni, toată lumea discută cum să se adapteze n.e.p.-ului, şi nu se ajunge la nici un rezultat.

Iar negustorii îşi rîd de comunişti, şi probabil că spun pe un ton sentenţios : „Înainte existau înduplecători-şefi [57], iar acum există palavragii-şefi“. Că şi-au bătut joc de noi capitaliştii, că am întîrziat, că am pierdut ocazia nu încape nici cea mai mică îndoială, şi în acest sens spun eu că această directivă trebuie confirmată şi în numele congresului.

Retragerea s-a terminat. Principalele metode de conlucrare cu capitaliştii au fost schiţate. Există modele în acest sens, deşi într-un număr infim.

Lăsaţi-vă de filozofare, încetaţi cu discuţiile despre n.e.p., lăsaţi-i pe poeţi să scrie versuri, căci de-aia sînt poeţi. Iar voi, economiştii, nu vă lansaţi în discuţii despre n.e.p., ci faceţi să sporească numărul acestor societăţi, verificaţi numărul comuniştilor care ştiu să organizeze o întrecere cu capitaliştii.

Retragerea s-a terminat ; acum este vorba de regruparea forţelor. Aceasta e directiva pe care trebuie s-o dea congresul şi care trebuie să pună capăt învălmăşelii şi harababurii. Liniştiţi-vă, lăsaţi-vă de filozofare, ea va fi socotită ca un

www.dacoromanica.ro

minus. Trebuie să dovedeşti în mod practic că lucrezi tot aşa de bine ca şi capitaliştii. Ei creează o strînsă legătură economică cu ţărănimea pentru a se îmbogăţi ; tu însă trebuie să creezi o strînsă legătură cu economia ţărănească pentru a întări puterea economică a statului nostru proletar. Tu deţii superioritatea asupra capitaliştilor, pentru că puterea de stat se află în mîinile tale, pentru că dispui de o serie întreagă de mijloace economice, numai că nu ştii să le foloseşti ; priveşte lucrurile cu ochi mai lucizi, leapădă-te de zorzoane, de pomposul veşmînt comunist, învaţă cu simplitate un lucru simplu, şi atunci îl vom bate pe capitalistul privat. Avem în mîinile noastre puterea de stat, dispunem de o mulţime de mijloace economice ; dacă vom bate capitalismul şi vom crea o strînsă legătură cu economia ţărănească, vom deveni o forţă absolut invincibilă. Şi atunci construirea socialismului nu va mai fi opera acestei picături într-un ocean, al cărei nume este partidul comunist, ci a întregii mase muncitoare ; atunci ţăranul simplu va vedea că noi îl ajutăm şi ne va urma, în aşa fel încît, chiar dacă acest mers va fi de o sută de ori mai încet, va fi totuşi de un milion de ori mai temeinic şi mai sigur.

În acest sens trebuie deci să vorbim despre oprirea retragerii, şi ar fi bine ca această lozincă, într-o formă sau alta, să fie transformată într-o hotărîre a congresului.

Aş vrea, în legătură cu cele spuse aici, să ating următoarea chestiune: cum trebuie apreciată noua politică economică a bolşevicilor — ca o evoluţie sau ca o tactică ? Aşa au pus problema smenovehiştii, care, după cum ştiţi, reprezintă un curent ce a cîştigat teren printre emigranţii ruşi, un curent politic-social în fruntea căruia se află cadeţi marcanţi, cîţiva foşti miniştri din guvernul Kolceak, oameni care au ajuns la convingerea că Puterea sovietică construieşte statul rus şi că trebuie deci s-o urmeze. „Dar ce fel de stat construieşte această Putere sovietică ? Comuniştii spun că un stat comunist şi dau asigurări că n.e.p.-ul este o tactică : bolşevicii, în acest moment greu, îi duc de nas pe capitaliştii privaţi şi apoi îşi vor lua ce-i al lor. Bolşevicii pot spune ce le place, însă în realitate asta nu este o tactică, ci o evoluţie, o degenerare internă ; ei vor ajunge la obişnuitul stat burghez,

www.dacoromanica.ro

şi noi trebuie să-i sprijinim. Istoria merge pe căi diferite" — aşa raţionează smenovehiştii.

Unii din ei fac pe comuniştii ; însă există printre ei şi oameni mai sinceri, cum este Ustrealov. Mi se pare că a fost ministru în guvernul Kolceak. El nu este de acord cu prietenii săi, şi le spune : „Puteţi să spuneţi tot ce vreţi despre comunism, eu însă afirm că aceasta nu este la ei o tactică, ci o evoluţie". Cred că acest Ustrealov, prin declaraţia lui sinceră, ne aduce un mare folos. Nouă — şi în special mie, datorită funcţiei pe care o deţin — ni se întîmplă foarte des să auzim tot felul de dulcege palavrageli comuniste, şi asta în fiecare zi, încît uneori ţi se face lehamite. Şi iată că în locul acestor palavrageli vine un număr din „Smena Veh" şi spune fără ocol : „La voi lucrurile nu stau chiar aşa cum vă închipuiţi ; în realitate, voi alunecaţi în obişnuita mocirlă burgheză, şi acolo o să fluture steguleţe comuniste cu fel de fel de cuvinţele". Aceasta este o declaraţie foarte utilă, pentru că aici nu mai este vorba de o simplă repetare a ceea ce auzim mereu în jurul nostru, ci pur şi simplu de adevărul de clasă rostit de un duşman de clasă. Este foarte folositor să dai cu ochii de asemenea lucruri, care se scriu nu pentru că în statul comunist se obişnuieşte a se scrie în felul acesta sau este interzis a se scrie altfel, ci pentru că acesta este în realitate un adevăr de clasă, rostit în chip brutal şi deschis de către duşmanul de clasă. „Sînt pentru sprijinirea Puterii sovietice în Rusia — spune Ustrealov, deşi el a fost cadet, burghez şi a sprijinit intervenţia —, sînt pentru sprijinirea Puterii sovietice, pentru că ea a apucat pe un drum care o duce spre obişnuita putere de stat burgheză".

Este un lucru foarte util, care, cred eu, trebuie neapărat luat în considerare ; şi este mult mai bine pentru noi cînd smenovehiştii scriu în felul acesta, decît atunci cînd unii dintre ei se deghizează aproape în comunişti, aşa că de departe nici nu poţi să distingi dacă ei cred în dumnezeu sau în revoluţia comunistă. Astfel de duşmani sinceri ne sînt folositori, trebuie s-o recunoaştem deschis. Lucrurile acestea, despre care vorbeşte Ustrealov, sînt posibile, trebuie s-o spunem fără ocol. Istoria cunoaşte tot felul de transformări ; a te bizui pe convingere, pe devotament şi pe alte minunate calităţi sufleteşti este în politică un lucru cu totul

www.dacoromanica.ro

neserios. Calităţi sufleteşti minunate au, de obicei, un număr mic de oameni, dar deznodămîntul istoric îl hotărăsc masele uriaşe, care uneori nu se poartă prea politicos cu acest număr mic de oameni cînd nu sînt pe gustul lor.

Au existat multe exemple de acest fel, aşa că o asemenea declaraţie sinceră a smenovehiştilor trebuie salutată. Duşmanul spune un adevăr de clasă şi semnalează primejdia care ne pîndeşte. El caută să facă totul pentru ca această primejdie să devină inevitabilă. Smenovehiştii exprimă starea de spirit a mii şi zeci de mii de burghezi de tot felul sau de slujbaşi sovietici care participă la noua noastră politică economică. Aceasta este primejdia reală, principală. De aceea trebuie să acordăm cea mai mare atenţie acestei probleme : într-adevăr, cine va învinge ? Am vorbit despre întrecere. Nu avem de-a face cu un atac direct împotriva noastră, nimeni nu ne pune mîna în gît. Ce o să fie mîine, o să mai vedem noi, însă astăzi nu ne atacă nimeni cu arma în mînă, şi cu toate acestea lupta cu societatea capitalistă a devenit de o sută de ori mai înverşunată şi mai periculoasă, fiindcă noi nu vedem totdeauna limpede unde este duşmanul nostru şi cine e prietenul nostru.

Am vorbit despre întrecerea comunistă nu din punctul de vedere al simpatiilor comuniste, ci din acela al dezvoltării formelor de economie şi a formelor de orînduire socială. Asta nu este o întrecere, ci o luptă crîncenă, înverşunată, este, dacă nu ultima, apoi aproape ultima luptă, pe viaţă şi pe moarte, dintre capitalism şi comunism.

Şi aici trebuie pusă limpede întrebarea : în ce constă forţa noastră şi ce ne lipseşte nouă ? Putere politică avem într-o măsură cu totul suficientă. Cu greu s-ar găsi aici cineva care să susţină că comuniştii, partidul comunist nu dispun de suficientă putere pentru a rezolva cutare problemă practică, pentru a se impune în cutare domeniu de activitate. Sînt unii oameni care cred că aşa este, dar ei sînt dintre aceia care privesc, fără speranţă, îndărăt şi care nu înţeleg că trebuie să priveşti înainte. Principala forţă economică se află în mîinile noastre. Toate întreprinderile mari, cu rol hotărîtor, căile ferate etc. sînt în mîinile noastre. Arendarea, oricît de larg dezvoltată ar fi ea pe alocuri, joacă, în general, un rol cu totul neînsemnat şi reprezintă, în

www.dacoromanica.ro

general, o parte cu totul infimă. Forţa economică pe care o deţine în mîinile sale statul proletar al Rusiei este cu totul suficientă pentru a asigura trecerea la comunism. Ce ne mai lipseşte atunci ? Este limpede ce ne lipseşte : pătura de comunişti care deţin funcţii de conducere în aparatul de stat este lipsită de un nivel ridicat de cultură. Dacă luăm, de pildă, Moscova — cei 4 700 de comunişti cu funcţii de răspundere — şi luăm totodată această maşină birocratică, această îngrămădire birocratică — apoi cine pe cine conduce ? Tare mă îndoiesc că s-ar găsi cineva care să poată spune că comuniştii conduc toată această maşină. Dacă e să spunem adevărul, apoi nu ei sînt aceia care conduc, ci ei sînt cei conduşi. Aici s-a petrecut ceva asemănător cu ceea ce ni se povestea în copilărie la lecţiile de istorie. Ni se spunea : se întîmplă ca un popor să supună un alt popor, şi atunci el este un popor cuceritor, iar celălalt, care a fost adus în stare de supunere, este un popor învins. Acest lucru este foarte simplu şi limpede pentru toată lumea. Dar ce se întîmplă cu cultura acestor popoare ? Aici situaţia nu mai este atît de simplă. Dacă poporul cuceritor are un nivel de cultură mai ridicat decît acela al poporului învins, atunci el îi impune cultura sa ; în caz contrar însă, se întîmplă ca poporul învins să-şi impună cultura sa poporului cuceritor. Nu s-a întîmplat ceva asemănător în capitala R.S.F.S.R., nu s-a întîmplat cumva aici ca cei 4 700 de comunişti (aproape o divizie întreagă, şi toţi dintre cei mai buni) să fi ajuns în subordinea unei culturi străine ? Ce-i drept, aici s-ar putea crea întrucîtva impresia că cei învinşi posedă o cultură înaltă. Dar nu e nicidecum aşa. Ei au o cultură mizeră, insignifiantă, dar superioară, totuşi, aceleia pe care o avem noi. Oricît de jalnică, oricît de mizeră ar fi ea, este totuşi superioară aceleia pe care o au activiştii noştri comunişti cu funcţii de răspundere, pentru că ei nu stăpînesc în suficientă măsură arta de a conduce. Comuniştii, venind în fruntea unor instituţii — şi uneori ei sînt împinşi înainte, în mod abil, de către sabotori, care vor să-şi creeze astfel o firmă-paravan —, ajung adeseori să fie duşi de nas. Este o mărturisire foarte neplăcută. Sau, în orice caz, nu tocmai plăcută, dar eu cred că trebuie s-o facem, pentru că în mo-

www.dacoromanica.ro

mentul de față acesta este miezul chestiunii. La aceasta se rezumă, după părerea mea, învățămintele politice ale anului care a trecut și sub acest semn se va desfășura lupta în 1922.

Vor putea comuniștii cu funcții de răspundere din R.S.F.S.R. și din P.C. din Rusia să înțeleagă că nu știu să conducă ? — că își închipuie că conduc, pe cînd în realitate ei sînt cei conduși ? Dacă vor fi în stare să înțeleagă acest lucru, atunci, firește, ei vor învăța să conducă, pentru că de învățat se poate învăța, dar pentru asta trebuie să vrei ; or, la noi oamenii nu vor să învețe. La noi se dau, în dreapta și în stînga, ordine și decrete, iar rezultatul este cu totul altul decît cel dorit.

Întrecerea și competiția, pe care noi le-am pus la ordinea zilei atunci cînd am proclamat n.e.p-ul, înseamnă o întrecere serioasă. Se pare că ea are loc în toate instituțiile de stat, dar în realitate ea este încă o formă de luptă între două clase, care-și poartă una alteia o ură neîmpăcată. Ea este încă o formă a luptei dintre burghezie și proletariat, o luptă care nu s-a terminat încă și care nici în instituțiile centrale din Moscova nu este încă cîștigată pe plan cultural. Căci mai întotdeauna burghezii își cunosc meseria mai temeinic decît cei mai buni dintre comuniștii noștri, care dețin toată puterea, au toate posibilitățile, dar care nu sînt în stare să facă nici un singur pas cu drepturile și cu puterea lor.

Aș vrea să reproduc un citat dintr-o care a lui Aleksandr Todorski [58]. Cartea asta a fost tipărită în orașul Vesiegonsk (există un asemenea oraș capitală de județ în gubernia Tver) și a apărut cu prilejul primei aniversări a revoluției sovietice din Rusia — la 7 noiembrie 1918, adică într-o vreme de mult trecută. Acest tovarăș din Vesiegonsk, pe cît se vede, este membru de partid. E mult de cînd am citit cartea lui și nu garantez că, în această privință, nu voi face nici o greșeală. El povestește cum s-a apucat de utilarea a două uzine sovietice, cum a atras la această treabă doi burghezi, procedînd așa cum se obișnuia pe atunci : amenințîndu-i cu privarea de libertate și cu confiscarea întregii averi. Ei au fost atrași în munca de refacere a unei uzine. Știm cum era, de obicei, atrasă burghezia în 1918 (r î s e t e), așa că nu

www.dacoromanica.ro

face să ne oprim mai amănunţit asupra acestei chestiuni ; acum o atragem prin alte metode. Dar iată care e concluzia tovarăşului : „Asta e o treabă făcută numai pe jumătate, fiindcă nu e de ajuns să învingem burghezia, să-i dăm lovitura de graţie ; trebuie s-o facem să lucreze pentru noi".

Iată nişte cuvinte minunate. Ele ne arată că pînă şi în oraşul Vesiegonsk, şi chiar în 1918, a existat o justă înţelegere a relaţiilor dintre proletariatul învingător şi burghezia învinsă.

Noi facem treaba numai pe jumătate atunci cînd îl lovim pe exploatator peste mînă, cînd îl facem inofensiv şi-l răpunem. Or, la noi, la Moscova, 90% din activiştii cu funcţii de răspundere îşi închipuie că totul este să răpui, să faci inofensiv, să loveşti peste mînă. În ceea ce am spus despre menşevici, socialişti-revoluţionari şi albgardişti, foarte adesea totul se reduce la a-i face inofensivi, la a-i lovi peste mînă (şi poate că nu numai peste mînă, poate că şi în alt loc) şi a-i răpune. Dar asta e numai jumătate de treabă. Chiar şi în 1918, cînd au fost spuse aceste cuvinte de către tovarăşul din Vesiegonsk, asta a fost numai jumătate de treabă, iar acum nu e nici măcar un sfert. Trebuie să-i silim şi să facem în aşa fel ca ei să muncească cu mîinile lor pentru noi, dar nu în aşa fel ca comuniştii cu funcţii de răspundere să stea în frunte, să aibă ranguri şi în acelaşi timp să plutească în voia curentului împreună cu burghezia. Aici e tot miezul problemei.

Să construieşti societatea comunistă cu mîinile comuniştilor este o idee puerilă, cu totul puerilă. Comuniştii sînt o picătură de apă într-un ocean, o picătură în oceanul poporului. Ei vor fi în stare să conducă poporul pe drumul lor numai dacă vor trasa în mod just acest drum, şi nu numai în sensul orientării istorice mondiale. În acest sens, noi am trasat drumul nostru într-un mod absolut just, şi fiecare stat aduce o confirmare în această privinţă. Dar şi în patria noastră, în ţara noastră, trebuie să trasăm în mod just acest drum. El este determinat nu numai de toate acestea, ci şi de faptul dacă va fi sau nu intervenţie, dacă vom fi în stare să-i dăm ţăranului mărfuri în schimbul cerealelor. Ţăranul are să spună : „Eşti un om minunat şi ai apărat patria noastră, de aceea noi te-am ascultat, dar dacă nu ştii să

www.dacoromanica.ro

gospodăreşti, atunci poţi să te cari". Da, aşa are să spună ţăranul.

Noi vom putea să conducem economia dacă comuniştii vor şti să clădească această economie cu mîinile altora şi dacă ei înşişi vor învăţa de la această burghezie şi o vor conduce pe calea pe care vor ei. Dar dacă un comunist îşi închipuie că ştie totul pentru că este un comunist cu funcţie de răspundere şi îşi zice : eu am învins oameni mai ceva decît un tejghetar oarecare, noi am bătut, pe diverse fronturi, adversari mai ceva decît ăştia —, dacă predomină o asemenea stare de spirit, atunci ea ne încurcă toată treaba.

Cînd îl facem inofensiv pe exploatator, cînd îi dăm peste mînă şi-l punem la punct, facem doar o parte — cea mai puţin importantă — din ceea ce trebuie făcut. Acest lucru trebuie făcut. Şi Direcţia noastră politică de stat şi tribunalele noastre trebuie să-l facă nu cu indolenţa de pînă acum, ci să ţină seama că ele sînt tribunale proletare, înconjurate de duşmani din lumea întreagă. Acest lucru nu este greu şi, în linii generale, noi am învăţat să-l facem. Aici trebuie exercitată o oarecare presiune, dar asta e o treabă uşoară.

Cea de-a doua parte a victoriei însă constă în a construi comunismul cu mîini necomuniste, pentru a putea să facem în mod practic ceea ce trebuie să facem pe plan economic, şi anume în a stabili o legătură strînsă cu economia ţărănească, a-l satisface pe ţăran, pentru ca el să spună : „Oricît de grea, oricît de cruntă şi de chinuitoare este foamea, eu văd că această putere de stat, deşi neobişnuită, ne aduce totuşi un folos practic, într-adevăr palpabil". Trebuie să facem totul pentru ca numeroasele elemente cu care colaborăm, şi care ne sînt cu mult superioare numericeşte, să muncească în aşa fel, încît să putem urmări munca lor, s-o înţelegem, şi cu mîinile lor să se facă ceva util pentru comunism. Acesta e punctul nodal al situaţiei actuale, pentru că, chiar dacă unii comunişti au înţeles şi au văzut acest lucru, în masa largă a membrilor noştri de partid nu există încă conştiinţa necesităţii de a atrage în muncă pe cei fără partid. Cîte circulare nu s-au scris, cîte nu s-au spus în această privinţă, dar în decurs de un an s-a realizat oare ceva ? Nimic. Din o sută de comitete ale partidului nostru

www.dacoromanica.ro

nu se vor găsi nici măcar cinci care să poată prezenta rezultate practice obţinute de ele. Iată cît de mult am rămas noi în urma unei cerinţe care se află astăzi la ordinea zilei, iată în ce măsură trăim în spiritul tradiţiilor anilor 1918—1919. Aceştia au fost ani măreţi, în cursul cărora s-a înfăptuit o uriaşă operă istorică, de însemnătate mondială. Dar dacă ne-am arunca privirea înapoi spre aceşti ani şi n-am vedea ce sarcină este acum la ordinea zilei, ar însemna să mergem spre pieire, spre o pieire sigură, absolută ; şi ceea ce e mai rău este că nu vrem să recunoaştem acest lucru.

Aş vrea să vă prezint acum două exemple practice de felul cum merge la noi munca de conducere. Aşa cum am mai spus, ar fi mai indicat, în acest scop, să iau ca exemplu unul din trusturile noastre de stat. Trebuie să vă cer scuze pentru că nu pot folosi acest procedeu just, întrucît ar fi trebuit, în acest scop, să studiez în modul cel mai concret materiale care priveau activitatea a cel puţin un trust de stat ; din păcate însă, am fost lipsit de posibilitatea de a face acest lucru şi de aceea voi lua două exemple mai mici. Primul exemplu : Cooperativa de consum din Moscova a acuzat de birocratism Comisariatul poporului pentru comerţul exterior ; al doilea exemplu priveşte regiunea Donbass.

Primul exemplu nu este tocmai potrivit, dar n-am posibilitatea să iau altul mai bun. Ideea mea de căpetenie pot s-o ilustrez şi cu acest exemplu. În ultimele luni, după cum aţi aflat din ziare, n-am avut posibilitatea să mă ocup direct de treburi, n-am lucrat la Consiliul Comisarilor Poporului şi n-am fost nici la Comitetul Central. În timpul rarelor şi scurtelor mele vizite la Moscova, am rămas surprins de plîngerile desperate şi extrem de grave îndreptate împotriva Comisariatului poporului pentru comerţul exterior. Că activitatea acestui comisariat lasă de dorit, că acolo domneşte birocratismul nu m-am îndoit niciodată, nici un moment. Dar cînd plîngerile au devenit deosebit de vehemente, am încercat să mă lămuresc — am vrut să iau un caz concret şi să scormonesc măcar o dată lucrurile pînă jos, să văd ce se petrece acolo, de ce nu merge această maşină.

Cooperativa de consum din Moscova trebuia să cumpere conserve. S-a prezentat în acest scop un cetăţean francez. Nu ştiu dacă făcea asta în interesul politicii internaţionale

www.dacoromanica.ro

şi cu ştirea celor din conducerea Antantei sau cu aprobarea lui Poincaré şi a altor duşmani ai Puterii sovietice (cred că după Conferinţa de la Genova istoricii noştri vor lămuri această chestiune), dar cert este că burghezia franceză a fost implicată nu numai teoretic, ci şi practic, deoarece un reprezentant al burgheziei franceze a sosit la Moscova pentru a vinde conserve. Moscova rabdă de foame, la vară o să rabde şi mai mult, carne nu s-a adus şi, date fiind cunoscutele calităţi ale Comisariatului poporului pentru căile de comunicaţie, probabil că nici n-o să se aducă.

Conservele de carne (dacă, bineînţeles, nu sînt complet alterate, şi asta ne-o va arăta abia o viitoare anchetă) se vînd pe bani sovietici. Ce poate fi mai simplu ? Dar iată că, dacă e să judecăm în chip sovietic şi cum se cuvine, lucrurile nu stau chiar aşa de simplu. N-am avut posibilitatea să urmăresc direct această chestiune, însă am dat dispoziţie să se instituie o anchetă, şi acum sînt în posesia unui caiet în care se arată cum s-a desfăşurat această faimoasă istorie. Ea a început prin aceea că la 11 februarie, în urma unui raport al tovarăşului Kamenev, Biroul Politic al C.C. al P.C. din Rusia a adoptat o hotărîre în care se arăta că ar fi de dorit să se cumpere produse alimentare din străinătate. Firește, cum ar putea nişte cetăţeni ruşi să tranşeze o asemenea chestiune fără Biroul Politic al C.C. al P.C. din Rusia ! Gîndiţi-vă numai : cum ar putea 4 700 de lucrători cu funcţii de răspundere (şi aceştia sînt numai cei înregistraţi [59]) să rezolve fără Biroul Politic al Comitetului Central chestiunea cumpărării unor produse alimentare în străinătate ? Asemenea idee ar fi, desigur, de domeniul supranaturalului. Tov. Kamenev, pe cît se vede, cunoaşte foarte bine politica noastră şi realităţile de la noi şi, de aceea, nu s-a bizuit prea mult pe marele număr de lucrători cu funcţii de răspundere, ci a început prin a lua taurul de coarne, sau dacă nu taurul, apoi în orice caz Biroul Politic, şi a obţinut imediat (n-am auzit să fi fost vreo discuţie în legătură cu această chestiune) următoarea rezoluţie : „Se atrage atenţia Comisariatului poporului pentru comerţul exterior că este de dorit să se importe produse alimentare din străinătate, iar în ce priveşte taxele vamale“ ş.a.m.d. Comisariatul poporului pentru comerţul exterior este sesizat. Treaba începe să

www.dacoromanica.ro

se mişte din loc. Asta a fost la 11 februarie. Îmi amintesc că la sfîrşitul lunii februarie, sau cam pe atunci, mă aflam la Moscova, şi ceea ce m-a izbit numaidecît au fost tînguielile, într-adevăr desperate, ale tovarăşilor din acest oraş. Ce s-a întîmplat ? Nu e chip să cumpărăm produse alimentare. De ce ? Din cauza tărăgănelilor birocratice ale Comisariatului poporului pentru comerţul exterior. Nu mai participasem de mult la rezolvarea problemelor curente şi nu ştiam atunci că există o hotărîre a Biroului Politic în acest sens. M-am mărginit să-i spun directorului treburilor să urmărească această chestiune, să procure documentul respectiv şi să mi-l arate. Chestiunea s-a terminat prin aceea că, după ce a venit Krasin, Kamenev a vorbit cu el, lucrurile s-au aranjat şi conservele au fost cumpărate. Totu-i bine cînd se termină cu bine.

Nu mă îndoiesc cîtuşi de puţin că Kamenev şi Krasin ştiu să se înţeleagă între ei şi să aplice în modul cuvenit linia politică cerută de Biroul Politic al C.C. al P.C. din Rusia. Dacă şi în chestiunile comerciale linia politică ar fi stabilită de Kamenev şi Krasin, am avea cea mai bună dintre republicile sovietice din lume, dar nu se poate admite ca pentru fiecare tranzacţie comercială să fie deranjaţi Kamenev, membru al Biroului Politic, şi Krasin, care era ocupat cu treburi diplomatice în preajma Conferinţei de la Genova, treburi care reclamau o muncă extrem de încordată şi de istovitoare, să fie deranjaţi aceşti tovarăşi pentru cumpărarea de conserve de la un cetăţean francez. În felul acesta nu se poate lucra. Asta nu mai este politică, nici nouă şi nici economică, ci pur şi simplu bătaie de joc. Am acum în faţa mea rezultatele unei anchete în legătură cu această afacere. Ba am chiar rezultatele a două anchete : una întreprinsă de către Gorbunov, directorul treburilor Consiliului Comisarilor Poporului, şi de Miroşnikov, locţiitorul lui, iar cealaltă — întreprinsă de Direcţia politică de stat. Pentru ce anume s-a interesat Direcţia politică de stat de această chestiune nu ştiu şi nu prea sînt convins că acest procedeu e just ; totuşi n-am să mă opresc asupra acestui punct, fiindcă mă tem ca nu cumva să fie nevoie de o nouă anchetă. Important este, în cazul de faţă, că materialul este adunat şi se găseşte acum în mîinile mele.

www.dacoromanica.ro

Cum se face că la sfîrşitul lunii februarie, venind la Moscova, am fost întîmpinat de un adevărat vacarm al celor ce se tînguiau că „nu putem cumpăra conservele", în timp ce vaporul stă ancorat la Libava şi conservele se află depozitate acolo, iar negustorul primeşte chiar bani sovietici pentru conserve veritabile ? (R î s e t e.) Dacă aceste conserve nu se vor dovedi a fi complet alterate (şi eu subliniez acum : „dacă", pentru că nu sînt absolut sigur că nu voi dispune, în acest caz, să se deschidă o nouă anchetă, despre ale cărei rezultate va trebui ce-i drept să raportăm la un alt congres), aşadar, dacă conservele nu se vor dovedi a fi alterate, ele vor fi cumpărate, şi acum întreb : cum se face că fără Kamenev şi Krasin n-a putut fi rezolvată o asemenea chestiune ? Din materialele anchetei, pe care le am în faţă, rezultă că un comunist cu funcţie de răspundere l-a trimis la dracu pe un alt comunist cu funcţie de răspundere. Din aceleaşi materiale mai constat că un comunist cu funcţie de răspundere a spus unui alt comunist cu funcţie de răspundere : „De azi înainte n-am să mai vorbesc cu dumneata decît în prezenţa unui notar public". Citind această istorie, mi-am amintit cum, în urmă cu 25 de ani, pe cînd mă aflam deportat în Siberia, se întîmpla să fac oficiul de avocat. Eram un avocat clandestin, fiindcă eram deportat administrativ şi-mi era interzis să exercit o asemenea profesiune ; dar fiindcă acolo nu existau alţi avocaţi, veneau oamenii la mine şi-mi vorbeau de unele păsuri ale lor. Dar cel mai greu lucru era să înţelegi despre ce este vorba. Vine o femeie şi începe, bineînţeles, cu neamurile, încît e nespus de greu să-ţi dai seama despre ce e vorba. Îi spun : „Adu o copie". Ea vorbeşte într-una despre o vacă albă. Îi spun : „Adu o copie", şi atunci ea pleacă şi spune : „Fără copie nici nu vrea să audă de vaca albă". În colonia noastră făceam mult haz pe seama acestei copii. Dar un mic progres tot am reuşit eu să realizez : cînd veneau la mine, îmi aduceau o copie, şi atunci puteam să înţeleg despre ce e vorba, de ce se plîng şi ce-i doare. Aşa era acum 25 de ani în Siberia (într-o localitate situată la sute de verste de cea mai apropiată staţie de cale ferată).

Dar de ce, după trei ani de revoluţie, în capitala Republicii sovietice a fost nevoie de două anchete, de inter-

www.dacoromanica.ro

venţia lui Kamenev şi a lui Krasin şi de directivele Biroului Politic pentru a cumpăra nişte conserve ? Ce lipsea ? Putere politică ? Nu. Bani s-au găsit, aşa că exista şi putere politică şi putere economică. Toate instituţiile erau la locul lor. Atunci ce lipsea ? — Un nivel cultural ridicat la 99% din lucrătorii Cooperativei de consum din Moscova, împotriva cărora eu n-am nimic şi pe care îi consider drept nişte comunişti excelenţi, şi la lucrătorii Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, pentru că ei n-au fost în stare să trateze cum se cuvine această chestiune.

Cînd am auzit prima oară despre această întîmplare, am făcut Comitetului Central o propunere în scris : după părerea mea, toţi lucrătorii din instituţiile din Moscova, în afară de membrii Comitetului Executiv Central din Rusia, care, după cum ştiţi, se bucură de imunitate, să fie închişi pentru 6 ore în cea mai proastă închisoare din acest oraş, iar cei de la Comisariatul poporului pentru comerţul exterior să fie închişi pentru 36 de ore *. Acum însă a reieşit că nu s-a găsit vinovatul. (R î s e t e). Şi, într-adevăr, din cele relatate de mine se vede cît se poate de clar că el nici nu poate fi găsit. Avem de-a face pur şi simplu cu obişnuita incapacitate a intelectualului rus de a face un lucru în mod practic, ceea ce duce la zăpăceală şi harababură. Se apucă unii de-o treabă, fac ceva, apoi se gîndesc, şi cînd văd că nu pot să se descurce aleargă la Kamenev să se plîngă, aduc chestiunea în faţa Biroului Politic. Firește, în faţa Biroului Politic trebuie aduse toate problemele grele de stat — despre asta voi mai avea prilejul să vorbesc —, dar mai întîi trebuie să chibzuieşti şi numai după aceea să te apuci de treabă. Dacă începi să acţionezi, dă-ţi osteneala şi prezintă-te cu documente. Trimite mai întîi o telegramă ; la Moscova există şi telefoane, trimite o telefonogramă la instituţiile respective, dă-i o copie lui Ţiurupa şi spune-i : eu socot că această tranzacţie este urgentă şi pentru orice tărăgăneală am să dau în judecată pe vinovaţi. Trebuie să te gîndeşti la aceste reguli elementare şi să procedezi în mod chibzuit ; dacă chestiunea nu se rezolvă numaidecît, în două minute, printr-o convorbire telefonică, atunci înarmează-te

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 435. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cu documente şi spune : „Dacă tărăgănezi lucrurile, am să te bag la închisoare". Or, aici nu găsim nici urmă de chibzuinţă şi nici un fel de pregătire, ci doar obişnuita agitaţie stearpă ; s-au instituit cîteva comisii, toţi sînt obosiţi, sleiţi de puteri, bolnavi, şi treaba nu se urneşte din loc decît după ce intervin Kamenev şi Krasin. Este un caz tipic. Şi nu numai în Moscova, capitala ţării, se observă aşa ceva, dar şi în celelalte capitale, în capitalele tuturor republicilor independente şi ale diferitelor regiuni, şi în oraşele mai mici se petrec în permanenţă lucruri de acest fel, ba chiar şi de o sută de ori mai rele.

În lupta noastră nu trebuie să uităm că pentru comunişti e necesar să chibzuiască bine lucrurile. Ei vă vor vorbi admirabil despre lupta revoluţionară, despre situaţia luptei revoluţionare în lumea întreagă. Dar pentru a scăpa de lipsuri grele şi de mizerie trebuie să chibzuieşti, să procedezi ca un om civilizat, să fii un om ordonat — însuşiri care lor le lipsesc. Ar fi greşit să învinuim pe comuniştii cu funcţii de răspundere că nu abordează în mod conştiincios problemele. În marea lor majoritate — 99% — ei sînt nu numai oameni conştiincioşi, dar şi oameni care şi-au dovedit devotamentul faţă de revoluţie în cele mai grele condiţii, atît înainte de căderea ţarismului cît şi după revoluţie, oameni care literalmente îşi jertfeau viaţa. Ar fi complet greşit să căutăm aici cauzele. Trebuie să ştii să abordezi în modul cuvenit chiar şi cea mai simplă problemă de stat, să înţelegi că ea este o problemă de stat, o problemă de ordin comercial ; dacă te loveşti de piedici, trebuie să ştii să le înlături şi să dai în judecată pe cei ce se fac vinovaţi de tărăgăneală. Avem la Moscova organe judiciare proletare, şi ele trebuie să tragă la răspundere pe cei ce sînt vinovaţi că o cantitate de zeci de mii de puduri de conserve n-a fost cumpărată. Cred că justiţia proletară va şti să pedepsească ; dar pentru ca ea să poată pedepsi, trebuie să fie găsiţi vinovaţii, şi eu vă asigur că vinovaţii nu pot fi găsiţi. Fiecare dintre dv. poate să examineze acest caz : va vedea că nu există vinovaţi, că aici e numai agitaţie stearpă, zăpăceală şi aiureală. Nimeni nu ştie cum să se apuce de treabă, nimeni nu înţelege că într-o problemă de stat trebuie să se procedeze aşa, şi nu altfel. Şi toate canaliile albgardiste şi

www.dacoromanica.ro

toţi sabotorii profită de acest lucru. A existat la noi o perioadă de luptă înverşunată împotriva sabotorilor, şi ea este şi acum la ordinea zilei ; e adevărat, fireşte, că există sabotori şi că trebuie să luptăm împotriva lor. Dar putem noi să luptăm împotriva lor cînd situaţia este aşa cum am arătat-o ? Aici e ceva mai dăunător decît orice sabotaj, fiindcă unui sabotor nici nu-i trebuie altceva decît să vadă că doi comunişti s-au angajat într-o dispută în legătură cu momentul cînd trebuie să se adreseze Biroului Politic spre a obţine o directivă principială pentru cumpărarea de alimente, şi el nu aşteaptă decît să se strecoare în această crăpătură. Dacă un sabotor cît de cît isteţ se va pripăşi pe lîngă unul din cei doi comunişti sau pe lîngă amîndoi, pe rînd, şi-i va sprijini, înseamnă că totul s-a sfîrşit. Va fi un fiasco definitiv. Şi cine este vinovatul ? Nimeni. Şi asta pentru că doi comunişti cu funcţii de răspundere, doi revoluţionari devotaţi se ceartă fără rost, se angajează într-o dispută în legătură cu momentul cînd trebuie să se adreseze Biroului Politic pentru a obţine o directivă principială pentru cumpărarea de alimente.

Aşa se pune problema şi aici e toată greutatea. Orice vînzător de prăvălie trecut prin şcoala unei mari întreprinderi capitaliste ştie să facă o asemenea treabă, în timp ce 99% din comuniştii cu funcţii de răspundere nu ştiu şi nici nu vor să înţeleagă că le lipseşte această pricepere, că trebuie să se apuce să înveţe totul de la început. Dacă n-o să înţelegem acest lucru şi n-o să ne apucăm din nou să învăţăm începînd de la clasele elementare, n-o să rezolvăm în nici un caz sarcina economică care stă în momentul de faţă la baza întregii noastre politici.

Celălalt exemplu pe care aş vrea să vi-l citez priveşte Donbassul. Ştiţi că el este centrul, adevărata temelie a întregii noastre economii. Nu poate fi vorba de nici o refacere a marii industrii în Rusia, de nici o construire efectivă a socialismului — fiindcă el nu poate fi construit altfel decît pe baza marii industrii —, dacă nu vom reface Donbassul, dacă nu-l vom ridica la înălţimea cuvenită. Noi, cei din Comitetul Central, am urmărit îndeaproape acest obiectiv.

www.dacoromanica.ro

În cazul acestei regiuni nu s-a întîmplat un lucru atît de arbitrar, atît de ridicol şi de absurd ca aducerea unei chestiuni mărunte în faţa Biroului Politic, ci a fost vorba de o chestiune serioasă şi extrem de urgentă.

Comitetul Central ar trebui să vegheze ca în asemenea centre importante, care constituie temelia şi suportul întregii noastre economii, să se lucreze într-adevăr cu pricepere ; şi acolo în fruntea Direcţiei centrale a industriei carbonifere se aflau oameni nu numai incontestabil devotaţi, dar cu adevărat instruiţi şi extrem de capabili — şi nu voi greşi chiar dacă voi spune : oameni talentaţi — şi de aceea atenţia Comitetului Central era îndreptată într-acolo. Ucraina este o republică independentă, ceea ce-i foarte bine, însă în ce priveşte partidul ea aplică uneori — cum să mă exprim mai politicos ?— o tactică de învăluire, şi va trebui cumva să ne ocupăm de ea mai de aproape, fiindcă oamenii de acolo sînt şireţi, iar Comitetul lor Central nu vreau să spun că ne-ar păcăli, dar se ţine cam deoparte de noi. Pentru a vedea cum stau lucrurile, am examinat chestiunea în Comitetul Central de aici şi am constatat că s-au ivit acolo fricţiuni şi divergenţe. Există acolo o comisie pentru exploatarea minelor mici. Desigur că între această comisie şi Direcţia centrală a industriei carbonifere se produc fricţiuni serioase. Dar noi, cei din Comitetul Central, avem totuşi oarecare experienţă şi, în unanimitate, am hotărît să nu îndepărtăm grupul conducător, iar dacă se vor ivi fricţiuni, atunci ei vor trebui să ne informeze, fie şi în toate amănuntele, deoarece atunci cînd în acea regiune avem oameni nu numai devotaţi, dar şi capabili, trebuie să căutăm să-i sprijinim pentru ca ei să-şi completeze învăţătura, admiţînd că mai au ceva de învăţat. Pînă la urmă s-a ţinut în Ucraina un congres al partidului — nu ştiu ce s-a întîmplat acolo, dar se pare că au fost de toate. Am căutat să mă informez la tovarăşii ucraineni ; l-am rugat în mod special pe tovarăşul Ordjonikidze — şi Comitetul Central l-a însărcinat şi el — să se ducă să vadă ce s-a întîmplat acolo. Se vede că acolo a fost o intrigă şi o întreagă harababură, pe care Comisia pentru istoria partidului n-o s-o poată descurca nici peste zece ani dacă o să se ocupe de ea. Fapt este însă că, con-

www.dacoromanica.ro

trar directivelor unanime date de Comitetul Central, acest grup a fost înlocuit cu un altul. Cum s-a ajuns la această situaţie ? În fond, o parte din membrii acestui grup, cu toate înaltele lor calităţi, au comis o anumită greşeală. Ei s-au pomenit în situaţia unor oameni care fac uz de metode birocratice [60]. Acolo avem de-a face cu muncitori. De foarte multe ori, cînd se rosteşte cuvîntul „muncitori", se înţelege că e vorba de proletariatul din fabrici şi uzine. Dar lucrurile nu trebuie înţelese de loc aşa. La noi, încă din timpul războiului, au intrat în fabrici şi uzine oameni care numai proletari nu sînt şi care s-au dus acolo ca să nu fie trimişi pe front ; şi sînt oare astăzi, la noi, condiţiile sociale şi economice de aşa natură încît în fabrici şi uzine să intre adevăraţi proletari ? În nici un caz. Aşa ceva este adevărat după Marx, dar Marx n-a scris despre Rusia, ci despre întregul capitalism, în ansamblul lui, începînd cu secolul al XV-lea. Este adevărat pentru o perioadă de şase sute de ani, dar pentru Rusia de astăzi nu. Foarte adeseori cei ce intră acum în fabrici nu sînt proletari, ci tot felul de elemente întîmplătoare.

Să ştii să organizezi bine munca, astfel ca să nu rămîi în urmă, să înlături la timp fricţiunile ce se ivesc şi să nu separi activitatea administrativă de politică — iată care este sarcina. Fiindcă la noi politica şi administrarea se bazează pe cerinţa ca întreaga avangardă să fie legată de întreaga masă proletară, de întreaga masă ţărănească. Dacă cineva o să uite de acest angrenaj, dacă o să se lase antrenat numai de procedee administrative, o să fie o nenorocire. Greşeala pe care au comis-o lucrătorii din Donbass este cu totul neînsemnată în comparaţie cu alte greşeli ale noastre ; şi totuşi ea constituie un exemplu tipic. În Comitetul Central a fost formulată în unanimitate cerinţa : „Menţineţi-i pe membrii acestui grup la posturile lor, supuneţi spre examinare Comitetului Central pînă şi conflictele mărunte, pentru că Donbassul nu este o regiune oarecare, ci o regiune fără de care construcţia socialistă ar rămîne doar un pios deziderat", dar toată puterea noastră politică şi toată autoritatea Comitetului Central s-au dovedit insuficiente.

www.dacoromanica.ro

De data asta s-a făcut, desigur, o greşeală în sensul manierei birocratice de administrare ; dar în afară de asta au mai fost şi o mulţime de alte greşeli.

Acest exemplu ne arată că nu în puterea politică stă tot miezul problemei, ci în priceperea de a conduce, în priceperea de a repartiza just oamenii, de a evita micile fricţiuni, astfel ca în activitatea economică a statului să nu se producă nici o întrerupere. Noi sîntem lipsiţi de asemenea pricepere, şi în asta constă greşeala.

Eu cred că atunci cînd vorbim despre revoluţia noastră şi cumpănim destinele ei, trebuie să distingem cu toată rigurozitatea acele sarcini ale revoluţiei care au fost pe deplin rezolvate şi care au intrat ca ceva absolut inseparabil în istoria cotiturii — de importanţă istorică mondială — pe care a constituit-o răsturnarea capitalismului. Revoluţia noastră are asemenea realizări. Firește, menşevicii şi Otto Bauer — acest reprezentant al Internaţionalei a II$^{1}/_{2}$ — n-au decît să strige cît or vrea că „acolo, la ei, e vorba de o revoluţie burgheză", noi însă spunem că sarcina noastră este să ducem pînă la capăt revoluţia burgheză. Aşa cum s-a exprimat o publicaţie a albgardiştilor : timp de 400 de ani s-a tot îngrămădit gunoi în instituţiile noastre de stat ; iar noi am curăţat acest gunoi în patru ani — şi acesta este marele nostru merit. Dar ce-au făcut menşevicii şi socialiştii-revoluţionari ? Nimic. Nici la noi şi nici chiar într-o ţară înaintată, cu un înalt nivel de cultură, cum e Germania, nu pot ei să scoată gunoiul medieval. Şi din acest mare merit al nostru ei fac un cap de acuzare împotriva noastră. Este meritul nostru incontestabil că am dus revoluţia pînă la capăt.

Acum miroase a război. Uniunile muncitoreşti, de pildă sindicatele reformiste, adoptă rezoluţii împotriva războiului şi ameninţă cu greva împotriva războiului. De curînd, dacă nu mă înşel, am citit în ziare o telegramă care relata că în Franţa un minunat comunist a rostit în Camera deputaţilor un discurs împotriva războiului şi a arătat că muncitorii vor prefera să facă insurecţie decît să meargă la război [61]. Chestiunea nu mai poate fi pusă aşa cum am pus-o noi în 1912, cînd a fost publicat Manifestul de la Basel [62]. Numai revoluţia rusă a arătat în ce fel şi cu preţul căror

www.dacoromanica.ro

eforturi se poate ieşi dintr-un război, a arătat ce înseamnă a ieşi pe cale revoluţionară dintr-un război reacţionar. Războaiele imperialiste reacţionare, în toate colţurile lumii, sînt inevitabile. Şi, căutînd să rezolve toate problemele de acest fel, omenirea nu poate să uite, şi n-o să uite, că milioane şi milioane de oameni au fost măcelăriţi atunci şi alte milioane urmează să fie măcelăriţi şi acum. Trăim doar în secolul al XX-lea, şi singurul popor care a ieşit din războiul reacţionar pe cale revoluţionară, nu în folosul unui guvern sau al altuia, ci luptînd împotriva lui, este poporul rus, şi tocmai revoluţia rusă este aceea care l-a scos din război. Şi ceea ce a fost cucerit de această revoluţie nu mai poate fi răpit. Nici o putere din lume nu poate răpi aceste cuceriri, după cum nici o putere din lume nu poate răpi ceea ce am realizat făurind Statul sovietic. A fost obţinută o victorie de importanţă istorică-mondială. Timp de secole, statele au fost construite după tipul burghez, şi pentru prima oară s-a găsit acum o formă de stat neburgheză. Poate că aparatul nostru este prost, dar se spune că atunci cînd a fost inventată prima maşină cu abur şi ea a fost proastă — nu se ştie măcar dacă funcţiona. Dar nu asta importă aici, ci faptul că descoperirea a fost făcută. Se prea poate ca, prin forma ei, prima maşină cu abur să nu fi fost bună de nimic, dar în schimb acum avem locomotiva. Oricît de prost ar fi aparatul nostru de stat, ceea ce importă este că el a fost creat ; o măreaţă descoperire istorică a fost făcută şi statul de tip proletar a fost creat ; de aceea, oricît ar spune întreaga Europă şi miile de ziare burgheze că la noi domnesc haosul şi mizeria, că poporul muncitor n-are parte decît de chinuri, totuşi în întreaga lume muncitorii se simt cu toţii atraşi spre Statul sovietic. Acestea sînt măreţele cuceriri care au fost realizate de noi şi care nu ne mai pot fi răpite. Dar pentru noi, reprezentanţii partidului comunist, asta nu înseamnă decît începutul. În faţa noastră stă acum sarcina de a construi fundamentul economiei socialiste. S-a făcut acest lucru ? Nu, nu s-a făcut. N-avem încă un fundament socialist. Comuniştii care îşi închipuie că un asemenea fundament există comit o mare greşeală. Principalul lucru în momentul de faţă este să separăm fără ezitare, limpede şi lucid ceea ce constituie la noi meritul de importanţă isto-

www.dacoromanica.ro

rică-mondială al revoluţiei ruse, de ceea ce noi facem cum nu se poate mai prost, de ceea ce n-a fost încă creat şi de ceea ce va trebui să fie încă refăcut de multe ori.

Evenimentele politice sînt totdeauna foarte încîlcite şi complicate. Ele pot fi comparate cu un lanţ. Pentru a ţine în mîini întregul lanţ e de ajuns să te prinzi de veriga principală. Nu poţi să alegi în mod artificial veriga de care vrei să te prinzi. Care era lucrul cel mai important în 1917 ? Ieşirea din război, care era cerută de întregul popor şi faţă de care toate celelalte treceau pe al doilea plan. Rusia revoluţionară a reuşit să iasă din război. S-au făcut mari eforturi, dar în schimb s-a ţinut seama de principala cerinţă a poporului, şi asta ne-a adus victoria pentru mulţi ani. Şi poporul a simţit, ţăranul a văzut şi fiecare soldat care se întorcea de pe front a înţeles foarte bine că Puterea sovietică înseamnă pentru el o putere de stat mai democratică, mai apropiată de cei ce muncesc. Oricîte prostii şi greşeli scandaloase am comis noi în alte domenii, din moment ce am ţinut seama de această sarcină principală înseamnă că totul a fost bine.

Care era lucrul cel mai important în anii 1919 şi 1920 ? Riposta militară. Pornise atunci împotriva noastră, încercînd să ne sugrume, atotputernica Antantă, şi n-a fost nevoie de nici o propagandă : orice ţăran fără partid a înţeles ce se petrece. Vine moşierul. Comuniştii ştiu să lupte împotriva lui. Iată de ce ţăranii, în marea lor majoritate, au fost pentru comunişti, iată de ce noi am ieşit învingători.

În 1921 lucrul cel mai important era efectuarea unei retrageri în ordine. Şi pentru asta se cerea o disciplină strictă. „Opoziţia muncitorească" spunea : „Dumneavoastră subapreciaţi pe muncitori ; ei trebuie să manifeste mai multă iniţiativă". Iniţiativa, spuneam noi, trebuie să constea în a efectua retragerea în mod ordonat şi a respecta riguros disciplina. Acela care ar introduce, cît de cît, o notă de panică sau ar încălca disciplina ar duce de rîpă revoluţia, fiindcă nu e nimic mai greu decît să efectuezi o retragere cu oameni care s-au obişnuit cu cuceririle, care sînt pătrunşi de concepţii şi idealuri revoluţionare şi care în sufletul lor consideră orice retragere drept ceva în genul unei ticăloşii.

www.dacoromanica.ro

Cel mai mare pericol îl constituie încălcarea ordinii şi principala sarcină este aceea de a păstra ordinea.

Şi care este astăzi lucrul cel mai important ? Lucrul cel mai important — şi tocmai aici am vrut eu să ajung şi cu asta vreau să închei raportul meu — nu trebuie căutat în politică, în sensul unei schimbări de orientare ; despre asta se vorbeşte peste măsură de mult în legătură cu n.e.p.-ul. Astea-s vorbe de clacă. Şi toată această trăncăneală este extrem de dăunătoare. În legătură cu n.e.p.-ul, încep la noi unii să se agite, se apucă să transforme instituţii, să înfiinţeze altele noi. Asta-i o trăncăneală extrem de dăunătoare. Noi am ajuns la un moment cînd factorul principal îl constituie oamenii, alegerea oamenilor. Această idee cu greu şi-o însuşeşte un revoluţionar care s-a obişnuit să lupte împotriva lucrurilor mărunte, împotriva simulacrului de culturalizare. Dar noi am ajuns într-o situaţie care din punct de vedere politic trebuie apreciată cu mintea trează : am înaintat atît de departe, că nu putem, şi nici nu trebuie, să ne menţinem toate poziţiile.

Pe plan internaţional în situaţia noastră s-a produs în ultimii ani o îmbunătăţire considerabilă. Noi am cucerit statul de tip sovietic, ceea ce înseamnă un pas înainte pentru întreaga omenire, şi Internaţionala Comunistă ne oferă în fiecare zi o confirmare în acest sens prin ştirile pe care le primeşte din toate ţările. În această privinţă nimeni n-are nici umbră de îndoială. Dar sub aspectul muncii practice lucrurile se prezintă în aşa fel că dacă comuniştii nu vor fi în stare să acorde un ajutor practic masei ţărăneşti, ea nu-i va sprijini. În centrul atenţiei nu trebuie să stea preocuparea de a legifera, de a emite decrete mai bune etc. A fost o perioadă cînd decretele erau pentru noi o formă de propagandă. Unii rîdeau de noi, spunînd că bolşevicii nu înţeleg că decretele lor nu sînt aplicate ; întreaga presă albgardistă era plină de zeflemeli pe această temă, dar această perioadă şi-a avut justificarea ei atunci cînd bolşevicii au luat puterea şi au spus ţăranului de rînd, muncitorului de rînd : iată cum am vrea noi să fie condus statul, iată un decret, puneţi-l în aplicare. Noi prezentam dintr-o dată muncitorului şi ţăranului simplu ideile noastre despre politică sub formă de decrete. Prin aceasta am cîş-

www.dacoromanica.ro

tigat marea încredere de care ne-am bucurat şi ne bucurăm şi azi în rîndul maselor populare. Asta a fost o perioadă, o fază necesară la începutul revoluţiei, căci fără ea n-am fi putut să ne situăm în fruntea valului revoluţionar, ci ne-am fi lăsat tîrîţi de evenimente. Fără ea n-am fi cîştigat încrederea tuturor muncitorilor şi ţăranilor care voiau să-şi clădească viaţa pe baze noi. Dar această fază a trecut, şi noi nu vrem să înţelegem atîta lucru. Acum muncitorii şi ţăranii vor rîde dacă le vom prescrie să înfiinţeze, să organizeze cutare sau cutare instituţie. Acum muncitorul simplu şi ţăranul simplu n-o să se mai intereseze de acest lucru, şi ei au dreptate, fiindcă nu aici este centrul de greutate. Nu cu asta trebuie să vă prezentaţi astăzi voi, comuniştii, în faţa poporului. Cu toate că noi, cei din instituţiile de stat, sîntem mereu aglomeraţi cu asemenea chestiuni mărunte, nu de această verigă a lanţului trebuie să ne prindem ; nu ea este esenţialul ; esenţialul este că oamenii nu sînt puşi fiecare la locul potrivit, că unui comunist cu rol de răspundere, care a făcut în mod strălucit toată revoluţia, i se încredinţează un post într-o întreprindere industrială sau comercială unde nu se pricepe la nimic şi unde ne împiedică să vedem adevărul, pentru că în spatele lui ştiu să se ascundă foarte bine afaceriştii şi şarlatanii. Fapt este că la noi nu există un control practic a ceea ce a fost îndeplinit. Este o sarcină prozaică, neînsemnată, sînt chestiuni mărunte, dar noi ne aflăm azi după o măreaţă revoluţie politică, în condiţii cînd un timp oarecare trebuie să trăim în mijlocul unor rînduieli capitaliste ; lucrul cel mai important al întregii situaţii nu e politica în sensul îngust al cuvîntului (ceea ce se spune în ziare este o zgomotoasă trăncăneală politică şi în ea nu găseşti nimic socialist), lucrul cel mai important al întregii situaţii nu-l constituie rezoluţiile şi nici instituţiile sau reorganizarea. În măsura în care asemenea lucruri ne sînt necesare le vom face, dar nu veniţi cu aşa ceva în faţa poporului, ci alegeţi mai degrabă oamenii de care este nevoie şi procedaţi la un control al executării practice, şi poporul va şti să aprecieze toate acestea.

În masa poporului noi sîntem totuşi doar ca o picătură în mare, şi numai atunci putem să cîrmuim cînd exprimăm exact cerinţele de care el este conştient. Altfel partidul co-

www.dacoromanica.ro

munist nu va conduce proletariatul, iar proletariatul nu va duce după sine masele şi întregul mecanism se va destrăma. În prezent poporul şi toate masele muncitoare consideră că pentru ele esenţialul constă numai în a contribui în mod practic la lichidarea cumplitei mizerii şi a foametei şi a arăta că într-adevăr intervine acea îmbunătăţire de care are nevoie ţăranul şi cu care este obişnuit. Ţăranul cunoaşte piaţa, cunoaşte comerţul. Noi n-am putut să introducem o repartiţie de-a dreptul comunistă, deoarece nu aveam destule fabrici şi nici utilaj pentru ele. Astfel stînd lucrurile, trebuie să distribuim prin comerţ, dar să nu facem treaba asta mai prost decît o făcea capitalistul, căci altfel poporul nu va putea să suporte o asemenea conducere. Acesta este lucrul cel mai important. Şi dacă n-o să intervină ceva neprevăzut, acesta va trebui să devină pivotul întregii noastre activităţi pe anul 1922, cu următoarele trei condiţii.

În primul rînd, cu condiţia să nu se producă vreo intervenţie. Noi, prin diplomaţia noastră, facem totul pentru a o evita ; cu toate acestea, ea este posibilă în orice moment. Trebuie într-adevăr să fim cu ochii în patru şi, totodată, să facem în folosul Armatei Roşii anumite sacrificii grele, ale căror proporţii, bineînţeles, se cer riguros stabilite. În faţa noastră stă întreaga lume burgheză, care caută doar o formă în care să ne sugrume. Menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de la noi nu sînt altceva decît nişte agenţi ai acestei burghezii. Aceasta este poziţia lor politică.

A doua condiţie este ca criza financiară să nu fie prea puternică. Ea se apropie. Veţi auzi vorbindu-se aici despre ea în cadrul expunerii asupra politicii financiare. Dacă această criză va fi prea puternică şi prea grea, atunci va trebui să procedăm iarăşi la o amplă reorganizare şi să ne concentrăm toate forţele spre un singur obiectiv. Dacă nu va fi prea grea, ea va putea să fie chiar folositoare, prin faptul că va trece prin sită pe comuniştii din diferite trusturi de stat. Va trebui numai să nu uităm să facem treaba asta. Criza financiară scutură zdravăn instituţiile şi întreprinderile, şi în primul rînd se prăbuşesc cele inapte. Va trebui numai să avem în vedere că toate acestea nu trebuie puse pe seama specialiştilor, în timp ce despre comuniştii cu funcţii de răspundere să se spună că sînt foarte buni, că au

www.dacoromanica.ro

luptat pe diverse fronturi şi au muncit întotdeauna bine. Aşa că dacă criza financiară nu va fi peste măsură de grea, vom putea trage dintr-însa unele foloase şi vom putea să curăţim rîndurile, dar nu aşa cum face Comisia Centrală de Control sau Comisia Centrală de Verificare [63], ci vom trece prin sită cum trebuie pe toţi comuniştii cu funcţii de răspundere din instituţiile economice.

Şi a treia condiţie este să nu facem, în acest timp, greşeli politice. Dacă vom face asemenea greşeli, atunci, se înţelege, toată construcţia economică va fi subminată şi va trebui să ne angajăm în discuţii în legătură cu modul de a îndrepta lucrurile şi cu linia ce trebuie s-o urmăm. Dar dacă nu se vor face asemenea greşeli regretabile, atunci principalul lucru, în viitorul cel mai apropiat, nu-l vor constitui decretele şi politica, în înţelesul îngust al cuvîntului, şi nici instituţiile şi organizarea lor — de toate astea se vor ocupa, în măsura necesităţii, comuniştii cu funcţii de răspundere şi instituţiile sovietice —, atunci principalul lucru în întreaga activitate îl va constitui alegerea oamenilor şi controlul executării. Dacă sub acest raport vom învăţa să acţionăm în mod practic, dacă vom aduce un folos practic, vom birui din nou toate greutăţile.

În încheiere trebuie să mă ocup puţin de latura practică a problemei organelor noastre sovietice, a instituţiilor noastre superioare şi a atitudinii pe care o are partidul faţă de ele. Între partid şi instituţiile sovietice s-au stabilit la noi raporturi nejuste ; asupra acestui lucru sîntem cu toţii de acord. Am arătat, printr-un exemplu, cum o măruntă chestiune concretă este numaidecît adusă în faţa Biroului Politic. Formal este foarte greu să ieşi din această situaţie, pentru că la noi se află la cîrmă un singur partid de guvernămînt şi nu poţi să interzici unui membru de partid să se plîngă. De aceea toate chestiunile prezentate spre rezolvare Consiliului Comisarilor Poporului sînt aduse în faţa Biroului Politic. Aici am şi eu o mare parte de vină, fiindcă legătura între Consiliul Comisarilor Poporului şi Biroul Politic era asigurată, în mare măsură, de mine personal. Şi atunci cînd a trebuit să mă retrag, s-a constatat de îndată că două roţi nu se mai îmbină, şi Kamenev a trebuit să-şi asume povara unei triple munci pentru a menţine aceste

www.dacoromanica.ro

legături. Întrucît e îndoielnic ca în viitorul apropiat să mă pot reîntoarce la lucru, îmi pun toată nădejdea în faptul că acum există încă doi vicepreşedinţi — tov. Ţiurupa, care a fost purificat de germani, şi tov. Rîkov, care a fost purificat tot de ei în chip minunat. Prin urmare, pînă şi Wilhelm, împăratul german, s-a dovedit a ne fi de folos — la una ca asta nu m-am aşteptat. El a avut un medic chirurg care l-a tratat pe tov. Rîkov, i-a tăiat partea lui rea, pe care a oprit-o în Germania, iar pe cea bună i-a lăsat-o şi ne-a trimis-o nouă, perfect purificată. Dacă acest procedeu o să fie aplicat şi pe viitor, o să fie cît se poate de bine.

Dar să lăsăm gluma şi să vorbim de directivele fundamentale. În această privinţă, în Comitetul Central domneşte un acord deplin, şi eu sper că congresul va acorda o mare atenţie acestei chestiuni şi va aproba directivele, în sensul că Biroul Politic şi Comitetul Central trebuie să fie eliberate de chestiunile mărunte, iar activitatea comuniştilor cu funcţii de răspundere să fie ridicată la un nivel mai înalt. E necesar ca comisarii poporului să răspundă de activitatea lor, şi să nu meargă întîi la Consiliul Comisarilor Poporului şi apoi la Biroul Politic. Formal nu putem să-i luăm cuiva dreptul de a se plînge Comitetului Central, pentru că partidul nostru este singurul partid de guvernămînt. Trebuie curmat sistemul de a se adresa Comitetului Central pentru orice chestiuni mărunte, dar este necesar să ridicăm autoritatea Consiliului Comisarilor Poporului, să facem ca la şedinţele lui să participe mai mult comisarii poporului, iar nu locţiitorii lor ; trebuie schimbat caracterul activităţii Consiliului Comisarilor Poporului, în sensul în care n-am reuşit să fac eu acest lucru în ultimul an : să se acorde mult mai mare atenţie controlului executării sarcinilor. O să avem încă doi vicepreşedinţi — pe Rîkov şi pe Ţiurupa. Rîkov, în timpul cît a lucrat ca împuternicit extraordinar al C.M.A. pentru aprovizionarea armatei şi flotei roşii [64], a ştiut să aducă unele îmbunătăţiri şi treaba a mers destul de bine. Ţiurupa a organizat unul din cele mai bune comisariate ale poporului. Dacă o să acorde amîndoi o cît mai mare atenţie îmbunătăţirii activităţii comisariatelor, în sensul întăririi controlului executării şi al creşterii responsabilităţii, o să facem măcar un mic pas înainte. Avem azi

www.dacoromanica.ro

18 comisariate, dintre care cel puţin 15 nu sînt bune de nimic ; nu poţi găsi oriunde comisari destoinici şi bine ar fi ca oamenii să dea mai multă atenţie acestei probleme. Tov. Rîkov trebuie să facă parte din biroul Comitetului Central şi din Prezidiul C.E.C. din Rusia, pentru că între aceste instituţii trebuie să existe o legătură, şi fără o asemenea legătură roţile principale merg uneori în gol.

În legătură cu aceasta trebuie să avem grijă să restrîngem comisiile Consiliului Comisarilor Poporului şi ale Consiliului Muncii şi Apărării, pentru ca ele să-şi cunoască şi să-şi rezolve propriile lor sarcini în loc să-şi risipească forţele într-un număr nesfîrşit de comisii. Zilele acestea s-a procedat la o revizuire a comisiilor. S-a găsit că există 120 de comisii. Şi cîte din ele s-au dovedit a fi necesare ? Doar 16. Şi asta nu este prima revizuire. În loc să răspundă de sarcinile lor, în loc să adopte o hotărîre în cadrul Consiliului Comisarilor Poporului şi să ştie că răspund pentru această hotărîre, oamenii se ascund în dosul comisiilor. În aceste comisii nici dracul n-ar putea să se descurce, fiindcă nimeni nu ştie cine răspunde ; totul este încîlcit, şi pînă la urmă se adoptă o hotărîre a cărei răspundere o poartă cu toţii.

În legătură cu aceasta e necesar să arătăm că trebuie lărgită şi dezvoltată autonomia şi activitatea comisiilor economice regionale. Împărţirea Rusiei în regiuni s-a făcut acum la noi pe baze ştiinţifice, după criterii economice, ţinîndu-se seama de climă, de condiţiile de trai, de posibilităţile de aprovizionare cu combustibil, de existenţa unei industrii locale etc. Pe baza acestei împărţiri au fost create comisiile economice raionale şi regionale [65]. Desigur, modificări de amănunt se vor mai face, dar trebuie să ridicăm autoritatea acestor comisii economice.

Trebuie să facem, apoi, în aşa fel ca Comitetul Executiv Central din Rusia să acţioneze mai energic şi să-şi convoace cu mai multă regularitate sesiunile sale, care ar trebui să aibă o durată mai lungă. Sesiunile trebuie să discute proiectele de legi, care uneori sînt prezentate în pripă Consiliului Comisarilor Poporului, fără ca acest lucru să fie absolut necesar. Mai bine să amînăm pentru mai tîrziu o chestiune şi să dăm astfel posibilitate lucrătorilor din organele locale

www.dacoromanica.ro

să examineze cu atenţie lucrurile şi să fim mai exigenţi faţă de cei ce întocmesc legile, ceea ce la noi nu se face.

Dacă sesiunile Comitetului Executiv Central din Rusia vor avea o durată mai lungă, se vor împărţi în secţii şi subcomisii şi vor putea să controleze mai riguros activitatea, căutînd să obţină ceea ce, după mine, constituie însuşi miezul, însăşi esenţa momentului politic actual : centrul de greutate să fie mutat asupra selecţionării oamenilor, asupra controlului executării efective.

Trebuie să ne dăm seama şi să nu ne fie teamă să recunoaştem că în 99 de cazuri din 100 comuniştii cu funcţii de răspundere nu sînt puşi în locuri corespunzătoare pregătirii lor actuale, nu ştiu să-şi îndeplinească atribuţiile şi trebuie acum să înveţe. Dacă recunoaştem justeţea acestei cerinţe, din moment ce avem suficiente posibilităţi pentru împlinirea ei — şi, judecînd după situaţia internaţională generală, avem destul timp pentru a reuşi să învăţăm —, atunci trebuie să facem acest lucru cu orice preţ. (Aplauze furtunoase.)

Dări de seamă au fost publicate la 28 martie 1922 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 70 şi la 28 şi 29 martie în „Pravda" nr. 70 şi 71

www.dacoromanica.ro

3

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA 28 MARTIE

(Aplauze.) Va trebui mai întîi să-mi consacru cîtva timp criticii observaţiilor ce au fost făcute aici de tovarăşii Preobrajenski şi Osinski. Cred că în ceea ce este principal şi esenţial ei au nimerit cu totul alături de ţintă, dovedind chiar în cuvîntările lor cît de greşită este linia lor, felul în care ei înţeleg politica.

Tovarăşul Preobrajenski a vorbit despre capitalism şi şi-a exprimat părerea că ar trebui deschisă o discuţie generală pe marginea programului [66]. Eu cred că o treabă ca asta ar fi cea mai neproductivă şi mai nepotrivită pierdere de timp.

Să ne oprim mai întîi asupra capitalismului de stat.

„Capitalismul de stat — spune Preobrajenski — înseamnă capitalism, şi numai astfel poate şi trebuie el să fie înţeles". Eu afirm că asta-i scolastică. Pînă acum, nimeni în istoria omenirii n-a putut să scrie o astfel de carte despre capitalism, fiindcă abia acum trecem, pentru prima oară, prin aşa ceva. Cărţi cît de cît acceptabile despre capitalismul de stat s-au scris, pînă acum, în nişte condiţii şi într-o situaţie cînd capitalismul de stat însemna capitalism. Acum s-a creat o altă situaţie, pe care nici Marx şi nici un marxist nu puteau s-o prevadă. Şi nu trebuie să privim înapoi. Dacă o să scrieţi istorie, o să iasă ceva excelent, dar atunci cînd o să alcătuiţi un manual va trebui să scrieţi : capitalismul de stat este un capitalism cu totul neaşteptat, care n-a fost prevăzut absolut de nimeni, fiindcă nimeni nu putea să prevadă că într-o ţară din cele mai puţin dezvoltate proletariatul va ajunge să cucerească puterea şi va încerca mai

www.dacoromanica.ro

întîi să organizeze marea producţie şi repartiţia pentru ţărani, iar apoi, cînd — datorită unor condiţii de ordin cultural — nu va fi fost în măsură să facă faţă acestei sarcini, va apela la capitalism. Toate acestea n-au fost niciodată prevăzute, dar ele constituie totuşi un fapt incontestabil.

Cuvîntarea lui Larin arată că el are o idee cu totul neclară despre ceea ce este noua politică economică şi despre felul cum trebuie ea privită.

Nu s-a adus nici o obiecţie serioasă împotriva faptului că a fost nevoie să trecem la noua politică economică. Proletariatul nu se teme să recunoască că în revoluţie unele lucruri i-au reuşit de minune, în timp ce altele nu i-au reuşit. Toate partidele revoluţionare care au pierit pînă acum au pierit pentru că erau îngîmfate şi nu erau în stare să vadă în ce constă forţa lor şi se temeau să vorbească despre slăbiciunile lor. Noi însă nu vom pieri, pentru că nu ne temem să vorbim despre slăbiciunile noastre şi învăţăm să le biruim. (A p l a u z e.) Capitalismul pe care l-am admis noi trebuia să fie admis. Dacă el e rău şi respingător, îi putem aduce unele îndreptări, fiindcă puterea se află în mîinile noastre şi n-avem de ce să ne temem. Acest lucru e recunoscut de toţi, şi ar fi ridicol ca el să fie confundat cu tendinţa de a semăna panică. Dacă ne-ar fi teamă să-l recunoaştem, am merge inevitabil spre pieire. Dar că vom învăţa acest lucru şi că vrem să-l învăţăm o dovedesc cei trei, patru, cinci ani în decursul cărora am învăţat, în perioade de timp mai scurte, unele lucruri şi mai complicate. E drept că noi am fost împinşi atunci de necesitate. În anii războiului am fost împinşi cu o energie extraordinară, şi, pe cît se pare, pe nici un front şi în nici o campanie nu s-a întîmplat să nu fim împinşi : duşmanul s-a apropiat mai întîi de Moscova pînă la o distanţă de vreo sută de verste, apoi s-a apropiat de Orel şi după aceea a ajuns la cinci verste de Petrograd. Şi iată că atunci ne-am desmeticit de-a binelea, am început să învăţăm şi să punem în aplicare cele învăţate şi l-am izgonit pe duşman.

Situaţia este de o mie de ori mai grea atunci cînd ai de-a face cu un duşman care se află aici, în viaţa economică de fiecare zi. Discuţiile pe tema capitalismului de stat, care au fost purtate pînă acum în diferite publicaţii, pot fi in-

www.dacoromanica.ro

cluse, în cel mai bun caz, într-un manual de istorie. Nu contest cîtuşi de puţin utilitatea manualelor şi nu de mult am scris că ar fi mai bine dacă publiciştii noştri ar acorda mai puţină atenţie ziarelor, trăncănelii politice, şi în schimb ar scrie nişte manuale * — sarcină de care mulţi dintre ei, printre care şi tov. Larin, s-ar achita de minune. În acest domeniu calităţile lui ar fi extrem de folositoare, iar pentru noi s-ar rezolva, în acest caz, o sarcină a cărei importanţă a subliniat-o foarte bine tov. Troţki cînd a arătat că principalul lucru în momentul de faţă este educarea tinerei generaţii, dar că ne lipsesc materialele necesare. Într-adevăr, ce materiale foloseşte ea pentru studiul ştiinţelor sociale ? Nişte vechituri burgheze. E pur şi simplu ruşinos ! Şi asta într-o vreme cînd există la noi sute de publicişti marxişti, care ar putea să ne dea manuale pentru toate problemele sociale, dar nu le dau pentru că nu sînt preocupaţi de aşa ceva şi atenţia lor nu este îndreptată spre împlinirea acestei cerinţe.

În legătură cu capitalismul de stat e necesar să ştim ce trebuie să folosim ca lozincă de agitaţie şi propagandă, ce trebuie să explicăm pentru a face ca el să fie practic înţeles. Trebuie să se ştie că acum, la noi, capitalismul de stat nu este identic cu acela despre care au scris germanii. El este un capitalism admis de noi. Este adevărat acest lucru sau nu ? Toată lumea ştie că este adevărat !

Noi am adoptat la un congres al comuniştilor o hotărîre prin care capitalismul de stat este admis de statul nostru proletar [67], şi acest stat sîntem noi. Dacă nu l-am admis aşa cum trebuie, este vina noastră şi n-avem de ce s-o aruncăm asupra altora ! Trebuie să învăţăm, să facem totul pentru ca în statul proletar capitalismul de stat să nu poată şi să nu se încumete să iasă din limitele şi condiţiile care i-au fost fixate de către proletariat şi care sînt convenabile pentru el. Şi pe drept cuvînt s-a arătat aici că va trebui să ţinem seama de ţărănime ca masă şi să-i acordăm libertatea de a face comerţ. Orice muncitor cu judecată înţelege că aceasta este o măsură necesară pentru dictatura proletară şi numai tov. Şleapnikov poate să facă spirite şi să ia în derîdere o asemenea măsură. Ea a fost însuşită de toţi, a fost examinată

* Vezi volumul de faţă, p. 54—56. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de o mie de ori, iar dumneata pur şi simplu nu vrei s-o înţelegi. Dacă ţăranul în actualele condiţii şi în anumite limite are nevoie de libertatea comerţului, trebuie să i-o acordăm, dar asta nu înseamnă că îi vom permite să facă comerţ cu basamac. Pentru aşa ceva îl vom sancţiona. Asta nu înseamnă că vom permite cuiva să facă comerţ cu literatură politică ce poartă denumirea de menşevică şi socialist-revoluţionară şi care, în totalitatea ei, e finanţată de capitaliştii din întreaga lume.

Iată la ce m-am referit eu cînd am pomenit de mitraliere, şi tov. Şleapnikov trebuia să înţeleagă acest lucru. Ceea ce spune dînsul e pur şi simplu o absurditate !

N-o să intimidezi cu asta pe nimeni şi n-o să trezeşti nici un fel de compătimire ! (Aplauze. Ilaritate.)

Sărmanul Şleapnikov ! Lenin se pregătea să îndrepte mitralierele spre el.

Este vorba aici de măsuri de înrîurire pe linie de partid, şi nicidecum de nu ştiu ce mitraliere. De mitraliere este vorba atunci cînd ne referim la cei ce poartă azi, la noi, denumirea de menşevici şi socialişti-revoluţionari şi care trag concluzii de felul acesta : voi vorbiţi de o retragere spre capitalism şi noi spunem acelaşi lucru ; sîntem de acord cu voi ! Auzim mereu rostindu-se asemenea vorbe, şi în străinătate se face o foarte largă agitaţie pe tema că bolşevicii vor să ţină pe menşevici şi pe socialiştii-revoluţionari în închisori, în timp ce ei înşişi îngăduie capitalismul. Desigur, noi îngăduim capitalismul, însă în limitele în care el este necesar ţărănimii. Şi aşa trebuie ! Altfel ţăranul nu poate să trăiască şi să se îngrijească de gospodăria lui. În schimb, fără propagandă socialist-revoluţionară şi menşevică, susţinem noi, ţăranul rus poate să trăiască. Şi dacă cineva susţine contrariul, noi îi spunem : mai bine pierim cu toţii pînă la unul, dar nu vom ceda în faţa ta ! Şi instanţele noastre judecătoreşti trebuie să înţeleagă toate astea. Cînd trecem de la Comisia Extraordinară din Rusia la tribunalele politice de stat, trebuie să spunem, la acest congres, că nu recunoaştem instanţe judecătoreşti situate în afara claselor. Noi avem nevoie de instanţe judecătoreşti proletare, elective, şi ele trebuie să ştie ce admitem noi. Cei ce fac

www.dacoromanica.ro

parte din aceste instanţe trebuie să ştie bine ce este capitalismul de stat.

În aceasta constă lozinca politică a momentului de faţă, iar nu într-o discuţie despre ceea ce înţelegeau profesorii germani prin capitalismul de stat şi ceea ce înţelegem noi. De atunci am trecut prin multe şi n-are nici un rost să privim înapoi.

Cît de greşit înţelege Preobrajenski, din punct de vedere politic, această problemă se vede din raţionamentul lui despre biroul economic sau despre program [68]. Ce minunat lucru este acest program şi cum îl denaturăm noi ! Şi cum de se întîmplă aşa ceva ? Se întîmplă pentru că unii citesc literă cu literă şi rînd cu rînd, şi altceva nu vor să vadă. Au scos un citat izolat şi spun : uite aici au existat unele controverse. Se afirmă că au avut o linie justă facultăţile muncitoreşti şi celulele comuniste, iar nu cei ce spuneau : „Mai multă atenţie şi o atitudine mai moderată faţă de specialişti". Că celulele comuniste sînt minunate, iar facultăţile muncitoreşti sînt şi ele minunate e adevărat, dar ele nu sînt ferite de greşeli, nu sînt sfinte.

Da, celulele comuniste sînt reprezentante ale partidului nostru şi facultăţile muncitoreşti sînt reprezentante ale clasei noastre, dar că ele fac greşeli şi că noi trebuie să le corijăm e un adevăr elementar. Cum trebuie ele corijate nu ştiu, pentru că personal n-am participat la şedinţele Comitetului Central în cadrul cărora s-a discutat această chestiune. Ştiu însă că la noi există exagerări în ce priveşte atitudinea adoptată de facultăţile muncitoreşti şi de celulele comuniste faţă de profesori. Totuşi, atunci cînd Comitetul Central, analizînd chestiunea sub toate aspectele, constată că în cazul de faţă s-au comis unele exagerări şi că faţă de aceşti profesori, care sînt străini de noi, care nu sînt nişte reprezentanţi ai clasei noastre, trebuie adoptată o atitudine mai atentă, vine Preobrajenski, scoate programul şi spune : nici un fel de concesii politice acestei pături, altfel încălcăm programul.

Dacă o să începem să conducem astfel partidul, asta o să ne ducă în mod sigur la pieire. Şi nu pentru că tov. Preobrajenski nu înţelege în mod just politica în general, ci pentru că priveşte totul prin prisma a ceea ce constituie

www.dacoromanica.ro

latura lui pozitivă : el este un teoretician care se limitează la anumite domenii de idei, familiare şi obişnuite, un propagandist preocupat de diferite măsuri cu scop propagandistic. Toţi cunosc şi apreciază această latură pozitivă a tovarăşului Preobrajenski ; dar atunci cînd abordează o chestiune din punct de vedere politic şi administrativ, iese ceva monstruos. Să se creeze un Birou Economic ?! Doar nu e mult de cînd au spus cu toţii şi s-au declarat cu toţii de acord, obţinîndu-se în această privinţă o deplină unitate de păreri (ceea ce este deosebit de important, fiindcă de această unitate depinde şi acţiunea ce trebuie întreprinsă), că aparatul de partid trebuie delimitat de cel de stat.

Este extrem de greu să facem aşa ceva : n-avem oameni ! Şi iată că Preobrajenski a ridicat aici, cu multă uşurinţă, obiecţia că Stalin deţine conducerea a două comisariate [69]. Dar care dintre noi nu păcătuieşte ? Cine nu şi-a asumat mai multe sarcini deodată ? Şi cum s-ar putea proceda altfel ? Ce putem face, în momentul de faţă, pentru a asigura situaţia existentă la Comisariatul poporului pentru problemele naţionalităţilor, pentru a rezolva toate problemele turkestane, caucaziene etc. ? Dar toate acestea sînt probleme politice. Şi ele trebuie rezolvate, fiindcă sînt probleme care au preocupat secole de-a rîndul statele europene şi care în republicile democratice sînt rezolvate doar într-o măsură infimă. La noi ele se rezolvă, şi trebuie să avem un om la care să poată veni orice reprezentant al unei naţiuni sau al alteia şi să spună în amănunţime tot ce are pe inimă. De unde să-l luăm ? Cred că nici Preobrajenski n-ar putea să ne indice o altă candidatură decît aceea a tovarăşului Stalin.

Acelaşi lucru în ce priveşte Inspecţia muncitorească-ţărănească. Aici e vorba de o treabă gigantică. Dar, pentru ca această instituţie să fie în stare să-şi exercite controlul, este necesar ca în fruntea ei să stea un om care se bucură de autoritate ; altfel ne vom împotmoli, ne vom îneca în intrigi mărunte.

Tov. Preobrajenski propune să înfiinţăm un Birou Economic ; dar atunci, din tot ce spunem despre delimitarea muncii de partid de cea de stat nu se va alege nimic. Dînsul pare a ne propune o schemă bună : de o parte Biroul Poli-

www.dacoromanica.ro

tic, de altă parte Biroul Economic şi Biroul Organizatoric. Dar aşa ceva se arată a fi simplu numai pe hîrtie, în realitate e însă ridicol ! Nu pot să înţeleg nici în ruptul capului cum de a putut un om cu simţul politicii reale, după cinci ani de existenţă a Puterii sovietice, să facă o asemenea propunere şi să insiste asupra adoptării ei !

Prin ce se deosebeşte la noi Biroul Organizatoric de Biroul Politic ? Se ştie doar că nu se poate delimita precis care problemă este de ordin politic şi care de ordin organizatoric. Orice problemă politică poate să fie şi organizatorică, şi invers. Şi numai o practică încetăţenită, în virtutea căreia orice problemă poate fi transferată de la Biroul Organizatoric la Biroul Politic, a făcut cu putinţă o potrivită organizare a activităţii Comitetului Central.

A propus cineva vreodată altceva ? Nimeni n-a propus vreodată altceva, pentru că o altă soluţie raţională nu se poate propune. Nu se poate separa în mod mecanic politicul de organizatoric. Politica se face prin oameni, şi dacă hîrtiile o să le scrie alţii, n-o să iasă nimic.

Dumneavoastră ştiţi prea bine că au fost revoluţii în care la şedinţele parlamentare se scriau hîrtii, dar hotărîrile le aplicau oameni care aparţineau unei alte clase. Cei ce scriau hîrtii primeau apoi un picior în spate şi erau daţi afară. Problemele organizatorice nu pot fi despărţite de politică. Politicul este expresia concentrată a economicului.

Tovarăşul Kosior se plînge de Comitetul Central, şi dînsul a dat şi unele nume (le-am notat pe toate) ; eu personal nu sînt în cunoştinţă de cauză şi nu pot să răspund, dar dacă pe dumneavoastră, cei de la congresul partidului, vă interesează această chestiune, aveţi datoria să alegeţi cîte o comisie pentru fiecare dintre cei vizaţi şi să supuneţi pe Kosior şi persoanele respective unui interogatoriu foarte sever [70]. Esenţial în cazul de faţă este că Comitetul Central, dacă i se ia dreptul de a repartiza oamenii cum crede de cuviinţă, nu va putea să îndrumeze activitatea politică. Cu toate că atunci cînd transferăm unele persoane sau altele se întîmplă să facem şi unele greşeli, îmi permit totuşi să cred că în decursul întregii sale activităţi Biroul Politic al Comitetului Central a comis foarte puţine greşeli. Asta nu e laudă de sine. Activitatea Biroului Politic nu este verificată

www.dacoromanica.ro

de comisii, de oameni numiţi de către partidul nostru, ci este verificată de albgardişti, este verificată de duşmanii noştri, şi o dovadă în acest sens sînt rezultatele politicii noastre, în care n-au existat greşeli serioase.

Latura pozitivă a lui Osinski este energia şi rîvna cu care îndeplineşte orice treabă de care se apucă. Trebuie să facem în aşa fel ca această latură pozitivă a lui Osinski să fie pusă în asemenea condiţii, încît latura lui slabă să nu se poată manifesta (cu toate că el are să vocifereze — fiindcă e un om energic —, totuşi acest lucru trebuie făcut ; altfel, ca activist, el este un om pierdut). Cred că noi în Comitetul Central am luat măsuri ca să îmbinăm latura lui slabă cu cea pozitivă.

Cel mai bun material de acuzare împotriva lui Osinski — dacă aş vrea să polemizez cu dînsul, dar nu doresc acest lucru —, cel mai bun material ar fi să tipărim cuvîntarea lui de azi şi s-o afişăm pe un panou... A fost un om...

Fiind locţiitor de comisar şi lucrător cu funcţie de conducere la unul din cele mai importante comisariate ale poporului, acest om, care se află în primele rînduri ale acelora care în orice problemă vin cu o platformă, a propus să trecem la sistemul de cabinet [71]. Eu afirm că el este un om complet pierdut, pierdut pentru totdeauna. Nu mă voi apuca să analizez această chestiune şi să polemizez în amănunţime ; avem tot interesul ca o forţă atît de activă cum este Osinski să fie just folosită. Dacă tov. Osinski nu va adopta o atitudine tovărăşească faţă de sfaturile ce i-au fost date, în repetate rînduri, de Comitetul Central, şi în care am şi eu o contribuţie destul de importantă, şi nu va deveni mai ponderat în această privinţă, va aluneca inevitabil şi definitiv în mocirlă, aşa cum i s-a întîmplat astăzi.

Acest lucru este foarte neplăcut pentru nişte oameni cărora le place să-şi dezvăluie aptitudinile ; asemenea tendinţe sînt legitime cînd cineva este bogat înzestrat de natură şi vrea să dovedească acest lucru. Să dea domnul fiecăruia aşa ceva. Dar Comitetul Central trebuie să vegheze ca aptitudinile fiecăruia să se manifeste cu folos. Comitetul Central trebuie să procedeze în aşa fel ca trăncăneala pe tema cabinetului să fie curmată, chiar dacă cel care, ca să zic aşa, o să sufere amputaţia are să se plîngă. Asta o să fie util.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să ne strunim aptitudinile, pentru a nu nimeri în această mocirlă, şi să ne sfătuim cu colegii din comisariatele poporului şi să urmăm o linie comună. Dar s-a făcut la noi ceva — fie şi într-un singur comisariat al poporului — fără discuţii şi controverse ? Nu s-a făcut.

„Îmbunătăţirea sistemului de conducere şi mobilizarea psihologică a maselor". Dar asta-i o crimă ! Dacă congresul ar adopta un asemenea punct de vedere al reacţiunii politice, asta ar fi pentru el cel mai bun şi mai sigur mijloc de sinucidere.

„Îmbunătăţirea sistemului de conducere" ? ! Să dea domnul să găsim o ieşire din harababura în care ne aflăm azi.

N-avem un sistem ? ! Cinci ani de zile ne-am cheltuit cele mai bune forţe pentru a crea acest sistem ! Şi el reprezintă un mare pas înainte.

Aparatul practic nu e bun ! Dar ştim noi cum stau lucrurile ? Nu ştim ! Iar Osinski vorbeşte ca şi cum ar şti. El este în stare să se aşeze la masa de lucru şi în 10 minute să întocmească un sistem de conducere, şi dacă această dorinţă nu-i va fi îngrădită, va ieşi ceva dăunător şi se va face o greşeală politică. În alte condiţii însă, şi dacă şi pe viitor va da dovadă de aceeaşi sîrguinţă de pînă acum, munca lui va fi foarte folositoare.

Aşa se prezintă chestiunea. Apoi trebuie să spun că atunci cînd am vorbit despre ceea ce-i mai important, Preobrajenski şi Osinski au dovedit acest lucru, şi în mod deosebit l-a dovedit Larin. Uitaţi-vă ce a făcut el. Mi-a adus acuzaţii, glumind foarte satisfăcut şi făcînd mult haz.

Asta-i reuşeşte de minune, asta-i latura lui pozitivă. Dacă această însuşire a tovarăşului Larin n-ar fi legată de faptul că trebuie s-o aplice la munca de stat, dînsul ar aduce de o mie de ori mai mult folos republicii, pentru că este un om foarte capabil şi are o fantezie foarte bogată. Aceasta e o calitate extrem de preţioasă. Greşesc aceia care cred că numai un poet are nevoie de fantezie. Asta-i o prejudecată stupidă ! Pînă şi în matematici e nevoie de fantezie, şi fără ea chiar descoperirea calculului diferenţial şi integral ar fi fost imposibilă. Fantezia este o calitate foarte preţioasă, însă la tov. Larin ea cam prisoseşte. De pildă, eu aş spune că dacă am împărţi în mod egal întreaga lui fantezie între

www.dacoromanica.ro

toţi membrii P.C. din Rusia, ar fi foarte bine. (Rîsete, aplauze.) Dar atîta timp cît nu putem face această operaţie, nu trebuie să-i încredinţăm lui Larin vreun fel de funcţie de stat, gospodărească, de planificare, economică. S-ar ajunge la aceeaşi situaţie ca în vechiul Consiliu economic superior, cînd Rîkov nu se întremase încă, iar el lucra şi semna „I. Larin" în numele întregului consiliu ; treaba a mers prost nu pentru că tov. Larin îşi manifesta doar însuşirile cele mai rele ; dimpotrivă, el le manifesta pe cele mai bune — fiindcă nimeni nu se îndoieşte cîtuşi de puţin de devotamentul şi competenţa lui —, şi totuşi munca nu era bine organizată !

Tocmai asta am şi spus eu. E adevărat că toate astea sînt nişte adevăruri elementare. Dar tot pe tema adevărurilor elementare m-a luat în derîdere şi Kamkov la congresul socialiştilor-revoluţionari. El spunea : „Lenin propovăduieşte astăzi : «Să nu furi», iar mîine adaugă : «Să nu rîvneşti la femeia altuia». Asta-i toată înţelepciunea lui". Am auzit asta de la socialistul-revoluţionar Kamkov încă din 1918 [72]. Şi dacă Kamkov, care a însoţit aceste argumente cu bubuitul tunurilor, n-a făcut nici o impresie, cu atît mai puţin are să facă impresie Larin. Acum aceste sarcini trebuie aplicate la principalele momente ale noii noastre politici economice. Aici tov. Larin a încercat să ducă partidul într-o direcţie greşită ; dar dacă ar fi avut o muncă în care şi-ar fi putut valorifica multiplele sale însuşiri şi în cadrul căreia ar fi adus un mare folos tineretului şi n-ar fi făcut o poznă ca aceea pe care a făcut-o la Comisia de stat a planificării, ar fi fost cu totul altceva. Acolo munca lui ar fi lăsat urme pentru tînăra generaţie. Acest lucru l-am spus, mi se pare, destul de clar. Şi atunci n-am fi avut confuzia pe care a provocat-o aici Larin [73].

Am spus că Biroului Politic i-a fost prezentată de către Kamenev o propunere-directivă în sensul că trebuie să se considere drept util importul de produse alimentare şi să se cumpere conserve pe bani sovietici. Larin se afla aici şi a auzit totul foarte bine, el îşi aminteşte perfect de bine totul, şi totuşi, urcînd la tribună, a spus : „Lenin a uitat, din cauza bolii — să-l iertăm de data asta —, că pentru orice cheltuială din fondul de aur trebuie să te adresezi

www.dacoromanica.ro

Biroului Politic". Dacă tov. Kamenev ar fi propus ca pentru conservele ce urmau să fie cumpărate să dăm speculanţilor francezi ceva din fondul de aur, nici n-am fi stat să-l ascultăm. N-am dat pentru conserve nici o copeică aur, am dat bancnote sovietice, şi — închipuiţi-vă — le-am cumpărat. Vulfson chiar m-a asigurat ieri că aceste conserve sînt de bună calitate (cu toate că ele n-au sosit încă). Dar eu nu-l cred, mai întîi să le gustăm, pentru că s-ar putea să fie la mijloc o înşelăciune. Dar fapt este că în cazul de faţă Larin a încurcat-o : noi n-am dat nici o copeică aur, am dat 160 de miliarde de ruble în bancnote sovietice.

Ar fi, desigur, ridicol şi absurd să credem că, vorbind în felul acesta, Larin ar fi animat de intenţii rele ; nu, nu se poate vorbi de aşa ceva, însă trebuie spus că fantezia lui zboară la un trilion de kilometri şi de aceea treaba se încurcă.

Apoi el a spus că Comisia de stat a planificării a propus să fie date în arendă trei sferturi din transporturile feroviare. Bine că a spus asta la congresul partidului, unde Krjijanovski a dat imediat dezminţirea cuvenită. Aşa ceva nu se întîmplă prea des. Dar credeţi dumneavoastră că numai la congresul partidului se face încercarea de a vorbi în felul acesta ? N-aveţi decît să vă interesaţi la Comisia Centrală de Control în ce fel au examinat cei de acolo chestiunea clubului de discuţii din Moscova [74], de ce s-a pus, în general, chestiunea acestui club de discuţii, unde tovarăşii Larin şi Reazanov... (Reazanov de la locul lui: «Nu despre fondul de aur am vorbit eu acolo ; s-au spus acolo lucruri mai rele».) Nu mă aflam atunci la Moscova şi n-am luat parte la examinarea acestei chestiuni, ci am căpătat doar o scurtă informaţie. (Reazanov: «Nu trebuie să dai crezare oricărui zvon».) Asta o ştiu dintr-o convorbire cu tov. Solţ, şi nu este un zvon, ci o convorbire cu un om care a fost numit în Comisia Centrală de Control de către congres, care e forul suprem al partidului ; el mi-a spus, şi ceea ce mi-a spus el nu poate să fie cîtuşi de puţin pus la îndoială. Cine numeşte asta un zvon dă dovadă de o mare uşurinţă. Comisia Centrală de Control a examinat chestiunea comportării clubului de discuţii şi a ajuns în unanimitate la concluzia că acolo lucrurile nu erau în or-

www.dacoromanica.ro

dine. Pentru mine e clar unde-i greşeala. Astăzi Larin, în treacăt, pentru că s-a lăsat încîntat şi antrenat de propria lui cuvîntare, a ajuns să spună că se dă în arendă trei sferturi din transporturile feroviare şi că Comitetul Central a intervenit opunîndu-se. Krjijanovski spune că nu este adevărat — Comitetul Central n-a intervenit, şi Larin n-a înţeles despre ce este vorba. Aşa se întîmplă mereu.

În patru ani de zile noi n-am ajuns să învăţăm un lucru atît de simplu — că un element atît de folositor cum e Larin trebuie să fie pus la o muncă cu adevărat folositoare şi să fie eliberat dintr-o funcţie în care, fără voia lui, aduce numai prejudicii.

Este aici, mi se pare, ceva destul de nefiresc : avem dictatura proletariatului, avem o putere care face uz de teroare, am obţinut victoria asupra tuturor armatelor din lume, numai asupra armatei lui Larin nu. Aici ne-am ales cu o înfrîngere totală ! El se apucă întotdeauna tocmai de ceea ce nu trebuie. Vastele lui cunoştinţe şi priceperea lui de a-i antrena pe oameni ar fi de un real folos tinerei generaţii, care bîjbîie în întuneric. Noi nu ştim să valorificăm cunoştinţele lui, şi de aceea se iscă fricţiuni şi conflicte ; în această privinţă, Biroul Politic, Biroul Organizatoric al Comitetului Central, plenarele Comitetului Central, cărora li se reproşează că dispun de prea multă putere, se dovedesc a nu avea suficientă putere sau autoritate pentru a repartiza în modul cuvenit pe toţi tovarăşii.

Trebuie să ne gîndim la toate astea şi să examinăm serios problema. Aici se află centrul de greutate al activităţii noastre, aici trebuie aduse îndreptări. Dacă vom face treaba asta, vom scăpa de greutăţi. Vom ajunge la acest rezultat îndreptînd lucrurile, iar nu discutînd despre noile sarcini prevăzute în programul agrar, cum au făcut Osinski şi Larin. Am scris o recenzie asupra programului agrar, pe care am trimis-o la Comitetul Central *. N-am să vorbesc acum despre ea, pentru că orice membru de partid pe care-l interesează cuprinsul ei are dreptul s-o ia de la secretariat şi s-o citească. Ea îi este pusă oricînd la dispoziţie. Dacă

* Vezi volumul de faţă, p. 45—50. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vom da o justă întrebuinţare forţelor lui Larin şi Osinski şi vom curma totodată tendinţele lor greşite, vom obţine, prin valorificarea forţelor lor, un imens folos.

Închei cu cîteva cuvinte despre Şleapnikov. Voiam să spun mai multe despre el ; însă Troţki, care din însărcinarea Comitetului Central a dat împreună cu Zinoviev, la plenara Internaţionalei Comuniste, un răspuns la declaraţia celor 22 [75], a epuizat această temă în proporţie de 99%.

În primul rînd, tov. Şleapnikov s-a prefăcut că nu înţelege ce am vrut eu să spun cînd am vorbit de mitraliere şi de panicarzi ; a făcut spirite pe tema asta spunînd : de multe ori am fost eu judecat. Tovarăşi, o glumă este, fără îndoială, un lucru bun. Se înţelege că la o mare adunare nu poţi vorbi fără să faci glume, pentru că oamenii sînt obosiţi ; e omeneşte să înţelegi acest lucru. Dar sînt lucruri cu care nu e permis să glumeşti ; cu unitatea partidului, bunăoară.

Într-un moment ca acesta — cînd sîntem înconjuraţi din toate părţile de duşmani, cînd burghezia internaţională este destul de inteligentă ca să-l treacă pe Miliukov la stînga, să finanţeze pe socialiştii-revoluţionari pentru editarea a tot felul de ziare, să împingă pe Vandervelde şi pe Otto Bauer să pornească o campanie în legătură cu procesul socialiştilor-revoluţionari, să spună, în gura mare, că bolşevicii sînt nişte fiare ; cînd aceşti oameni au învăţat secole de-a rîndul să facă politică, cînd ei dispun de miliarde de ruble-aur, de franci etc., cînd toate acestea sînt îndreptate împotriva noastră — să glumeşti într-o asemenea situaţie, aşa cum glumeşte tov. Şleapnikov spunînd că „am fost judecat la Comitetul Central“ ş.a.m.d., e un lucru foarte regretabil, tovarăşi. Congresul partidului trebuie să tragă concluzii precise. Noi, la Comitetul Central, nu judecăm pe nimeni fără rost ! Şleapnikov a fost judecat la Comitetul Central şi n-au lipsit decît trei voturi pentru ca el să fie exclus din partid [76]. Membrii de partid care s-au întrunit la acest congres trebuie să se intereseze de această chestiune şi să citească procesul-verbal al acestei şedinţe a Comitetului Central. Cu aşa ceva nu se glumeşte !

www.dacoromanica.ro

Aveţi tot dreptul să vă adresaţi Internaţionalei Comuniste. Dar cu mult înainte ca dumneavoastră să faceţi acest lucru, imensa majoritate a Comitetului Central s-a pronunţat pentru excluderea tovarăşului Şleapnikov — numai că n-au fost întrunite cele două treimi din voturi prevăzute în Statut. Cu asemenea lucruri nu se poate glumi ! N-ar strica să luaţi cunoştinţă de faptul că la o adunare a fracţiunii membrilor de partid de la congresul metalurgiştilor tov. Şleapnikov a făcut pur şi simplu agitaţie pentru sciziune [77].

Despre rolul broşurii tovarăşei Kollontai a vorbit tov. Troţki.

Dacă o să glumim cu asemenea lucruri, atunci în nici un caz n-o să putem rezista în situaţia grea în care ne aflăm. Pentru ca să putem rezista este nevoie, după cum am spus, de trei condiţii : prima — să nu se producă o intervenţie, a doua — criza financiară să nu fie prea grea, a treia — să nu facem greşeli politice.

Unul dintre cei ce au luat cuvîntul aici a spus că am vorbit de complicaţii politice. Nu, am vorbit de greşeli politice. Dacă nu vom face greşeli politice, pot să spun că 99% din membrii de partid vor fi cu noi, la fel şi muncitorii şi ţăranii fără partid, care vor înţelege că ne aflăm acum într-o perioadă de învăţătură.

Îmi amintesc că, în articolul scris de el cu prilejul aniversării Armatei Roşii, tov. Troţki spunea : „un an de învăţătură". Această lozincă este valabilă în egală măsură atît pentru partid, cît şi pentru clasa muncitoare. În acest timp au apărut la noi multe figuri eroice, care, indiscutabil, au consolidat cotitura care s-a produs în istoria mondială. Aceasta nu este o încercare de dezvinovăţire pentru că n-am înţeles sarcina ce stă acum în faţa noastră : „un an de învăţătură".

Acum sîntem cu mult mai puternici decît eram cu un an în urmă. Desigur, burghezia va încerca şi de data asta să întreprindă o nouă intervenţie, dar ea va reuşi mai anevoie decît altădată ; astăzi acest lucru e mai greu ca ieri.

www.dacoromanica.ro

Pentru ca să putem învăţa în mod efectiv, trebuie să nu tolerăm nici o greşeală politică. Nu trebuie să ne pierdem vremea jucîndu-ne cu unitatea partidului, cum face tov. Şleapnikov. Un asemenea joc este inadmisibil! Ştim că avem destul de pierdut de pe urma luptei din sînul partidului. Acest învăţămînt, tovarăşi, nu trebuie să-l uităm! Şi Comitetul Central poate spune, pe bună dreptate, că în acest an partidul a venit la congres cu mai puţin fracţionism în rîndurile sale şi mai unit decît anul trecut. Nu vreau să mă laud spunînd că în partidul nostru nu mai este nimic fracţionist. Dar că acum există mai puţin fracţionism e un fapt absolut indiscutabil, un fapt dovedit.

Ştiţi că „opoziţia muncitorească" nu mai e decît o fărîmă din ceea ce era înainte. Comparaţi semnăturile de pe declaraţia celor 22 cu semnăturile de pe platforma apărută înainte de Congresul al X-lea [78]. Nu găsim pe ea toate semnăturile de atunci. Celor care fac uz de dreptul lor legitim de a se adresa Internaţionalei Comuniste trebuie să le spunem că nu se cuvenea să intervină pentru Measnikov. Istoria cu Measnikov s-a întîmplat în vara anului trecut [79]. Nu mă aflam pe atunci la Moscova şi i-am scris lui Measnikov o lungă scrisoare *, pe care a publicat-o în broşura lui. Mi-am dat seama că e un om capabil, că merită să stai de vorbă cu el, dar trebuie să i se spună că ar fi ceva inadmisibil să facă o astfel de critică.

El spune într-o scrisoare a sa: strîngeţi laolaltă pe toţi nemulţumiţii din regiunea respectivă. Da, e foarte uşor să strîngi laolaltă pe toţi nemulţumiţii din regiunea respectivă. Aşa ne-a vorbit aici Şleapnikov şi aşa vorbeşte în altă parte tov. Medvedev. (Medvedev, de la locul lui: „Cine vă informează?") Mă informează organe care au fost instituite de congresul P.C. din Rusia: Biroul Organizatoric al Comitetului Central, Secretariatul Comitetului Central, Comisia Centrală de Control. Adresaţi-vă acestor organe, dacă doriţi, şi veţi vedea ce fel de cuvîntări ţine tov. Medvedev. Dacă nu vom pune capăt acestei si-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 76—81. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tuaţii, nu vom putea să păstrăm unitatea, or tocmai asta este, poate, principala noastră cucerire : să dezvăluim fără cruţare greşelile noastre şi să vorbim despre ele. Dacă vom înţelege limpede acest lucru — şi la acest congres vom reuşi să-l înţelegem —, nu încape îndoială că vom fi în stare să le înlăturăm. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

O scurtă relatare a fost publicată la 29 martie 1922 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 71

www.dacoromanica.ro

4

PROPUNERE PENTRU PROIECTUL DE REZOLUŢIE LA RAPORTUL DELEGAŢIEI P.C. (b) DIN RUSIA LA INTERNAŢIONALA COMUNISTĂ

Scopul şi sensul tacticii de front unic constă în a atrage în lupta împotriva capitalului mase din ce în ce mai largi de muncitori, fără a ne da în lături de la a adresa chiar şi liderilor Internaţionalelor a II-a şi a II1/2 propuneri repetate de a duce împreună o asemenea luptă. Atunci cînd majoritatea muncitorilor şi-a instaurat deja reprezentanţa ei de clasă, adică sovietică, şi nu „naţională", adică comună cu burghezia, şi a răsturnat dominaţia politică a burgheziei, tactica de front unic, firește, nu ne poate cere să facem apel la partide de felul menşevicilor („P.M.S.D.R.") şi eserilor („Partidul socialiştilor-revoluţionari"), deoarece ele s-au dovedit a fi adversare ale Puterii sovietice. În condiţiile Puterii sovietice, pentru a lărgi influenţa noastră asupra maselor muncitoreşti, *nu* trebuie să recurgem la apeluri *către menşevici şi socialişti-revoluţionari*, ci să urmăm calea arătată de noi mai sus [80].

Scris între 29 martie şi 2 aprilie 1922

www.dacoromanica.ro

5

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA MUNCA LA SATE [81]

SCRISOARE CĂTRE N. OSINSKI

1. IV. 1922

Tov. Osinski !

Reflectînd asupra convorbirii pe care am avut-o cu dumneata în legătură cu lucrările comisiei agrare a congresului partidului, am ajuns la concluzia că cea mai arzătoare sarcină este acum următoarea :

să nu ne legăm mîinile (nici ale partidului, nici ale Puterii sovietice) cu nici un fel de dispoziţii, directive sau regulamente atîta timp cît n-am adunat de pe teren destule fapte în legătură cu viaţa economică, atîta timp cît n-am studiat în suficientă măsură condiţiile şi nevoile reale ale gospodăriei ţărăneşti de astăzi ;

să nu admitem în nici un caz un lucru care ar fi deosebit de primejdios şi de dăunător în momentul de faţă şi de care se pot lesne lăsa derutate autorităţile locale, şi anume : o reglementare inutilă şi nereuşită, prematură şi neverificată de experienţă.

Ultimul congres al Sovietelor a trasat linia [82]. Sarcina congresului de partid este, după părerea mea, să discute, în cadrul comisiei agrare, aplicarea ei din punctul de vedere al *practicii* şi al *experienţei locale ;* să însărcineze atît Comitetul Central al P.C. din Rusia cît şi Comisariatul poporului pentru agricultură (Puterea sovietică în general) să strîngă cu mai multă minuţiozitate fapte probante cît mai complete ; să dea dispoziţii sau, mai exact, directive fracţiunii comuniste de la viitoarea sesiune a C.E.C. din

www.dacoromanica.ro

Rusia ca la detalizarea hotărîrii congresului Sovietelor, adică la transformarea acestei hotărîri în legi noi şi mai amănunţite, să fie cît se poate de circumspectă, pentru a nu îngreuia, printr-o intervenţie nechibzuită, dezvoltarea cu succes a producţiei agricole.

Acum, după părerea mea, trebuie să ne temem mai mult ca de orice tocmai de o intervenţie nechibzuită, atîta timp cît n-am studiat încă temeinic nevoile reale ale vieţii agricole *locale* şi capacităţile reale ale aparatului local al puterii (capacitatea de a nu face rău în numele dorinţei pioase de a face bine).

De aceea cred că rezoluţia pe care ar fi dorit s-o adopte — pe baza lucrărilor comisiei agrare — congresul partidului ar trebui să aibă *aproximativ* următoarea formă :

1. Congresul partidului ia cunoştinţă de comunicarea cu privire la lucrările comisiei agrare ; el constată insuficienţa materialului cu privire la experienţa muncii pe teren care a fost strîns pînă acum şi trasează drept sarcină primordială, atît partidului cît şi fracţiunilor comuniste din toate instituţiile sovietice, să strîngă în mod minuţios şi să studieze cu toată atenţia experienţa practică locală.

2. Congresul consideră drept greşite măsurile de desfiinţare (sau de transformare pripită ?) a unor instituţii ale cooperaţiei agricole şi recomandă ca în această privinţă să se procedeze cu cea mai mare precauţie.

3. În ce priveşte condiţiile de folosire a muncii salariate în agricultură şi de arendare a pămîntului, congresul recomandă tuturor activiştilor din acest domeniu să nu stînjenească prin formalităţi excesive nici primul, nici cel de-al doilea fenomen, ci să se limiteze să pună în aplicare hotărîrile ultimului congres al Sovietelor şi totodată să studieze prin ce anume măsuri practice ar fi mai indicat să se limiteze excesele şi exagerările dăunătoare în această privinţă.

4. Congresul consideră că obiectivul primordial şi cel mai important al întregii munci de partid în rîndurile ţărănimii este să dea un ajutor practic pentru ex-

www.dacoromanica.ro

tinderea imediată a suprafeţelor cultivate, lărgirea suprafeţelor însămînţate, sporirea cantităţii de produse agricole şi uşurarea condiţiilor grele în care trăieşte ţărănimea ; totodată trebuie să sprijine şi să stimuleze prin toate forţele şi mijloacele ajutorarea părţii celei mai sărace a ţărănimii şi să caute ca, printr-o muncă perseverentă, să elaboreze măsuri care în această privinţă să se dovedească în mod practic utile chiar şi în actualele condiţii, atît de grele.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

www.dacoromanica.ro

6

CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA DE ANUNŢURI ÎN „PRAVDA“ 2 APRILIE [83]

Tovarăşi ! Aici s-a produs o încurcătură aproape inevitabilă. Am cerut cuvîntul pentru o chestiune de regulament (lucru subliniat de tov. preşedinte), şi nu pentru a rosti o cuvîntare de încheiere. Am cerut cuvîntul pentru o chestiune de regulament, şi anume pentru a ruga congresul să se abată de la regula şi normele stabilite. Există regula ca, după ce o hotărîre a fost adoptată, orice intervenţie în problema respectivă să fie considerată drept nereglementară. Rog congresul să-mi acorde 4—5 minute pentru a mă pronunţa împotriva unei hotărîri care în mod greşit a fost adoptată.

Cînd am aflat că congresul a adoptat această hotărîre şi că ea a fost susţinută de tov. Reazanov... (R e a z a n o v : „Nu-i adevărat !“) Bine că măcar o hotărîre absurdă a fost adoptată fără ca Reazanov să fie de acord. Într-adevăr, dacă ar fi fost vorba de o naivă domnişoară de nouăsprezece ani, care ar fi auzit abia ieri că există pe lumea asta comunism şi, după ce şi-ar fi pus o rochie albă cu panglicuţe roşii, ar fi spus că comuniştii sînt nişte negustori sinceri, atunci aşa ceva ar fi fost chiar caraghios, am fi rîs din toată inima, dar, în realitate, ce facem noi ? De unde o să ia bani „Pravda“, pe care aţi lipsit-o de anunţuri ? Se pune întrebarea : de cîţi bani are nevoie „Pravda“ ca să nu rămînă în urmă faţă de „Izvestiia“ ? Nu ştiţi ? Atunci nici eu nu ştiu !

www.dacoromanica.ro

7

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR CONGRESULUI 2 APRILIE

Tovarăşi ! Lucrările congresului nostru se apropie de sfîrşit.

Prima deosebire ce ne izbeşte cînd facem o comparaţie între acest congres şi cel precedent este o mai mare coeziune, o mai mare unanimitate, o mai mare unitate organizatorică.

Numai o mică parte a unei părţi din opoziţia de la congresul precedent s-a situat în afara partidului [84].

În problema sindicatelor şi a noii politici economice nu s-au manifestat divergenţe în partidul nostru sau, dacă s-au manifestat, ele au fost cu totul neînsemnate.

Ceea ce e esenţial şi principal, ceea ce ne-a adus „nou" acest congres, este dovada vie că duşmanii noştri, care au susţinut şi susţin într-una că partidul nostru îmbătrîneşte, că-şi pierde supleţea spiritului şi a întregului său organism, nu au dreptate.

Nu, noi nu ne-am pierdut această supleţe.

Cînd a trebuit — în urma situaţiei obiective ce s-a creat în Rusia şi în lumea întreagă — să mergem înainte, să pornim cu tot curajul, cu toată repeziciunea şi hotărîrea o ofensivă împotriva duşmanului, noi am pornit. Şi vom şti să facem şi pe viitor acest lucru ori de cîte ori va fi nevoie.

Prin aceasta noi am ridicat revoluţia noastră la o înălţime nemaivăzută în istorie. Nici o putere din lume, oricîte nenorociri, oricîte suferinţe şi chinuri ar mai putea ea să aducă milioanelor şi milioanelor de oameni, nu va putea să răpească principalele cuceriri ale revoluţiei noastre, fiindcă

www.dacoromanica.ro

acum aceste cuceriri nu mai sînt ale „noastre" — ele sînt cuceriri istorice de importanţă mondială.

Şi atunci cînd, în primăvara anului 1921, s-a văzut că detaşamentul nostru de avangardă, detaşamentul de avangardă al revoluţiei, este ameninţat de primejdia de a se rupe de masa poporului, de masa ţărănimii, pe care el trebuie s-o ducă înainte cu pricepere, am luat hotărîrea fermă şi unanimă de a efectua o retragere. Şi în anul care s-a scurs noi ne-am retras, în general, într-o ordine revoluţionară.

Revoluţiile proletariatului, aflate în plină maturizare în toate ţările înaintate din lume, nu vor putea să-şi rezolve sarcinile dacă capacitatea lor de a lupta şi ataca cu abnegaţie nu se va îmbina cu priceperea lor de a se retrage în ordine revoluţionară. Experienţa celei de-a doua etape a luptei noastre, experienţa retragerii, are să fie, probabil, şi ea de folos pe viitor muncitorilor, cel puţin în unele ţări, după cum experienţa noastră din prima fază a revoluţiei, experienţa ofensivei duse cu un curaj fără margini va fi, fără îndoială, de folos muncitorilor din toate ţările.

Acum am hotărît să declarăm că retragerea e terminată.

Asta înseamnă că toate sarcinile politicii noastre capătă un aspect nou.

Esenţial în momentul de faţă este ca avangarda să nu se teamă să depună eforturi pentru propria ei educare, pentru propria ei transformare, să recunoască deschis că nu posedă suficientă pregătire şi pricepere. Esenţial este ca în momentul de faţă să mergem mereu înainte, formînd o masă incomparabil mai largă şi mai puternică, şi neapărat împreună cu ţărănimea, dovedindu-i prin fapte, prin practică, prin experienţă, că noi învăţăm şi vom învăţa cum s-o ajutăm, cum s-o călăuzim. Această sarcină, în actuala situaţie internaţională şi cu actualul nivel al forţelor de producţie din Rusia, nu poate fi rezolvată altfel decît procedînd cu încetineală, cu prudenţă, cu seriozitate şi verificînd de o mie de ori în mod practic fiecare pas pe care-l facem.

Chiar dacă se vor găsi în partidul nostru unele glasuri care să se ridice împotriva acestei înaintări extrem de încete şi de prudente, ele vor avea un caracter cu totul izolat.

Partidul, în întregul său, a înţeles — şi va dovedi acum prin fapte că a înţeles — că e necesar ca în momentul de

www.dacoromanica.ro

față să-și organizeze munca în felul acesta, și numai în felul acesta. Și, din moment ce am înțeles acest lucru, vom fi în stare să ne atingem scopul.

Declar încheiate lucrările celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist din Rusia.

„Pravda" nr. 76 și „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 76 din 4 aprilie 1922

www.dacoromanica.ro

PROIECT DE HOTĂRÎRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA MUNCII SECRETARIATULUI

Comitetul Central însărcinează Secretariatul să stabilească în mod precis şi să respecte cu stricteţe programul orelor de primire şi să-l dea publicităţii ; totodată să se adopte regula că, în afară de munca de conducere cu adevărat principială, secretarii nu trebuie să-şi asume personal nici o altă atribuţie care poate fi încredinţată ajutorilor şi secretarilor lor tehnici.

Tovarăşului Stalin i se trasează sarcina să-şi găsească de urgenţă locţiitori şi ajutori care să-l scutească de orice muncă (cu excepţia celei de conducere principială) în instituţiile sovietice.

Comitetul Central însărcinează Biroul Organizatoric şi Biroul Politic ca în termen de două săptămîni să prezinte lista de candidaturi pentru funcţiile de membri ai colegiului şi de locţiitori de comisari ai Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti [85].

Scris la 3 aprilie 1922 *Se tipăreşte după manuscris*

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

www.dacoromanica.ro

AM PLĂTIT PREA SCUMP [86]

Închipuiţi-vă că un reprezentant al comuniştilor trebuie să pătrundă într-un local în care împuterniciţii burgheziei îşi fac propaganda lor în faţa unei adunări de muncitori destul de numeroasă. Închipuiţi-vă apoi că pentru intrarea în acest local burghezia ne-ar cere să-i plătim o taxă destul de ridicată. Dacă această taxă n-a fost stabilită dinainte, va trebui, bineînţeles, să ne tocmim, pentru a nu împovăra prea mult bugetul partidului nostru. Dacă am accepta să plătim prea scump pentru intrarea în acest local, am comite, fără îndoială, o greşeală. Dar e mai bine să plătim scump —cel puţin atîta timp cît n-am învăţat cum trebuie să ne tocmim —, decît să renunţăm la posibilitatea de a ne spune cuvîntul în faţa unor muncitori care pînă acum s-au aflat, ca să zic aşa, în „posesia" exclusivă a reformiştilor, adică a celor mai credincioşi prieteni ai burgheziei.

Această comparaţie mi-a venit în minte cînd am citit în „Pravda" de astăzi ştirea telegrafică din Berlin în legătură cu condiţiile în care s-a ajuns la un acord între reprezentanţii celor trei Internaţionale.

Reprezentanţii noştri, după convingerea mea, au procedat greşit acceptînd următoarele două condiţii : prima condiţie — ca Puterea sovietică să nu aplice pedeapsa cu moartea în procesul celor 47 de socialişti-revoluţionari ; a doua condiţie — ca Puterea sovietică să îngăduie unor reprezentanţi ai celor trei Internaţionale să asiste la proces.

Aceste două condiţii nu sînt altceva decît o concesie politică făcută burgheziei reacţionare de către proletariatul

www.dacoromanica.ro

revoluționar. Dacă se mai îndoiește cineva de justețea acestei definiții, atunci, pentru a dezvălui întreaga naivitate politică a unui asemenea om, va fi de ajuns să i se pună următoarea întrebare: ar consimți guvernul englez, sau oricare alt guvern din zilele noastre, ca niște reprezentanți ai celor trei Internaționale să asiste la procesul muncitorilor irlandezi acuzați de a fi pornit o răscoală [87]? Sau la procesul intentat muncitorilor din Africa de sud, care sînt acuzați că au făcut recent o răscoală [88]? Va consimți oare guvernul englez sau un alt guvern, în aceste cazuri sau în altele similare, să facă promisiunea că n-are să aplice pedeapsa cu moartea față de adversarii săi politici? E de ajuns să reflectezi cît de cît asupra acestei chestiuni, pentru a înțelege următorul adevăr simplu: în întreaga lume avem de-a face cu o luptă a burgheziei reacționare împotriva proletariatului revoluționar. În cazul de față, Internaționala Comunistă, care reprezintă în această luptă una din părți, face o concesie politică celeilalte părți, burgheziei reacționare. Căci toată lumea știe (afară, bineînțeles, de cei ce vor să ascundă un adevăr evident) că socialiștii-revoluționari au tras cu armele în comuniști și au pus la cale răscoale împotriva lor, acționînd de fapt, iar uneori și formal, în front unic cu întreaga burghezie reacționară internațională.

Se pune întrebarea: ce concesie ne-a făcut, în schimb, burghezia internațională? La această întrebare nu se poate da decît un singur răspuns: nu ne-a făcut nici o concesie.

Numai niște raționamente menite să ascundă acest adevăr simplu și limpede al luptei de clasă, numai niște raționamente care urmăresc să arunce praf în ochii muncitorilor și ai maselor de oameni ai muncii pot încerca să ascundă acest adevăr evident. Prin acordul semnat la Berlin de către reprezentanții Internaționalei a III-a, noi am și făcut două concesii politice burgheziei internaționale. Dar noi n-am obținut, în schimbul lor, nici o concesie din partea burgheziei.

Reprezentanții Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a II$^{1}/_{2}$ au jucat rolul unor șantajiști care au smuls proletariatului o concesie politică în favoarea burgheziei, refuzînd totodată, în mod categoric, să obțină sau cel puțin

www.dacoromanica.ro

să încerce să obţină din partea burgheziei internaţionale vreo concesie politică faţă de proletariatul revoluţionar. Acest fapt politic incontestabil a fost, bineînţeles, estompat de către abilii reprezentanţi ai diplomaţiei burgheze (burghezia a învăţat, în decurs de veacuri, pe reprezentanţii clasei sale să fie buni diplomaţi), însă încercarea de a estompa un fapt nu schimbă cîtuşi de puţin faptul însuşi. Dacă cutare sau cutare reprezentanţi ai Internaţionalei a II-a şi ai Internaţionalei a II1/2 au fost, direct sau indirect, legaţi de burghezie, aceasta este, în cazul de faţă, o chestiune de ordin cu totul secundar. Noi nu le aducem învinuirea de a fi avut o legătură directă cu burghezia. În cazul de faţă nu importă cîtuşi de puţin dacă a existat o legătură directă sau una indirectă şi destul de încurcată. Ceea ce importă aici e că Internaţionala Comunistă, sub presiunea împuterniciţilor Internaţionalei a II-a şi ai Internaţionalei a II1/2, a făcut o concesie politică burgheziei internaţionale şi că noi n-am obţinut în schimb nici o concesie.

Ce concluzie trebuie trasă de aici ?

În primul rînd, că Radek, Buharin şi ceilalţi tovarăşi care reprezentau Internaţionala Comunistă au procedat greşit.

Mai departe. Rezultă oare de aici că trebuie să anulăm acordul semnat de ei ? Nicidecum. Eu cred că o asemenea concluzie ar fi greşită şi că nu e cazul să anulăm acest acord. Trebuie doar să tragem concluzia că de data asta diplomaţii burghezi au fost mai abili decît ai noştri şi că altă dată — dacă taxa pentru intrarea în local nu va fi dinainte stabilită — va trebui să ne tocmim şi să manevrăm cu mai multă abilitate. Va trebui să ne fixăm drept regulă să nu facem concesii politice burgheziei internaţionale (oricît de abil ar fi camuflate aceste concesii de orice fel de intermediari) dacă nu vom obţine în schimb, din partea burgheziei internaţionale, concesii mai mult sau mai puţin echivalente faţă de Rusia Sovietică sau faţă de alte detaşamente ale proletariatului internaţional care luptă împotriva capitalismului.

S-ar putea ca comuniştii italieni şi o parte din comuniştii şi sindicaliştii francezi, care erau împotriva tacticii fron-

www.dacoromanica.ro

tului unic, să tragă din raţionamentele de mai sus concluzia că această tactică este greşită [89]. O asemenea concluzie ar fi vădit eronată. Dacă împuterniciţii comuniştilor au plătit prea scump pentru intrarea într-un local în care li se oferă o oarecare posibilitate, deşi destul de redusă, de a se adresa muncitorilor care se află şi azi în „posesia" exclusivă a reformiştilor, trebuie ca pe viitor să ne străduim să îndreptăm această greşeală. Dar ar fi să facem o greşeală incomparabil mai mare dacă am respinge orice condiţii şi orice taxă pentru a pătrunde în acest local închis şi destul de bine păzit. Greşeala lui Radek, a lui Buharin şi a altor tovarăşi e destul de mică, şi ea este cu atît mai mică cu cît noi nu riscăm decît cel mult ca adversarii Rusiei Sovietice, încurajaţi de rezultatele Conferinţei de la Berlin, să organizeze două-trei atentate, poate reuşite, împotriva unor persoane izolate. Fiindcă ei ştiu acum dinainte că pot să tragă în comunişti şi că au toate şansele ca o conferinţă de felul celei de la Berlin să împiedice pe comunişti să tragă în ei.

Dar, în orice caz, noi tot am făcut o anumită breşă în localul închis. Tov. Radek, în orice caz, a reuşit să demaşte, fie şi numai în faţa unei părţi dintre muncitori, refuzul Internaţionalei a II-a de a înscrie printre lozincile de demonstraţie anularea tratatului de la Versailles [90]. Cea mai mare greşeală a comuniştilor italieni şi a unei părţi din comuniştii şi sindicaliştii francezi constă în aceea că ei se mulţumesc cu ceea ce ştiu. Ei se mulţumesc să ştie precis că reprezentanţii Internaţionalei a II-a şi ai Internaţionalei a II1/2, precum şi domnii Paul Levi, Serrati etc. sînt nişte împuterniciţi extrem de abili ai burgheziei şi promotori foarte pricepuţi ai influenţei acesteia. Dar oamenii şi muncitorii care într-adevăr ştiu în mod sigur acest lucru şi care înţeleg într-adevăr însemnătatea lui constituie, fără îndoială, o minoritate atît în Italia cît şi în Anglia, atît în America cît şi în Franţa. Comuniştii nu trebuie să fiarbă în propria lor zeamă, ci să înveţe să acţioneze în aşa fel încît, fără să se dea în lături de la anumite sacrificii, fără să se teamă de greşeli, care sînt inevitabile la începutul oricărei acţiuni noi şi grele, să pătrundă în localul închis, unde reprezentanţii burgheziei îşi exercită influenţa lor asupra muncitorilor. Comuniştii care nu vor să înţeleagă şi

www.dacoromanica.ro

să învețe acest lucru nu pot nădăjdui să obțină majoritatea în rîndurile muncitorilor sau, în orice caz, îngreuiază și întîrzie obținerea unei asemenea majorități. Or, pentru comuniști și pentru toți adevărații adepți ai revoluției muncitorești așa ceva este cu totul de neiertat.

Burghezia, prin comportarea diplomaților ei, a dovedit încă o dată că este mai abilă decît reprezentanții Internaționalei Comuniste. Acestea sînt învățămintele pe care ni le oferă Conferința de la Berlin. Aceste învățăminte noi nu le vom da uitării ; vom trage din ele toate concluziile necesare. Reprezentanții Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a II$^{1}/_{2}$ au nevoie de frontul unic, deoarece speră că concesiile excesive pe care le-am face ar duce la slăbirea noastră ; ei speră să pătrundă în sediul nostru, al comuniștilor, fără să plătească nici o taxă ; ei speră că prin tactica frontului unic vor putea să convingă pe muncitori de justețea tacticii reformiste și de caracterul greșit al tacticii revoluționare. Noi avem nevoie de front unic pentru că sperăm să-i convingem de contrariul pe muncitori. Iar greșelile reprezentanților noștri comuniști le vom pune pe seama lor și a partidelor care comit asemenea greșeli și vom căuta să tragem învățăminte din exemplul acestor greșeli, pentru ca pe viitor ele să nu se mai repete. În nici un caz nu vom pune greșelile comuniștilor noștri pe seama maselor proletariatului, care în întreaga lume are de făcut față asaltului capitalului aflat în plină ofensivă. Pentru a ajuta aceste mase în lupta pe care o duc împotriva capitalului, pentru a le ajuta să înțeleagă „complicatul mecanism" al celor două fronturi în întreaga economie internațională și în întreaga politică internațională, noi am adoptat tactica frontului unic și o vom aplica pînă la capăt.

Dictat la telefon
la 9 aprilie 1922

„Pravda" nr. 81 din 11 aprilie 1922
Semnat : L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISORI CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PROIECTE DE HOTĂRÎRI

1

Tov. Molotov, vă rog să trimiteţi pe rînd, membrilor Biroului Politic, spre votare, prezentul articol şi următoarele propuneri făcute de mine.

1. Să nu ridice obiecţii împotriva publicării prezentului articol al tov. Lenin în numărul de marţi al ziarelor „Izvestiia" şi „Pravda".

2. Să se dea directivă presei de partid şi sovietice să facă o apreciere, din punctul de vedere menţionat, asupra acordului de la Berlin, dezvăluind în mod deosebit de amănunţit faptul exact al legăturii efective dintre socialiştii-revoluţionari şi menşevici — dintre aripa de dreapta a acestor partide —, de o parte, şi burghezia internaţională, de altă parte.

3. Să se urgenteze, în scopul menţionat, editarea în toate limbile europene a broşurii lui Savinkov „Lupta împotriva bolşevicilor" şi a broşurii lui St. Ivanovici „Declinul social-democraţiei ruse", explicîndu-se în mod amănunţit că amîndouă aceste broşuri au dovedit că între aripa de dreapta a menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari, de o parte, şi reacţiunea internaţională, de altă parte, există o legătură reală.

4. Să i se încredinţeze tovarăşului Troţki misiunea de a urmări ca aceste materiale şi altele de acest fel să fie editate în toate limbile, cît mai repede cu putinţă, şi ca ele să fie însoţite de explicaţiile cuvenite.

www.dacoromanica.ro

5. Să i se comunice, telegrafic, tovarăşului Radek să vină cît mai repede la Moscova cu procesele-verbale complete ale Conferinţei de la Berlin.

6. Să i se interzică tovarăşului Buharin să se întoarcă în ţară ; să fie obligat să plece la tratament.

Lenin

Dictat la telefon la 9 aprilie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după textul consemnat de secretară (o copie dactilografiată)

2

Tovarăşului Stalin pentru Biroul Politic

Dată fiind propunerea făcută de tov. Zinoviev, acum sînt de părere să nu fie chemat Radek, ci să i se ceară numai să trimită cu poşta diplomatică toate procesele-verbale amănunţite ale Conferinţei de la Berlin.

Sînt categoric împotrivă ca Buharin să vină încoace, deoarece în felul acesta şi-ar întrerupe tratamentul fără să fie nevoie [91].

Lenin

Dictat la telefon la 10 aprilie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE CHARLES P. STEINMETZ [92]

Moscow. 10. IV. 1922

Dragă mister Steinmetz !

Vă mulţumesc din suflet pentru scrisoarea dumneavoastră amicală din 16. II. 1922. Spre ruşinea mea, trebuie să recunosc că am auzit pentru prima oară numele dumneavoastră abia acum cîteva luni, de la tovarăşul Krjijanovski, fost preşedinte al „Comisiei de stat pentru elaborarea planului de electrificare a Rusiei", iar în prezent preşedinte al „Comisiei de stat a planificării". El mi-a vorbit despre locul remarcabil pe care-l deţineţi dumneavoastră printre electrotehnicienii din întreaga lume.

Tovarăşul Martens, prin relatările sale, m-a ajutat să vă cunosc acum mai bine. Din cele spuse de dînsul mi-am dat seama că ceea ce vă face să nutriţi simpatii faţă de Rusia Sovietică sînt, pe de o parte, concepţiile dumneavoastră social-politice, iar pe de altă parte faptul că dumneavoastră, ca reprezentant al electrotehnicii — şi asta într-una din ţările cele mai înaintate sub raportul dezvoltării tehnice —, v-aţi convins de necesitatea şi inevitabilitatea înlocuirii capitalismului printr-o nouă orînduire socială, care va introduce o reglementare planificată a economiei şi va asigura bunăstarea pentru întreaga masă a poporului, pe baza electrificării unor ţări întregi. În toate ţările lumii creşte — mai încet decît ar fi de dorit, dar nestăvilit şi necontenit — numărul reprezentanţilor ştiinţei, tehnicii şi artei care se conving de necesitatea înlocuirii capitalismului printr-o altă orînduire social-economică şi pe care „îngrozitoarele dificultăţi" („terrible difficulties") întîmpinate de Rusia Sovietică în lupta ei împotriva întregii lumi capitaliste nu-i

www.dacoromanica.ro

îndepărtează, nu-i sperie, ci, dimpotrivă, îi fac să fie conştienţi de inevitabilitatea luptei şi de necesitatea de a lua parte, în limita posibilităţilor, la această luptă, ajutînd noului să învingă vechiul.

Aş vrea, îndeosebi, să vă mulţumesc pentru propunerea dumneavoastră de a ajuta Rusia prin sfaturi, indicaţii etc. Faptul că între Rusia Sovietică şi Statele Unite nu există relaţii oficiale, recunoscute prin lege, face ca realizarea practică a acestei propuneri să fie extrem de dificilă, atît pentru noi cît şi pentru dumneavoastră ; de aceea îmi permit să public atît scrisoarea dumneavoastră cît şi răspunsul meu, în speranţa că numeroase persoane care locuiesc în America sau în ţările care sînt legate, prin acorduri comerciale, atît de Statele Unite cît şi de Rusia vă vor ajuta (prin informaţii, traduceri din limba rusă în cea engleză etc.) să vă realizaţi intenţia de a ajuta Republica sovietică.

Cu salutări cordiale,

al dumneavoastră, *Lenin*

„Pravda" nr. 85 din 19 aprilie 1922
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, cu îndreptările făcute de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

OBSERVAŢII ŞI PROPUNERI LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE AL COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR CONFERINŢEI CELOR TREI INTERNAŢIONALE

SCRISORI CĂTRE G. E. ZINOVIEV [*]

1

La punctul 1 propun o completare : să se explice deosebit de amănunţit 1) legătura efectivă care există între menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de la noi şi frontul comun al moşierilor şi burgheziei împotriva Puterii sovietice, acordîndu-se, în acest scop, o atenţie specială broşurii lui Savinkov „Lupta împotriva bolşevicilor" (Varşovia, 1920), precum şi broşurii lui St. Ivanovici „Declinul social-democraţiei ruse", deoarece din ele se vede deosebit de clar ceea ce se ştie, desigur, dintr-o serie de alte documente, şi anume că, formal, aripa de dreapta a menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari se ascunde sub titulatura unui partid comun, dar în realitate acţionează cu totul independent ; 2) să se acorde o deosebită atenţie explicării identităţii care există între menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de la noi şi liderii Internaţionalelor a II-a şi a II$^{1}/_{2}$, ca şi explicării pericolului cu totul aparte pe care-l prezintă ultima broşură a lui Otto Bauer, în care se propune şi se pledează de fapt pentru o retragere în faţa capitalismului izvorîtă din panică. O asemenea propagandă nu putem s-o calificăm altfel decît am calificat atitudinea celor ce propagau fuga dezordonată de pe front în timpul războiului.

Cu punctul 2 sînt de acord.

La punctul 3 :

În această privinţă am unele îndoieli, întrucît socot că hotărîrea prin care se cere în mod expres unanimitatea ar trebui, pe cît se pare, să ne ferească de greşeli, iar apelurile făcute în comun pe teme care explică punctele con-

www.dacoromanica.ro

firmate de Conferința de la Berlin (apărarea Rusiei Sovietice etc.) ne vor fi extrem de utile, deoarece pe viitor le vom folosi în repetate rînduri pentru a demasca contradicțiile în care s-au încurcat adversarii noștri.

La punctul 4 : perfect de acord.

La punctul 5 : n-am de făcut obiecții.

La punctul 6 :

Nu înțeleg sensul acestui punct, deoarece cred că acordul de la Berlin va trebui să-l ratificăm îndată ce vom primi textul oficial al hotărîrilor adoptate, sau poate că ar fi și mai bine să-l ratificăm imediat, cu o rezervă, și anume în sensul că se ratifică chiar textul care a fost publicat în „Pravda" din 9 aprilie.

V-aș ruga îndeosebi să faceți totul pentru a trimite cît mai repede, printr-un curier special, textul complet al procesului-verbal al Conferinței de la Berlin și să verificați dacă acest proces-verbal a fost semnat de reprezentanții oficiali ai celor trei Internaționale.

Lenin

Dictat la telefon
la 11 aprilie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după textul consemnat de secretară (o copie dactilografiată)

2

Tov. Zinoviev

La acele puncte din hotărîrea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste în legătură cu care am avut un schimb de scrisori azi dimineață ar trebui să se adauge și ceea ce urmează :

Criticii aduse politicii pe care o promovează Internaționalele a II-a și a II^1/$_2$ trebuie să i se dea întrucîtva un alt caracter, și anume să se imprime acestei critici (îndeosebi în adunările la care participă muncitori adepți ai Internaționalelor a II-a și a II^1/$_2$, precum și în foile volante și arti-

www.dacoromanica.ro

colele publicate în special pentru ei) un caracter mai explicativ, să se procedeze cu deosebită răbdare și chibzuință, fără a-i speria cu cuvinte tari pe acești muncitori, ci explicîndu-le contradicția flagrantă care există între lozincile ce au fost adoptate de reprezentanții lor la Berlin (de pildă lupta împotriva capitalului, ziua de lucru de 8 ore, apărarea Rusiei Sovietice, ajutorarea celor înfometați) și întreaga politică reformistă.

Poate că înainte de a publica toate astea ar trebui să se controleze dacă hotărîrile adoptate la Berlin au fost ratificate de Internaționalele a II-a și a II1/2.

Lenin

Dictat la telefon
la 11 aprilie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR (A VICEPREŞEDINŢILOR C.C.P. ŞI C.M.A.) [94]

I. SARCINILE GENERALE ŞI FUNDAMENTALE ALE VICEPREŞEDINŢILOR

1. Principala atribuţie a vicepreşedinţilor, pentru care ei răspund în mod special şi căreia trebuie să-i subordoneze totul, constă în a controla aplicarea efectivă a decretelor, legilor şi hotărîrilor, a reduce numărul de salariaţi ai instituţiilor sovietice, a urmări reglementarea şi simplificarea lucrărilor de birou ale acestor instituţii, a lupta împotriva birocratismului şi a tărăgănelii.

Restul nu este decît o precizare a acestei sarcini fundamentale sau o completare a ei prin unele amănunte.

Vicepreşedinţii sînt însărcinaţi :

2. Să urmărească ca examinarea problemelor de stat în celelalte instituţii, atît în cele sovietice cît şi în cele de partid (Prezidiul C.E.C. din Rusia, Biroul Politic şi Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. din Rusia etc., fără nici un fel de excepţie), să nu se facă decît cu ştiinţa şi cu participarea vicepreşedinţilor.

3. Să despovăreze în cît mai mare măsură Consiliul Comisarilor Poporului şi Consiliul Muncii şi Apărării de problemele mărunte, care pot fi rezolvate în parte (şi mai ales) de direcţiile departamentelor de resort, iar în parte (şi anume în cazurile urgente şi extrem de importante) prin dispoziţii directe ale vicepreşedinţilor.

4. Să vegheze cu rigurozitate ca şedinţele operative ale *Consiliului Muncii şi Apărării* şi mai ales *Micul Consiliu al Comisarilor Poporului* să nu-şi extindă activitatea peste ceea

www.dacoromanica.ro

План речи на 29.III.1922:

1. О [illegible] краеугольных изд. сад. 6.III 922. (+ добавить сюда - вступ. часть. см. речь «о Ж.» - ее здесь!)

2. ИМП. Ж. нужда сам „бояре":
(а). Привычка „сытых" с „тонкой" ж-кой.

3. (б) Чувство социальной тот. и ка-питаль. предрассудок („Ж. - и у нас!" „Ж. чтоб!").

4. „Достоинство". Сословн. чт. равн. и чувств. равенства сословий. (Ж. - тайна. Тебе, друзья!).

(2)

5. Остаточ. явления. В сельск. ещё кулак" а в сельск: на корчме, на сходке, а на деловых улиц, „перекурировка сил" = подкуп. Деловая перекурировка [illegible] = взятка. Рабочее дело. Социализм.

6. Ж. „на ферме"? Чтение „Сельск.": нужен сознательный читатель.

7. Ж. в деревне? Чем не жанр? Культурность, умение читать? (б). Ж. вне закона.

8. Тодорский, с. 62, подр. Ж. в Г. 1919! два типичных примера

9. Пример № 1: ШМО бр. с братом ИК. Конь с белой корявой. Чем „он" (без Ж.) не жанр? Культурность. (Ж. - Ж. ШМО не ИК.)

10. Пример № 2: Как „он" („она") передает информацию? (с Волги). (Тут же каждый умеет упр. + культ. наблюдать)

11. „Достоинство": пример.... к будущему году! (Ж. - конец: Ж.!)

12. Итог: вновь доказано у нас одну ж. победу в ИМП: и побед. и ж. Вопрос „тонко" в культурности!

13. Бесконфликтность (б). ж. ж. и ка) вижу в этом корень в их победу! Контраст! обоих достоинств и недостатков от победы.
(а). Отс. дем. рев. они „зрят"! Прорыв нам (ИМП недавно 84 год.!)
(б). Вопрос не Ж.: двух Ж. и реакц. Ж. и у нас?
(в). Сов. нуж. Первое в мире. Ж. знает: культ. первого сорта!"
Пути преодоления. Чтение, и газеты, недостатки: феодал. соц. этика. Мещанство подсознат.

14. О каком „Ж. чтец" теперь культурн. надо? (Сам. оборот).

www.dacoromanica.ro

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Planul cuvîntării pentru 27. III. 1922".—
25—26 martie 1922

www.dacoromanica.ro

ce e neapărat necesar, să nu-şi complice activitatea şi sarcinile ce le revin, să nu permită o umflare birocratică şi o hipertrofie a funcţiilor lor, ci să ceară fiecărui comisar al poporului şi fiecărei instituţii în parte să manifeste mai multă iniţiativă în muncă şi mai mult spirit de răspundere.

5. Să determine pe comisarii poporului şi instituţiile autonome să-şi exercite conducerea în mod independent şi cu spirit de răspundere, în limita drepturilor ce le-au fost acordate şi a obligaţiilor ce le revin.

6. Să vegheze ca răspunderea — în primul rînd a membrilor colegiilor şi a celor mai de seamă lucrători sovietici, iar apoi şi a tuturor celorlalţi lucrători din aparatul de stat — să fie stabilită în mod absolut exact şi individual ; să ducă o luptă necruţătoare împotriva lipsei de precizie şi claritate ce domneşte azi în problema atribuţiilor ce revin fiecăruia în parte, ca şi împotriva totalei lipse de răspundere ce decurge de aici.

7. Să cunoască personal un anumit număr de lucrători sovietici nu numai dintre cei superiori, dar neapărat şi dintre cei mijlocii şi dintre cei din veriga de jos, chemîndu-i la ei sau, în limita posibilităţilor, deplasîndu-se la diferite instituţii din Moscova şi din provincie, în scopul verificării şi selecţionării oamenilor, ca şi în acela al îmbunătăţirii efective a aparatului de stat.

8. Să treacă la o situaţie specială acele comisariate ale poporului, sau secţii şi instituţii ale lor, care pentru o anumită perioadă de timp capătă o importanţă cu totul deosebită şi să le sprijine cît mai mult prin asigurarea lor cu lucrători şi fonduri, ca şi prin indicaţii personale date de vicepreşedinţi etc.

II. PROBLEME SPECIALE CARE PRIVESC MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR

9. Aproximativ $^{9}/_{10}$ din munca vicepreşedinţilor trebuie să fie consacrată comisariatelor economice ale poporului, iar $^{1}/_{10}$ celorlalte comisariate.

www.dacoromanica.ro

10. Pentru viitorul apropiat, pe primul plan trec problemele financiare, cărora vicepreşedinţii trebuie să le acorde cea mai mare atenţie.

11. Deosebit de urgentă este introducerea sistemului premial, retribuirea salariaţilor sovietici în funcţie de volumul operaţiilor comerciale şi de mărimea beneficiului realizat de Comisariatul poporului pentru comerţul exterior, de cooperaţie şi de celelalte instituţii care fac comerţ.

Este necesar să se procedeze la studierea şi pregătirea sistematică a unor măsuri în vederea extinderii sistemului premial asupra retribuirii tuturor lucrătorilor sovietici în general.

12. Toate pregătirile pentru crearea unui Comisariat special al poporului pentru comerţul interior sau pentru contopirea acestui departament cu Comisariatul poporului pentru comerţul exterior sau cu Consiliul economic superior trebuie sistate. Urmează ca pe lîngă *Consiliul Muncii şi Apărării* să fie înfiinţată o „*Comisie pentru comerţul interior*", cu caracter special, care să aibă pe lîngă ea un secretariat cu un efectiv minim, iar ca organe locale unice comisiile economice guberniale.

13. Este extrem de important să fie urmărită activitatea trusturilor de stat, în vederea separării acelora dintre ele care sînt organizate în mod satisfăcător de celelalte — majoritatea — care sînt foarte defectuos organizate şi care urmează să fie neapărat desfiinţate ; să se verifice rolul (efectiv) pe care îl au comuniştii în conducerea trusturilor de stat ; să se stabilească persoanele care să răspundă efectiv pentru munca respectivă şi pentru desfăşurarea ei cu succes.

14. Este necesar ca fiecare vicepreşedinte să-şi asume răspunderea pentru organizarea uneia sau a două secţii sau instituţii model într-un comisariat al poporului, în vederea elaborării unor norme pentru schema de organizare, a verificării acestor norme, a introducerii celor mai bune metode de lucru şi a celor mai bune măsuri de control.

Metodele de lucru, mijloacele de ridicare a productivităţii muncii şi măsurile de control ce vor fi elaborate în

www.dacoromanica.ro

aceste instituţii, care vor fi puţine la număr, dar vor fi într-adevăr instituţii model, trebuie să fie apoi introduse, treptat, în toate instituţiile sovietice.

Dată fiind importanţa excepţională a acestei probleme, ca şi împotrivirea dîrză opusă de birocraţia sovietică, care se cramponează de vechile sisteme birocratice, este neapărat necesar să ducem o luptă perseverentă pentru crearea cîtorva instituţii model, care să servească drept exemplu şi îndreptar pentru celelalte. De comun acord cu instituţiile corespunzătoare (Comitetul Central al Sindicatului lucrătorilor din instituţiile de stat, Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia, Institutul pentru organizarea muncii etc. etc.) şi sub supravegherea vicepreşedinţilor trebuie să se traducă şi să se publice cele mai noi şi mai bune scrieri, în special americane şi germane, cu privire la organizarea muncii şi a administraţiei.

15. Trebuie efectuată — pentru început fie şi într-un număr cu totul redus de instituţii — o nouă repartizare a comuniştilor în cadrul instituţiilor de stat, urmărindu-se ca ei să ocupe numai astfel de posturi (atît în vîrful scării ierarhice, cît şi pe treapta ei cea mai de jos) care să le permită să controleze în mod efectiv felul cum se desfăşoară munca, să lupte în mod efectiv împotriva birocratismului şi tărăgănelii, să obţină în mod efectiv o îmbunătăţire imediată a situaţiei şi să uşureze soarta acelor cetăţeni nefericiţi cărora le e dat să aibă de-a face cu aparatul nostru sovietic, care nu e bun de nimic.

Trebuie acordată o deosebită atenţie comuniştilor care deţin posturi pe treptele de jos ale scării ierarhice, fiindcă în realitate ei prezintă adeseori o importanţă mai mare decît cei de la vîrf.

16. Dările de seamă ale comisiilor economice guberniale trebuie citite regulat : în primul rînd de membrii Comisiei de stat a planificării şi de lucrătorii de la Direcţia centrală de statistică, ca şi de cei de la „Ekonomiceskaia Jizn“ [95], în aşa fel ca fiecare dintre cei ce le citesc să poată întocmi scurte relatări pentru presă sau pentru instituţiile respective şi să răspundă pentru prezentarea la timp a indicaţiilor şi concluziilor necesare ; în al doilea rînd, de un grup for-

www.dacoromanica.ro

mat din (cel puţin) cîteva zeci de comunişti, care, pe cît e posibil, să nu fie recrutaţi dintre lucrătorii instituţiilor respective şi care să poată deci să citească dările de seamă nu dintr-un punct de vedere departamental, ci numai dintr-un punct de vedere comunist.

Grupul de la Petrograd, de sub conducerea tovarăşului Miliutin, trebuie să se ocupe de distribuirea dărilor de seamă ale comisiilor economice guberniale, pentru ca ele să fie citite şi folosite în ziare şi reviste, în broşurile de sinteză etc.

Trebuie dusă o luptă necontenită pentru lărgirea treptată a cercului de dări de seamă ale diferitelor instituţii economice (şi ale comisiilor economice judeţene, ale trusturilor de stat, ale „societăţilor mixte" etc. etc.), care să fie neapărat publicate, căci fără a deprinde o parte din ce în ce mai mare din populaţie să consulte, la biblioteci, asemenea dări de seamă, nici vorbă nu poate fi de o transformare reală a unei ţări semiasiatice într-o ţară civilizată şi socialistă.

17. Ziarul „Ekonomiceskaia Jizn" trebuie să devină un organ efectiv al *Consiliului Muncii şi Apărării*, un *organ de conducere economică*. Cei doi vicepreşedinţi trebuie să citească regulat acest ziar şi să lupte fără cruţare împotriva tendinţei, care se observă la toţi publiciştii şi lucrătorii din aparatul de stat, de a-l reduce la nivelul unei obişnuite publicaţii „semiindependente", burghezo-intelectualiste, care să înregistreze „opinii", puncte de vedere şi gîlcevi, şi care să nu prezinte o sinteză a dărilor de seamă, să nu controleze dacă ele sînt trimise în mod regulat, să nu facă o serioasă analiză a activităţii economice a *diferitelor instituţii*, să nu prezinte o serioasă critică a instituţiilor, *persoanelor*, metodelor de muncă etc., arătînd dacă ele corespund sau nu.

Pentru a face din „Ekonomiceskaia Jizn" un adevărat organ de *conducere economică*, un adevărat organ de construcţie socialistă, va trebui să luptăm ani de-a rîndul, dar cu atît mai mult este nevoie de o luptă necontenită şi sistematică.

18. Acelaşi lucru se poate spune şi despre Direcţia centrală de statistică. Ea nu trebuie să fie un organ „academic" şi „independent", aşa cum este acum — potrivit vechii tradiţii burgheze — în proporţie de $^{9}/_{10}$, ci un organ de con-

www.dacoromanica.ro

strucţie socialistă, de verificare, de control, de evidenţă a ceea ce trebuie să ştie statul socialist acum, imediat, în primul rînd. Şi aici rezistenţa vechilor deprinderi va fi inevitabil foarte dîrză ; cu atît mai dîrză trebuie să fie lupta. (Rog pe vicepreşedinţi să citească corespondenţa mea pe această temă din vara anului 1921 cu redactorul ziarului „Ekonomiceskaia Jizn" şi cu Direcţia centrală de statistică*.)

III. SISTEMUL DE LUCRU AL VICEPREŞEDINŢILOR ; APARATUL LOR

19. Vicepreşedinţii trebuie să se debaraseze, pe cît posibil, de chestiunile mărunte şi de întrevederile de prisos cu comisarii poporului şi cu membrii colegiilor, care în mod obişnuit le răpesc prea mult timp, lipsindu-i astfel de posibilitatea de a se ocupa de controlul muncii efective.

20. Vicepreşedinţii trebuie să înceteze, pe cît e posibil, de a mai face parte din diferite comisii.

21. Vicepreşedinţii trebuie să urmărească pe toate căile desfiinţarea comisiilor existente (care în proporţie de 9/10 sînt inutile şi au proprietatea de a renaşte foarte curînd după desfiinţarea lor într-o formă oarecum diferită) şi să împiedice crearea de noi comisii.

22. În cazurile cînd instituirea unor comisii este neapărat necesară, vicepreşedinţii trebuie să evite cu orice chip să participe personal la lucrările acestora, limitîndu-se, pe cît e posibil, la aprobarea definitivă a hotărîrilor lor sau la accelerarea lucrărilor lor şi la trimiterea hotărîrilor lor spre aprobare, potrivit normelor stabilite.

23. Aparatul vicepreşedinţilor este format, în primul rînd, din membrii direcţiei treburilor *Consiliului Comisarilor Poporului* şi *Consiliului Muncii şi Apărării* şi din adjuncţii şi secretarii lor. Acest aparat nu trebuie în nici un caz să fie lărgit peste minimul absolut necesar — şi anume peste limitele în care el este pe deplin accesibil supravegherii *personale* a vicepreşedinţilor (adică să nu fie prea mare). În

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 110—113, şi Opere, vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, p. 10—19. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

al doilea rînd, vicepreşedinţii dau diverse însărcinări diferiţilor membri ai Micului Consiliu al Comisarilor Poporului. În al treilea rînd, principalul aparat al vicepreşedinţilor trebuie să-l constituie Comisariatul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească.

Vicepreşedinţii îşi aleg personal colaboratori şi executanţi din acest comisariat al poporului, îi îndrumează şi îi controlează în munca lor, căutînd îndeosebi să asigure, în acest sens, o mai largă participare a muncitorilor şi ţăranilor fără partid (lucru extrem de greu, dar fără dezvoltarea lui treptată Puterea sovietică este inevitabil condamnată la pieire).

24. Vicepreşedinţii trebuie să caute să aplice ei singuri, mai des decît pînă acum, sancţiuni administrative pentru manifestările de birocratism, tărăgăneală, nepăsare, neglijenţă etc. (să se accelereze definitivarea proiectului de lege în legătură cu această problemă, care a fost pregătit de tov. Ţiurupa). În cazuri mai serioase este necesar ca vinovaţii să fie destituiţi din funcţiile lor, deferiţi justiţiei şi, prin Comisariatul poporului pentru justiţie, să li se intenteze procese demonstrative, care să fie larg popularizate.

IV. CU PRIVIRE LA COORDONAREA MUNCII CELOR DOI VICEPREŞEDINŢI

25. Pentru stabilirea unei depline coordonări a muncii lor, cei doi vicepreşedinţi îşi vor trimite unul altuia cîte o copie de pe cele mai importante dispoziţii şi vor introduce în mod sistematic obiceiul de a se înregistra stenografic dispoziţiile, indicaţiile etc. date de ei verbal în cursul întrevederilor cu diferite persoane (desigur, într-o formă cît mai scurtă şi numai ceea ce e mai important). Numărul stenografelor din direcţia treburilor Consiliului Comisarilor Poporului trebuie sporit în aşa fel, încît tot timpul cît lucrează vicepreşedinţii să fie de serviciu două stenografe. În caz de nevoie, se vor comanda din străinătate cîteva dictafoane dintre cele mai bune.

26. Cele de mai sus se referă şi la rapoartele mai importante, atît la cele scrise, cît şi la cele verbale.

www.dacoromanica.ro

27. În cazurile absolut necesare şi în cele mai importante, vicepreşedinţii se sfătuiesc între ei pentru a ajunge la o unitate de vederi în ce priveşte sarcinile şi procedeele de a acţiona, precum şi pentru a înlătura, pe toate căile, paralelismul şi contradicţiile în muncă.

În cazul unor divergenţe de păreri între vicepreşedinţi, chestiunea urmează a fi rezolvată de preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului şi, în lipsa lui, de Biroul Politic al Comitetului Central sau de un tovarăş desemnat în mod special de el.

V. REPARTIZAREA MUNCII ÎNTRE VICEPREŞEDINŢI

28. Pentru lunile următoare, pînă ce se va adopta o hotărîre specială, se stabileşte următoarea repartizare a muncii între vicepreşedinţi :

29. Tov. Ţiurupa conduce şedinţele Marelui Consiliu al Comisarilor Poporului (după două ore de şedinţă, această sarcină va fi preluată de tov. Rîkov). Vicepreşedintele care nu prezidează trebuie să participe neapărat la şedinţele plenare ale Marelui Consiliu al Comisarilor Poporului şi ale Consiliului Muncii şi Apărării.

Tov. Ţiurupa semnează hotărîrile Marelui Consiliu al Comisarilor Poporului care urmează să fie publicate, precum şi dispoziţiile telegrafice date în numele acestuia, şi totodată urmăreşte activitatea comisiilor Marelui Consiliu şi ale Micului Consiliu al Comisarilor Poporului, precum şi activitatea Micului Consiliu al Comisarilor Poporului. Tot el exercită o supraveghere directă asupra direcţiei treburilor şi asupra secretariatului Marelui Consiliu al Comisarilor Poporului şi este, în acelaşi timp, răspunzător pentru deplina coordonare a acestui aparat cu aparatul *Consiliului Muncii şi Apărării*, astfel ca să nu existe vreun paralelism sau vreo neconcordanţă.

30. Tov. Rîkov conduce şedinţele plenare ale *Consiliului Muncii şi Apărării*, semnează hotărîrile acestuia destinate publicităţii, precum şi dispoziţiile lui telegrafice, şi exercită o supraveghere directă asupra direcţiei treburilor şi a secretariatului *Consiliului Muncii şi Apărării* (cu condiţia,

www.dacoromanica.ro

mai sus arătată, ca acest aparat şi aparatul Marelui Consiliu al Comisarilor Poporului să formeze un tot indivizibil).

31. În ceea ce priveşte controlul executării, urmărirea reducerii schemelor şi supravegherea îmbunătăţirii aparatului, ca şi în ceea ce priveşte unele mici probleme curente care nu necesită o hotărîre din partea Marelui Consiliu al Comisarilor Poporului şi a *Consiliului Muncii şi Apărării*, comisariatele poporului se repartizează între cei doi vicepreşedinţi în felul următor :

sub conducerea tovarăşului Ţiurupa :

Comisariatul poporului pentru agricultură,
Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie,
Consiliul economic superior,
Comisariatul poporului pentru poştă şi telegraf,
Comisariatul poporului pentru justiţie,
Comisariatul poporului pentru afacerile interne,
Comisariatul poporului pentru problemele naţionalităţilor,
Comisariatul poporului pentru învăţămînt,

iar sub conducerea tovarăşului Rîkov :

Comisariatul poporului pentru finanţe,
Comisariatul poporului pentru comerţul exterior,
Comisia pentru comerţul interior,
Uniunea centrală a cooperativelor de consum,
Comisariatul poporului pentru problemele muncii (şi în parte C.C.S. din Rusia),
Comisariatul poporului pentru prevederile sociale,
Comisariatul poporului pentru aprovizionare,
Comisariatul poporului pentru apărare,
Comisariatul poporului pentru afacerile externe,
Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătăţii,

www.dacoromanica.ro

Direcţia centrală de statistică,
Comisiile economice regionale,
Comitetul concesiunilor,
Comisia de stat a planificării

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

11/IV. 1922

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI ZIARULUI „THE NEW YORK HERALD“ [96]

În convorbirea avută cu un colaborator al ziarului american „The New York Herald“ cu privire la Conferința de la Genova, tov. Lenin a declarat următoarele :

Această conferință trebuie să se călăuzească după un singur principiu : cel economic. Rusia știe prea bine la ce se poate aștepta din partea statelor burgheze. Actuala stare de lucruri nu mai poate dăinui. Ea este nefastă atît pentru Rusia, cît și pentru întreaga lume.

Rusia are nevoie să facă comerț cu statele burgheze. Pe de altă parte, guvernele acestor state știu prea bine că fără Rusia viața economică în Europa nu poate fi reglementată.

Se înșală însă amarnic cei ce vor să propună delegației ruse la Conferința de la Genova condiții umilitoare. Rusia nu va permite să fie tratată ca țară învinsă. Dacă guvernele burgheze vor adopta un asemenea ton față de ea, vor comite o mare prostie.

„Krasnaia Gazeta“ (Petrograd)
nr. 84 din 14 aprilie 1922

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN, L. B. KAMENEV ŞI L. D. TROŢKI

Către tov. Stalin, Kamenev şi Troţki

Telegrama lui Litvinov cu privire la semnarea tratatului cu Germania [97] pune chestiunea dacă e indicat ca acest lucru să fie anunţat imediat în presă sau să se aştepte pînă ce o să se clarifice întrucîtva chestiunea dacă la Genova ruptura a devenit inevitabilă [98]. Cred că această chestiune trebuie rezolvată chiar astăzi.

Lenin

Dictat la telefon
la 18 aprilie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN, L. B. KAMENEV ŞI L. D. TROŢKI CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ PENTRU DELEGAŢIA DE LA GENOVA

Pentru tovarăşii Stalin, Kamenev şi Troţki

Propun să se trimită următoarea telegramă (şi să se comunice conţinutul ei redacţiilor ziarelor „Pravda" şi „Izvestiia" ca directivă pentru presa noastră) :

„Către Cicerin şi Sosnovski

Toate informaţiile primite de la Genova arată că ne lăsăm înşelaţi. Lloyd George, care se manifestă atît de zgomotos ca un oponent al Franţei, îşi maschează prin aceasta intenţia lui principală — aceea de a ne sili să plătim datoriile în general şi cele contractate faţă de foştii proprietari în special. E timpul să se pornească la o demascare sistematică a acestei manevre obişnuite a diplomaţilor englezi, şi această demascare trebuie făcută atît în presa noastră, cît şi în cea comunistă din străinătate" [99].

Lenin

Dictat la telefon
la 19 aprilie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN [100]

Tovarăşului Stalin

Dacă membrii Biroului Politic n-au nimic împotrivă, trimite, te rog, lui Cicerin următoarea telegramă din partea mea.

„Tovarăşului Cicerin

Nu m-am îndoit niciodată că Lloyd George acţionează sub presiunea rechinilor englezi şi că Anglia n-o să rămînă fără Franţa, dar cred că asta nu trebuie să schimbe cu nimic politica noastră şi că nu trebuie să ne temem de o zădărnicire a conferinţei. Datoriile faţă de persoane particulare nu trebuie în nici un caz să fie recunoscute. Cred că ştiu care este adevărata situaţie.

Lenin"

Dictat la telefon la 21 aprilie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN

24 aprilie 1922

Tovarăşului Stalin pentru Biroul Politic

Telegrama lui Rudzutak, care protestează împotriva scrisorii trimise lui Lloyd George, arată, după părerea mea, că Cicerin a şi comis sau e în stare să comită o greşeală evidentă şi să încalce directiva Comitetului Central [101]. Greşeala constă în aceea că Cicerin, fără a obţine nimic concret, ne poate lipsi de posibilitatea de a da singura explicaţie — întru totul avantajoasă, importantă din punct de vedere principial şi menită să ne aducă pe viitor un cîştig sigur — a rupturii tratativelor : anume că ruptura a fost provocată de refuzul de a restabili proprietatea privată a capitaliştilor străini.

De aceea propun să fie consultaţi chiar astăzi telefonic membrii Biroului Politic şi să se trimită, în numele meu, următoarea telegramă :

„Lui Cicerin pentru toţi membrii delegaţiei

Consider că părerea lui Rudzutak, exprimată în telegrama sa din 22 aprilie, este absolut justă. Consider drept o greşeală foarte periculoasă orice pas şi orice frază care ar putea să ne priveze de singurul motiv avantajos pentru o ruptură, care, totodată, ne va asigura în viitorul cel mai apropiat victoria deplină pe tărîm diplomatic şi comercial, şi anume de motivul că noi refuzăm categoric să restabilim proprietatea privată a capitaliştilor străini.

www.dacoromanica.ro

Repet încă o dată că noi v-am transmis textul absolut exact al concesiilor noastre maxime, de la care nu ne vom abate cu nimic. De îndată ce va deveni perfect limpede că pe baza acestor concesii nu e cu putinţă să se ajungă la un acord, vă puteţi considera autorizaţi să întrerupeţi tratativele, menţinînd pentru agitaţie şi pentru viitoarea ofensivă diplomatică două atuuri :

1) importanţa principială pe care o are tratatul rusogerman ;

2) dezacordul nostru în problema restabilirii proprietăţii capitaliştilor".

Vă rog să-mi comunicaţi care este părerea tuturor membrilor Biroului Politic sau măcar a majorităţii lor [102].

Pentru diseară, la orele 19, vom aranja o întîlnire pentru un sfert de oră cu dumneavoastră, iar dacă e posibil, şi cu Kamenev.

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

HOTĂRÎREA BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA EDITAREA OPERELOR LUI G. V. PLEHANOV

27 APRILIE 1922 [183]

Tov. Kamenev este însărcinat să discute cu tov. Ter şi să treacă la editarea, într-o culegere, a scrierilor revoluţionare ale lui Plehanov.

Se tipăreşte pentru prima oară, după un exemplar dactilografiat al procesului-verbal

www.dacoromanica.ro

PROPUNERE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA [104]

Este necesar să facem imediat doar atît : să trimitem o telegramă cifrată lui Cicerin cu rugămintea de a ne trimite conspectul sau tezele pentru manifest.

Lenin

Scris la 28 aprilie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ LA BROŞURA „ARTICOLE VECHI PE TEME MAI APROPIATE DE CELE NOI"

PREFAŢA LA EDIŢIA DIN 1922 [105]

Iniţiativa publicării broşurii de faţă nu-mi aparţine mie, ci comuniştilor din Moscova. La început eu eram împotriva reeditării unor materiale vechi, pe care le consideram perimate.

Parcurgînd textul ediţiei pregătite de tovarăşii din Moscova, m-am convins că, în cazul de faţă, vechiul este mai puţin perimat decît era de aşteptat. În cazul de faţă, cea mai mare parte din materiale nu s-au învechit cîtuşi de puţin, cu toate că au trecut de atunci patru ani de dezvoltare revoluţionară extrem de rapidă şi de impetuoasă.

Momentul actual din primăvara anului 1922 prezintă, în linii mari, aceleaşi particularităţi principale ca şi cel din primăvara anului 1918. A existat atunci un „răgaz" între două războaie : între războiul imperialist, pe care noi îl terminasem (mai exact ar fi să spunem : aproape îl terminasem) în februarie 1918, şi războiul civil, care nu se terminase prin prima victorie repurtată asupra contrarevoluţionarilor de felul lui Bogaevski, ci numai se pregătea de către cehoslovaci, Kornilov, Denikin & Co.

Astăzi, Conferinţa de la Genova marchează din nou un „răgaz", pe o scară incomparabil mai mare, pe scară mondială : un răgaz între războiul împotriva Rusiei Sovietice, pe care l-a dus şi l-a pierdut burghezia mondială, şi un nou război, pe care-l pregăteşte această burghezie, dar pe care nu l-a pregătit încă complet pînă în momentul de faţă. (Scriu aceste rînduri la 28 aprilie 1922, cînd, ultimele ştiri arată că ameninţă pericolul unei rupturi.)

www.dacoromanica.ro

Acum, ca și atunci, „miezul" întregii politici sovietice se rezumă la organizare, la evidență și control, la abordarea treptată, prudentă și concretă a sarcinilor practice, la controlul muncii efective, la studierea experienței noastre practice. Despre acest lucru am avut prilejul să vorbesc acum cîteva săptămîni, la Congresul al XI-lea al P.C. din Rusia. Această „linie" a fost adoptată de congres, după cum se vede din rezoluția la raportul Comitetului Central și din alte rezoluții. Această linie am căutat s-o sintetizez în cuvîntarea de încheiere a lucrărilor Congresului al XI-lea *.

Retipărirea vechii broșuri din 1918 nu este lipsită de folos astăzi, fiindcă discuțiile din acea perioadă ne ajută să lămurim multe lucruri în legătură cu sarcinile actuale ale partidului nostru. Cuvîntări ca cele rostite de tovarășii Preobrajenski, Osinski și Larin la Congresul al XI-lea, în cadrul discuțiilor pe marginea raportului Comitetului Central, au arătat limpede că atenția unui mare număr de activiști de partid cu înalte funcții de conducere nu este îndreptată spre ceea ce trebuie. „Miezul" sarcinilor politicii noastre a fost greșit definit în aceste cuvîntări. Sper că într-un viitor nu prea depărtat am să pot vorbi mai amănunțit cu cititorii despre acest lucru. Deocamdată însă trebuie să mă mărginesc la observația că în broșura în curs de retipărire este vorba tocmai de lămurirea motivului pentru care atunci *(ca și astăzi)* se punea pe primul plan sarcina „să învățăm să muncim", repartizînd mai potrivit oamenii, căutînd să stabilim răspunderea personală a fiecăruia pentru o muncă precis determinată, studiind și controlînd cu mai multă atenție experiența practică căpătată în muncă, iar nu alergînd după „noi" planuri de creare a unor noi instituții sau de refaceri structurale, de reorganizări etc.

În concluzie, încă o observație, pe care o consider absolut necesară. Am scos din broșura de față cuvîntul de încheiere rostit la ședința C.E.C. din Rusia, în primăvara anului 1918 **. Această cuvîntare a fost stenografiată în așa fel că nu se înțelege nimic. Trebuie să repet, în legătură cu aceasta, cele spuse cîndva de mine, în 1919 sau 1920, într-o scrisoare

* Vezi volumul de față, p. 117—124. — *Nota red.*
** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 281—290. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

către tovarăşii din Petrograd, care era destinată presei, dar care, din păcate, n-a fost publicată *. Şi anume : nu răspund pentru textul cuvîntărilor mele aşa cum sînt ele, de obicei, redate în ziare, şi rog foarte stăruitor ca aceste cuvîntări să nu fie retipărite, cel puţin dacă nu există o nevoie stringentă, specială, şi în nici un caz fără a repeta prezenta mea declaraţie precisă. Fie că vorbesc adeseori prea repede, fie că mă exprim adeseori foarte incorect sub raport stilistic, fie că în mod obişnuit stenografierea cuvîntărilor se face la noi în grabă şi extrem de nesatisfăcător, pentru toate aceste motive şi pentru altele luate la un loc — fapt este că nu-mi asum absolut nici o răspundere pentru cuvîntările mele stenografiate şi rog ca ele să nu fie retipărite. Să poarte răspunderea cei ce stenografiază cuvîntările. Pentru retipărire însă, dacă este nevoie de aşa ceva, sînt mai mult decît suficiente broşurile şi articolele, pentru al căror text îmi asum categoric toată răspunderea.

28. IV. 1922

N. Lenin

Publicat în 1922 în broşura : N. Lenin (V. I. Ulianov), „Articole vechi pe teme mai apropiate de cele noi", Moscova, Gosizdat

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 247—249. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN [106]

O nouă conferinţă peste trei luni ar fi cel mai convenabil lucru pentru noi. La încheierea lucrărilor Conferinţei de la Genova să nu vă asumaţi, în nici un caz, vreun fel de obligaţii financiare, să nu recunoaşteţi nici un fel de datorii şi, în general, să nu vă temeţi de ruperea tratativelor. Opinia separată a tovarăşului Krasin ne arată că linia lui este complet greşită şi absolut inadmisibilă. Indiferent de mersul şi rezultatul tratativelor financiare, ridicaţi încă o dată, cu toată tăria, problema obligaţiei reciproce pentru menţinerea păcii şi sprijiniţi-o chiar şi în forma nesatisfăcătoare în care o prezintă Lloyd George.

Scris la 30 aprilie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

SCRISORI CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN [107]

Date fiind şovăielile, nemaipomenit de blamabile şi de *periculoase*, manifestate de Cicerin şi *Litvinov* (fără să mai vorbim de Krasin), propun să li se adreseze *un sever avertisment.*

Proiectul meu :

„Regretăm nespus de mult că Cicerin şi, în parte, şi Litvinov s-au coborît pînă la *absurdităţile* lui Krasin. Date fiind aceste şovăieli, cerem delegaţiei să întrerupă neapărat tratativele, şi cît mai repede cu putinţă, dar să motiveze clar şi precis acest lucru prin refuzul de a restabili proprietatea privată şi să declare că numai dacă ni se acordă un împrumut imediat şi deosebit de avantajos acceptăm să facem unele concesii, menţinîndu-ne, bineînţeles, pe punctul de vedere al încheierii unui acord de la egal la egal între cele două sisteme de proprietate. (În caz că tovarăşii vor mai manifesta şovăieli, fie ele oricît de mici, vor fi dezavuaţi în mod public de Comitetul Executiv Central din Rusia şi destituiţi din funcţiile ce le deţin.) Telegrama oficială a lui Litvinov arată clar că adversarii vor să ne înşele".

Lenin. 2/V

Cu modificarea propusă de Stalin de a elimina cuvintele prin care ameninţăm cu dezavuarea *nu* sînt de acord.

Lenin.

www.dacoromanica.ro

Tov. Stalin,

Mai propun încă o completare la telegrama ce urmează a fi trimisă la Genova, şi anume :

La 12 mai urmează să aibă loc sesiunea Comitetului Executiv Central din Rusia. Pînă la această dată, cel puţin trei membri ai delegaţiei trebuie să fie la Moscova cu toate materialele. Cicerin trebuie să rămînă în Germania şi să-şi continue tratamentul pînă la completa însănătoşire [103].

Lenin. 2 V

Scris la 2 mai 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

LA CEA DE-A ZECEA ANIVERSARE A „PRAVDEI"

S-au împlinit zece ani de la fondarea „Pravdei", cotidian bolşevic legal în limitele permise de legile *ţariste* [109]. Dar înainte de acest deceniu se mai întinde încă aproape un deceniu : nouă ani (1903—1912), socotind de la apariţia bolşevismului, iar dacă numărăm anii de la fondarea vechii „Iskre" [110] (1900), care, prin orientarea ei era pe de-a-ntregul „bolşevică", sînt treisprezece ani (1900—1912).

A zecea aniversare a unui cotidian bolşevic care apare în Rusia... Doar zece ani s-au scurs de atunci ! Dar prin conţinutul luptei şi al mişcării, aceşti zece ani fac cît o sută. Rapiditatea dezvoltării sociale în ultimii cinci ani este pur şi simplu supranaturală, dacă e să aplicăm un vechi etalon — acela al filistinilor europeni de felul eroilor Internaţionalei a II-a şi ai Internaţionalei a II1/2, al acestor filistini civilizaţi care sînt obişnuiţi să considere drept „natural" faptul că sute de milioane de oameni (peste un miliard, ca să fim precişi) din colonii, din ţările semidependente şi cu desăvîrşire sărace consimţeau să fie trataţi ca nişte indieni sau ca nişte chinezi, să îndure nemaipomenita exploatare şi jaful direct, foamea, actele de violenţă şi batjocura, şi toate astea pentru ca nişte oameni „civilizaţi" să poată rezolva în mod „liber", „democratic" şi „parlamentar" problema dacă e cazul să împartă în mod paşnic prada sau să extermine încă vreo zece-douăzeci de milioane de oameni pentru împărţirea prăzii imperialiste, ieri între Germania şi Anglia, iar mîine între Japonia şi America (cu participarea, într-un fel sau altul, a Franţei şi a Angliei).

www.dacoromanica.ro

Principala cauză a acestei uriaşe accelerări a dezvoltării mondiale o constituie atragerea pe făgaşul ei a noi sute şi sute de milioane de oameni. Vechea Europă burgheză şi imperialistă, care se obişnuise să creadă că e buricul pămîntului, a putrezit şi în primul măcel imperialist s-a spart ca un abces purulent. Oricît ar scînci din această pricină toţi Spenglerii şi toţi filistinii culţi care sînt în stare să se lase încîntaţi (sau cel puţin să se ocupe) de el, acest declin al vechii Europe constituie doar un episod în istoria prăbuşirii burgheziei mondiale, care s-a ghiftuit de pe urma jafului imperialist şi a asupririi majorităţii populaţiei de pe glob.

Această majoritate s-a trezit acum şi s-a pus în mişcare, şi ea nu mai poate fi stăvilită nici de cele mai mari şi mai „puternice" state. Zadarnice sînt strădaniile lor! Actualii „învingători" din primul măcel imperialist nu sînt în stare să învingă nici măcar pe mica, pe minuscula Irlandă, nu sînt în stare să lichideze nici harababura care s-a produs între ei înşişi în chestiunile financiare şi valutare. Iar India şi China sînt în fierbere. Ele numără laolaltă peste 700 000 000 de locuitori, care împreună cu populaţia din ţările asiatice învecinate cu ele şi perfect asemănătoare însumează mai mult de jumătate din populaţia globului. Acolo se apropie, se apropie în mod irezistibil şi cu tot mai mare repeziciune anul 1905, cu deosebirea, esenţială şi imensă, că în 1905 revoluţia din Rusia a mai putut (cel puţin la începutul ei) să se desfăşoare în mod izolat, adică fără să atragă numaidecît în revoluţie şi alte ţări. India şi China însă, unde revoluţia se maturizează, se angrenează sau s-au şi angrenat în lupta revoluţionară, în mişcarea revoluţionară, în revoluţia internaţională.

Cea de-a zecea aniversare a „Pravdei" — cotidian bolşevic legal — ne înfăţişează în mod concret unul din jaloanele imensei accelerări a marii revoluţii mondiale. În anii 1906—1907 se părea că ţarismul zdrobise complet revoluţia. La cîţiva ani după aceea partidul bolşevic a reuşit să pătrundă — *în alt mod, sub altă formă* — în citadela inamicului şi să înceapă să-şi desfăşoare zi cu zi activitatea sa „legală" de subminare pe dinăuntru a blestematei autocraţii

www.dacoromanica.ro

ţariste şi moşiereşti. Au mai trecut încă cîţiva ani, şi revoluţia proletară organizată de bolşevici a ieşit învingătoare.

Cînd, în 1900, a fost fondată vechea „Iskră", au participat la această acţiune vreo zece revoluţionari. Cînd, la Congresul ilegal de la Bruxelles şi Londra din 1903, a luat fiinţă bolşevismul, au participat la crearea lui vreo patruzeci de revoluţionari [111].

În anii 1912—1913, cînd a apărut „Pravda" bolşevică legală, în spatele ei se aflau zeci şi sute de mii de muncitori, care au învins, prin sumele colectate de ei copeică cu copeică, atît teroarea ţarismului, cît şi concurenţa menşevicilor, a acestor trădători mic-burghezi ai socialismului.

În noiembrie 1917, la alegerile pentru Adunarea constituantă, din cei 36 000 000 de alegători, 9 000 000 au votat pentru bolşevici. În realitate însă, nu în cadrul unor alegeri, ci în plină luptă, la sfîrşitul lunii octombrie şi în noiembrie 1917, s-a pronunţat pentru bolşevici *majoritatea* proletariatului şi a ţărănimii conştiente, reprezentată de majoritatea delegaţilor la cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, de majoritatea părţii celei mai active şi mai conştiente a poporului muncitor, şi anume de majoritatea armatei, al cărei efectiv se ridica în acea perioadă la 12 000 000 de oameni.

Aceste cifre ne oferă un mic tablou al „accelerării" mişcării revoluţionare mondiale în ultimele două decenii. Un tablou foarte mic, cu totul incomplet, care înfăţişează, într-o formă foarte imperfectă, doar istoria unui popor de 150 000 000 de oameni, în timp ce în aceşti douăzeci de ani a început şi s-a dezvoltat, devenind o forţă de neînvins, revoluţia într-o serie de ţări a căror populaţie însumează un miliard şi mai bine de locuitori (întreaga Asie, şi nu trebuie uitată nici Africa de sud, care nu de mult a amintit de pretenţia locuitorilor ei de a fi *oameni*, iar nu sclavi, şi a făcut acest lucru într-o formă nu tocmai „parlamentară").

Şi dacă niscai „spengleraşi" — fie-mi iertată expresia — vor trage de aici concluzia (din partea „înţelepţilor" conducători ai Internaţionalei a II-a şi ai Internaţionalei a II½ te poţi aştepta la orice prostie) că acest calcul ar

www.dacoromanica.ro

exclude din forţele revoluţionare proletariatul din Europa şi din America, le vom răspunde : „înţelepţii" conducători menţionaţi de noi raţionează tot timpul ca şi cum din faptul că la nouă luni de la zămislire urmează să se nască copilul decurge posibilitatea de a stabili exact ora şi minutul naşterii, precum şi poziţia copilului la naştere, starea lăuzei în timpul naşterii sau intensitatea durerilor şi gradul de pericol prin care trebuie să treacă copilul şi lăuza. „Înţelepţi" oameni ! Ei nu pot în ruptul capului să priceapă că, din punctul de vedere al dezvoltării revoluţiei internaţionale, trecerea de la cartism la Hendersonii care se prosternează în faţa burgheziei, sau de la Varlin la Renaudel, sau de la Wilhelm Liebknecht şi Bebel la Südekum, Scheidemann şi Noske nu este altceva decît un fel de „trecere" a automobilului *de pe* o şosea dreaptă şi netedă, lungă de sute de kilometri, *într-o* băltoacă de cîţiva metri, murdară şi împuţită, aflată pe aceeaşi şosea.

Oamenii îşi făuresc ei înşişi istoria. Dar cartiştii, Varlinii şi Liebknechţii o făuresc cu creierul şi cu inima lor, în timp ce conducătorii Internaţionalei a II-a şi ai Internaţionalei a II½ o „făuresc" cu ajutorul unor alte părţi ale corpului : ei îngraşă terenul pentru noi cartişti, pentru noi Varlini şi noi Liebknechţi.

În acest moment *extrem de greu*, orice amăgire de sine ar fi un mare rău pentru revoluţionari. Deşi bolşevismul *a devenit* o forţă internaţională, deşi în *toate* ţările civilizate şi avansate au apărut de pe acum noi cartişti, noi Varlini şi noi Liebknechţi, care alcătuiesc partidele comuniste legale (pe cît de legală era „Pravda" noastră cu zece ani în urmă sub ţarism), deocamdată burghezia internaţională continuă totuşi să fie incomparabil mai puternică decît adversarul ei de clasă. Această burghezie, care a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a îngreuia naşterea, pentru a înzeci primejdiile şi chinurile naşterii puterii proletare în Rusia, e încă în stare să osîndească la chinuri şi la moarte milioane şi milioane de oameni cu ajutorul războaielor albgardiste şi imperialiste etc. Acest lucru nu trebuie să-l uităm. Trebuie să punem, cu pricepere, de acord tactica noastră cu

www.dacoromanica.ro

această particularitate a situației de astăzi. Deocamdată burghezia mai e încă în stare să chinuiască, să tortureze și să ucidă în voie. Dar ea nu poate să oprească victoria inevitabilă și — din punct de vedere istoric-universal — foarte apropiată și deplină a proletariatului revoluționar.

2/V. 1922

„Pravda" nr. 98 din 5 mai 1922
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE G. I. SOKOLNIKOV ÎN LEGĂTURĂ CU POLITICA FINANCIARĂ

Cîte o copie pentru tovarăşii Ţiurupa, Rîkov şi Stalin (pentru Biroul Politic)

Tovarăşe Sokolnikov,

Tovarăşul Ţiurupa mi-a relatat despre proiectul unui împrumut intern de cereale, care a fost întocmit de dumneavoastră, şi am citit şi textul acestui proiect. Mie mi se pare că vă înşelaţi. Cum aţi putea să dovediţi că o asemenea măsură ar putea să ne aducă în mod practic ceva ? Cred că trebuie să conchidem, dimpotrivă, că ea ar duce la o înrăutăţire a situaţiei noastre, umflînd emisiunea, adică împingînd piaţa, în care domneşte specula, spre aplicarea unei măsuri de luptă împotriva noastră pe care ea o foloseşte cu atîta succes. Şi anume, piaţa, pe cît se pare, aproape că a învăţat să urce atît de repede preţurile în urma creşterii emisiunii, încît emisiunea va înceta să scoată de la populaţie orice valori reale, transformîndu-se într-un joc steril şi într-o autoconsolare deşartă pentru noi. (În ce priveşte valorile reale ce se obţin cu ajutorul emisiunii, trebuie să existe unele date exacte. Ele ar trebui totalizate într-o formă cît mai succintă, măcar săptămînal. Se face acest lucru ?)

Mi se pare că e timpul să se renunţe la această dăunătoare autoconsolare, să se treacă la adoptarea unor măsuri cu adevărat revoluţionare, pe de o parte în vederea unui spor de încasări la diverse impozite, iar pe de altă parte în vederea unei urgente şi substanţiale reduceri a personalului. Trebuie totodată să nu pregetăm să suspendăm, în parte pe termen nelimitat, iar în parte pînă în toamnă activitatea a

www.dacoromanica.ro

o serie de mari secţii din unele comisariate ale poporului sau chiar a unui comisariat sau altul.

I-am scris astăzi lui Dzerjinski să controleze dacă se lucrează serios la închiderea liniilor ferate de categoria a 3-a [112]. Tare mă tem că dacă n-o să se ia măsuri revoluţionare de acest fel, o să rămînă pe hîrtie şi rezoluţia cu privire la politica financiară, adoptată de congres [113], şi în general o să rămînem în urma vieţii, riscînd să ne dovedim neputincioşi în faţa catastrofei care ne ameninţă.

Vă rog să-mi trimiteţi concluziile dumneavoastră [114].

Lenin

Dictat la telefon la 2 mai 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

RĂSPUNS LA OBSERVAŢIILE CU PRIVIRE LA MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR (A VICEPREŞEDINŢILOR CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI) [115]

Tovarăşului Stalin, cu rugămintea de a-l trimite (fără a-l multiplica, pentru a nu da în vileag polemica) membrilor Biroului Politic şi tovarăşului Ţiurupa (dar fiecare dintre ei să scrie, chiar pe document, că l-a citit la data cutare).

Vă rog să mă scuzaţi pentru întîrzierea cu care vă răspund, ea se datoreşte necazurilor cu extragerea glontelui [116].

Observaţiile tovarăşului Rîkov sînt „critice", dar imprecise, şi nu necesită un răspuns.

Observaţia tovarăşului Tomski în legătură cu sistemul premial o consider neîntemeiată. Eşecul sistemului premial sindical, care a degenerat, după expresia tovarăşului Tomski, într-o „jefuire a statului", trebuie să ne determine să depunem eforturi mai perseverente în direcţia studierii şi îmbunătăţirii modurilor de aplicare a sistemului premial, dar în nici un caz să nu ne facă să renunţăm la el.

Observaţiile tovarăşului Troţki sînt şi ele, în parte, imprecise (de pildă „temerile" faţă de § 4) şi nu necesită un răspuns ; în parte ele reiau vechile noastre divergenţe cu tov. Troţki, care au putut fi deseori observate în Biroul Politic. Am să răspund pe scurt la aceste observaţii, referindu-mă la cele două puncte principale : a) Inspecţia muncitorească-ţărănească şi b) Comisia de stat a planificării.

a) În ceea ce priveşte Inspecţia muncitorească-ţărănească, tov. Troţki n-are de loc dreptate. În condiţiile unui cumplit „spirit departamental", care la noi se manifestă chiar prin-

www.dacoromanica.ro

tre cei mai buni dintre comuniști, în condițiile unui nivel scăzut de cultură al funcționarilor, în condițiile intrigilor din cadrul departamentelor (mai nefaste chiar decît cele de la Inspecția muncitorească-țărănească), nu ne putem lipsi, în momentul de față, de Inspecția muncitorească-țărănească. Putem și trebuie să ne ocupăm de ea în mod sistematic și cu perseverență, pentru a o transforma într-un aparat de control și de îmbunătățire a întregii activități de stat. Un alt mijloc practic de a controla, îmbunătăți și îndruma activitatea nu există. Dacă în prezent Inspecția muncitorească-țărănească are un aparat de vreo 12 000 de persoane, care e de proastă calitate și e prost plătit, înseamnă că trebuie să-i reducem efectivul și să-l îmbunătățim ; bunăoară, să menținem 1/6 din personal cu 1/2 din totalul salariilor de pînă acum, adică să majorăm salariul de trei ori ; să alegem la început cîteva zeci, apoi cîteva sute de lucrători dintre cei mai buni, absolut cinstiți și pricepuți, care există și azi, dar al căror număr nu-l cunoaștem exact, care nu sînt selecționați, nu sînt grupați și organizați. Acest lucru putem și trebuie să-l facem. Altfel nu vom putea să luptăm împotriva spiritului departamental și a birocratismului. Altfel nu vom putea să-i învățăm pe muncitorii și țăranii fără partid cum să conducă ; or, în momentul de față nu putem să renunțăm nici în principiu și nici în mod practic la această sarcină.

b) În ceea ce privește Comisia de stat a planificării, nu numai că tov. Troțki n-are de loc dreptate, dar rămîi uimit văzînd cît de neinformat este el în problema pe care o discută. Comisia de stat a planificării nu numai că nu suferă de academism, dar, dimpotrivă, e supraîncărcată cu tot felul de „bagatele" extrem de mărunte și de cotidiene. Tov. Krjijanovski, din delicatețe, cedează prea ușor rugăminților acelora care-i solicită stăruitor „ajutor" imediat. Noul vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării, Peatakov, va fi, sper, ceva mai „sever" și va face eforturi pentru ca această instituție să remedieze o deficiență a ei care este cu totul opusă celei pe care o reprezintă „academismul".

Deși îmi sînt bine cunoscute deficiențele reale ale Comisiei de stat a planificării, totuși, ca să pot prezenta membrilor

www.dacoromanica.ro

Biroului Politic un material informativ bazat pe fapte obiective, iar nu pe fantezii, l-am întrebat pe tov. Krjijanovski dacă munca lui n-are cumva un „caracter abstract" şi i-am cerut date exacte în această privinţă. Dînsul mi-a trimis o listă cu problemele de care a trebuit să se ocupe prezidiul Comisiei de stat a planificării în decurs de două luni : februarie şi martie 1922. Iată bilanţul lor : aa) probleme legate de planificare — 17% ; bb) probleme importante de ordin economic — 37% ; cc) „bagatele" — 46%. Aceste materiale pot să le trimit spre examinare oricăruia dintre membrii Biroului Politic.

Al doilea document al tovarăşului Troţki, datat 23. IV. 1922 şi adresat vicepreşedinţilor, cu o copie pentru secretariatul Biroului Politic (probabil că întîmplător nu mi s-a trimis şi mie una), cuprinde, în primul rînd, o „critică" extrem de vehementă, dar complet greşită, a hotărîrii Biroului Politic cu privire la instituirea unei comisii financiare alcătuite din trei persoane (Sokolnikov şi cei doi vicepreşedinţi), pe care o consideră drept o frînă în relaţiile între Micul C.C.P. şi Marele C.C.P. Caracterul acestei critici, care e îndreptată împotriva vicepreşedinţilor, nu corespunde activităţii de planificare şi nici vreunei alte activităţi de stat cît de cît organizate.

În al doilea rînd, acest document cuprinde aceleaşi învinuiri de academism cu totul nejuste, diametral opuse adevărului, care au fost aduse Comisiei de stat a planificării şi culminează cu următoarea declaraţie a tovarăşului Troţki care vădeşte atîta lipsă de informare încît pare de-a dreptul neverosimilă : „Fără o stabilire a cuantumului emisiunii — scrie el — şi fără o repartizare a mijloacelor băneşti între departamente, nu există şi nu poate să existe în momentul de faţă nici un fel de plan economic. Or, *pe cît pot eu să judec,* Comisia de stat a planificării *nu are nici o legătură* cu aceste probleme fundamentale".

Cuvintele subliniate mă obligă să pun o singură întrebare : de ce „judeci" fără să te informezi ? Orice membru al Comitetului Central şi orice membru al *Consiliului Mun-*

www.dacoromanica.ro

cii şi Apărării se poate lesne informa. A te informa înseamnă a afla că în cadrul Comisiei de stat a planificării există o secţie economică-financiară, care se ocupă tocmai de problemele menţionate. Există, desigur, unele lipsuri în această activitate, dar ele nu trebuie căutate în academism, ci tocmai în direcţia opusă.

Scris la 5 mai 1922

Publicat pentru prima oară parţial în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Publicat pentru prima oară în întregime în 1950, în: V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 33

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN

Rupeţi neapărat şi cît mai repede tratativele, în urma noului memorandum prezentat de aliaţi [117], fiindcă noi nu înţelegem să facem concesii proprietarilor şi acum e momentul cel mai potrivit. Orice tergiversare duce la slăbirea poziţiei noastre. Avînd în mînă tratatul german, noi în nici un caz n-o să renunţăm acum la încercarea noastră îndelungată de a-l lua numai pe el drept bază. Începeţi, cu multă prudenţă, să flirtaţi separat cu Italia.

Scris la 5 sau 6 mai 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

TELEGRAMĂ CĂTRE M. M. LITVINOV [118]

Nouă ni se pare că ultimul memorandum al puterilor aliate, în general inacceptabil, constituie un motiv nimerit pentru ruperea tratativelor ; dar, dacă nu sînteţi de acord cu acest lucru, noi, considerînd ruptura în principiu hotărîtă, sîntem de acord ca dumneavoastră să alegeţi singuri momentul cel mai potrivit pentru ruperea tratativelor.

Scris la 8 mai 1922

Se tipăreşte pentru prima oară după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN [119]

Dacă ţinem seama de însemnătatea tratatului ruso-german, de felul cum a fost primit de Germania, de influenţa pe care o exercită el asupra Italiei şi de apriga dispută dintre ţările capitaliste pentru obţinerea de concesiuni petroliere, ajungem la concluzia că cel mai potrivit lucru pentru noi în momentul de faţă este ca, în decursul unei anumite perioade, de cel puţin cîteva luni, întreaga noastră politică internaţională să se bazeze numai pe tratatul ruso-german, care să fie declarat singurul model şi de la care ne vom abate exclusiv în cazul cînd ni se vor oferi mari avantaje. Căutaţi să pregătiţi acest lucru printr-o ruptură a tratativelor. Vrem ca, o dată cu ratificarea tratatului ruso-german, să includem o notificare similară în declaraţia Comitetului Executiv Central din Rusia. Comunicaţi-ne numaidecît, telegrafic, care este părerea dumneavoastră.

Scris la 9 mai 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA PREZENTAREA UNOR DATE CENTRALIZATOARE ÎN LEGĂTURĂ CU IMPOZITUL ÎN NATURĂ

Se trasează ca sarcină

1) Comisariatului poporului pentru aprovizionare,
2) Comisariatului poporului pentru agricultură,
3) Direcţiei centrale de statistică,
4) Comisiei de stat a planificării,
secţiei agricole,

să prezinte la Comitetul Central, în termen de patru zile, date centralizatoare — de cel mult *1 pagină* — cu privire la impozitul în natură, indicîndu-se clar şi precis cuantumul impozitului în natură care a fost strîns în 1921—1922 şi al celui prevăzut, în presă, pentru anul 1922—1923 [120].

Scris la 11 mai 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN [121]

Dacă am înţeles bine comentariile presei în legătură cu situaţia creată de răspunsul nostru, Lloyd George este dispus să facă distincţie între acordul politic de pace, care ar urma să fie încheiat imediat, şi acordurile economice-financiare, care ar urma să fie transmise unei comisii instituite pentru un timp mai îndelungat [122]. Aceasta ar fi soluţia cea mai avantajoasă, şi ea ar însemna o victorie certă ; de aceea vă recomandăm : 1) mergeţi, în continuare, pe linia unei intransigenţe absolute în domeniul economic, acceptînd totodată instituirea sus-numitei comisii, 2) sprijiniţi-l pe toate căile pe Lloyd George în eforturile lui de a încheia un acord politic (tratat de garanţie), 3) încercaţi, prin toate mijloacele, să încheiaţi acorduri separate cu diferite ţări, 4) căutaţi să profitaţi la maximum de felul cum pune Lloyd George problema graniţelor răsăritene ale Poloniei şi României, arătînd că aceste graniţe constituie o piedică pentru instaurarea păcii, dar treaba asta să fie făcută cu precauţie, ca să nu ni se aducă obiecţii că ne abatem de la prevederile tratatului de la Riga [123]. Vă rugăm încă o dată să ne comunicaţi de urgenţă tezele fundamentale pentru rezoluţia C.E.C. din Rusia la raportul lui Ioffe, în special cele în legătură cu tratatul de la Rapallo — vezi telegrama noastră cu nr. 3 535 *.

Scris la 14 mai 1922

Se tipăreşte pentru prima oară după un exemplar dactilografiat

* Vezi volumul de faţă, p. 199. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN, CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU MONOPOLUL COMERŢULUI EXTERIOR [124]

Tovarăşe Stalin ! Dată fiind situaţia ce s-a creat, propun ca, printr-o *consultare* a membrilor Biroului Politic, să se adopte următoarea directivă : „Comitetul Central confirmă hotărîrea cu privire la monopolul comerţului exterior şi decide ca pretutindeni să înceteze studierea şi pregătirea condiţiilor pentru fuzionarea Consiliului economic superior şi a Comisariatului poporului pentru comerţul exterior. Să semneze, în mod secret, toţi comisarii poporului" şi să se restituie lui Stalin originalul, să nu se facă nici o copie.

15/V.

Lenin

Scris la 15 mai 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE LEGE PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE A CODULUI PENAL AL R.S.F.S.R. ŞI SCRISORI CĂTRE D. I. KURSKI [125]

1

Proiect

LEGE PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE A CODULUI PENAL AL R.S.F.S.R.

...5. Pînă la statornicirea condiţiilor menite să pună Puterea sovietică la adăpost de orice tentative contrarevoluţionare îndreptate împotriva ei, se acordă tribunalelor revoluţionare dreptul de a aplica pedeapsa capitală — condamnarea la moarte prin împuşcare — pentru crimele prevăzute la articolele 58, 59, 60, 61, 62, 63 + *64*..... din Codul penal).

×) Să se adauge şi articolele *64*, *65*, *66*, *67*, *68* şi *69*.
××) Să se adauge : dreptul de a înlocui pedeapsa capitală prin expulzare, în baza unei hotărîri a Prezidiului C.E.C. din Rusia (pe termen limitat sau fără termen).
×××) Să se adauge : pedeapsa capitală pentru întoarcere nepermisă din străinătate.

Tovarăşe Kurski,

După părerea mea trebuie extinsă aplicarea pedepsei capitale (cu înlocuirea ei prin expulzare). Vezi art. *1 j o s*, unde se vorbeşte despre toate felurile de activitate desfăşurată de menşevici, *socialişti-revoluţionari etc.* ;

să se găsească o formulare din care să se vadă **legătura** acestor acţiuni cu *b u r g h e z i a m o n d i a l ă* şi cu lupta dusă de ea împotriva noastră (coruperea presei şi recrutarea de agenţi, pregătirea unui război etc.).

www.dacoromanica.ro

Rog să mi se restituie de urgenţă aceste propuneri, împreună cu observaţiile dumneavoastră.

15/V.

Lenin

Scris la 15 mai 1922

Publicat pentru prima oară parţial în 1937, în revista „Bolşevik" nr. 2

Se tipăreşte pentru prima oară, în întregime, după manuscris

2

17. V. 1922.

Tov. Kurski ! Ca o completare la cele discutate de noi, îţi trimit proiectul unui paragraf adiţional la Codul penal. Este o schiţă de proiect care va trebui, desigur, să fie încă refăcută în mod temeinic şi pusă la punct. Ideea fundamentală, cu toate lipsurile pe care le prezintă această schiţă, este, sper, destul de limpede : să se formuleze clar o tezâ principială şi veridică din punct de vedere politic (şi nu numai îngust-juridică), care să motiveze *esenţa* şi *justificarea* terorii, necesitatea şi limitele ei.

Justiţia nu trebuie să înlăture teroarea — a promite aşa ceva înseamnă a te înşela pe tine însuţi sau a înşela pe alţii —, ci s-o fundamenteze şi s-o legifereze principial şi limpede, fără ipocrizie şi fără înfloriturl. Formularea trebuie să fie cît mai amplă, fiindcă numai ideea de drept revoluţionară şi conştiinţa revoluţionară vor stabili condiţiile pentru o aplicare, mai mult sau mai puţin largă, a terorii.

Cu salutări comuniste,

Lenin

Varianta 1 :

Propaganda sau agitaţia, sau apartenenţa la o organizaţie, sau concursul dat unor organizaţii care acţionează (prin

www.dacoromanica.ro

propagandă şi agitaţie) în direcţia sprijinirii acelei părţi din burghezia internaţională care nu recunoaşte egalitatea în drepturi a sistemului comunist de proprietate — care vine să ia locul capitalismului — şi, recurgînd la intervenţie sau la blocadă, la spionaj, la finanţarea presei şi la alte mijloace similare, caută să-l răstoarne prin violenţă,

se sancţionează cu pedeapsa capitală, care, în cazul unor circumstanţe atenuante, poate fi comutată în privarea de libertate sau în expulzare.

Varianta 2 :

#

a) Propaganda sau agitaţia care în mod obiectiv sprijină acea parte din burghezia internaţională care ş.a.m.d. pînă la capăt.

b) De aceeaşi sancţiune sînt pasibili şi cei vinovaţi de a fi făcut parte din organizaţii — sau de a fi sprijinit organizaţii sau persoane — care desfăşoară o activitate avînd caracterul mai sus arătat (a căror activitate are caracterul mai sus arătat).

Varianta 2b care sprijină sau sînt în stare să sprijine

Publicat pentru prima oară în 1924, în „Al V-lea Congres general al lucrătorilor din domeniul justiţiei sovietice. 10—15 martie 1924. Teze. Dare de seamă stenografică. Rezoluţii", Moscova, Iurizdat

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PROIECT DE HOTĂRÎRE A COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA LA RAPORTUL DELEGAŢIEI LA CONFERINŢA DE LA GENOVA

Se va întocmi un proiect de rezoluţie a C.E.C. din Rusia la raportul lui Ioffe, cam în felul următor :

1. Delegaţia C.E.C. din Rusia şi-a îndeplinit în mod corespunzător misiunea, apărînd deplina suveranitate a R.S.F.S.R., luptînd împotriva încercărilor de aservire şi de restabilire a proprietăţii private şi încheind un tratat cu Germania.

2. Situaţia politică şi economică internaţională se caracterizează prin următoarele trăsături :

— sub raport politic : inexistenţa unei situaţii de pace şi pericolul unor noi războaie imperialiste | Irlanda ; India ; China şi altele ; înrăutăţirea relaţiilor dintre Anglia şi Franţa, dintre Japonia şi Statele Unite *etc. etc.* ((mai amănunţit)) |

3. — sub raport economic : ţările „învingătoare", puternice pe plan mondial şi îmbogăţite de pe urma războiului (= a jafului), după trei ani şi jumătate de la terminarea războiului nu pot să restabilească nici măcar vechile relaţii capitaliste | haos valutar ; neîndeplinirea şi imposibilitatea îndeplinirii prevederilor tratatului de la Versailles, neachitarea datoriilor către Statele Unite *etc. etc.* — *(mai amănunţit)* |.

www.dacoromanica.ro

4. De aceea paragraful 1 al rezoluţiilor de la Cannes, recunoscînd *egalitatea în drepturi* a celor două *sisteme de proprietate* (proprietatea capitalistă, sau privată, şi cea comunistă, care *deocamdată* este adoptată numai în R.S.F.S.R.), este nevoit să recunoască, fie şi indirect, crahul, falimentul primului sistem de proprietate şi inevitabilitatea unei *înţelegeri* cu cel de-al doilea sistem, ca de la egal la egal.

5. Celelalte paragrafe ale condiţiilor de la Cannes, precum şi memorandumurile etc. ale marilor puteri prezentate la Genova sînt în contradicţie cu această situaţie şi sînt astfel condamnate să rămînă literă moartă.

6. O adevărată egalitate în drepturi a celor două sisteme de proprietate — *fie chiar ca o stare provizorie atîta timp cît întreaga lume n-a trecut încă* de la proprietatea privată şi de la *haosul economic* şi războaiele generate de ea la o formă mai înaltă de proprietate — figurează numai în tratatul de la Rapallo. De aceea C.E.C. din Rusia

salută tratatul de la Rapallo ca singura soluţie justă pentru a ieşi din greutăţile şi haosul actual şi pentru a evita pericolul unor noi războaie (atîta timp cît continuă să existe două sisteme de proprietate, dintre care unul atît de perimat cum este proprietatea capitalistă) ;

consideră drept normal pentru relaţiile dintre R.S.F.S.R. şi statele capitaliste *n u m a i* un asemenea tip de tratate ;

— însărcinează Consiliul Comisarilor Poporului şi Comisariatul poporului pentru afacerile externe să ducă o politică în acest spirit ;

— însărcinează Prezidiul C.E.C. din Rusia să confirme acest lucru printr-un acord cu toate republicile care formează o federaţie cu R.S.F.S.R. ;

— recomandă Comisariatului poporului pentru afacerile externe şi Consiliului Comisarilor Poporului să nu admită

www.dacoromanica.ro

excepţii în această privinţă, adică abateri de la tipul tratatului de la Rapallo, decît în cazuri excepţionale, cînd ar prezenta avantaje cu totul deosebite pentru masele muncitoare din R.S.F.S.R. etc. [126]

Scris la 15 sau 16 mai 1922

Publicat pentru prima oară în 1950, în: V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 33

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISORI CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU DEZVOLTAREA RADIOTEHNICII [127]

1

Tovarăşului Stalin, cu rugămintea de a transmite pe rînd această scrisoare tuturor membrilor Biroului Politic

Tovarăşe Stalin,

Vă trimit, alăturat, două rapoarte : unul întocmit de profesorul Osadcii, specialist în electricitate, cu privire la telecomunicaţii şi radiotelecomunicaţii, iar celălalt — de Bonci-Bruevici (nu este rudă cu cunoscuţii fraţi Bonci-Bruevici, dintre care unul a fost director al treburilor Consiliului Comisarilor Poporului, iar celălalt general ţarist de vază). Acest Bonci-Bruevici, al cărui raport îl anexez aci, este specialist şi inventator de seamă în domeniul radiotehnicii, unul dintre principalii colaboratori ai laboratorului de radio din Nijni Novgorod.

Din aceste rapoarte reiese că, pe baza tehnicii noastre, e pe deplin realizabilă transmiterea la o distanţă destul de mare, prin radiocomunicaţii, fără fir, a viului grai omenesc ; este, de asemenea, pe deplin realizabilă punerea în funcţiune a multor sute de aparate de recepţie prin care cuvîntările, referatele şi conferinţele ţinute la Moscova să poată fi ascultate în sute de localităţi ale republicii, aflate la o depărtare de sute de kilometri, iar în anumite condiţii la mii de kilometri de Moscova.

Cred că realizarea acestui plan prezintă pentru noi o necesitate absolută atît din punctul de vedere al propagandei

www.dacoromanica.ro

şi agitaţiei, în special în rîndurile maselor analfabete ale populaţiei, cît şi pentru transmiterea conferinţelor. Dat fiind că cei mai mulţi dintre profesorii burghezi de ştiinţe sociale admişi de noi nu sînt buni de nimic, ba sînt chiar periculoşi, nu există altă ieşire pentru noi decît să facem în aşa fel ca puţinii noştri profesori comunişti care sînt capabili să ţină prelegeri în domeniul ştiinţelor sociale să fie auziţi concomitent în sute de localităţi din toate regiunile federaţiei.

De aceea cred că nu trebuie în nici un caz să precupeţim mijloacele pentru a duce pînă la capăt opera de organizare a radiotelefoniei şi pentru a produce difuzoare bune.

Propun să se adopte o hotărîre în sensul că se alocă peste prevederile bugetare, ca o măsură extraordinară, o sumă de circa 100 000 de ruble aur, din fondul de aur, pentru organizarea lucrărilor de la laboratorul de radio din Nijni Novgorod, spre a accelera la maximum terminarea lucrărilor începute de el pentru instalarea, în întreaga republică, a unor difuzoare bune şi a sute de aparate de recepţie, care să permită ca masele largi să asculte cuvîntările, referatele şi conferinţele ţinute la Moscova sau în alt centru.

Să fie însărcinat Consiliul Muncii şi Apărării să instituie un control special asupra modului în care este cheltuit acest fond şi, eventual, dacă se va dovedi că e util, să acorde premii, din fondul sus-menţionat, pentru o desfăşurare deosebit de rapidă şi reuşită a lucrărilor.

Ţin să adaug că în „Izvestiia" de astăzi se relatează despre o invenţie engleză în domeniul radiotelegrafiei, care permite să se transmită radiotelegramele în secret. Dacă am reuşi să cumpărăm această invenţie, comunicaţiile radiotelefonice şi radiotelegrafice în domeniul militar ar căpăta o şi mai mare importanţă.

Lenin

Dictat la telefon la 19 mai 1922

Publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1949, în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat), confruntat cu textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

2

Tovarăşului Stalin

În ce priveşte referatul de astăzi al lui Bonci-Bruevici, socot că laboratorul de radio n-ar putea să fie finanţat din fondul de aur, fără să-i dăm anumite sarcini speciale.

De aceea propun să fie însărcinat Consiliul Muncii şi Apărării să stabilească ce cheltuieli ar fi necesare pentru ca laboratorul de radio să accelereze la maximum lucrările de perfecţionare şi producţie a megafoanelor şi aparatelor de recepţie. Numai pentru aceasta ar trebui, după părerea mea, să alocăm peste prevederile bugetare o anumită sumă în aur.

Lenin

Dictat la telefon la 19 mai 1922

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după textul consemnat de secretara (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

DESPRE „DUBLA" SUBORDONARE ŞI DESPRE LEGALITATE [128]

Tovarăşului Stalin pentru Biroul Politic

Problema procuraturii a dat naştere la unele divergenţe în comisia instituită de Comitetul nostru Central pentru a conduce lucrările sesiunii C.E.C. din Rusia. Dacă aceste divergenţe nu determină, în mod automat, trimiterea problemei în faţa Biroului Politic, eu personal consider că această problemă este atît de importantă, încît propun ca ea să fie supusă spre rezolvare Biroului Politic.

Esenţa acestor divergenţe constă în următoarele : majoritatea comisiei alese de C.E.C. din Rusia s-a pronunţat, în problema procuraturii, împotriva principiului potrivit căruia reprezentanţii locali ai procuraturii sînt numiţi numai de centru şi subordonaţi numai lui. Majoritatea cere aşazisa „dublă" subordonare, care a fost stabilită, în general, pentru toţi lucrătorii din organele locale, adică subordonarea lor, pe de o parte, faţă de centru, şi anume faţă de respectivul comisariat al poporului, iar pe de altă parte, faţă de comitetul executiv gubernial local.

Aceeaşi majoritate a comisiei C.E.C. din Rusia refuză să acorde reprezentanţilor locali ai procuraturii dreptul de a ataca, sub raportul legalităţii, orice hotărîri ale comitetelor executive guberniale şi ale autorităţilor locale în general.

Mi-e greu să-mi imaginez ce argument ar putea fi invocat în apărarea acestei hotărîri, atît de vădit greşite, a majorităţii comisiei C.E.C. din Rusia. Am auzit numai argumente ca acela că apărarea principiului „dublei" subordonări reprezintă, în cazul de faţă, o luptă legitimă împotriva cen-

www.dacoromanica.ro

tralismului birocratic, pentru independenţa indispensabilă a autorităţilor locale şi împotriva atitudinii arogante a centrului faţă de membrii comitetelor executive guberniale. Este oare o expresie a aroganţei părerea că legalitatea nu poate să fie una la Kaluga şi alta la Kazan şi că trebuie să existe o singură legalitate pentru toată Rusia şi chiar pentru întreaga federaţie a republicilor sovietice ? Greşeala fundamentală a punctului de vedere adoptat de majoritatea comisiei C.E.C. din Rusia constă în aceea că aplică în mod greşit principiul „dublei" subordonări. „Dubla" subordonare este necesară acolo unde trebuie să se ţină seama de deosebirile într-adevăr existente şi inevitabile. Agricultura în gubernia Kaluga nu este aceeaşi ca în gubernia Kazan. Acelaşi lucru se poate spune despre întreaga industrie, ca şi despre întreaga activitate administrativă sau de conducere. A nu ţine seama în toate aceste chestiuni de deosebirile locale înseamnă a cădea în centralism birocratic ş.a.m.d., înseamnă a împiedica pe lucrătorii locali să ţină seama de deosebirile locale, ceea ce constituie tocmai baza unei activităţi raţionale. Totodată însă, legalitatea trebuie să fie una şi aceeaşi, şi un mare neajuns al vieţii noastre şi al întregii noastre lipse de cultură este tolerarea străvechii mentalităţi ruseşti şi a obiceiurilor de oameni semisălbatici care vor să păstreze la Kaluga o legalitate deosebită de cea de la Kazan. Nu trebuie să scăpăm din vedere că procuratura, spre deosebire de orice autoritate administrativă, nu are nici un fel de atribuţii administrative şi nu dispune de vot deliberativ în nici o chestiune de ordin administrativ. Procurorul are dreptul şi obligaţia de a face un singur lucru : să vegheze ca legalitatea să fie într-adevăr înţeleasă în mod uniform în toată republica, indiferent de deosebirile locale şi în ciuda oricăror influenţe locale. Singurul drept şi singura obligaţie a procurorului este să înainteze chestiunea instanţei judecătoreşti, care urmează să dea sentinţa cuvenită. Ce fel de instanţe sînt acestea ? Sînt instanţe locale. Judecătorii sînt aleşi de Sovietele locale. Prin urmare, autoritatea căreia procurorul i se adresează spre pronunţarea unei sentinţe în acţiunea intentată de el pentru o încălcare de lege este o autoritate locală, care, pe de o parte, este obligată să respecte cu stricteţe legile unice, stabilite pentru întreaga fede-

www.dacoromanica.ro

rație, iar pe de altă parte, atunci cînd hotărăşte asupra gradului unei pedepse, este obligată să țină seama de toate condițiile locale. Ea are totodată dreptul să spună că, deşi legea a fost în mod indiscutabil încălcată în cutare sau cutare caz, totuşi anumite împrejurări, bine cunoscute de persoanele din localitate şi care au putut fi limpezite în fața instanței locale, determină instanța să considere necesar să aplice o pedeapsă mai uşoară cutărei persoane sau chiar să achite pe alta. Dacă, urmărind să stabilim o legalitate unică pentru întreaga federație, nu vom respecta cu orice preț această condiție atît de elementară, nici vorbă nu va putea fi de respectarea legii sau de statornicirea unei bune rînduieli.

Este, de asemenea, principial greşit să se spună că procurorul nu trebuie să aibă dreptul de a ataca hotărîrile comitetelor executive guberniale sau ale altor autorități locale şi că, din punctul de vedere al legalității, Inspecția muncitorească-țărănească este aceea care are obligația să se pronunțe asupra acestor hotărîri.

Inspecția muncitorească-țărănească judecă nu numai din punctul de vedere al legalității, ci şi din acela al oportunității. Procurorului îi revine responsabilitatea de a veghea ca nici o hotărîre a vreunei autorități locale să nu fie în contradicție cu legea, şi numai din acest punct de vedere are el obligația să atace orice hotărîre ilegală ; procurorul nu are dreptul să suspende executarea unei hotărîri, ci este numai obligat să ia măsuri care să asigure ca legalitatea să fie înțeleasă în mod absolut uniform în întreaga republică. De aceea hotărîrea adoptată de majoritatea comisiei C.E.C. din Rusia nu numai că constituie, din punct de vedere principial, o mare greşeală, nu numai că aplică complet greşit principiul „dublei" subordonări, dar totodată subminează orice efort îndreptat spre stabilirea legalității şi a unui minim de bună rînduială.

Apoi, la soluționarea acestei probleme trebuie să se țină seama de importanța influențelor locale. Este în afară de orice îndoială că trăim într-un ocean de ilegalitate şi că influența locală este unul dintre cei mai mari, dacă nu chiar cel mai mare dușman al stabilirii legalității şi bunei rînduieli. Nu cred să existe cineva care să nu fi auzit că în timpul

www.dacoromanica.ro

curăţirii rîndurilor partidului a ieşit la iveală, în mod precumpănitor, faptul că în majoritatea comisiilor de verificare locale operaţia de curăţire a rîndurilor partidului a fost folosită pentru unele răfuieli de ordin personal sau local. Acesta este un fapt indiscutabil şi destul de semnificativ. Nu cred că s-ar încumeta careva să nege că partidului nostru îi este mai uşor să găsească zece comunişti de nădejde, cu suficientă pregătire juridică şi în stare să reziste diferitelor influenţe pur locale, decît să găsească o suită de asemenea tovarăşi. Or, tocmai la aceasta se reduce problema atunci cînd se vorbeşte de „dubla" subordonare a procuraturii şi de necesitatea ca ea să fie subordonată numai faţă de centru. Dar la centru trebuie să găsim vreo zece oameni care, în calitate de procuror general, de Tribunal suprem şi de colegiu al Comisariatului poporului pentru justiţie, să exercite puterea centrală a procuraturii (las la o parte chestiunea dacă procurorul general îşi exercită personal puterea sau dacă împarte această putere cu Tribunalul suprem şi cu colegiul Comisariatului poporului pentru justiţie, fiindcă aceasta este o problemă cu totul secundară şi poate fi soluţionată într-un fel sau altul, după cum partidul încredinţează unei singure persoane întreaga putere sau o împarte între cele trei instanţe sus-menţionate). Aceşti zece oameni, aflîndu-se la centru, lucrează sub cea mai strictă supraveghere şi în cel mai direct contact cu cele trei organe de partid care prezintă un maximum de garanţie împotriva influenţelor locale şi personale, şi anume cu Biroul Organizatoric al Comitetului Central, cu Biroul Politic al Comitetului Central şi cu Comisia Centrală de Control; aceasta din urmă, care răspunde numai în faţa congresului partidului, este astfel constituită încît pentru membrii ei nu există nici o posibilitate de a deţine concomitent o funcţie în vreun comisariat al poporului, în vreo instituţie autonomă sau să facă parte din vreun organ al Puterii sovietice. Este clar că, în asemenea condiţii, avem cea mai sigură garanţie din cîte au existat pînă acum că partidul va crea un colegiu central restrîns, care să fie într-adevăr în măsură să reziste influenţelor locale, birocratismului local şi, în general, oricărui birocratism şi să stabilească o aplicare într-adevăr uniformă a legilor în întreaga republică şi în întreaga federaţie. De

www.dacoromanica.ro

aceea eventualele greşeli ale acestui colegiu juridic central vor putea fi îndreptate pe loc şi imediat de acele organe de partid care, în general, stabilesc toate principiile esenţiale şi toate regulile fundamentale pentru întreaga noastră activitate de partid şi de stat în întreaga republică.

A ne abate de la această normă ar însemna să promovăm pe tăcute un punct de vedere pe care nimeni nu-l susţine direct şi făţiş : anume, că buna rînduială şi legalitatea, indisolubil legată de ea, ar fi atît de dezvoltate la noi, încît să putem garanta că dispunem de o sută de procurori absolut ireproşabili, în sensul că nu vor ceda niciodată vreunor influenţe locale şi vor stabili ei înşişi o legalitate uniformă în întreaga republică.

Cele spuse pînă aici duc la concluzia că apărarea principiului „dublei" subordonări în ce priveşte procuratura şi contestarea dreptului ei de a ataca orice hotărîre a autorităţilor locale nu numai că constituie în principiu o greşeală, nu numai că îngreuiază sarcina noastră fundamentală de a introduce în mod ferm legalitatea, dar este în acelaşi timp expresia intereselor şi prejudecăţilor birocraţiei locale şi a influenţelor locale, adică a unei bariere de cea mai rea speţă, care urmăreşte să separe pe oamenii muncii de Puterea sovietică locală şi centrală, precum şi de puterea centrală a P. C. din Rusia.

De aceea propun Comitetului Central să respingă în cazul de faţă aplicarea principiului „dublei" subordonări, să precizeze că procuraturile locale sînt subordonate numai faţă de *centru* şi să menţină pentru procuratură dreptul şi obligaţia de a ataca orice hotărîri ale autorităţilor locale din punctul de vedere al legalităţii acestor hotărîri sau decizii, fără să aibă însă dreptul de a suspenda executarea acestor hotărîri, ci numai dreptul de a înainta chestiunea, spre rezolvare, instanţelor judecătoreşti.

Lenin

Dictat la telefon la 20 mai 1922

Publicat pentru prima oară la 23 aprilie 1925, în ziarul „Pravda" nr. 91

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE SECRETARIATUL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU REDUCEREA EFECTIVELOR ARMATEI ROŞII [129]

Cred că trebuie pusă această problemă, anunţînd reducerea cu o pătrime a efectivelor şi motivînd această măsură prin faptul că la Genova s-a făcut un pas, ce-i drept, nu prea mare şi nu prea sigur, dar, totuşi, un pas real spre destindere.

Lenin

Dictat la telefon la 20 mai 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (o copie dactilografiată)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA COMPONENŢA C.E.C. DIN RUSIA

Tovarăşului Stalin pentru *Biroul Politic*:

Sesiunea C.E.C. din Rusia ne-a arătat că componenţa acestuia nu este justă. Imensa majoritate a membrilor săi sînt persoane cu funcţii de răspundere.

Propun ca Biroul Politic să adopte următoarea hotărîre:

Se consideră necesar ca cel puţin 60% din membrii C.E.C. din Rusia să fie muncitori şi ţărani care nu deţin nici un fel de funcţii în aparatul de stat; ca cel puţin 67% din membrii C.E.C. din Rusia să fie comunişti; să se traseze tovarăşilor Kalinin, Enukidze şi Kamenev sarcina de a elabora, pînă la viitoarea plenară a Comitetului Central, proiectul de hotărîre în această problemă. Să fie prezentat acest proiect de hotărîre Biroului Politic, apoi, prin intermediul acestuia, plenarei Comitetului Central, pentru ca după aceea să fie adoptat de apropiatul Congres general al Sovietelor [130].

Lenin

23. V. 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PRIMUL CONGRES AL FEMEILOR MUNCITOARE DIN TRANSCAUCAZIA [131]

Salut primul Congres al femeilor muncitoare din Transcaucazia. Mulţumesc pentru alegerea mea ca delegat. Starea sănătăţii nu-mi permite să vin.

Lenin

Scris nu mai tîrziu de 26 mai 1922

Publicat la 29 mai 1922, în ziarul „Bakinskii Rabocii" nr. 107

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU ACORDAREA UNEI CONCESIUNI LUI L. URQUHART * [132]

Să se aprobe o concesiune lui Urquhart numai cu condiţia de a ne acorda un mare împrumut.

Toţi membrii Biroului Politic să ia cunoştinţă de raportul comisiei Mihailov, care s-a dus să controleze uzinele ce urmează a fi concesionate lui Urquhart şi care a dat un aviz negativ.

Duşmanii mizează pe starea, de-a dreptul dezastruoasă, în care se află capitalul fix în transporturile şi în industria noastră. Trebuie găsite mijloacele necesare pentru refacerea acestui capital, prin stabilirea de impozite pe toate obiectele de consum, mărind pînă la maximum impozitul pe unele produse ca zahărul şi *b e r e a.*

Să se aibă în vedere lansarea unui împrumut intern, cu caracter obligator, şi introducerea impozitului pe venit.

Dictat la 4 septembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după textul consemnat de F. E. Dzerjinski

---

* În partea de sus a acestui document, F. E. Dzerjinski a scris : „Directive e lui V. I. — 4. IX" şi „tovarăşului Stalin", iar la sfîrşitul textului : „Just. Dzerjinski". Pe document se află şi următoarea însemnare făcută de I. V. Stalin : „Părerea tov. Lenin". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

O LINGURĂ DE CATRAN ÎNTR-UN BUTOI CU MIERE

D-l O. A. Ermanski a scris o carte foarte bună şi foarte folositoare: „Organizarea ştiinţifică a muncii şi sistemul Taylor" (Editura de stat, 1922). Este o ediţie revăzută a lucrării sale „Sistemul Taylor", apărută în 1918. Proporţiile ei au fost considerabil mărite; i s-au adăugat cîteva capitole foarte importante: I. „Munca productivă şi cultura"; II. „Problema oboselii". Una din părţile cele mai importante, care înainte avea ca titlu „Muncă şi odihnă" şi număra doar 16 pagini, a crescut acum la 70 de pagini (capitolul III: „Munca omului").

Cartea conţine o foarte amănunţită expunere a sistemului Taylor şi, ceea ce este deosebit de important, ne înfăţişează atît aspectele lui *pozitive* cît şi cele *negative*, şi prezintă principalele date ştiinţifice cu privire la consumul şi cheltuielile fiziologice ale maşinii umane. După părerea mea, cartea, în ansamblul ei, este cît se poate de indicată spre a fi folosită ca manual obligatoriu pentru toate şcolile profesionale şi în general pentru toate şcolile de gradul II. Să învăţăm să muncim — aceasta este, în momentul de faţă, sarcina principală, cu adevărat a întregului popor din Republica sovietică. Să facem în aşa fel ca toată lumea să fie ştiutoare de carte, însă în nici un caz să nu ne mărginim doar la atît, ci să mergem neapărat mai departe şi să preluăm din ştiinţa europeană şi din cea americană tot ce este într-adevăr preţios — iată care este sarcina noastră primordială şi cea mai importantă.

www.dacoromanica.ro

Cartea d-lui Ermanski suferă însă de o lipsă serioasă, care împiedică poate ca ea să fie recomandată ca manual. E vorba de stilul prolix al autorului. Fără să fie de loc nevoie, el repetă de multe ori unul şi acelaşi lucru. El poate, într-o anumită măsură, să invoce drept scuză faptul că n-a conceput această carte ca un manual. Totuşi, la pag. VIII din prefaţă ne spune că meritul cărţii sale constă în aceea că expune într-o formă populară o serie de probleme ştiinţifice. În această privinţă are dreptate, însă o expunere populară cere totodată să fie evitate orice repetări. „Poporul" n-are timp să citească cărţi voluminoase. Cartea d-lui Ermanski este prea voluminoasă, fără ca acest lucru să fie cîtuşi de puţin necesar. Acest neajuns o împiedică să fie populară... *

Scris în septembrie 1922, după 10 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipăreşte după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU RESPINGEREA CONTRACTULUI CU L. URQUHART

12/IX

Tovarăşe Stalin,

Citind contractul încheiat de Krasin cu Urquhart, mă pronunţ împotriva aprobării lui. Promiţîndu-ne beneficii peste doi sau trei ani, Urquhart încasează acum bani de la noi. Aşa ceva este cu totul inadmisibil. Mihailov, preşedintele comisiei, care s-a dus în mod special să studieze la faţa locului concesiunea lui Urquhart, a dovedit că nu noi sîntem vinovaţi de distrugeri, *ci străinii.* Şi noi sîntem aceia care trebuie să plătim ! ! Vom obţine, cică, înlesniri peste *x* ani, dar de plătit trebuie să plătim încă de pe acum !

Propun *să fie respinsă* această concesiune.

Ea înseamnă înrobire şi jaf.

Amintesc de concluzia comisiei Mihailov. Ea era împotriva concesiunii.

Nu s-a mai adus nici un argument important în favoarea acestei concesiuni. Ea trebuie respinsă.

Vă rog să aduceţi toate acestea la cunoştinţa membrilor Biroului Politic.

Cu salutări comuniste, *V. Ulianov (Lenin)*

P. S. Afirmaţia că această concesiune n-o să constituie un precedent este un şiretlic.

În mod sigur şi inevitabil, ea *o să constituie* un precedent. Aşa o să se întîmple *în mod cert*, orice s-ar spune şi orice asigurări ni s-ar da.

www.dacoromanica.ro

Şi, în general, *tot* ceea ce a descoperit comisia Mihailov n-a fost cîtuşi de puţin luat în consideraţie. O serie de argumente pledează împotriva unei asemenea concesiuni.

Lenin

Scris la 12 septembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE CEL DE-AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA [133]

17. IX. 1922

Dragi tovarăşi !

Este pentru prima oară cînd, după o boală îndelungată, am prilejul să mă adresez, fie şi în scris, unui congres. De aceea permiteţi-mi să mă limitez la un salut fierbinte şi la cîteva cuvinte despre situaţia şi sarcinile industriei noastre şi ale republicii noastre. Situaţia noastră este deosebit de grea, deoarece sîntem lipsiţi de mijloacele necesare pentru reînnoirea capitalului fix — maşini, unelte, clădiri etc. — şi tocmai această industrie, aşa-zisa „industrie grea", este principala temelie a socialismului. În ţările capitaliste, acest capital fix se reînnoieşte de obicei cu ajutorul împrumuturilor. Cei de acolo nu vor să ne dea împrumut atîta timp cît nu vom fi restabilit proprietatea capitaliştilor şi moşierilor ; însă noi nu putem face acest lucru, şi nu-l vom face. Ne rămîne o cale extrem de grea şi de lungă : să acumulăm încetul cu încetul economii, să mărim impozitele, pentru a reface treptat căile ferate, maşinile, clădirile etc. care au fost distruse. Noi sîntem deocamdată, în întreaga lume, singurul stat în care ţăranii muncitori, sub conducerea muncitorilor, construiesc socialismul şi refuză cu hotărîre să se lase conduşi de capitalişti, care, sub paravanul a tot felul de vorbe pompoase despre democraţie, libertate etc., nu fac în realitate altceva decît să consolideze proprietatea privată a capitaliştilor şi moşierilor şi să făurească dominaţia unui număr restrîns de bogătaşi, care îşi împart întregul glob pămîntesc şi se războiesc între ei pentru reîmpărţirea lui, pentru înrobirea sutelor de milioane

www.dacoromanica.ro

de oameni ce aparţin unor popoare mai slabe şi mai înapoiate.

Atîta timp cît sîntem încă singuri, sarcina refacerii economiei naţionale apasă extrem de greu pe umerii noştri. Este necesar ca toţi ţăranii şi toţi muncitorii să-şi încordeze la maximum forţele, este necesar să perfecţionăm şi să ieftinim aparatul nostru de stat, care e încă foarte defectuos, pentru a îmbunătăţi situaţia oamenilor muncii şi refface, fie şi treptat, economia noastră distrusă de războiul imperialist şi de războiul civil.

Fiecare ţăran şi muncitor conştient care s-ar simţi descurajat de grelele condiţii de viaţă sau de extrema încetineală cu care se desfăşoară construcţia noastră de stat să-şi amintească de trecutul apropiat, cînd dominau capitaliştii şi moşierii. O asemenea rememorare îi va reda voioşia în muncă. Să depunem toate eforturile pentru a intensifica şi îmbunătăţi activitatea noastră în toate domeniile, aceasta este singura cale pe care poate fi salvată puterea noastră muncitorească-ţărănească.

Cu salutări tovărăşeşti,
V. Ulianov (Lenin)

„Trud" din 18 septembrie 1922 şi „Pravda" nr. 210 din 19 septembrie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA U.R.S.S.

SCRISOARE CĂTRE L. B. KAMENEV PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA [134]

26/IX

Tov. Kamenev ! Aţi primit, probabil, de la Stalin rezoluţia adoptată de comisia de sub conducerea lui cu privire la intrarea republicilor independente în R.S.F.S.R.

Dacă n-aţi primit-o, cereţi-o de la secretară şi citiţi-o, vă rog, numaidecît. Am discutat despre asta ieri cu Sokolnikov şi astăzi cu Stalin. Mîine am să-l văd pe Mdivani (un comunist gruzin suspectat de „independentism").

Această problemă, după părerea mea, este extrem de importantă. Stalin manifestă unele tendinţe de pripeală. Trebuie ca dumneavoastră (care aţi avut cîndva intenţia de a vă ocupa de această chestiune şi chiar v-aţi ocupat într-o oarecare măsură) să chibzuiţi temeinic ; la fel şi Zinoviev.

Stalin a şi acceptat să facă o concesie. La paragraful 1 să se spună, în loc de „intrarea" în R.S.F.S.R.,

> „Unirea formală, împreună cu R.S.F.S.R., într-o uniune a republicilor sovietice din Europa şi Asia".

Sensul acestei concesii este, cred, destul de clar : noi ne considerăm egali în drepturi cu R. S. S. Ucraineană etc. şi, împreună cu ele, în rînd cu ele, intrăm în noua uniune, în noua federaţie — „Uniunea Republicilor Sovietice din Europa şi Asia".

În acest caz, şi paragraful 2 necesită unele modificări. Ceva în genul creării, alături de C.E.C. al R.S.F.S.R.,

www.dacoromanica.ro

„a unui Comitet Executiv Central Federal al Uniunii Republicilor Sovietice din Europa şi Asia".

Dacă cel dintîi o să ţină şedinţă o dată pe săptămînă, iar cel de-al doilea o dată pe săptămînă (sau chiar o dată la două săptămîni) — asta e o chestiune uşor de rezolvat.

Important este să nu dăm apă la moară „independentiştilor", să nu distrugem *independenţa* lor, ci să înălţăm încă *un etaj*, să creăm o federaţie de republici, *egale în drepturi*.

Partea a doua a paragrafului 2 ar putea să rămînă : cei nemulţumiţi (de hotărîrile *C.M.A.* şi ale *C.C.P.*) pot să se adreseze Comitetului Executiv Central Federal, *fără ca prin aceasta* să înceteze să le aducă la îndeplinire (ca şi în R.S.F.S.R.).

Paragraful 3 ar putea să rămînă, cu următoarele modificări de redactare : „se contopesc în comisariate *federale* ale poporului cu sediul la Moscova, astfel ca respectivele comisariate ale R.S.F.S.R. să-şi aibă — în toate republicile *care fac parte din Uniunea Republicilor din Europa şi Asia* — împuterniciţii lor cu un aparat redus".

Partea a 2-a din paragraful 3 rămîne ; poate că, pentru a sublinia şi mai mult egalitatea în drepturi, ar fi cazul să se spună : „de comun acord cu *Comitetele Executive Centrale* ale republicilor care fac parte din Uniunea Republicilor Sovietice din Europa şi Asia".

Asupra părţii a 3-a trebuie să mai reflectăm : n-ar fi bine să înlocuim cuvîntul „utilă" cu cuvîntul „*obligatorie*" ? S-au n-ar fi cazul să introducem o obligaţie *condiţionată*, fie şi sub forma unei *consultări* şi a posibilităţii de a hotărî fără consultare numai în cazurile „de extremă importanţă" ?

Paragraful 4 poate că ar prevedea, de asemenea, că „ele vor fi contopite de comun acord cu Comitetele Executive Centrale".

La paragraful 5 poate că ar fi cazul să se adauge : „organizîndu-se conferinţe şi congrese comune (sau generale)

www.dacoromanica.ro

cu caracter *pur consultativ* (sau *numai* cu caracter consultativ)".

De făcut modificările corespunzătoare în notele 1 şi 2.

Stalin a acceptat să amîne prezentarea rezoluţiei în faţa Biroului Politic al Comitetului Central pînă la sosirea mea. Eu am să vin luni 2 octombrie. Aş vrea să am o întrevedere de vreo două ore cu dumneavoastră şi cu Rîkov, dimineaţa, să zicem, de la 12 la 2, şi, dacă o să fie nevoie, seara, de la 5 la 7 sau de la 6 la 8.

Acesta este proiectul meu iniţial. Pe baza celor discutate cu Mdivani şi cu alţi tovarăşi voi face unele completări şi modificări. Vă rog foarte mult să procedaţi şi dumneavoastră la fel şi să-mi răspundeţi.

Al dumneavoastră, *Lenin*

P. S. Să se trimită cîte o copie *t u t u r o r* membrilor Biroului Politic.

Scris la 26 septembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE ADRESATĂ LUI L. B. KAMENEV ÎN LEGĂTURĂ CU LUPTA ÎMPOTRIVA ŞOVINISMULUI DE NAŢIUNE DOMINANTĂ

Tov. Kamenev ! Şovinismului velicorus îi declar o luptă pe viaţă şi pe moarte. Îndată ce am să scap de măseaua asta afurisită, am să-l sfărîm cu toţi dinţii sănătoşi.

Trebuie să insistăm *neapărat* ca în Comitetul Executiv Central unional *să prezideze*, pe rînd,

un rus,
un ucrainean,
un gruzin **ş.a.m.d.**
Neapărat !

Al dv., *Lenin*

Scris la 6 octombrie 1922

Publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1937, în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII DIN ORAŞUL BAKU

Moscova, 6/X. 1922

Dragi tovarăşi ! Am ascultat chiar acum o scurtă informare, prezentată de tov. Serebrovski, în legătură cu situaţia de la exploatările petrolifere din Azerbaidjan. Această situaţie a creat multe greutăţi. Vă trimit salutul meu fierbinte şi vă rog ca în perioada care vine să rezistaţi cu orice preţ. Acum, la început, ne este deosebit de greu. Mai tîrziu o să fie mai uşor. Trebuie să obţinem victoria, şi o vom obţine cu orice preţ.

Încă o dată vă adresez cele mai bune salutări comuniste.

V. Ulianov (Lenin)

„Bakinskii Rabocii" nr. 251 din 7 noiembrie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE G. L. PEATAKOV ÎN LEGĂTURĂ CU ACORDAREA UNEI CONCESIUNI LUI L. URQUHART

Tov. Peatakov ! Ieri v-aţi pronunţat, ca şi mine, împotriva acordării unei concesiuni lui Urquhart. De aceea cred că veţi putea şi veţi accepta să analizaţi încă o dată problema acestei concesiuni (cu atît mai mult cu cît hotărîrea noastră de ieri amînă, de fapt, încă o dată rezolvarea ei).

Verificarea cred că trebuie să se refere *în primul rînd* la problema monopolului ; aici e centrul de greutate al problemei. Pe planul al doilea se află problema avantajului financiar pe care-l oferă concesiunea.

1) Trebuie luată de la Consiliul minelor harta concesiunii ; I. K. Mihailov (preşedintele comisiei care a fost la faţa locului) spune că a dat celor de acolo o asemenea hartă.

2) Trebuie întocmit un tabel care să cuprindă : o enumerare a principalelor produse ; procentul pe care-l reprezintă producţia (de cupru, zinc etc.) celorlalte întreprinderi de la noi, unde se mai obţin asemenea produse, *departe* de centru sau mai aproape etc.

3) Concluzia : în ce ramură, asupra cărui produs ar urma să obţină Urquhart monopolul şi care e însemnătatea acestuia.

4) Principala problemă — bazinul carbonifer Ekibastuz şi importanţa pe care o prezintă el pentru Ural.

Am rămas foarte uimit cînd Bogdanov, luîndu-l gura pe dinainte, a spus că „Kuzbassul e mai aproape“ (de fapt, e cu mult mai departe), iar tov. Krjijanovski a afirmat că

www.dacoromanica.ro

eu împărtăşesc concepţiile învechite şi infirmate ale lui Mendeleev. Mai e cazul să discutăm această chestiune din moment ce Ekibastuzul dispune de o linie de cale ferată ce duce spre Irtîş şi se asigură un transport fluvial pe o distanţă incomparabil mai mică şi la un preţ mult mai ieftin spre Ural ? Ce este esenţial în această problemă ?

Din moment ce cărbunele din Kuzbass revine mult mai scump şi se află mult mai departe (transportul nu se face pe apă), *n-avem dreptul* să-i cedăm lui Urquhart *t o t* Ekibastuzul ; să-i oferim doar jumătate.

Vă rog să arătaţi această scrisoare numai lui Krjijanovski ; să nu încredinţaţi altcuiva sarcina de a face această verificare ; s-o faceţi personal (desigur, toate cifrele statistice privind volumul producţiei şi locurile de extracţie a zincului, cuprului etc. vi le poate furniza orice funcţionar, fără să ştie la ce pot folosi) ; scrieţi-mi dacă vreţi să vă apucaţi de treaba asta şi dacă credeţi c-o s-o terminaţi în scurt timp.

6/X. 1922

Cu salutări comuniste, *Lenin*

Publicată pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CONGRESUL MUNCITORILOR ŞI MUNCITOARELOR DIN INDUSTRIA TEXTILĂ [135]

10. X. 1922

Dragi tovarăşi şi tovarăşe,

Vă cer scuze că n-am putut să-mi ţin promisiunea ! M-a apucat o cumplită durere de măsele, care nu numai că m-a împiedicat din capul locului să-mi văd de îndeletnicirile mele, dar mi-a zdruncinat din nou nervii pentru o săptămînă întreagă. Orice întîlnire (la congrese) trebuie s-o amîn din nou pentru o săptămînă.

Regret nespus de mult că nu ne putem vedea la actualul congres. Sper însă că tov. Kutuzov o să vă relateze totul amănunţit şi o să vă transmită din partea mea multe salutări şi cele mai bune urări.

Al dumneavoastră, *Lenin*

Publicat în 1922, în cartea : „Dare de seamă asupra lucrărilor celui de-al V-lea Congres general al sindicatului textiliştilor. 6—11 octombrie 1922". Moscova

Se tipăreşte după facsimilul din ediţia specială a ziarului „Golos Textilei" din 25 ianuarie 1924

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CEL DE-AL CINCILEA CONGRES AL U.T.C. DIN RUSIA [136]

Dragi prieteni ! Regret foarte mult că nu vă pot aduce personal salutul meu. Urez succes deplin lucrărilor celui de-al V-lea Congres al dumneavoastră. Sînt convins că tineretul va şti să se dezvolte cu atîta succes, încît, atunci cînd se va apropia următorul moment al revoluţiei mondiale, el va putea, într-adevăr, să fie la înălţimea misiunii sale.

Cu calde salutări comuniste,
V. Ulianov (Lenin)

11/X. 1922

„Pravda" nr. 230
din 12 octombrie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU MONOPOLUL COMERŢULUI EXTERIOR [137]

Tovarăşului *Stalin*, secretar al Comitetului Central

13/X. 1922

Printr-o hotărîre a plenarei din 6. X. a Comitetului Central (procesul-verbal nr. 7, punctul 3) se stabileşte următoarea reformă parţială, în aparenţă lipsită de importanţă : „*Consiliul Muncii şi Apărării* să adopte o serie de hotărîri speciale, prin care să se permită, în mod provizoriu, exportul şi importul unor anumite categorii de mărfuri sau numai prin anumite puncte de frontieră".

În realitate însă o asemenea reformă duce la subminarea monopolului comerţului exterior. Nu e de mirare că tov. Sokolnikov a căutat şi a reuşit să obţină adoptarea ei. El a urmărit întotdeauna să obţină adoptarea unei asemenea măsuri, fiind un mare amator de paradoxe, şi întotdeauna a încercat să demonstreze că monopolul este chiar în dezavantajul nostru. Dar este de mirare că oameni care în principiu sînt pentru monopol au votat pentru o asemenea reformă fără să ceară informaţii mai amănunţite în acest sens de la vreunul din lucrătorii din economie.

Care e semnificaţia hotărîrii adoptate ?

Pentru operaţiile de import şi export se deschid birouri de achiziţii. Proprietarul unui asemenea birou are dreptul să cumpere şi să vîndă *numai* mărfurile special indicate.

Dar cum rămîne cu controlul ? Care sînt mijloacele prin care poate fi el efectuat ?

Inul costă în Rusia 4 ruble şi jumătate, iar în Anglia 14 ruble. Am citit cu toţii în „Capitalul" prin ce prefaceri

www.dacoromanica.ro

interne trece capitalul şi ce îndrăzneţ devine el o dată cu creşterea rapidă a dobînzii şi a profitului. Nimeni n-a uitat că capitalul poate să ajungă rapid la situaţia în care să-şi rişte şi capul, şi Marx a stabilit acest lucru cu mult înainte de război şi de „salturile" lui.

Dar acum ? Ce forţă o să-i împiedice pe ţărani şi pe negustori să încheie o tranzacţie cît se poate de avantajoasă ? Să împînzim Rusia cu o nouă reţea de inspectori ? Să-l prindem pe omul care locuieşte în vecinătatea biroului de achiziţii şi să-i dovedim că a vîndut in pentru exportul clandestin ?

Paradoxele tovarăşului Sokolnikov sînt totdeauna pline de spirit, însă trebuie să facem deosebire între paradoxe şi amarul adevăr.

Într-o ţară ca Rusia, în care predomină populaţia ţărănească, orice „legalitate" în asemenea problemă este absolut imposibilă. Orice comparaţie cu contrabanda în general („contrabanda împotriva monopolului — ni se spune — se practică, oricum, din plin") este absolut greşită : una este contrabandistul de meserie care operează la graniţă, şi alta este *întreaga* ţărănime, care se va apăra, în *întregimea ei*, şi va lupta împotriva puterii de stat care încearcă s-o priveze de „propriul" ei avantaj.

Nici n-am apucat bine să experimentăm regimul monopolului, care tocmai acum începe să ne aducă milioane (şi o să ne aducă zeci de milioane sau chiar mai mult), şi iată-ne că introducem un haos complet, dăm brînci tocmai proptelelor pe care abia am început să le întărim.

Am început să înjghebăm un sistem, să organizăm monopolul comerţului exterior, cît şi cooperaţia. Peste un an-doi o să obţinem unele rezultate. Beneficiul pe care ni-l aduce comerţul exterior se cifrează la sute de procente, *începem* să obţinem milioane şi zeci de milioane de ruble. *Am început* să înfiinţăm societăţi mixte, am început să învăţăm să obţinem *jumătate* din profitul lor (care este de-a dreptul fabulos). Ni se conturează de pe acum perspectiva

www.dacoromanica.ro

unui foarte însemnat venit pentru stat. Noi abandonăm toate astea în speranţa unor taxe vamale care nici pe departe nu pot să ne aducă un asemenea beneficiu, abandonăm totul şi alergăm după o himeră !

Problema a fost adusă în grabă în faţa plenarei. N-a fost nimic din ceea ce s-ar putea numi o discuţie serioasă. N-avem nici un motiv să ne grăbim. Abia acum încep lucrătorii din economie să pătrundă în fondul problemei. A rezolva de la o zi la alta probleme din cele mai importante ale politicii comerciale fără să aduni materiale, fără să cîntăreşti argumentele *pro* şi *contra*, pe bază de documente şi cifre, înseamnă oare a avea o atitudine cît de cît justă faţă de problemele în discuţie ? Oamenii, obosiţi, o să voteze în cîteva minute şi cu asta — basta ! Probleme politice mai puţin complicate le-am cîntărit nu odată şi nu rareori am consacrat luni de zile soluţionării lor.

Regret foarte mult că boala m-a împiedicat în ziua aceea să particip la şedinţă şi că mă văd acum nevoit să fac demersuri pentru o excepţare de la normele stabilite.

Dar cred că problema trebuie cumpănită şi studiată, că orice grabă e dăunătoare.

Propun ca rezolvarea acestei probleme să fie amînată pentru două luni, adică pînă la viitoarea plenară, iar pînă atunci să se strîngă *documente* şi date cu privire la experienţa politicii noastre comerciale, care să fie confruntate şi controlate.

V. Ulianov (Lenin)

P. S. În cadrul convorbirii pe care am avut-o ieri cu tovarăşul Stalin (n-am fost la plenară şi am căutat să mă informez la tovarăşii care au luat parte la lucrările ei) ne-am referit, între altele, şi la o eventuală deschidere, pentru un timp oarecare, a porturilor Petrograd şi Novorossiisk. După părerea mea, ambele exemple ne arată marele pericol pe care-l prezintă astfel de experimente, fie şi pentru un număr cu totul restrîns de mărfuri. Prin des-

www.dacoromanica.ro

chiderea portului Petrograd contrabanda cu in la graniţa finlandeză va căpăta proporţii extrem de îngrijorătoare. În loc să ducem lupta împotriva contrabandiştilor de meserie, va trebui să ducem luptă împotriva *întregii ţărănimi* din regiunea producătoare de in. E aproape sigur că în această luptă vom fi bătuţi, şi încă în mod iremediabil. Deschiderea portului Novorossiisk ar duce la o pompare rapidă a surplusurilor de cereale ; este oare prudent acest lucru într-o vreme cînd rezervele noastre pentru caz de război sînt insuficiente şi cînd o serie de măsuri sistematice luate în vederea sporirii lor n-au ajuns încă să dea rezultate ?

În afară de asta trebuie să ne gîndim la următorul lucru. Prin introducerea monopolului comerţului exterior s-au creat izvoare pentru un aflux de aur în Rusia. Abia acum devine posibil să ne facem următoarea socoteală : prima vizită făcută de cutare comerciant, timp de o jumătate de an, în Rusia, care, într-o afacere, i-a adus un profit, să zicem, de 100%, o să-l determine să accepte o urcare a preţului pentru cumpărarea unui asemenea drept de la 25% la 50% în folosul Comisariatului poporului pentru comerţul exterior. Noi am căpătat pentru prima dată posibilitatea să învăţăm cum să obţinem acest profit şi, totodată, cum *să-l sporim*. Dar iată că deodată totul se duce de rîpă, întreaga activitate se împotmoleşte, căci dacă, pentru un timp oarecare, se vor deschide unul cîte unul diferite porturi, *nici un comerciant n-o să dea nici doi bani pentru un asemenea „monopol"*. Acest lucru e limpede. Trebuie să chibzuim şi să calculăm de mai multe ori înainte de a înfrunta un asemenea risc. În afară de asta mai e şi riscul politic de a da cale liberă nu unor comercianţi străini, ale căror nume ne sînt cunoscute şi pe care noi îi verificăm, ci, în general, întregii mici burghezii.

O dată cu introducerea monopolului comerţului exterior, noi am început să contăm pe un aflux al aurului. O altă posibilitate în această direcţie, afară doar de monopolul alcoolului, nu văd, dar şi aici intervin foarte serioase consi-

www.dacoromanica.ro

derente de ordin moral, precum şi o serie de obiecţii de ordin practic ale lui Sokolnikov.

Lenin

P. P. S. Mi se comunică în acest moment (la ora 1½) că o serie de lucrători din domeniul economiei solicită o amînare. N-am citit încă această cerere, dar o susţin în mod stăruitor. E vorba doar de vreo două luni.

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1950, în: V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 33

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PREZIDIUL CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR

Către prezidiul C.E.S. — *tov. Bogdanov*
Cîte o copie :
Comisiei de stat a planificării — *tov. Krjijanovski şi Peatakov*,
Comisariatului poporului pentru finanţe — *tov. Vladimirov*,
Prezidiului C.E.C. din Rusia,
Vicepreşedinţilor C.C.P. — *tov. Kamenev* şi tov. *L. B. Krasin*.

Tov. Krasin mi-a trimis o scrisoare în care-mi face cunoscute marile succese obţinute de un grup de ingineri în frunte cu tov. Gubkin. Acest grup, cu o tenacitate împinsă pînă la eroism şi cu un sprijin cu totul neînsemnat din partea organelor de stat, nu numai că a întreprins, pornind de la zero, o temeinică cercetare ştiinţifică a şisturilor bituminoase şi a sapropelului, dar a şi învăţat în mod practic să prepare din aceste minerale diverse produse utile cum sînt : ihtiolul, lacul negru, diverse săpunuri, parafina, sulfatul de amoniu etc.

Avînd în vedere că aceste lucrări, după cum arată tov. Krasin, reprezintă o bază temeinică pentru o industrie menită să aducă Rusiei, peste unul sau două decenii, un venit de sute de milioane de ruble, propun :

1) Să se asigure imediat, din punct de vedere financiar, desfăşurarea în continuare a acestor lucrări.

2) Să se înlăture de îndată, precum şi de acum înainte, orice piedici care frînează lucrările şi

www.dacoromanica.ro

3) Să fie decorat cu Ordinul „Steagul Roşu" grupul de ingineri sus-menţionat şi să i se acorde ca premiu o însemnată sumă de bani.

Despre toate astea vă rog să mă informaţi în scris, prin tov. Gorbunov, directorul treburilor Consiliului Comisarilor Poporului. În caz că se ivesc anumite piedici, de orice natură ar fi ele, înştiinţaţi-mă imediat tot prin dînsul.

Preşedintele C.C.P. şi C.M.A. *V. Ulianov (Lenin)*

Scris la 16 octombrie 1922

Publicat pentru prima oară la 20 ianuarie 1930, în ziarul „Izvestiia C.E.C. şi a C.E.C. din Rusia" nr. 20

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU CONTRACTUL ÎNCHEIAT CU UN CONSORŢIU DE FIRME GERMANE [138]

Tovarăşului STALIN pentru BIROUL POLITIC,
o copie tovarăşului KAMENEV

Am citit cu atenţie contractul încheiat cu Otto Wolff. Găsesc că obiecţiile ridicate de tov. Kamenev se explică printr-o totală neînţelegere şi cred că problema trebuie prezentată chiar mîine spre rezolvare Biroului Politic, întrucît divergenţa intervenită între mine şi Kamenev cere o rezolvare competentă şi definitivă.

Kamenev spune în scrisoarea sa că noi „avem obligaţia faţă de Wolff să-i cumpărăm marfa". Este vorba de o totală neînţelegere. Citind textul contractului, am văzut, într-o serie întreagă de clauze, că noi avem dreptul să verificăm lista de mărfuri pe care ni le dă Wolff. Noi nu ne luăm cîtuşi de puţin obligaţia să cumpărăm mărfurile pe care ni le oferă el. Dacă Wolff nu va putea să întocmească lista de mărfuri pe care ne-am declarat de acord să le cumpărăm, atunci contractul va avea valabilitate numai pentru acelea din ele pe care am acceptat să le cumpărăm. Am discutat amănunţit această chestiune atît cu Lejava, cît şi cu Frumkin, şi amîndoi susţin că nouă în nici un caz nu ne revine obligaţia de a cumpăra mărfurile lui Wolff.

Prin aceeaşi neînţelegere se explică şi afirmaţia făcută de tov. Kamenev că Lejava, cum s-a exprimat dînsul, i-a „sporit" neîncrederea. În realitate însă, propunerea lui Stomoneakov, care e formulată în pagina a doua a protocolului nr. 62 şi care a fost acceptată în mod unanim de toate cadrele noastre de conducere din economie, are cu totul alt sens. Ceea ce propune el este ca, în interesul industriei noastre în refacere, Wolff să ne furnizeze cît mai multe

www.dacoromanica.ro

strunguri şi alte maşini-unelte care ne sînt necesare, de pildă, pentru trustul electric. Wolff poate să accepte această condiţie, pentru că o asemenea comandă îi va aduce şi ea un cîştig, iar industria metalurgică din Germania, în general, are nevoie de comenzi. Strungurile şi maşinile pentru trustul electric. bunăoară, ne sînt absolut necesare, pentru că la noi această industrie începe să se învioreze şi pentru noi este extrem de important s-o dezvoltăm, consolidînd-o definitiv cu mijloace de producţie germane.

Prin urmare, amendamentul prezentat de Lejava decurge din interesele economice, just înţelese, ale Rusiei, care acum are nevoie de protecţionism, îndeosebi pentru întreaga industrie uşoară, deoarece în felul acesta vom putea lesne să refacem această industrie şi să apărăm astfel interesele proletariatului nostru. Amendamentul lui Lejava n-are nimic comun cu nici un fel de liber-schimbism sau chiar cu deschiderea graniţelor, fie şi în condiţiile menţinerii taxelor vamale. La sfîrşitul scrisorii sale tov. Kamenev spune :

„Concluzia : întrucît ne acordă o păsuire de un an pentru achitarea unor mărfuri pe care nu le cunoaştem, noi îi acordăm acum lui Wolff dreptul de monopol asupra achiziţionării şi exportului de materii prime. E ieftin".

Asta dovedeşte o totală neînţelegere. Fiindcă un contract mai avantajos decît cel pe care-l încheiem cu Wolff nici nu ne putem închipui. În primul rînd, noi îi plătim 10% anual, în timp ce pînă şi Anglia plăteşte acum 7%, iar guvernul german 12%. În al doilea rînd, noi nu cumpărăm de loc de la el nişte mărfuri necunoscute, ci numai pe cele care figurează pe lista verificată de noi şi care sînt admise la import. În al treilea rînd, noi îi acordăm dreptul de monopol asupra achiziţionării şi exportului de materii prime în schimbul unei împărţiri a profiturilor care nu poate să aibă nimic comun cu vreun fel de taxe vamale. Şi anume : în primul rînd, noi primim un dividend de 10%, în al doilea rînd, primim, ca şi Wolff, un profit de 10%, şi în al treilea rînd, dacă profitul trece de 40 %, primim 75% din surplus, în timp ce consorţiul primeşte numai 25%.

www.dacoromanica.ro

Consider că contractul încheiat cu Wolff reprezintă un contract tipic cu întreprinderi capitaliste germane.

Un asemenea contract este extrem de avantajos pentru noi şi prin faptul că obţinem o împărţire pe din două a profitului, care, pe cît se pare, se poate ridica la sute de procente. Interesele industriei noastre în refacere şi deci ale întreprinderilor noastre industriale sînt astfel pe deplin asigurate. Despre unele urmări dezastruoase pentru noi care ar decurge din deschiderea fie şi condiţionată, fie şi temporară a graniţelor, nici vorbă nu poate fi. De aceea insist categoric să se aprobe contractul cu Wolff şi, întrucît această chestiune este urgentă, rog ca ea să fie pusă mîine în şedinţa Biroului Politic. Vă trimit alăturat acest contract, precum şi scrisoarea tovarăşului Kamenev [139].

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

Scris la 18 octombrie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după un exemplar dactilografiat, care a fost corectat şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CONGRESUL GENERAL AL LUCRĂTORILOR DIN FINANŢE [140]

Dragi tovarăşi,

Consolidarea finanţelor sovietice este o sarcină dintre cele mai grele, dar ea se situează astăzi pe primul plan, şi fără rezolvarea ei nu putem face paşi importanţi înainte, atît în ce priveşte apărarea independenţei Rusiei Sovietice faţă de capitalul internaţional, cît şi în ce priveşte dezvoltarea ei economică şi culturală. Aparatul nostru financiar trebuie să-şi încordeze toate forţele pentru ca în cel mai scurt timp, prin încasarea impozitelor, să fie în stare să asigure statului muncitoresc-ţărănesc mijloacele necesare pentru o desfăşurare normală a activităţii tuturor organelor de stat.

Salut Congresul general al lucrătorilor din finanţe şi îmi exprim ferma convingere că în opera de organizare a finanţelor aceşti lucrători vor îndreptăţi speranţele pe care şi le pun în ei masele muncitoare din Rusia Sovietică.

20 octombrie 1922

V. Ulianov (Lenin)

„Pravda" nr. 240
din 24 octombrie 1922

Se tipăreşte după textul apărut în ziar, confruntat cu exemplarul dactilografiat, care a fost corectat şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CĂTRE ASOCIAŢIA PRIETENILOR RUSIEI SOVIETICE (S.U.A.) [141]

20. X. 1922

Dragi tovarăşi,

Am verificat chiar acum, pe baza unor informaţii cerute în mod special comitetului executiv gubernial din Perm, ştirile extrem de îmbucurătoare apărute în ziarele noastre în legătură cu munca depusă de membrii Asociaţiei dumneavoastră, în frunte cu Harold Ware, care au lucrat cu brigada de tractorişti din această gubernie la sovhozul (gospodărie de stat) „Toikino".

În ciuda unor imense greutăţi — care se datoresc mai ales marii distanţe dintre centru şi sus-menţionatul loc de muncă, cît şi distrugerilor provocate de Kolceak în timpul războiului civil —, dumneavoastră aţi obţinut succese care trebuie considerate ca fiind cu totul excepţionale.

Mă grăbesc să vă exprim profunda mea recunoştinţă, rugîndu-vă totodată să publicaţi acest lucru în organul Asociaţiei dumneavoastră şi, dacă e posibil, în întreaga presă din Statele Unite ale Americii de Nord.

Voi face demersuri pe lîngă Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia pentru ca această gospodărie de stat să fie declarată gospodărie model şi să i se acorde un ajutor special şi extraordinar, atît în ce priveşte lucrările de construcţie, cît şi în ce priveşte aprovizionarea cu benzină, metal şi alte materiale necesare pentru crearea unui atelier de reparaţii.

www.dacoromanica.ro

Îmi exprim încă o dată, în numele Republicii noastre, o profundă recunoştinţă şi vă rog să aveţi în vedere că nici un fel de ajutor nu este pentru noi atît de binevenit şi de important ca acela pe care ni l-aţi dat dumneavoastră.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului

Lenin

„Pravda" nr. 240
din 24 octombrie 1922

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CĂTRE ASOCIAŢIA PENTRU ACORDAREA DE AJUTOR TEHNIC RUSIEI SOVIETICE [142]

20. X. 1922

Dragi tovarăşi,

În ziarele noastre au apărut ştiri extrem de îmbucurătoare despre munca desfăşurată de membrii Asociaţiei dumneavoastră în sovhozurile (gospodăriile de stat) din judeţul Kirsanov, gubernia Tambov, şi la gara Mitino, gubernia Odesa, precum şi despre munca unui grup de mineri din bazinul Doneţului [143].

În ciuda unor imense greutăţi, care se datoresc mai ales distrugerilor din timpul războiului civil, dumneavoastră aţi obţinut succese care trebuie considerate drept excepţionale.

Mă grăbesc să vă exprim profunda mea recunoştinţă, rugîndu-vă totodată să publicaţi acest lucru în organul Asociaţiei dumneavoastră şi, dacă e posibil, în întreaga presă din Statele Unite ale Americii de Nord.

Voi face demersuri pe lîngă Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia pentru ca cele mai bune gospodării să fie declarate gospodării model şi să li se acorde un ajutor special şi extraordinar, astfel ca să-şi desfăşoare cu succes munca lor.

Încă o dată îmi exprim, în numele Republicii noastre, o profundă recunoştinţă şi vă rog să aveţi în vedere că ajutorul pe care îl daţi dumneavoastră la lucrarea pămîntului cu tractoarele este pentru noi deosebit de binevenit şi de important.

www.dacoromanica.ro

Este o deosebită plăcere pentru mine să vă felicit pentru proiectul dumneavoastră de a organiza 200 de comune agricole.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului
Lenin

„Pravda" nr. 240
din 24 octombrie 1922

Se tipărește după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PREŞEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV GUBERNIAL DIN PERM

20 octombrie 1922

Brigada americană de tractoare de sub conducerea tovarăşului Harold Ware, care lucrează pe teritoriul guberniei Perm, în judeţul Ohansk, a obţinut, într-o scurtă perioadă de timp, rezultate deosebit de însemnate. Au fost arate în total 1 500 de deseatine, din care aproape 1 000 au fost însămînţate cu grîu de toamnă.

Nu încape îndoială că sus-numitul grup ar fi reuşit să obţină rezultate şi mai bune dacă nu s-ar fi manifestat unele lipsuri, obişnuite în practica noastră.

Chiar în raportul dumneavoastră se menţionează că duceţi lipsă de benzină şi de lubrifianţi, că aveţi unele greutăţi cu muncitorii la construcţia de locuinţe, dar nu se arată ce măsuri a luat comitetul executiv gubernial pentru a lichida greutăţile semnalate.

Este absolut inadmisibil ca o asemenea iniţiativă utilă să nu fie sprijinită prin toate mijloacele, îndeosebi de către organizaţiile locale, care pot să ia cunoştinţă mai repede de piedicile ce se ivesc şi să ajute la înlăturarea lor.

Vă rog să acordaţi un ajutor cît mai eficient grupului menţionat şi, în special, să sprijiniţi aplicarea propunerilor făcute de el cu privire la folosirea raţională a tractoarelor, aprovizionarea cu benzină, organizarea unui atelier de reparaţii, construirea de locuinţe etc.

Ajutorul pe care ni-l dau grupurile agricole americane este cît se poate de dorit şi de oportun. Sarcina noastră în cazul de faţă constă, în primul rînd, în a contribui în cel mai înalt grad la înfăptuirea fără întîrziere a iniţiativelor lor.

www.dacoromanica.ro

Comunicați-mi, prin tov. Smolianinov, ce rezultate au dat măsurile pe care le-ați întreprins, precum și ce probleme noi, deosebit de importante, se ridică în momentul de față și nu pot fi rezolvate de dumneavoastră.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după un exemplar dactilografiat, care a fost corectat și semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PREZIDIUL C.E.C. DIN RUSIA

24/X. 1922

Într-o serie întreagă de articole apărute în presă sînt relevate succesele, cu totul excepţionale, obţinute de cîteva comune şi brigăzi agricole americane care au adus cu ele tractoare. În urma unei verificări speciale s-a stabilit că foarte bine a lucrat brigada de tractoare în frunte cu Harold Ware, care a fost repartizată la sovhozul „Toikino" din gubernia Perm. În afară de asta, la Secţia imigraţie industrială a Consiliului economic superior au fost primite informaţii similare în legătură cu activitatea comunelor agricole din judeţul Kirsanov, gubernia Tambov, şi din satul Migaevo, judeţul Tiraspol, gubernia Odesa.

Asociaţia americană pentru acordarea de ajutor tehnic Rusiei organizează în prezent vreo 200 de arteluri cu 800—1 000 de tractoare, care urmează să fie trimise în Rusia. Dacă vor reuşi să facă acest lucru, înseamnă că în fiecare judeţ vom putea avea măcar o gospodărie agricolă model, înzestrată cu tehnică americană, ceea ce prezintă, după părerea mea, o importanţă cu totul deosebită.

Pentru a stimula această acţiune, am trimis Asociaţiei americane a prietenilor Rusiei Sovietice şi Asociaţiei americane pentru acordarea de ajutor tehnic Rusiei Sovietice cîte o scrisoare de mulţumire, în care am subliniat că nici un alt ajutor nu este pentru noi atît de oportun şi de important ca acela pe care ele îl acordă agriculturii noastre *. În aceste scrisori le-am comunicat că voi face demersuri la

* Vezi volumul de faţă, p. 247—248, 249—250. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Prezidiul C.E.C. din Rusia ca gospodăria din gubernia Perm şi alte gospodării mai importante să fie declarate gospodării model şi să li se acorde un ajutor special şi extraordinar atît în ceea ce priveşte lucrările de construcţie, cît şi în ceea ce priveşte aprovizionarea cu benzină, metal şi alte materiale necesare pentru desfăşurarea lucrărilor şi organizarea unor ateliere de reparaţii.

Rog să se examineze chestiunea şi să se dea curs prezentului demers [144].

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

COMPLETARE LA CLAUZELE CONTRACTULUI CU L. URQUHART [145]

1) Totodată : trebuie restrîns teritoriul concesiunii, lăsînd neapărat la dispoziţia R.S.F.S.R. o parte din Ekibastuz care să fie suficientă pentru Ural (cel puţin 1/4 sau 1/6) ;

2) ceea ce e principal : trebuie reduse sumele pe care le primeşte Urquhart, astfel ca noi să nu obţinem venituri abia în 1934 (?).

Lenin

3) Care e rostul acestor amendamente ? Constituie ele o directivă *aproximativă* pentru delegaţii noştri ? Sînt **pentru.**

Lenin

Scris nu mai devreme de 25 octombrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

MESAJ DE SALUT ADRESAT CU PRILEJUL ELIBERĂRII ŢINUTULUI PRIMORIE [146]

Cita. Către preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Extremului Orient

La cea de-a cincea aniversare a victorioasei Revoluţii din Octombrie, Armata Roşie a făcut încă un pas hotărîtor spre o completă curăţire de trupele ocupanţilor străini a teritoriului R.S.F.S.R. şi al republicilor unite cu ea. Recucerirea Vladivostokului de către armata populară revoluţionară a Republicii Extremului Orient reuneşte cu masele muncitoare din Rusia pe cetăţenii ruşi care au avut de suportat jugul greu al imperialismului japonez. Felicit, cu prilejul acestei noi victorii, pe toţi oamenii muncii din Rusia şi eroica Armată Roşie şi rog guvernul Republicii Extremului Orient să transmită tuturor muncitorilor şi ţăranilor din regiunile eliberate şi din oraşul Vladivostok salutul Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R.,
V. Ulianov (Lenin)

Moscova, 26. X. 1922

„Pravda" nr. 243
din 27 octombrie 1922

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

INTERVIU ACORDAT LUI M. FARBMAN, CORESPONDENT AL ZIARELOR „OBSERVER" ŞI „MANCHESTER GUARDIAN" [147]

1. Intrebare. Presa antirusă prezintă primirea lui Herriot la Moscova şi tratativele franco-ruse ca o cotitură decisivă în politica externă a Rusiei Sovietice.

Este adevărat acest lucru ? Este adevărat că Rusia consideră politica dusă de Anglia în Orientul Apropiat drept o provocare şi că ea este gata să încheie cu Franţa un acord îndreptat împotriva Angliei ?

Răspuns. Consider că este absolut eronat să se prezinte primirea lui Herriot la Moscova şi tratativele franco-ruse ca o cotitură, oricît de mică, în politica Rusiei Sovietice în general şi ca o cotitură împotriva Angliei în special [148]. Fără îndoială, noi dăm o înaltă apreciere atît venirii lui Herriot la Moscova, cît şi demersurilor întreprinse în vederea unei apropieri de Franţa sau a unor tratative cu ea, care au devenit astăzi posibile, probabile şi, vreau să cred, necesare. Orice apropiere de Franţa este extrem de oportună pentru noi, şi asta cu atît mai mult cu cît interesele comerciale ale Rusiei reclamă imperios o apropiere de acest stat continental, care se numără printre cele mai puternice. Dar noi sîntem convinşi că această apropiere nu implică cîtuşi de puţin necesitatea de a ne schimba în vreun fel politica noastră faţă de Anglia. Considerăm că sînt perfect posibile relaţii pe deplin prieteneşti cu ambele state şi ele constituie un obiectiv pentru noi. Considerăm că tocmai dezvoltarea relaţiilor comerciale va acţiona în mod inevitabil ca un imbold extrem de puternic spre atingerea acestui obiectiv. Considerăm că o justă înţelegere a intereselor Angliei şi Franţei va acţiona, de asemenea, în acest sens.

www.dacoromanica.ro

Considerăm că interesele reciproce ale Angliei şi Franţei, în măsura în care ele vin în atingere cu acelea ale Rusiei, nu conţin în nici un caz elemente de discordie inevitabilă între Anglia şi Franţa. Dimpotrivă, credem chiar că existenţa unor relaţii paşnice şi prieteneşti între aceste state şi Rusia constituie o garanţie (aş fi înclinat să spun : cea mai solidă garanţie) că pacea şi prietenia dintre Anglia şi Franţa vor dăinui multă vreme şi că, în condiţiile actuale, orice divergenţe posibile şi probabile între Franţa şi Anglia îşi vor găsi, în cel mai scurt timp şi în mod sigur, o soluţionare fericită.

2. *Intrebare.* Nu constituie oare terminarea efectivă a războiului greco-turc [149], care a fost sprijinit de Anglia, momentul cel mai prielnic pentru încheierea unui acord anglo-rus ?

Răspuns. Fireşte că terminarea războiului greco-turc, care a fost sprijinit de Anglia, constituie un moment care face să crească, în anumite privinţe, şansele încheierii unui acord anglo-rus. Noi am căutat şi înainte de terminarea acestui război să încheiem un asemenea acord, şi acest obiectiv îl vom urmări acum cu şi mai multă energie. Ce-i drept, unele dintre problemele legate de terminarea acestui război formează obiectul unor divergenţe între noi şi Anglia. Dar, în primul rînd, pacea care a luat locul războiului greco-turc constituie, după părerea noastră, un asemenea cîştig pentru politica internaţională în general, încît sperăm că, datorită păcii greco-turce, se va ajunge la îmbunătăţirea condiţiilor generale ale acestei politici. În al doilea rînd, noi în nici un caz nu considerăm că divergenţele dintre noi şi Anglia nu pot fi lichidate. Dimpotrivă, sperăm că viitorul cel mai apropiat ne va arăta, în legătură cu diferitele stadii ale problemei Orientului Apropiat, în ce măsură este justificată speranţa noastră că tocmai terminarea războiului greco-turc va însemna, în acelaşi timp, şi lichidarea conflictelor şi discordiilor care au pus pe avanscena politicii internaţionale acest război care a luat sfîrşit. Noi facem totul pentru ca prin terminarea acestui război să se pună, totodată, capăt fricţiunilor şi divergen-

www.dacoromanica.ro

ţelor cu Anglia şi sperăm că şi în cazul de faţă interesele guvernului englez vor prevala asupra oricăror insinuări şi relatări, adeseori lipsite de sinceritate, ale presei antiruse.

3. Întrebare. Consideraţi participarea Rusiei la Conferinţa pentru problema orientală doar ca o chestiune de prestigiu sau porniţi numai de la interesele reale ale Rusiei? Este guvernul rus de acord cu propunerea Franţei de a se admite ca Rusia să participe numai la acea parte a conferinţei care urmează să rezolve problema strîmtorilor?

Răspuns. Participarea Rusiei la rezolvarea problemei Orientului Apropiat nu o consider în nici un caz drept o chestiune de prestigiu [150]. Sper că prin întreaga politică internaţională dusă de noi în aceşti cinci ani am dovedit îndeajuns că sîntem cu totul indiferenţi faţă de problemele de prestigiu şi că n-am fi niciodată în stare ca, din simple considerente de prestigiu, să formulăm vreo revendicare sau să micşorăm şansele reale de pace între state. Sînt convins că nu există alt stat în care masele populare să se arate atît de indiferente faţă de problema prestigiului ca atare şi atît de prompte s-o trateze cu cea mai veselă ironie. Noi credem că în epoca modernă diplomaţia tinde tot mai mult să privească tocmai în acest fel chestiunile de prestigiu.

Politica noastră în Orientul Apropiat este o chestiune de cel mai real şi mai direct interes vital pentru Rusia şi pentru o serie întreagă de state federalizate cu ea. Dacă tuturor acestor state nu le-ar fi satisfăcută cerinţa de a participa la Conferinţa pentru problemele Orientului Apropiat, asta ar crea atîtea elemente de animozitate, de conflicte şi de nemulţumire, ar provoca asemenea greutăţi în relaţiile pur comerciale dintre răsăritul Europei, de o parte, şi toate celelalte state, de altă parte, încît ar fi cu desăvîrşire lichidate condiţiile pentru o convieţuire paşnică sau această convieţuire ar fi extrem de mult îngreuiată.

De aceea guvernul rus nu este mulţumit de propunerea Parisului ca Rusia să fie admisă să participe numai la acea parte a conferinţei care va avea să rezolve problema strîmtorilor. Noi credem că o asemenea limitare ar duce inevi-

www.dacoromanica.ro

tabil la o serie de inconveniente practice nemijlocite, în special economice, de pe urma cărora înseşi Franţa şi Anglia, după toate probabilităţile, vor avea de suferit în viitorul cel mai apropiat.

4. Intrebare. Care este programul rus de rezolvare a problemei strîmtorilor ?

Răspuns. Programul nostru cu privire la strîmtori (care deocamdată este, bineînţeles, încă aproximativ) conţine între altele :

În primul rînd, satisfacerea aspiraţiilor naţionale ale Turciei. Noi considerăm că acest lucru este cerut nu numai de interesele independenţei naţionale. Experienţa căpătată de noi, în decursul acestor cinci ani, în rezolvarea problemei naţionale într-un stat care cuprinde un număr atît de mare de naţionalităţi — situaţie pe care nu prea o întîlnim în alte ţări — ne întăreşte pe deplin convingerea că, în asemenea cazuri, singura atitudine justă faţă de interesele naţiunilor va fi satisfacerea maximă a acestor interese şi crearea unor condiţii care să excludă orice posibilitate de conflicte pe această bază. Din experienţa noastră am căpătat convingerea nestrămutată că numai o atenţie cu totul deosebită faţă de interesele diverselor naţiuni face să dispară baza oricăror conflicte, înlătură neîncrederea reciprocă şi teama de intrigi, creează — mai ales în rîndul muncitorilor şi ţăranilor care vorbesc limbi diferite — acea încredere fără de care atît relaţiile paşnice între popoare, cît şi dezvoltarea cu succes a tot ce este valoros în civilizaţia de astăzi sînt absolut imposibile.

În al doilea rînd, programul nostru prevede închiderea strîmtorilor pentru toate vasele de război, atît în timp de pace cît şi în timp de război. Acesta este interesul comercial direct şi imediat al tuturor statelor, nu numai al acelora ale căror teritorii se află în directă vecinătate cu strîmtorile, ci şi al tuturor celorlalte state. Trebuie să avem în vedere că fraze, discuţii şi asigurări pacifiste, uneori chiar jurăminte împotriva războiului şi pentru apărarea păcii *,

* E vorba de pacea de la Versailles. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ne este dat să auzim extrem de des în întreaga lume, în timp ce hotărîrea de a lua măsuri reale, fie şi din cele mai simple, pentru asigurarea păcii o observăm extrem de rar în majoritatea statelor şi mai ales în statele moderne civilizate. Or, noi am dori să auzim, atît în această problemă cît şi în altele asemănătoare, cît mai puţine declaraţii cu caracter general, cît mai puţine promisiuni solemne şi formule pompoase şi cît mai multe hotărîri şi măsuri dintre cele mai simple şi mai clare, care să ducă într-adevăr la pace, dacă nu la înlăturarea completă a pericolului de război.

În al treilea rînd, programul nostru cu privire la strîmtori prevede deplina libertate a navigaţiei comerciale. După cele spuse de mine în fraza precedentă, cred că e cu totul de prisos să lămuresc şi să concretizez acest punct.

5. Intrebare. Ar fi de acord guvernul rus cu un control asupra strîmtorilor exercitat de Liga Naţiunilor dacă din aceasta ar face parte şi Rusia, Turcia, Germania şi Statele Unite ?

Sau Rusia ar cere să se instituie o comisie specială pentru controlul asupra strîmtorilor ?

Răspuns. Noi sîntem, firește, adversari ai Ligii Naţiunilor [151], şi cred că nu numai orînduirea noastră economică şi politică, cu particularităţile ei, determină atitudinea noastră negativă faţă de Liga Naţiunilor, dar şi interesele păcii, privite din punctul de vedere al condiţiilor concrete ale întregii politici internaţionale actuale în general, justifică pe deplin această atitudine negativă. Liga Naţiunilor poartă în mod atît de vădit pecetea provenienţei sale din războiul mondial, este atît de indisolubil legată de tratatul de la Versailles, este atît de lipsită de ceva care să semene cu stabilirea efectivă a unei egalităţi în drepturi a naţiunilor, cu şansele reale ale unei convieţuiri paşnice între ele, încît atitudinea noastră negativă faţă de Liga Naţiunilor este de înţeles şi nu are, cred, nevoie de alte comentarii.

www.dacoromanica.ro

6. Întrebare. Înseamnă oare refuzul de a ratifica acordul cu Urquhart o victorie a „comuniştilor de stînga"? Care sînt condiţiile obiective care ar face cu putinţă reluarea tratativelor şi ratificarea acordului cu Urquhart?

Răspuns. Chestiunea încheierii unui acord cu Urquhart a fost ridicată de guvernul nostru încă de pe vremea cînd eu eram bolnav şi nu puteam să iau parte la treburile guvernării. De aceea în momentul de faţă nu sînt încă pe deplin informat asupra tuturor amănuntelor acestei chestiuni. Totuşi, pot să afirm cu toată certitudinea că în momentul de faţă nu este şi nu poate fi vorba de o victorie a comuniştilor de stînga. Ştiu acest lucru din constatările mele directe asupra modului cum se desfăşoară activitatea guvernului.

Fapt este că atitudinea nejustă a Angliei, care şi-a găsit expresia în refuzul de a consimţi ca noi să fim admişi la conferinţă, a fost atît de neaşteptată, a stîrnit atîta indignare în Rusia şi a unit atît de strîns nu numai pe comuniştii de dreapta cu cei de stînga, dar şi uriaşa masă a populaţiei ruse fără partid, pe muncitori şi pe ţărani, încît lucrurile nu au ajuns şi nu puteau să ajungă la nici un fel de divergenţă între comuniştii de stînga şi cei de dreapta.

Expunerea de motive prezentată de noi pentru respingerea acordului cu Urquhart a exprimat direct, se poate spune, starea de spirit nu numai a întregului partid, dar şi pe aceea a întregului popor, cu alte cuvinte starea de spirit a întregii mase a muncitorilor şi ţăranilor.

Reluarea tratativelor şi ratificarea, după aceea, a acordului cu Urquhart sînt condiţionate, în primul rînd, de înlăturarea de către Anglia a nedreptăţilor flagrante comise faţă de Rusia şi care sînt legate de nesocotirea în fel şi chip a drepturilor ei de a participa la Conferinţa pentru problemele Orientului Apropiat. În ce priveşte însă condiţiile concrete ce ne-au fost prezentate de Urquhart, n-am avut încă timp să mă ocup amănunţit de ele şi pot să spun numai că guvernul a hotărît să dea cît mai curînd posibilitate celor ce sînt pentru sau contra acestei convenţii să-şi spună cuvîntul în presa noastră, pentru ca, dintr-o

www.dacoromanica.ro

discuție cît mai obiectivă și mai argumentată, să capete material pentru o cît mai serioasă verificare a tuturor părerilor „pro" și „contra" și pentru o soluționare a acestei probleme într-un spirit de deplină concordanță cu interesele Rusiei.

7. Intrebare. În ce măsură sînt întemeiate învinuirile aduse de presa antirusă din Anglia, care susține că recentele arestări operate în rîndurile industriașilor din Moscova înseamnă sfîrșitul noii politici economice și revenirea la politica de naționalizare și de confiscări ?

Răspuns. Referitor la întrebarea dumneavoastră în legătură cu învinuirea ce ni se aduce de presa antirusă din Anglia că am arestat „niște industriași din Moscova", trebuie să spun că chiar azi am citit într-unul din ziarele noastre („Izvestiia") o scurtă notă sub titlul : „Arestarea unor speculanți de la bursa neagră". Nimeni altul decît tov. Z. B. Katnelson, șeful Direcției economice de pe lîngă Direcția politică de stat, spune în această notă că n-a fost de loc vorba de arestarea unor industriași, că „zvonurile pe care le răspîndesc dușmanii Puterii sovietice, atît în interiorul R.S.F.S.R. cît și în străinătate, cum că aceste arestări ar însemna o prigoană împotriva comerțului liber nu sînt în realitate decît o născocire *cu totul absurdă*, pornită din intenția contrarevoluționară, bine determinată, de a submina relațiile economice ce se înfiripă azi cu Europa occidentală".

În realitate au fost arestați doar niște speculanți de la așa-zisa bursă neagră, și autoritățile noastre dispun de date care arată legăturile pe care acești speculanți de bursă și traficanți de valută le aveau cu unii funcționari ai misiunilor străine din Moscova ; din aceste date reiese nu numai că s-a vîndut platină și aur (în lingouri), dar că, totodată, s-a *organizat trecerea prin contrabandă a acestor valori peste granță.*

Din toate acestea puteți vedea că zvonurile potrivit cărora noi am pune capăt „noii politici economice" sînt cu totul lipsite de temei și că învinuirile presei antiruse din Anglia, care, printr-o nemaipomenită denaturare a lucrurilor și prin înșelăciune, caută să prezinte într-o lumină falsă politica noastră, sînt pe de-a-ntregul inventate. În

www.dacoromanica.ro

realitate n-a fost nici vorbă, în nici un fel de cercuri guvernamentale, să se pună capăt „noii politici economice" şi să se revină la cea veche. De altfel, întreaga activitate desfăşurată de guvern în actuala sesiune a Comitetului Executiv Central din Rusia este îndreptată spre o cît mai temeinică consolidare, prin lege, a ceea ce se numeşte noua politică economică, pentru a înlătura astfel orice posibilitate de abatere de la înfăptuirea ei.

27. X. 1922

„Pravda" nr. 254
din 10 noiembrie 1922

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, corectat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEA DE-A IV-A SESIUNE A C.E.C. DIN RUSIA AL CELEI DE-A IX-A LEGISLATURI 31 OCTOMBRIE 1922 [152]

(Aplauze furtunoase, îndelung repetate. Întreaga asistenţă se ridică în picioare.) Tovarăşi! Permiteţi-mi să mă mărginesc la cîteva cuvinte de salut. În primul rînd, se cuvine, bineînţeles, să adresăm salutul nostru Armatei Roşii, care a dat în zilele acestea o nouă dovadă de vitejia ei, cucerind Vladivostokul şi curăţind întreg teritoriul celei din urmă dintre republicile care s-au unit cu Rusia Sovietică. Sînt convins că exprim părerea generală dacă voi spune că noi, salutînd aici cu toţii acest nou act de eroism al Armatei Roşii, salutăm totodată şi faptul că s-a făcut un pas, pare-se hotărîtor, spre terminarea războiului: ultimele forţe ale albgardiştilor au fost aruncate în mare. (Aplauze.) Eu cred că Armata noastră Roşie ne-a pus pentru multă vreme la adăpost de o eventuală repetare a unui atac al albgardiştilor, îndreptat împotriva Rusiei sau a oricăreia dintre republicile care, direct sau indirect, sînt mai mult sau mai puţin strîns legate de noi.

Dar, pentru a nu aluneca cumva într-o înfumurare excesivă, trebuie să spunem totodată că aici şi-au avut rolul lor nu numai eroismul şi forţa Armatei Roşii, dar şi situaţia internaţională şi diplomaţia noastră.

A fost o vreme cînd Japonia şi Statele Unite ale Americii au semnat acorduri în vederea sprijinirii lui Kolceak. A trecut atît de mult de atunci, că mulţi dintre noi poate au şi uitat cu totul de ele. Dar o asemenea vreme a existat totuşi. Şi dacă noi am reuşit să facem ca astfel de acorduri

www.dacoromanica.ro

să nu mai fie cu putinţă, ca japonezii, cu toată forţa lor militară, să declare că se retrag şi să-şi ţină această promisiune este, desigur, şi un merit al diplomaţiei noastre.

Nu voi lungi acum scurtul meu cuvînt de salut pentru a vă arăta prin ce se explică acest succes. Voi spune numai că într-un viitor apropiat diplomaţilor noştri le va reveni sarcina să se afirme încă o dată, într-o problemă de primă importanţă, în care sîntem vital interesaţi, — mă refer la Conferinţa în legătură cu problemele Orientului Apropiat, convocată de Anglia pentru 13 noiembrie la Lausanne. Sînt convins că şi acolo diplomaţii noştri vor face faţă situaţiei, că şi acolo vom şti să apărăm interesele tuturor republicilor federative laolaltă cu acelea ale R.S.F.S.R. ; în orice caz, vom şti să arătăm limpede maselor unde e piedica, în ce constă ea şi în ce măsură se contrapune ea dorinţelor şi năzuinţelor noastre celor mai legitime, şi nu numai alor noastre, dar şi acelora ale tuturor statelor interesate în problema strîmtorilor.

Aş vrea să mă mărginesc la aceste scurte observaţii în legătură cu politica externă şi să trec acum la activitatea desfăşurată de dumneavoastră aici.

Cred că am obţinut aici succese cît se poate de importante, cu toate că la prima vedere activitatea aceasta li s-a părut, poate, unora — sau li se pare — a nu fi prea importantă. Să luăm primul cod, pe care l-aţi şi adoptat, — Codul muncii. Constituie o mare realizare a Puterii sovietice faptul că, într-o vreme cînd toate ţările au pornit lupta împotriva clasei muncitoare, noi ne prezentăm cu un cod care pune temeinic bazele legislaţiei muncitoreşti, fixînd, de pildă, ziua de muncă de 8 ore. Ce-i drept, în legătură cu acest cod s-ar putea formula cutare sau cutare deziderat în plus. Eu cred totuşi că un asemenea deziderat nu şi-ar găsi justificarea.

Trebuie să avem în vedere că în comparaţie cu toate statele în care are loc acum o înverşunată concurenţă capitalistă, în care există milioane şi zeci de milioane de şomeri, în care capitaliştii se coalizează, formînd, cu propriile lor forţe, puternice uniuni capitaliste şi organizează o campanie împotriva clasei muncitoare, — în comparaţie cu aceste

www.dacoromanica.ro

state, noi sîntem cei mai lipsiţi de cultură, forţele noastre de producţie sînt cel mai puţin dezvoltate şi noi ştim să muncim cel mai prost. Este foarte neplăcut, poate, că trebuie să recunoaştem acest lucru. Dar eu cred că tocmai pentru că nu ascundem asemenea lucruri prin fraze frumoase şi formale, ci le recunoaştem în mod deschis, tocmai pentru că sîntem conştienţi de toate acestea şi nu ne temem să le spunem de la tribună şi pentru că în direcţia lichidării acestor lipsuri sînt îndreptate mai multe forţe decît în oricare alt stat vom reuşi să ajungem din urmă celelalte state cu o repeziciune la care ele nici n-au visat.

Firește, nu poate fi vorba de o repeziciune fantastică, fiindcă ne trebuie cîţiva ani de muncă foarte încordată pentru a ajunge la acest rezultat. Se înţelege că nu se poate face nimic de azi pe mîine. Au trecut deja cinci ani, şi noi am văzut cu cîtă repeziciune se schimbă relaţiile sociale. Am ajuns să înţelegem ce înseamnă un termen. Şi trebuie să învăţăm şi de acum încolo acest lucru. Că orice schimbări se pot produce cu o repeziciune fantastică la noi nimeni n-o să creadă, dar într-o repeziciune reală, într-o repeziciune în comparaţie cu orice perioadă a dezvoltării istorice de pînă acum — într-o asemenea repeziciune, dacă mişcarea este condusă de un partid cu adevărat revoluţionar, într-o asemenea repeziciune noi credem, şi o repeziciune ca asta noi vom obţine cu orice preţ.

În continuare mă voi referi la Codul agrar, pe care l-aţi adoptat. În această privinţă, după cum ştiţi, chiar în prima zi după vestitul 25 octombrie 1917, spre deosebire de toate celelalte legislaţii, legislaţia noastră a dat numaidecît un decret asupra pămîntului, care din punct de vedere tehnic, şi poate că şi juridic, era cu totul imperfect, dar care conţine tot ceea ce este esenţial, ceea ce e absolut necesar pentru ţăran şi ceea ce i-a asigurat alianţa cu muncitorul. Şi, începînd din vremea aceea, oricît de greu ne-a fost să trecem prin aceşti cinci ani de necontenite războaie, noi n-am renunţat la preocuparea noastră de a satisface cît mai din plin nevoia de pămînt a ţăranului. Şi dacă se va constata că legea pe care aţi adoptat-o acum are şi ea, într-o privinţă sau alta, nevoie de unele îndreptări, noi vom accepta fără nici o dificultate aceste îndreptări ulterioare, aceste îmbu-

www.dacoromanica.ro

nătăţiri ulterioare, aşa cum dumneavoastră aţi acceptat chiar acum îndreptările şi îmbunătăţirile aduse Codului nostru penal. Problema pămîntului, problema organizării modului de viaţă al unei imense majorităţi a populaţiei — al populaţiei ţărăneşti — este pentru noi o problemă fundamentală. În această privinţă, noi am şi reuşit să facem ca ţăranul rus să ştie că la noi orice propunere cu privire la modificarea vechilor legi nu va întîmpina niciodată piedici, ci va găsi întotdeauna sprijin şi o mare solicitudine în instituţia noastră legislativă supremă.

Aţi mai avut apoi de examinat astfel de probleme, cum sînt Codul civil şi organizarea generală judecătorească. Dumneavoastră ştiţi că în condiţiile actualei politici, pe care noi o înfăptuim cu fermitate şi în privinţa căreia nu pot avea loc şovăieli, această problemă prezintă pentru masa largă a populaţiei o importanţă cu totul deosebită. Ştiţi, totodată, că şi în acest domeniu noi ne-am străduit să facem o delimitare între ceea ce reprezintă satisfacerea nevoilor legitime ale fiecărui cetăţean, legată de actualul circuit economic, şi ceea ce reprezintă abuzurile legate de n.e.p., care în toate statele sînt considerate drept ceva legal şi pe care noi nu vrem să le legalizăm. Cît de eficiente vor fi îndreptarile pe care dumneavoastră le-aţi propus tocmai în acest scop şi pe care le-aţi aprobat, — asta ne-o va arăta viitorul. Noi, în nici un caz, nu ne vom lega mîinile în această privinţă. Dacă viaţa de fiecare zi va da la iveală abuzuri care n-au fost prevăzute de noi înainte, vom introduce numaidecît îndreptările necesare. În această privinţă ştiţi, desigur, cu toţii foarte bine că celelalte state nu cunosc, din păcate, o legiferare atît de rapidă cum e cea de la noi. Vom vedea dacă viitorul apropiat nu le va sili şi pe ele să aibă grijă ca în această privinţă să ajungă nitel din urmă Rusia Sovietică.

Trebuie, apoi, să ne oprim asupra unei probleme nu mai puţin importante, căreia de asemenea i-aţi dat aici o rezolvare definitivă. Mă refer la problema congreselor Sovietelor locale şi a comitetelor executive guberniale. Aceasta e o problemă a cărei rezolvare a fost considerabil întîrziată pînă acum în toate sistemele de legislaţie anterioare şi în toate constituţiile anterioare. Ea era considerată ca lipsită

www.dacoromanica.ro

de importanţă. Se credea că în provincie lucrurile pot să rămînă neschimbate. Noi însă sîntem de altă părere. Sîntem convinşi că dacă revoluţia noastră a obţinut succesele de pînă acum, aceasta se datoreşte faptului că am acordat totdeauna cea mai mare atenţie tocmai puterii locale, experienţei organelor locale. Dacă în octombrie 1917 revoluţia a obţinut dintr-o dată astfel de succese încît spre primăvara anului 1918 ni se părea că războiul a şi luat sfîrşit, în realitate el abia începea, şi începea în forma cea mai rea — aceea a războiului civil ; în realitate pacea cu germanii a însemnat sprijinirea de către aceşti germani a celor mai rele elemente ale războiului civil ; în realitate pacea încheiată atunci cu germanii, care în toamnă s-a năruit, a însemnat sprijinirea acestor elemente şi de către puterile aliate, care ne acuzau tot pe noi de încheierea păcii cu germanii. Şi dacă — zic — revoluţia şi-a îndeplinit opera ei cu atîta repeziciune, în cîteva luni, ba chiar în cîteva săptămîni, e pentru că ne-am bizuit în întregime pe elementele locale, pentru că le-am deschis cîmp liber de acţiune, pentru că tocmai de acolo aşteptam noi entuziasmul care a făcut ca revoluţia noastră să fie invincibilă şi să-şi desfăşoare acţiunile cu toată rapiditatea. Ştiu că de atunci localităţile din provincie au trecut prin multe şi felurite — ca să zicem aşa — perturbări. Atitudinea provinciei faţă de centru a constituit pentru noi o problemă destul de serioasă şi nu vreau cîtuşi de puţin să afirm că această problemă a fost rezolvată totdeauna de noi în mod ideal : cu nivelul general de cultură pe care-l avem noi nici nu putem visa la o asemenea rezolvare ideală. Dar că ea şi-a găsit o rezolvare mai sinceră, mai justă şi mai temeinică decît în oricare alt stat, asta o putem spune cu tot curajul.

În încheiere voi mai atinge doar o singură problemă, care mă interesează în mod deosebit şi care, cred, trebuie să vă intereseze şi pe dumneavoastră toţi, deşi formal ea nu figurează pe ordinea de zi şi nici pe lista de probleme. E vorba de problema aparatului nostru de stat — o problemă veche şi veşnic nouă.

În 1918, în august, noi am efectuat un recensămînt al aparatului nostru din Moscova. Rezultatele arătau un număr de 231 000 de funcţionari în aparatul de stat şi în cel

www.dacoromanica.ro

sovietic din Moscova. Acest număr cuprindea pe funcţionarii din instituţiile centrale cît şi pe cei din instituţiile locale din Moscova. Recent, în octombrie 1922, noi am făcut din nou acest recensămînt, convinşi fiind că reduseserăm aparatul nostru, peste măsură de umflat, şi că el trebuie, fără îndoială, să fie mai mic. A reieşit că el numără vreo 243 000 de oameni. Acestea sînt rezultatele tuturor reducerilor. Acest exemplu ne va cere să depunem şi mai multe eforturi, să studiem şi să comparăm cifrele. Atunci, în 1918, cînd noi, ca să zicem aşa, în primul elan al reformei, am făcut un astfel de recensămînt, la drept vorbind nu ne puteam folosi de rezultatele lui. Nu de aşa ceva ne ardea nouă atunci. Războiul civil nu ne lăsa nici un moment liber. Acum sperăm că se va face acest lucru. Sîntem convinşi că aparatul nostru, care prezintă foarte multe deficienţe, care este peste măsură de umflat, avînd un efectiv mai mult decît dublu faţă de cel necesar şi care foarte adeseori nu lucrează pentru noi, ci împotriva noastră — nu trebuie să ne sfiim să spunem acest adevăr, fie şi de la tribuna supremului for legislativ al republicii noastre —, va fi îmbunătăţit. Pentru îmbunătăţirea lui e nevoie de multă muncă şi pricepere. La noi există unele începuturi de activitate foarte serioasă în direcţia rezolvării problemei conţinutului pe care trebuie să-l capete această îmbunătăţire ; dar deocamdată toate astea-s numai începuturi — diverse articole şi unele cercetări cu caracter local. Dacă noi toţi vom pleca de aici cu hotărîrea de a acorda acestei probleme o atenţie mult mai mare ca de obicei, de a ne pierde mai puţin timpul cu forfota şi zarva — şi noi toţi pierdem adeseori în felul acesta o groază de timp — şi dacă vom studia în mod efectiv aparatul nostru şi ne vom ocupa de el ani de-a rîndul, vom face astfel un lucru important, şi succesul nostru va fi asigurat. Trebuie să avem curajul să spunem că noi creăm în mod spontan aparatul nostru. Cei mai buni muncitori îşi asumau funcţiile cele mai grele, atît în domeniul militar cît şi în cel civil, făceau mereu greşeli, dar ştiau să le îndrepte şi să lucreze apoi cum trebuie. Disproporţia dintre aceşti oameni plini de curaj — care sînt, poate, în număr de cîteva zeci — şi sutele celor care stau şi sabotează din plin sau numai pe jumătate, încurcîndu-se în mormanele lor de hîrtii, a

www.dacoromanica.ro

înecat foarte adeseori munca noastră vie într-un imens ocean de hîrtii. Va trebui să studiem foarte temeinic această problemă, ceea ce n-am putut face pînă în prezent. Vor trebui să treacă ani de zile, va trebui să învăţăm ani de-a rîndul, pentru că muncitorii noştri au un nivel de cultură scăzut şi lor le e greu să se apuce de o treabă cu totul nouă în domeniul producţiei ; or, noi numai pe muncitori, numai pe sinceritatea şi entuziasmul lor ne putem bizui. Vor trebui să treacă ani de zile pînă ce vom obţine o îmbunătăţire a aparatului nostru de stat, pînă ce el va atinge — nu în sensul diferitelor persoane, ci în ansamblul lui — cele mai înalte trepte ale culturii. Sînt convins că dacă ne vom îndrepta pe viitor forţele noastre în această direcţie, vom obţine în mod necesar şi inevitabil cele mai bune rezultate. (A p l a u z e î n d e l u n g a t e.)

„Pravda" nr. 247
din 1 noiembrie 1922

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar,
confruntat cu stenograma

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE ADRESATĂ LUI G. V. CICERIN ŞI MEMBRILOR BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU NOTA CĂTRE ŢĂRILE ANTANTEI REFERITOARE LA CONFERINŢA DE LA LAUSANNE [153]

31/X. 1922.

Către tov. Cicerin şi către toţi membrii Biroului Politic

N-am acum timp să cumpănesc bine toate expresiile din proiectul notei către Antantă, pe care o consider extrem de importantă. Cred că trebuie cîntărit de două, trei ori fiecare cuvînt, astfel ca să nu reiasă că noi nu vrem să participăm la conferinţă.

În acest sens nota trebuie să fie deosebit de „diplomatică". Mi se pare că la sfîrşitul notei, pe care am parcurs-o în mare grabă, sînt unele expresii nu îndeajuns de diplomatice în acest sens.

Lenin

Se tipăreşte pentru prima oară, după o c pie dactilografiată

www.dacoromanica.ro

CĂTRE „PETROGRADSKAIA PRAVDA“ [154]

1. XI. 1922

Dragi tovarăşi ! Vă felicit din tot sufletul cu prilejul celei de-a cincea aniversări a Revoluţiei din Octombrie şi fac urarea ca în următorii cinci ani să luptăm pe frontul muncii paşnice cu acelaşi succes cu care am luptat pînă acum pe frontul războiului.

Cu cele mai bune salutări şi urări,
Al dumneavoastră, *V. Ulianov (Lenin)*

„Petrograd skaia Pravda“ nr. 251 din 5 noiembrie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE „PRAVDA"

Dragi tovarăşi ! Vă felicit călduros cu prilejul celei de-a cincea aniversări a Revoluţiei din Octombrie. Urarea mea este ca în următorii cinci ani să cucerim prin muncă paşnică nu mai puţin decît am cucerit pînă acum cu arma în mînă.

Al dumneavoastră, *Lenin*

2. XI. 1922

„Pravda" nr. 252
din 7 noiembrie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PRIMA CONFERINŢĂ INTERNAŢIONALĂ A COOPERATORILOR COMUNIŞTI [155]

Salut convocarea, cît se poate de oportună, a conferinţei internaţionale a cooperatorilor comunişti şi îi urez să-şi desfăşoare cu deplin succes lucrările.

Ca şi participanţii la această conferinţă, îmi dau seama de complexitatea şi greutatea sarcinii care a fost pusă: aceea de a cuceri aparatul cooperatist şi a-l pune în slujba revoluţiei mondiale.

Voi fi foarte bucuros dacă, prin experienţa activităţii desfăşurate în Rusia, vom reuşi să fim de folos şi cauzei generale.

Scris la 2 noiembrie 1922

Publicat la 3 noiembrie 1922 în ziarul „Pravda" nr. 249

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

TEZE CU PRIVIRE LA BANCA COOPERATIVĂ [156]

1) Să se acorde premii pentru volumul operaţiilor şi pentru extinderea lor în judeţe ;
2) acelaşi lucru în ceea ce priveşte depunerile ;
3) să fie atraşi în conducerea acestei bănci cei mai de vază comunişti din cooperativele de la sate, care să controleze şi să stimuleze activitatea ei ;
4) activitatea băncii cooperative să fie stimulată de către Banca de stat prin reducerea dobînzii ;
5) să se aloce o anumită sumă de către Banca de stat.

Scris la 2 noiembrie 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII TEXTILIŞTI DIN PETROGRAD [157]

3. XI. 1922

Dragi tovarăşi ! Vă mulţumesc din suflet pentru pledul pe care mi l-aţi trimis ; găsesc că e minunat. Regret nespus de mult că n-am putut să-l primesc pe Şorov.

Cele mai bune salutări !

Al dumneavoastră, *V. Ulianov (Lenin)*

Publicat pentru prima oară în 1945. În „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CONGRESUL GENERAL AL STATISTICIENILOR DIN RUSIA [158]

4 noiembrie 1922

Vă mulţumesc din suflet pentru salutul ce mi l-aţi adresat şi vă rog, totodată, să primiţi cele mai bune urări de succes în muncă.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

„Pravda" nr. 251
din 5 noiembrie 1922

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

INTERVIU ACORDAT LUI A. RANSOME, CORESPONDENTUL ZIARULUI „MANCHESTER GUARDIAN“ [159]

PRIMA VARIANTĂ

1. Intrebare. Observ că există aici o mare înviorare economică, toată lumea cumpără şi vinde, şi, pe cît se vede, ia naştere o nouă clasă comercială. Întreb : *cum se face că nepmanul nu constituie şi nici nu manifestă tendinţa de a deveni o forţă politică ?*

Răspuns. Prima întrebare pusă de dumneavoastră îmi aminteşte de o convorbire pe care am avut-o la Londra pe vremuri. Era într-o sîmbătă seara. Mă plimbam cu un prieten — sînt vreo douăzeci de ani de atunci [160]. Pe străzi domnea o animaţie cu totul neobişnuită ; pretutindeni se instalaseră negustori care, ca mijloc de iluminat pentru tarabele lor, foloseau mici ţevi de metal umplute cu petrol sau cu ceva asemănător. Luminiţele erau foarte frumoase. Era, pe aceste străzi, o forfotă extraordinară. Toată lumea cumpăra sau vindea.

Exista, pe atunci, în Rusia un curent ai cărui adepţi îi numeam „economişti“. Prin această denumire, puţin cam strengărească, noi subînţelegeam o simplificare puerilă a ideilor materialismului istoric al lui Marx. Prietenul meu, care era un „economist“, s-a apucat numaidecît să-şi etaleze înţelepciunea. Uite, zicea el, această neobişnuită activitate economică va fi neapărat urmată de tendinţa de a deveni o forţă politică. Un asemenea mod de a-l înţelege pe Marx m-a făcut să zîmbesc. Existenţa unei pletore de mici negustori, cu activitatea lor extrem de vie, nu constituie cîtuşi de puţin o dovadă că clasa respectivă posedă o forţă economică atît de mare încît să permită şi să impună numaidecît concluzia că ea reprezintă o „forţă politică“. Pe cît se pare,

www.dacoromanica.ro

Londra a devenit o forţă mondială a comerţului — şi anume o forţă economică şi politică — pe o cale ceva mai complicată decît îşi închipuia interlocutorul meu, şi negustorii ambulanţi din Londra, cu toată animaţia extraordinară care domnea în rîndurile lor, erau destul de departe de a deveni o „forţă politică" şi chiar de a manifesta vreo tendinţă în acest sens.

Mă tem că întrebarea dumneavoastră : cum se face că „nepmanul" (adică negustorul ambulant ? micul negustor ?) nu manifestă la noi „tendinţa de a deveni o forţă politică" ne va face să zîmbim şi să răspundem în felul următor : din acelaşi motiv pentru care mulţimea de oameni de pe străzile Londrei care, cu toţii, se îndeletniceau cu cumpărarea şi vînzarea de mărfuri acolo, pe străzi, în zilele de sîmbătă nu manifestau în Anglia „tendinţa de a deveni o forţă politică".

2. *Intrebare.* Am impresia că în Rusia cumpărarea-vînzarea şi schimbul sînt astăzi extrem de rentabile, în timp ce producţia nu este posibilă decît în cazuri foarte rare. Cumpărarea-vînzarea şi schimbul se află în mîinile nepmanilor. Producţia rentabilă se practică, în cea mai mare parte, pe scară redusă şi se află în mîinile particularilor. Producţia *nerentabilă* e în mîinile statului. Vă întreb : *nu înseamnă asta o continuă întărire economică a nepmanilor şi o continuă slăbire a statului ?*

Răspuns. Mă tem că şi cea de-a doua întrebare a dumneavoastră porneşte tot de la un punct de vedere aproape „economist", în sensul arătat mai sus. Bastiat, mi se pare, împărtăşea aproape serios părerea că „grecii şi romanii antici trăiau din jaf". El nu-şi prea bătea capul cu întrebarea „economică" : de unde provenea ceea ce jefuiau aceşti oameni care trăiau din jaf ?

Dumneavoastră „aveţi impresia că în Rusia cumpărarea-vînzarea şi schimbul sînt astăzi extrem de rentabile", „în timp ce producţia nu este posibilă decît în cazuri foarte rare".

Am fost foarte mirat cînd am citit o asemenea concluzie trasă din cele observate pe străzile Moscovei. Dar, m-am gîndit eu, cum rămîne cu milioanele şi milioanele de ţărani ruşi ? Oare însămînţatul ogoarelor, de către aceşti ţărani, nu este el, pe cît se pare, nu un caz rar şi nici foarte rar, ci un fenomen precumpănitor în Rusia ? Nu este el un fenomen

www.dacoromanica.ro

mai frecvent „chiar" decît „cumpărarea-vînzarea" orișicăror lucruri de către „nepman" ? Și în Rusia, pe cît se pare, producția țărănească nu este ea nu numai „posibilă", dar și extrem de „rentabilă" ? Altfel cum s-ar fi obținut sutele de milioane de puduri de pe urma impozitului în natură, pe care țăranii noștri le-au și vărsat statului într-un timp extrem de scurt și fără nici o greutate ? Cum ar fi luat naștere avîntul general al activității constructive, care poate fi observat de oricine, atît în satele nemărginitei Rusii cît și în orașele ei ?

Nu cumva persoana care pune această întrebare ia drept „vînzare și schimb extrem de rentabil" micul comerț, în care un mic negustor obține uneori milioane și milioane de ruble profit în monedă rusă depreciată, cînd un milion valorează pe piața liberă mai puțin decît valora înainte o rublă ? E îndoielnic ca o asemenea greșeală să fie cu putință, deoarece statul nostru taie acum — de cîteva luni încoace — zerourile „de prisos" de pe banii de hîrtie [161]. Ieri era un trilion, iar astăzi se taie patru zerouri și se obțin o sută de milioane. Statul nu se îmbogățește prin asemenea operație, dar e cît se poate de straniu să se presupună că el a devenit „mai slab", fiindcă aici s-a făcut în mod evident un pas înainte spre îmbunătățirea monedei. Nepmanul începe să-și dea seama că rubla începe să se stabilizeze ; acest lucru s-a văzut, de pildă, în vara trecută ; nepmanul începe să-și dea seama că „ștergerea" de zerouri va continua, și mă îndoiesc că această operație ar putea fi oprită de „tendința" lui „de a deveni o forță politică".

Revin din nou la producție. La noi pămîntul se află în mîinile statului. Micii țărani care îl au în folosință își achită în mod exemplar impozitele. Producția industrială, dacă ne referim la așa-zisa industrie ușoară, se înviorează văzînd cu ochii, și adeseori ea se află fie în proprietatea statului — care își exercită conducerea prin salariați de-ai lui —, fie în posesia unor arendași.

De aceea n-avem nici un motiv să ne temem de „o continuă slăbire a statului".

Trebuie făcută deosebire nu între producție și comerț, ci între producția din industria ușoară și cea din industria grea. Aceasta din urmă e într-adevăr nerentabilă și de aici

www.dacoromanica.ro

rezultă situaţia într-adevăr grea în care se află statul nostru. Dar despre asta am să vorbesc ceva mai departe.

3. Intrebare. Se fac aluzii la încercarea de a-l sili (prin impunere) pe nepman să subvenţioneze producţia. Întreb : *n-o să ducă asta doar la creşterea preţurilor, la sporirea profitului nepmanului şi, indirect, la necesitatea de a mări salariile, — prin urmare la revenirea la vechea situaţie ?*

Răspuns. În mîna statului se află sute de milioane de puduri de cereale. În asemenea condiţii nu ne putem aştepta ca impozitele să ne ducă „*doar*" la creşterea preţurilor. Impozitele ne vor aduce totodată un venit de la nepmani şi de la producători, care va fi folosit pentru sprijinirea industriei, în special a industriei grele.

4. Intrebare. Dacă judecăm după obişnuitele criterii capitaliste, situaţia economică trebuie să fie mai proastă. Dacă judecăm după criteriile comuniste, ea trebuie, de asemenea, să fie mai proastă (decăderea industriei grele). Şi totuşi, oricare din cei cu care stau de vorbă e de acord că situaţia lui e mai bună decît acum un an. Pe cît se vede, se petrece aici ceva ce nu se împacă cu ideologia capitalistă şi nici cu cea comunistă. Şi una şi alta presupune progresul. Dar dacă, în loc să progresăm, noi regresăm ? Întreb : *nu cumva în loc să mergem înainte, spre o nouă prosperitate, ne întoarcem înapoi, la vechea stare de lucruri ?* Nu cumva Rusia merge înapoi, spre o perioadă de producţie agricolă, care corespunde întrucîtva nevoilor ei, şi spre un comerţ interior înviorat, în care importul din străinătate are un rol cu totul neînsemnat ? Nu poate fi concepută o asemenea perioadă în condiţiile dictaturii proletare aşa cum a fost înainte sub dictatura feudală ?

Răspuns. Să începem mai întîi „să judecăm" după „obişnuitele criterii capitaliste". În tot cursul verii, rubla noastră a fost stabilă. Acesta este un vădit început de îmbunătăţire. Se constată de asemenea o neîndoielnică înviorare a producţiei ţărăneşti şi a industriei uşoare. Şi asta este tot o îmbunătăţire. În fine, Banca noastră de stat a obţinut nu mai puţin de 20 000 000 de ruble-aur venit net (aceasta e o evaluare minimă ; în realitate a obţinut mai mult). E puţin, dar e, fără îndoială, o îmbunătăţire. E puţin, dar e un început sigur de sporire a fondului pentru industria grea.

Mai departe. Să trecem acum la o apreciere după criterii comuniste. Toate cele trei împrejurări enumerate mai sus

www.dacoromanica.ro

înseamnă plusuri şi din punct de vedere comunist, dat fiind că la noi puterea de stat se află în mîinile muncitorilor. Atît *pasul* spre stabilizarea rublei cît şi înviorarea producţiei ţărăneşti şi a industriei uşoare, ca şi *începutul* de realizare a unor venituri de către Banca de stat (adică de către stat) constituie un plus şi din punct de vedere comunist.

Cum se explică faptul că, deşi capitalismul şi comunismul sînt opuse unul altuia, diferite împrejurări constituie *un plus* din *ambele puncte de vedere opuse ?* Acest lucru e cu putinţă pentru că trecerea spre comunism este posibilă şi prin capitalismul de stat dacă în statul respectiv puterea se află în mîna clasei muncitoare. Tocmai acesta „este cazul la noi în momentul de faţă".

Decăderea industriei grele este un minus pentru noi. Începutul de realizare a unor venituri de către Banca de stat şi de către Comisariatul poporului pentru comerţul exterior constituie o pregătire în vederea unei îmbunătăţiri a stării de lucruri şi în acest domeniu. Aici sînt greutăţi mari, dar situaţia nu e de loc desperată.

Mai departe. Nu cumva mergem înapoi, spre un fel de „dictatură feudală" ? Nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, deoarece, încet, cu unele întreruperi, făcînd din cînd în cînd un pas înapoi, noi păşim înainte pe linia capitalismului de stat. Şi aceasta este o linie care ne duce înainte, spre socialism şi spre comunism (care e treapta superioară a socialismului), şi nicidecum înapoi spre feudalism.

Se dezvoltă comerţul exterior ; creşte, deşi cu unele întreruperi, stabilizarea rublei ; se înregistrează în mod vădit un avînt în industrie, atît la Petrograd cît şi la Moscova ; s-a făcut un mic, foarte mic început de pregătire a resurselor de stat pentru sprijinirea industriei grele etc. Toate acestea dovedesc că Rusia merge înainte, şi nu înapoi, deşi — repet — ea merge foarte încet şi cu unele întreruperi.

5. Intrebare. Nu asistăm cumva la tristul spectacol al *irosirii capitalului care trebuie folosit în producţie ?*

Răspuns. La această întrebare am şi răspuns prin cele arătate mai înainte.

6. Intrebare. In afară de aceste întrebări, „Manchester Guardian" ar fi bucuros să audă din partea dumneavoastră o dezminţire a zvonurilor,

www.dacoromanica.ro

care circulă acum destul de insistent la Moscova, cum că la iarnă va fi introdus din nou sistemul cartelelor şi, totodată, vor fi rechiziţionate complet depozitele nepmanilor.

Răspuns. Confirm cu plăcere totala inconsistenţă a zvonurilor potrivit cărora noi am avea intenţia să revenim la sistemul cartelelor sau să „rechiziţionăm complet depozitele nepmanilor".

Toate astea sînt poveşti. Nici prin gînd nu ne trece aşa ceva.

În Rusia de astăzi nici nu se poate concepe aşa ceva. Astea sînt zvonuri lansate în mod tendenţios de nişte oameni care sînt foarte porniţi împotriva noastră, dar care nu sînt prea inteligenţi.

7. Întrebare. În sfîrşit, e întemeiată presupunerea mea că acordul cu Urquhart n-a fost definitiv denunţat, ci numai amînat pînă la restabilirea relaţiilor normale de prietenie cu guvernul englez?

Răspuns. În ce priveşte acordul cu Urquhart aveţi perfectă dreptate. Repet cele spuse de mine, nu de mult, lui Farbman *. N-am denunţat definitiv acordul de concesiune cu Urquhart. L-am denunţat numai din considerente de ordin politic, care au fost expuse de noi în mod public. Am deschis în presa noastră o discuţie publică, în care sînt expuse toate părerile *pro* şi *contra*. Şi sperăm că în urma acestei discuţii ne vom forma o părere definitivă, atît din punct de vedere politic cît şi din punct de vedere economic.

5/XI. 1922

Al dumneavoastră, *Lenin*

Publicat în limba engleză la 22 noiembrie 1922, în ziarul „The Manchester Guardian" nr. 23 797

În limba rusă publicat pentru prima oară în 1930, în ediţiile a 2-a şi a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XXVII

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 257—264. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

A DOUA VARIANTĂ (NETERMINATĂ)

La întrebările dumneavoastră am de dat următoarele răspunsuri :

1. Cred că „nepmanul", adică reprezentantul unui comerţ care în condiţiile „noii politici economice" e în plină creştere, doreşte să devină o forţă politică, dar nu-şi manifestă în nici un fel această dorinţă sau şi-o manifestă în aşa fel ca să-şi ascundă veleităţile. El este nevoit să-şi ascundă veleităţile, fiindcă altfel riscă să întîmpine o serioasă opoziţie din partea puterii noastre de stat, iar uneori ceva şi mai rău decît opoziţia : o ostilitate directă.

Cred că acum, cînd în mîinile puterii noastre de stat se află concentrată imensa majoritate a mijloacelor de producţie, libertatea de cumpărare şi vînzare a obiectelor de consum constituie o reală necesitate economică pentru mica burghezie. Şi legislaţia noastră îi asigură micii burghezii această libertate.

Cuvîntul „nepman", pe care-l folosiţi dumneavoastră, duce la o oarecare confuzie. Acest cuvînt este format din expresia prescurtată „nep", care înseamnă „noua politică economică", şi din adaosul „man" care înseamnă „omul sau reprezentantul acestei noi politici economice". În limbajul gazetăresc acest cuvînt a apărut mai întîi ca o denumire ironică dată micului negustor sau unei persoane care se foloseşte de libertatea comerţului pentru a comite tot felul de abuzuri.

www.dacoromanica.ro

Ceea ce la prima vedere te izbeşte cel mai mult în noua politică economică este tocmai faptul că pe avanscenă apare un asemenea „nepman" sau altcineva, care, cum scrieţi dumneavoastră, „vinde şi cumpără".

Dar adevărata activitate economică a adevăratei majorităţi a populaţiei nu constă cîtuşi de puţin în aşa ceva. E de ajuns să ne referim, bunăoară, la activitatea imensei mase a ţărănimii, care tocmai acum dă dovadă de cea mai mare energie şi abnegaţie în efectuarea arăturilor şi în refacerea uneltelor agricole de producţie, a locuinţelor, dependinţelor etc. Pe de altă parte, muncitorii industriali lucrează tocmai în momentul de faţă, cu aceeaşi energie fără seamăn, la îmbunătăţirea uneltelor de muncă, la înlocuirea celor uzate cu altele noi, la refacerea clădirilor avariate sau deteriorate ş.a.m.d.

„Nepmanul", dacă e să folosim iarăşi această expresie, care ţine mult mai mult de glumeţul limbaj gazetăresc decît de domeniul serioasei terminologii a economiei politice, face o zarvă peste măsură de mare faţă de forţa lui economică. De aceea mă tem că dacă cineva ar aplica „nepmanului" nostru teza simplist înţeleasă a materialismului istoric potrivit căreia forţa economică trebuie să fie urmată de cea politică, ar risca să comită o gravă eroare şi chiar să devină victima unei serii întregi de confuzii ridicole.

Adevărata esenţă a noii politici economice constă în aceea că statul proletar, în primul rînd, *a admis libertatea comerţului pentru micii producători*, iar în al doilea rînd, *faţă de mijloacele de producţie pentru marele capital el aplică o serie întreagă de principii care în economia capitalistă sînt cuprinse în noţiunea de „capitalism de stat"*.

Cred că „nepmanul" care ar trage de aici concluzia că ar fi de dorit pentru el să devină o forţă politică riscă nu numai să se înşele, dar şi să devină obiect de ironii gazetăreşti ca urmare a concepţiei sale vulgare despre marxism.

www.dacoromanica.ro

2. Impresia dumneavoastră că în Rusia prin cumpărare şi vînzare se obţine azi un venit neobişnuit de mare, „în timp ce producţia nu este posibilă decît în cazuri foarte rare", este de natură, după părerea mea, să provoace ironii destul de justificate la adresa economiei politice a „domnului «nepman»".

Dacă nu mă înşel, în Rusia imensa majoritate a populaţiei o formează micii ţărani, care s-au pornit acum să muncească cu o rîvnă fără seamăn şi care au obţinut (în parte datorită ajutorului — în seminţe etc. — ce le-a fost acordat de către stat) succese imense, aproape de necrezut, mai ales dacă luăm în consideraţie nemaipomenitele distrugeri provocate de războiul civil, de foamete etc. Micii ţărani au obţinut astfel succese atît de însemnate, încît au putut, cu o uşurinţă neobişnuită şi aproape fără nici un fel de constrîngere, să-şi achite impozitul către stat, care se cifrează la sute de milioane de puduri de cereale.

De aceea cred că ar fi mai just să se spună că imensa majoritate a populaţiei, a cărei producţie e de proporţii foarte reduse, şi se află în mîinile particularilor, aduce cele mai mari beneficii. Aceasta se referă la întreaga producţie agricolă a ţărănimii. Beneficii egale sau cu puţin mai mici aduce producţia industrială, care în parte se află în mîinile particularilor, iar în parte în mîinile arendaşilor de întreprinderi de stat sau în ale fabricilor de stat care produc obiecte de consum pentru populaţia rurală.

O producţie într-adevăr nerentabilă, care rămîne în mîinile statului, este numai aceea pe care — ca să folosim terminologia ştiinţifică a economiei politice — ar trebui s-o denumim producţia mijloacelor de producţie (minereu, metal etc.) sau producţia capitalului fix. În economia capitalistă capitalul fix reclamă, de obicei, pentru reînnoirea sa împrumuturi de stat, care se ridică dintr-o dată la sume extrem de mari (sute de milioane de ruble sau chiar de dolari) pentru reorganizarea a o serie de întreprinderi care să fie în măsură să refacă mijloacele de producţie distruse.

www.dacoromanica.ro

Pentru noi, refacerea mijloacelor de producţie distruse nu promite pentru multă vreme nici un fel de beneficii ; ea este, aşa cum vă exprimaţi dumneavoastră, „nerentabilă". Pentru refacerea capitalului fix vom fi nevoiţi ca vreme destul de îndelungată să folosim venitul realizat din concesiuni sau subvenţiile de stat.

Asta este realitatea economică în momentul de faţă. Precum vedeţi, eu privesc această realitate cu totul altfel decît dumneavoastră. Mă tem că părerea dumneavoastră, potrivit căreia la noi ar avea loc „o continuă întărire economică a nepmanilor" şi „o continuă slăbire economică a statului", ar merita, cu siguranţă, aprecierile ironice făcute de Marx la adresa economiei politice vulgare.

În ce mă priveşte, îmi permit să cred, ca şi în trecut, că de la Marx încoace despre o altă economie politică decît aceea a lui se poate vorbi numai pentru a prosti pe micii burghezi, fie ei şi dintre aceia care posedă un „înalt grad de civilizaţie".

În încheiere la cele ce am vrut să arăt în legătură cu „forţa politică" ţin să spun : muncitorimea şi ţărănimea — iată care este baza forţei politice în Rusia. În toate ţările capitaliste ţăranii sînt jefuiţi şi de moşieri şi de capitalişti. Şi ţăranii, cu cît devin mai conştienţi, cu atît îşi dau mai bine seama de acest lucru. De aceea masa populaţiei nu-i va urma pe nepmanii „care cumpără şi vînd".

3. Nu vor duce oare impozitele plătite de „nepmani" doar la o creştere a salariilor şi a preţurilor, în loc să contribuie la crearea mijloacelor necesare pentru producţie ?

— Nu, nu vor duce la aşa ceva, deoarece la baza preţurilor vor sta cerealele. O anumită parte din ele, colectată sub formă de impozit, se află în mîinile statului. Nepmanul n-o să poată influenţa decisiv preţurile, fiindcă el nu este producător. Monopolul comerţului exterior, în treacăt fie zis, ne va ajuta să-l ţinem în mînă pe nepman, fiindcă preţurile vor fi stabilite fără el, prin preţul de producţie din

www.dacoromanica.ro

străinătate plus un adaos al nostru de stat, care va fi folosit pentru subvenţionarea producţiei.

Mă tem că dumneavoastră luaţi uneori drept urcare a preţurilor de către nepmani creşterea preţurilor în bani de-ai noştri de hîrtie ca urmare a sporirii emisiunii. O asemenea părere ar fi greşită.

Scris între 27 octombrie şi 5 noiembrie 1922

Publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1926, în ziarul „Pravda" nr. 17

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat care a fost corectat şi completat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CONFERINŢA MUNCITOARELOR ŞI ŢĂRANCELOR FĂRĂ PARTID DIN ORAŞUL ŞI GUBERNIA MOSCOVA [162]

Dragi tovarăşe ! Vă mulţumesc din suflet pentru bunele urări şi pentru salutul ce mi l-aţi adresat. Îmi pare foarte rău că nu pot veni.

Vă felicit cu prilejul celei de-a cincea aniversări a revoluţiei şi urez conferinţei dumneavoastră succes deplin.

Al dumneavoastră, *Lenin*

6/XI. 1922

„Raboceaia Moskva" nr. 227 din 9 noiembrie 1922

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII DE LA FOSTA UZINĂ „MIHELSON“ [163]

Dragi tovarăşi ! Îmi pare foarte rău că o uşoară indispoziţie m-a silit tocmai astăzi să stau în casă. Vă trimit un călduros salut şi sincere felicitări cu prilejul celei de-a cincea aniversări. Vă urez pentru următorii cinci ani însemnate succese în muncă.

Al dumneavoastră, *V. Ulianov (Lenin)*

7/XI. 1922

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII ŞI FUNCŢIONARII DE LA CENTRALA ELECTRICĂ DE STAT „ELEKTROPEREDACEA“ [164]

Dragi tovarăşi !

Astăzi, cu prilejul celei de-a cincea aniversări a revoluţiei, salut cu deosebită plăcere inaugurarea clubului dumneavoastră şi-mi exprim speranţa că dumneavoastră, muncitorii şi funcţionarii centralei electrice de stat „Elektroperedacea“, veţi şti să transformaţi, prin eforturile dumneavoastră comune, acest club într-unul din cele mai importante centre de cultură ale muncitorilor.

V. Ulianov (Lenin)

7. XI. 1922

Publicat pentru prima oară în 1945 în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV

Se tipăreşte după textul original, corectat şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII DE LA FABRICA DE POSTAV STODOL DIN KLINŢÎ [165]

8. XI. 1922

Dragi tovarăşi !

Vă mulţumesc din suflet pentru salut şi pentru cadou. Vă spun însă, în secret, că nu trebuie să mi se trimită cadouri. Vă rog foarte mult să faceţi cunoscută tuturor muncitorilor această rugăminte secretă.

Cu cele mai călduroase mulţumiri, salutări şi urări.

Al dumneavoastră, *V. Ulianov (Lenin)*

Publicat pentru prima oară în 1924, în suplimentul ziarului „Golos Tekstilei" „Celnok" nr. 1 (Moscova)

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

РОССИЙСКАЯ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
Советская Республика.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВЕТА
Труда и Обороны.

—o—

Москва, Кремль,
8. XI 1922 г.
№ 8514/4

Рабочим
стодоловской
суконной фабрики
в Клинцах

Дорогие товарищи!

Сердечно благодарю вас
за приветствие и подарок.
По секрету скажу, что
подарков получать
не следует. Нужно иметь
с ними секретарей, чтобы
помощь рассылать всем
нуждающимся.

Самое лучшее благодарность и приветствие и подарок — это победа.

Ваш В. Ульянов (Ленин)

Manuscrisul scrisorii lui V. I. Lenin :
„Către muncitorii de la fabrica de postav Stodol
din Klinți". — Noiembrie 1922

www.dacoromanica.ro

CONGRESUL AL IV-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE [166]

5 NOIEMBRIE—5 DECEMBRIE 1922

www.dacoromanica.ro

1

CĂTRE CEL DE-AL IV-LEA CONGRES MONDIAL AL COMINTERNULUI, CĂTRE SOVIETUL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN PETROGRAD

Regret foarte mult că nu pot să particip la prima şedinţă a congresului şi că trebuie să mă mărginesc la a vă adresa în scris salutul meu.

În ciuda imenselor greutăţi care stau în calea partidelor comuniste, Cominternul creşte şi se întăreşte. Principala lui sarcină constă, ca şi înainte, în a cîştiga de partea sa majoritatea muncitorilor. Şi această sarcină noi o vom *îndeplini* cu orice preţ.

Unificarea Internaţionalelor a II-a şi a II½ va fi de folos mişcării revoluţionare a proletariatului : vor fi astfel mai puţine ficţiuni şi mai puţină înşelăciune — ceea ce este întotdeauna spre folosul clasei muncitoare.

Trimit cele mai bune urări şi un călduros salut muncitorilor din Petrograd şi noului lor Soviet, care găzduiesc în oraşul lor cel de-al IV-lea Congres al Cominternului.

Muncitorii din Petrograd trebuie să fie printre cei dintîi şi pe frontul economic. Aflăm cu bucurie despre începutul renaşterii economice a acestui oraş. La invitaţia dumneavoastră de a veni la Petrograd sper să răspund printr-o vizită într-un viitor apropiat.

www.dacoromanica.ro

În Rusia Puterea sovietică își sărbătorește primii cinci ani de existență. Ea este mai trainică decît oricînd. Războiul civil a luat sfîrșit. Am obținut primele succese economice. Pentru Rusia Sovietică constituie un titlu de deosebită mîndrie să ajute pe muncitorii din întreaga lume în greaua lor luptă pentru răsturnarea capitalismului. Victoria va fi a noastră.

Trăiască Internaționala Comunistă !

Moscova, 4 noiembrie 1922

V. Ulianov (Lenin)

„Pravda" nr. 253
din 9 noiembrie 1922

Se tipărește după textul apărut în ziar, confruntat cu originalul corectat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

2

CINCI ANI DE REVOLUȚIE RUSĂ ȘI PERSPECTIVELE REVOLUȚIEI MONDIALE

RAPORT PREZENTAT LA CEL DE-AL IV-LEA CONGRES AL COMINTERNULUI, LA 13 NOIEMBRIE 1922

(Apariția tovarășului Lenin este întîmpinată de întreaga asistență cu aplauze și ovații furtunoase, îndelung repetate. Toți se ridică în picioare și cîntă „Internaționala".) Tovarăși! Figurez pe lista vorbitorilor ca raportor principal, dar veți înțelege și dumneavoastră că, după boala mea îndelungată, nu sînt în stare să prezint un raport amplu. Pot să fac doar o introducere la problemele cele mai importante. Tema mea va fi cu totul limitată. Tema „Cinci ani de revoluție rusă și perspectivele revoluției mondiale" este prea vastă și prea importantă pentru ca un singur vorbitor s-o poată epuiza într-o singură cuvîntare. De aceea îmi aleg numai o mică parte din această temă, și anume problema „noii politici economice". În mod intenționat îmi aleg numai această mică parte, pentru a vă face cunoscută această problemă, care în momentul de față este extrem de importantă, cel puțin pentru mine, fiindcă tocmai de ea mă ocup acum.

Așadar, am să vorbesc despre modul cum am început noi înfăptuirea noii politici economice și ce rezultate am obținut cu ajutorul acestei politici. Limitîndu-mă la această problemă, voi reuși, poate, să vă prezint o privire generală, care vă va permite să vă faceți o idee de ansamblu asupra ei.

Dacă e să încep prin a arăta cum am ajuns la această nouă politică economică, va trebui să mă refer la un articol pe care l-am scris în 1918 [167]. La începutul anului 1918,

www.dacoromanica.ro

într-o scurtă polemică, am atins tocmai problema atitudinii pe care trebuie s-o adoptăm față de capitalismul de stat. Am scris atunci :

„Capitalismul de stat ar însemna *un pas înainte* față de actuala stare de lucruri (adică față de cea de atunci) din Republica noastră sovietică. Dacă peste vreo jumătate de an am avea capitalism de stat, asta ar însemna un succes enorm și ar fi cea mai sigură garanție că într-un an la noi socialismul se va consolida definitiv și va deveni de neînvins" *.

Asta le-am spus, firește, într-o vreme cînd eram mai proști decît acum, dar nu chiar atît de proști încît să nu putem examina asemenea probleme.

Așadar, în 1918 eram de părere că, față de situația economică de atunci a Republicii sovietice, capitalismul de stat însemna un pas înainte. O asemenea teză pare foarte ciudată și poate chiar absurdă, deoarece încă de pe atunci republica noastră era o republică socialistă ; pe atunci luam în fiecare zi cu cea mai mare grabă, cu o grabă poate chiar excesivă, diferite măsuri economice noi, care n-ar putea fi altfel calificate decît ca niște măsuri socialiste. Și totuși pe atunci eu socoteam că, în comparație cu situația economică în care se afla pe vremea aceea Republica sovietică, capitalismul de stat însemna un pas înainte, și pentru a explica această idee enumeram pur și simplu elementele structurii economice a Rusiei. Aceste elemente erau, după părerea mea, următoarele : „1) o formă patriarhală, adică forma cea mai primitivă a agriculturii ; 2) mica producție de mărfuri (ea cuprinde și majoritatea țăranilor care vînd grîne) ; 3) capitalismul privat ; 4) capitalismul de stat și 5) socialismul" **. Toate aceste elemente economice erau reprezentate în Rusia din acea vreme. Mi-am pus atunci ca sarcină să explic în ce raport se află între ele aceste elemente și dacă n-ar fi cazul să considerăm unul din elementele nesocialiste, și anume capitalismul de stat, ca fiind mai presus decît socialismul. Repet : tuturor li se pare foarte ciudat ca, într-o republică care se proclamă socialistă, un element

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 310. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 311. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nesocialist să fie apreciat ca fiind superior, să fie considerat ca fiind mai presus decît socialismul. Dar acest lucru devine lesne de înțeles dacă vă amintiți că pe atunci noi nu priveam cîtuși de puțin structura economică a Rusiei ca ceva omogen și ajuns la o înaltă treaptă de dezvoltare, ci ne dădeam perfect seama că în Rusia avem o agricultură patriarhală, adică cea mai primitivă formă de agricultură, alături de forma socialistă. Ce rol putea deci să aibă, în asemenea condiții, capitalismul de stat ?

Mă întrebam apoi : care din aceste elemente precumpănește ? Este limpede că într-un mediu mic-burghez predomină elementul mic-burghez. Îmi dădeam atunci seama că elementul mic-burghez precumpănește ; era imposibil să gîndești altfel. Întrebarea pe care mi-o puneam atunci — într-o polemică specială, care n-are nici o legătură cu problema de care ne ocupăm acum — era : ce atitudine avem noi față de capitalismul de stat ? Și mi-am dat următorul răspuns : capitalismul de stat, cu toate că nu este o formă socialistă, ar fi pentru noi și pentru Rusia o formă mai favorabilă decît cea actuală. Ce înseamnă asta ? Înseamnă că, deși înfăptuisem deja revoluția socială, noi nu supraapreciam germenii și elementele economiei socialiste ; dimpotrivă, încă de pe atunci ne dădeam seama într-o anumită măsură : da, ar fi fost mai bine dacă am fi ajuns mai întîi la capitalismul de stat și abia după aceea la socialism.

Trebuie să insist în mod deosebit asupra acestui punct, pentru că, cred eu, numai pornind de aici se va putea explica, în primul rînd, ce reprezintă actuala politică economică și, în al doilea rînd, se vor putea trage de aici concluzii practice extrem de importante și pentru Internaționala Comunistă. Nu vreau să spun că noi am avut un plan de retragere dinainte pregătit. Așa ceva n-am avut. Acele — puține — rînduri polemice nu reprezentau, pe atunci, în nici un caz un plan de retragere. Nu găsim în ele, bunăoară, nici un cuvînt despre libertatea comerțului, care constituie un punct deosebit de important și care prezintă o însemnătate fundamentală pentru capitalismul de stat. Totuși, ele dădeau de pe atunci o idee generală, destul de vagă, despre retragere. Și cred că noi, nu numai din punctul de vedere al unei țări care prin structura ei eco-

www.dacoromanica.ro

nomică a fost şi continuă să fie şi azi foarte înapoiată, trebuie să dăm atenţie acestei probleme, dar şi din punctul de vedere al Internaţionalei Comuniste şi al ţărilor înaintate din Europa occidentală. Acum, bunăoară, noi lucrăm la întocmirea unui program. Eu personal cred că am proceda cel mai bine dacă am discuta acum toate programele numai în linii generale, ca să spun aşa, în prima lectură, şi le-am da să le tipărească, urmînd ca hotărîrea definitivă să n-o luăm acum, adică în acest an. De ce ? În primul rînd, desigur, pentru că nu toţi, cred eu, le-am studiat destul de bine. Apoi şi pentru că noi n-am reflectat aproape de loc asupra ideii unei eventuale retrageri şi asupra asigurării acestei retrageri. Or, într-o vreme cînd în lumea întreagă au loc schimbări radicale, ca răsturnarea capitalismului şi construirea socialismului, cu greutăţile ei enorme, aceasta este o problemă asupra căreia trebuie neapărat să ne îndreptăm atenţia. Trebuie nu numai să ştim cum să acţionăm atunci cînd trecem direct la ofensivă şi ieşim învingători. Într-o perioadă revoluţionară acest lucru nu este chiar atît de greu şi nici chiar atît de important ; în orice caz nu este lucrul cel mai hotărîtor. În timpul revoluţiei se ivesc totdeauna momente cînd adversarul îşi pierde capul, şi dacă îl atacăm într-un asemenea moment, putem lesne învinge. Dar asta nu înseamnă încă nimic, pentru că adversarul nostru, dacă posedă suficientă stăpînire de sine, poate să-şi adune din timp forţele ş.a.m.d. El poate atunci foarte uşor să ne provoace la un atac şi apoi să ne arunce înapoi pentru ani şi ani de zile. Iată de ce cred eu că ideea necesităţii de a ne pregăti posibilitatea unei retrageri are o foarte mare importanţă, şi nu numai din punct de vedere teoretic. Şi din punct de vedere practic, toate partidele care se pregătesc să treacă, într-un viitor apropiat, la o ofensivă directă împotriva capitalismului, trebuie de pe acum să se gîndească cum să-şi asigure retragerea. Cred că dacă vom ţine seama de acest învăţămînt, ca şi de celelalte învăţăminte trase din experienţa revoluţiei noastre, asta nu numai că n-o să însemne un prejudiciu pentru noi, dar e foarte probabil ca în multe cazuri să ne fie de folos.

După ce am subliniat că noi, încă din 1918, priveam capitalismul de stat ca o eventuală linie de retragere, trec la

www.dacoromanica.ro

rezultatele noii noastre politici economice. Repet : pe atunci aceasta era încă o idee foarte vagă, dar în 1921, după ce am parcurs etapa, extrem de importantă, a războiului civil și am ieșit învingători, ne-am lovit de o mare — cred chiar cea mai mare — criză politică internă din cîte a cunoscut vreodată Rusia Sovietică. Această criză internă a dezvăluit nemulțumirea existentă nu numai în rîndurile unei părți considerabile din țărănime, dar și în rîndurile muncitorilor. S-a întîmplat pentru prima și, sper, pentru ultima oară în istoria Rusiei Sovietice ca mase mari ale țărănimii să fie împotriva noastră, și nu în mod conștient, ci instinctiv, prin starea lor de spirit. Căror cauze se datora această situație aparte și, desigur, foarte neplăcută pentru noi ? Ea se datora faptului că în ofensiva noastră economică înaintasem prea departe, că nu ne asigurasem o bază suficientă, că masele au sesizat ceea ce pe atunci nu puteam încă să formulăm în mod conștient, dar am recunoscut și noi curînd, după cîteva săptămîni, și anume că trecerea directă la forme economice pur socialiste, la repartiția pur socialistă depășește forțele noastre și că dacă nu ne vom dovedi în stare să efectuăm o retragere în așa fel încît să ne limităm la sarcini mai ușoare, ne amenință pieirea. Criza a început, mi se pare, în februarie 1921. Chiar în primăvara aceluiași an am hotărît în unanimitate — n-am constatat la noi divergențe însemnate în această privință — să trecem la noua politică economică. Acum, după un an și jumătate, la sfîrșitul anului 1922, sîntem deja în măsură să facem unele comparații. Ce s-a întîmplat ? Cum am trecut noi prin această perioadă de peste un an și jumătate ? Care este rezultatul ? Ne-a adus oare această retragere foloase și ne-a salvat ea cu adevărat, sau rezultatul este încă incert ? Aceasta este principala întrebare pe care mi-o pun eu, și cred că această întrebare prezintă o importanță primordială pentru toate partidele comuniste, căci dacă răspunsul ar fi negativ, am fi condamnați cu toții la pieire. Cred că la această întrebare putem să dăm, cu conștiința împăcată, un răspuns afirmativ, și anume în sensul că acest an și jumătate care a trecut ne oferă o dovadă pozitivă și absolută că am trecut examenul cu succes.

www.dacoromanica.ro

Voi încerca acum să dovedesc acest lucru. Pentru aceasta va trebui să enumăr pe scurt toate elementele componente ale economiei noastre.

Mă voi opri, în primul rînd, asupra sistemului nostru financiar şi asupra faimoasei ruble ruse. Cred că putem să considerăm drept faimoasă rubla rusă, fie şi pentru simplul motiv că numărul acestor ruble este acum de peste un catralion. (R î s e t e.) Asta reprezintă ceva. Este o cifră astronomică. Sînt convins că nu toţi cei de faţă îşi dau seama ce înseamnă această cifră. (I l a r i t a t e g e n e r a l ă.) Dar noi nu socotim prea importante aceste cifre din punct de vedere al ştiinţei economice, pentru că zerourile pot fi oricînd şterse. (R î s e t e.) În această artă, care din punct de vedere economic este cu totul lipsită de importanţă, am obţinut de pe acum unele succese, şi sînt convins că pe măsura desfăşurării lucrurilor vom obţine succese mult mai mari. Ceea ce importă într-adevăr este problema stabilizării rublei. Spre soluţionarea acestei probleme sînt îndreptate eforturile noastre, ale celor mai capabile elemente ale noastre, şi noi considerăm că ea prezintă o importanţă decisivă. Dacă reuşim să stabilizăm rubla pentru un timp mai îndelungat şi apoi pentru totdeauna, înseamnă că am cîştigat. Atunci toate aceste cifre astronomice — toate aceste trilioane şi catralioane — nu vor însemna nimic. Atunci vom putea să aşezăm economia noastră pe o bază solidă şi s-o dezvoltăm astfel mai departe. În legătură cu această problemă cred că pot să citez fapte destul de importante şi decisive. În 1921 perioada de stabilitate a rublei-hîrtie a durat mai puţin de trei luni. În anul în curs, 1922, care, ce-i drept, nu s-a încheiat încă, această perioadă a durat peste cinci luni. Cred că acest exemplu este suficient. Desigur, el nu este suficient dacă ne pretindeţi să dovedim în mod ştiinţific că pe viitor vom rezolva pe de-a-ntregul această problemă. Dar, după părerea mea, este în general imposibil să dovedeşti pe deplin acest lucru. Datele citate arată că de anul trecut, de cînd am introdus noua noastră politică economică, şi pînă astăzi am şi învăţat să mergem înainte. Şi dacă am învăţat acest lucru, sînt convins că pe această cale vom reuşi să obţinem şi pe viitor succese dacă, bineînţeles, nu vom comite cine ştie ce prostie. Lucrul cel

www.dacoromanica.ro

mai important este însă comerțul, și anume circulația mărfurilor, de care avem neapărată nevoie. Și dacă am reușit să facem față situației timp de doi ani cu toate că ne aflam în stare de război (fiindcă, după cum știți, Vladivostokul a fost luat de noi abia acum cîteva săptămîni), cu toate că abia acum putem începe să desfășurăm în mod sistematic activitatea noastră economică, dacă am reușit totuși să facem ca perioada de stabilitate a rublei-hîrtie să se prelungească de la trei la cinci luni, cred că mi-e îngăduit să afirm că putem fi mulțumiți. Noi, doar, sîntem singuri. N-am primit și nu primim nici un fel de împrumuturi. Nici unul din puternicele state capitaliste, care-și organizează în chip atît de „strălucit" economia lor capitalistă, încît nici pînă azi ele nu știu încotro se îndreaptă, nu ne-a ajutat. Prin pacea de la Versailles ele au creat un sistem financiar în care nici ele nu pot să se descurce. Dacă aceste mari state capitaliste își gospodăresc astfel finanțele, cred că noi, inculți și înapoiați cum sîntem, putem fi mulțumiți și numai cu faptul că am reușit să înțelegem esențialul, și anume în ce condiții poate fi stabilizată rubla. Toate acestea sînt dovedite nu prin nu știu ce analiză teoretică, ci prin practică, și aceasta este, după părerea mea, mai importantă decît toate discuțiile teoretice din lume. Or, practica arată că în acest domeniu am obținut rezultate decisive, și anume că începem să orientăm economia noastră în direcția stabilizării rublei, ceea ce prezintă o extremă importanță pentru comerț, pentru libera circulație a mărfurilor, pentru țărani și pentru marea masă a micilor producători.

Trec acum la țelurile noastre sociale. Ceea ce ne interesează mai mult este, desigur, țărănimea. În 1921 au existat, fără îndoială, nemulțumiri în rîndurile unei mari părți din țărănime. A urmat apoi foametea, și asta a fost pentru țărănime cea mai grea încercare. Firește, toată străinătatea a început atunci să strige : „Iată la ce rezultate a ajuns economia socialistă". Cei de acolo, bineînțeles, au trecut sub tăcere faptul că în realitate foametea a fost o monstruoasă consecință a războiului civil. Toți moșierii și capitaliștii care în 1918 dezlănțuiseră ofensiva împotriva noastră au prezentat lucrurile ca și cum foametea ar fi fost o consecință a economiei socialiste. Foametea a fost într-adevăr o

www.dacoromanica.ro

mare şi gravă nenorocire, o nenorocire care ameninţa să distrugă întreaga noastră muncă organizatorică şi revoluţionară.

Aşadar, pun acum întrebarea : după această calamitate neaşteptată şi fără precedent, cum se prezintă lucrurile astăzi, după ce am introdus noua politică economică, după ce am acordat ţăranilor libertatea comerţului ? Răspunsul este limpede şi evident pentru toată lumea : ţărănimea nu numai că a reuşit într-un singur an să lichideze foametea, dar ea a şi achitat impozitul în natură în asemenea proporţii, încît am primit de pe acum sute de milioane de puduri de cereale, şi asta aproape fără să recurgem la măsuri de constrîngere. Răscoalele ţărăneşti, care mai înainte, pînă în 1921, constituiau, ca să zic aşa, un fenomen general în Rusia, au dispărut aproape cu desăvîrşire. Ţărănimea este mulţumită de situaţia ei actuală. Acest lucru îl putem afirma cu toată certitudinea. Considerăm că aceste dovezi sînt mai importante decît orice dovezi statistice. Că ţărănimea este la noi un factor hotărîtor, de asta nu se îndoieşte nimeni. Această ţărănime se află astăzi într-o asemenea situaţie, încît nu mai avem a ne teme că în rîndurile ei s-ar isca vreo mişcare împotriva noastră. Spunem asta în deplină cunoştinţă de cauză, fără nici o exagerare. Acest lucru l-am şi realizat. Ţărănimea poate să fie nemulţumită şi se poate plînge de un aspect sau altul al activităţii puterii noastre de stat. Acest lucru este, desigur, posibil şi inevitabil, pentru că aparatul nostru de stat şi economia noastră de stat sînt încă prea imperfecte pentru a evita asemenea neajunsuri, dar ca ţărănimea în ansamblul ei să fie serios nemulţumită de noi este, în orice caz, cu desăvîrşire exclus. Iată ce am reuşit noi să realizăm în decurs de un an. Cred că şi asta este destul de mult.

Trec acum la industria uşoară. Vorbind de industrie, trebuie neapărat să facem deosebire între industria grea şi cea uşoară, întrucît ele se află în situaţii diferite. În ceea ce priveşte industria uşoară, pot să spun liniştit : aici se observă un avînt general. N-am să intru în amănunte. Nu e atribuţia mea să prezint date statistice. Dar această impresie generală se bazează pe fapte, şi pot să garantez că la baza ei nu este nimic eronat sau inexact. Constatăm un

www.dacoromanica.ro

avînt general al industriei ușoare și, în legătură cu aceasta, o îmbunătățire certă a situației muncitorilor, atît la Petrograd cît și la Moscova. În alte regiuni acest lucru se observă într-o măsură mai mică, fiindcă acolo predomină industria grea, așa că în această privință nu trebuie să generalizăm. Totuși, repet, în industria ușoară se observă un avînt incontestabil, iar îmbunătățirea situației muncitorilor din Petrograd și din Moscova este un fapt neîndoielnic. În primăvara anului 1921 au existat, în ambele aceste orașe, unele nemulțumiri în rîndurile muncitorilor. Acum nu se mai poate vorbi de așa ceva. Noi, care urmărim zi de zi situația și starea de spirit a muncitorilor, nu ne înșelăm în această privință.

A treia problemă privește industria grea. Trebuie să spun că aici situația continuă încă să fie grea. Dar o oarecare schimbare în această situație s-a produs totuși în perioada 1921—1922. Putem deci să sperăm că într-un viitor apropiat situația se va îmbunătăți. Am procurat în parte mijloacele necesare în acest scop. Într-o țară capitalistă o îmbunătățire a situației industriei grele ar necesita un împrumut de sute de milioane, fără de care o asemenea îmbunătățire ar fi imposibilă. Istoria economică a țărilor capitaliste ne arată că în țările înapoiate numai niște împrumuturi de sute de milioane, în dolari sau în ruble-aur, contractate pe termen lung, ar putea să constituie un mijloc de ridicare a industriei grele. Dar nouă nu ni s-au acordat asemenea împrumuturi și pînă în prezent n-am primit nimic. Ceea ce s-a scris pînă acum despre concesiuni și despre alte chestiuni asemănătoare a rămas, aproape în întregime, doar pe hîrtie. În ultima vreme noi am scris foarte mult despre toate astea și în special despre concesiunea Urquhart. Și totuși politica noastră de concesiuni mi se pare foarte bună. Cu toate acestea, noi n-am acordat încă nici o concesiune rentabilă. Acest lucru vă rog să nu-l uitați. Așadar, situația industriei grele constituie într-adevăr, pentru țara noastră înapoiată, o problemă foarte dificilă, deoarece nu putem spera să obținem împrumuturi din țările bogate. Cu toate acestea, observăm de pe acum o îmbunătățire simțitoare și vedem, totodată, că activitatea noastră comercială ne-a și adus un oarecare capital. Este adevărat că acest

www.dacoromanica.ro

capital este, deocamdată, de proporţii foarte modeste, depăşind cu puţin cifra de 20 000 000 de ruble-aur. Dar, în orice caz, începutul a fost făcut : comerţul nostru ne pune la dispoziţie mijloace pe care le putem folosi pentru dezvoltarea industriei grele. În momentul de faţă industria noastră grea, în orice caz, se află încă într-o situaţie foarte dificilă. Dar hotărîtor, cred eu, e faptul că sîntem de pe acum în stare să realizăm unele economii. Acest lucru îl vom face şi pe viitor. Deşi adeseori asemenea economii se fac pe socoteala populaţiei, acum trebuie totuşi să le facem. În prezent studiem problema reducerii bugetului nostru de stat şi a restrîngerii aparatului de stat. Mai departe am să spun cîteva cuvinte despre aparatul nostru de stat. Trebuie, în orice caz, să reducem aparatul de stat, să facem cît mai multe economii cu putinţă. Noi facem economii pretutindeni, chiar şi la şcoli. Şi noi le considerăm necesare, deoarece ştim că fără salvarea industriei grele, fără refacerea ei, nu putem construi nici o industrie, iar fără industrie, noi, în general, vom pieri ca ţară independentă. Acest lucru îl ştim foarte bine.

Pentru Rusia salvarea nu stă numai într-o bună recoltă obţinută de gospodăria ţărănească — asta e încă puţin ; şi nici numai într-o bună situaţie a industriei uşoare, care furnizează ţărănimii articole de consum — şi asta e încă puţin ; noi avem nevoie şi de o industrie *grea*. Dar pentru a o aduce într-o stare bună e nevoie de cîţiva ani de muncă.

Industria grea are nevoie de subvenţii din partea statului. Dacă nu le găsim, sîntem pierduţi ca stat civilizat — nu mai vorbesc ca stat socialist. În această privinţă am făcut, aşadar, un pas hotărîtor. Am început să acumulăm mijloacele necesare pentru a pune industria grea pe picioarele ei proprii. E adevărat că suma pe care am strîns-o pînă acum abia trece de 20 000 000 de ruble-aur, dar, în orice caz, această sumă există şi ea este destinată exclusiv ridicării industriei noastre grele.

Cred că v-am expus — pe scurt şi în linii generale, aşa cum v-am promis — principalele elemente ale economiei noastre naţionale şi cred că din toate acestea se poate trage concluzia că noua politică economică a dat de pe acum rezultate pozitive. Avem de pe acum dovada că noi ca stat

www.dacoromanica.ro

sîntem în stare să facem comerț, să ne menținem poziții solide în agricultură și în industrie și să pășim înainte. Acest lucru ne-a fost dovedit de activitatea practică. Cred că asta este deocamdată suficient. Noi mai avem încă mult de învățat, și am înțeles că mai trebuie încă să învățăm. Noi deținem de cinci ani puterea, și în tot acest timp ne-am aflat mereu în stare de război. Am obținut, așadar, un succes.

Lucrul acesta este și de înțeles, pentru că țărănimea a fost de partea noastră. Ar fi și greu ca cineva să fie mai mult de partea noastră decît a fost țărănimea. Ea a înțeles că în spatele albgardiștilor se află moșierii, pe care îi urăște mai mult decît orice pe lume. Iată de ce țărănimea s-a situat de partea noastră cu cel mai mare entuziasm și cu tot devotamentul. Nu ne-a fost greu s-o determinăm să ne apere împotriva albgardiștilor. Țăranii, care înainte urau războiul, au făcut acum tot ce le-a stat în putință pentru războiul împotriva albgardiștilor, pentru războiul civil împotriva moșierilor. Totuși asta n-a fost încă totul, pentru că aici se punea, în fond, problema dacă puterea va rămîne în mîna moșierilor sau în mîna țăranilor. Pentru noi asta nu era de ajuns. Țăranii înțeleg că noi am cucerit puterea pentru muncitori și că țelul pe care-l urmărim noi este să creăm, cu ajutorul acestei puteri, orînduirea socialistă. De aceea cel mai important lucru pentru noi era pregătirea economică a economiei socialiste. Această pregătire noi n-am putut s-o facem pe căi directe. Am fost nevoiți s-o facem pe căi ocolite. Capitalismul de stat, așa cum l-am introdus la noi, este un capitalism de stat sui-generis. El nu corespunde noțiunii obișnuite de capitalism de stat. Avem în mîinile noastre toate posturile de comandă, avem în stăpînirea noastră pămîntul, care aparține statului. Asta-i foarte important, deși adversarii noștri prezintă lucrurile ca și cum asta n-ar însemna nimic. Acest punct de vedere este fals. Faptul că pămîntul aparține statului este extrem de important și prezintă o mare însemnătate practică și din punct de vedere economic. Am reușit să obținem acest rezultat, și trebuie să spun că și pe viitor întreaga noastră activitate trebuie să se desfășoare numai în acest cadru. Am reușit de pe acum să facem ca țărănimea

www.dacoromanica.ro

noastră să fie mulţumită, ca industria să se dezvolte şi comerţul să se înviioreze. Aşa cum am mai spus, capitalismul nostru de stat se deosebeşte de un capitalism de stat în înţelesul strict al cuvîntului prin aceea că nu numai pămîntul, dar şi toate elementele mai importante ale industriei se află în mîinile statului proletar. În primul rînd, noi am dat în arendă numai o anumită parte din industria mică şi mijlocie, iar restul a rămas în mîinile noastre. În ce priveşte comerţul, ţin să subliniez că noi căutăm să înfiinţăm — şi am început să înfiinţăm — societăţi mixte, adică societăţi în care o parte din capital aparţine unor capitalişti particulari, şi anume unor capitalişti străini, iar cealaltă parte ne aparţine nouă. În primul rînd, în felul acesta învăţăm să facem comerţ, lucru de care avem absolută nevoie, iar în al doilea rînd, avem oricînd posibilitatea — dacă considerăm necesar — să lichidăm o asemenea societate, aşa că noi, ca să zic aşa, nu riscăm nimic. În schimb învăţăm de la capitalistul particular şi, urmărind cum lucrează, vedem cum putem să mergem înainte şi ne dăm seama ce greşeli facem. Cred că mă pot limita la aceste explicaţii.

Aş vrea să mai ating încă cîteva puncte de mai mică importanţă. Nu încape îndoială că am făcut foarte multe prostii, şi o să mai facem încă. Nimeni nu poate să judece şi să vadă acest lucru mai bine decît mine. (R î s e t e.) Dar de ce facem prostii ? Este lesne de înţeles : în primul rînd, sîntem o ţară înapoiată ; în al doilea rînd, instrucţiunea la noi este cît se poate de redusă ; în al treilea rînd, nu primim nici un ajutor din afară. Nici una din ţările civilizate nu ne ajută. Dimpotrivă, toate acţionează împotriva noastră. În al patrulea rînd, din vina aparatului nostru de stat. Am preluat vechiul aparat de stat, şi asta a fost nenorocirea noastră. Aparatul de stat lucrează foarte adeseori împotriva noastră. Fapt este că în 1917, după ce am cucerit puterea, aparatul de stat ne-a sabotat. Ne-am speriat grozav atunci şi ne-am rugat de ei : „Fiţi buni şi veniţi înapoi la noi". Ei s-au înapoiat cu toţii, şi asta a fost nenorocirea noastră. Avem acum o mulţime imensă de funcţionari, dar nu avem oameni îndeajuns de pregătiţi ca să putem dispune în mod efectiv de ei. În realitate se întîmplă foarte adeseori că aici, sus, unde avem puterea de stat, aparatul, de bine de

www.dacoromanica.ro

rău, funcționează, în timp ce jos ei sînt cei care comandă, și comandă în așa fel că de foarte multe ori lucrează împotriva dispozițiilor date de noi. Sus avem nu știu cîți oameni de-ai noștri, dar în orice caz eu cred că numai cîteva mii sau cel mult cîteva zeci de mii, în timp ce jos se află sute de mii de vechi funcționari, pe care i-am preluat de la regimul țarist și de la societatea burgheză și care — în parte conștient, în parte inconștient — lucrează împotriva noastră. Aici, fără îndoială, nu se poate face nimic într-un scurt interval de timp. Aici trebuie să lucrăm ani de-a rîndul pentru a perfecționa aparatul, a-l schimba și a atrage forțe noi. Acest lucru îl facem într-un ritm destul de rapid, poate chiar prea rapid. Au fost înființate școli sovietice, facultăți muncitorești, cîteva sute de mii de tineri învață, învață poate prea repede, dar în orice caz munca a început, și eu cred că are să dea roade. Dacă nu vom lucra prea în grabă, în cîțiva ani vom avea un mare număr de tineri capabili să schimbe în mod radical aparatul nostru.

Am spus că noi am făcut o mulțime de prostii, dar în această privință trebuie să spun ceva și despre adversarii noștri. Dacă adversarii noștri ne scot ochii cu afirmația că însuși Lenin recunoaște că bolșevicii au făcut o mulțime de prostii, aș dori să le răspund următoarele : este adevărat, dar, vedeți dumneavoastră, prostiile noastre sînt totuși cu totul de altă natură decît ale voastre. Noi abia am început să învățăm, dar învățăm atît de sistematic, încît avem toată siguranța că vom obține rezultate bune. Dar dacă adversarii noștri, adică capitaliștii și eroii Internaționalei a II-a, subliniază prostiile săvîrșite de noi, să-mi fie permis să citez spre comparație cuvintele unui celebru scriitor rus, care, puțin modificate, ar suna cam așa : cînd bolșevicii fac prostii, ei spun : „De două ori doi fac cinci" ; dar cînd adversarii lor, adică capitaliștii și eroii Internaționalei a II-a, fac prostii, ei spun : „De două ori doi fac o lumînare de stearină" [168]. Asta nu-i greu de dovedit. Luați, de exemplu, tratatul pe care America, Anglia, Franța și Japonia l-au încheiat cu Kolceak. Vă întreb : există pe lume țări mai civilizate și mai puternice decît acestea ? Și care a fost rezultatul ? Ele au promis ajutorul lor lui Kolceak fără să calculeze, fără să chibzuiască, fără să observe. După păre-

www.dacoromanica.ro

rea mea, acesta a fost un fiasco pe care, din punct de vedere al raţiunii omeneşti, cu greu îl poţi înţelege.

Sau un alt exemplu şi mai recent, şi mai important: pacea de la Versailles. Vă întreb: ce au făcut în acest caz „marile", „glorioasele" puteri? Cum vor putea ele acum să găsească o ieşire din acest haos, din această situaţie absurdă? Cred că nu exagerez dacă repet că prostiile făcute de noi nu înseamnă încă nimic în comparaţie cu prostiile pe care le comit statele capitaliste, lumea capitalistă şi Internaţionala a II-a, toate laolaltă. De aceea cred că perspectivele revoluţiei mondiale — o temă pe care trebuie s-o ating în treacăt — sînt favorabile. Şi în anumite condiţii ele vor deveni, cred, şi mai favorabile. Despre aceste condiţii aş vrea să spun cîteva cuvinte.

În 1921, la Congresul al III-lea am adoptat o rezoluţie cu privire la structura organizatorică a partidelor comuniste şi la metodele şi conţinutul muncii lor [169]. Această rezoluţie este minunată, dar ea este aproape complet rusească, adică se bazează în întregime pe condiţiile existente în Rusia. Aceasta este partea ei bună, dar în acelaşi timp şi partea ei proastă. Proastă pentru că, sînt convins, aproape nici un străin nu va putea s-o citească — am parcurs încă o dată această rezoluţie înainte de a face asemenea afirmaţie. În primul rînd, ea este prea lungă — conţine 50 de paragrafe sau chiar mai multe. Străinii, de obicei, nu pot să citească aşa ceva. În al doilea rînd, chiar dacă o s-o citească, nici unul dintre ei n-are s-o înţeleagă, tocmai pentru că este prea specific rusească. Şi asta nu pentru că este scrisă în limba rusă — ea este excelent tradusă în toate limbile —, ci pentru că este în întregime pătrunsă de spiritul rusesc. Şi în al treilea rînd, chiar dacă în mod excepţional o s-o înţeleagă vreun străin, tot n-are s-o poată pune în practică. Aceasta este a treia lipsă a ei. Am stat de vorbă cu cîţiva dintre delegaţii veniţi aici şi, deşi nu voi putea continua să particip personal la lucrările congresului — spre regretul meu, îmi e imposibil —, sper că voi reuşi totuşi să stau de vorbă mai pe larg cu un mare număr de delegaţi din diverse ţări. Am impresia că am comis o mare greşeală cu această rezoluţie, şi anume că ne-am închis singuri calea spre noi succese. Cum am mai spus, rezoluţia este minunat întoc-

www.dacoromanica.ro

mită, și eu sînt gata să subscriu la oricare din cele 50 — sau peste 50 — de paragrafe ale ei. Dar noi n-am înțeles încă cum trebuie să prezentăm străinilor experiența noastră rusească. Tot ce s-a spus în rezoluție a rămas literă moartă. Și dacă nu vom înțelege acest lucru, nu vom putea merge mai departe. Cred că cel mai important pentru noi toți, atît pentru tovarășii ruși cît și pentru cei străini, este că, după cinci ani de revoluție rusă, mai trebuie încă să învățăm. Abia acum am căpătat posibilitatea să facem acest lucru. Nu știu cît de mult timp vom avea această posibilitate. Nu știu cît timp ne vor lăsa puterile capitaliste să învățăm în liniște. Dar fiecare moment de răgaz pe care ni-l dă activitatea militară, pe care ni-l dă războiul, va trebui să-l folosim pentru a învăța, și încă de la început.

Întregul nostru partid și toate păturile sociale din Rusia dovedesc acest lucru prin setea lor de învățătură. Această dorință de a se instrui ne arată că pentru noi, în momentul de față, sarcina cea mai importantă este aceea de a învăța, de a învăța mereu. Dar și tovarășii din străinătate trebuie să învețe, chiar dacă nu în sensul în care trebuie să învățăm noi — să citim, să scriem și să înțelegem cele citite, lucru de care mai avem încă nevoie. Se discută de către unii dacă toate astea țin de cultura proletară sau de cea burgheză. Las deschisă această problemă. În orice caz, un lucru este sigur : trebuie, în primul rînd, să învățăm să citim, să scriem și să înțelegem cele citite. Cei din străinătate nu mai au nevoie de așa ceva. Ei au acum nevoie de ceva mai înalt : acest ceva include în primul rînd necesitatea ca și ei să înțeleagă ceea ce am scris noi despre structura organizatorică a partidelor comuniste și ceea ce tovarășii din străinătate au semnat fără să citească și fără să înțeleagă. Aceasta trebuie să devină prima lor sarcină. Este necesar ca această rezoluție să fie tradusă în viață. Acest lucru nu se poate face peste noapte, așa ceva ar fi absolut imposibil. Rezoluția este prea rusească : ea oglindește experiența rusă, de aceea nu este cîtuși de puțin înțeleasă de tovarășii din străinătate, și ei nu se pot mulțumi s-o atîrne într-un colț ca pe o icoană și să i se închine. În felul acesta nu se poate ajunge la nici un rezultat. Ei trebuie să-și însușească o parte din experiența rusă. Cum o să se facă acest lucru nu știu. S-ar putea

www.dacoromanica.ro

ca fasciştii din Italia, bunăoară, să ne facă mari servicii, arătîndu-le italienilor că nu sînt încă îndeajuns de luminaţi şi că ţara lor nu este încă ferită de ultrareacţionari. Acest lucru s-ar putea să fie foarte folositor. Noi, ruşii, trebuie, de asemenea, să găsim căile necesare pentru a explica străinilor principiile acestei rezoluţii. Altfel ei vor fi în absolută imposibilitate de a aplica această rezoluţie. Sînt convins că, în această privinţă, trebuie să spunem nu numai tovarăşilor din Rusia, dar şi celor din străinătate, că cel mai important lucru în perioada care vine este învăţătura. Noi învăţăm în sens general, în timp ce ei trebuie să înveţe într-un sens special, pentru a putea într-adevăr să înţeleagă organizarea, structura, metoda şi conţinutul activităţii revoluţionare. Dacă această cerinţă va fi împlinită, sînt convins că perspectivele revoluţiei mondiale vor fi nu numai bune, dar chiar excelente. (Aplauze furtunoase, îndelung repetate. Aclamaţiile: „Trăiască tovarăşul nostru Lenin!" strîrnesc noi şi însufleţite ovaţii.)

„Pravda" nr. 258
din 15 noiembrie 1922

Se tipăreşte după textul apărut în „Buletinul celui de-al IV-lea Congres al Internaţionalei Comuniste" nr. 8 din 16 noiembrie 1922, confruntat cu stenograma în limba germană, corectată de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU REDUCEREA EFECTIVELOR ARMATEI

Tovarăşului Stalin

Sînt de părere să se procedeze imediat la o consultare a membrilor Biroului Politic în legătură cu următoarea mea propunere :

să se aprobe propunerea tovarăşului Troţki de a prezenta spre examinare guvernului problema reducerii efectivelor armatei în cursul lunii ianuarie cu 200 000 de oameni ;

să fie întrebat tov. Troţki la ce dată consideră dînsul că ar putea să prezinte Consiliului Comisarilor Poporului o asemenea propunere în forma ei definitivă [170].

Lenin

13/XI. 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după un exemplar dactilografiat

www.dacoromanica.ro

CĂTRE COLONIA RUSĂ DIN AMERICA DE NORD [171]

Tov. Reihel, reprezentantul Asociaţiei americane pentru acordarea de ajutor tehnic Rusiei Sovietice, mi-a comunicat că în rîndurile unor membri ai coloniei ruse din America de Nord domneşte o părere greşită despre noua politică economică.

Această părere greşită, cred eu, a putut să apară ca urmare a interpretării voit denaturate a noii politici economice de către presa capitalistă şi a unor absurde născociri răspîndite de albgardişti înrăiţi care au fost izgoniţi din Rusia Sovietică, precum şi de menşevici şi socialişti-revoluţionari.

În Europa aceste născociri despre noi şi îndeosebi despre noua noastră politică economică sînt tot mai mult scoase din circulaţie. Noua politică economică n-a dus la nici o schimbare radicală în orînduirea socială a Rusiei Sovietice, şi nici nu poate să ducă la vreo schimbare atîta timp cît puterea se află în mîinile muncitorilor ; or, de trăinicia Puterii sovietice nimeni, pe cît se pare, nu se mai poate îndoi în momentul de faţă. Atitudinea ostilă a presei capitaliste şi afluenţa de albgardişti ruşi în America constituie, doar, o dovadă că noi sîntem puternici.

Capitalismul de stat, care constituie unul din principalele elemente ale noii politici economice, reprezintă în condiţiile Puterii sovietice un capitalism care în mod conştient este

www.dacoromanica.ro

îngăduit şi este îngrădit de clasa muncitoare. Capitalismul nostru de stat se deosebeşte în mod radical de cel din ţările cu guverne burgheze tocmai prin faptul că la noi statul nu este reprezentat de burghezie, ci de proletariat, care a ştiut să-şi cîştige încrederea deplină a ţărănimii.

Din păcate, introducerea capitalismului de stat nu decurge atît de repede cum am vrea noi. Pînă în prezent, de pildă, n-avem, în fond, nici o concesiune serioasă ; or, fără participarea capitalului străin la dezvoltarea economiei noastre nu se poate concepe o grabnică refacere a ei.

Celor ce consideră că problema noii noastre politici economice — singura politică justă — nu este de ajuns de clară le recomand să citească cuvîntările consacrate acestei probleme care au fost rostite de tov. Troţki şi de mine la cel de-al IV-lea Congres al Internaţionalei Comuniste *.

Tov. Reihel mi-a relatat despre munca pregătitoare pe care o desfăşoară Asociaţia pentru acordarea de ajutor tehnic în vederea organizării de comune agricole şi de alte comune de producţie americane care vor să meargă să lucreze în Rusia şi care intenţionează să aducă noi mijloace de producţie, tractoare, seminţe selecţionate etc.

În scrisorile pe care le-am adresat Asociaţiei pentru acordarea de ajutor tehnic şi Asociaţiei prietenilor Rusiei Sovietice cu prilejul importantelor succese în muncă obţinute de comunele agricole şi de brigăzile lor în Rusia în vara anului 1922, eu am adus mulţumiri tovarăşilor americani **.

Profit de ocazie pentru a le aduce încă o dată, în numele guvernului sovietic, mulţumirile mele şi a sublinia că dintre toate felurile de ajutor cel acordat agriculturii noastre şi îmbunătăţirii tehnicii ei este cel mai important pentru noi şi cel mai preţios.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului,
V. Ulianov (Lenin)

Scris la 14 noiembrie 1922

Publicat la 10 ianuarie 1923 în ziarul „Russkii Golos" nr. 2 046, New York

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, confruntată cu textul apărut în ziar

---

* Vezi volumul de faţă, p. 301—316. — *Nota trad.*
** Vezi volumul de faţă, p. 247—248, 249—250. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

MESAJ DE SALUT ADRESAT EXPOZIŢIEI AGRICOLE GENERALE [172]

Consider că această expoziţie are o mare importanţă şi sînt convins că toate organizaţiile îi vor acorda sprijinul lor deplin. Îi urez, din tot sufletul, cel mai frumos succes.

V. Ulianov (Lenin)

14. XI. 1922

Publicat în 1923 în revista „Vestnik Glavnogo Vistavocinogo Komiteta Vserossiiskoi Seliskohozcaistvennoi i Kustarno-Promişlennoi Vistavki s Inostrannim Otdelom" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE GRUPUL „CLARTÉ“ [173]

15 noiembrie 1922

Dragi prieteni,

Profit de ocazie pentru a vă trimite cel mai călduros salut. Am fost grav bolnav, şi, timp de mai bine de un an, n-am putut citi nici o scriere publicată de grupul dumneavoastră. Sper că organizaţia dumneavoastră, „des anciens combattants“ *, continuă să ne menţină şi că ea creşte şi se întăreşte nu numai numeric, dar şi spiritual, în sensul adîncirii şi extinderii luptei împotriva războiului imperialist. Merită să-ţi consacri viaţa luptei împotriva unui asemenea război. În această luptă trebuie să fii necruţător şi să urmăreşti, pînă în cele mai mici ascunzişuri, toate sofismele folosite pentru apărarea războiului.

Cu cele mai bune salutări.

Al dumneavoastră, *Lenin*

Publicat pentru prima oară în 1925, în limba franceză, în revista „Clarté“ nr. 71

În limba rusă publicat pentru prima oară în 1930, în ediţiile a 2-a şi a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XXVII

Se tipăreşte după manuscris

---

* — a foştilor combatanţi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA PLENARĂ A SOVIETULUI DIN MOSCOVA 20 NOIEMBRIE 1922 [174]

(Aplauze furtunoase, „Internaţionala".) Tovarăşi! Îmi pare foarte rău şi vă cer multe scuze pentru faptul că n-am putut veni mai devreme la şedinţa dumneavoastră. Pe cît ştiu, aţi vrut încă de acum cîteva săptămîni să-mi oferiţi posibilitatea să vizitez Sovietul din Moscova. N-am reuşit să fac acest lucru, deoarece, datorită bolii mele, începînd din luna decembrie, eu, ca să mă exprim în limbaj profesional, mi-am pierdut pentru un timp destul de îndelungat capacitatea de muncă şi, ca urmare a capacităţii de muncă scăzute, m-am văzut nevoit să amîn de la o săptămînă la alta această vizită. Am fost, de asemenea, nevoit să-l împovărez şi pe tov. Kamenev cu o parte considerabilă din munca mea, cu care la început, după cum vă amintiţi, l-am împovărat pe tov. Ţiurupa, iar apoi pe tov. Rîkov. Şi trebuie să spun că el — ca să recurg la o comparaţie pe care am mai folosit-o şi altădată — s-a pomenit pe neaşteptate înhămat la două căruţe. Totuşi — ca să reiau aceeaşi comparaţie — trebuie să spun că acest cal s-a dovedit a fi extrem de capabil şi de zelos. (Aplauze.) Dar, oricum, nu se cuvine ca cineva să tragă la două căruţe, şi eu aştept acum cu nerăbdare momentul cînd se vor întoarce tovarăşii Ţiurupa şi Rîkov, ca să repartizăm cît de cît echitabil această muncă. Mie însă, din cauza scăderii capacităţii de muncă, îmi trebuie pentru rezolvarea problemelor un timp mult mai lung decît aş fi dorit.

www.dacoromanica.ro

În decembrie 1921, cînd am fost silit să-mi întrerup complet lucrul, ne aflam la sfîrşit de an. Pe atunci noi înfăptuiam trecerea la noua politică economică, şi încă de pe atunci s-a văzut că această trecere, deşi a fost pornită încă de la începutul anului 1921, este destul de grea, aş spune chiar foarte grea. A trecut mai bine de un an şi jumătate de cînd realizăm această trecere şi se pare că ar fi de acum timpul ca majoritatea oamenilor să fie trecuţi la noile lor posturi şi repartizaţi potrivit noilor condiţii, în special potrivit condiţiilor noii politici economice.

În ce priveşte politica externă, la noi s-au produs foarte puţine schimbări. În acest domeniu, noi am urmat drumul pe care am mers şi mai înainte, şi eu cred că pot spune cu conştiinţa împăcată că l-am urmat în mod absolut consecvent şi cu un succes deosebit. În legătură cu aceasta nu este nevoie să vă prezint un raport amănunţit : eliberarea Vladivostokului, demonstraţia care a urmat după aceea şi declaraţia de alipire la statul nostru federativ, pe care aţi citit-o zilele acestea în ziare, au dovedit şi arătat cît se poate de clar că în această privinţă nu este nevoie de nici o schimbare [175]. Ne aflăm pe un drum care a fost trasat absolut limpede şi precis şi, în mod vădit pentru toate statele din lume, ne-am asigurat succesul, cu toate că unele din ele sînt şi acum gata să declare că nu vor lua loc la aceeaşi masă cu noi. Cu toate acestea, relaţiile economice şi, după ele, şi cele diplomatice intră, trebuie să intre şi vor intra neapărat pe făgaşul lor normal. Orice stat care se opune acestei normalizări riscă să se afle în întîrziere şi, poate, să se pomenească, în legătură cu vreo chestiune esenţială, într-o situaţie defavorabilă. Asta o vedem acum cu toţii, şi nu numai din ziare. Cred că şi în călătoriile lor prin străinătate tovarăşii au prilejul să se convingă cît de mari sînt schimbările care s-au produs pînă acum. În această privinţă, noi — ca să mă folosesc de o veche comparaţie — n-am avut nevoie de transbordare în alt tren sau în altă diligenţă.

Cît despre politica noastră internă, transbordarea pe care am făcut-o în primăvara anului 1921 şi care ne-a fost dic-

www.dacoromanica.ro

tată de împrejurări extrem de importante şi de convingătoare — astfel că între noi n-au existat nici un fel de discuţii sau divergenţe în această privinţă — continuă încă să ne creeze unele greutăţi şi chiar să ne pricinuiască, aş putea spune, mari greutăţi. Şi asta nu pentru că ne-am fi îndoit de necesitatea unei asemenea cotituri — în această privinţă n-au existat nici un fel de îndoieli — şi nici pentru că ne-am fi îndoit că experienţa acestei noi politici economice o să ne aducă succesele la care ne-am aşteptat. Pot afirma cu toată certitudinea că în această privinţă, atît în rîndurile partidului nostru cît şi în acelea ale imensei mase de muncitori şi ţărani fără partid, n-au existat nici un fel de îndoieli.

Sub acest aspect problema nu prezintă nici un fel de dificultate. Dificultăţile provin din faptul că în faţa noastră s-a ivit o sarcină pentru a cărei rezolvare foarte adeseori e nevoie să atragem noi oameni şi care ne cere să aplicăm măsuri şi metode extraordinare. La noi se manifestă încă îndoieli în ce priveşte justeţea unui lucru sau a altuia, se produc încă schimbări într-o direcţie sau alta, şi trebuie să spun că ele vor dura încă destul de multă vreme. „Noua politică economică" ! O denumire ciudată. Această politică am numit-o noua politică economică fiindcă ea reprezintă un pas înapoi. În prezent noi ne retragem, mergem oarecum înapoi, dar facem asta pentru ca întîi să ne retragem, iar apoi să ne luăm avînt pentru a face un salt şi mai mare înainte. Numai cu această condiţie am mers înapoi, aplicînd noua noastră politică economică. Unde şi cum va trebui acum să ne regrupăm, să ne adaptăm, să ne reorganizăm, pentru ca după retragere să începem o cît mai dîrză ofensivă, nu ştim încă. Pentru a înfăptui în ordine normală toate aceste acţiuni, e nevoie să măsurăm nu de două ori, cum spune o zicală, ci de zece ori înainte de a lua o hotărîre. Această cerinţă se impune pentru a face faţă greutăţilor extraordinare ce ne stau în cale în rezolvarea tuturor sarcinilor şi problemelor noastre. Ştiţi foarte bine cu cîte sacrificii au fost obţinute toate realizările noastre, ştiţi cît de mult a durat războiul civil şi cîte eforturi ne-a cerut. Dar iată că acum recucerirea Vladivostokului ne-a dovedit (ce-i drept, Vladivostokul este departe, dar el este totuşi un oraş al nostru) (a p l a u z e î n d e l u n g r e p e t a t e),

www.dacoromanica.ro

ne-a dovedit tuturor simpatia generală pentru noi, pentru realizările noastre. Şi aici şi acolo e tot R.S.F.S.R. Această simpatie ne-a salvat şi de duşmanii dinăuntru şi de cei din afară, care s-au năpustit asupra noastră. Mă refer la Japonia.

Am cucerit o situaţie diplomatică bine definită, care nu este altceva decît o situaţie diplomatică recunoscută de toată lumea. Dumneavoastră vedeţi toate acestea, vedeţi rezultatele, dar cît timp ne-a trebuit ca să le obţinem ! Am obţinut acum recunoaşterea drepturilor noastre de către duşmanii noştri, atît în politica economică cît şi în cea comercială. Acest fapt e dovedit de încheierea unor acorduri comerciale.

Putem vedea pentru ce nouă, care de un an şi jumătate am pornit pe drumul aşa-numitei noi politici economice, ne este atît de greu să mergem pe acest drum. Trăim într-un stat care e atît de ruinat de război, care a fost în aşa măsură scos de pe orice făgaş cît de cît normal şi care a suferit şi a îndurat atîtea, încît acum, vrînd-nevrînd, trebuie să pornim, în toate calculele noastre, de la un procent mic, de la procentul de dinainte de război. Această măsură o aplicăm la condiţiile noastre de viaţă, o aplicăm cîteodată cu multă nerăbdare şi ardoare şi totdeauna căpătăm convingerea că în acest domeniu există greutăţi imense. Sarcina pe care ne-am pus-o ni se pare şi mai mare cînd o comparăm cu condiţiile existente într-o obişnuită ţară burgheză. Ne-am pus această sarcină pentru că am înţeles că nu ne putem aştepta la un ajutor din partea unor ţări bogate, aşa cum se obişnuieşte în asemenea împrejurări *. După războiul civil am fost puşi într-o situaţie aproape identică cu boicotul, adică ni s-a spus : nu vom întreţine cu voi legăturile economice pe care sîntem obişnuiţi să le întreţinem şi care în lumea capitalistă constituie ceva normal.

A trecut mai mult de un an şi jumătate de cînd am păşit pe calea noii politici economice, s-a scurs şi mai multă

* În stenogramă urmează mai departe următorul text : „şi chiar dacă am avea în vedere, bunăoară, dobînzile nemaipomenit de ridicate pe care, în aceste cazuri, trebuie să le plătească statul căruia — dupa cum se spune de obicei — i se vine în ajutor. De fapt, ele sînt cu totul departe de a da un ajutor. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume şi să ne întrebăm daca n-ar fi mai indicat să se folosească o denumire mai puţin delicată decît aceea de ajutor, dar chiar şi aceste condiţii obişnuite s-au dovedit a fi apăsatoare pentru noi". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vreme de cînd am încheiat primul nostru acord internaţional, şi cu toate acestea întreaga burghezie şi toate guvernele continuă să practice un asemenea boicot împotriva noastră. Nici nu ne-am putut aştepta la altceva atunci cînd am trecut la noile condiţii economice, şi cu atît mai mult nu ne-am îndoit de faptul că trebuie să efectuăm această trecere şi că trebuie să ne asigurăm singuri succesul. Cu cît trece timpul, cu atît devine mai limpede că orice ajutor care ni s-ar fi putut da şi care ni se va da de către ţările capitaliste nu numai că nu va înlătura această situaţie, dar, după toate probabilităţile, în majoritatea covîrşitoare a cazurilor ea se va accentua, se va înăspri şi mai mult. „Să ne ajutăm singuri", ne-am spus noi. „Ajutaţi-vă singuri", ne spune aproape fiecare dintre statele capitaliste cu care încheiem unele tranzacţii, cu care avem anumite relaţii, cu care începem tratative, de orice ordin ar fi ele. Şi în aceasta constă mai ales greutatea. Trebuie să ne dăm seama de această greutate. Noi am făurit orînduirea noastră de stat în mai mult de trei ani de muncă extraordinar de grea şi plină de un eroism de neînchipuit. În condiţiile în care ne-am aflat pînă acum n-am avut timp să cercetăm dacă nu cumva distrugem şi ceea ce nu trebuie, dacă nu cumva vom face prea multe sacrificii, fiindcă sacrificiile au fost destul de numeroase, fiindcă lupta pe care am început-o noi atunci (acest fapt vă e bine cunoscut, aşa că nu e nevoie să insist prea mult asupra lui) a fost o luptă pe viaţă şi pe moarte împotriva vechii orînduiri sociale, pentru a ne făuri dreptul la existenţă şi la dezvoltare paşnică. Acest drept l-am dobîndit prin luptă. Acestea nu sînt cuvintele noastre, nu sînt depoziţiile unor martori care ar putea fi acuzaţi de părtinire faţă de noi. Acestea sînt depoziţiile unor martori care se află în lagărul duşmanilor noştri şi care, desigur, sînt părtinitori, dar nicidecum faţă de noi, ci faţă de alţii. Aceşti martori s-au aflat în lagărul lui Denikin, s-au aflat în fruntea ocupanţilor. Şi ştim că părtinirea lor ne-a costat foarte scump, ne-a costat multe distrugeri. Din cauza lor am avut tot felul de pierderi, am pierdut valori de tot felul şi, într-o măsură nemaipomenit de mare, valoarea cea mai de preţ — vieţile omeneşti. Acum

www.dacoromanica.ro

trebuie să analizăm cu toată atenţia sarcinile noastre şi să înţelegem că principala sarcină ce ne revine azi este să nu cedăm nimic din ceea ce am cucerit. Şi nu vom ceda nici una din vechile cuceriri. (Aplauze.) În acelaşi timp, avem în faţa noastră o sarcină cu totul nouă ; ceea ce este vechi poate să devină de-a dreptul un obstacol. A înţelege această sarcină este mai greu ca orice. Şi ea trebuie înţeleasă pentru ca să învăţăm să muncim în condiţii cînd, ca să zic aşa, trebuie să facem o răsucire bruscă. Eu cred, tovarăşi, că aceste cuvinte şi lozinci sînt lesne înţelese fiindcă, timp de aproape un an cît am fost nevoit să lipsesc, dumneavoastră, care aveţi de-a face în mod direct cu problemele muncii, aţi avut în mod practic prilejul să reflectaţi asupra acestui lucru şi să vorbiţi despre el în diferite feluri, în sute de ocazii, şi sînt convins că aceste reflexii vă pot duce doar la o singură concluzie : în momentul de faţă ni se cere într-o măsură şi mai mare acea elasticitate de care am dat dovadă pînă acum pe cîmpurile de bătălie ale războiului civil.

Nu trebuie să renunţăm la ceea ce e vechi. O serie întreagă de concesii prin care noi ne apropiem de ţările capitaliste dau deplină posibilitate acestor ţări să reia legăturile cu noi şi le asigură profituri care cîteodată sînt, poate, mai mari decît trebuie. În acelaşi timp noi le cedăm numai o mică parte din mijloacele de producţie, care se află aproape în întregime în mîinile statului nostru. Zilele acestea, în coloanele ziarelor s-au purtat discuţii în legătură cu concesiunea propusă de englezul Urquhart [176], care pînă acum, în războiul civil, a luptat mai tot timpul împotriva noastră. El spunea : „Ne vom atinge scopurile noastre în acest război civil împotriva Rusiei, împotriva aceleiaşi Rusii care a cutezat să ne priveze de cutare şi cutare lucruri". Şi după toate acestea a trebuit să intrăm în relaţii cu el. N-am respins asemenea relaţii, le-am acceptat cu cea mai mare bucurie, dar am spus : „Să ne fie cu iertare, dar ceea ce am cucerit n-o să mai dăm înapoi. Rusia noastră este atît de mare, dispunem de atîtea posibilităţi economice şi totuşi considerăm că nu e cazul să refuzăm amabila dumneavoastră propunere ; dar o s-o examinăm cu sînge rece, ca nişte oameni de afaceri". Ce-i drept, prima noastră convorbire

www.dacoromanica.ro

n-a dus la nici un rezultat, fiindcă, din motive politice, noi n-am putut să acceptăm propunerea lui. A trebuit să-i răspundem printr-un refuz. Atîta vreme cît englezii n-au vrut să recunoască dreptul nostru de a participa la tratativele în problema strîmtorilor, a Dardanelelor, a trebuit să răspundem printr-un refuz, însă îndată după acest refuz a trebuit să procedăm la o analiză realistă a acestei probleme. Am chibzuit dacă este sau nu în avantajul nostru, dacă este sau nu convenabil pentru noi să acordăm această concesiune, şi în caz că este, în ce condiţii. A trebuit să purtăm discuţii asupra preţului. Iată, tovarăşi, un exemplu, care arată în ce măsură problemele trebuie puse acum altfel decît le puneam înainte. Înainte un comunist spunea : „Îmi dau viaţa", şi i se părea că asta e ceva foarte simplu, deşi nu totdeauna era chiar aşa de simplu. Acum însă în faţa noastră, a comuniştilor, stă cu totul altă sarcină. Acum trebuie să calculăm totul şi fiecare din noi trebuie să înveţe a fi un om calculat. Trebuie să calculăm cum să ne asigurăm existenţa într-o ambianţă capitalistă, cum să obţinem avantaje de la duşmanii noştri, care, desigur, se vor tocmi cu noi, care nu s-au dezvăţat de tocmeală şi care se vor tocmi pe socoteala noastră. Acest lucru, de asemenea, nu-l uităm şi nu ne închipuim cîtuşi de puţin că s-ar putea ca nişte reprezentanţi ai comerţului să se transforme în miei şi, odată deveniţi miei, să ne acorde pe degeaba tot felul de avantaje. Aşa ceva nu se întîmplă şi nici nu nădăjduim să se întîmple, şi ne bizuim pe faptul că, fiind obişnuiţi să dăm o ripostă, vom şti să ne descurcăm şi de data asta, să facem şi comerţ, să realizăm un cîştig şi să ieşim din situaţii economice grele. Or, tocmai sarcina asta este foarte grea. Şi rezolvarea ei ne preocupă pe noi în momentul de faţă. Aş vrea ca noi să ne dăm bine seama cît de mare este prăpastia dintre sarcina veche şi cea nouă. Dar oricît de adîncă ar fi această prăpastie, noi am învăţat în război să manevrăm şi trebuie să înţelegem că manevra în faţa căreia ne aflăm acum este una dintre cele mai grele ; însă se pare că ea va fi ultima. Trebuie să ne încercăm puterile şi să dovedim nu numai că am învăţat pe de rost lecţiile de ieri şi să repetăm ceea ce am învăţat. Să ne fie cu iertare, dar noi am început să

www.dacoromanica.ro

învăţăm din nou şi vom învăţa în aşa fel ca să obţinem un succes sigur şi evident pentru toţi. Şi, în numele acestei învăţături, cred că acum trebuie din nou să ne asigurăm unii pe alţii, cu toată fermitatea, că ceea ce denumim noua politică economică constituie o retragere, şi ne-am retras în aşa fel încît să nu mai cedăm nimic în plus, şi totodată să acordăm capitaliştilor avantaje care să determine orice stat, oricît de ostil ne-ar fi el, să încheie tranzacţii şi să stabilească relaţii cu noi. Tov. Krasin, care a avut numeroase întrevederi cu Urquhart — acest conducător şi sprijinitor al întregii intervenţii —, spunea că Urquhart, după ce a făcut toate încercările de a ne impune cu orice preţ vechiul regim în întreaga Rusie, s-a aşezat la masă cu el şi a început să discute : „Cît costă ? Cît aveţi ? Pe cîţi ani ?“ (A p l a u z e.) De aici pînă la încheierea a o serie de acorduri de concesiune şi pînă la statornicirea, în acest fel, a unor relaţii contractuale absolut precise, stabile din punctul de vedere al societăţii burgheze, e încă destul de mult ; dar noi vedem de pe acum că ne apropiem de acest obiectiv, că sîntem foarte aproape de el, dar nu l-am atins încă. Acest lucru, tovarăşi, trebuie să-l recunoaştem şi să nu ne îngîmfăm. Sîntem încă departe de a fi obţinut pe de-a-ntregul ceea ce e menit să ne facă puternici, independenţi şi să ne dea certitudinea deplină că nu trebuie să ne temem de nici o tranzacţie capitalistă, că, oricît de grea ar fi o tranzacţie, noi o vom încheia, vom înţelege ceea ce este esenţial în ea şi o vom realiza. De aceea activitatea începută de noi în acest domeniu — atît cea politică, cît şi cea de partid — trebuie continuată ; de aceea e necesar să trecem de la metodele vechi la altele cu totul noi.

Aparatul de stat a rămas la noi tot cel vechi, şi sarcina noastră în momentul de faţă este să-l transformăm şi să-l punem pe baze noi. Nu putem să-l transformăm dintr-o dată, dar trebuie să orînduim totul în aşa fel, încît comuniştii pe care-i avem să fie repartizaţi în mod just. Este necesar ca aceşti comunişti să conducă aparatul în care lucrează, iar nu — cum se întîmplă adeseori la noi — ca ei să se lase conduşi de acest aparat. Aici n-avem nimic de ascuns şi trebuie să prezentăm lucrurile în mod deschis. Astfel de sarcini ne stau în faţă şi astfel de greutăţi avem de întîm-

www.dacoromanica.ro

pinat, şi asta tocmai într-un moment cînd am păşit pe drumul nostru practic, cînd trebuie să ne apropiem de socialism nu ca de o icoană solemn zugrăvită. Trebuie să urmăm o direcţie justă şi este necesar ca totul să fie controlat, ca masele, în totalitatea lor, şi întreaga populaţie să controleze drumul nostru şi să spună : „Da, acest regim este mai bun decît cel vechi". Iată ce sarcină ne-am pus noi. Partidul nostru, care reprezintă un mic grup de oameni în raport cu întreaga populaţie a ţării, şi-a asumat această sarcină. Acest sîmbure şi-a pus drept sarcină să transforme totul, şi îl va transforma. Că aceasta nu e o utopie, ci un fapt real, pe care oamenii îl trăiesc, am dovedit-o. Acest lucru l-am văzut cu toţii, el a şi fost înfăptuit. Trebuie să transformăm totul în aşa fel, ca întreaga majoritate a maselor muncitoare, a ţăranilor şi muncitorilor, să spună : „Nu voi vă lăudaţi, ci noi vă lăudăm, noi spunem că aţi obţinut rezultate mai bune şi că de aci înainte nici un om cu judecată nu se va gîndi vreodată să se întoarcă la vechea stare de lucruri". Dar la o asemenea situaţie noi n-am ajuns încă. *De aceea n.e.p.-ul continuă să fie lozinca principală, imediată, atotcuprinzătoare a zilei de azi.* Nici una din lozincile pe care le-am învăţat ieri n-o s-o uităm. Acest lucru îl putem spune cu toată certitudinea oricui, fără nici o ezitare, şi fiecare pas întreprins de noi este o mărturie în acest sens. Dar noi mai trebuie să ne acomodăm încă noii politici economice. Toate părţile ei negative, pe care nu este nevoie să le înşir aici şi pe care dumneavoastră le cunoaşteţi cît se poate de bine, trebuie să ştim să le remediem, să le reducem la un anumit minim ; trebuie să ştim să organizăm totul cu socoteală. Legislaţia noastră ne dă deplină posibilitate să facem acest lucru. Vom fi noi în stare să rezolvăm această problemă ? Sîntem încă departe de ceva precis. Noi o studiem încă. În fiecare număr al ziarului nostru de partid găsim zeci de articole în care se spune că la fabrica cutare, la fabricantul cutare sînt cutare condiţii de arendă, în timp ce acolo unde este director un tovarăş comunist sînt cutare condiţii. Dar aduce beneficii acest lucru, este el justificat sau nu ? Am pătruns în miezul problemelor de fiecare zi, şi aceasta e o mare cucerire. Socialismul nu mai e acum o problemă de viitor îndepărtat, o

www.dacoromanica.ro

schemă abstractă sau o icoană. În ceea ce priveşte icoanele, noi am rămas la vechea noastră părere, cît se poate de proastă. Noi am introdus socialismul în viaţa de toate zilele şi acum trebuie să ne descurcăm. Iată care este sarcina zilei de astăzi, iată care este sarcina epocii noastre. Permiteţi-mi să închei prin a-mi exprima convingerea că, oricît de grea ar fi această sarcină, oricît de nouă ar fi ea în comparaţie cu cele de pînă acum şi oricît de multe ar fi greutăţile pe care ni le provoacă încă, noi cu toţii împreună, dacă nu mîine, apoi în cîţiva ani, vom rezolva neapărat această sarcină, astfel că Rusia n.e.p.-ului va deveni o Rusie socialistă. (Aplauze furtunoase şi îndelung repetate.)

„Pravda" nr. 263
din 21 noiembrie 1922

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar,
confruntat cu stenograma

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PREZIDIUL CELUI DE-AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SINDICATULUI LUCRĂTORILOR DIN APARATUL DE STAT [177]

22. XI. 1922

Dragi tovarăşi,

Principala sarcină ce ne revine în momentul de faţă — şi o foarte importantă sarcină pentru anii ce vin — constă în reducerea şi ieftinirea sistematică a aparatului de stat, prin restrîngerea lui, printr-o mai bună organizare, prin lichidarea tărăgănelii, a birocratismului şi prin micşorarea cheltuielilor neproductive. Sindicatul dumneavoastră va trebui să desfăşoare o muncă amplă în această direcţie.

Urez succes şi muncă rodnică celui de-al V-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat şi îmi exprim speranţa că el va discuta în mod special problema acestui aparat.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 267 din 25 noiembrie 1922

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, care a fost corectat şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA REDUCEREA PROGRAMULUI DE REPARAŢII ŞI CONSTRUCŢII DE NAVE MARITIME MILITARE

(SCRISORI CĂTRE I. V. STALIN)

1

Tovarăşului Stalin

(Deocamdată cu titlu de consultare neoficială, cu rugămintea de a se sfătui şi cu alţi membri ai Comitetului Central [178])

Vă trimit o situaţie în legătură cu programul de reparaţii navale. Chestiunea trebuie rezolvată cît mai repede, cred că chiar azi. Ieri am discutat în mod amănunţit cu Skleanski şi am avut unele ezitări, dar suma de 10 000 000, la cît s-ar ridica cheltuielile, mi se pare revoltător de mare, aşa că nu pot în nici un caz să nu propun următoarele :

Să se aprobe terminarea construcţiei crucişătorului „Nahimov", apoi să se reducă cu o treime numărul celorlalte vase mari (contratorpiloare, vase de linie etc.) şi să se trasează departamentului respectiv sarcina de a reduce în mod corespunzător toate celelalte cheltuieli. Cred că în acest caz suma necesară va putea fi redusă la 7 000 000, iar din ceea ce rămîne va fi mult mai just să se aloce un spor de cheltuieli pentru şcoli. Anexez o situaţie, strict secretă, precum şi rezultatele lucrărilor comisiei Peatakov [179], care, după cît am aflat de la tov. Skleanski, a şi stabilit, pe cît se pare, o reducere de vreo 16 000 000.

Cred că flota în proporţiile ei actuale, deşi este, după cum a observat pe bună dreptate tov. Skleanski, o flotă

www.dacoromanica.ro

mică, reprezintă totuşi un lux prea mare pentru noi. Crucişătorul „Nahimov" trebuie terminat, pentru că o să-l putem vinde cu cîştig ; în ce priveşte restul, sînt convins că specialiştii noştri în probleme maritime exagerează totuşi. N-avem nevoie de flotă, iar sporirea cheltuielilor pentru şcoli este o necesitate stringentă [180].

Lenin

Dictat la telefon la 25 noiembrie 1922, orele 11 dimineaţa
Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

2

Tovarăşului Stalin

În legătură cu acuzaţia că în propunerea mea de reducere a programului de reparaţii navale fac aprecieri „din ochi" [181], ţin să dau următoarele explicaţii :

Întregul program de reparaţii navale trebuie pus de acord (şi acest lucru sînt în măsură să-l facă, firește, numai specialiştii) cu proporţiile flotei pe care noi, din motive politice şi economice, considerăm ca necesar s-o avem. Din discuţiile purtate am ajuns la deplina convingere că crucişătorul „Nahimov" trebuie să facă parte din efectivul flotei noastre, deoarece, în cel mai rău caz, vom avea posibilitatea să-l vindem cu cîştig. Mai departe, în programul nostru de reparaţii navale figurează o serie întreagă de contratorpiloare, o parte din vasele de linie, precum şi submarine etc. Numărul total al acestor vase mi se pare exagerat şi cred că el nu-şi găseşte justificare în condiţiile forţei noastre maritime militare în general şi depăşeşte posibilităţile noastre bugetare. Cu cît anume poate fi redusă această parte din vase nu ştiu şi cred că nici comisia Peatakov-Sokolnikov n-a avut posibilitatea să stabilească acest lucru pe baza unor considerente economice şi îndeosebi politice raţionale.

Pentru mine este neîndoielnic că suma globală de 10 000 000 de ruble depăşeşte posibilităţile noastre. De

www.dacoromanica.ro

aceea propun ca această sumă să fie fixată la 7 000 000, obligînd pe specialiştii militari să calculeze care este numărul total al torpiloarelor, vaselor de linie, submarinelor şi altor vase, dacă se iau în consideraţie cifrele suplimentare referitoare la numărul vaselor existente în flota noastră. Cred că altfel nu vom putea, în general, să reducem flota noastră, deoarece specialiştii în problemele navale, punînd prea multă pasiune în munca lor, vor căuta, cu siguranţă, să umfle orice cifră ; or, acum, după ce am alocat sume enorme pentru aviaţie, trebuie să fim de două, de zece ori mai prudenţi în ce priveşte cheltuielile pentru flotă, şi asta cu atît mai mult cu cît urmează să facem faţă unor cheltuieli, pe cît se pare, foarte mari ca urmare a alipirii Vladivostokului.

Cît priveşte considerentele enunţate de Kamenev, în sensul că ar fi indicat să acordăm comenzile ce au fost promise uzinelor metalurgice şi Direcţiei generale a electricităţii, ţin să spun că trebuie să acordăm comenzi pentru satisfacerea nevoilor ţăranilor, şi în nici un caz pentru asemenea lucruri cum e flota [182], fiindcă, din motive economice şi politice, nu avem posibilitatea să ţinem o flotă de proporţii cît de cît însemnate.

De aceea propun ca, după ce vor fi reduse cheltuielile generale cu 3 000 000 de ruble, să se calculeze în ce proporţii trebuie repartizată această sumă pentru diferite obiective din programul de reparaţii navale, iar apoi să se vadă în ce fel am putea să începem chiar acum să trecem respectivul număr de uzine de reparaţii navale la fabricarea de produse de metal necesare ţărănimii.

Lenin

Dictat la telefon
la 29 noiembrie 1922, orele 19

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CONGRESUL LUCRĂTORILOR DIN ÎNVĂŢĂMÎNT [183]

Vă mulţumesc pentru mesajul de salut, tovarăşi, şi vă urez să faceţi faţă sarcinii importante şi de răspundere ce vă revine, aceea de a pregăti tînăra generaţie pentru construirea unei vieţi noi.

Lenin

Scris la 26 noiembrie 1922

Publicat în decembrie 1922, în revista „Rabotnik Prosveşceniia" nr. 10

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

TOVARĂŞULUI MÜNZENBERG, SECRETAR AL AJUTORULUI MUNCITORESC INTERNAŢIONAL [184]

În completare la raportul prezentat de dumneavoastră la cel de-al IV-lea Congres al Internaţionalei Comuniste aş vrea să arăt, în cîteva cuvinte, în ce constă importanţa organizării ajutorului.

Ajutorul dat de clasa muncitoare internaţională celor înfometaţi a permis în mare măsură Rusiei Sovietice să suporte grelele zile ale foametei din anul trecut şi să învingă această foamete. În momentul de faţă trebuie să vindecăm rănile provocate de foamete, să asigurăm în primul rînd existenţa miilor de copii rămaşi orfani şi să refacem industria şi agricultura, care au avut mult de suferit de pe urma foametei.

Ajutorul frăţesc dat de clasa muncitoare internaţională a început să se facă simţit şi în acest domeniu. Coloana de tractoare americane care lucrează în apropiere de Perm, grupurile agricole de organizare a ajutorului tehnic din America, întreprinderile agricole şi industriale ale Ajutorului Muncitoresc Internaţional, subscripţiile la primul împrumut proletar pentru Rusia Sovietică lansat prin Ajutorul Muncitoresc — toate acestea sînt începuturi cît se poate de promiţătoare ale ajutorului frăţesc acordat de muncitori cu scopul de a contribui la refacerea economică a Rusiei Sovietice.

Acţiunea de ajutorare economică a Rusiei Sovietice, care a fost începută în chip atît de fericit de către Ajutorul

www.dacoromanica.ro

Muncitoresc Internaţional, trebuie sprijinită prin toate mijloacele de către muncitorii şi oamenii muncii din lumea întreagă. Alături de puternica presiune politică ce se exercită în permanenţă asupra guvernelor din ţările burgheze pentru a le determina să recunoască Puterea sovietică, ajutorul economic, pe scară largă, dat de proletariatul mondial constituie în momentul de faţă cel mai bun şi mai practic sprijin acordat Rusiei Sovietice în greul ei război economic împotriva concernelor imperialiste şi cel mai bun ajutor în opera de construire a economiei socialiste.

Vl. Ulianov (Lenin)

Moscova, 2 decembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1924, în cartea „Trei ani de ajutor muncitoresc internaţional. 1921—1924", Moscova, editura „Mejrabpom"

Se tipăreşte după originalul semnat de V. I. Lenin

Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CEL DE-AL TREILEA CONGRES MONDIAL AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE A TINERETULUI, MOSCOVA [185]

4. XII. 1922

Dragi tovarăşi,

Regret că nu pot să vă aduc personal salutul meu. Vă trimit cele mai cordiale urări pentru buna desfăşurare a lucrărilor congresului dumneavoastră. Sper că, deşi purtaţi un titlu atît de înalt, nu veţi uita ceea ce e mai important, şi anume necesitatea de a lua măsuri concrete pentru ca pregătirea tineretului şi instruirea lui să progreseze.

Cu cele mai bune salutări comuniste,

V. Ulianov (Lenin)

„Pravda" nr. 275
din 5 decembrie 1922

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, care a fost corectat şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

ÎNSEMNĂRI ÎN LEGĂTURĂ CU SARCINILE DELEGAŢIEI NOASTRE LA HAGA [186]

În problema luptei împotriva pericolului de război, în legătură cu conferinţa de la Haga, cred că cea mai mare dificultate constă în biruirea prejudecăţii că aceasta este o problemă simplă, clară şi relativ uşoară.

— Vom răspunde la război prin grevă sau revoluţie — aşa spun de obicei clasei muncitoare toţi conducătorii mai de seamă ai reformiştilor. Şi foarte adeseori radicalismul aparent al acestor răspunsuri satisface şi liniştește pe muncitori, cooperatori şi ţărani.

Poate că procedeul cel mai potrivit ar fi să începem prin a combate în mod categoric o asemenea părere ; să declarăm că mai ales acum, după recentul război, numai nişte inşi cu totul mărginiţi sau nişte mincinoşi incorigibili mai pot susţine că un asemenea răspuns în problema luptei împotriva războiului prezintă vreo valoare ; să declarăm că este imposibil „să răspunzi" la război prin grevă, tot aşa cum este imposibil „să răspunzi" la război prin revoluţie în sensul elementar, literal, al acestor expresii.

Trebuie să explicăm oamenilor care e situaţia reală, să le arătăm cît de mare este misterul care învăluie naşterea unui război şi cît de neputincioasă este o obişnuită organizaţie a muncitorilor — chiar dacă îşi zice revoluţionară — faţă de un război într-adevăr iminent.

Trebuie să le explicăm mereu oamenilor, şi în modul cel mai concret, cum s-au petrecut lucrurile în ultimul război şi de ce nu puteau să se petreacă altfel.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să le explicăm în special însemnătatea faptului că „apărarea patriei" devine o problemă inevitabilă, pe care marea majoritate a celor ce muncesc o va rezolva în mod inevitabil în favoarea burgheziei respective.

De aceea, în primul rînd, explicarea problemei „apărării patriei" ; în al doilea rînd, şi în legătură cu aceasta, explicarea problemei „defetismului" şi, în sfîrşit, indicarea singurului mijloc posibil de luptă împotriva războiului, şi anume crearea unei organizaţii ilegale şi menţinerea ei în vederea desfăşurării, de către toţi revoluţionarii participanţi la război, a unei activităţi *de lungă durată* îndreptată împotriva războiului — toate acestea trebuie să fie puse pe primul plan.

Boicotarea războiului este o frază stupidă. Comuniştii trebuie să ia parte la orice război reacţionar.

Ar fi de dorit ca pe bază de exemple luate, de pildă, din literatura germană de dinainte de război şi în special în lumina exemplului oferit de Congresul de la Basel din 1912 să arătăm cît se poate de concret că recunoaşterea teoretică a faptului că războiul este o crimă, că el e ceva inadmisibil pentru un socialist ş.a.m.d. se dovedeşte a fi o vorbă goală, pentru că un asemenea mod de a pune problema nu are în el nimic concret. Noi nu oferim maselor posibilitatea de a-şi face o idee vie despre modul cum poate să izbucnească şi cum va izbucni războiul. Dimpotrivă, presa dominantă, care apare într-un număr imens de exemplare, escamotează zi de zi această problemă şi răspîndeşte în acest sens minciuni împotriva cărora slaba presă socialistă se dovedeşte cu totul neputincioasă, cu atît mai mult cu cît în această chestiune ea prezintă şi în timp de pace nişte păreri complet greşite. Presa comunistă se va compromite, probabil, şi ea în cele mai multe ţări.

Eu cred că delegaţii noştri la congresul internaţional al cooperatorilor şi trade-unioniştilor ar trebui să-şi împartă între ei sarcinile şi să analizeze în modul cel mai amănunţit toate sofismele cu care unii încearcă în momentul de faţă să justifice războiul.

Poate că principalul mijloc de a atrage masele în război îl constituie tocmai sofismele cu care operează presa burgheză, şi ceea ce explică mai ales neputinţa noastră împo-

www.dacoromanica.ro

triva războiului este faptul că noi nu analizăm din timp aceste sofisme sau, ceea ce este şi mai grav, căutăm să ne descotorosim de ele printr-o frazeologie ieftină, grandiloc-ventă şi lipsită de orice conţinut, în sensul că nu vom permite războiul, că ne dăm perfect seama de caracterul criminal al războiului ş.a.m.d. în spiritul manifestului din 1912 de la Basel.

Mi se pare că dacă vom avea la Conferinţa de la Haga cîţiva oameni capabili să rostească, într-o limbă sau alta, un discurs împotriva războiului, cel mai important lucru pe care l-ar face ar fi să combată părerea că cei de faţă sînt adversari ai războiului, că ei înţeleg că războiul poate şi trebuie să izbucnească în momentul cel mai neaşteptat, că ei îşi dau cît de cît seama care este mijlocul de luptă împotriva războiului, că sînt în stare să aleagă o cale raţională şi eficace de luptă împotriva războiului.

În legătură cu recenta experienţă a războiului, trebuie să explicăm ce noian de probleme teoretice şi practice se vor ivi a doua zi după declararea războiului şi să arătăm că imensa majoritate a celor chemaţi sub arme vor fi lipsiţi de orice posibilitate de a adopta faţă de asemenea probleme o poziţie lucidă, de bună-credinţă, fără păreri preconcepute.

Cred că această problemă trebuie explicată într-un mod extrem de amănunţit, şi anume în două feluri :

În primul rînd, înfăţişînd şi analizînd cele întîmplate în timpul războiului trecut, spunînd tuturor celor prezenţi că ei nu cunosc aceste lucruri sau se prefac că le cunosc, dar în realitate închid ochii în faţa a ceea ce constituie fondul problemei, şi că fără a cunoaşte toate acestea nici vorbă nu poate fi de o luptă împotriva războiului. Cred că la acest punct e necesar să se analizeze toate nuanţele, toate părerile ce s-au ivit atunci în legătură cu războiul în rîndurile socialiştilor ruşi. Trebuie să demonstrăm că aceste nuanţe n-au apărut întîmplător şi că, în general, ele au fost generate de însăşi natura războaielor moderne. Trebuie să demonstrăm că fără a face o analiză a acestor păreri, fără a explica cum apar ele în mod inevitabil şi fără a arăta importanţa hotărîtoare pe care o prezintă ele în problema luptei împotriva războiului, că fără o asemenea analiză nici nu poate fi vorba

www.dacoromanica.ro

de o pregătire a luptei împotriva războiului sau măcar de o atitudine conştientă faţă de război.

În al doilea rînd, trebuie să luăm exemplele pe care ni le oferă conflictele actuale, chiar şi cele mai neînsemnate, şi pe baza lor să explicăm că războiul poate să izbucnească în orice moment din cauza unui conflict între Anglia şi Franţa în legătură cu vreun amănunt din tratatul cu Turcia, sau între America şi Japonia din cauza unei neînsemnate divergenţe în vreo problemă privind Oceanul Pacific, sau între oricare din marile puteri din cauza unor litigii coloniale ori a unor litigii privind politica vamală sau politica comercială în general etc. etc. Cred că dacă există o cît de mică îndoială că vom avea posibilitatea să rostim în deplină libertate la Haga întregul nostru discurs împotriva războiului, va trebui să recurgem la diferite stratageme pentru a spune cel puţin ceea ce este mai esenţial, urmînd ca ceea ce nu vom reuşi să spunem să fie publicat apoi într-o broşură. Trebuie să vorbim, chiar cu riscul de a fi întrerupţi de preşedinte.

Cred că, în acelaşi scop, din delegaţie ar trebui să facă parte nu numai oratori capabili, care să fie însărcinaţi să rostească un discurs împotriva războiului în ansamblul lui, adică să dezvolte toate argumentele principale şi să înfăţişeze toate condiţiile luptei împotriva războiului, dar şi oameni care să posede principalele trei limbi străine şi care să aibă misiunea de a sta de vorbă cu delegaţii, pentru a-şi da seama în ce măsură au înţeles ei principalele argumente şi în ce măsură e nevoie să se recurgă la cutare sau cutare argumente sau să fie prezentate unele exemple.

Poate că într-o serie de probleme vom reuşi să exercităm o influenţă serioasă prin simpla citare a unor exemple reale din domeniul războiului trecut. Poate că într-o serie de alte probleme vom putea să exercităm o influenţă serioasă numai dacă vom explica actualele conflicte dintre state şi legătura care există între aceste conflicte şi o eventuală ciocnire armată.

În legătură cu lupta împotriva războiului există, pe cît îmi amintesc, o serie întreagă de declaraţii pe care deputaţii noştri comunişti le-au făcut atît în parlament cît şi în cuvîntările rostite de ei în afara parlamentului şi care conţin

www.dacoromanica.ro

idei monstruos de eronate şi monstruos de superficiale. Eu cred că împotriva unor asemenea declaraţii, mai ales dacă au fost făcute după război, trebuie să luăm o poziţie hotărîtă şi să dăm în vileag, fără cruţare, numele fiecărui orator de acest fel. Putem atenua cum vrem aprecierea noastră asupra unui asemenea orator, mai ales dacă acest lucru este necesar, dar nu putem trece sub tăcere nici un caz de acest fel, pentru că o atitudine uşuratică faţă de această problemă este un rău care cîntăreşte mai mult decît toate celelalte şi faţă de care este absolut nepermis să fim indulgenţi.

Există o seamă de hotărîri ale congreselor muncitoreşti care sînt revoltător de stupide şi de uşuratice.

Trebuie să strîngem numaidecît toate materialele existente şi să examinăm temeinic toate părţile şi părticelele temei, ca şi întreaga „strategie" ce trebuie aplicată la congres.

În această problemă nu ne este îngăduită nici o greşeală şi nici chiar existenţa vreunei lacune esenţiale.

4/XII. 1922

Publicat pentru prima oară la 26 aprilie 1924 în ziarul „Pravda" nr. 96 Semnat : L e n i n

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, care a fost corectat şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

PROPUNERI CU PRIVIRE LA REPARTIZAREA MUNCII ÎNTRE VICEPREŞEDINŢII C.C.P. ŞI C.M.A. [187]

Repartizarea muncii între vicepreşedinţi :

1. Un vicepreşedinte ia *Consiliul Muncii şi Apărării*, iar ceilalţi doi — *Consiliul Comisarilor Poporului* lunar.
2. Comisariatele poporului şi le împart între ei potrivit listei corespunzătoare (sau similare) celei din primăvara anului 1922 [188].
3. Munca deja începută (de pildă, trusturile — comisia pentru trusturi ; evidenţa cheltuielilor pentru industria grea) o continuă tov. Kamenev.
4. Fiecare vicepreşedinte îşi asumă sarcina de a verifica aparatul ; — o anumită parte din el, săptămînal sau la două săptămîni (să calculeze şi să programeze în aşa fel, încît să fie verificat, pe rînd, cînd un comisariat al poporului, cînd altul ; — cînd cadrele de conducere, cînd cele de jos ; — fiecare verificare să fie consemnată într-o decizie amănunţită ; serviciilor din comisariatele neverificate care nu vor efectua reducerile şi îmbunătăţirile prevăzute pentru alte comisariate — dar perfect aplicabile şi în cadrul lor — li se vor aplica sancţiuni, care vor merge pînă la detenţiune şi concediere).

Lenin

4 XII. 1922

Publicat pentru prima oară în 1959 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CÎTEVA CUVINTE DESPRE N. E. FEDOSEEV [189]

Amintirile mele despre Nikolai Evgrafovici Fedoseev se referă la perioada de la începutul ultimului deceniu al secolului trecut, aşa că nu garantez de exactitatea lor.

Mă aflam pe vremea aceea în provincie, şi anume la Kazan şi la Samara. Auzisem despre Fedoseev încă de pe cînd mă aflam la Kazan, însă nu l-am cunoscut personal. În primăvara anului 1889 am plecat în gubernia Samara, unde, spre sfîrşitul verii, am aflat despre arestarea lui Fedoseev şi a altor membri ai cercurilor din Kazan, printre care şi ai cercului din care făceam eu parte. Cred că şi eu aş fi putut fi uşor arestat dacă aş fi rămas în vara aceea la Kazan. Curînd după aceea, marxismul, ca orientare, a început să se extindă şi să se contopească cu orientarea social-democrată, care cu mult înainte fusese proclamată în Europa occidentală de către grupul „Eliberarea Muncii" [190].

N. E. Fedoseev a fost unul dintre primii care şi-au afirmat apartenenţa la orientarea marxistă. Îmi amintesc că pe această bază a început polemica sa cu N. K. Mihailovski, care i-a răspuns în „Russkoe Bogatstvo" la una din scrisorile lui ilegale [191]. Cu acest prilej a început corespondenţa mea cu N. E. Fedoseev. Îmi amintesc că mijlocitoare în relaţiile noastre era Gopfengauz, cu care m-am întîlnit o dată şi am încercat, fără succes însă, să aranjez o întîlnire cu Fedoseev în oraşul Vladimir. M-am dus acolo cu speranţa

www.dacoromanica.ro

că el va reuşi să iasă din închisoare, dar această speranţă s-a dovedit neîndreptăţită [192].

Mai tîrziu Fedoseev a fost deportat o dată cu mine în Siberia răsăriteană, şi acolo el şi-a pus capăt zilelor, pe cît se pare, din cauza unor grave chestiuni personale, legate de condiţiile de viaţă deosebit de vitrege.

Pe cît îmi amintesc, corespondenţa mea cu Fedoseev se referea la unele probleme, ivite pe atunci, în legătură cu concepţia marxistă sau social-democrată despre lume. Mi-a rămas îndeosebi întipărit în minte faptul că Fedoseev se bucura de o neobişnuită simpatie din partea tuturor acelora care-l cunoşteau, ca tipul revoluţionarului de altădată, devotat cu trup şi suflet cauzei sale şi care, poate, şi-a înrăutăţit situaţia prin unele declaraţii sau prin atitudini imprudente faţă de jandarmi.

E posibil să fi rămas la mine unele fragmente din scrisorile sau manuscrisele lui Fedoseev ; dar că ele s-au păstrat şi pot fi găsite, în această privinţă nu sînt în măsură să spun nimic precis.

În orice caz, Fedoseev a avut în regiunea Volgăi şi în unele localităţi din Rusia centrală un rol deosebit de însemnat pentru vremea aceea, şi mulţi oameni din acea perioadă, orientîndu-se spre marxism, au suferit, fără îndoială, într-o măsură considerabilă influenţa acestui revoluţionar extrem de talentat şi extrem de devotat cauzei.

6. XII. 1922

Publicat în 1923, în culegerea „Fedoseev Nikolai Evgrafovici. Unul din pionierii marxismului revoluţionar în Rusia (Culegere de amintiri)", Moscova-Petrograd. Semnat : Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în culegere

www.dacoromanica.ro

PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA LA RAPORTUL COMISIEI DE STAT PENTRU APROVIZIONARE

Să se asigure în întregime, pe lîngă cantitatea prevăzută, necesarul de pîine pentru toate şcolile, atît pentru cadrele didactice, cît şi pentru elevi şi studenţi, şi să se traseze ca sarcină tovarăşilor Kamenev şi Ţiurupa şi tovarăşei Iakovleva să calculeze ce cantitate de pîine trebuie rezervată în acest scop dacă se ia în consideraţie şi cantitatea minimă — riguros verificată — necesară pentru funcţionari.

Să se adauge la cheltuielile pentru învăţămînt încă 1 000 000 de ruble-aur [193].

Lenin

Scris la 6 sau 7 decembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după un exemplar dactilografiat, semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

PROPUNERE CĂTRE PLENARĂ ÎN LEGĂTURĂ CU REGLEMENTAREA PROGRAMULUI DE LUCRU AL BIROULUI POLITIC

1. Biroul Politic ţine şedinţe joia de la orele 11, şi în nici un caz mai tîrziu de orele 14.

2. Dacă rămîn probleme neexaminate, ele se amînă pentru vineri sau luni la aceeaşi oră.

3. Ordinea de zi a şedinţei Biroului Politic trebuie trimisă tuturor cel mai tîrziu pînă miercuri la orele 12. Pînă la aceeaşi dată trebuie trimise (în scris) şi materialele în legătură cu ordinea de zi.

4. Probleme suplimentare pot fi prezentate spre rezolvare în ziua şedinţei numai în următoarele condiţii :

a) în caz de extremă urgenţă (îndeosebi probleme diplomatice),

b) numai în scris,

c) numai în caz că nici unul dintre membrii Biroului Politic nu ridică obiecţii.

Această din urmă condiţie — lipsa unor obiecţii împotriva includerii unor probleme care nu au figurat pe ordinea de zi — poate să nu fie luată în consideraţie numai atunci cînd e vorba de probleme diplomatice, care nu suferă nici o amînare.

Lenin

Dictat la telefon
la 8 decembrie 1922

Se tipăreşte după textul
consemnat de secretară
(un exemplar dactilografiat)

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

www.dacoromanica.ro

PROPUNERI CU PRIVIRE LA SISTEMUL DE LUCRU AL VICEPREŞEDINŢILOR ŞI PREŞEDINTELUI CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [194]

Sistemul de lucru al vicepreşedinţilor şi preşedintelui Consiliului Comisarilor Poporului

1. Timpul de lucru : 11—2, 6—9 ; împreună cu preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului în zilele de : *luni şi marţi, joi şi vineri.*

2. Şedinţe speciale ale tuturor vicepreşedinţilor şi preşedintelui Consiliului Muncii şi Apărării (minus Biroul Politic, C.C.P. şi C.M.A.) în aceste zile şi la aceste ore, ori de cîte ori este nevoie, şi *în general nu mai puţin* de două ori pe săptămînă cîte o oră. Această oră să fie stabilită din ajun, dar nu mai tîrziu de orele nouă seara.

3. Vicepreşedinţilor le revin următoarele atribuţii :

(a) exercită îndeaproape un control asupra activităţii Micului C.C.P. ;

(b) idem — asupra şedinţelor operative ale *C.M.A.* (este necesar să se revină la şedinţele operative ale *C.M.A.* pentru a elibera pe vicepreşedinţi în vederea unei alte activităţi, mai importante. Şedinţele operative nu sînt prezidate de vicepreşedinţi, dar hotărîrile adoptate de ele sînt definitive *numai* dacă poartă semnăturile *acestora)* ;

(c) prezidează şedinţe ale *C.C.P.* şi ale *C.M.A.* atunci cînd nu prezidează preşedintele *C.C.P. ;*

www.dacoromanica.ro

(d) participă la şedinţele Comitetului pentru finanţe (împreună cu Sokolnikov şi locţiitorul său şi cu preşedintele Micului C.C.P. ; acesta din urmă nu la toate şedinţele).

(Poate că ar fi bine ca o dată pe săptămînă să se convoace pentru o oră şedinţe ale Comitetului pentru finanţe sub conducerea preşedintelui *C. C. P.* Asupra acestei chestiuni trebuie să mai reflectăm) ;

(e) stabileşte data convocării tuturor acestor instituţii, inclusiv a Micului C.C.P., şi ordinea problemelor, astfel ca cele mai importante din ele să fie analizate în patru, sub conducerea preşedintelui C.C.P. ;

(f) controlează îndeaproape activitatea diferitelor comisariate ale poporului şi a aparatului lor, atît prin indicaţii personale date comisarilor poporului şi adjuncţilor lor cît şi prin analiza activităţii aparatului lor, atît a celui de la vîrf cît şi a celui de la bază ;

(g) în acest scop (punctul *f*), comisariatele poporului sînt împărţite între vicepreşedinţi, cu aprobarea preşedintelui *C.C.P.*

4. Toată munca menţionată mai sus se împarte între vicepreşedinţi, în aşa fel ca toţi trei (iar în caz de nevoie şi adjuncţi de-ai lor dintre directorii treburilor) „să stea" la o anumită muncă *două luni* de zile, iar apoi *s-o schimbe.*

(Acest lucru este necesar pentru ca toţi vicepreşedinţii să cunoască *întregul* aparat şi pentru a se ajunge la o adevărată unitate în munca de conducere.)

5. Proiectul acestei împărţiri a muncii între cei trei vicepreşedinţi va fi întocmit de ei imediat şi va fi aprobat de toţi împreună cu preşedintele.

6. Întrucît munca de îndreptare şi perfecţionare a întregului aparat este mult mai importantă decît prezidarea unor şedinţe şi decît discuţiile cu comisarii poporului sau cu adjuncţii lor, care pînă acum le răpeau vicepreşedinţilor tot timpul, este neapărat necesar să se stabilească şi să se urmărească cu stricteţe ca *cel puţin două ore* pe săptămînă fiecare vicepreşedinte „să coboare jos" şi să cerce-

www.dacoromanica.ro

teze personal — şi cît mai inopinat — cele mai variate sectoare ale aparatului, atît în verigile de sus cît şi în cele de jos. Procesul-verbal al unei asemenea studieri odată întocmit, confirmat şi (în unele cazuri) comunicat *tuturor* departamentelor va trebui să contribuie la *reducerea* aparatului, să stimuleze pe toţi cei din aparatul de stat şi întreaga lor activitate.

Lenin

Scris la 9 decembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CONGRESUL GENERAL AL SOVIETELOR DIN UCRAINA [195]

Salut deschiderea Congresului general al Sovietelor din Ucraina.

O problemă dintre cele mai importante care urmează a fi examinată de congres este aceea a unirii republicilor. De rezolvarea ei justă depinde viitoarea organizare a aparatului nostru de stat, ale cărui deficienţe flagrante au fost atît de pregnant şi de concret dezvăluite de ultimul recensămînt al funcţionarilor sovietici care a fost efectuat la Moscova, Petrograd şi Harkov.

A doua problemă căreia congresul trebuie să-i acorde o atenţie deosebită este aceea a industriei noastre grele. Ridicarea productivităţii muncii în Donbass, în industria petrolieră şi în cea metalurgică la nivelul de dinainte de război constituie o sarcină de căpetenie a întregii noastre economii, spre a cărei rezolvare trebuie să ne îndreptăm toate eforturile.

Îmi exprim ferma convingere că congresul va găsi o cale justă pentru rezolvarea acestor sarcini şi-i urez din suflet succes deplin în muncă.

Lenin

10. XII. 1922

„Kommunist" (Harkov) nr. 285, din 12 decembrie 1922

Se tipăreşte după textul apărut în ziar, confruntat cu copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE L. B. KAMENEV, A. I. RÎKOV ŞI A. D. ŢIURUPA ÎN LEGĂTURĂ CU REPARTIZAREA MUNCII ÎNTRE VICEPREŞEDINŢII C.C.P. ŞI C.M.A.

Către tov. Kamenev, Rîkov şi Ţiurupa

Întrucît boala mea e în recidivă, trebuie să renunţ acum la orice activitate politică şi să intru din nou în concediu [196]. De aceea divergenţele dintre mine şi dumneavoastră îşi pierd orice importanţă practică. Trebuie să spun numai că nu sînt de loc de acord cu completarea concretă propusă de Rîkov şi fac o propunere cu totul contrarie — în sensul că primirile în audienţă să fie absolut libere, nelimitate şi să capete chiar o mai mare extindere [197]. Nu dau acum amănunte : le las pentru viitoarea noastră întrevedere.

Nici cu repartizarea comisariatelor nu prea sînt de acord. Cred că la această repartizare trebuie să se ţină seama într-o măsură mai mare de aptitudinile fiecăruia dintre vicepreşedinţi pentru munca pur administrativă ; după părerea mea, principala deficienţă a repartizării propuse de dumneavoastră ieri o constituie lipsa unei asemenea adaptări [198]. Funcţia de prezidare şi cea de control al justeţei formulărilor juridice, atît a celor din actele legislative cît şi a celor din hotărîrile Comitetului pentru finanţe etc., trebuie să fie mult mai strict delimitate de funcţiile de control şi îmbunătăţire a aparatului administrativ. Pentru primele func-

www.dacoromanica.ro

ţii (adică pentru prezidare, pentru controlul justeţei formulărilor etc.) se potriveşte mai bine tov. Kamenev, în timp ce pentru funcţiile pur administrative sînt mai indicaţi Ţiurupa şi Rîkov.

Pentru toate considerentele arătate mai sus, trebuie să amîn această chestiune pînă mă voi întoarce din concediu. Vă rog numai să aveţi în vedere că accept repartizarea propusă de dumneavoastră nu pentru trei luni (cum aţi propus), ci pînă la întoarcerea mea la lucru, dacă asta o să se întîmple mai devreme.

Amintesc că, făcînd repartizarea, aţi scăpat cu totul din vedere un organ de presă atît de important ca „Ekonomiceskaia Jizn", a cărui activitate trebuie urmărită de cineva în mod special. Personal cred că cel mai indicat ar fi ca acest lucru să-l facă Rîkov.

Lenin

13. XII. 1922

Dictat la telefon

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA MONOPOLUL COMERŢULUI EXTERIOR [199]

Tovarăşului Stalin pentru plenara Comitetului Central

Consider că cel mai important este să se analizeze scrisoarea tovarăşului Buharin. În primul punct el spune că „nici la Lenin şi nici la Krasin nu găsim măcar un cuvînt despre imensele pierderi ce le suferă economia ţării din cauza incapacităţii de lucru a Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, care se datoreşte structurii lui «principiale», şi nici un cuvînt despre pierderile ce se produc din cauză că noi înşine nu sîntem în stare (şi multă vreme n-o să fim în stare, din motive lesne de înţeles) să punem în circulaţie fondul de mărfuri agricole şi să-l îndreptăm spre comerţul internaţional".

Această afirmaţie este pur şi simplu falsă, fiindcă la Krasin, în paragraful II, se vorbeşte limpede despre formarea unor societăţi mixte, care reprezintă, în primul rînd, un mijloc de a pune în circulaţie fondul de mărfuri agricole şi, în al doilea rînd, un mijloc de a face ca prin această punere în circulaţie cel puţin jumătate din beneficiile obţinute să intre în vistieria statului nostru. Reiese deci că tocmai Buharin, care nu vrea să vadă că „punerea în circulaţie a fondului de mărfuri agricole" va face ca veniturile să încapă în întregime şi în mod exclusiv în mîna nepmanilor, este acela care ocoleşte fondul problemei. Problema care se pune este dacă activitatea Comisariatului poporului pentru comerţul exterior va fi în folosul nepmanilor sau în

www.dacoromanica.ro

folosul statului proletar. Aceasta este o problemă fundamentală, în jurul căreia, fără îndoială, putem și trebuie să ducem lupta la congresul partidului.

În comparație cu această primă problemă, care e o problemă fundamentală, principială, incapacitatea de lucru a Comisariatului pentru comerțul exterior este o problemă cu totul subordonată, fiindcă această incapacitate nu este nici mai mare și nici mai mică decît aceea a tuturor comisariatelor noastre, care este strîns legată de structura lor socială generală și care ne cere mulți ani de muncă perseverentă pentru ridicarea nivelului de cultură și a nivelului în general.

La punctul 2 din tezele sale Buharin declară că „astfel de puncte, cum e, de pildă, paragr. 5 din tezele lui Krasin, sînt în întregime aplicabile și la concesiuni în general". Acesta este, iarăși, un neadevăr flagrant, fiindcă în cea de-a 5-a teză a lui Krasin se spune că „la sate va fi introdus în mod artificial cel mai înrăit exploatator, scupșcicul, speculantul, agentul capitalului străin, care operează cu dolarul, cu lira sterlină și cu coroana suedeză". Nimic asemănător nu rezultă din contractele de concesiune, în care noi prevedem nu numai un anumit teritoriu, dar și o autorizare specială pentru a face comerț cu anumite articole, și în plus, ceea ce e mai important, noi deținem în mîinile noastre comerțul cu anumite articole care au fost concesionate. Fără să ridice măcar o singură obiecție împotriva argumentelor lui Krasin că nu vom putea menține comerțul liber în limitele prevăzute în hotărîrea plenarei din 6. X., că comerțul ne va fi smuls din mîini prin presiunea pe care o exercită nu numai contrabandiștii, dar și întreaga țărănime, — fără să răspundă măcar cu un singur cuvînt la acest principal argument economic și cu caracter de clasă, Buharin îi aduce lui Krasin învinuiri care te uimesc prin lipsa lor de temei.

În punctul 3 din scrisoarea sa Buharin scrie : „paragr. 3 al lui Krasin". (El îl denumește, din greșeală, 3 în loc de 4.) „Granița noastră se menține", și întreabă : „Ce înseamnă asta ? Înseamnă că de fapt nu se face nimic. Este tocmai ca o prăvălie care are o firmă frumoasă și în care nu găsești nimic (sistemul Glavzapor)". Krasin spune cît se poate

www.dacoromanica.ro

de precis că graniţa noastră se menţine nu atît prin protecţia vamală şi paza grănicerilor, cît prin faptul că există monopolul comerţului exterior. Împotriva acestui fapt limpede, concret şi incontestabil, Buharin nu aduce şi nu poate să aducă nici o obiecţie. Expresia „sistemul Glavzapor" face parte din acea categorie de expresii la care Marx răspundea, la timpul său, prin expresia „freetrader vulgaris" [200], căci nu vedem aici altceva decît o frază freetraderistă dintre cele mai vulgare.

Mai departe, la punctul 4 Buharin îl învinuieşte pe Krasin că nu vede că trebuie să tindem spre perfecţionarea politicii noastre vamale şi în acelaşi timp mă acuză pe mine că greşesc atunci cînd vorbesc despre inspectori pe întreaga ţară, pe cînd în realitate este vorba numai despre punctele de graniţă pentru import şi export. Şi de data asta obiecţiile lui Buharin ne uimesc prin neseriozitatea lor şi nimeresc alături de ţintă, fiindcă Krasin nu numai că vede, nu numai că recunoaşte pe de-a-ntregul că politica noastră vamală trebuie perfecţionată, dar şi arată acest lucru cu o precizie care nu lasă nici umbră de îndoială. Şi anume, această perfecţionare constă în faptul că noi am adoptat, în primul rînd, sistemul monopolului comerţului exterior şi, în al doilea rînd, sistemul înfiinţării de societăţi mixte.

Buharin nu vede — aceasta este greşeala lui cea mai uluitoare, şi încă o greşeală pur teoretică — că, în epoca imperialismului şi a uriaşei deosebiri dintre ţările sărace şi cele extrem de bogate, nici un fel de politică vamală nu poate fi eficace. De cîteva ori el invocă protecţia vamală, fără să vadă că, în condiţiile arătate, oricare dintre ţările industriale bogate poate să facă să se năruie această protecţie. I-ar fi de ajuns să introducă, în acest scop, o primă de export pentru importul în Rusia al unor mărfuri care la noi sînt impuse la taxe vamale. Orice ţară industrială dispune pentru asta de mai mulţi bani decît e nevoie, şi prin introducerea unei asemenea măsuri orice ţară industrială va face să se năruie în mod sigur industria noastră indigenă.

De aceea toate raţionamentele lui Buharin cu privire la politica vamală nu înseamnă, în practică, nimic altceva decît o completă lipsă de protecţie a industriei ruse şi o

www.dacoromanica.ro

trecere, foarte ușor voalată, la sistemul comerțului liber. Împotriva acestui lucru trebuie să luptăm din răsputeri, să luptăm pînă și la congresul partidului, fiindcă astăzi, în epoca imperialismului, nici nu poate fi vorba de o altă politică vamală serioasă în afară de sistemul monopolului comerțului exterior.

Învinuirea pe care i-o aduce Buharin lui Krasin (la punctul 5) că nu-și dă seama de marea importanță pe care o prezintă o intensificare a circulației mărfurilor este complet infirmată de ceea ce a spus Krasin despre societățile mixte, fiindcă aceste societăți mixte nu urmăresc alt scop decît acela de a obține tocmai o intensificare a circulației mărfurilor, industria noastră rusă fiind astfel protejată în mod real, iar nu fictiv, ca în cazul protecției vamale.

Mai departe, cînd Buharin, la punctul 6, aducîndu-mi mie obiecții, spune că pentru el nu prezintă importanță faptul că țăranul va încheia o tranzacție extrem de avantajoasă și susține că lupta se va da nu între țăran și Puterea sovietică, ci între Puterea sovietică și exportator, el face iarăși o afirmație complet eronată, deoarece, atunci cînd există, de pildă, diferențele de prețuri citate de mine ca exemplu (în Rusia inul costă 4,50 ruble, iar în Anglia 14 ruble), exportatorul va mobiliza fără îndoială în jurul său, în modul cel mai rapid și mai sigur, întreaga țărănime. În practică Buharin se situează pe punctul de vedere al apărării speculantului, a micului burghez și a păturilor înstărite ale țărănimii împotriva proletariatului industrial, care nu e cîtuși de puțin în stare să-și refacă industria și să transforme Rusia într-o țară industrială fără protejarea ei prin monopolul comerțului exterior, și numai prin acest monopol, iar nicidecum prin politica vamală. Orice alt protecționism, în condițiile în care se află Rusia astăzi, este un protecționism cu totul fictiv, un protecționism pe hîrtie, care nu aduce nimic proletariatului. De aceea, din punctul de vedere al proletariatului și al industriei lui, această luptă prezintă o importanță de-a dreptul capitală, principială. Sistemul societăților mixte este singurul în măsură să îmbunătățească în mod efectiv defectuosul aparat al Comisariatului poporului pentru comerțul exterior, deoarece în acest sistem lucrează cot la cot negustorul străin și negustorul rus. Dacă

www.dacoromanica.ro

nici în asemenea condiţii nu vom şti să mai învăţăm cîte ceva, să învăţăm temeinic, să învăţăm tot ce avem de învăţat, înseamnă că poporul nostru este în mod iremediabil un popor de neghiobi.

Iar dacă, dimpotrivă, vom vorbi despre „protecţie vamală", înseamnă că închidem ochii în faţa pericolelor care au fost foarte limpede arătate de Krasin şi pe care nu le-a contestat cîtuşi de puţin Buharin.

Aş vrea să mai adaug că o deschidere parţială a granitelor ar implica cele mai serioase pericole pentru valută, fiindcă în mod practic am ajunge în situaţia Germaniei ; ea ar implica cele mai serioase pericole şi în sensul că în Rusia ar pătrunde diverse elemente mic-burgheze şi tot felul de agenţi ai emigranţilor ruşi, fără ca noi să avem nici cea mai mică posibilitate de control.

Să ne folosim de societăţile mixte pentru a învăţa în mod temeinic şi timp îndelungat — aceasta este singura cale spre refacerea industriei noastre.

Lenin

Dictat la telefon
la 13 decembrie 1922

Publicat pentru prima oară parţial la 26 aprilie 1924, în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 21

Publicat pentru prima oară în întregime în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Am pus la punct toate treburile mele şi acum pot să plec liniştit [201]. Am ajuns, de asemenea, la o înţelegere cu Troţki în legătură cu apărarea punctului meu de vedere asupra monopolului comerţului exterior. A mai rămas un singur lucru care mă neliniştește extrem de mult, şi anume imposibilitatea de a lua cuvîntul la Congresul Sovietelor [202]. Marţi am să fiu examinat de medici şi am să discut cu ei dacă există o cît de mică şansă în această privinţă. Să renunţ la această cuvîntare mi-ar fi extrem de neplăcut, ca să nu spun mai mult. Conspectul cuvîntării l-am şi întocmit de cîteva zile [203]. De aceea propun ca cel ce urmează să ia cuvîntul în locul meu să continue să se pregătească, rezervîndu-mi-se totodată, pînă miercuri, posibilitatea de a rosti, eventual, eu însumi o cuvîntare, mult mai scurtă decît cele obişnuite, bunăoară de vreo trei sferturi de oră. O asemenea cuvîntare nu-l va împiedica cîtuşi de puţin pe locţiitorul meu să vorbească (indiferent cui îi încredinţaţi această sarcină), dar ea va fi, cred, utilă, atît din punct de vedere politic, cît şi personal, pentru că va înlătura un motiv de serioasă îngrijorare. Vă rog să aveţi în vedere acest lucru şi, dacă deschiderea congresului se mai amînă, să mă înştiinţaţi din timp prin secretara mea [204].

Lenin

15. XII. 1922

Sînt categoric împotrivă ca discutarea problemei monopolului comerţului exterior să fie amînată. Dacă din anu-

www.dacoromanica.ro

mite considerente, oricare ar fi ele (inclusiv acela că ar fi de dorit ca la o asemenea discuţie să particip şi eu), va fi emisă ideea s-o amînăm pînă la viitoarea plenară, eu mă voi pronunţa categoric împotrivă, întrucît sînt convins că Troţki va susţine tot atît de bine părerile mele ca şi mine — asta în primul rînd ; în al doilea rînd, declaraţia făcută de dumneavoastră şi de Zinoviev — şi, după cît am auzit, şi de Kamenev — confirmă că o parte din membrii Comitetului Central şi-au schimbat părerea ; în al treilea rînd — şi ceea ce e mai important —, pe viitor orice oscilări în această problemă atît de importantă sînt absolut inadmisibile, întrucît ar zădărnici orice activitate.

Lenin

15. XII. 1922

Dictat la telefon

Publicat pentru prima oară parţial în 1930, în ediţiile a 2-a şi a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XXVII

Se tipăreşte în întregime, după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

ULTIMELE SCRISORI ŞI ARTICOLE ALE LUI V. I. LENIN[205]

23 DECEMBRIE 1922—2 MARTIE 1923

www.dacoromanica.ro

I

SCRISOARE CĂTRE CONGRES [206]

Aş recomanda în mod stăruitor ca la acest congres să se adopte o serie de schimbări în organizarea noastră politică.

Aş vrea să vă împărtăşesc unele considerente, pe care le socot ca fiind mai importante.

În primul rînd, propun să mărim numărul membrilor Comitetului Central pînă la cîteva zeci sau chiar pînă la o sută. Eu cred că dacă nu vom efectua o asemenea reformă, Comitetul nostru Central va fi ameninţat de mari primejdii în caz că desfăşurarea evenimentelor nu ne va fi pe deplin favorabilă (şi pe o asemenea desfăşurare favorabilă nu putem conta).

Apoi aş vrea să supun atenţiei congresului propunerea mea ca el să acorde, în anumite circumstanţe, putere de lege hotărîrilor Comisiei de stat a planificării, acceptînd în această privinţă, într-o anumită măsură şi în anumite condiţii, şi punctul de vedere al tov. Troţki.

În ceea ce priveşte primul punct, adică mărirea numărului de membri, cred că acest lucru este necesar pentru a întări autoritatea Comitetului Central, cît şi pentru a desfăşura o activitate serioasă în direcţia îmbunătăţirii aparatului nostru şi a preîntîmpina posibilitatea ca conflictele dintre unele mici părţi ale Comitetului Central să capete o însemnătate cu totul excesivă pentru destinele partidului.

Cred că partidul nostru este în drept să ceară clasei muncitoare 50—100 de membri pentru Comitetul Central şi că ea poate să i-i dea fără o prea mare încordare de forţe.

www.dacoromanica.ro

O asemenea reformă ar duce la o întărire considerabilă a partidului nostru şi ar uşura lupta pe care el trebuie s-o ducă în încercuirea unor state vrăjmaşe, şi care, după părerea mea, poate — şi trebuie — să se ascută simţitor în anii ce vin. Cred că stabilitatea partidului nostru ar avea enorm de cîştigat de pe urma unei asemenea măsuri.

Lenin

23. XII. 1922
Text consemnat de M. V.

II

Continuarea însemnărilor.
24 decembrie 1922

Prin stabilitatea Comitetului Central, despre care am vorbit mai sus, eu înţeleg măsuri împotriva unei sciziuni, în măsura în care, în general, asemenea măsuri pot fi luate. Fiindcă albgardistul de la „Russkaia Mîsl" (S.S. Oldenburg, mi se pare) a avut, fără îndoială, dreptate atunci cînd, în primul rînd, în jocul lor împotriva Rusiei sovietice, a mizat pe o sciziune în partidul nostru şi cînd, în al doilea rînd, în vederea acestei sciziuni a mizat pe divergenţele foarte serioase din rîndurile lui.

Partidul nostru se sprijină pe două clase, şi de aceea e posibilă instabilitatea lui şi devine inevitabilă căderea lui dacă între aceste două clase nu poate să existe o înţelegere. A lua pentru o asemenea eventualitate unele măsuri sau altele şi a discuta, în genere, despre stabilitatea Comitetului nostru Central este inutil. Nici un fel de măsuri nu vor putea, în acest caz, să prevină o sciziune. Dar eu sper că toate astea se referă la un viitor prea îndepărtat şi constituie un eveniment prea neverosimil ca să vorbim despre el.

Am în vedere stabilitatea ca garanţie împotriva unei sciziuni în viitorul apropiat şi vreau să expun aici o serie de considerente cu caracter pur personal.

Cred că, din acest punct de vedere, esenţialul în problema stabilităţii îl constituie relaţiile dintre asemenea membri ai

www.dacoromanica.ro

Comitetului Central ca Stalin şi Troţki. Raporturile dintre ei constituie, cred eu, cel puţin jumătate din pericolul sciziunii, care ar putea fi evitată şi a cărei evitare, după părerea mea, ar putea fi înlesnită, între altele, prin mărirea numărului membrilor Comitetului Central pînă la 50 sau la 100.

Tov. Stalin, devenind secretar general, a concentrat în mîinile sale o putere nemărginită, şi nu sînt convins că el va şti întotdeauna să folosească cu destulă prudenţă această putere. Pe de altă parte, tov. Troţki, aşa cum s-a văzut încă din lupta dusă de el împotriva Comitetului Central în problema Comisariatului poporului pentru căile de comunicaţie, se distinge nu numai prin aptitudini remarcabile. El este, poate, omul cel mai capabil din actualul Comitet Central, dar este peste măsură de încrezut şi manifestă o preferinţă excesivă pentru latura pur administrativă a muncii.

Aceste două însuşiri ale unor conducători dintre cei mai remarcabili ai actualului Comitet Central sînt de natură să ducă, chiar şi în mod nepremeditat, la o sciziune, şi dacă partidul nostru nu va lua măsurile necesare, sciziunea poate să se producă pe neaşteptate.

N-am să-i mai caracterizez şi pe ceilalţi membri ai Comitetului Central sub raportul calităţilor lor personale. Vreau doar să amintesc că episodul din octombrie cu Zinoviev şi Kamenev n-a fost în nici un caz ceva întîmplător, dar acest episod li se poate imputa tot atît de puţin lor personal pe cît i se poate imputa lui Troţki nebolşevismul său.

În ce priveşte membrii tineri ai Comitetului Central, aş vrea să spun cîteva cuvinte despre Buharin şi Peatakov. Aceştia sînt, după mine, elementele cele mai remarcabile (dintre elementele cele mai tinere), şi în privinţa lor ar trebui să se aibă în vedere următoarele : Buharin nu este numai un teoretician extrem de valoros şi de capabil al partidului, el mai este considerat — şi pe bună dreptate — ca un răsfăţat al întregului partid ; dar vederile lui teoretice numai cu mari rezerve pot fi socotite ca fiind pe deplin mar-

www.dacoromanica.ro

xiste, căci el are ceva scolastic (nu a studiat niciodată şi cred că n-a înţeles niciodată pe deplin dialectica).

25. XII. Cît despre Peatakov, el este, fără îndoială, un om cu o deosebită putere de voinţă şi cu aptitudini remarcabile, dar are prea multă înclinaţie spre metode administrative şi se lasă prea mult antrenat de latura administrativă a muncii, pentru ca să te poţi bizui pe el într-o problemă politică serioasă.

Fireşte, atît prima cît şi cea de-a doua observaţie au în vedere numai momentul de faţă şi ele rămîn valabile în ipoteza că aceşti doi remarcabili şi devotaţi activişti nu vor găsi prilejul să-şi completeze cunoştinţele şi să-şi lichideze unilateralitatea lor.

Lenin

25. XII. 1922
Text consemnat de M. V.

COMPLETARE LA SCRISOAREA DIN 24 DECEMBRIE 1922

Stalin este prea brutal, şi acest defect, cu totul suportabil în mediul nostru şi în relaţiile dintre noi, comuniştii, devine intolerabil cînd cineva exercită funcţia de secretar general. De aceea propun tovarăşilor să se gîndească la modalitatea de a-l elibera pe Stalin din această funcţie şi de a numi în locul lui pe altcineva, care în orice privinţă să se deosebească de dînsul numai printr-o singură calitate, şi anume să fie mai îngăduitor, mai loial, mai politicos şi mai atent faţă de tovarăşi, mai puţin capricios etc. Această împrejurare ar putea să pară un amănunt cu totul neînsemnat. Dar eu cred că, din punctul de vedere al preîntîmpinării unei sciziuni şi al celor spuse de mine mai sus despre relaţiile dintre Stalin şi Troţki, acesta nu este un amănunt, sau este un amănunt care poate să capete o importanţă decisivă.

Lenin

Text consemnat de L. F.
4 ianuarie 1923

www.dacoromanica.ro

III

Continuarea însemnărilor.
26 decembrie 1922

Mărirea numărului membrilor Comitetului Central la 50 sau chiar la 100 este menită, după părerea mea, să servească unui dublu sau chiar triplu scop : cu cît vor fi mai mulţi membri în Comitetul Central, cu atît mai mare va fi numărul tovarăşilor care se vor iniţia în activitatea acestuia şi cu atît mai mic va fi pericolul de a se ajunge la o sciziune ca urmare a unei imprudenţe. Atragerea unui număr mare de muncitori în Comitetul Central le va permite să îmbunătăţească aparatul nostru, care funcţionează cît se poate de defectuos. Acest aparat este, în fond, cel moştenit de la vechiul regim, fiindcă într-un răstimp atît de scurt ne-a fost cu totul imposibil să-l transformăm, mai cu seamă în condiţiile create de război, de foamete etc. De aceea, „criticilor" care, cu zîmbete ironice sau pline de răutate, ne arată defectele aparatului nostru le putem răspunde liniştit că ei nu înţeleg cîtuşi de puţin condiţiile actualei revoluţii. Într-un răstimp de cinci ani este, în general, imposibil să transformi în măsură suficientă aparatul, mai ales în condiţiile în care a avut loc la noi revoluţia. Este de ajuns că în aceşti cinci ani noi am creat un stat de tip nou, în care muncitorii, în fruntea ţăranilor, merg înainte împotriva burgheziei ; şi aceasta, într-o situaţie internaţională ostilă, înseamnă o operă gigantică. Dar conştiinţa acestui fapt nu trebuie în nici un caz să ne împiedice să vedem că, în fond, am preluat vechiul aparat, rămas de la ţar şi de la burghezie, şi că acum, o dată cu venirea păcii şi cu asigurarea nevoilor minime ale populaţiei, care suferea de foame, întreaga activitate trebuie îndreptată spre îmbunătăţirea aparatului.

După cum văd eu lucrurile, cîteva zeci de muncitori, devenind membri ai Comitetului Central, pot mai bine ca oricine să se ocupe de verificarea, îmbunătăţirea şi reorganizarea aparatului nostru. Inspecţia muncitorească-ţărănească, care avea la început această funcţie, s-a dovedit a nu fi în stare să facă faţă cerinţelor şi ea poate fi folosită numai ca o „anexă" sau, în anumite condiţii, ca un ajutor pe lîngă aceşti membri ai Comitetului Central. Muncitorii

www.dacoromanica.ro

care urmează să fie incluşi în Comitetul Central trebuie, după părerea mea, să fie aleşi, de preferinţă, nu dintre aceia care au activat vreme îndelungată în organele de stat (în această parte a scrisorii mele, ori de cîte ori vorbesc de muncitori am în vedere şi pe ţărani), pentru că la aceşti muncitori s-au format deja anumite tradiţii şi anumite idei preconcepute, împotriva cărora tocmai ar fi de dorit să luptăm.

Muncitorii care urmează să fie aleşi ca membri ai Comitetului Central trebuie recrutaţi de preferinţă dintre aceia care se află mai jos de pătura ce s-a ridicat la noi, în ultimii cinci ani, în rîndul funcţionarilor de stat şi care fac parte mai mult din muncitorii şi ţăranii de rînd, însă care nu intră în categoria exploatatorilor direcţi sau indirecţi. Cred că asemenea muncitori, participînd la toate şedinţele Comitetului Central, la toate şedinţele Biroului Politic şi citind toate documentele Comitetului Central, pot forma cadre de partizani devotaţi ai orînduirii sovietice, care vor fi în stare, în primul rînd, să imprime stabilitate Comitetului Central însuşi şi, în al doilea rînd, să se ocupe în mod efectiv de înnoirea şi îmbunătăţirea aparatului.

Lenin

Text consemnat de L. F.
26. XII. 1922

Publicat pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 9

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

IV

Continuarea însemnărilor.
27 decembrie 1922

CU PRIVIRE LA ATRIBUIREA UNOR FUNCŢII LEGISLATIVE COMISIEI DE STAT A PLANIFICĂRII [207]

Această idee a fost exprimată, mi se pare, încă de mult de tov. Troţki. Eu m-am pronunţat împotriva ei, pentru că am considerat că în acest caz s-ar produce o serioasă neconcordanţă în sistemul nostru de instituţii legislative. Dar după o atentă examinare a problemei, găsesc că în fond există aici o idee sănătoasă, şi anume : Comisia de stat a planificării se află întrucîtva la o parte de instituţiile noastre legislative, cu toate că ea, ca un colectiv de oameni competenţi, experţi, reprezentanţi ai ştiinţei şi tehnicii, dispune în fond de cele mai multe date pentru a-şi forma o părere justă în diferite probleme.

Noi însă porneam pînă acum de la ideea că Comisia de stat a planificării trebuie să furnizeze statului un material analizat în mod critic, iar instituţiile de stat să rezolve treburile de stat. Cred că în situaţia actuală, cînd treburile de stat au devenit extrem de complexe, cînd de cele mai multe ori sîntem nevoiţi să rezolvăm în mod alternativ probleme în care se cere o expertiză din partea unor membri ai Comisiei de stat a planificării şi probleme în care nu se cere o asemenea expertiză, ba mai mult chiar, să rezolvăm probleme în care unele puncte cer o expertiză din partea Comisiei de stat a planificării în timp ce altele nu cer o asemenea expertiză — cred că în momentul de faţă trebuie să facem un pas în direcţia lărgirii competenţei Comisiei de stat a planificării.

www.dacoromanica.ro

Eu concep acest pas în sensul că hotărîrile Comisiei de stat a planificării nu vor putea fi anulate prin procedura sovietică obişnuită şi că schimbarea unei hotărîri se va face printr-o procedură specială, bunăoară prin prezentarea problemei într-o sesiune a Comitetului Executiv Central din Rusia, prin pregătirea problemei în vederea adoptării unei noi hotărîri pe baza unor instrucţiuni speciale, întocmind totodată, pe baza unor reguli speciale, referate din care să se vadă dacă hotărîrea respectivă a Comisiei de stat a planificării trebuie anulată, şi, în sfîrşit, prin fixarea unor termene speciale pentru modificarea hotărîrii luate de Comisia de stat a planificării într-o problemă sau alta etc.

În această privinţă, eu cred că putem şi trebuie să acceptăm punctul de vedere exprimat de tov. Troţki, dar nu în sensul că preşedinte al Comisiei de stat a planificării urmează să fie unul dintre conducătorii noştri politici sau preşedintele Consiliului economic superior etc. Mi se pare că aici problema principială, în momentul de faţă, se împleteşte prea strîns cu cea de ordin personal. Cred că acuzaţiile pe care le auzim rostindu-se astăzi împotriva preşedintelui Comisiei de stat a planificării, tov. Krjijanovski, şi a locţiitorului său, tov. Peatakov, şi care în privinţa amînd urora sînt formulate în aşa fel încît, pe de o parte, vedem că se aduc învinuiri de moliciune excesivă, de lipsă de personalitate şi lipsă de caracter, iar pe de altă parte învinuiri de grosolănie excesivă, de spirit cazon, de insuficient de temeinică pregătire ştiinţifică etc., cred că aceste învinuiri exprimă două laturi ale problemei care sînt exagerate la extrem şi că în realitate la Comisia de stat a planificării avem nevoie de o îmbinare pricepută a acestor două tipuri de caracter, dintre care unul ar putea să aibă drept model pe Peatakov, iar celălalt pe Krjijanovski.

Cred că în fruntea Comisiei de stat a planificării trebuie să stea un om care, pe de o parte, să posede o bună pregătire ştiinţifică, şi anume pe linie tehnică sau agronomică, şi să aibă o vastă experienţă practică, căpătată în decenii de muncă în domeniul tehnicii sau al agronomiei. Cred că

www.dacoromanica.ro

un asemenea om trebuie să posede nu atît calitățile unui conducător administrativ, cît o bogată experiență și capacitatea de a-și apropia oamenii.

Lenin

27. XII. 1922
Text consemnat de M. V.

V

Continuarea scrisorii cu privire la caracterul legislativ al hotărîrilor Comisiei de stat a planificării.
28. XII. 1922

Am observat la unii dintre tovarășii noștri care sînt capabili să exercite o influență hotărîtoare asupra mersului treburilor de stat tendința de a exagera latura administrativă, care, desigur, este necesară la locul și la timpul ei, dar care nu trebuie confundată cu latura științifică, cu cuprinderea amplei realități, cu capacitatea de a-și apropia oamenii ș.a.m.d.

În orice instituție de stat, și mai cu seamă la Comisia de stat a planificării, este nevoie de îmbinarea acestor două calități, și atunci cînd tov. Krjijanovski mi-a spus că l-a chemat pe Peatakov la Comisia de stat a planificării și că s-a înțeles cu dînsul să lucreze acolo, eu m-am declarat de acord, dar aveam, pe de o parte, în gîndul meu unele îndoieli, iar pe de altă parte speram uneori că vom obține aici o îmbinare a ambelor tipuri de oameni de stat. Pentru a ști dacă această speranță s-a împlinit sau nu, trebuie să așteptăm acum ceva mai mult și să observăm mai îndelung rezultatele practice, dar în principiu, cred eu, nu încape nici o îndoială că o asemenea îmbinare de caractere și tipuri (oameni, calități) este absolut necesară pentru o bună funcționare a instituțiilor de stat. Cred că tot atît de dăunătoare este aici exagerarea „metodelor administrative", ca și, în genere, orice altă exagerare. Conducătorul unei instituții de stat trebuie să posede în gradul cel mai înalt capacitatea de a-și apropia oamenii și să aibă în suficientă măsură temeinice cunoștințe științifice și tehnice pentru a controla

www.dacoromanica.ro

munca lor. Aceasta este condiţia de căpetenie. Fără ea munca nu se poate desfăşura cum trebuie. Pe de altă parte, este foarte important ca el să ştie să administreze şi să aibă în această muncă unul sau mai multe ajutoare destoinice. O îmbinare a acestor două calităţi într-o singură persoană este puţin probabil să existe şi poate că nici nu e necesară.

Lenin

Text consemnat de L. F.
28. XII. 1922

VI

Continuarea însemnărilor cu privire la
Comisia de stat a planificării.
29 decembrie 1922

Comisia de stat a planificării, după cît se vede, se dezvoltă, la noi, sub toate aspectele şi se transformă într-o comisie de experţi. În fruntea unei asemenea instituţii trebuie să stea neapărat o persoană cu experienţă vastă şi cu o cultură ştiinţifică multilaterală în domeniul tehnicii. Aici factorul administrativ trebuie să aibă, în fond, doar un rol auxiliar. O anumită independenţă şi autonomie a Comisiei de stat a planificării este absolut necesară pentru prestigiul acestei instituţii ştiinţifice şi ea este condiţionată de un singur lucru, anume de conştiinciozitatea lucrătorilor ei, de năzuinţa lor scrupuloasă de a traduce în viaţă planul nostru de construcţie economică şi socială.

Această din urmă calitate, bineînţeles, poate fi întîlnită astăzi numai ca o excepţie, fiindcă majoritatea covîrşitoare a oamenilor de ştiinţă din care, în mod firesc, este alcătuită Comisia de stat a planificării sînt inevitabil contaminaţi de concepţii şi prejudecăţi burgheze. Verificarea lor sub acest aspect trebuie să constituie sarcina cîtorva persoane care pot forma prezidiul Comisiei de stat a planificării, care trebuie să fie comunişti şi să observe zi de zi, în întreaga desfăşurare a activităţii, în ce măsură sînt devotaţi oamenii de ştiinţă burghezi, să urmărească cum se leapădă ei de prejudecăţile lor burgheze şi, totodată, cum, treptat, trec pe poziţiile socialismului. Această îmbinare a muncii

www.dacoromanica.ro

de control ştiinţific cu munca pur administrativă ar trebui să constituie idealul conducătorilor Comisiei de stat a planificării din republica noastră.

Lenin

Text consemnat de M. V.
29 decembrie 1922

Este raţional ca munca pe care o desfăşoară Comisia de stat a planificării să fie împărţită în diferite sarcini, sau, dimpotrivă, ar fi mai indicat să tindem spre formarea unui cerc de specialişti permanenţi, care să fie controlaţi sistematic de către prezidiul Comisiei de stat a planificării şi care să poată rezolva totalitatea problemelor ce intră în competenţa lui ? Cred că această din urmă variantă ar fi mai raţională şi că ar fi mai indicat să tindem spre micşorarea numărului de sarcini vremelnice şi urgente.

Lenin

29 decembrie 1922
Text consemnat de M. V.

Publicat pentru prima oară în 1956 în revista „Kommunist" nr. 9

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

VII

Continuarea însemnărilor.
29 decembrie 1922

(LA CAPITOLUL CU PRIVIRE LA MĂRIREA NUMĂRULUI MEMBRILOR COMITETULUI CENTRAL)

O dată cu mărirea numărului membrilor Comitetului Central, trebuie, după părerea mea, să ne ocupăm totodată — şi, poate, mai cu seamă — de verificarea şi îmbunătăţirea aparatului nostru, care nu e bun de nimic. În acest scop, e necesar să recurgem la serviciile unor specialişti de înaltă calificare, şi sarcina de a ne pune la dispoziţie asemenea specialişti trebuie să revină Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti.

Cum să îmbinăm munca acestor specialişti în domeniul verificării, care posedă cunoştinţe suficiente, cu aceea a noilor membri ai Comitetului Central — asta e o sarcină care trebuie rezolvată în mod practic.

Eu cred că Inspecţia muncitorească-ţărănească (ca urmare a dezvoltării ei şi a nedumeririlor noastre în legătură cu această dezvoltare) a avut drept rezultat ceea ce observăm astăzi, şi anume o stare de tranziţie de la un comisariat special al poporului la o funcţie specială a unor membri ai Comitetului Central ; de la o instituţie care revizuieşte totul la un corp de revizori, puţini la număr, dar de primul rang, care trebuie să fie bine remuneraţi (ceea ce este deosebit de necesar în secolul nostru, cînd pentru orice lucru trebuie să plăteşti, şi mai ales în condiţii cînd revizorii se află în serviciul direct al acelor instituţii care-i plătesc mai bine).

Dacă numărul membrilor Comitetului Central va fi mărit în mod corespunzător şi dacă ei, cu ajutorul membrilor Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti, specialişti de înaltă califi-

www.dacoromanica.ro

care şi competenţi în toate domeniile, vor face an de an un curs de conducere de stat, atunci, cred eu, vom rezolva cu succes această sarcină, pe care atîta vreme n-am reuşit s-o rezolvăm.

În concluzie deci, să mărim pînă la 100 numărul membrilor Comitetului Central şi la cel mult 400—500 pe acela al ajutoarelor lor — membri ai Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti — care, din însărcinarea lor, să facă diverse revizii.

Lenin

29 decembrie 1922
Text consemnat de M. V.

Publicat pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr 9

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

Continuarea însemnărilor.
30 decembrie 1922

ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA NAŢIONALITĂŢILOR SAU A „AUTONOMIZĂRII"[208]

Am impresia că m-am făcut tare vinovat faţă de muncitorii din Rusia pentru că n-am intervenit destul de energic şi de categoric în faimoasa problemă a autonomizării, care în mod oficial este denumită, mi se pare, problema uniunii republicilor sovietice socialiste.

În vară, cînd s-a iscat această problemă, eram bolnav, iar după aceea, în toamnă, mi-am pus prea mari speranţe în însănătoşirea mea şi în presupunerea că plenarele din octombrie şi decembrie îmi vor da posibilitatea să intervin în această problemă. Dar n-am putut să particip nici la plenara din octombrie (consacrată acestei probleme), şi nici la cea din decembrie, aşa că problema a fost dezbătută aproape în întregime fără mine.

Am avut posibilitatea doar să stau de vorbă cu tov. Dzerjinski, care tocmai venise din Caucaz şi care mi-a relatat cum se prezintă această problemă în Gruzia. Am avut de asemenea posibilitatea să schimb cîteva cuvinte cu tov. Zinoviev şi să-mi exprim temerile mele în această privinţă. Din cele comunicate de tov. Dzerjinski, care s-a aflat în fruntea comisiei trimise de Comitetul Central „să ancheteze" incidentul din Gruzia, am tras doar unele concluzii care îmi inspiră cele mai mari temeri. Dacă lucrurile au ajuns pînă acolo încît Ordjonikidze, după cum mi-a comunicat tov. Dzerjinski, a putut să recurgă la violenţă fizică, ne putem închipui în ce mocirlă am alunecat. Se vede că toată această idee a „autonomizării" era fundamental greşită şi cu totul inoportună.

www.dacoromanica.ro

Se spune că era nevoie de unitatea aparatului. De unde porneau asemenea afirmații ? Oare nu de la același aparat rusesc pe care, așa cum am mai arătat într-una din paginile precedente ale jurnalului meu, l-am preluat de la țarism și l-am uns doar cu puțin mir sovietic ?*

Nu încape îndoială că ar fi trebuit să așteptăm cu această măsură pînă cînd am fi putut spune că garantăm pentru aparatul nostru ca pentru unul care este într-adevăr al nostru. Dar astăzi, dacă vrem să fim cinstiți, trebuie să spunem, dimpotrivă, că ceea ce numim noi aparatul nostru este un aparat care de fapt ne este încă complet străin și reprezintă o amestecătură burghezo-țaristă, pe care noi, în acești cinci ani, în care ne-a lipsit ajutorul altor țări și am dat precădere „preocupărilor" militare și luptei împotriva foametei, n-am avut nici o posibilitate să-l transformăm.

În asemenea condiții este foarte firesc că „libertatea de a ieși din uniune", cu care încercăm să ne justificăm, va deveni un simplu petic de hîrtie, care nu va fi în stare să apere pe alogenii din Rusia de invazia acelui rus neaoș, a acelui velicorus șovinist, în fond nemernic și opresor, care este birocratul tipic rus. Nu încape îndoială că infimul procent de muncitori sovietici și sovietizați se va îneca în acest ocean de lepădături șoviniste velicoruse ca musca în lapte.

În sprijinul acestei măsuri se invocă argumentul că au fost create acolo comisariate ale poporului în domenii care privesc de-a dreptul psihologia națională, învățămîntul național. Dar aici se naște întrebarea dacă aceste comisariate ale poporului pot fi complet separate, precum și a doua întrebare, dacă noi am luat cu suficientă grijă măsuri pentru a apăra într-adevăr pe alogeni de satrapul neaoș rus. Cred că n-am luat asemenea măsuri, cu toate că am fi putut și ar fi trebuit să le luăm.

Cred că aici au jucat un rol nefast pripeala lui Stalin și înclinarea lui spre metode administrative, ca și îndîrjirea lui împotriva faimosului „social-naționalism". În general, iritarea are, de obicei, în politică un rol din cele mai funeste.

Mă tem, de asemenea, că tov. Dzerjinski, care s-a dus în Caucaz să întreprindă cercetări în chestiunea „crimelor"

* Vezi volumul de față, p. 371—375. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

comise de aceşti „social-naţionali", s-a distins şi el, de data asta, numai prin atitudinea sa neaoş rusească (se ştie că alogenii rusificaţi sînt întotdeauna înclinaţi să exagereze în atitudinea lor neaoş rusească) şi că imparţialitatea întregii sale comisii este suficient caracterizată prin actele de violenţă la care a recurs Ordjonikidze. Cred că nici o provocare şi nici chiar o jignire nu poate să justifice asemenea acte de violenţă rusească şi că tov. Dzerjinski a comis o greşeală ireparabilă prin atitudinea sa uşuratică faţă de asemenea acte de violenţă.

Ordjonikidze reprezenta în faţa tuturor celorlalţi cetăţeni din Caucaz puterea de stat. Ordjonikidze n-avea dreptul să se lase cuprins de enervarea pe care o invocă el şi Dzerjinski. Dimpotrivă, era obligat să dea dovadă de acea stăpînire de sine la care nu este obligat nici un cetăţean de rînd, şi cu atît mai puţin un cetăţean care e acuzat de crimă „politică". Or, aceşti social-naţionali erau, în fond, nişte cetăţeni acuzaţi de crimă politică, şi toate împrejurările acestei acuzaţii nu puteau s-o califice decît în acest fel.

Dar aici se ridică şi o importantă problemă principială : cum trebuie înţeles internaţionalismul ?*

Lenin

30. XII. 1922
Text consemnat de M. V.

Continuarea însemnărilor.
31 decembrie 1922

ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA NAŢIONALITĂŢILOR SAU A „AUTONOMIZĂRII"

(Continuare)

În scrierile mele despre problema naţională am arătat deja că este cu totul neindicat procedeul de a pune în mod abstract problema naţionalismului în general. Trebuie să facem distincţie între naţionalismul unei naţiuni asupritoare

* În continuare, în însemnările stenografiate figurează următorul text, care este şters : „Cred ca tovarăşii noştri nu sînt indeajuns de lămuriţi în această importanta problema principiala". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

și acela al națiunii asuprite, între naționalismul unei națiuni mari și acela al unei națiuni mici.

Cît privește cel de-al doilea fel de naționalism, trebuie spus că în practica istorică, noi, cei ce aparținem unei națiuni mari, ne facem mai totdeauna vinovați de nenumărate violențe, ba mai mult chiar, fără să ne dăm seama, ne facem vinovați de nenumărate violențe și jigniri, — e de ajuns să mă întorc cu gîndul la vremea cînd mă aflam în regiunea Volgăi, și să-mi amintesc cum acolo cei de alt neam sînt tratați cu dispreț, cum un polonez nu este numit altfel decît „leah", cum unui tătar i se spune totdeauna în derîdere „cneaz", iar unui ucrainean — „hohol" și cum gruzinii și ceilalți alogeni originari din Caucaz sînt porecliți „capcazieni".

De aceea internaționalismul din partea națiunii asupritoare, sau al așa-zisei națiuni „mari" (mare numai prin violențele ei, numai în felul cum este mare un satrap), trebuie să constea nu numai în respectarea unei egalități formale între națiuni, dar și în acceptarea unei anumite inegalități care să compenseze din partea națiunii asupritoare, a națiunii mari, inegalitatea ce se creează de fapt în viață. Cine n-a înțeles acest lucru dovedește că n-a înțeles ce înseamnă o atitudine cu adevărat proletară în problema națională, că a rămas în fond la punctul de vedere mic-burghez și de aceea nu poate să nu alunece în fiece clipă spre punctul de vedere burghez.

Ce este important pentru proletar ? Pentru el este nu numai important, dar și absolut necesar ca în lupta de clasă proletară să-și asigure un maximum de încredere din partea celor de alt neam. Și ce este necesar pentru asta ? Este necesar să existe o egalitate nu numai formală. Este necesar ca proletarul să compenseze, într-un fel sau altul, prin atitudinea lui sau prin concesiile lui față de cei de alt neam, neîncrederea, suspiciunea, ofensele care în trecutul istoric le-au fost aduse de guvernul națiunii „dominante".

Cred că pentru bolșevici, pentru comuniști, nu este nevoie să mai explicăm încă o dată și în mod amănunțit acest lucru. Și cred că în cazul de față, în ceea ce privește națiunea gruzină, avem un exemplu tipic în care o atitudine cu adevărat proletară cere din partea noastră o comportare

www.dacoromanica.ro

extrem de precaută, prevenitoare şi conciliantă. Un gruzin care desconsideră această latură a problemei, care aruncă cu uşurinţă acuzaţia de „social-naţionalism“ (în timp ce el însuşi este nu numai un adevărat şi autentic „social-naţional“, dar şi un brutal satrap velicorus), un asemenea gruzin încalcă, în fond, interesele solidarităţii de clasă proletare, pentru că nimic nu frînează într-atît dezvoltarea şi consolidarea solidarităţii de clasă proletare ca nedreptatea naţională şi faţă de nimic nu sînt atît de sensibile minorităţile naţionale „jignite“ ca faţă de egalitate şi de încălcarea ei — chiar dacă această încălcare se datoreşte unei neglijenţe, chiar dacă se face în glumă —, ca faţă de încălcarea acestei egalităţi de către tovarăşii lor proletari. Iată de ce în cazul de faţă este mai bine ca atitudinea conciliantă şi îngăduitoare faţă de minorităţile naţionale să depăşească limitele necesare decît să nu le atingă. Iată de ce în cazul de faţă interesul fundamental al solidarităţii proletare şi, prin urmare, al luptei de clasă proletare cere ca în problema naţională să nu adoptăm niciodată o atitudine formală, ci să avem neapărat şi permanent în vedere deosebirea de atitudine a proletariatului unei naţiuni asuprite (sau mici) faţă de naţiunea asupritoare (sau mare).

Lenin

Text consemnat de M. V.
31. XII. 1922

Continuarea însemnărilor.
31 decembrie 1922

Dar ce măsuri practice trebuie să luăm în situaţia ce s-a creat ?

În primul rînd, trebuie să menţinem şi să consolidăm uniunea republicilor socialiste ; în privinţa acestei măsuri nu poate să existe nici o îndoială. Ea ne este necesară nouă, aşa cum este necesară şi proletariatului comunist din lumea întreagă pentru lupta împotriva burgheziei mondiale şi pentru apărarea împotriva intrigilor ei.

În al doilea rînd, trebuie să menţinem uniunea republicilor socialiste în ce priveşte aparatul diplomatic. În treacăt fie zis, acest aparat constituie o excepţie în cadrul aparatu-

www.dacoromanica.ro

lui nostru de stat. În aparatul diplomatic noi n-am admis nici un om cît de cît influent din vechiul aparat țarist. În el toate cadrele cu funcții mai importante sînt recrutate din rîndul comuniștilor. De aceea aparatul acesta și-a cîștigat de pe acum (putem spune cu certitudine acest lucru) denumirea de aparat comunist verificat, care este curățit într-o măsură incomparabil mai mare de vechile elemente țariste, burgheze și mic-burgheze, decît acela cu care sîntem nevoiți să lucrăm în celelalte comisariate ale poporului.

În al treilea rînd, trebuie sancționat în mod exemplar tov. Ordjonikidze (spun asta cu regret, cu atît mai mult cu cît personal mă număr printre prietenii lui și am lucrat cu dînsul în străinătate, în emigrație) și totodată verificate sau examinate din nou toate materialele comisiei Dzerjinski pentru a corija marele număr de erori și de aprecieri părtinitoare pe care, fără îndoială, le conține. Răspunzători, din punct de vedere politic, pentru această întreagă campanie cu adevărat naționalistă velicorusă trebuie făcuți, firește, Stalin și Dzerjinski.

În al patrulea rînd, trebuie să introducem cele mai stricte reguli în ceea ce privește folosirea limbii naționale în republicile neruse care fac parte din uniunea noastră și să controlăm deosebit de minuțios aplicarea lor. Nu încape îndoială că la noi, în actuala situație a aparatului nostru, sub pretextul unității serviciilor feroviare, sub pretextul unității serviciilor fiscale etc., își vor face loc o mulțime de abuzuri de factură neaoș rusească. Pentru lupta împotriva acestor abuzuri e nevoie de o inventivitate deosebită, fără a mai vorbi de sinceritatea deosebită de care trebuie să dea dovadă cei ce se vor angaja într-o asemenea luptă. Aici e nevoie de un cod amănunțit, pe care-l pot întocmi, cu oarecare succes, numai naționalii care locuiesc în republica respectivă. Totodată, nu trebuie în nici un caz să excludem dinainte posibilitatea ca după ce am desfășurat toată această activitate, la următorul congres al Sovietelor să revenim la situația anterioară, adică să menținem Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste numai în domeniul militar și diplomatic, iar în celelalte privințe să restabilim independența completă a diferitelor comisariate ale poporului.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să avem în vedere că fărîmiţarea comisariatelor poporului şi lipsa de coordonare între activitatea lor şi aceea a instituţiilor din Moscova şi din alte centre poate fi paralizată în suficientă măsură prin autoritatea partidului, dacă această autoritate va fi folosită cu o precauţie şi o imparţialitate cît de cît satisfăcătoare ; neajunsul care poate să decurgă, pentru statul nostru, din lipsa de unificare a aparatelor naţionale cu aparatul rus este incomparabil mai mic, infinit mai mic decît acela care ar rezulta nu numai pentru noi, dar şi pentru întreaga Internaţională, pentru sutele de milioane de oameni aparţinînd popoarelor din Asia, care în viitorul cel mai apropiat urmează să păşească după noi pe avanscena istoriei. Ar fi să dăm dovadă de un oportunism de neiertat dacă în ajunul acestei păşiri în scenă a Orientului, la începutul trezirii lui, ne-am submina prestigiul de care ne bucurăm în rîndul popoarelor lui printr-o brutalitate şi o nedreptate oricît de mică faţă de propriii noştri alogeni. Una este necesitatea de a ne uni strîns rîndurile împotriva imperialiştilor din Apus, care apără lumea capitalistă ; aici nu poate să existe nici o îndoială, şi este de prisos să spun că aprob fără rezervă aceste măsuri. Alta este să adoptăm noi înşine — fie şi în chestiuni mărunte — o atitudine imperialistă faţă de populaţiile asuprite, şi în felul acesta să subminăm cu totul întreaga noastră sinceritate principială, întreaga noastră susţinere principială a luptei împotriva imperialismului. Or, ziua de mîine în istoria mondială va fi tocmai o zi în care popoarele asuprite de imperialism, care au şi început să se trezească, se vor trezi definitiv şi în care va începe o luptă îndelungată şi grea, o luptă decisivă, pentru eliberarea lor.

Lenin

31. XII. 1922
Text consemnat de M. V.

Publicat pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 9

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat.

www.dacoromanica.ro

PAGINI DE JURNAL[209]

Lucrarea în legătură cu ştiinţa de carte în Rusia întocmită pe baza datelor recensămîntului din 1920 şi apărută zilele acestea („Ştiinţa de carte în Rusia", Moscova, 1922, Direcţia centrală de statistică, Secţia de statistică a instrucţiunii publice) constituie un eveniment deosebit de important.

Dau, mai jos, un tabel al ştiutorilor de carte din Rusia în anii 1897 şi 1920, pe care l-am extras din această lucrare.

	Numărul ştiutorilor de carte la 1 000 de bărbaţi:		Numărul ştiutoarelor de carte la 1 000 de femei:		Numărul total al ştiutorilor de carte la 1 000 de pers.:	
	1897	1920	1897	1920	1897	1920
1. Rusia europeană	326	422	136	255	229	330
2. Caucazul de nord	241	357	56	215	150	281
3. Siberia apuseană	170	307	46	134	108	218
Total	318	409	131	244	223	319

În timp ce noi flecăream despre cultura proletară şi despre raportul dintre ea şi cultura burgheză, faptele ne oferă cifre care arată că, chiar şi în ceea ce priveşte cultura burgheză, la noi lucrurile se prezintă prost de tot. S-a văzut, cum era şi de aşteptat, că am rămas foarte mult în urmă

www.dacoromanica.ro

în ceea ce priveşte instrucţiunea publică şi că însuşi progresul nostru în comparaţie cu vremurile ţarismului (1897) este prea lent. Aceasta constituie un grav avertisment şi un serios reproş la adresa acelora care pluteau şi plutesc încă în sferele înalte ale „culturii proletare". Aceasta ne arată cîtă muncă perseverentă, de zi cu zi, mai trebuie să depunem pentru a atinge nivelul unui obişnuit stat civilizat din Europa occidentală. Aceasta ne arată, apoi, ce muncă imensă urmează să depunem de acum încolo pentru ca, pe baza cuceririlor noastre proletare, să atingem într-adevăr un nivel de cultură cît de cît ridicat.

Nu trebuie să ne limităm la această teză, care e indiscutabilă, dar care are un caracter prea teoretic. Cu prilejul apropiatei revizuiri a bugetului nostru trimestrial, este necesar să abordăm chestiunea şi din punct de vedere practic. Natural că în primul rînd vor trebui să fie reduse nu cheltuielile Comisariatului poporului pentru învăţămînt, ci cheltuielile altor departamente, iar sumele devenite disponibile să fie folosite pentru nevoile acestui comisariat. Nu trebuie să ne zgîrcim cînd e vorba de mărirea raţiei de pîine a învăţătorilor într-un an ca acesta, cînd aprovizionarea noastră cu cereale este relativ satisfăcătoare.

Activitatea care se desfăşoară acum în domeniul instrucţiunii publice, în general vorbind, nu poate fi considerată ca fiind prea îngustă. Se face destul de mult pentru a antrena vechile cadre didactice, pentru a le atrage spre înfăptuirea unor sarcini noi, a le trezi interesul faţă de noile puncte de vedere ale pedagogiei şi faţă de unele probleme, cum ar fi, bunăoară, aceea a religiei.

Dar noi nu facem ceea ce e mai important. Nu ne îngrijim sau ne îngrijim într-o măsură cu totul insuficientă de ridicarea învăţătorului la un nivel fără de care nici nu se poate vorbi de o cultură, şi nu numai de o cultură proletară, dar nici măcar de una burgheză. Trebuie să ţinem seama de starea de incultură semiasiatică, din care n-am ieşit încă pînă acum şi nu putem ieşi fără eforturi serioase, deşi avem posibilitatea s-o facem, pentru că nicăieri masele populare nu manifestă atîta interes faţă de adevărata cultură ca la noi ; nicăieri problemele acestei culturi nu sînt puse cu atîta profunzime şi consecvenţă ca la noi ; nicăieri, în nici o

www.dacoromanica.ro

altă țară, puterea de stat nu se află în mîinile clasei muncitoare, care, în majoritatea ei, își dă foarte bine seama de insuficiențele, nu zic ale culturii ei, ci ale instrucțiunii ei elementare ; nicăieri clasa muncitoare nu este gata să facă și nu face atîtea sacrificii pentru îmbunătățirea situației sale, în această privință, ca la noi.

La noi se face încă prea puțin, extrem de puțin, pentru a îndrepta întregul nostru buget de stat spre satisfacerea în primul rînd a nevoilor învățămîntului elementar. Pînă și în cadrul Comisariatului poporului pentru învățămînt putem găsi, în mod obișnuit, state de personal excesiv de încărcate la cutare editură de stat, care au fost întocmite fără a se ține seama că grija statului trebuie să se îndrepte în primul rînd nu spre editarea de cărți, ci spre cei chemați să le citească, că el trebuie să caute ca numărul celor ce știu să citească să fie cît mai ridicat, astfel ca în viitoarea Rusie activitatea editorială să capete o mai mare amploare politică. După un vechi (și prost) obicei, noi acordăm încă unor probleme tehnice, cum e aceea a editurilor, mai mult timp și mai multe forțe decît problemei politice generale a instrucțiunii elementare.

Dacă luăm Direcția generală a învățămîntului profesional, sînt convins că și acolo vom găsi multe, foarte multe lucruri de prisos, lucruri care sînt exagerate potrivit unor interese îngust-departamentale și care nu corespund cerințelor unui învățămînt public cuprinzător. Nu tot ce se face la Direcția generală a învățămîntului profesional se poate justifica prin dorința legitimă de a ridica mai întîi nivelul instrucțiunii tineretului nostru din fabrici și uzine și de a da acestei instrucțiuni o orientare practică. Dacă vom examina cu atenție statele de personal ale acestei direcții, vom constata că, din acest punct de vedere, există în ele multe, foarte multe lucruri exagerate și fictive, care ar trebui înlăturate. Într-un stat proletar-țărănesc se mai pot face — și trebuie făcute — încă multe economii în vederea dezvoltării instrucțiunii publice prin desființarea, în acest scop, a tot felul de instituții neserioase, de tip semiboieresc, sau de instituții de care ne putem lipsi, de care putem și trebuie să ne lipsim încă multă vreme dată fiind situația — sub raportul instrucțiunii publice — de care vorbește statistica.

www.dacoromanica.ro

La noi, învăţătorul trebuie ridicat la o înălţime la care nu s-a aflat, nu se află şi nu se poate afla niciodată în societatea burgheză. Acesta este un adevăr care n-are nevoie de demonstraţie. Pentru a ajunge la o asemenea stare de lucruri trebuie să depunem o muncă sistematică, necontenită, perseverentă, atît în vederea ridicării nivelului spiritual şi a pregătirii multilaterale a învăţătorului pentru misiunea lui într-adevăr înaltă, cît şi — ceea ce e mai important — în vederea îmbunătăţirii situaţiei lui materiale.

Trebuie să intensificăm în mod sistematic munca de organizare a învăţătorilor pentru a face ca ei să înceteze a mai fi un sprijin al orînduirii burgheze, cum sînt pînă azi în toate ţările capitaliste, fără excepţie, şi să devină un sprijin al orînduirii sovietice, pentru a abate, cu ajutorul lor, ţărănimea de la alianţa ei cu burghezia şi a o atrage spre alianţa cu proletariatul.

În treacăt menţionez că un rol deosebit trebuie să-l aibă în această privinţă vizitele sistematice la sate, care de altfel se şi practică la noi şi care trebuie dezvoltate în mod permanent. Pentru măsuri de felul acestor vizite nu este păcat să cheltuim bani, pe care în mod obişnuit îi risipim în chip inutil pentru un aparat de stat care aparţine aproape în întregime vechii epoci istorice.

Am strîns materiale pentru o cuvîntare despre patronajul muncitorilor de la oraşe asupra populaţiei de la sate, pe care urma s-o ţin la Congresul Sovietelor în decembrie 1922. Unele materiale în legătură cu această chestiune mi-au fost puse la dispoziţie de tov. Hodorovski, şi întrucît eu însumi n-am avut posibilitatea să elaborez această temă şi s-o fac cunoscută prin intermediul Congresului Sovietelor, las acum în sarcina tovarăşilor elaborarea ei.

Este vorba aci de o problemă politică esenţială — aceea a atitudinii oraşului faţă de sat —, care prezintă o însemnătate decisivă pentru întreaga noastră revoluţie. În timp ce statul burghez îşi îndreaptă în mod sistematic toate eforturile spre îndobitocirea muncitorilor de la oraşe şi adaptează acestui scop întreaga literatură ce se publică pe cheltuiala statului, pe cheltuiala partidelor ţariste şi burgheze, noi putem şi trebuie să folosim puterea noastră

www.dacoromanica.ro

pentru a face într-adevăr din muncitorul de la oraş un propagandist al ideilor comuniste în rîndurile proletariatului sătesc.

Am spus „comuniste", dar mă grăbesc să fac unele rezerve, întrucît mă tem să nu dau loc la vreo confuzie sau să fiu înţeles în mod prea literal. Acest lucru nu trebuie înţeles cîtuşi de puţin în sensul că e necesar să ducem imediat la sate idei pur comuniste, în accepţia îngustă a cuvîntului. Atîta timp cît n-avem la sate o bază materială pentru comunism, acest lucru ar fi, putem spune, dăunător, ba chiar funest pentru comunism.

Dimpotrivă, trebuie să începem prin a stabili un contact între oraş şi sat fără a ne fixa nicidecum dinainte scopul de a introduce comunismul la sate. Un asemenea scop nu poate fi atins acum ; el ar fi prematur. A ne fixa un asemenea scop înseamnă a aduce prejudicii şi nu foloase cauzei.

A stabili însă un contact între muncitorii de la oraşe şi oamenii muncii de la sate, a face să se statornicească între ei o formă de tovărăşie care poate fi lesne realizată este o datorie a noastră şi constituie una din sarcinile de căpetenie ale clasei muncitoare, care se află la putere. Pentru aceasta este necesar să se creeze o serie de asociaţii (de partid, sindicale, particulare), formate din muncitori din fabrici şi uzine, care să-şi pună drept scop sprijinirea sistematică a satului în dezvoltarea lui culturală.

Vom reuşi noi „să ataşăm" toate celulele de la oraş la cele de la sate pentru ca fiecare celulă muncitorească care a fost „ataşată" la una sătească corespunzătoare să caute în mod sistematic să folosească orice împrejurare, orice prilej pentru a satisface cutare sau cutare cerinţă culturală a celulei patronate de ea ? Sau vom reuşi noi să găsim alte forme de legătură ? Mă mărginesc deocamdată doar să pun problema, pentru a atrage atenţia tovarăşilor asupra ei, pentru a semnala experienţa căpătată în Siberia apuseană (asupra căreia mi-a atras atenţia tov. Hodorovski) şi pentru a înfăţişa în toată amploarea ei această gigantică sarcină culturală, de importanţă istorică mondială.

În afara bugetului nostru oficial sau a relaţiilor noastre oficiale, noi nu facem aproape nimic pentru sat. Ce-i drept, la noi relaţiile culturale dintre oraş şi sat capătă de la sine,

www.dacoromanica.ro

în mod inevitabil, un alt caracter. În regimul capitalist influenţa oraşului asupra satului consta în pervertirea acestuia din punct de vedere politic, economic, moral, fizic etc. La noi oraşul începe de la sine să exercite asupra satului o influenţă cu totul contrarie. Dar totul se face de la sine, spontan ; or, această influenţă ar putea fi intensificată (iar apoi însutit sporită) dacă activitatea desfăşurată în acest sens ar căpăta un caracter conştient, metodic şi sistematic.

Numai atunci vom începe să progresăm (şi vom începe, cu siguranţă, să progresăm de o sută de ori mai repede), cînd vom studia această problemă şi vom înfiinţa tot felul de asociaţii muncitoreşti — evitînd totodată, prin orice mijloace, birocratizarea lor — pentru a pune în mod efectiv această problemă, a o studia şi a-i da o soluţionare practică.

2 ianuarie 1923

„Pravda" nr. 2 din 4 ianuarie 1923
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat), confruntat cu textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE COOPERAŢIE [210]

I

La noi, cred eu, nu se dă suficientă atenţie cooperaţiei. Nu ştiu dacă toţi îşi dau seama că acum, de la Revoluţia din Octombrie încoace şi independent de n.e.p. (dimpotrivă, în această privinţă trebuie să spunem : tocmai datorită n.e.p.-ului), cooperaţia capătă, la noi, o însemnătate cu totul excepţională. În visurile vechilor cooperatori este multă fantezie. Ele sînt adeseori ridicole prin caracterul lor fantezist. Dar în ce constă acest caracter fantezist ? În faptul că aceşti oameni nu înţeleg însemnătatea fundamentală, esenţială a luptei politice duse de clasa muncitoare pentru răsturnarea dominaţiei exploatatorilor. Acum, la noi, această răsturnare a devenit fapt împlinit, şi multe lucruri care în visurile vechilor cooperatori păreau fanteziste, ba chiar romantice şi chiar vulgare, se transformă acum în cea mai autentică realitate.

Într-adevăr, din moment ce la noi puterea de stat se află în mîna clasei muncitoare, din moment ce toate mijloacele de producţie aparţin acestei puteri de stat, nouă, de fapt, ne-a rămas doar sarcina de a organiza populaţia în cooperative. Dacă se realizează o cooperativizare maximă a populaţiei, atunci socialismul — care înainte provoca justificate zeflemele, surîsuri ironice şi o atitudine de dispreţ din partea acelora care, pe bună dreptate, erau convinşi de necesitatea luptei de clasă, a luptei pentru cucerirea puterii politice etc. — îşi atinge de la sine scopul. Dar iată că nu toţi tovarăşii îşi dau seama de importanţa imensă, nemărginită, pe care o capătă acum pentru noi cooperativizarea

www.dacoromanica.ro

Rusiei. Prin introducerea n.e.p.-ului noi am făcut o concesie ţăranului ca negustor, am făcut o concesie principiului comerţului particular ; şi tocmai de aici (contrar unei păreri curente) decurge uriaşa însemnătate a cooperaţiei. În condiţiile dominaţiei n.e.p.-ului, o cooperativizare, îndeajuns de largă şi care să meargă în adîncime, a populaţiei ruse este în fond tot ce ne trebuie, pentru că acum noi am găsit măsura în care interesul privat, interesul comercial privat, poate fi îmbinat cu verificarea şi controlul lui de către stat, măsura în care el poate fi subordonat intereselor generale, ceea ce înainte constituia o piatră de care se poticneau mulţi, foarte mulţi socialişti. Într-adevăr, stăpînirea de către stat a tuturor mijloacelor de producţie principale, puterea de stat în mîna proletariatului, alianţa dintre acest proletariat şi milioanele de ţărani cu gospodării mici şi foarte mici, asigurarea conducerii ţărănimii de către acest proletariat etc. nu reprezintă oare acestea tot ce trebuie pentru ca prin cooperaţie, şi numai prin cooperaţie, pe care înainte o tratam ca pe o negustorie şi pe care, într-o anumită privinţă, avem dreptul s-o tratăm la fel şi acum, în condiţiile n.e.p.-ului, să înfăptuim construirea societăţii socialiste depline ? Aceasta nu e încă construirea societăţii socialiste, dar e tot ce-i necesar şi suficient pentru această construire.

Ei bine, tocmai acest lucru l-au subapreciat mulţi dintre activiştii noştri practicieni. La noi, cooperaţia este privită cu dispreţ şi nu este înţeleasă însemnătatea extraordinară pe care o prezintă ea, în primul rînd, din punct de vedere principial (deţinerea de către stat a mijloacelor de producţie), iar în al doilea rînd din punct de vedere al trecerii spre noua orînduire pe o cale cît mai *simplă, mai uşoară şi mai accesibilă pentru ţăran.*

Şi, repet, tocmai acesta este esenţialul. Una e să visezi tot felul de asociaţii muncitoreşti pentru construirea socialismului, şi alta e să înveţi să construieşti practic acest socialism în aşa fel ca *orice* mic ţăran să poată participa la această construcţie. Tocmai această treaptă am atins-o noi acum. Dar este în afară de orice îndoială că, după ce am atins-o, ne folosim de ea într-o măsură extrem de redusă.

www.dacoromanica.ro

Trecînd la n.e.p., noi am mers prea departe, nu în sensul că am acordat prea mult loc principiului libertății industriei și comerțului, ci în sensul că am încetat să ne mai gîndim la cooperație, că în momentul de față o subapreciem, că am și început să uităm uriașa însemnătate pe care o prezintă ea din cele două puncte de vedere arătate mai sus.

Aș vrea de data asta să stau de vorbă cu cititorii despre ceea ce se poate face și trebuie făcut în mod practic încă de pe acum, pornind de la acest principiu „cooperatist". Prin ce mijloace am putea și ar trebui să începem încă de pe acum să dezvoltăm acest principiu „cooperatist", în așa fel ca semnificația lui socialistă să fie limpede pentru oricine ?

Cooperația trebuie organizată din punct de vedere politic în așa fel încît cooperativele, în general, nu numai să beneficieze totdeauna de un anumit avantaj, dar acest avantaj să fie de natură pur materială (cuantumul dobînzii bancare etc.). Trebuie să avansăm cooperativelor fonduri de stat care să depășească, fie și cu puțin, dar totuși să depășească pe cele acordate întreprinderilor particulare, ajungînd chiar la nivelul celor acordate industriei grele etc.

Orice orînduire socială ia naștere numai cu sprijinul financiar al unei anumite clase. E de prisos să mai amintim cîte sute și sute de milioane de ruble a costat nașterea capitalismului „liber". Acum trebuie să ne dăm seama că, în momentul de față, orînduirea socială pe care trebuie s-o sprijinim mai mult decît în mod obișnuit este cea cooperatistă, și acest lucru trebuie transpus în fapt. Dar această orînduire trebuie sprijinită în adevăratul înțeles al cuvîntului, ceea ce înseamnă că nu e suficient ca prin acest sprijin să se înțeleagă sprijinirea oricărui schimb cooperatist de mărfuri : prin acest sprijin trebuie să se înțeleagă sprijinirea unui schimb cooperatist la care *să participe în mod efectiv adevăratele mase ale populației.* A acorda o primă țăranului care participă la schimbul cooperatist de mărfuri înseamnă a folosi o formă indiscutabil justă, dar totodată trebuie să se controleze această participare pentru a vedea în ce măsură este conștientă și de bună-credință — iată care este miezul problemei. Cînd un cooperator vine într-un sat și deschide o prăvălie cooperatistă, populația, la drept vorbind, nu participă de loc la înființarea acestei cooperative,

www.dacoromanica.ro

dar în acelaşi timp, împinsă de propriul ei interes, va căuta numaidecît să participe la activitatea ei.

Această chestiune mai are şi un alt aspect. Din punctul de vedere al europeanului „civilizat" (şi în primul rînd ştiutor de carte), mai avem doar foarte puţin de făcut pentru ca toţi, fără excepţie, să participe — şi nu pasiv, ci activ — la operaţiile cooperatiste. La drept vorbind, ne-a rămas „*numai*" un singur lucru, şi anume să facem ca populaţia noastră să devină atît de „civilizată", încît să înţeleagă toate avantajele care ar decurge dintr-o participare generală la activitatea cooperatistă şi să organizeze o asemenea participare. „*Numai*" atît. De alte savantlîcuri nu avem acum nevoie pentru a trece la socialism. Dar pentru a înfăptui acest „numai" e nevoie de o întreagă revoluţie, de o întreagă perioadă de dezvoltare culturală a întregii mase populare. De aceea trebuie să ne fixăm ca regulă : cît mai puţine savantlîcuri şi cît mai puţine subtilităţi. În această privinţă n.e.p.-ul reprezintă un progres, în sensul că se adaptează la nivelul celui mai simplu ţăran, că nu-i cere nimic peste posibilităţile lui. Dar pentru a face cu ajutorul n.e.p.-ului ca întreaga populaţie, fără excepţie, să facă parte din cooperative, e nevoie de o întreagă epocă istorică. În cazul cel mai bun, noi putem să parcurgem această epocă într-un deceniu sau două. Dar va fi totuşi o epocă istorică deosebită, şi fără această epocă istorică, fără lichidarea completă a analfabetismului, fără dobîndirea unui suficient grad de pricepere, fără ca populaţia să fi căpătat într-o măsură suficientă deprinderea de a folosi cărţile, fără a crea baza materială necesară în acest scop, fără să fim cît de cît asiguraţi împotriva, să zicem, a unei recolte proaste, împotriva foametei etc. — fără toate acestea nu vom putea să ne atingem scopul. Totul este acum să ştim să îmbinăm avîntul revoluţionar, entuziasmul revoluţionar pe care l-am manifestat deja — l-am manifestat într-o măsură suficientă, şi el a fost încununat de un succes deplin — să ştim să-l îmbinăm (aş înclina să spun) cu priceperea de a fi negustor bun şi cu ştiinţă de carte, ceea ce e cu totul suficient pentru a fi un bun cooperator. Prin priceperea de a fi negustor eu înţeleg priceperea de a fi un negustor civilizat. Acest adevăr să şi-l întipărească bine în minte acei

www.dacoromanica.ro

oameni sau, mai bine zis, acei țărani de la noi care cred că dacă cineva face negustorie înseamnă că știe să fie negustor. Această părere este cu totul eronată. Face el negustorie, dar de aci și pînă la priceperea de a fi negustor civilizat mai e încă mult. El face azi negustorie în manieră asiatică, dar pentru a fi un bun negustor trebuie să facă negustorie în manieră europeană. De această cerință îl desparte o întreagă epocă.

În concluzie : este necesar să se acorde cooperației o serie de privilegii economice, financiare și bancare, și în aceasta trebuie să constea sprijinul pe care statul nostru socialist e chemat să-l dea noului principiu de organizare a populației. Dar în felul acesta sarcina este formulată doar în linii generale, pentru că în mod practic întregul ei conținut nu s-a precizat încă și n-a fost expus în amănunțime ; cu alte cuvinte, trebuie să știm să găsim forma de „prime" pe care e cazul să le acordăm pentru cooperativizare (și condițiile în care ele urmează să fie acordate), forma de prime prin care să sprijinim în mod suficient cooperația, forma de prime prin care să ajungem să avem un cooperator civilizat. Iar o orînduire de cooperatori civilizați în condițiile proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, ale victoriei de clasă a proletariatului asupra burgheziei este tocmai orînduirea socialistă.

4 ianuarie 1923

II

De fiecare dată cînd am scris despre noua politică economică, am citat articolul meu din 1918 despre capitalismul de stat *. Aceasta a trezit nu o dată îndoieli la unii tovarăși tineri. Dar îndoielile lor vizau mai ales latura politică abstractă a problemei.

Lor li se părea că nu poate fi numită capitalism de stat o orînduire socială în care mijloacele de producție aparțin clasei muncitoare și în care această clasă muncitoare deține puterea de stat. Dar ei nu observau că termenul „ca-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 297—331. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pitalism de stat" era folosit de mine : *în primul rînd*, pentru a stabili legătura istorică între poziţia noastră actuală şi cea pe care am adoptat-o în polemica mea împotriva aşazişilor comunişti de stînga ; de asemenea, am susţinut încă de pe atunci că capitalismul de stat ar fi superior economiei noastre actuale ; pentru mine era important să stabilesc legătura de continuitate între capitalismul de stat obişnuit şi capitalismul de stat neobişnuit, chiar cu totul neobişnuit, despre care am vorbit cînd am introdus pe cititor în noua politică economică. *În al doilea rînd*, pentru mine a prezentat întotdeauna importanţă scopul practic. Şi scopul practic al noii noastre politici economice a fost să avem concesiuni ; iar în condiţiile noastre concesiunile ar fi constituit, fără îndoială, un tip pur de capitalism de stat. Acesta era sensul consideraţiilor mele în legătură cu capitalismul de stat.

Dar problema mai are şi o altă latură, care implică necesitatea capitalismului de stat sau, cel puţin, a unei comparaţii cu el. Mă refer la cooperaţie.

Este în afară de orice îndoială că într-un stat capitalist cooperaţia reprezintă o instituţie capitalistă colectivă. Este, de asemenea, în afară de orice îndoială că în actuala noastră realitate economică, cînd avem şi întreprinderi privat-capitaliste — însă nu altfel decît pe pămînt proprietate de stat şi sub controlul puterii de stat, care se află în mîinile clasei muncitoare —, şi întreprinderi de tip consecvent socialist (atît mijloacele de producţie şi pămîntul pe care se află întreprinderea, cît şi întreaga întreprindere în ansamblu aparţin statului), se pune chestiunea unui al treilea tip de întreprinderi, care înainte nu formau, sub raportul însemnătăţii principiale, o categorie aparte, şi anume întreprinderile cooperatiste. În capitalismul privat, întreprinderile cooperatiste se deosebesc de cele capitaliste, aşa cum întreprinderile colective se deosebesc de cele private. În capitalismul de stat, întreprinderile cooperatiste se deosebesc de cele capitaliste de stat prin aceea că ele sînt, în primul rînd, întreprinderi private şi, în al doilea rînd, întreprinderi colective. În actuala noastră orînduire, întreprinderile cooperatiste se deosebesc de cele capitaliste private prin aceea că sînt întreprinderi colective, însă nu se deosebesc de întreprinderile

www.dacoromanica.ro

socialiste dacă pămîntul pe care sînt întemeiate și mijloacele de producție de care dispun aparțin statului, adică clasei muncitoare.

Tocmai de această situație nu se ține îndeajuns seama la noi atunci cînd se vorbește despre cooperație. Se uită că la noi cooperația, datorită specificului pe care-l prezintă orînduirea noastră de stat, capătă o însemnătate cu totul excepțională. Dacă facem abstracție de concesiuni, care la noi, în treacăt fie zis, n-au luat o dezvoltare cît de cît însemnată, vedem că în condițiile noastre cooperația coincide, de regulă, pe deplin cu socialismul.

Am să explic mai pe larg această idee a mea. În ce constă caracterul fantezist al planurilor vechilor cooperatori, începînd cu Robert Owen ? În faptul că ei visau o transformare pașnică a societății moderne prin socialism fără să țină seama de o problemă atît de esențială ca aceea a luptei de clasă, a cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare, a răsturnării dominației clasei exploatatorilor. Și de aceea sîntem îndreptățiți să vedem în acest socialism „cooperatist" o pură fantezie, să considerăm drept ceva romantic și chiar vulgar visurile acelora care-și închipuie că prin simpla cooperativizare a populației poți să transformi pe dușmanii de clasă în colaboratori de clasă, și războiul de clasă într-o pace de clasă (în așa-zisa pace civilă).

Nu încape îndoială că din punctul de vedere al sarcinii fundamentale a vremurilor noastre noi am avut dreptate, căci fără luptă de clasă pentru cucerirea puterii politice în stat nu poate fi înfăptuit socialismul.

Dar uitați-vă cum s-au schimbat lucrurile acum, cînd puterea de stat se află în mîinile clasei muncitoare, cînd puterea politică a exploatatorilor a fost răsturnată și cînd toate mijloacele de producție (afară de acelea pe care statul muncitoresc le concesionează de bunăvoie, temporar și condiționat exploatatorilor) se află în mîinile clasei muncitoare.

Astăzi sîntem îndreptățiți să spunem că simpla dezvoltare a cooperației este pentru noi identică (cu „mica" excepție arătată mai sus) cu dezvoltarea socialismului, și o dată cu aceasta noi sîntem nevoiți să recunoaștem că întregul nostru punct de vedere asupra socialismului s-a schimbat radical. Această schimbare radicală constă în faptul că înainte pen-

www.dacoromanica.ro

tru noi centrul de greutate îl constituia — şi trebuia să-l constituie — lupta politică, revoluţia, cucerirea puterii etc. Acum însă centrul de greutate se deplasează pînă într-atît, încît trece asupra muncii paşnice organizatorice „culturale". Dacă n-ar fi relaţiile internaţionale şi dacă n-am fi obligaţi să luptăm pentru poziţia noastră pe plan internaţional, aş spune că la noi centrul de greutate se deplasează asupra muncii de culturalizare. Dar dacă facem abstracţie de această situaţie şi ne limităm la relaţiile economice interne, atunci într-adevăr la noi centrul de greutate al activităţii îl constituie în momentul de faţă culturalizarea.

În faţa noastră se află acum două sarcini fundamentale, care alcătuiesc o întreagă epocă. E vorba, în primul rînd, de sarcina de a transforma aparatul nostru, care pur şi simplu nu e bun de nimic şi pe care l-am preluat în întregime de la epoca precedentă ; nici noi n-am reuşit în cinci ani de luptă, şi nici nu puteam reuşi, să realizăm o transformare serioasă. Cea de-a doua sarcină a noastră constă în munca culturală pentru ţărani. Or, această muncă culturală pe care trebuie s-o desfăşurăm în rîndurile ţărănimii are ca obiectiv economic tocmai cooperativizarea. Dacă am fi realizat o cooperativizare completă, am sta încă de pe acum cu ambele picioare pe teren socialist. Dar această condiţie — cooperativizarea completă — implică necesitatea ca ţărănimea noastră (şi tocmai ţărănimea, fiindcă ea constituie o masă enormă) să aibă un nivel cultural atît de ridicat, încît această cooperativizare completă nu este posibilă fără o întreagă revoluţie culturală.

Adversarii noştri ne-au obiectat nu o dată că noi întreprindem o acţiune nechibzuită încercînd să introducem socialismul într-o ţară cu un nivel cultural nu îndeajuns de ridicat. Dar ei se înşelau, pentru că noi n-am pornit de acolo de unde s-ar fi cuvenit să pornim potrivit teoriei (a tot felul de pedanţi) şi pentru că la noi transformările politice şi sociale au premers celor culturale, au premers revoluţiei culturale, în faţa căreia ne aflăm totuşi astăzi.

Acum pentru noi este suficient să săvîrşim această revoluţie culturală pentru ca să devenim o ţară pe deplin socialistă, dar această revoluţie culturală prezintă pentru

www.dacoromanica.ro

noi greutăţi de neînchipuit, atît de ordin pur cultural (fiindcă sîntem analfabeţi), cît şi de ordin material (întrucît pentru a deveni oameni cu un înalt nivel de cultură e nevoie de o anumită dezvoltare a mijloacelor de producţie materiale, e nevoie de o anumită bază materială).

6 ianuarie 1923

Publicat pentru prima oară la 26 şi 27 mai 1923 în ziarul „Pravda" nr. 115 şi 116
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat), confruntat cu textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE REVOLUŢIA NOASTRĂ

(PE MARGINEA ÎNSEMNĂRILOR LUI N. SUHANOV [211])

I

Am răsfoit mai zilele trecute însemnările lui Suhanov despre revoluţie. Ceea ce te izbeşte în mod deosebit este pedantismul tuturor democraţilor noştri mic-burghezi, ca şi al tuturor eroilor Internaţionalei a II-a. Fără a mai vorbi de nemaipomenita lor laşitate, de faptul că pînă şi cei mai buni dintre ei recurg la subterfugii atunci cînd e vorba să se depărteze cît de cît de modelul german, fără a mai vorbi de această particularitate a tuturor democraţilor mic-burghezi, îndeajuns manifestată de ei în decursul întregii revoluţii, ceea ce te izbeşte este servilitatea cu care ei imită trecutul.

Ei toţi îşi zic marxişti, dar interpretează marxismul într-un mod nespus de pedant. Ei n-au înţeles de loc ceea ce este hotărîtor în marxism, şi anume dialectica lui revoluţionară. Ei n-au înţeles de loc nici măcar indicaţiile directe ale lui Marx, care a arătat că în momentele de revoluţie se cere maximum de elasticitate [212], şi nici măcar n-au observat, bunăoară, indicaţiile cuprinse în corespondenţa lui, pe cît îmi amintesc, din anul 1856, în care îşi exprimă speranţa că un război ţărănesc în Germania, în stare să creeze o situaţie revoluţionară, se va uni cu mişcarea muncitorească [213]. Pînă şi o asemenea indicaţie directă aceşti oameni o ocolesc şi se învîrtesc în jurul ei ca un motan în jurul unei farfurii cu lapte fierbinte.

În toată comportarea lor, ei se dovedesc a fi nişte laşi reformişti, care se tem să se îndepărteze de burghezie şi cu atît mai mult să rupă orice legături cu ea, şi în acelaşi

www.dacoromanica.ro

timp își camuflează lașitatea lor prin cea mai deșănțată frazeologie și fanfaronadă. Dar te izbește completa incapacitate a tuturor acestor oameni de a înțelege chiar din punct de vedere pur teoretic următoarele considerații ale marxismului: ei au văzut pînă acum o anumită cale de dezvoltare a capitalismului și a democrației burgheze în Europa occidentală. Și acum ei nu-și pot închipui că numai mutatis mutandis * poate această cale să fie considerată drept model, numai cu unele modificări (care din punct de vedere al mersului general al istoriei mondiale sînt cu totul neînsemnate).

În primul rînd, e vorba de o revoluție legată de primul război imperialist mondial. Într-o asemenea revoluție trebuiau să se manifeste unele trăsături noi sau unele trăsături modificate tocmai ca urmare a războiului, pentru că niciînd n-a mai fost în lumea asta un asemenea război și în asemenea împrejurări. Am văzut pînă acum că, după acest război, burghezia din cele mai bogate țări nu e în stare să stabilească relații burgheze „normale", însă reformiștii noștri, acești mici-burghezi care fac pe revoluționarii, au considerat și consideră că relațiile burgheze normale constituie o limită (care nu poate fi depășită) — și ei înțeleg această „normă" într-un mod extrem de stereotip și de îngust.

În al doilea rînd, lor le este cu totul străină ideea că existența unei legități generale a dezvoltării în întreaga istorie mondială nu numai că nu exclude, dar, dimpotrivă, presupune unele faze ale dezvoltării, care reprezintă o particularitate fie a formei, fie a ordinii în care are loc această dezvoltare. Nici prin minte nu le trece, bunăoară, că Rusia — care se află la granița dintre țările civilizate și țările care pentru prima oară au fost atrase, de acest război, în mod definitiv pe făgașul civilizației, țări din întregul Orient, țări din afara Europei —, că Rusia, prin urmare, putea și trebuia să prezinte unele particularități, care se situează, desigur, pe linia generală a dezvoltării mondiale, dar care fac ca revoluția din această țară să se deosebească de toate revoluțiile precedente din țările Europei occidentale și aduc

* — cu schimbările cuvenite. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

unele inovaţii parţiale atunci cînd e vorba de ţările orientale.

Infinit de stereotip este, bunăoară, argumentul — învăţat de ei pe de rost în decursul dezvoltării social-democraţiei din Europa occidentală — că noi nu sîntem încă destul de copţi pentru socialism, că nouă, după cum se exprimă diferiţi domni „învăţaţi" din rîndurile lor, ne lipsesc premisele economice obiective pentru socialism. Şi nu-i vine nimănui în minte să se întrebe : dar nu putea oare un popor care s-a pomenit în faţa unei situaţii revoluţionare ca aceea care s-a creat în primul război imperialist, nu putea acest popor, sub influenţa situaţiei lui desperate, să se avînte într-o luptă care-i oferea măcar unele şanse de a-şi cuceri condiţii nu prea obişnuite pentru dezvoltarea mai departe a civilizaţiei ?

„Rusia n-a ajuns încă la un asemenea nivel de dezvoltare a forţelor de producţie care să facă cu putinţă socialismul". Toţi eroii Internaţionalei a II-a — printre care, bineînţeles, şi Suhanov — repetă această teză la toate răspîntiile. Ei rumegă în fel şi chip această teză incontestabilă, crezînd că ea prezintă o importanţă decisivă pentru aprecierea revoluţiei noastre.

Bine, dar dacă, în primul rînd, împrejurări specifice au împins Rusia într-un război imperialist mondial în care erau antrenate toate ţările cît de cît influente din Europa occidentală şi dacă, în al doilea rînd, aceste împrejurări au pus dezvoltarea Rusiei — aflată la graniţa unor revoluţii care erau gata să înceapă în Orient şi în parte chiar începuseră — în condiţii în care puteam să înfăptuim tocmai acea unire a „unui război ţărănesc" cu mişcarea muncitorească pe care un „marxist" ca Marx o considera în 1856 ca una dintre perspectivele posibile pentru Prusia ?

Dar dacă o situaţie lipsită de orice ieşire, înzecind din această cauză forţele muncitorilor şi ale ţăranilor, ne-a oferit posibilitatea de a trece la crearea premiselor fundamentale ale civilizaţiei pe altă cale decît în toate celelalte state din Europa occidentală ? S-a schimbat oare prin aceasta linia generală a dezvoltării istoriei mondiale ? S-au schimbat oare prin aceasta relaţiile fundamentale dintre clasele principale

www.dacoromanica.ro

din fiecare stat care e pe cale să fie atras sau a fost deja atras în mersul general al istoriei mondiale ?

Dacă pentru făurirea socialismului este nevoie de un anumit nivel de cultură (deși nimeni n-ar putea spune cum arată acest anumit „nivel de cultură", fiindcă el este diferit în fiecare dintre statele din Europa occidentală), de ce n-am putea să începem mai întîi prin a cuceri pe cale revoluționară premisele necesare pentru acest anumit nivel, urmînd ca *după aceea,* pe baza puterii de stat muncitorești-țărănești și a orînduirii sovietice, să ne punem în mișcare pentru a ajunge din urmă cît mai repede celelalte popoare ?

16 ianuarie 1923

II

Pentru făurirea socialismului — spuneți dumneavoastră — e nevoie de un grad înalt de civilizație. Foarte bine. Dar dacă e așa, de ce n-am putea mai întîi să creăm la noi astfel de premise ale civilizației ca izgonirea moșierilor și a capitaliștilor ruși, pentru a începe după aceea mișcarea spre socialism ? În ce cărți ați citit dumneavoastră că asemenea modificări ale ordinii istorice obișnuite sînt inadmisibile sau imposibile ?

Pe cît îmi amintesc, Napoleon a scris : „On s'engage et puis... on voit", ceea ce în traducere liberă înseamnă : „Întîi te angajezi în luptă și-apoi... rămîne de văzut". Ei bine, și noi ne-am angajat mai întîi, în octombrie 1917, într-o luptă serioasă și apoi am început să vedem astfel de detalii ale dezvoltării (din punctul de vedere al istoriei mondiale, acestea sînt, fără îndoială, niște detalii) ca pacea de la Brest sau ca n.e.p.-ul etc. Și în momentul de față nu mai încape nici o îndoială că în linii generale am repurtat victoria.

Suhanovilor noștri — ca să nu mai vorbim de social-democrații mai de dreapta decît ei — nici prin gînd nu le trece că, în general, altfel nu se pot face revoluții. Filistinilor noștri europeni nici prin gînd nu le trece că viitoarele revoluții care vor avea loc în țările din Orient — țări cu o populație incomparabil mai numeroasă și care se disting

www.dacoromanica.ro

printr-o incomparabil mai mare diversitate a condiţiilor sociale — le vor oferi, fără îndoială, şi mai multe trăsături specifice decît revoluţia rusă.

Nici vorbă, un manual întocmit în spiritul lui Kautsky a fost un lucru foarte util la vremea lui. Dar e totuşi timpul să se renunţe la ideea că manualul acesta ar fi prevăzut toate formele dezvoltării pe care o va urma istoria mondială. Ar fi timpul ca celor ce gîndesc astfel să li se spună pur şi simplu că sînt nişte imbecili.

17 ianuarie 1923.

Publicat la 30 mai 1923 în ziarul „Pravda" nr. 117 Semnat : L e n i n

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat), confruntat cu textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUM SĂ REORGANIZĂM RABKRINUL

(PROPUNERE PENTRU CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI) [214]

Este neîndoielnic că Rabkrinul (Inspecţia muncitorească-ţărănească) prezintă pentru noi o mare dificultate şi că această dificultate n-a fost învinsă nici pînă astăzi. Eu cred că tovarăşii care încearcă să învingă această dificultate tăgăduind utilitatea sau necesitatea Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti n-au dreptate. Dar, în acelaşi timp, nu contest că aparatul nostru de stat şi îmbunătăţirea lui constituie o problemă foarte grea, care este departe de a fi rezolvată şi care în acelaşi timp este extrem de arzătoare.

Aparatul nostru de stat, cu excepţia Comisariatului poporului pentru afacerile externe, reprezintă în cel mai înalt grad o rămăşiţă a trecutului, care a suferit doar în mică măsură schimbări cît de cît serioase. El a suferit doar uşoare modificări de suprafaţă ; încolo el reprezintă tot ce poate fi mai tipic vechi din vechiul nostru aparat de stat. Şi dacă vrem să găsim mijlocul de a-l reînnoi cu adevărat, trebuie să apelăm, cred, la experienţa războiului nostru civil.

Cum procedam noi în momentele mai periculoase ale războiului civil ?

Concentram în Armata Roşie cele mai bune forţe ale partidului nostru ; recurgeam la mobilizarea celor mai buni dintre muncitorii noştri ; mergeam să căutăm forţe noi acolo unde dictatura noastră are rădăcinile cele mai adînci.

În aceeaşi direcţie ar trebui — după convingerea mea — să căutăm izvorul reorganizării Rabkrinului. Propun celui de-al XII-lea Congres al partidului nostru să aprobe următorul plan pentru o asemenea reorganizare, care se ba-

www.dacoromanica.ro

zează pe lărgirea într-un fel aparte a Comisiei Centrale de Control.

Plenara Comitetului Central al partidului nostru a manifestat de pe acum tendința de a se transforma într-un fel de conferință superioară de partid. Ea se întrunește, în medie, nu mai des decît o dată la două luni, iar munca curentă, după cum se știe, e îndeplinită, în numele Comitetului Central, de Biroul Politic, de Biroul Organizatoric, de Secretariat etc. Cred că trebuie să mergem pînă la capăt pe drumul pe care am păşit în felul acesta şi să transformăm definitiv plenarele Comitetului Central în conferinţe superioare de partid, care să se întrunească o dată la două luni şi la care să participe şi Comisia Centrală de Control. Iar Comisia Centrală de Control să fie unită, în condiţiile ce vor fi arătate mai jos, cu efectivul de bază al Rabkrinului reorganizat.

Propun Congresului să aleagă în Comisia Centrală de Control 75—100 de noi membri (toate aceste cifre sînt, desigur, aproximative) din rîndurile muncitorilor şi ţăranilor. Cei ce urmează să fie aleşi trebuie supuşi aceleiaşi verificări, pe linie de partid, ca şi membrii obişnuiţi ai Comitetului Central, întrucît ei se vor bucura de toate drepturile membrilor Comitetului Central.

Pe de altă parte, personalul Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti trebuie redus la 300—400 de funcţionari, care să fie verificaţi în mod deosebit sub raportul conştiinciozităţii lor şi al cunoaşterii aparatului nostru de stat şi să fie supuşi la un examen special pentru a se vedea în ce măsură cunosc principiile de organizare ştiinţifică a muncii, în general, şi a muncii administrative, de birou etc., în special.

După părerea mea, o asemenea unire a Rabkrinului cu Comisia Centrală de Control va fi spre folosul ambelor instituţii. Pe de o parte, Rabkrinul va căpăta în acest fel o autoritate atît de mare, încît, în orice caz, nu va fi mai prejos de Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Pe de altă parte, Comitetul nostru Central, împreună cu Comisia Centrală de Control, va păşi definitiv pe calea transformării într-o conferinţă superioară de partid ; el a şi pornit, în fond, pe această cale şi va trebui s-o urmeze pînă la capăt dacă vrea să-şi îndeplinească în mod just,

www.dacoromanica.ro

sub dublu aspect, sarcinile sale : atît în ce priveşte caracterul metodic, raţional şi sistematic al organizării şi activităţii *sale*, cît şi în ce priveşte legăturile sale cu masele într-adevăr largi prin intermediul celor mai buni dintre muncitorii şi ţăranii noştri.

Prevăd că se va ridica aici o obiecţie, venită, direct sau indirect, din acele cercuri care fac ca aparatul nostru să fie învechit, adică de la adepţii menţinerii aparatului nostru în aceeaşi formă inadmisibil, scandalos de prerevoluţionară în care se află şi astăzi (în treacăt fie zis, noi avem acum posibilitatea, destul de rară în istorie, de a stabili termenele necesare pentru înfăptuirea unor schimbări sociale radicale şi acum vedem limpede *ce* anume se poate face în cinci ani şi pentru ce anume este nevoie de termene mult mai lungi).

Această obiecţie constă în afirmaţia că transformarea propusă de mine va aduce doar haos. Membrii Comisiei Centrale de Control, ni se spune, vor umbla încoace şi încolo, prin toate instituţiile, fără să ştie unde, pentru ce şi cui să se adreseze şi vor provoca pretutindeni dezorganizare, vor sustrage pe funcţionari de la treburile lor curente etc. etc.

Cred că această obiecţie porneşte dintr-o rea-credinţă atît de evidentă, încît nici nu mai e nevoie de răspuns. Se înţelege de la sine că prezidiul Comisiei Centrale de Control şi comisarul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească şi colegiul său (precum şi, în cazurile respective, Secretariatul Comitetului nostru Central) vor avea nevoie de cel puţin un an de muncă perseverentă pentru a organiza în modul cuvenit acest comisariat al poporului şi activitatea pe care urmează s-o desfăşoare împreună cu Comisia Centrală de Control. După părerea mea, comisarul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească poate (şi trebuie) să rămînă comisar al poporului, menţinîndu-se şi întregul colegiu, şi să păstreze conducerea activităţii întregii Inspecţii muncitoreşti-ţărăneşti şi, inclusiv, a tuturor membrilor Comisiei Centrale de Control, care vor fi consideraţi ca „detaşaţi", puşi la dispoziţia lui. Cei 300—400 de funcţionari ai Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti care mai rămîn potrivit planului meu, vor face exclusiv lucrări de secretariat pe lîngă ceilalţi membri ai Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti şi pe lîngă membrii suplimentari ai Comisiei Centrale de Con-

www.dacoromanica.ro

trol, dar vor trebui să aibă o înaltă calificare, să fie verificaţi în mod deosebit, să inspire toată încrederea şi să primească salarii mari, care să-i scoată complet din actuala situaţie, cu adevărat nenorocită (ca să nu spun mai mult), a funcţionarilor Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti.

Sînt convins că prin reducerea numărului de funcţionari pînă la cifra indicată de mine se va obţine o îmbunătăţire considerabilă a calităţii cadrelor Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti, cît şi a calităţii întregii munci, şi totodată se va crea posibilitatea pentru comisarul poporului şi pentru membrii colegiului să-şi concentreze întreaga atenţie asupra organizării muncii şi asupra îmbunătăţirii sistematice, necontenite a calităţii ei, ceea ce pentru puterea muncitorească-ţărănească şi pentru orînduirea noastră sovietică constituie o necesitate absolută.

Pe de altă parte, cred că este totodată necesar ca pe viitor comisarul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească să facă în aşa fel ca institutele superioare pentru organizarea muncii (Institutul central al muncii, Institutul pentru organizarea ştiinţifică a muncii etc.), care sînt azi, în republica noastră, în număr de nu mai puţin de 12, să fie în parte contopite, iar în parte coordonate. O uniformitate excesivă şi tendinţa spre contopire care ar decurge din ea ar fi dăunătoare. Aci, dimpotrivă, trebuie găsită o cale de mijloc, raţională şi potrivită, între contopirea tuturor acestor instituţii într-un singur tot şi justa lor delimitare, lăsîndu-se fiecăreia dintre ele o anumită autonomie.

Nu încape îndoială că de pe urma unei asemenea reforme va avea de cîştigat, nu mai puţin decît Inspecţia muncitorească-ţărănească, şi propriul nostru Comitet Central ; şi va avea de cîştigat atît în ceea ce priveşte legătura cu masele, cît şi în ceea ce priveşte regularitatea şi seriozitatea muncii sale. Atunci se va putea introduce (şi va trebui să se introducă) un sistem mai riguros şi mai temeinic de pregătire a şedinţelor Biroului Politic, la care vor trebui să asiste un anumit număr de membri ai Comisiei Centrale de Control, care va fi stabilit pentru o anumită perioadă de timp sau printr-un anumit plan de organizare.

Comisarul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească, împreună cu prezidiul Comisiei Centrale de Con-

www.dacoromanica.ro

trol, va stabili cum trebuie repartizată munca între membrii acesteia din punct de vedere al obligaţiei lor de a asista la şedinţele Biroului Politic şi de a verifica toate documentele care, într-un fel sau altul, îi sînt prezentate spre examinare, ori din punct de vedere al obligaţiei lor de a-şi consacra o parte din timpul de muncă pregătirii teoretice, studierii organizării ştiinţifice a muncii, ori din punct de vedere al obligaţiei lor de a participa în mod practic la controlul şi îmbunătăţirea aparatului nostru de stat, începînd cu instituţiile superioare de stat şi terminînd cu cele inferioare, locale etc.

Cred, de asemenea, că pe lîngă avantajul politic că, în urma unei asemenea reforme, membrii Comitetului Central şi ai Comisiei Centrale de Control vor fi mult mai bine informaţi şi mai bine pregătiţi pentru şedinţele Biroului Politic (toate documentele destinate acestor şedinţe urmează a fi remise tuturor membrilor Comitetului Central şi ai Comisiei Centrale de Control cu cel puţin 24 de ore înainte de şedinţa Biroului Politic, cu excepţia cazurilor care nu suferă absolut nici o amînare şi care implică o procedură specială pentru informarea membrilor Comitetului Central şi ai Comisiei Centrale de Control şi o procedură pentru rezolvarea lor), va trebui să fie considerat ca un avantaj şi faptul că în Comitetul nostru Central va scădea influenţa factorilor pur personali şi întîmplători şi în felul acesta se va micşora pericolul unei sciziuni.

Comitetul nostru Central a devenit un grup strict centralizat, care se bucură de o mare autoritate, dar pentru activitatea acestui grup n-au fost create condiţii care să corespundă autorităţii lui. Reforma propusă de mine e menită să remedieze această situaţie, şi membrii Comisiei Centrale de Control, care sînt obligaţi să asiste într-un anumit număr la fiecare şedinţă a Biroului Politic, trebuie să formeze un grup bine închegat, care, „fără a ţine seama de persoane", să vegheze ca autoritatea nimănui, nici a secretarului general şi nici a vreunuia dintre ceilalţi membri ai C.C., să nu-l împiedice să ceară lămuriri, să verifice documentele şi, în general, să obţină informaţii complete şi să urmărească cu toată stricteţea o justă rezolvare a tuturor chestiunilor.

www.dacoromanica.ro

Fireşte, în Republica noastră sovietică orînduirea socială se bazează pe colaborarea între două clase, muncitorii şi ţăranii, la care sînt admişi acum, în anumite condiţii, şi „nepmanii", adică burghezia. Dacă între aceste clase se vor ivi serioase divergenţe de clasă, atunci sciziunea va deveni inevitabilă, dar orînduirea noastră socială nu prezintă în mod necesar o bază pentru ca o asemenea sciziune să devină inevitabilă, şi sarcina principală a Comitetului nostru Central şi a Comisiei Centrale de Control, ca şi a partidului nostru în ansamblul său este să urmărească cu atenţie împrejurările din care ar putea să rezulte o sciziune şi să le prevină, fiindcă, în ultimă instanţă, soarta republicii noastre va depinde de faptul dacă masa ţărănească va merge împreună cu clasa muncitoare, rămînînd credincioasă alianţei încheiate cu ea, sau va lăsa ca „nepmanii", adică noua burghezie, s-o despartă de muncitori, să provoace o sciziune între ea şi muncitori. Cu cît vom vedea mai limpede în faţa noastră această alternativă, cu cît ea va fi mai limpede înţeleasă de toţi muncitorii şi ţăranii noştri, cu atît mai mari vor fi şansele de a evita o sciziune, care ar fi funestă pentru Republica sovietică.

23 ianuarie 1923

„Pravda" nr. 16
din 25 ianuarie 1923
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul
consemnat de secretară
(un exemplar dactilografiat),
confruntat cu textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

MAI BINE MAI PUŢIN, DAR MAI BINE

În chestiunea îmbunătăţirii aparatului nostru de stat, trebuie, după părerea mea, ca Inspecţia muncitorească-ţărănească (Rabkrin) să nu alerge după cantitate şi să nu se pripească. Atît de puţin timp am avut noi pînă acum să ne gîndim la calitatea aparatului nostru de stat şi să ne ocupăm de ea, încît este perfect justificată grija de a-i asigura o pregătire deosebit de serioasă, de a concentra în Inspecţia muncitorească-ţărănească un material uman de o calitate cu adevărat corespunzătoare vremurilor de azi, adică nu mai prejos de cele mai bune modele pe care le oferă Europa occidentală. Fireşte, pentru o republică socialistă aceasta este o condiţie prea modestă. Totuşi, această primă perioadă de cinci ani ne-a inoculat o bună doză de neîncredere şi scepticism. Fără să vrem, înclinăm să adoptăm această atitudine faţă de cei ce se lansează prea des şi cu prea multă uşurinţă în peroraţii, bunăoară, despre cultura „proletară" : pentru început ne-ar ajunge şi o adevărată cultură burgheză ; pentru început am fi mulţumiţi să ne putem lipsi de tipurile deosebit de pronunţate de cultură preburgheză, adică de cultură birocratică sau feudală etc. În problemele de cultură nu există nimic mai dăunător decît pripeala şi lipsa de chibzuinţă. Acest adevăr ar trebui să şi-l vîre bine în cap mulţi dintre tinerii noştri publicişti şi comunişti.

Aşadar, din experienţa de pînă acum, în privinţa aparatului de stat trebuie să tragem astăzi concluzia că ar fi mai bine să mergem ceva mai încet.

www.dacoromanica.ro

În ceea ce privește aparatul de stat, situația este la noi atît de jalnică, ca să nu spun detestabilă, încît trebuie mai întîi să ne gîndim în mod serios cum să combatem lipsurile lui, fără a scăpa din vedere că ele își au rădăcinile într-un trecut care, deși răsturnat, n-a fost încă complet lichidat, n-a ajuns încă în stadiul unei culturi de mult dispărute. Pun aci tocmai problema culturii, pentru că într-un asemenea domeniu trebuie socotit ca realizat numai ceea ce a intrat în cultură, în viața de toate zilele, ceea ce a devenit deprindere. La noi însă se poate spune că ceea ce este bun în orînduirea socială este prea puțin aprofundat, înțeles și simțit, este sesizat la repezeală, fără să fie verificat, încercat, confirmat de experiență, consolidat etc. Și, se înțelege, nici nu putea să fie altfel într-o epocă revoluționară și în condițiile unui ritm de dezvoltare atît de vertiginos, care ne-a dus în cinci ani de la țarism la orînduirea sovietică.

E timpul să ne băgăm mințile în cap. Trebuie să ne pătrundem de o neîncredere salvatoare în mersul prea grăbit înainte, în orice fanfaronadă etc., trebuie să ne gîndim la o verificare a pașilor înainte pe care îi anunțăm în fiecare oră, pe care îi facem în fiecare minut și care apoi în fiecare secundă se dovedesc a fi lipsiți de trăinicie și seriozitate și al căror sens nu poate fi înțeles. Mai dăunător ca orice în acest domeniu ar fi să ne pripim. Mai dăunător ca orice ar fi să ne bazăm pe considerentul că, oricum, tot știm noi cîte ceva sau că dispunem de un număr destul de însemnat de elemente pentru alcătuirea unui aparat cu adevărat nou, care să merite într-adevăr denumirea de aparat socialist, sovietic etc.

Nu, un astfel de aparat, și chiar elemente ale unui astfel de aparat, avem într-o măsură ridicol de mică și trebuie să ținem minte că pentru făurirea lui nu trebuie să precupețim timpul și că pentru treaba asta este nevoie de ani și ani de zile.

Ce elemente există la noi pentru crearea acestui aparat? Numai două. În primul rînd, muncitorii, care luptă cu însuflețire pentru socialism. Aceste elemente nu sînt îndeajuns de instruite. Ele ar vrea să ne dea un aparat cît mai bun. Dar nu știu, nu sînt în stare să facă acest lucru. Ele n-au ajuns pînă în prezent la acel grad de dezvoltare și de cul-

www.dacoromanica.ro

tură care e necesar în acest scop. Or, pentru asta se cere tocmai cultură. Aici nu se poate face nimic printr-o lovitură îndrăzneață sau printr-un asalt, prin agerime, prin energie sau, în general, prin orice altă însușire omenească, fie ea oricît de bună. În al doilea rînd, elementele de cunoștințe, de instrucțiune, de pregătire, de care dispunem într-o măsură ridicol de mică în comparație cu toate celelalte state.

Și aici nu trebuie să uităm că sîntem încă prea înclinați să înlocuim aceste cunoștințe (sau să ne închipuim că le putem înlocui) prin rîvnă, pripeală etc.

Pentru reînnoirea aparatului nostru de stat trebuie, cu orice preț, să ne punem drept sarcină : în primul rînd — să învățăm, în al doilea rînd — să învățăm, și în al treilea rînd — să învățăm, iar după aceea să urmărim ca știința să nu rămînă, la noi, literă moartă sau o frază la modă (ceea ce — de ce să ne ascundem ? — se întîmplă la noi foarte des), ca știința să ne intre cu adevărat în sînge, să devină într-adevăr și pe de-a-ntregul un element component al vieții de toate zilele. Într-un cuvînt, trebuie să formulăm nu acele cerințe pe care le formulează burghezia din Europa occidentală, ci acelea pe care este bine și se cuvine să le formuleze o țară care își pune drept sarcină să devină socialistă.

Din cele spuse se desprinde concluzia : trebuie să facem din Inspecția muncitorească-țărănească, acest instrument de îmbunătățire a aparatului nostru, o instituție cu adevărat exemplară.

Pentru ca ea să poată fi la înălțimea cuvenită, trebuie să respectăm regula : măsoară de două ori și taie o dată.

Pentru aceasta este necesar ca tot ce avem într-adevăr mai bun în orînduirea noastră socială să fie folosit cu maximum de prudență, chibzuință și competență la crearea noului comisariat al poporului.

Pentru aceasta este necesar ca cele mai bune elemente care există în orînduirea noastră socială — și anume, în primul rînd, muncitorii înaintați, iar în al doilea rînd elementele într-adevăr instruite, pentru care se poate garanta că nu vor crede nimic pe cuvînt, că nu vor rosti nici un cuvînt împotriva conștiinței lor — să nu ezite să recunoască greutățile, oricare ar fi ele, și să nu se teamă de nici o luptă atunci cînd

www.dacoromanica.ro

e vorba de atingerea unui scop pe care şi l-au propus cu toată seriozitatea.

De cinci ani de zile tot vorbim despre îmbunătăţirea aparatului nostru de stat, dar aceasta nu este altceva decît o simplă agitaţie, care în aceşti cinci ani şi-a dovedit doar ineficacitatea, ba chiar inutilitatea sau caracterul ei dăunător. Ca simplă agitaţie, ea a creat la noi o aparenţă de activitate, dar în realitate n-a făcut decît să ne îmbîcsească instituţiile şi minţile.

Trebuie, în fine, ca această stare de lucruri să se schimbe.

Trebuie să ne fixăm drept regulă : mai bine cantitativ mai puţin, dar calitativ mai bine. Trebuie să ne călăuzim după regula : mai bine să obţinem ceva peste doi sau chiar trei ani, decît să facem treaba în pripă, fără nici o speranţă de a obţine un material uman de nădejde.

Ştiu că va fi greu să respectăm această regulă şi s-o aplicăm la realităţile de la noi. Ştiu că regula contrară va căuta să-şi croiască drum, la noi, prin mii şi mii de portiţe. Ştiu că va trebui să opunem o rezistenţă uriaşă, să dăm dovadă de o perseverenţă diabolică ; ştiu că, cel puţin în primii ani, munca în acest domeniu va fi afurisit de ingrată ; şi, cu toate acestea, sînt convins că numai printr-o asemenea muncă ne vom putea atinge scopul şi că numai după ce ne vom fi atins acest scop vom făuri o republică într-adevăr demnă să se numească sovietică, socialistă etc. etc. etc.

Mulţi cititori vor fi găsit, probabil, că cifrele prezentate de mine, cu titlu de exemplu, în primul meu articol * sînt prea neînsemnate. Sînt convins că se pot face multe calcule pentru a dovedi insuficienţa acestor cifre. Dar eu cred că mai presus de toate aceste calcule şi de oricare altele de acest fel trebuie să punem un singur lucru : interesul pentru o calitate cu adevărat exemplară.

Consider că pentru aparatul nostru de stat tocmai acum a sosit, în sfîrşit, momentul cînd trebuie să ne ocupăm de el aşa cum se cuvine, cu toată seriozitatea, şi cînd poate cea mai dăunătoare trăsătură a acestei munci ar fi pripeala. De aceea aş vrea să atrag foarte stăruitor atenţia asupra neajunsului unei majorări a acestor cifre. Dimpotrivă, aici,

* Vezi volumul de faţă, p. 405—410. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

după părerea mea, trebuie să fim deosebit de zgîrciți cu cifrele. Să vorbim deschis. Comisariatul poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească nu se bucură în prezent de nici un pic de autoritate. Toată lumea știe că nu există instituții mai prost organizate decît Inspecția muncitorească-țărănească și că în condițiile actuale acestui comisariat al poporului nu-i putem cere nimic. Acest lucru trebuie să-l ținem bine minte dacă într-adevăr vrem să ne fixăm drept scop ca în cîțiva ani să făurim o instituție care, în primul rînd, să fie exemplară, în al doilea rînd, să inspire tuturor o încredere absolută, iar în al treilea rînd să dovedească oricui, fără excepție, că am justificat într-adevăr utilitatea activității unei instituții atît de înalte cum este Comisia Centrală de Control. După părerea mea, este necesar ca orice norme generale cu privire la numărul funcționarilor să fie imediat și irevocabil înlăturate. Funcționarii Inspecției muncitorești-țărănești trebuie selecționați în mod cu totul deosebit și numai pe baza unui examen foarte riguros. Într-adevăr, ce rost ar avea să organizăm un comisariat al poporului în care să se facă treabă de mîntuială, care, iarăși, să nu inspire nici un pic de încredere și al cărui cuvînt să nu se bucure decît de o autoritate cu totul infimă ? Cred că evitarea unui asemenea neajuns constituie principala sarcină ce ne revine cu prilejul unei reorganizări ca aceea pe care o avem acum în vedere.

Muncitorii pe care îi atragem în calitate de membri ai Comisiei Centrale de Control trebuie să fie comuniști ireproșabili, și cred că e necesar să ne ocupăm de ei încă multă vreme pentru a-i familiariza cu metodele de muncă și cu sarcinile ce le revin. Apoi, pentru a-i ajuta în această muncă, trebuie să existe un anumit număr de secretari, care, înainte de a fi numiți în posturile respective, vor trebui să fie supuși unei triple verificări. În sfîrșit, persoanele pe care în mod excepțional ne vom hotărî să le numim imediat în posturi de funcționari ai Inspecției muncitorești-țărănești vor trebui să satisfacă următoarele condiții :

în primul rînd, să fie recomandate de cîțiva comuniști ;

în al doilea rînd, să treacă cu succes un examen în care să se verifice dacă ele cunosc aparatul nostru de stat ;

www.dacoromanica.ro

în al treilea rînd, să treacă cu succes un examen la care să se vadă dacă cunosc principiile teoretice ale organizării aparatului nostru de stat, principiile de bază ale ştiinţelor administrative, tehnica lucrărilor de secretariat etc. ;

în al patrulea rînd, să realizeze o strînsă colaborare cu membrii Comisiei Centrale de Control şi cu secretariatul lor, astfel ca să putem garanta pentru activitatea acestui întreg aparat luat în ansamblu.

Ştiu că aceste cerinţe presupun condiţii extrem de riguroase şi tare mă tem că cei mai mulţi dintre „practicienii" din Inspecţia muncitorească-ţărănească vor declara că aceste cerinţe sînt irealizabile sau le vor privi cu ironie şi dispreţ. Dar întreb pe oricare dintre actualii conducători ai acestei instituţii sau dintre persoanele care au vreo legătură cu ea : puteţi să-mi spuneţi în mod sincer care este utilitatea practică a unui astfel de comisariat al poporului cum este Inspecţia muncitorească-ţărănească ? Cred că această întrebare o să-i ajute să găsească simţul măsurii. Ori nu face să ne ocupăm de o reorganizare — ca atîtea altele cîte au mai fost la noi — a unei instituţii atît de lipsite de perspective cum e Inspecţia muncitorească-ţărănească, ori trebuie într-adevăr să ne punem sarcina de a crea într-un ritm lent, urmînd o cale anevoioasă, neobişnuită, şi nu fără numeroase verificări, ceva într-adevăr exemplar, care să fie în stare să inspire tuturor respect, şi nu numai pentru că rangurile şi titlurile o cer.

Dacă nu ne înarmăm cu răbdare, dacă nu vrem să consacrăm acestei sarcini cîţiva ani de zile, mai bine nici să nu pornim la înfăptuirea ei.

După părerea mea, dintre numeroasele instituţii de felul celor create de noi pînă acum pe linia institutelor superioare ale muncii etc. trebuie să alegem un număr minim, să verificăm dacă ele sînt îndeajuns de serios organizate şi să ne continuăm numai în aşa fel munca, încît să fie într-adevăr la nivelul cerinţelor ştiinţei moderne şi să ne permită să ne bucurăm de toate cuceririle ei. Atunci nu va fi o utopie să sperăm că în cîţiva ani vom reuşi să avem o instituţie care, bucurîndu-se de încrederea clasei muncitoare, a Partidului Comunist din Rusia şi a întregii mase a populaţiei din

www.dacoromanica.ro

republica noastră, va fi în stare să-și îndeplinească menirea, adică să se ocupe în mod sistematic și neîncetat de îmbunătățirea aparatului nostru de stat.

Activitatea pregătitoare în acest sens ar putea să înceapă încă de pe acum. Dacă Comisariatul poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească este de acord cu planul unei asemenea reorganizări, el poate trece de pe acum la unele măsuri pregătitoare, pentru a lucra în mod sistematic la deplina lor înfăptuire, fără a se pripi și fără a pregeta să refacă ceea ce a fost făcut o dată.

Orice jumătăți de măsură, în cazul de față, ar fi cît se poate de dăunătoare. Orice norme privitoare la funcționarii Inspecției muncitorești-țărănești care ar porni de la alte considerente, oricare ar fi ele, s-ar baza în fond pe vechile considerente birocratice, pe vechile prejudecăți, pe ceea ce a fost deja dezaprobat, pe ceea ce provoacă ironia generală etc.

În fond, problema se pune aici în felul următor :

Ori să arătăm acum că am învățat ceva temeinic în domeniul organizării statului (și e firesc să înveți ceva în cinci ani), ori să recunoaștem că nu sîntem încă destul de pregătiți pentru asemenea treabă ; și atunci nu face să ne apucăm de ea.

Eu cred că, cu materialul uman de care dispunem noi, nu e o lipsă de modestie să recunoaștem că am învățat îndeajuns pînă acum pentru a putea reconstrui în mod sistematic, din temelii, măcar un singur comisariat al poporului. Ce-i drept, acest comisariat trebuie să aibă un caracter determinant pentru întregul nostru aparat de stat luat în ansamblu.

Să se instituie imediat un concurs pentru întocmirea a două sau mai multe manuale de organizare a activității în general și a celei administrative în special. Poate fi luată drept bază cartea, deja apărută, a lui Ermanski, cu toate că el — în paranteză fie spus — se distinge printr-o vădită simpatie față de menșevism și nu este în măsură să întocmească un manual care să fie potrivit pentru Puterea sovietică. Apoi poate servi ca bază cartea, recent apărută, a lui Kerjențev ; în sfîrșit, ar mai putea fi folosite și unele din

www.dacoromanica.ro

manualele existente care tratează unele aspecte ale problemei.

Să fie trimise în Germania sau în Anglia cîteva persoane bine pregătite şi conştiincioase ca să culeagă materialul necesar şi să studieze această problemă. Menţionez Anglia pentru cazul cînd trimiterea lor în America sau în Canada s-ar dovedi imposibilă.

Să fie numită o comisie care să întocmească programul preliminar al examenelor pentru candidaţii la posturile de funcţionari ai Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti ; la fel şi pentru cei ce urmează să devină membri ai Comisiei Centrale de Control.

Aceste lucrări şi altele asemănătoare nu vor împovăra, bineînţeles, nici pe comisarul poporului, nici pe membrii colegiului Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti şi nici prezidiul Comisiei Centrale de Control.

Paralel cu aceasta va trebui să se instituie o comisie pregătitoare pentru recrutarea de candidaţi la funcţia de membru al Comisiei Centrale de Control. Sper că pentru această funcţie se vor găsi acum, la noi, candidaţi în număr mai mare decît suficient, atît din rîndurile lucrătorilor cu experienţă de la diferite departamente, cît şi din rîndurile studenţilor de la şcolile noastre sovietice. Nu cred că ar fi just să excludem din capul locului o categorie sau alta. Probabil că pentru această instituţie, în care este necesar să se urmărească o îmbinare a mai multor calităţi, o îmbinare a unor merite diferite, va trebui să preferăm un personal cu o compoziţie variată, aşa că aci vom avea de muncit temeinic la întocmirea listei de candidaţi. De pildă, ar fi cît se poate de nepotrivit ca noul comisariat al poporului să fie alcătuit după un anumit şablon, să zicem din oameni cu trăsături tipic funcţionăreşti, sau excluzînd pe cei cu aptitudini agitatorice, sau pe aceia a căror trăsătură distinctivă este sociabilitatea sau capacitatea de a pătrunde în cercuri nu tocmai obişnuite pentru lucrătorii de acest fel etc.

*
* *

Cred că voi exprima cel mai bine ideea mea comparînd planul meu cu nişte instituţii de tip academic. Membrii Co-

www.dacoromanica.ro

misiei Centrale de Control, sub conducerea prezidiului lor, vor trebui să examineze în mod sistematic toate actele și documentele Biroului Politic. Totodată vor trebui să-și împartă în mod rațional timpul lor între diferitele lucrări de verificare a scriptelor în instituțiile noastre, începînd cu cele mai mici și cu caracter particular și terminînd cu cele superioare de stat. În sfîrșit, în domeniul lor de activitate intră și studiile teoretice, adică cele privind teoria organizării muncii căreia ei intenționează să i se consacre, precum și lecțiile practice sub conducerea unor tovarăși mai vechi sau a unor profesori de la institutele superioare de organizare a muncii.

Dar eu cred că ei nu vor putea în nici un caz să se limiteze la îndeletniciri academice de acest gen. Paralel cu aceasta, ei vor trebui să se pregătească pentru o îndeletnicire pe care nu m-aș sfii s-o numesc vînătoare, nu zic : de pungași, dar de ceva în acest gen, și pentru născocirea de stratageme speciale menite să camufleze propriile investigații, manevre etc.

Dacă în instituțiile vest-europene asemenea propuneri ar stîrni o indignare nemaipomenită, un sentiment de revoltă morală etc., apoi, în ce ne privește, sper că nu ne-am birocratizat încă pînă într-atît, încît să fim în stare de așa ceva. N.e.p.-ul n-a ajuns încă să se bucure la noi de atîta prețuire, încît să ne formalizăm la gîndul că aici ar putea să fie vînat cineva. La noi Republica sovietică a fost construită de atît de puțină vreme și s-a strîns aci un morman atît de mare de ciurucuri de tot felul, încît nu cred că s-ar simți cineva ofensat la gîndul că s-ar putea scotoci prin aceste ciurucuri folosind unele șiretlicuri, recurgînd la unele investigații care vizează cîteodată surse foarte îndepărtate sau care se efectuează pe căi destul de ocolite ; și chiar dacă s-ar simți ofensat, putem fi siguri că de un astfel de om am rîde cu toții din toată inima.

Noua noastră Inspecție muncitorească-țărănească se va dezbăra, sper, de o însușire pe care francezii o numesc pruderie, iar noi o putem numi afectare ridicolă sau gravitate ridicolă, și care se potrivește de minune întregii noastre birocrații, atît celei din instituțiile de stat cît și celei din

www.dacoromanica.ro

partid. În treacăt fie zis, birocratism există la noi nu numai în instituţiile de stat, ci şi în cele de partid.

Dacă am spus, în cele de mai sus, că trebuie să învăţăm, să învăţăm mereu, în institutele noastre pentru organizarea superioară a muncii etc., asta nu înseamnă cîtuşi de puţin că eu înţeleg această „învăţătură" în sensul îngust şcolăresc sau că m-aş mărgini la ideea unei învăţături pur şcolăreşti. Sper că nici un adevărat revoluţionar nu mă va bănui că, în acest caz, aş fi renunţat la a înţelege prin „învăţătură" şi o festă făcută pe jumătate în glumă, un truc, un şiretlic sau ceva în acest gen. Ştiu că într-un stat vest-european, unde oamenii îşi impun o ţinută decentă şi serioasă, această idee ar provoca o adevărată oroare şi nici un funcţionar care se respectă n-ar accepta măcar s-o discute. Sper însă că noi nu ne-am birocratizat încă pînă într-atîta şi că la noi dezbaterea acestei idei nu va provoca altceva decît veselie.

Şi, într-adevăr, de ce să nu îmbinăm plăcutul cu utilul ? De ce să nu folosim o festă făcută în glumă sau pe jumătate în glumă pentru a dezvălui ceva ridicol sau dăunător, ceva semiridicol sau semidăunător ş.a.m.d. ?

Cred că Inspecţia muncitorească-ţărănească va avea mult de cîştigat dacă va ţine seama de aceste consideraţii şi că lista cazurilor în care Comisia Centrală de Control sau colegii ei din Inspecţia muncitorească-ţărănească au repurtat unele din cele mai strălucite victorii ale lor se va îmbogăţi în mod simţitor cu isprăvile săvîrşite de viitorii noştri „rabkrinişti" sau „C.C.C."-işti în locuri care nu prea pot fi menţionate în manualele grave şi pretenţioase.

* * *

Cum se pot îmbina instituţii de partid cu instituţii de stat ? Nu este aici ceva inadmisibil ?

Pun această întrebare nu în numele meu, ci în numele acelora la care am făcut aluzie mai înainte, cînd am spus că există la noi birocraţi nu numai în instituţiile de stat, ci şi în cele de partid.

Şi, într-adevăr, de ce să nu le îmbinăm pe unele cu altele dacă interesele cauzei o cer ? N-a observat oare nimeni

www.dacoromanica.ro

niciodată că într-o instituție cum este Comisariatul poporului pentru afacerile externe o asemenea îmbinare s-a dovedit extrem de utilă și că este practicată încă de la înființarea lui ? Oare în Biroul Politic nu sînt discutate, din punctul de vedere al partidului, multe probleme mari și mărunte care privesc „mișcările" făcute de noi, ca răspuns la „mișcările" puterilor străine, cu scopul de a preîntîmpina — hai să zicem — vicleșugurile lor, ca să nu mă exprim într-un mod mai puțin cuviincios ? Nu reprezintă, oare, această elastică îmbinare a elementului statal cu cel de partid un izvor de forță extraordinară în politica noastră ? Eu cred că ceea ce s-a dovedit a fi just, ceea ce s-a încetățenit în politica noastră externă și a devenit pînă într-atît o obișnuință, încît în acest domeniu nu mai dă loc la nici un fel de îndoieli, va fi cel puțin tot atît de potrivit (ba cred chiar că va fi mult mai potrivit) pentru întregul nostru aparat de stat. Or, Inspecția muncitorească-țărănească este destinată tocmai întregului nostru aparat de stat și activitatea ei trebuie să cuprindă toate instituțiile de stat, fără nici o excepție, pe cele locale ca și pe cele centrale, pe cele comerciale ca și pe cele pur administrative, pe cele școlare, teatrale, arhivistice etc. — într-un cuvînt, pe toate, fără nici un fel de excepție.

Atunci de ce să nu admitem pentru o instituție de asemenea amploare, care în plus mai necesită și forme de activitate extrem de suple, — de ce să nu admitem pentru ea o contopire sui-generis între o instituție a controlului de partid și una a controlului de stat ?

Eu n-aș vedea în asta nici un fel de inconveniente. Mai mult decît atît, cred că o asemenea contopire este singura chezășie pentru o activitate încununată de succes. Cred că toate îndoielile care se manifestă în această privință vin din cele mai prăfuite unghere ale aparatului nostru de stat și că trebuie să li se răspundă doar prin luarea lor în derîdere.

* * *

O altă îndoială : este oare potrivit să se îmbine activitatea de studiu cu exercițiul unei funcțiuni ? Mi se pare că acest lucru este nu numai potrivit, dar și necesar. În gene-

www.dacoromanica.ro

ral vorbind, cu toată atitudinea noastră revoluţionară faţă de organizarea de stat vest-europeană, ea a reuşit să ne molipsească cu o serie întreagă de prejudecăţi dintre cele mai păgubitoare şi mai ridicole, şi în parte aceste prejudecăţi ne-au fost transmise în mod premediat de scumpii noştri birocraţi, care scontau că vor reuşi adeseori să pescuiască în apa tulbure a acestor prejudecăţi. Şi ei au pescuit pînă-ntr-atîta în această apă tulbure, încît numai aceia dintre noi care sînt complet orbi n-au băgat de seamă pe ce scară întinsă se practică acest pescuit.

În întregul domeniu al relaţiilor sociale, economice şi politice sîntem „grozav" de revoluţionari. Dar în ce priveşte respectul faţă de şefii ierarhici, respectarea formelor şi procedurilor de cancelarie, se constată că în cele mai dese cazuri „revoluţionarismul" nostru face loc celei mai mucegăite rutine. Aici se poate observa nu o dată un fenomen extrem de interesant, şi anume că în viaţa socială un mare salt înainte se îmbină cu o nemaipomenită timiditate în faţa celor mai mărunte schimbări.

Acest lucru este şi explicabil, pentru că cei mai îndrăzneţi paşi înainte ţineau de un domeniu care de foarte multă vreme constituia un apanaj al teoriei, de un domeniu care era cultivat mai ales, şi aproape chiar exclusiv, pe plan teoretic. Dezgustat de odioasa realitate birocratică, rusul îşi răcorea inima la el acasă, refugiindu-se în construcţii teoretice extrem de îndrăzneţe, şi de aceea aceste construcţii teoretice extrem de îndrăzneţe căpătau la noi un caracter cu totul unilateral. La noi îndrăzneala teoretică în construcţii generale convieţuia în bună înţelegere cu o uimitoare timiditate în faţa celei mai neînsemnate reforme cancelariste. Ideea unei grandioase revoluţii agrare de importanţă mondială, bunăoară, era elaborată cu o îndrăzneală necunoscută în alte ţări, dar în acelaşi timp lipsea fantezia necesară pentru o oarecare reformă cancelaristă de mîna a zecea ; lipsea fantezia sau lipsea răbdarea de a aplica, în această reformă, aceleaşi principii generale care dădeau rezultate atît de „strălucite" cînd erau aplicate la probleme de ordin general.

De aceea realitatea noastră de astăzi întruneşte în sine, într-o măsură uimitoare, trăsături de o îndrăzneală extra-

www.dacoromanica.ro

ordinară cu o timiditate de gîndire în fața unor schimbări din cele mai neînsemnate.

Cred că nici nu s-a întîmplat să fie altfel în vreo revoluție cu adevărat mare, fiindcă asemenea revoluții iau naștere din contradicțiile dintre ceea ce e vechi, dintre ceea ce tinde spre îmbunătățirea a ceea ce e vechi, și tendința cea mai abstractă spre ceva nou, care trebuie să fie atît de nou, încît să nu conțină nici un grăunte din ce a existat înainte.

Și cu cît această revoluție este mai radicală, cu atît mai multă vreme vor persista o serie întreagă de contradicții de acest fel.

*
* *

Trăsătura generală a vieții noastre de azi este următoarea : am desființat industria capitalistă, am făcut totul pentru a dărîma din temelie instituțiile medievale, proprietatea funciară moșierească, și pe această bază am creat o țărănime cu gospodărie mică și foarte mică, care merge alături de proletariat, pentru că are încredere în rezultatele acțiunii lui revoluționare. Dar numai cu această încredere nu ne va fi ușor să ne menținem pînă la victoria revoluției socialiste în țările mai dezvoltate, pentru că țărănimea cu gospodărie mică și foarte mică, mai ales în condițiile n.e.p.-ului, rămîne, în virtutea necesității economice, la un nivel de productivitate a muncii extrem de scăzut. Dar și situația internațională a făcut ca Rusia să fie acum aruncată înapoi, ca, în linii generale, productivitatea muncii poporului să fie acum la noi considerabil mai redusă decît înainte de război. Puterile capitaliste din Europa occidentală au făcut, în parte conștient și în parte spontan, tot ce le-a fost cu putință pentru a ne arunca înapoi, pentru a folosi elementele războiului civil din Rusia în scopul de a ne ruina cît mai mult țara. Tocmai o asemenea ieșire din războiul imperialist li se părea, firește, că oferă avantaje considerabile : dacă n-o să răsturnăm regimul revoluționar din Rusia, apoi, în orice caz, o să-i îngreuiem dezvoltarea spre socialism — cam așa judecau aceste puteri și, din punctul lor de vedere, nici nu puteau să judece altfel. Pînă la urmă ele și-au atins

www.dacoromanica.ro

pe jumătate scopul propus. N-au răsturnat noul regim, creat de revoluţie, dar nici nu l-au lăsat să facă numaidecît un pas înainte care să adeverească prezicerile socialiştilor, care să le dea putinţa să dezvolte cu toată rapiditatea forţele de producţie, să amplifice toate acele posibilităţi care în ansamblul lor ar fi alcătuit socialismul, să dovedească limpede, concret, tuturora că în socialism sălăşluiesc forţe uriaşe şi că omenirea a trecut acum la un nou stadiu de dezvoltare, care oferă perspective strălucite.

S-a format acum un asemenea sistem de relaţii internaţionale, încît în Europa unul dintre state — şi anume Germania — este aservit de statele învingătoare. În afară de asta, o serie de state din Apus, şi încă din cele mai vechi, în urma victoriei obţinute de ele s-au văzut puse în condiţii care le permit să folosească această victorie pentru a face claselor asuprite din ţările respective o serie de concesii, care sînt neînsemnate, dar care fac totuşi ca în aceste ţări mişcarea revoluţionară să întîrzie şi totodată creează un simulacru de „pace socială".

În acelaşi timp, o serie întreagă de ţări : Orientul, India, China etc., tocmai ca urmare a recentului război imperialist, s-au văzut definitiv scoase din făgaşul lor. Dezvoltarea lor a fost definitiv îndreptată pe calea generală a capitalismului european. În aceste ţări a început aceeaşi fierbere ca şi în întreaga Europă. Şi acum este limpede pentru toată lumea că ele sînt antrenate într-o dezvoltare care duce în mod inevitabil la o criză a întregului capitalism mondial.

În momentul de faţă ne găsim deci în faţa următoarei probleme : vom izbuti noi, cu producţia noastră ţărănească mică şi foarte mică, cu starea de ruină în care ne aflăm, să ne menţinem pînă cînd ţările capitaliste din Europa occidentală îşi vor desăvîrşi dezvoltarea lor în direcţia socialismului ? Dar ele şi-o desăvîrşesc altfel de cum ne aşteptam noi altădată. Ele şi-o desăvîrşesc nu printr-o „maturizare" uniformă a socialismului în interiorul lor, ci prin exploatarea unora dintre state de către altele, prin exploatarea celui dintîi dintre statele învinse în războiul imperialist îmbinată cu exploatarea întregului Orient. Iar Orientul, pe de altă parte, tocmai în urma acestui prim război imperialist, a pornit definitiv pe făgaşul mişcării revoluţionare şi a fost

www.dacoromanica.ro

definitiv antrenat în orbita generală a mișcării revoluționare mondiale.

Ce tactică se impune pentru țara noastră într-o asemenea situație ? Se impune în mod evident următoarea tactică : să dăm dovadă de cea mai mare prudență, pentru a păstra puterea noastră muncitorească, pentru a menține sub autoritatea și conducerea ei țărănimea noastră cu gospodărie mică și foarte mică. Avem de partea noastră avantajul că întreaga omenire se angajează de pe acum într-o mișcare menită să ducă la o revoluție socialistă mondială. Dar avem de partea noastră dezavantajul că imperialiștii au reușit să scindeze întreaga lume în două lagăre, și această scindare se complică prin faptul că, în momentul de față, Germaniei, țară civilizată cu o dezvoltare capitalistă cu adevărat înaintată, îi este extrem de greu să se redreseze. Toate puterile capitaliste ale așa-zisului Occident lovesc în ea și nu o lasă să se redreseze. Iar pe de altă parte, întregul Orient, cu populația lui muncitoare de sute de milioane, care e exploatată și adusă la ultimul grad de mizerie omenească, este pus în asemenea condiții, că forțele lui fizice și materiale nu suferă absolut nici o comparație cu forțele fizice, materiale și militare ale oricăruia dintre statele mult mai mici din Europa occidentală.

Putem noi să evităm o viitoare ciocnire cu aceste state imperialiste ? Există oare vreo speranță că contradicțiile interne și conflictele dintre statele imperialiste prospere din Occident și statele imperialiste prospere din Orient ne vor oferi pentru a doua oară un răgaz, așa cum s-a întîmplat prima oară, cînd, datorită contradicțiilor existente în lagărul contrarevoluționarilor din Occident și Orient, în lagărul exploatatorilor orientali și occidentali, în lagărul Japoniei și Americii, campania contrarevoluției vest-europene, care era menită să sprijine contrarevoluția rusă, a eșuat ?

La această întrebare, mi se pare mie, trebuie să se răspundă în sensul că aici soluția depinde de prea mulți factori, iar deznodămîntul luptei, privită în ansamblu, poate fi prevăzut numai pornindu-se de la considerentul că, în ultimă instanță, imensa majoritate a populației globului pămîntesc este instruită și educată pentru luptă chiar de către capitalism.

www.dacoromanica.ro

Deznodămîntul luptei depinde, în ultimă analiză, de faptul că Rusia, India, China etc. formează imensa majoritate a populaţiei globului pămîntesc. Şi în ultimii ani tocmai această majoritate a populaţiei este antrenată, neobişnuit de repede, în lupta pentru eliberarea ei ; astfel că în acest sens nu poate să existe nici umbră de îndoială asupra deznodămîntului luptei ce se duce pe plan mondial. În acest sens, victoria definitivă a socialismului este absolut şi pe deplin asigurată.

Dar pe noi nu această inevitabilitate a victoriei definitive a socialismului ne interesează. Ne interesează tactica pe care noi, Partidul Comunist din Rusia, noi, Puterea sovietică din Rusia, trebuie s-o urmăm pentru a împiedica statele contrarevoluţionare din Europa occidentală să ne strivească. Pentru a asigura existenţa noastră pînă la viitoarea ciocnire militară între Occidentul imperialist contrarevoluţionar şi Orientul revoluţionar şi naţionalist, între statele cele mai civilizate din lume şi statele care se află într-o stare de înapoiere orientală, dar care constituie majoritatea, trebuie ca această majoritate să aibă timp să se civilizeze. Nici noi n-am ajuns la un grad de civilizaţie destul de înalt ca să putem trece de-a dreptul la socialism, cu toate că avem premisele politice necesare. Trebuie să urmăm această tactică sau să adoptăm, pentru salvarea noastră, următoarea politică.

Trebuie să ne străduim să construim un stat în care muncitorii să-şi păstreze rolul conducător faţă de ţărănime, să-şi menţină încrederea ei şi, printr-o strictă economie, să elimine din toate raporturile lor sociale orice urmă de risipă.

Trebuie să reducem aparatul nostru de stat realizînd maximum de economii. Trebuie să facem să dispară din el orice urmă din risipa ce i-a fost lăsată ca moştenire, într-o măsură atît de mare, de Rusia ţaristă, de aparatul ei birocratic-capitalist.

Nu înseamnă, oare, că introducem în felul acesta domnia spiritului mărginit ţărănesc ?

Nu. Dacă vom menţine pentru clasa muncitoare rolul ei de conducător al ţărănimii, vom putea, cu preţul unor economii extrem de severe în gospodăria statului nostru, să facem în aşa fel ca orice economii, oricît de mici, să fie fo-

www.dacoromanica.ro

losite pentru dezvoltarea marii noastre industrii mecanizate, pentru dezvoltarea electrificării, a extracţiei de turbă pe cale hidraulică, pentru terminarea construirii Volhovstroiului etc.

În asemenea măsuri, şi numai în ele, ne punem noi speranţa. Numai în acest caz vom fi în stare să trecem — ca să vorbesc la figurat — de pe un cal pe altul, şi anume de pe calul costeliv al ţăranului, al mujicului, de pe calul economiilor prevăzute pentru o ţară agricolă ruinată, pe calul pe care-l caută, şi nu poate să nu-l caute, pentru sine proletariatul, pe calul marii industrii mecanizate, al electrificării, al Volhovstroiului etc.

Iată cum se îmbină, în gîndirea mea, planul general al muncii noastre, al politicii noastre, al tacticii noastre, al strategiei noastre cu sarcinile Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti reorganizate. Iată în ce constă, pentru mine, justificarea grijii excepţionale, a atenţiei excepţionale pe care trebuie s-o acordăm Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti, ridicînd-o la o înălţime excepţională şi asigurîndu-i o conducere care să se bucure de aceleaşi drepturi ca şi Comitetul Central ş.a.m.d.

Această justificare constă în aceea că numai printr-o curăţire cît mai radicală a aparatului nostru, printr-o cît mai mare reducere a tot ce nu este absolut necesar în acest aparat, vom fi în stare să ne menţinem în mod sigur. Şi vom fi în stare să ne menţinem nu la nivelul unei ţări cu mică producţie ţărănească, nu la nivelul acestei mărginiri generale, ci la un nivel care să se ridice neîncetat, tot mai sus şi mai sus, spre marea industrie mecanizată.

Iată ce sarcini înalte întrevăd eu pentru Inspecţia noastră muncitorească-ţărănească. Iată de ce schiţez eu pentru ea planul fuzionării unui înalt organ de partid, care se bucură de mare autoritate, cu un „obişnuit" comisariat al poporului.

2 martie 1923

„Pravda" nr. 49 din 4 martie 1923
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul consemnat de secretara (un exemplar dactilografiat), confruntat cu textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PREGĂTITOARE

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C.(b) DIN RUSIA

1

PLANURILE RAPORTULUI POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA*

1

Însemnări pentru planul raportului politic la congres.

Toată expunerea trebuie făcută în așa fel, încît să ducă la 3 concluzii principale.

1 (A) Genova. Vom ști să ne apărăm interesele.
Nu sîntem bătuți — și nu vor reuși să ne bată, nici să ne tragă pe sfoară.

2 (B) Internaționala Comunistă. Consecință, concluzie, rezultat al cuceririlor de importanță istorică mondială ale marii revoluții ruse
α: democrația burgheză; gunoiul acumulat timp de 400 de ani a fost curățat în 4 ani
β: ieșirea (pe cale revoluționară) din războiul imperialist, reacționar
γ: tipul sovietic de stat (prima locomotivă e nereușită !).

3 (C) acum avem răgaz pentru munca *de zi cu zi.*
Comuniștii cu munci de răspundere din primele rînduri să treacă în rîndurile din spate!
Simplul vînzător de prăvălie să iasă în față!
Ritm lent.
Chestiuni mărunte.
Activitate culturală și economică.

Dulceaga pălăvrăgeală comunistă (de care ți se face lehamite) și adevărul de clasă al lui Ustrealov.

Nu știm să gospodărim: vînzătorul de prăvălie versus** comunistul cu muncă de răspundere; un exemplu (bazinul Donețului și Peatakov).

* Vezi volumul de față, p. 75–124. — *Nota red.*
** — în comparație cu. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

În anul la care se referă raportul (1921—1922), în domeniul n.e.p.-ului mai mult am fost nevoiți să ne apărăm de atacuri decît să atacăm. „Unul bătut face cît doi nebătuți...“

2

Rezultatele politicii promovate în acest an; învățămintele care decurg din politica promovată în acest an — iată tema.

În ordine cronologică: 1) n.e.p.-ul; 2) Internaționala Comunistă; 3) Genova.

În ordine inversă:

Despre *Genova* — nil novi* după cuvîntarea mea de la 6. III** și după cuvîntările tov. Trotki, pe care le cunoaște toată lumea.

Despre *Internaționala Comunistă* — tema tov. Zinoviev? Să renunț la acest punct?

N.e.p.-ul:

Apreciere generală asupra lui. Încă în 1918 s-a făcut***...

Noțiunea de „*capitalism de stat*“...

Primul an. N-a fost decît un început. (Foametea și altele.)

Adaptare la țărănime în sensul înlesnirii *trecerii*, în sensul unei *apropieri*.

Încetarea retragerii.

Suficient pentru victoria socialismului.

Problema nivelului de cultură.

Criza financiară, impozitele *(bugetul și Larin...?)*[215]

Ustrealov.

Priceperea de a face comerț și priceperea de a conduce...

Todorski, citat din lucrarea lui.

---

* — nimic nou. — *Nota trad.*

** Vezi volumul de față, p. 1—17. — *Nota red.*

*** Vezi *V.I.Lenin.* Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 308—331. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vînzătorii de prăvălie *versus* comuniștii.
Omul care a dat dovadă de exces de zel administrativ...[216]

Finalul:

Care „verigă a lanțului"? 1918 — Sovietele. 1919—1920 — riposta.
1921 — începutul construcției. Foametea.
1922: *d i s c r e p a n ț a* (prăpastia) dintre imensitatea sarcinilor și sărăcia materială și culturală. A astupa această prăpastie.

Completări

Completare la raport:
măsuri practice urgente:
Țiurupa „întinerit"
+
Rîkov: 1) E bun la ceva și Wilhelm prin chirurgul său.
2) partea rea au tăiat-o și au lăsat-o în societatea capitalistă, iar partea bună au retrimis-o în Rusia socialistă.
3) debarasat de „micul" exces de colegialism din C.E.S., Rîkov s-a dovedit a fi un șef capabil în calitate de comisar extraordinar al aprovizionării.

Să încetăm retragerea:
Nouă ne ajunge (pentru a asigura victoria socialismului) ceea ce „a ocupat" statul proletar *minus* ceea ce s-a cedat deja **n.e.p.-ului.**
Succesul e asigurat **dacă** există în suficientă măsură? ce? **cultură!!!**

Ustrealov în „*S m e n a V e h*" ca admirabil antidot împotriva „dulcegei pălăvrăgeli comuniste".

www.dacoromanica.ro

Nu e rău fără bine: am tot stat în concediu de boală și timp de o jumătate de an (în 1921 și 1922) am privit „ca spectator“[217].

N.B. Corespondența cu Țiurupa de la sfîrșitul lunii ianuarie 1922 cu privire la noua organizare a muncii.

Ca urmare: ușurarea activității *Biroului Politic*, despovărarea lui de probleme mărunte, ridicarea prestigiului său și a capacității sale de lucru (exemplu: comisia Trotki pentru Direcția generală a hîrtiei. Trebuie extinsă crearea unor asemenea comisii).

3

De menționat că, fiind bolnav, mă voi rezuma la lucrurile esențiale și voi fi cît se poate de scurt. Dacă va fi nevoie, completările vor fi făcute de altcineva.

1. Despre *Genova* se va repeta cele spuse la 6.III.
2. Despre ***n.e.p.*** Două teze principale: (a) **e mai comod** pentru țărani ca fază de tranziție la socialism, e pentru ei ceva obișnuit; **singura** cale posibilă în condiții cînd marea industrie e la pămînt.

N.e.p.-ul =
(1) verificarea „*alianței*“ cu economia țărănească.
(2) verificarea întrecerii cu capitalismul (atît cu cel comercial, cît și cu cel industrial) (atît cu cel rus, cît și cu cel străin)*.

* Aceste puncte au fost adăugate de V.I. Lenin ulterior. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3. (b) „Capitalism de stat". Noțiunea scolastică? Nu. Nu e cel care a existat în timpul *capitalismului;* e nevoie de o noțiune *n o u ă*, căci avem de-a face cu un fenomen nou. Statul = clasa muncitoare, avangarda ei, forța ei organizatorică și culturală concentrată.
4. Încetarea retragerii (s-a spus deja la 6. III. 1922) — în numele C.C.*
   Terenul a fost sondat; începutul a fost făcut; societățile mixte au fost lansate. Dacă retragerea a luat sfîrșit, ce trebuie să facem um im Bilde zu bleiben**? *Să regrupăm forțele;* să pregătim (pe plan economic) *ofensiva* (asupra capitalului privat).
5. Evoluție sau tactică? Ustrealov în **„Smena Veh"**. Ceva mai bun decît „dulceaga pălăvrăgeală comunistă".
6. Cine pe cine va învinge? Ce ne lipsește? Nivelul necesar de cultură. Priceperea de a conduce (inclusiv aceea de a face comerț de stat).
7. Todorski (încă în 1918, pînă și la Vesiegonsk!): cu mîinile cui să construim comunismul? { învingătorul și învinsul: nivelul necesar de cultură***. }
8. Lipsă de pricepere de a conduce: „noi știm" că nu ne pricepem = începutul cunoașterii. Două exemple.
9. (a) Cum a luptat Cooperativa de consum din Moscova împotriva birocratismului Comisariatului poporului pentru comerțul exterior?

* Vezi volumul de față, p. 8 17. — *Nota red.*
** — ca să păstrăm perspectiva. — *Nota trad.*
*** Aceste cuvinte au fost adăugate de V.I. Lenin ulterior. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ce a lipsit aici?
Nivelul necesar de cultură.

A se adăuga: *b u g e t u l* (Larin) **neapărat: trusturile de stat** (rolul comuniștilor).

10. (b) Cum un comunist înzestrat a dat dovadă de „exces de zel administrativ".

dar aici? Priceperea de a îmbina administrarea cu politica.

11. Concluzia ce se poate trage din considerațiile și exemplele *t i p i c e* de mai sus: Dispunem de suficiente mijloace *e c o n o m i c e ș i p o l i t i c e* pentru construirea **fundamentului** societății socialiste. Ce lipsește? Nivelul necesar de cultură, priceperea.

12. Cf. aprecierea menșevico-albgardistă.
(α) democrație burgheză? Da! dar voi?
(β) ieșirea din război. (Dar acum?)
(γ) Statul sovietic. *P r i m a mașină cu abur.*

(în 4 ani gunoiul acumulat în 400 de ani)

Trei mari lucruri au fost realizate și cucerite definitiv.
Al patrulea și principalul: **fundamentul economiei socialiste**? *N u e x i s t ă î n c ă.* Să refacem încă și încă o dată, să ducem la capăt treaba începută.

13. De care „verigă a lanțului" să ne prindem acum?
1917 — ieșirea din război
1918 — Constituția sovietică versus Constituanta.
1919 și 1920 — riposta
1921 — retragerea (n.e.p.-ul) în ordine*
1922 — *o a l t ă i n t e r v e n ț i e?* **Criză financiară**? Răgaz?
verificarea oamenilor, controlul executării efective.

* Cuvintele „în ordine" au fost adăugate de V.I. Lenin ulterior. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Переписать поскорее в 4-5 экз. (мне) Чтоб.; Рек.; отдельно Сталину для ц. Петро)

Постановление

О работе замов (замест. зав. отделами ЦК и СНК).

I. Объем и основные задания замов.

1. Основная работа замов, за которую они специально отвечают и которой должно быть подчинено все остальное, состоит в проверке фактического исполнения декретов, законов и постановлений; в сокращении штатов совучреждений, в надзоре за упорядочением и упрощением делопроизводства в них; в борьбе с бюрократизмом и волокитой.

Ее дальнейшее является детализацией этого основного задания или частным дополнением к нему.

На замов возлагается: строжку прокуратуры

2. — Наблюдение за тем, чтоб ~~[illegible]~~ рассмотрение советских вопросов в других учреждениях, как советских, так и партийных (кредитную Вснка, полит- и оргбюро ЦК РКП. — и т. д. без всякого изъятия) происходило не иначе как с ведома и участия замов.

3. — Разгрузка СНКа и СТО в максимальной степени от мелочных вопросов, разрешение которых должно происходить частью (в преимущественно) в порядке ведомственного управления, частью (именно в ведущих ведомствах и исключительно в сложных случаях) непосредственными распоряжениями замов.

www.dacoromanica.ro

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.)". — 11 aprilie 1922

www.dacoromanica.ro

Miezul problemei: *prăpastia* dintre măreția istorică a sarcinilor trasate și a căror îndeplinire începe deja,

și sărăcia materială și *culturală*.

14. În fruntea maselor (altfel sîntem cu toții ca o picătură în mare).

Masele vor găsi acum că tocmai munca economică și culturală trebuie să stea în centrul preocupărilor lor.

Într-un moment revoluționar noi am făcut maximum.

Într-un scurt interval nerevoluționar trebuie să știm să desfășurăm activitate culturală.

15. Să nu se facă abuz de decrete (*„faza propagandei prin decrete“* **a trecut**), de reorganizări etc. etc. O modestă muncă culturală, cultural-economică. **Controlul executării!!!**

Completări: 1. C.C.P. și *C.M.A.* Vicepreședinții.
2. Partidul versus *munca în aparatul de stat*
3. C.E.C. din Rusia. Proiectul de directivă va fi prezentat.

N. B. îndeosebi *Comisiile economice regionale**

4

Planul cuvîntării pentru 27. III. 1922

1. Despre *Genova* — o scurtă repetare a celor spuse la 6. III. 1922.

(+ Componența delegației a fost stabilită. — Directivele au fost de mai multe ori discutate în mod amănunțit. — *„Sîntem gata“*.)

* Cuvintele: „*N. B.* îndeosebi *Comisiile economice regionale*“ au fost adăugate de V.I. Lenin ulterior. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

2. *N. e. p.-ul.* Principalele puncte ale acestei „probleme“:
(a) Verificarea „alianței“ cu economia țărănească.

3. (b) Verificarea se face prin întrecerea dintre întreprinderile de stat **și** cele capitaliste (atît *comerciale* cît și *industriale;* atît *ruse* cît și *străine).*

4. (c) „Capitalism de stat“. Semnificația scolastică *versus* semnificația revoluționară și practică a acestui cuvînt.

((Capitalism *de stat*. Statul sîntem „**noi**“.))

5. (d) Încetarea retragerii. Nu în sensul: „ne-am însușit deja cunoștințele necesare“, ci în sensul: nu fi nervos, nu inventa, ci străduiește-te să înveți în *condițiile date;* „regruparea forțelor și pregătirea“ = lozinca la ordinea zilei. Pregătirea ofensivei *asupra capitalului privat* = lozinca.

Terenul a fost sondat. *Societățile mixte.*

6. „Evoluție sau tactică“? Ustrealov în „Smena Veh“: ceva mai folositor decît „dulceaga pălăvrăgeală comunistă“.

7. Cine pe cine va învinge? Ce ne lipsește? Nivelul necesar de cultură, *priceperea de a conduce* (inclusiv priceperea de a face comerț de stat).

www.dacoromanica.ro

8. *Todorski, p. 62, a se sublinia.* Încă în X.1918! (Cf. învingătorul și învinsul: cine are un nivel de cultură mai înalt? 4700 de comuniști cu munci de răspundere la Moscova și birocrația moscovită.)

Două exemple *tipice*:

9. Exemplul nr. 1: *Cooperativa de consum din Moscova* a avut de luptat împotriva birocratismului *Comisariatului poporului pentru comerțul exterior.* „Copie după vaca albă". Ce le lipsea „lor" (cu excepția lui Krasin și a lui Kamenev)? *Nivelul necesar de cultură.*

(Materiale în legătură cu „afacerea" C.C.M. contra C.P.C.E.)

10. Exemplul nr. 2: Cum s-a făcut „el" (și nu numai „el") vinovat de *exces de zel administrativ?* (în bazinul Donețului). (Aici a fost o *insuficientă* pricepere de a conduce + o anumită greșeală *politică.*)

11. „Trusturile de stat": un exemplu... pentru anul viitor! (rolul comuniștilor: *necorespunzători!*)

12. Concluzia: dispunem de suficiente mijloace pentru a învinge în **n.e.p.**: atît mijloace politice, cît și mijloace economice. Ne lipsește *„numai" nivelul necesar de cultură!*

13. Albgardiștii (inclusiv *menșevicii* și *eserii* et Co.) văd în asta *ceva* care ar fi în folosul lor! Zadarnice iluzii!

www.dacoromanica.ro

O scurtă trecere în revistă a cuceririlor definitive și a celor în curs de realizare este cît se poate de utilă:

(α). Revoluție burghezo-democratică, spun „ei"! Împotriva lor (gunoiul acumulat în 400 de ani a fost curățat în 4 ani!).

(β). ieșirea din război: ieșire *revoluționară* dintr-un război reacționar. Dar la ei?

(γ). Statul sovietic. Primul stat de acest gen din lume. Epoca nouă: mai proastă decît *prima locomotivă!!*

Trei cuceriri definitive.

A patra și *cea mai importantă* e în curs de realizare: *fundamentul economiei socialiste*. Să refacem încă și încă o dată.

14. De care „verigă a lanțului" trebuie să ne prindem acum?

1917 — ieșirea din război.

1918 — Statul sovietic versus Constituanta.

1919 și 1920 — riposta dată invaziei.

1921: realizarea unei apropieri economice de țărănime. *Căutarea unei politici economice.*

1922: *Esențialul* îl constituie acum nu instituțiile, nici reorganizările sau emiterea de noi decrete, ci *oamenii* și *controlul executării*. Alegerea oamenilor și controlul executării.

Cu următoarele trei (3) condiții:

(α) Lipsa unei intervenții din afară.
Atitudinea față de menșevici și eseri: *pedeapsa cu moartea* pentru *infracțiuni* politice.

(β) Criza financiară să nu fie prea gravă (să nu fie foarte gravă? curățirea trusturilor de stat).

(γ) Să nu facem *greșeli politice*.

15. „Miezul problemei" (veriga lanțului) = prăpastia dintre măreția sarcinilor trasate și *sărăcia* nu numai materială, ci și *culturală*.

www.dacoromanica.ro

16. Trebuie să fim în fruntea maselor, altfel sîntem ca o picătură în mare.

„*Faza propagandei prin decrete*" *a trecut.* Masele vor înțelege și aprecia **numai** munca practică concretă, *succesul practic* în activitatea economică și culturală.

ΣΣ* = Alegerea oamenilor și controlul executării!

Completări:

1. Partidul versus organele de stat. (Să fie despovărat de probleme mărunte. Să mărim responsabilitatea lucrătorilor din aparatul de stat.)
2. C.E.C. din Rusia? Sesiuni mai lungi. Dezbateri mai amănunțite. Verificare mai migăloasă.
3. C.C.P. și C.M.A.
   Locțiitorii mei (Rîkov și folosul adus de Wilhelm al II-lea),
   corespondența din ianuarie 1922. Controlul executării, întărirea disciplinei, *curățire începînd de sus.*
4. C.C.P. Să-i ridicăm autoritatea, să-l despovărăm de probleme mărunte.
5. C.M.A. Dezvoltarea și extinderea activității *comisiilor economice regionale.*
6. Micul C.C.P. Trebuie și el despovărat de probleme mărunte.

Proiectul de directive (din însărcinarea C.C.) va fi prezentat.

Variantele 1, 2 și 3 ale planului au fost scrise între 21 și 25 martie, varianta 4 — în zilele de 25—26 martie 1922

Publicat pentru prima oară: variantele 1, 2 și 3 — în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII, varianta 4 — în 1926, în revista „Bolșevik" nr. 4

Se tipărește după manuscris

---

* — În concluzie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

2

ÎNSEMNĂRI FĂCUTE ÎN ŞEDINŢA DIN 2 APRILIE A CONGRESULUI

Sedoi:

α) ...Contradicţii, situaţie anormală, inconsecvenţă...
β) „*maximum de încredere*“ şi !!?

---

1) Netemeinicia acuzaţiei aduse Comitetului Central că ar persecuta fosta *Opoziţie muncitorească*
2) refuzul de a participa la munca pozitivă
3) concentrarea atenţiei asupra jocului de-a opoziţia
4) comportarea la congresul metalurgiştilor
5) idem — după congres
6) se observă oare în rîndurile fostei *Opoziţii muncitoreşti* o sciziune care să determine partidul să facă distincţie între o majoritate care, cu toată deosebirea de vederi, activează loial în partid şi o minoritate (poate chiar şi infimă) care se comportă vădit neloial.

Scris la 2 aprilie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNTOCMIREA HOTĂRÎRII REFERITOARE LA MUNCA VICEPREȘEDINȚILOR (CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ȘI CONSILIULUI MUNCII ȘI APĂRĂRII)*

1

PLANURILE HOTĂRÎRII

4. IV. 1922.

Cu privire la vicepreşedinţii C. C. P.

1) $^{9}/_{10}$ din timp să consacre departamentelor economice.
$^{1}/_{10}$ — celorlalte departamente.
Pe primul plan finanţele.

2) Principalul — controlul executării.

3) Aparatul — secretarii generali.
Să nu fie mărit peste măsură.
Minimum.
Aparatul + I.M.Ț.

4) Controlul asupra lucrătorilor din veriga de jos (și reorganizarea celulelor comuniste?)

5) O nouă repartizare a comuniștilor în cadrul instituțiilor de stat, astfel încît ei să nu se piardă printre ceilalți lucrători, să nu fie simpli pioni, ci să dețină posturi care să le dea posibilitatea *de a demasca elementele necinstite* și *de a accelera* mersul lucrărilor.

6) Lectura ziarului „*Ekonomiceskaia Jizn*" este obligatorie pentru ambii vicepreședinți.
El trebuie transformat într-un *organ* de conducere economică, de verificare a prezentării dărilor de seamă etc. #

* Vezi volumul de față, p. 162–171. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

7) *Direcția centrală de statistică* să fie transformată din organ academic într-un organ care să ajute în munca de conducere.

(N.B.: **Peșehonov**)

8) Întregul aparat al Comisariatului poporului pentru comerțul interior și al Uniunii centrale a cooperativelor de consum să fie trecut la un sistem procentual de retribuire, în funcție de volumul operațiilor comerciale și de mărimea beneficiului

Sistemul premial

9) *Curățirea trusturilor de stat și anchetarea* severă *a neregulilor comise de ele.* — O comisie + Comisiile economice guberniale

10) *Comisariatul poporului pentru comerțul interior?* — C.P.C.I.? C.E.S.

11) Comisiile economice guberniale: chemarea lucrătorilor? dări de seamă?

+ *deplasări pe teren*
+ reducerea statului de funcțiuni
+ reglementarea judicioasă și simplificarea lucrărilor de birou.

(12) Citirea dărilor de seamă ale Comisiilor economice guberniale?

(13) Înregistrarea stenografică a activității vicepreședinților.

Capitolul III (p. 3).

www.dacoromanica.ro

Despre activitatea vicepreşedinţilor

La Ţiurupa — 4 capitole: I. sarcinile (I, 1—11)
II. sistemul de lucru (II, 1—6)
III. contactul (III, 1—4)
IV. repartizarea muncii (IV, 1—2, *a—e)*

(V) + probleme speciale.

Trei capitole:

A) Sarcini generale.

B) Repartizarea comisariatelor poporului.

C) Probleme speciale (Comisariatul poporului pentru comerțul **interior**; *dările de seamă).*

La Ţiurupa:

1. Controlul muncii efective.
2. Controlul executării.
3. Comisarii poporului şi anumiţi alţi conducători de instituţii trebuie constrînşi să conducă în mod de sine stătător şi pe propria lor răspundere.
4. Instaurarea responsabilităţii individuale.
5. Supravegherea riguroasă şi permanentă a lucrătorilor
6. Cunoaşterea *personală* a lucrătorilor.

42. 31 bis.

7. Combaterea birocratismului şi a tărăgănelii.
8. Despovărarea C.C.P. şi a C.M.A. de problemele mărunte.
9. Este necesar ca Micul C.C.P. şi *şedinţele operative* ale C.M.A. să nu-şi extindă activitatea.

www.dacoromanica.ro

10. Departamentele deosebit de importante vor fi declarate instituții cu sarcini de șoc.
11. Desemnarea principalelor direcții care vor fi supuse unei supravegheri speciale. Ad *4 0*.

(II) 12. Vicepreședinții se debarasează de chestiuni mărunte.
13. Idem — de comisii.
14. Tind să desființeze comisiile.
15. Se debarasează de orice participare personală la activitatea comisiilor.
16. Folosesc aparatul **I.M.Ț.** și al *Secretariatului general*.
17. Pedepse — sancțiuni administrative și trimiterea în fața justiției (procese demonstrative).

(III) 18. Își comunică unul altuia copii (după textul stenografiat al dispozițiilor date).
19. Idem extrase din rapoarte.
20. Se consultă reciproc.
21. Caută să evite încălcările reciproce de atribuții.

(IV) 22. Prezidează pe rînd, cîte o săptămînă fiecare.
23. Își repartizează comisariatele.
24. — nu pentru o perioadă îndelungată.
25. — atît cele economice, cît și cele neeconomice.
26. — fracționarea comisariatelor poporului.
27. — aprobarea lui Lenin.
28. — Consiliul economic superior și Comisariatul poporului pentru aprovizionare.
29. Micul C.C.P.
30. Secretariatul general al *C.C.P.*
31. Comisiile economice regionale.
31 bis. Chemarea lucrătorilor.

www.dacoromanica.ro

32. Legătura cu *instituțiile* de stat.

Capitolul V:

(V) 33. $^{9}/_{10}$ pentru comisariatele economice.

34. Din care $^{9}/_{10}$ pentru *finanțe*.

[**34 bis**: *Comisariatul poporului pentru căile de comunicație.*]

35. „Ekonomiceskaia Jizn".

36. Direcția centrală de statistică.

37. Comerțul. %%.
(Comerțul exterior.
Cooperația.)

38. *Comerțul interior.*

39. Trusturile de stat.

40. Secții model (lucrările de birou).

N.B. 41. Reducerea statului de funcțiuni.

ad 6. 42. Lucrătorii din veriga de jos.

43. Deplasări.

44. O nouă repartizare a comuniștilor în instituțiile de stat.

45. *Dările de seamă și citirea lor.*

I. Principalul:

1. Controlul executării efective 1 și 2; reducerea statului de funcțiuni; combaterea birocratismului și a tărăgănelii 7.
2. Examinarea în alte instanțe a problemelor referitoare la instituțiile de stat 32 la *Rîkov.*
3. Despovărarea *C.C.P.* și a *C.M.A.* de probleme mărunte §8.

www.dacoromanica.ro

4. Idem Micul C.C.P. și ședințele operative ale C.M.A. [§ 9].
5. Comisarii poporului și anumiți alți conducători de instituții trebuie constrînși să conducă în mod de sine stătător și pe propria lor răspundere [§ 3].
6. Instaurarea responsabilității individuale [4].

   (supravegherea riguroasă și concretă: [5]).
7. Cunoașterea personală a lucrătorilor din *veriga de jos*. Deplasări.

   [6 + 42 + 31 bis + 43]
8. [§ 10]: Departamentele sau secțiile deosebit de importante vor fi declarate instituții cu sarcini de șoc („momentul") (sau *supravegherea specială).*

   II.
9. $^{9}/_{10}$ pentru comisariatele economice [33].
10. Din care $^{9}/_{10}$ pentru finanțe [34].
10. Deosebit de important — Comisariatul poporului pentru căile de comunicație* [34 bis].
11. *Sistemul premial* [37]. Comisariatul poporului pentru comerțul interior și Uniunea centrală a cooperativelor de consum (peste tot? sistemul premial?)
12. Departamentul comerțului interior [38].
13. Trusturile de stat [39].
14. 2—4 secții model [40, 41]

    reducerea statului de funcțiuni
    norme privind alcătuirea lor
    recompensarea pe măsura reducerii?

* În manuscris, acest punct a fost tăiat de Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

15. O nouă repartizare a comuniștilor în instituțiile de stat [44].
16. Dările de seamă ale comisiilor economice [45].
17. „Ekonomiceskaia Jizn“ [35].
18. Direcția centrală de statistică 36.

III. *Sistemul de lucru.*

19. [12] Debarasare de chestiuni mărunte și de *întrevederi* de prisos.
20. idem de comisii [13]
21. desființarea comisiilor [14]
22. debarasare de orice participare personală la activitatea comisiilor [15].
23. Aparatul *I.M.Ț.*
    și al Secretariatului general (minimum) [16].
24. Pedepse — sancțiuni administrative și trimiterea în fața justiției [17].

IV. *Contactul.*

25. Comunicări de copii și stenografierea dispozițiilor date [18]*
26. Idem extrase din rapoarte 19.
27. Se consultă reciproc [20]
28. Caută să evite încălcările reciproce de atribuții [21] *.

---

* Acest punct a fost tăiat de V.I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

V.

29. La *C.C.P.* prezidează Țiurupa,
la C.M.A. — *Rîkov.*

30. Semnarea dispozițiilor telefonice.

31. Repartizarea departamentelor
sub raportul supravegherii **aparatului**
și al controlului executării.

Publicat pentru prima oară în 1928. în „Culegeri din Lenin", vol. VIII

Se tipărește după manuscris

2

PRINCIPALELE CAPITOLE ALE HOTĂRÎRII

Capitolele:

I. Sarcinile generale și fundamentale ale vicepreședinților.

II. Probleme speciale privind munca vicepreședinților.

III. Sistemul de lucru. Aparatul.

IV. Contactul dintre vicepreședinți.

V. Repartizarea muncii între vicepreședinți.

Scris nu mai tîrziu de 11 aprilie 1922

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

TEZELE SCRISORII „DESPRE «DUBLA» SUBORDONARE ŞI DESPRE LEGALITATE"*

(a) (b)

Dubla subordonare și supravegherea respectării legalității.

Împotriva centralismului birocratic? — pentru independența indispensabilă a organelor locale? — împotriva atitudinii arogante față de lucrătorii comitetelor executive guberniale?

Ce este arogant în ideea că legalitatea nu poate fi una la Kaluga și alta la Kazan?

Dubla subordonare trebuie să fie acolo unde se cuvine să fie luate în considerare anumite deosebiri:

agricultura în gubernia Kaluga prezintă deosebiri față de cea din gubernia Kazan; idem industria, *întreaga* operă de administrare. Legalitatea însă trebuie să fie una și aceeași. Altminteri nu poate să existe nici viață civilizată, nici conștiință politică.

Legalitate unică — conducere administrativă locală — și *instanțe judecătorești locale*. Procuratura nu are atribuții administrative și nu decide în nici o problemă**.

Ea veghează asupra respectării legalității: nu suspendă executarea hotărîrilor Comitetului executiv gubernial și nu apreciază oportunitatea lor (cum face Inspecția muncitorească-țărănească), ci se limitează exclusiv la apărarea legalității unice.

De aceea hotărîrea comisiei C.E.C. constituie o gravă eroare principială — și o aplicare profund greșită a principiului dublei subordonări.

* Vezi volumul de față, p. 212–216. — *Nota red.*
** În manuscris, primele șase alineate sînt tăiate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Se mai pune apoi și problema influențelor locale.

Oceanul ilegalității și răul influențelor locale. Exemplu: curățirea rîndurilor partidului. Se poate oare nega acest lucru sau să se vadă în el o atitudine de aroganță față de lucrătorii comitetelor executive guberniale?

10 sau 100 de membri de partid capabili să lupte împotriva influenței locale?

(αα) Biroul Organizatoric + Biroul Politic + *Comisia Centrală de Control*
Organe centrale = procurorul general + Tribunalul Suprem + Comisariatul poporului pentru justiție
+ (αα)

A ΣΣ = birocrația locală, cu influențele locale = barieră de netrecut între poporul muncitor și puterea de stat!

B un minimum de legalitate și ordine de drept e același peste tot, și nu diferă de la o localitate la alta.

Scris nu mai tîrziu de 20 mai 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA SESIUNEA A IV-A A C.E.C. DIN RUSIA ÎN CEA DE-A IX-A LEGISLATURĂ*

1) *Vladivostokul*: Republica Extremului Orient
imperialismul japonez
războiul și diplomația.

2) Codul muncii. Puțin? *Productivitatea muncii.*
Nivelul de cultură.

3) Codul agrar: consfințire și perfecționare, acumulare de experiență.

4) și 5) Codul civil și legea de organizare judecătorească (idem N.B.).

6) cu privire la *sovietele locale*,
la comitetele executive guberniale etc. { baza întregii / noastre constituții }

Nu voi continua la fel de sistematic această trecere în revistă a activității dv., deoarece cred că am atins chestiunile principale.

Numai despre *a p a r a t u l n o s t r u d e s t a t.*

Recensămîntul recent (1 octombrie 1922) — *2 4 3* de mii față de *2 3 1* de mii (28 august 1920)**.

Învățătura, î m b u n ă t ă ț i r e a aparatului, ridicarea nivelului de cultură.

Scris în jurul datei de 25 octombrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1945. în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

---

* Vezi volumul de față, p. 265–271. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 508. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA STABILIZAREA RUBLEI[218]

1) S-a menținut timp de aproape 6 luni (din mai pînă la jumătatea lunii octombrie)
#
stabilizare relativă (succesul denotă eficiența muncii noastre)
2) va fi mai greu în viitoarele 6 luni, speranța în *impozite. (Va fi, poate, mai bine decît în anul trecut) ((X. XI.))*
3) la Banca de stat sînt *20* de milioane de ruble-aur pentru asigurarea bonurilor
un sprijin pentru industrie
α)
β) pentru comerțul exterior

---

interesul general al întregii economii naționale plus cel al industriei

Scris la sfîrșitul lunii octombrie — începutul lunii noiembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

PLANURILE RAPORTULUI „CINCI ANI DE REVOLUȚIE RUSĂ ȘI PERSPECTIVELE REVOLUȚIEI MONDIALE", PREZENTAT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE*

1

1. Nu mă prezint ca raportor, ci îmi propun să fac doar *o scurtă introducere* la dezbateri (boala etc.).

2. Tema: *N.e.p.-ul* a fost sau nu confirmat de experiență? pentru (experiență) sau împotrivă?

3. Problema „capitalismului de stat" a fost atinsă încă în 1918.

4. Citat din broșură[219]. | *Seite 5.* | || | „Capitalismul de stat ar însemna un progres". |

5. Citat: „5 elemente" ale economiei Rusiei.
6. Citat: care element precumpănește?

7. Care este planul sau ideea sau esența *n.e.p.-ului?*
   α) păstrarea pământului în mîinile statului
   β) *idem* în ce privește toate posturile-cheie din sfera *mijloacelor de producție* (**transporturile** etc.)
   γ) libertatea comerțului în domeniul micii producții
   δ) capitalism de stat în sensul atragerii *capitalului privat* (plus concesiuni și *societăți mixte).*

* Vezi volumul de față, p. 301–316. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

8. Rezultatul: în *1918* a fost asigurată retragerea.

9. 5 ani singuri; în alte țări nu e încă
revoluție;
războiul și foametea. Să pierim?

10. *Să ne retragem* puțin. Ne-am retras. *Rezultatul?*

11. Din primăvara anului 1921 pînă în toamna anului 1922. Care sînt rezultatele?

12. *Rubla.* Stabilizarea ei $<$ 3 luni 1921
$>$ 5 „ 1922

Ne descurcăm singuri, fără ajutor.
(un catralion? Da, dar nu-i greu
să ștergem zerourile.)

13. Țărănimea? *Impozitul în natură (succesul* colectărilor; sute de milioane).

14. Industria ușoară? *Redresare generală!*

15. Industria grea?
situație foarte grea.
În 1921—1922 o cotitură spre mai bine, dar foarte mică *(veniturile Băncii de stat: 20 de milioane de ruble-aur, posibilitatea de a ajuta).*

16. Concluzia: prin urmare, succesul e posibil,
succesul e *real.*
Sistemul nu este arbitrar, nu este confuz,
a fost verificat în practică.
Ne descurcăm singuri, fără ajutor străin.

17. Greutățile sînt *foarte mari și vor mai fi încă timp de cîțiva ani.*

O mulțime de prostii. Da. E un drum nou.
Nici un ajutor, dimpotrivă.
Aparatul e străin.

Prostiile noastre: $2 \times 2 = 5$.
prostiile „lor": $2 \times 2 =$ o lumînare de stearină.

1) Kolceak
2) Pacea de la Versailles

www.dacoromanica.ro

18. De aceea
perspectivele sînt excelente.
Și vor fi și mai favorabile, dacă
următorii cinci ani îi vom consacra **mai ales** învățăturii, atît noi
cît și *Internaționala Comunistă*, căci
prevederile rezoluției cu privire la *structura organizatorică* a partidelor (1921) **nu au fost îndeplinite**
perspectivele
...vor fi și mai favorabile.

Titlul:

„structura organizatorică a partidelor comuniste"
„metodele
lor de acțiune și conținutul activității lor"

Organisatorischer Aufbau der kommunistischen Parteien, Methoden und Inhalt ihrer Arbeit*.

Cuvîntare, în ziua de 13. XI. 1922, la Congresul Internaționalei Comuniste.

Scris înainte de 13 noiembrie 1922

Publicat la 21 ianuarie 1926, în ziarul „Pravda" nr. 17

Se tipărește după manuscris

2

A cincea aniversare a revoluției ruse și perspectivele revoluției mondiale

Cinci ani *(pînă la eliberarea Vladivostokului*, 1922[220])
dictatură
de luptă, *război* și foamete.
Abia acum — construcție pașnică.
„*N. e. p.-ul*".

Țărănimea, atitudinea ei (strîngerea impozitului în natură în 1922) industria, începutul redresării ei

* Începînd de la cuvîntul „Titlul", textul a fost tăiat de V.I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

a) obiecte de consum
b) mijloace de producție (industria grea)

{ Începutul ?? }
{ Greu }

Ura sălbatică
— — — la început (mersul luptei; victoria)
distrugerile — — — acum. Sacrificii impuse de război.

să învățăm | nu se leagă cu cele dinainte? am rămas deocamdată singuri. Nivel scăzut și înainte, plus *sărăcia crîncenă* = două momente de legătură

Cine va conduce?
(țărănimea) burghezia
sau proletariatul?

expulzarea din țară = oarecum un „mijloc de împrăștiere"
două Rusii.

Alte țări[221].

3

1. *Kein Berichterstatter.* (Krankheit).
Nur kurze Einleitung und *nur* über ein *T h e m a*: ob die neue ökonomische Politik *g u t e* Resultate gebracht hat, oder schlechte, oder unbestimmte.
2. War die „neue ökonomische Politik" ganz unvorgesehen, unvorbereitet, oder schon früher vorgesehen?
3. Meine Erklärung aus dem Jahre 1918 || (S. 5) (Erstes Zitat).
4. Zweites Zitat: S. 6: **5 Elemente.** }
5. Welches Element vorherrscht? (Zitat) (*S.* 6.).

www.dacoromanica.ro

6. Also? „Neue ökonomische Politik“ =
   1) *Kommandohöhen* in unseren Händen
   2) Grund und Boden dem Staate
   3) Freiheit der wirtschaftlichen Tätigkeit der Bauern
   4) Grosse Industrie (und grosse Agrikultur) in unseren Händen
   5) Privatkapitalismus — für ihn möglich Konkurrenz gegen *Staatskapitalismus*
   6) Staatskapitalismus so geartet, dass wir das Privatkapital heranziehen zusammen mit *unserem* Kapital.
7. Es war nicht absichtlich gemacht, aber das Resultat dieser Erklärungen war *dies*: **Rückzug gesichert.**

Drei Hauptpunkte praktisch { Staatskapitalismus } =
(1) Freiheit des Handels für den Kleinbesitz
(2) Alle Kommandohöhen (grosse Agrikultur und grosse Industrie) in unseren Händen
(3) Gemischte „Gesellschaften“ = „Garantie des Lernens“.

8. Das Resultat? 1921 Frühling eingeführt „Neue ökonomische Politik“.
   1922 *Ende? Vergleichen wir.*
9. *Der Rubel?* 1921 < *als 3 Monate* stabil
   1922 > *als* **5 Monate** stabil
   (Uberflüssige Nullen zu streichen).
   N.B.
10. Bauernschaft? Schon jetzt ___ Mill. Pud.

www.dacoromanica.ro

11. Leichte Industrie. *Aufschwung* überall.
S c h w e r e I n d u s t r i e:
(1) Lage schwer.
(2) Eine **kleine** Besserung im Vergleich mit 1921.
(3) Mittel (sind) *d a*, um weiter zu helfen *(2 0 M i l l.* Rub. in Gold. Staatsbank).

12. *Monopol des auswärtigen Handels.*

13. ΣΣ = Der erste Erfolg ist *d a.*
Bis jetzt *k e i n e* Schulden
nichts gezahlt
keine irgendwie ernstzunehmenden Konzessionen.

14. Das genügt für mich.
Das neue System *ist* nicht willkürlich
ist nicht Konfusion
ist keine „Erfindung", „Utopie" usw.
ist praktisch *erprobt.*

15. Noch enorme Schwierigkeiten? Absolut richtig?
Noch unzählige Dummheiten? Ganz richtig.
Aber der Charakter, der Typus der Dummheiten?
Unserer? der Gegner?

$2 \times 2 = 5$
2×2 macht *Stearinlicht*

{ 2 Beweise: Koltschak
Versailler Frieden }

16. Eben deshalb Perspektiven der Weltrevolution *ausgezeichnet.*
Noch besser, wenn wir weiter lernen
(das garantiere ich ihnen) ((Staatsapparat **fremder**))
Für Kommunistische Internationale?
Resolution nicht gelesene, nicht zu erfüllende.

N.B. |||| Wenn das gebessert, dann auch in dem Sinne *P e r s p e k t i v e n a u s g e z e i c h n e t.*

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA

1. *Nu mă prezint ca raportor* (boala).
Numai o scurtă introducere și *numai* pe o singură *t e m ă*: dacă noua politică economică a dat rezultate *b u n e* sau rele, sau nedeterminate.
2. A fost oare „noua politică economică" complet neprevăzută, nepregătită, sau a fost prevăzută?
3. Declarația mea din 1918 || (p. 5)
(Primul citat)
4. Al doilea citat: p. 6: **5 elemente.** }
5. Care element precumpănește? (Citat) (p. 6).
6. Prin urmare? „Noua politică economică" =
   1) *posturile-cheie* în mîinile noastre
   2) pămîntul proprietate de stat
   3) libertate de activitate economică pentru țărani
   4) marea industrie (și marea agricultură) în mîinile noastre
   5) capitalismul privat are posibilitatea de a concura cu *c a p i t a l i s m u l d e s t a t*
   6) un capitalism de stat care ne permite să atragem capitalul privat alături de capitalul *n o s t r u*
7. Aceasta nu s-a făcut în mod deliberat, dar rezultatul acestor declarații a fost *u r m ă t o r u l*: **retragerea a fost asigurată.**

Practic, trei puncte principale = Capitalism de stat =
(1) Libertatea comerțului în sfera micii producții.
(2) Toate posturile-cheie (marea agricultură și marea industrie) în mîinile noastre.
(3) „Societățile" mixte = „garanția învățăturii".

www.dacoromanica.ro

8. Rezultatul? În primăvara anului 1921 a fost introdusă „noua politică economică".
La sfîrșitul anului 1922? *Să facem o comparație.*

9. *Rubla?* 1921 < *de 3 luni stabilă*
1922 > de **5 luni** stabilă.
(Zerourile de prisos trebuie șterse).
N.B.

10. Țărănimea? De pe acum milioane de puduri.

11. Industria ușoară. *Redresare* generală.
Industria grea:
(1) Situație grea
(2) **O mică** îmbunătățire în comparație cu 1921
(3) Fonduri pentru a putea ajuta pe viitor *există (20 de milioane* de ruble-aur. Banca de stat).

12. *Monopolul comerțului exterior.*

13. ΣΣ = Primul succes e *incontestabil.*
Pînă în prezent *nici un fel* de datorii
nimic nu s-a plătit
nici un fel de concesiuni cît de cît importante.

14. Pentru mine asta-i suficient.
Noul sistem *nu* este arbitrar
nu este o harababură
nu este o „născocire" sau o „utopie" etc.
a fost verificat în practică.

15. Mai sînt greutăți mari? E întru totul adevărat? Se mai fac o mulțime de prostii? Perfect adevărat.
Dar caracterul, tipul prostiilor? Ale noastre? Ale adversarilor?

www.dacoromanica.ro

2 × 2 = 5
2 × 2 fac *o lumînare de stearină.*
{2 exemple: Kolceak
pacea de la Versailles.}

16. Tocmai de aceea perspectivele revoluției mondiale sînt *excelente.*
Vor fi și mai bune dacă în viitor vom învăța
(asta v-o garantez) ((aparatul de stat e **străin**))
Pentru Internaționala Comunistă?
Rezoluția nu se poate citi, nu poate fi adusă la îndeplinire.

N.B. Dacă această deficiență va fi îndreptată, se va putea spune că și în acest sens *perspectivele* sînt *excelente.*

Scris înainte de 13 noiembrie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959, în revista „Voprosî istorii KPSS" nr. 2

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

CONSPECTUL UNEI CUVÎNTĂRI PENTRU CEL DE-AL X-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA[222]

1. A 5-a aniversare (Vladivostokul).
2. Războiul civil *a sudat* clasa muncitoare cu țărănimea, iar aceasta constituie *chezășia tăriei noastre de nebiruit.*
3. Războiul civil ne-a învățat și ne-a călit (Denikin et. Co. au fost buni *dascăli*; ne-au dat o învățătură temeinică; *cei mai buni lucrători ai noștri au fost cu toții în armată).*

3. *b i s*: ... 3 *b i s* : *d i p l o m a ț i a* (N.B.).

Aparatul e mai ușor de creat.

4. Și foametea din anul trecut am învins-o.
5. Acum ne ocupăm *exclusiv* de *e c o n o m i e*: cum (N.B.) *s ă n e a p r o p i e m* de socialism?
6. Nu altfel decît prin *n.e.p.*
7. *Verificarea timp de un an?*
8. *Finanțele.* Un *m i c pas* înainte.
9. *Kriţman*, 1920 — 16%; 1921 — 50%; 1922 — 60%[223].
10. Dezvoltarea comerțului *i n t e r i o r*
11. — — și a celui exterior.
12. — Societățile mixte: **învățătura.**
13. Industria: industria ușoară *s - a r e d r e s a t,*
14. — — — cea grea e într-o situație *dificilă*, dar nu fără ieșire: un mic pas înainte a fost făcut.

www.dacoromanica.ro

15. *Uniunea centrală a cooperativelor de consum*: importanța ei deosebită.
16. Aparatul de stat în general: **cît se poate de prost**; *sub nivelul culturii burgheze.*
(„ne-am speriat" în XI. 1917); problema care se pune este aceea a *ridicării* **întregului** nivel de cultură, dar aceasta *necesită ani de zile.*
17. Sute de mii de funcționari în aparatul de stat. *Creștere.*

N. B.

18. Recensămîntul din 1922 (X—XI).
19. Rezultatele lui.
20. *Articolul lui Kin*[224].
21. Nu reorganizări, ci *o nouă repartizare*, plus *reducerea* aparatului.
22. *Asta cere mulți ani*: (noi sîntem singuri, păşim în fruntea mişcării, dar ar trebui ca *alte țări să fie în fruntea ei).*
23. Mai rapid (1917—1922)
mai încet (1922—1927??) („lozincă").
24. Patronajul celulelor de la orașe asupra celor de la sate și *viceversa.*

Adeseori: nu aparatul ne aparține nouă, ci noi îi aparținem lui!!

Aprovizionarea cu materii prime etc. în *anul viitor!*

N. B. (pericolul).

Scris în prima jumătate a lunii decembrie 1922

Publicat pentru prima oară la 27 septembrie 1925, în ziarul „Pravda" nr. 221

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PENTRU ARTICOLUL „CUM SĂ REORGANIZĂM RABKRINUL" ★

1

PLANUL UNUI ARTICOL INTITULAT „CE SĂ FACEM CU RABKRINUL ?"

1. — În ansamblu, aparatul nostru de stat este extrem de legat de vechiul spirit, extrem de îmbibat de el.

Pe această cale noi îl înnoim pe cît posibil.

2. — Maximum de operativitate a acestui tip de aparat, ca unul care are legături directe cu C.C.

3. — Maximum de autoritate.

4. — Nu vor fi oare atunci prea mulţi membri în C.C.?

5. — Plenarele C.C. au căpătat caracter de conferinţe încă în perioada precedentă a construcţiei noastre de partid.

6. — Se poate adopta o hotărîre cu privire la reducerea numărului de membri ai C.C. care asistă la şedinţele organelor guvernamentale superioare (C.C.P., C.M.A., C.E.C. din Rusia etc.).

7. — Eventual se poate stabili ca ei să asiste pe rînd la aceste şedinţe.

8. — Se poate stabili, de asemenea, ca ei să asiste pe rînd la şedinţele colegiului Rabkrinului.

9. — O eventuală obiecţie împotriva acestui plan : prea mulţi revizori, prea multă supraveghere, prea mulţi şefi care au dreptul să ceară răspuns imediat şi care îi sustrag pe funcţionari de la munca lor curentă etc.

10. — Răspuns : noi presupunem alt tip de componenţă a personalului I.M.Ţ. decît cel obişnuit.

★ Vezi volumul de faţă, p. 405—410. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

11. — Prin ce se explică faptul că la Comisariatul poporului pentru afacerile externe componența personalului este mai bună ? Și ce condiții se cer pentru a putea face și din I.M.Ț. un asemenea aparat înnoit ?

12. — I.M.Ț. trebuie să procedeze imediat la organizarea muncii în chip nou pe baza celor cinci ani de experiență.

13. — În chip nou trebuie să organizeze munca și Secretariatul C.C. (organizarea inițierii noilor membri ai C.C. în toate detaliile muncii de conducere).

14. — O mai bună reglementare a ședințelor Biroului Politic decurge din însăși desfășurarea muncii.

15. — De pe urma sporirii numărului de membri ai C.C. va rezulta un plus important — diminuarea elementului personal, accidental, în hotărîrile C.C. etc.

Dictat nu mai tîrziu de 9 ianuarie 1923

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

2
CE SĂ FACEM CU RABKRINUL ?

Este neîndoielnic că problema Rabkrinului este la noi deosebit de dificilă. Pînă în prezent activitatea lui n-a dat rezultate, şi problema organizării lui, ba chiar a utilităţii lui în general, rămîne deschisă.

Cred că cei ce se îndoiesc de necesitatea lui nu au dreptate. Totodată însă nu contest că problema aparatului nostru de stat şi a îmbunătăţirii lui apare foarte dificilă şi e departe de a fi fost rezolvată.

Cu excepţia Comisariatului poporului pentru afacerile externe, aparatul nostru de stat reprezintă în cel mai înalt grad o rămăşiţă a trecutului, prea puţin supusă unor schimbări radicale. El a fost doar uşor înnoit în veriga de sus. În rest, pentru a-l putea pune în funcţiune cum trebuie, statul muncitoresc-ţărănesc — stat construit pe baze cu totul noi — a trebuit întotdeauna şi trebuie şi acum să concentreze în acest aparat, pe toate treptele lui ierarhice, membri de partid.

În sprijinul celor spuse de mine e suficient să amintesc cum am procedat noi în momentele periculoase ale războiului civil, concentrînd în Armata Roşie cele mai bune forţe ale partidului, mobilizînd pe cei mai buni dintre muncitorii membri de partid.

Şi eu cred că, după toate încercările noastre de a reorganiza Inspecţia muncitorească-ţărănească, putem spune că mai este încă una pe care încă n-am făcut-o. Şi anume, n-am încercat să încredinţăm această treabă muncitorilor

www.dacoromanica.ro

şi ţăranilor noştri, punîndu-i în fruntea partidului nostru ca membri ai C.C.

Această transformare a Rabkrinului eu o concep în felul următor : cîteva zeci (50—75) de muncitori şi ţărani, bine verificaţi în ceea ce priveşte conştiinciozitatea şi devotamentul, se aleg în C.C. al partidului pe lîngă ceilalţi membri ai C.C. Totodată aparatul Rabkrinului se reduce, în sfîrşit (în sfîrşit !), la cîteva sute de lucrători, pe de o parte oameni cu multă experienţă în domeniul de activitate al Rabkrinului în general, adică specialişti cu înaltă calificare atît prin cunoaşterea aparatului nostru, cît şi prin pregătirea teoretică în domeniul organizării muncii în instituţii, ca şi prin cunoaşterea metodelor de verificare, de anchetă, şi totodată bine familiarizaţi cu supravegherea generală a aparatului nostru, — iar pe de altă parte oameni care să facă parte din aparatul secretariatului, adică din aparatul auxiliar.

Noilor membri ai C.C., care au aceleaşi drepturi ca şi ceilalţi membri ai lui, li se trasează sarcina ca printr-o muncă perseverentă şi îndelungată să studieze şi să îmbunătăţească aparatul nostru de stat. Toţi ceilalţi lucrători ai Rabkrinului primesc sarcina să-i ajute în această operă : unii ca foarte buni cunoscători ai acestui aparat şi ai muncii Rabkrinului, alţii ca lucrători cu funcţii de secretari.

Comisariatul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească ar putea să-şi păstreze actuala sa structură şi denumire de comisariat al poporului. Noii membri ai C.C. ar putea fi consideraţi ca vremelnic detaşaţi la dispoziţia lui. Comisarul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească, ca şi membrii colegiului său, ar putea să-şi păstreze titlul, situaţia şi drepturile actuale.

Care ar fi însă foloasele unei asemenea organizări ? În primul rînd, am renunţa o dată pentru totdeauna la orice reorganizări întreprinse fără o suficientă studiere a aparatului nostru. În al doilea rînd, autoritatea acestui comisariat al poporului ar creşte dintr-o dată atît datorită faptului că la activitatea lui vor participa membri ai C.C., cît şi datorită reducerii la cîteva sute a numărului lucrătorilor săi. Căci de la situaţia actuală, cînd lucrătorii Comisariatului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţără-

www.dacoromanica.ro

nească trăiesc, de regulă, din mila instituţiilor inspectate de ei, am trece imediat la o situaţie în care maximum de independenţă a acestor lucrători ar fi garantat fie de un salariu foarte mare (ceea ce se poate realiza prin reducerea personalului la cîteva sute de funcţionari superiori temeinic verificaţi şi cu înaltă calificare), fie de aceia dintre auxiliarii din aparatul secretariatului care s-ar afla sub controlul şi supravegherea permanentă atît a sus-menţionaţilor membri ai C.C., cît şi a puţinilor specialişti care vor fi rămas după verificarea atentă a statului de funcţiuni al acestui comisariat.

Noii membri ai C.C. ar primi sarcina să studieze cu mai multă atenţie şi grijă aparatul nostru de stat în toate ramificaţiile lui, inclusiv trusturile de stat.

Acest lucru nu se poate face repede. De aceea nu li s-ar fixa lor un termen precis pentru aducerea la îndeplinire a sarcinii primite. Pe de altă parte, ei ar putea conta pe cîţiva ani de lucru, în care scop unii membri ai C.C. vor fi înlocuiţi de alţii pentru îndeplinirea aceleiaşi sarcini, adică printr-o hotărîre a congresului partidului am garanta membrilor C.C. posibilitatea de a lucra aici cîţiva ani şi de a reveni apoi la munca lor anterioară.

Lenin

9 ianuarie 1923
Consemnat de M. V.

CE SĂ FACEM CU RABKRINUL ?

(continuare)

Prevăd că acest plan va provoca o mulţime de obiecţii, în majoritate sugerate de urletul furibund al celor mai rele dintre vechile elemente din aparatul nostru de stat, care au rămas cu adevărat vechi, adică prerevoluţionare. Se va spune că asta va crea un haos total în muncă, că membrii C.C., neştiind ce au de făcut, vor cutreiera fără rost comisariatele poporului, instituţiile, stînjenind peste tot munca aparatului, cerînd lămuriri etc. etc.

www.dacoromanica.ro

Mie mi se pare că natura acestor obiecţii le trădează îndeajuns sursa şi de aceea nici nu merită, cred, vreun răspuns. E de la sine înţeles că, dacă se presupune un personal cu componenţă de tip obişnuit, probabil că o parte, cel puţin, din aceste obiecţii ar fi îndreptăţite. Dar nu trebuie uitat că noi presupunem în acest comisariat al poporului o altă componenţă a personalului decît cea de tip obişnuit, considerînd că în el vom trimite numai muncitori dintre cei mai buni, pe care, după ce îi va fi verificat, congresul partidului va găsi că merită să fie aleşi în C.C. Cred că prin aceasta garantăm că pe viitor componenţa Comisariatului poporului pentru I.M.Ţ. nu va fi calitativ mai rea decît aceea a celui mai bun dintre comisariatele noastre, şi anume Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Cum se explică faptul că la acest din urmă comisariat componenţa personalului este cea mai bună dintre toate? În primul rînd prin aceea că acolo nu au putut să rămînă prea mulţi diplomaţi de factură veche, în al doilea rînd prin faptul că acolo i-am selecţionat din nou pe tovarăşi, i-am selecţionat exclusiv după noile criterii, potrivit cu sarcinile noi, în al treilea rînd prin aceea că acolo, la Comisariatul poporului pentru afacerile externe, nu există atîţia lucrători adunaţi la întîmplare şi cu apucături întru totul identice cu cele ale vechilor cinovnici ca la celelalte comisariate, şi, în al patrulea rînd, prin faptul că activitatea Comisariatului poporului pentru afacerile externe se desfăşoară sub conducerea nemijlocită a Comitetului nostru Central. Acesta e, la drept vorbind, singurul dintre comisariatele noastre care a fost în întregime reînnoit, care lucrează efectiv pentru puterea muncitorească-ţărănească şi în spiritul ei, şi nu e doar considerat a lucra aşa, cum sînt celelalte comisariate, unde în realitate se lucrează în masă împotriva ei sau nu în spiritul ei.

Să vedem acum ce condiţii se cer pentru a putea transforma şi Rabkrinul într-un asemenea aparat realmente înnoit? Prima condiţie — conştiinciozitatea va fi în întregime asigurată prin selecţionare; a doua condiţie — lucrătorii să posede înalte însuşiri în sensul devotamentului lor faţă de cauză şi al capacităţii lor; a treia condiţie — lucrătorii să fie aproape de instanţa supremă a parti-

www.dacoromanica.ro

dului şi să fie egali în drepturi cu cei ce conduc partidul nostru, iar prin el şi întregul nostru aparat de stat.

Mi s-ar putea obiecta că nici conştiinciozitatea, nici prestigiul de membru de partid nu va putea suplini ceea ce este esenţial în cazul de faţă, şi anume : competenţa, cunoaşterea aparatului nostru de stat şi a modului în care urmează să fie efectuată transformarea lui.

La aceasta răspund că, în propunerea mea, una dintre condiţiile esenţiale este aceea că noi nu ne aşteptăm ca munca noului comisariat să dea rezultate rapide, ci presupunem că ea va dura mulţi ani, ceea ce înseamnă că problema se reduce la organizarea activităţii acestui comisariat.

Şi în această privinţă mă consider îndreptăţit să presupun că atît activiştii noştri de partid, cît şi conducătorii actualei noastre Inspecţii muncitoreşti-ţărăneşti au acumulat destulă experienţă, destule cunoştinţe, destulă pricepere şi alte însuşiri pentru a putea organiza în mod raţional instruirea noilor membri ai C.C., instruire care se va face în practică, adică îmbinînd iniţierea lor în toate detaliile muncii aparatului nostru de stat cu iniţierea lor în domeniul realizărilor ştiinţei contemporane a statului burghez pe linia bunei organizări a muncii diferitelor categorii de funcţionari.

Lenin

13 ianuarie 1923
Consemnat de L. F.

CE SĂ FACEM CU RABKRINUL ?

(continuare 2)

Consider ca ceva de la sine înţeles că I.M.Ţ. va proceda imediat, pe baza celor cinci ani de experienţă, la organizarea muncii într-un chip nou ; va împărţi pe noii lucrători într-o serie de grupe, cărora le va repartiza sistematic munca ; grupele vor fi împărţite în : grupe care se

www.dacoromanica.ro

documentează periodic în mod concret asupra experienţei din străinătate ; grupe care studiază teoretic rezultatele obţinute de ştiinţa contemporană în domeniul organizării muncii în general şi a muncii de conducere în special. Toţi lucrătorii I.M.Ţ. vor fi repartizaţi la rezolvarea lucrărilor care le vor fi încredinţate în mod sistematic de jos şi pînă sus, în diferite funcţii şi în diferite domenii ale administraţiei, în diferite localităţi, în diferite condiţii de muncă sub raportul naţionalităţii populaţiei etc.

Într-un cuvînt, presupun că tovarăşii de la I.M.Ţ. au învăţat cîte ceva în aceşti cinci ani şi că vor şti să aplice la noua organizare a acestui comisariat cunoştinţele dobîndite. În afară de aceasta, nu trebuie să uităm că avem, pare-se, vreo trei instituţii ştiinţifice care se ocupă cu problemele organizării muncii (Institutul central al muncii, grupul de la I.M.Ţ. anume desemnat în acest scop şi grupul de la Comisariatul poporului pentru problemele militare). Recent a avut loc o conferinţă a acestor trei grupuri [225] şi se poate spera că de aci înainte activitatea lor va fi mai bine organizată, mai armonioasă şi mai eficientă decît pînă acum.

Cum ar trebui, cred, să-şi reorganizeze munca Secretariatul Comitetului nostru Central ? Firește, faptul că C.C. va avea cîteva zeci de membri va reclama o nouă organizare a muncii. Dar trebuie să remarc că noi am şi trecut efectiv la organizarea plenarelor Comitetului nostru Central după tipul unor conferinţe superioare. Acum este necesar să organizăm iniţierea acestor noi membri ai C.C. în întreaga sferă de activitate a C.C. şi familiarizarea lor cu metodele de investigare a muncii instituţiilor superioare de stat. Orice întîrziere în îndeplinirea acestei sarcini va însemna neîndeplinirea uneia dintre principalele noastre îndatoriri, şi anume îndatorirea de a folosi faptul că deţinem puterea pentru a familiariza cele mai bune elemente din rîndurile maselor muncitoare cu toate amănuntele muncii de conducere. Asemenea măsuri ca : reglementarea mai judicioasă a şedinţelor Biroului nostru Politic, ţinerea lor de două ori pe săptămînă şi scurtarea duratei lor, pregătirea mai bună a tuturor documentelor necesare pentru aceste şedinţe şi punerea lor la dispoziţia tuturor membrilor Co-

www.dacoromanica.ro

mitetului Central în timp util, — în prezent toate aceste măsuri decurg din întreaga desfăşurare a muncii şi sînt de o stringentă necesitate, aşa încît cu greu pot fi imaginate obiecţii de un fel sau altul împotriva lor. Aceasta va impune, firește, sporirea cheltuielilor pentru retribuirea persoanelor însărcinate cu lucrări de secretariat, dar ar fi o nechibzuinţă să ne zgîrcim la banii necesari în acest scop.

În afară de aceasta, nu vă voi ascunde că, după părerea mea, principalul folos de pe urma măririi numărului membrilor C.C. va fi diminuarea elementului personal, accidental din hotărîrile lui, o mai bună pregătire a acestor hotărîri, o mai temeinică verificare a tuturor afirmaţiilor ce se fac în şedinţele C.C. şi, în consecinţă, o mai mare stabilitate a Comitetului nostru Central atît în sensul continuităţii muncii sale, cît şi al rezistenţei la sciziunile pe care le-ar putea provoca insuficienţa legăturilor lui cu masele.

Lenin

13 ianuarie 1923
Consemnat de L. F.

Dictat la 9 şi la 13 ianuarie 1923

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după textul consemnat de secretară (un exemplar dactilografiat)

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

DECLARAŢIE CU PRIVIRE LA TRANSMITEREA CĂTRE G. V. CICERIN A ÎMPUTERNICIRILOR DE PREŞEDINTE AL DELEGAŢIEI SOVIETICE LA CONFERINŢA DE LA GENOVA

Le Soussigné, Président du Conseil des Commissaires du Peuple de la République Socialiste Fédérative des Soviets de Russie, Président de la Délégation de Russie à la Conférence Européenne, déclare par les présentes que son surchargement par des affaires d'Etat et l'état non pas absolument satisfaisant de sa santé faisant impossible son départ de Russie, il transmet en vertu de la Résolution de la session Extraordinaire du Comité Central Executif Panrusse en date du 27 Janvier 1922, tous les droits de Président de la Délégation Russe au citoyen G. V. Tchitcherine, vice-Président de la Délégation de Russie.

Moscou, au Kremlin, le 25 mars 1922.

Vl. Oulianoff (Lénine)

Publicat pentru prima oară (în facsimil) la 24 aprilie 1962 în ziarul „Pravda" nr. 114

Se tipăreşte după originalul semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

DECLARAŢIE CU PRIVIRE LA TRANSMITEREA CĂTRE G. V. CICERIN A ÎMPUTERNICIRILOR DE PREŞEDINTE AL DELEGAŢIEI SOVIETICE LA CONFERINŢA DE LA GENOVA

Subsemnatul, preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului al Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse, preşedinte al delegaţiei ruse la Conferinţa Europeană, declar prin prezenta că, deoarece importante treburi de stat şi starea nesatisfăcătoare a sănătăţii mele fac imposibilă plecarea mea din Rusia, în baza rezoluţiei şedinţei extraordinare din 27 ianuarie 1922 a Comitetului Executiv Central din Rusia transmit cetăţeanului G. V. Cicerin, vicepreşedinte al delegaţiei, toate drepturile mele de preşedinte al delegaţiei ruse.

Moscova, Kremlin, 25 martie 1922

Vl. Ulianov (Lenin)

Publicat pentru prima oară în 1961, în cartea „Ideile lui Lenin trăiesc şi învinge", Moscova

Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

CHESTIONAR PENTRU DELEGAŢII LA CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C. (bolşevic) DIN RUSIA

1. Numele, prenumele, numele după tată..... Ulianov Vladimir Ilici*
2. Participaţi cu drept de vot $\frac{\text{consultativ}}{\text{deliberativ}}$
3. Delegaţie nr. :
4. Delegat din partea organizaţiei..... Moscova
5. Vîrsta..... 52 de ani
6. Naţionalitatea..... rusă
7. Studii.....superioare
8. Din ce grup social consideraţi că faceţi parte (muncitor, ţăran, funcţionar) ?
9. Cîţi ani aţi lucrat în profesiunea dv. ? 28 de ani, ca publicist
10. Ce muncă de partid îndepliniţi în prezent ?..... membru al C.C. al P.C. din Rusia
11. Ce muncă îndepliniţi în prezent pe linie de stat ?.....preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului şi al C.M.A.
12. Dacă participaţi în prezent :
    a) la cooperaţie
    b) la mişcarea sindicală } la nici una
13. De cînd sînteţi membru al P.C. din Rusia ?..... de la începutul înfiinţării lui (1895)
14. Dacă aţi făcut parte din alte partide, cînd şi din ce partide :.....Nu

Semnătura *V. Ulianov (Lenin)*

Anul 1922, luna martie ziua 27.

Publicat pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după formularul completat în parte de V. I. Lenin

* Răspunsurile culese cu petite sînt scrise de M. I. Ulianova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

JURNALUL SECRETARELOR DE SERVICIU ALE LUI V. I. LENIN [226]

21 noiembrie 1922—6 martie 1923

www.dacoromanica.ro

21 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

În cursul dimineţii Vladimir Ilici l-a primit pe Gorbunov. La 11 şi 30 min. vine Kamenev ; la ora 6 e şedinţă [227]. Nu s-a primit nici o dispoziţie. La Lidia Aleksandrovna [Fotieva] se află o hîrtie [228] spre votare *, despre care Vladimir Ilici a rugat să i se reamintească între 5 şi 6, ca să discute cu Stalin. Dar Lidia Aleksandrovna a luat-o şi a spus că ea îi va da lămuririle pe care vrea să le ceară de la Stalin, aşa că nu e nevoie să i se reamintească ; îi va reaminti Lidia Aleksandrovna ; Kamenev 10 şi 15 min—10 şi 45 min.

21 noiembrie, după-amiază.

Huskel — 11 şi 30 min. } programaţi pentru
Stalin — 12 şi 30 min. } 22 noiembrie **

Referitor la Huskel şi Lers (translatorul) s-au dat dispoziţii la comandamentul gărzii.

22 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

I. În cursul dimineţii nu s-a primit nici o dispoziţie. Persoanele programate au fost primite în audienţă.

Însemnări la rubrica „Executarea" :

* Vladimir Ilici şi-a dat votul. Hîrtia a fost trimisă la Biroul Politic. S-a comunicat şi lui Cicerin şi lui Stalin. Volodiceva.

** Huskel — prin Kamenev. Lers — translator. Stalin — însărcinarea a fost îndeplinită. Au fost amîndoi.

www.dacoromanica.ro

[Pentru] după-amiază — Kivdilo şi Brodovski la ora 6 (muncitori de la fabrica de porţelanuri) * ; audienţa lor va decurge în felul următor : în jurul orei 6 ei vor sosi în biroul lui Gorbunov, care va sta de vorbă cu ei şi ne va comunica nouă ; atunci Vladimir Ilici va intra acolo pentru puţină vreme.

Trebuie date dispoziţii cu privire la eliberarea permisului de intrare (pe poarta Troiţki).

II. Vladimir Ilici ne-a dat să trimitem tuturor membrilor Biroului Politic şi lui Cicerin o scrisoare strict secretă cu privire la propunerea lui Huskel ; s-au transmis lui Nazaretian [230] 8 exemplare pentru a fi trimise spre votare **. A se verifica la Burakova [231], — s-au primit.

III. A se da la semnat lui Vladimir Ilici hîrtiile de la Gorbunov adresate prezidiului celui de-al V-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat [232] (după semnare se vor restitui lui Gorbunov).

23 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

De la 11 pînă la 2 şi 30 min. se va ţine la Vladimir Ilici o şedinţă a Biroului Politic. Deocamdată nu s-au primit nici un fel de dispoziţii.

Dacă Vladimir Ilici va întreba de scrisoarea către Hoover, trebuie să i se spună că de întocmirea ei se ocupă Cicerin. Huskel pleacă azi la ora 7 şi 20 min. Scrisoarea va fi transmisă prin Lander (cum a cerut Vladimir Ilici). Pentru după-amiază nu e fixată nici o audienţă deocamdată.

23 noiembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Ora 5 şi 40 min. Vladimir Ilici a fost în biroul său. A întrebat dacă n-a sosit un plic de la Skleanski şi cînd va fi gata procesul-verbal al şedinţei Biroului Politic şi cum se procedează la întocmirea lui. L-am întrebat pe Sklean-

Însemnări la rubrica „Executarea" :

* Kivdilo şi Brodovski au fost înştiinţaţi prin Zaks [228] ; toate datele referitoare la ei se pot afla de la Zaks.

** S-au transmis la ora 15 şi 20 min., cu nr. 8 565.

www.dacoromanica.ro

ski, care a promis că va trimite plicul la 24 noiembrie dimineaţa.

Ora 6 şi 45 min. — un plic pentru Sokolnikov.

Ora 8 şi 5 min. Vladimir Ilici a vrut să vorbească cu Stalin, care însă se afla într-o şedinţă a Secretariatului Comitetului Central. Vladimir Ilici a spus: „Deseară sau mîine dimineaţă, acum nu face să-l deranjaţi". La ora 8 şi 30 min. a plecat.

Vladimir Ilici a răsfoit toate cărţile nou apărute. I-am transmis lui Vladimir Ilici un plic de la Zinoviev [233] şi un material de la Zaks. Vladimir Ilici a cerut ordinea de zi a şedinţei Consiliului Comisarilor Poporului, mi-a dat la tradus o scrisoare din limba rusă în limba engleză. La ora 10 şi 5 min. Vladimir Ilici a plecat.

24 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a vrut să-l primească în audienţă pe Meisner (de la Direcţia piscicolă); probabil că azi îl va primi, deocamdată nu se ştie precis.

Probabil că după-amiază sau mîine Vladimir Ilici va primi în audienţă pe Skleanski şi pe Panţendjanski în problema programului de construcţii navale *.

Vladimir Ilici a rugat ca astă-seară să se asigure posibilitatea de a chema la telefon pe Irsman şi Harden — reprezentanţii partidului australian; de la 5 la 9 seara vor aştepta la hotelul „Lux", camera 294; legătura se poate face prin comandamentul gărzii.

A sunat Burakova, a rugat să i se supună lui Vladimir Ilici spre votare propunerea lui Cicerin privind telegrama lui Vorovski în problema strîmtorilor ** [234].

24 noiembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Înainte de şedinţă, Vladimir Ilici l-a primit pe Kamenev. De la 6 pînă la 7 şi 30 min. Vladimir Ilici a participat la şedinţa Consiliului Muncii şi Apărării. De la Biroul Politic i s-a transmis lui Vladimir Ilici spre votare hotărîrea privind componenţa comisiei instituite în legătură cu de-

Însemnări la rubrica „Executarea":

* Skleanski a fost primit în audienţă.

** S-a expediat seara la Biroul Politic.

www.dacoromanica.ro

claraţia C.C. al Partidului Comunist din Gruzia [235]. Vladimir Ilici nu s-a pronunţat.

Ne-a înmînat votul său în problema strîmtorilor spre a fi transmis Biroului Politic. Între 7 şi 30 min. şi 8 şi 30 min. — Skleanski, apoi Krjijanovski — în locuinţa sa.

25 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici nu se simte bine, a stat în cabinet numai cinci minute, a dictat la telefon trei scrisori, urmînd ca mai tîrziu să se intereseze de răspunsurile primite.

Maria Ilinicina [Ulianova] a spus să nu-l deranjăm cu nimic ; dacă va întreba de răspunsuri, să ne adresăm cui trebuie. Nici o audienţă ; deocamdată nici o dispoziţie. Sînt două plicuri de la Stalin şi de la Zinoviev [236] ; fără dispoziţie şi aprobare specială să nu pomenim de primirea lor.

25 noiembrie, după-amiază.

A venit la ora 6. A vorbit la telefon timp de cîteva minute. De la 6 şi 30 min. pînă la 7 şi 30 min. a fost la el A. D. Ţiurupa. După aceea Vladimir Ilici a plecat imediat, rugînd ca toate hîrtiile primite de la Kamenev şi aflate în cele două mape de pe masa sa să fie transmise lui Ţiurupa, iar articolul privind concesiunea Urquhart să fie trimis lui Cicerin [237]. Aceste dispoziţii au fost executate. (Dar o parte din materiale se află la Nikolai Petrovici [Gorbunov] sau la arhivă.)

Cicerin a rugat să transmitem că ar dori să primească instrucţiuni personale în problema concesiunii Urquhart. El (Cicerin) pleacă mîine seară. Rugămintea lui trebuie comunicată duminică dimineaţa. (Încă nu s-a comunicat.)

Între 8 şi 30 min. şi 8 şi 45 min. — convorbire telefonică. Gorbunov a rugat să-i trimitem toate materialele referitoare la trusturi, problemele finanţării şi informaţiile primite de la secretariatul lui Kamenev, deoarece Vladimir Ilici l-a rugat să le prezinte lui Ţiurupa. Părerile despre trusturi şi informaţiile venite de la Kamenev fuseseră deja trimise lui Ţiurupa, care, primindu-le, a rugat să i le lă-

www.dacoromanica.ro

săm cîtva timp pentru a le studia. Probabil că Nikolai Petrovici a mai dat nişte materiale.

Plicurile nu le-am arătat. Dar toate sînt, probabil, foarte importante. Această chestiune ar trebui discutată cu Lidia Aleksandrovna.

26 noiembrie, duminică, dimineaţa (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Vladimir Ilici a venit la ora 12, a vorbit la telefon, a ales nişte cărţi şi a luat cu el cîteva din ele. La ora 1 şi 30 min. a plecat, luînd cu el cîteva dintre cărţile alese, raportul lui V. Miliutin [238] şi alte hîrtii.

26 noiembrie, duminică, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Vladimir Ilici a venit la ora 6 şi 50 min., a vorbit la telefon, la 7 şi 30 min. a venit Ţiurupa. La 8 şi 30 min. a plecat Ţiurupa ; după el a plecat şi Vladimir Ilici.

27 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

În jurul orei 12 Vladimir Ilici a venit în cabinetul său ; n-a întrebat de nimeni şi în curînd a plecat. Prin Nadejda Konstantinovna a cerut toate materialele cu privire la comerţul exterior ; tot materialul i-a fost trimis în apartamentul său. Deocamdată nici o dispoziţie, nici o audienţă. Nu s-a primit nici o corespondenţă.

27 noiembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Gorbunov a rugat, dacă se poate, să se dea la semnat lui Vladimir Ilici o hîrtie de la Zinoviev în legătură cu Münzenberg (dacă a fost primită) şi să i se trimită lui (adică lui Gorbunov) materialele referitoare la comerţul exterior, deoarece Vladimir Ilici l-a rugat să le prezinte lui Ţiurupa. Dar în cursul zilei de azi Vladimir Ilici nu ni le-a dat. Ele se află în apartamentul său. Din partea lui Vladimir Ilici nu s-a primit nici o dispoziţie. La ora 6 şi ceva am dat dispoziţie la comandamentul gărzii să-l lase pe Kramer [239] să vină în apartamentul lui Vladimir Ilici.

Au sosit multe plicuri. E şi corespondenţă de la Berlin.

www.dacoromanica.ro

28 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici n-a venit în cabinetul său, a vorbit de două ori la telefon cu Lidia Aleksandrovna *. A cerut articolul lui Sorokin din „Ekonomiceskaia Jizn" din 26 noiembrie [241] cu privire la cele 159 de directive **, apoi a dat Lidiei Aleksandrovna o serie de însărcinări ; pentru după-amiază nu a dat deocamdată nici o dispoziţie ; nu las nici un plic.

28 noiembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

La ora 7 şi 45 min. Vladimir Ilici a rugat să-l găsesc pe Avanesov şi să-l întreb dacă are posibilitatea să-l cheme la telefon pe dînsul. A sunat a doua oară şi mi-a dat numărul său. I-am comunicat lui Vladimir Ilici că Avanesov e la o şedinţă a colegiului Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti. „Atunci nu trebuie, te voi suna mîine dimineaţă". De la Gorbunov s-a primit o hîrtie la semnat ; hîrtia este adresată Prezidiului Comitetului Executiv Central din Rusia, în copie lui Bogdanov şi Fomin [242], şi în ea se cere ca C.E.C. din Rusia să reexamineze problema trecerii fabricilor de impregnare a traverselor de la Consiliul economic superior la Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie [243]. Vladimir Ilici a semnat-o (acasă şi a trimis-o la secretariat).

29 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său la ora 12 şi 20 min. ; l-a chemat pe Stalin, care a stat la el pînă la ora 13 şi 40 min. Pentru după-amiază nu s-a primit nici o dispoziţie. Nici plicuri n-au sosit deocamdată.

29 noiembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

De la Biroul Politic s-a comunicat (cu adresa înregistrată la nr. 8 812) că problema republicilor unionale va

Însemnări la rubrica „Executarea" :

* Vezi fişa suplimentară [240].

** Articolul a fost decupat, lipit şi trimis acasă.

www.dacoromanica.ro

fi discutată în Biroul Politic mîine (s-a trimis nu cu titlu informativ, ci spre examinare) [244].

Vladimir Ilici a avut convorbiri telefonice de la 5 şi 30 min. pînă la 6. A întrebat dacă nu s-a primit de la Stalin o hîrtie cu privire la programul de reparaţii navale. Timp de cîteva minute a discutat la telefon cu Kamenev. A dictat la telefon observaţiile sale pe marginea programului de reparaţii navale, pe care m-a rugat să le trimit lui Stalin şi lui Kamenev (dispoziţia a fost executată) [245].

A întrebat dacă i s-a telegrafiat lui Huskel la Londra. Secretarul de serviciu din cabinetul lui Cicerin a răspuns afirmativ *. Mîine dimineaţă va trimite o informare în scris. Vladimir Ilici a fost încunoştinţat.

De la ora 7 şi 50 min. pînă la 8 şi 55 min. a fost la el Avanesov. Au discutat în cabinet. A plecat la ora 9. În timpul convorbirii cu Avanesov s-a interesat de data convocării plenarei Comitetului Central. Mîine această chestiune va fi discutată în Biroul Politic (împreună cu ordinea de zi) ; la ultima plenară a C.C. se hotărîse ca plenara C.C. să fie convocată în preajma congresului Sovietelor. Acest lucru s-a comunicat lui Vladimir Ilici [246].

30 noiembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

La ora 1 şi 10 min. Vladimir Ilici a venit în cabinetul său de lucru, m-a chemat la telefon şi m-a rugat să-i aduc numărul din 13 octombrie a.c. al ziarului „Poslednie Novosti" ; îl interesează un articol al lui Peşehonov [247]. L-am găsit şi l-am dus în apartamentul lui Vladimir Ilici. În cabinetul său de lucru Vladimir Ilici a stat numai 5 minute şi imediat a plecat acasă. Nu s-a primit nici o dispoziţie. Nici plicuri n-au sosit deocamdată. Lidia Aleksandrovna m-a rugat să notez — cu titlu pur informativ — că plicurile de la Huskel şi Cicerin pentru Vladimir Ilici au fost transmise lui Kamenev.

Insemnare la rubrica „Executarea" :

★ Copia telegramei i s-a trimis lui Huskel sub semnătura lui Litvinov. Primită la 30 noiembrie.

www.dacoromanica.ro

30 noiembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său la ora 6 şi 45 min., a întrebat ce e nou şi cînd s-a terminat şedinţa Biroului Politic ; l-am anunţat pe Vladimir Ilici că au sosit cărţi noi, a cerut să i le aduc. A restituit ziarul „Poslednie Novosti" din 13 octombrie.

La ora 7 şi 55 min. a venit la el Adoratski, care a stat pînă la 8 şi 40 min. Vladimir Ilici a vorbit la telefon. A cerut procesul-verbal al şedinţei Biroului Politic ; i l-am dat. Vladimir Ilici a cerut să păstrez exemplarul de proces-verbal. A cerut de asemenea să păstrez cu deosebită grijă cartea lui Engels „Testament politic". A restituit cărţile noi văzute de el. La ora 9 Vladimir Ilici a plecat.

1 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

La 11 şi 20 min. Vladimir Ilici a sunat-o pe Lidia Aleksandrovna şi a cerut ca pentru ora 12 să fie programat Molotov *.

De la 12 pînă la 1 şi 30 min. a fost la el V. M. Molotov împreună cu Sîrţov. Pentru după-amiază nu s-a primit deocamdată nici o dispoziţie. Nici plicuri n-au sosit.

1 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Vladimir Ilici a venit la ora 5 şi 30 min. ; la 5 şi 45 min. a venit Ţiurupa.

La ora 7 au venit Irsman, Harden şi translatorul Voitinski ; au plecat la 8 şi 40 min. La 8 şi 45 min. a plecat şi Vladimir Ilici.

2 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a venit la ora 12 şi 30 min. ; n-a stat decît 10 minute. A chemat-o pe Lidia Aleksandrovna şi a rugat-o ca pînă la ora 6 să-i pregătească materialele cu privire la Direcţia piscicolă pentru întrevederea cu Knipovici, care trebuie să fie fixată pentru ora 7 după-amiază.

Însemnare la rubrica „Executarea" :

* Molotov fusese deja programat pentru această oră.

www.dacoromanica.ro

Materialele se află la Gorbunov ; trebuie îngrijit ca pînă la ora 6 totul să fie la noi. Se va da dispoziţie la toate posturile ca Knipovici să fie lăsat să treacă, deoarece nu are permis de intrare.

Dimineaţa a fost la Vladimir Ilici medicul, care i-a spus că o dată la două luni sau chiar în fiecare lună trebuie să plece pentru cîteva zile la odihnă. Marţi încă nu are voie să prezideze ; joi îi va permite, dar nu pentru mult timp ; după aceea să plece neapărat pentru cîteva zile.

A sunat Gorbunov şi a rugat ca la prima posibilitate să i se comunice lui Vladimir Ilici că Rîkov a plecat din Tiflis la 1 decembrie, cu un tren rapid ; să i se comunice neapărat, deoarece Vladimir Ilici se interesează foarte mult de această plecare.

Vladimir Ilici a cerut ca pentru ora 8 să fie programat Kamenev (a sunat la ora 14 şi 5 min.).

Trebuie amintit Lidiei Aleksandrovna să afle de la Vladimir Ilici despre care articol al lui Kin [248] i-a vorbit el lui Ţiurupa, deoarece acesta nu-l poate găsi nicidecum.

2 decembrie, după-amiază.

Vladimir Ilici se află în cabinetul său de lucru de la ora 6 şi 30 min. ; de la 7 la 8 — Knipovici ; de la 8 la 9 şi 15 min. — Kamenev.

Mi-a dat o scrisoare în limba engleză şi a cerut să aflu cînd pleacă Irsman. A fost întrebat administratorul hotelului „Lux", Kaizer, care a comunicat că Irsman nu pleacă astăzi şi că mîine va spune precis data plecării *. A se comunica lui Vladimir Ilici acest răspuns, restituindu-i-se totodată scrisoarea.

A semnat scrisoarea către Münzenberg **[249], dar cu rezerva că, după părerea sa, începutul scrisorii nu e scris într-o germană corectă. A cerut să-i las o copie (nr. 8 579) la secretariat.

Pe masa lui se află la semnat o scrisoare către Sviderski, copia e la noi. Dacă o semnează, trebuie expediată la destinaţie [250].

Însemnări la rubrica „Executarea" :

* Kaizer comunică : Irsman nu ştie nici el precis cînd va pleca, dar ştie ca va mai rămîne aici multă vreme, poate chiar cîteva luni.

** Scrisoarea a fost transmisă lui Münzenberg prin Gorbunov. M. Volodiceva.

www.dacoromanica.ro

Gorbunov a trimis tăieturi din ziare *: o mapă cu materiale proaspete, alta cu materiale mai vechi. Sînt materiale pe care Vladimir Ilici le-a cerut pentru cuvîntarea sa la congresul Sovietelor. Ar trebui, cred, s-o întrebăm pe Lidia Aleksandrovna dacă i le putem da duminică.

Vladimir Ilici a cerut să aflu de la Belenki [251] data (precisă) a sosirii lui Rîkov şi Dzerjinski **. Ţine neapărat să ştie cînd sosesc. Încă nu l-am întrebat pe Belenki.

S-a comunicat lui Vladimir Ilici că Frumkin pregăteşte materialele şi că le va trimite luni dimineaţă sau duminică după-amiază.

Vladimir Ilici a cerut de cîteva ori lui Gorbunov memoriul lui Mihailovski în problema financiară. Trebuie să fie la Nadia [Allilueva]. Cere ca, atunci cînd Gorbunov nu va mai avea nevoie de cele două memorii ale lui Mihailovski şi de memoriul lui Krasnoşcekov, acestea să-i fie restituite [252]. A plecat la ora 9 şi 30 min.

3 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de S. A. Flakserman).

Vladimir Ilici a venit la ora 2. A cerut să chem o stenografă. Volodiceva n-a fost găsită acasă, şi Vladimir Ilici a rugat să n-o caut, deoarece are puţin de scris şi va scrie singur. Am comunicat lui Vladimir Ilici răspunsul lui Belenki cu privire la sosirea lui Rîkov şi Dzerjinski, precum şi răspunsul lui Kaizer cu privire la plecarea lui Irsman. Vladimir Ilici a cerut să aflu prin Voitinski, care lucrează la Comintern şi care ştie englezeşte, cînd îi trebuie lui Irsman scrisoarea.

Vladimir Ilici a stat în cabinetul său 20 de minute şi apoi a plecat.

Însemnări la rubrica „Executarea":

* Au fost puse pe biroul lui Vladimir Ilici.

** Belenki a comunicat că Dzerjinski pleacă din Tiflis în jurul datei de 8 decembrie, că în drum se va opri pentru o inspecţie şi pe la 13 decembrie va sosi la Moscova. Rîkov a plecat din Tiflis la 2 decembrie şi va fi aici în dimineaţa zilei de 4 decembrie. (În privinţa sosirii lui Rîkov va verifica încă o dată şi va telefona.) Belenki a revenit la telefon şi a spus că Rîkov va sosi azi la ora 6 după-amiază; a spus că vrea să verifice încă o dată şi apoi o să telefoneze. A cerut relaţii pe linie.

www.dacoromanica.ro

3 decembrie, duminică, după-amiază (însemnări făcute de S. A. Flakserman).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său la ora 6 după-amiază.

Belenki a telefonat că, după cum comunică Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie, Rîkov a plecat din Baku la 3 decembrie, iar la 5 decembrie e aşteptat să sosească la Rostov. I s-a telegrafiat lui Dzerjinski să verifice exactitatea acestei ştiri. Lui Vladimir Ilici nu i-am transmis nimic.

La ora 6 şi 45 min Vladimir Ilici a cerut să-i comunic lui Avanesov că a primit scrisoarea lui, a citit-o şi ar vrea mai întîi să discute cu el la telefon. Se va comunica mîine dimineaţă.

La ora 7 Vladimir Ilici a plecat din cabinet.

4 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său de lucru la ora 11 şi 5 min. A cerut să aflu cu precizie cînd soseşte Rîkov *. La ora 10 şi 40 min. m-a chemat la telefon şi mi-a cerut să-l programez pe Avanesov pentru ora 11 dimineaţa. Avanesov a venit la 11 şi 15 min. şi a plecat la 12 şi 10 min ; au discutat despre comerţul exterior. La ora 12 şi 30 min. Vladimir Ilici s-a dus în cabinetul lui Gorbunov, apoi s-a întors şi a început să dicteze Volodicevei la telefon ; la ora 2 a plecat în apartamentul său. La ora 6 după-amiază Vladimir Ilici îl va primi pe Kolegaev (telefon 174—14 sau prin comutatorul lui Troţki).

Cînd va sosi Rîkov (dacă Vladimir Ilici va fi plecat la odihnă ; el pleacă joi), va trebui să ia legătura prin telefon cu Vladimir Ilici **. La ora 5 şi 50 min. Vladimir Ilici îl va primi pe Jukov pentru 10 min. De la 7 pînă la 8 — pe Frumkin, iar de la 8 şi 15 min. pînă la 9 — pe Ţiurupa (sub rezerva că, dacă această oră nu-i va conveni lui Vladimir Ilici, îl va primi mîine dimineaţă la 11 sau la 12 şi 30 min.).

Însemnări la rubrica „Executarea" :

* L-am sunat pe Belenki ; l-am rugat să se intereseze încă o dată şi să afle totul cu precizie. A promis să dea răspuns astă-seară.

** A se urmări.

www.dacoromanica.ro

4 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

La ora 5 şi 30 min. Vladimir Ilici a dictat Volodicevei o scrisoare către Litvinov şi un mesaj de salut adresat Congresului al III-lea al Internaţionalei Comuniste a tineretului [253]. M-a chemat la telefonul automat şi a întrebat ce mai e pentru astăzi. I-am comunicat cine şi la ce oră are fixată audienţă. La ora 5 şi 50 min. a venit Kolegaev şi a stat pînă la 6 şi 10 min ; au discutat despre închiderea teatrelor. Imediat după el a intrat Jukov cu Golţman şi cu Lavrentiev ; au stat pînă la ora 6 şi 50 min. şi au discutat despre industria electrotehnică. După ei a intrat Frumkin şi a stat de la 6 şi 50 min. pînă la 7 şi 25 min. ; au discutat despre monopolul comerţului exterior. La 7 şi 30 min. Vladimir Ilici a plecat din cabinet şi s-a întors la ora 8. Vladimir Ilici a întrebat dacă s-a primit răspuns de la Litvinov. S-a interesat de telegrama adresată lui Huskel. Mi-a dat o carte a spaniolului Cesar Reyes, cu rugămintea de a traduce titlul şi cuprinsul cărţii [254]. Azi, 4 decembrie, după-amiază s-a întrunit comisia formată din Zinoviev, Troţki şi Buharin, căreia i s-a trimis (pe adresa lui Buharin) observaţiile lui Vladimir Ilici cu privire la sarcinile delegaţiei noastre la Haga [255].

La ora 9 Vladimir Ilici a plecat din cabinet.

5 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Litvinov a comunicat că i s-a confirmat primirea de către Huskel a telegramei trimise prin intermediul legaţiei noastre ; se va comunica lui Vladimir Ilici.

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său la ora 10 şi 45 min., a întrebat dacă s-a întrunit comisia formată din Buharin, Zinoviev şi Troţki ; am răspuns că s-a întrunit aseară ; a plecat la ora 1 şi 40 min.

La ora 6 vor veni la Vladimir Ilici reprezentanţi ai muncitorilor din Cehoslovacia (vezi lista) [256]. Trebuie să se dea dispoziţie la toate posturile să fie lăsaţi să intre ; au permise de intrare în Kremlin (pentru 15 min.). Au fost anunţaţi.

www.dacoromanica.ro

La 7 va veni pentru o jumătate de oră Popov (a fost anunţat). De la Litvinov trebuie să vină o comunicare scrisă cu privire la înmînarea telegramei trimise lui Huskel.

5 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

De la 6 pînă la 6 şi 45 min. au fost la Lenin cehoslovacii : Josef Hans, Chamosta, Franek, Richter şi Chapera, însoţiţi de Anţelovici [257].

De la 7 la 8 a stat la el Popov (despre recensămînt). După o scurtă pauză (în timpul căreia a plecat în apartamentul său), la ora 8 şi 20 min. l-a primit în cabinetul său pe A. D. Ţiurupa. A plecat la 9 şi 25 min.

6 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său pe la 11 şi ceva. A cerut Lidiei Aleksandrovna să scrie, în numele său, cîteva scrisori (una către Iakovleva, alta către Kamenev şi a treia către Ţiurupa). Apoi a cerut să i se dea legătura telefonică cu Stalin, spre a se înţelege cu el asupra unei întrevederi. La ora 12 şi 40 min. a venit la el Stalin şi a stat pînă la 2 şi 20 min. Vladimir Ilici a cerut să programez pentru ora 7 şi 30 min. pe Eiduk, pentru ora 6 pe Dovgalevski, iar pentru ora 7 pe Bogdanov. După plecarea lui Stalin, a vrut să vorbească cu Meşcereakov *.

La ora 2 şi 25 min. Vladimir Ilici s-a dus în apartamentul său. A sunat Kamenev şi a spus că va trimite un plic pentru tov. Lenin ; plicul trebuie să-i fie înmînat personal **.

6 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Scrisoarea de la Kamenev a fost citită de Vladimir Ilici la ora 6.

De la ora 6 şi 5 min. pînă la 6 şi 30 min. a fost la el Bogdanov ; de la 6 şi 55 min. pînă la 7 şi 20 min. — Eiduk ; de la 7 şi 25 min. — Dovgalevski.

Insemnări la rubrica „Executarea" :

* N-a mai vorbit, deoarece a zăbovit prea mult.

** S-a primit la cinci fara un sfert şi a fost pus pe masa din cabinetul lui. Volodiceva.

www.dacoromanica.ro

Timp de 15—20 de minute a dictat amintiri despre N. E. Fedoseev [258]. A plecat pe la 9 şi ceva. Conform indicaţiilor sale, amintirile au fost trimise Annei Ilinicina [Elizarova] (vezi copia adresei însoţitoare).

7 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său la ora 10 şi 55 min.; la ora 11 a început şedinţa Biroului Politic, sub preşedinţia lui Kamenev. Participă şi Vladimir Ilici. După şedinţă, la ora 2 şi 20 min. Vladimir Ilici a plecat în apartamentul său.

7 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Vladimir Ilici a venit în cabinetul său la ora 5 şi 30 min., a vorbit la telefon cu Stalin şi cu alţii, a dat o serie de însărcinări pentru Biroul Politic şi pentru Iakovleva. La 6 şi 15 min. a plecat în localitatea Gorki, luînd cu el corespondenţa curentă.

8 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

La 12 şi 10 min. Vladimir Ilici a chemat-o la telefon pe Lidia Aleksandrovna şi a vorbit cu ea despre hotărîrile de ieri ale Biroului Politic.

La 12 şi 15 min. s-a trimis prin Belenki lui Vladimir Ilici; 1) procesul-verbal nr. 39 al Biroului Politic [259] şi 2) lista lucrătorilor cu munci de răspundere în organele centrale şi în cele regionale (listă primită de la Sîrţov). Vladimir Ilici a spus că va suna mai tîrziu şi va dicta ceva.

8 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Vladimir Ilici a sunat la telefon la ora 5 şi 35 min., a dictat un timp Volodicevei, la 5 şi 50 min. a vorbit cu el Lidia Aleksandrovna; şi-a exprimat votul în următoarele trei chestiuni aflate în discuţia Biroului Politic: telegrama din 7 decembrie 1922 a lui Vorovski, Mdivani şi Cicerin, componenţa comisiei pentru studierea rezoluţiilor pregătite în vederea Congresului al X-lea al Sovietelor şi mesajul de salut către Congresul general al Sovietelor din Ucraina [260].

www.dacoromanica.ro

A dictat regulamentul şedinţelor Biroului Politic [261]. S-a declarat de acord cu amînarea plenarei. Convorbirea telefonică a luat sfîrşit la ora 6 şi 20 min. I s-a trimis un medicament sosit de la Berlin.

9 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

De aseară n-au rămas nici un fel de dispoziţii. A telefonat Maria Ilinicina şi a comunicat că de la 5 şi 45 min. Vladimir Ilici ar vrea să dicteze la telefon, iar la ora 6 va avea o convorbire cu Rîkov ; el a sosit la Moscova, stă acasă. Nu s-a primit nici o dispoziţie. Au sosit plicuri.

9 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici a telefonat la 6 şi 5 min., mi-a dat o însărcinare. Scrisorile lui Vladimir Ilici cu privire la activitatea vicepreşedinţilor [262] au fost expediate lui Rîkov, Stalin, Ţiurupa şi Kamenev.

Belenki va aduce de la Kamenev un plic pentru Vladimir Ilici.

Scrisoarea lui Vladimir Ilici în limba franceză va fi restituită de Suvarin astă-seară [263].

Se trimite la Vladimir Ilici : 1) scrisoarea lui cu privire la activitatea vicepreşedinţilor (originalul, o copie şi copia vechii hotărîri [264]), o scrisoare de la Zetkin şi medicamentul primit de la Berlin.

10 decembrie, dimineaţa.

Nici o comunicare din partea lui Vladimir Ilici.

10 decembrie, după-amiază.

Vladimir Ilici a sunat pe la 6 şi ceva şi a rugat să-i dau legătura cu Stalin. Şi-a exprimat votul asupra hotărîrii referitoare la telegrama lui Kirov, Vasiliev şi Poluian cu privire la eseri [265].

Cu prima ocazie trebuie trimisă la Vladimir Ilici scrisoarea lui în limba franceză către Lazzari, corectată de Suvarin ; ea a fost predată la gheretă ; la 8 şi 45 min. Vladimir Ilici a rugat să i se trimită lui Frumkin scrisoarea în care dînsul îi cere avizul asupra tezelor lui Avanesov.

www.dacoromanica.ro

Scrisoarea a fost expediată. Mîine dimineaţă trebuie aflat de la Frumkin cînd va trimite avizul cerut [266].

Tot mîine dimineaţă trebuie telefonat şi la Gorbunov (vezi copiile înregistrate la nr. 8 605 şi 8 606) [267].

Scrisoarea către Lazzari nu trebuie trimisă cu un curier special, ci numai cu prima ocazie. Aşa a spus Vladimir Ilici.

11 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Nu s-au primit nici un fel de dispoziţii. Vladimir Ilici n-a telefonat de loc. Să se verifice dacă s-au luat măsuri ca seara temperatura aerului în cabinet să fie de cel puţin 14 grade.

11 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de Ş. M. Manucearianţ).

Nu s-a primit nici o dispoziţie. Vladimir Ilici n-a telefonat de loc.

12 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

Vladimir Ilici a sosit la Moscova la ora 11 ; în cabinetul său a intrat la 11 şi 15 min., a stat puţin şi la 12 a plecat în apartamentul său. La această oră trebuie să vină la el Rîkov, Kamenev şi Ţiurupa *.

Vladimir Ilici a plecat din cabinetul său la ora 2 ; pînă atunci au stat la el Rîkov, Kamenev şi Ţiurupa.

Pentru după-amiază nu s-a primit deocamdată nici o dispoziţie.

12 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici e în cabinetul său de la orele 5 şi 30 min. A vorbit la telefon timp de cîteva minute. A dispus să expediem scrisoarea adresată lui Lazzari, cu rugămintea de a ne interesa îndeaproape cine va fi însărcinat cu transmiterea ei (e nevoie de un tovarăş sigur). Dzerjinski a stat de la 6 pînă la 6 şi 45 min.

Stomoneakov (în problema monopolului comerţului exterior) a venit la 7 şi 45 min.

Însemnare la rubrica „Executarea" :

* Au fost.

www.dacoromanica.ro

A plecat la 8 şi 15 min.

Scrisoarea lui Vladimir Ilici către Lazzari a fost transmisă lui Suvarin (hotel „Luks", camera 23). El se va înţelege cu un tovarăş sigur şi mîine dimineaţă ne va comunica ce a făcut sau mai bine va telefona direct lui Vladimir Ilici *.

13 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

La ora 11 au fost la Vladimir Ilici medicii. I-au prescris un regim de odihnă completă, să plece undeva.

În jurul orei 12 a chemat-o în apartamentul său pe Fotieva pentru a rezolva înainte de plecare toate chestiunile nesoluţionate. I-a dictat o serie de scrisori adresate Comitetului Central (cu privire la Rojkov), lui Frumkin, Stomoneakov şi Troţki (cu privire la comerţul exterior), vicepreşedinţilor (cu privire la repartizarea muncii) [268]. La ora 12 şi 30 min. a venit Stalin ; a plecat la 2 şi 35 min.

13 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

La ora 5 şi 55 min. a chemat-o pe Fotieva, care i-a comunicat răspunsurile primite de la Frumkin şi Troţki. A fixat pentru 14 decembrie ora 12 întrevederea cu Krjijanovski. De la 7 şi 30 min. pînă la 8 şi 25 min. a dictat o scrisoare către plenara Comitetului Central în problema comerţului exterior [269]. A cerut să-l chemăm la el pe Frumkin, dar apoi a revocat dispoziţia. E destul de bine dispus, glumeşte. Singura lui grijă e să nu lase ceva nesoluţionat.

14 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Vladimir Ilici a sunat la ora 11, a vorbit cu Fotieva despre scrisoarea de ieri privind comerţul exterior, a rugat să mai aşteptăm cu expedierea ei, întrucît are de făcut o completare. A întrebat dacă vine Krjijanovski. A sunat încă o dată la 11 şi 10 min.

La 1 şi 10 min. a cerut să i se dea legătura cu Iaroslavski. Deoarece acesta nu a fost găsit, a amînat pentru după-amiază convorbirea sau întrevederea cu el. La ora 2 şi

Însemnare la rubrica „Executarea" :

* Vladimir Ilici a rugat să ne interesăm în mod special de expedierea acestei scrisori. Dovada de înmînare, semnată de Suvarin, a fost primită.

www.dacoromanica.ro

25 min. a chemat-o pe Fotieva şi i-a dat un bilet pentru Avanesov spre a-i fi trimis împreună cu scrisoarea referitoare la comerţul exterior. A dispus ca la reprimirea scrisorii s-o trimitem lui Frumkin, care o va primi, probabil, seara. A fost foarte mulţumit cînd a aflat de hotărîrea Biroului Politic cu privire la Rojkov ; a declarat, zîmbind, că aceasta este o veste foarte bună [270]. Arată a fi bine dispus, glumeşte şi rîde.

14 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici a sunat la şase fără un sfert. A întrebat de procesul-verbal al şedinţei Biroului Politic. A spus că are de dictat ceva. A cerut să-i dau legătura cu Iaroslavski, care cu puţin înainte fusese la el. La 7 vine medicul. A fost pe aici Frumkin, dar n-a trecut pe la Vladimir Ilici. La opt şi ceva Vladimir Ilici a întrebat dacă Frumkin e aici. A rugat pe Lidia Aleksandrovna să-i amintească de el mîine la 12, cînd va veni la Ţiurupa. A rugat să ne interesăm dacă lui Troţki i s-au trimis toate materialele cu privire la monopolul comerţului exterior şi ne-a predat pe acelea care se aflau la el. A spus să le arătăm Lidiei Aleksandrovna. Scrisoarea lui Vladimir Ilici cu privire la scrisoarea lui Buharin a fost trimisă lui Stalin şi lui Troţki, potrivit indicaţiei lui Vladimir Ilici *. Completarea, a spus dînsul, o va face separat.

Înainte de 8 a spus Lidiei Aleksandrovna că-i va dicta : 1) o scrisoare către Zinoviev în legătură cu Rojkov din Pskov ; 2) o scrisoare către Kamenev în legătură cu proiectul pentru crearea unei Uniuni a republicilor socialiste ; 3) o completare la scrisoarea cu privire la comerţul exterior.

Cu puţin înainte de 9 a spus că îşi rezervă dreptul de a suna pînă la zece. La zece fără ceva a sunat Maria Ilinicina şi a comunicat că Vladimir Ilici nu va mai dicta azi nimic.

Însemnare la rubrica „Executarea" :

* Trebuie trimisă şi lui Frumkin ?

www.dacoromanica.ro

15 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Vladimir Ilici a sunat la 11 şi 50 min. A cerut copiile scrisorilor de ieri. A chemat-o pe Fotieva în locuinţa sa şi i-a dat conceptul unei scrisori către Troţki, spunîndu-i să-l transcrie personal la maşina de scris şi să trimită originalul, păstrînd copia în arhiva secretă, într-un plic sigilat [271]. Îi e foarte greu să scrie, a spus că conceptul trebuie să fie distrus, dar noi l-am depus în arhiva secretă împreună cu copia.

În privinţa cărţilor a dat următoarea dispoziţie : cărţile tehnice, de medicină etc. se vor restitui, cele de agricultură se vor transmite Mariei Ilinicina, cărţile privitoare la propaganda pe linie de producţie, organizarea muncii şi cele cu subiect pedagogic se vor transmite Nadejdei Konstantinovna, cărţile de beletristică se vor da la cerere, iar cele cu subiect publicistic, politic, memorii, amintiri etc. îi vor fi prezentate lui.

El a cerut, de asemenea, să-i fie prezentate toate procesele-verbale de şedinţă ale Comitetului financiar, împreună cu un memoriu nu prea lung, dar nici prea scurt, întocmit de secretar, din al cărui conţinut să-şi poată face o idee despre activitatea Comitetului financiar. E cam indispus, a spus că îi e mai rău, n-a dormit toată noaptea.

15 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Vladimir Ilici a sunat la ora 8 şi 30 min. A dictat (mai întîi la telefon, apoi în apartamentul său, după ce m-a chemat acolo) scrisori către Stalin şi Troţki, comunicîndu-i celui dintîi că speră să primească din partea medicilor îngăduinţa de a lua cuvîntul la congresul Sovietelor [272], iar celui de-al doilea că este categoric împotriva propunerii ca problema comerţului exterior să fie scoasă de pe ordinea de zi a plenarei, dacă s-ar face o astfel de propunere. A terminat pe la 9.

16 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Între 11 şi 11 şi 45 min. au fost medicii (Kramer şi Kojevnikov [273]). Nadejda Konstantinovna ne-a trimis scrisoarea către vicepreşedinţi, care i-a fost dictată aseară, pro-

www.dacoromanica.ro

babil, sau azi dimineaţă înainte de sosirea medicilor. Pakaln [274] spune că Vladimir Ilici nu vrea să plece în localitatea Gorki, pentru că drumul cu sania cu elice este obositor, iar cu automobilul nu se poate merge acolo. Pakaln povesteşte că în fiecare zi, la 9 şi jumătate, i se aduce o căţeluşă (Aida) cu care îi place să se joace şi la care ţine foarte mult. S-a primit o telegramă de la Förster [275] în sensul că, înainte de a lua cuvîntul la congres, Vladimir Ilici trebuie să se odihnească cel puţin 7 zile. Din partea lui Vladimir Ilici nu s-a primit nici un telefon şi nici o dispoziţie.

16 decembrie, după-amiază (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

A sunat Nadejda Konstantinovna şi a rugat ca, în numele lui Vladimir Ilici, să i se comunice lui Stalin că Vl. Ilici nu va lua cuvîntul la congresul Sovietelor. La întrebarea cum se simte Vladimir Ilici, a răspuns că se simte aşa şi aşa, în aparenţă nimic grav, dar e greu de spus cum va fi mai departe. A rugat, de asemenea, ca, tot din însărcinarea lui, să i se telefoneze conspirativ lui Iaroslavski să-şi noteze conţinutul cuvîntărilor lui Buharin şi Peatakov, iar dacă e posibil şi ale altora, în problema comerţului exterior.

18 decembrie, dimineaţa (însemnări făcute de N. S. Allilueva).

S-a întrunit plenara Comitetului Central. Vladimir Ilici nu participă, e bolnav ; nu s-a primit nici o dispoziţie.

18 decembrie, după-amiază.

Lucrările plenarei continuă. Vladimir Ilici nu participă ; cu această şedinţă se încheie lucrările plenarei.

23 decembrie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

La 8 şi ceva Vladimir Ilici m-a chemat în apartamentul său. Mi-a dictat timp de patru minute. Nu se simţea bine. Au fost la el medicii. Înainte de a începe să dicteze, mi-a spus : „Aş vrea să dictez o scrisoare către congres. Ia note !“ A dictat repede, dar se simţea că e bolnav. Cînd a terminat de dictat, m-a întrebat ce dată avem azi, de ce sînt atît de palidă şi de ce nu sînt la congres [276], a spus că-i

www.dacoromanica.ro

pare rău că mi-a răpit o parte din timpul în care aş fi putut fi acolo. Nu am primit nici o dispoziţie.

24 decembrie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

A doua zi (la 24 decembrie), între 6 şi 8 am fost din nou chemată de Vladimir Ilici. M-a prevenit că cele dictate ieri (23 decembrie) şi astăzi (24 decembrie) sînt absolut secrete. A subliniat de cîteva ori acest lucru. A cerut ca toate textele dictate de el să fie păstrate separat, pe răspunderea unei persoane anume desemnate, şi să fie considerate strict secrete. A dat, de asemenea, încă o dispoziţie [277].

La cererea lui Vladimir Ilici i-am procurat volumele III şi IV din lucrarea lui Suhanov „Însemnări despre revoluţie".

29 decembrie [278].

Prin intermediul Nadejdei Konstantinovna, Vladimir Ilici ne-a cerut să întocmim liste de cărţi recent apărute. Medicii i-au permis să citească. Vladimir Ilici citeşte lucrarea lui Suhanov „Însemnări despre revoluţie" (volumele III şi IV). Beletristica nu-l interesează. A cerut ca listele să fie întocmite pe diferitele genuri de literatură.

5 ianuarie 1923.

Vladimir Ilici a cerut listele cărţilor noi de la 3 ianuarie, precum şi cartea „Biserica nouă" de Titlinov.

17 ianuarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat pentru o jumătate de oră între 6 şi 7. A revăzut însemnările despre cartea lui Suhanov cu privire la revoluţie şi a făcut în ele o serie de modificări. Timp de vreo 10—15 minute a dictat în continuare pe aceeaşi temă [279].

S-a declarat mulţumit de noul suport, care îi înlesneşte lectura cărţilor şi a propriilor sale manuscrise.

În timp ce dicta fraza care începe cu cuvintele „Suhanovilor noştri...", cînd a ajuns la expresia „nici prin gînd nu le trece", s-a oprit şi, pînă să-şi formuleze în minte continuarea, a remarcat în glumă: „Rău mi-a slăbit me-

www.dacoromanica.ro

moria ! Am uitat cu desăvîrşire ce am vrut să spun ! La naiba ! E de mirare cît de mult mi-a slăbit memoria !". A rugat să transcriem imediat însemnările şi să-i dăm textul dactilografiat.

Observîndu-l cîteva zile în şir în timp ce dicta, am constatat că îi este neplăcut cînd e întrerupt la mijlocul unei fraze, deoarece în asemenea cazuri el îşi pierde firul ideii.

18 ianuarie (însemnare făcută de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici nu m-a chemat.

19 ianuarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat azi pe la şapte şi apoi la opt şi ceva. Timp de vreo 30 de minute mi-a dictat o a doua variantă a articolului despre Inspecţia muncitorească-ţărănească („Cum să reorganizăm Rabkrinul") [280]. A spus că ar vrea să-l termine cît mai repede.

20 ianuarie.

Vladimir Ilici m-a chemat azi între 12 şi 1. Şi-a recitit articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul" şi a făcut în textul lui o serie de completări şi modificări.

A spus că Nadejda Konstantinovna urmează să-i dea nişte date referitoare la un pasaj din acest articol şi a cerut ca Lidia Aleksandrovna să se intereseze despre aceleaşi date şi să afle cu precizie cîte şi ce fel de instituţii se ocupă la noi cu problema organizării ştiinţifice a muncii, cîte congrese au fost convocate în legătură cu această problemă şi care grupuri au participat la ele. A întrebat dacă nu se poate găsi ceva material la Petrograd (Hlopleankin [281] a trimis un material similar cu cel pe care l-a avut Nadejda Konstantinovna, dar ceva mai amănunţit).

Vladimir Ilici a cerut lista completă a cărţilor noi [282]. Am stat la el circa 30 de minute.

21 ianuarie (însemnare făcută de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici n-a telefonat.

22 ianuarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat pentru vreo 25 de minute (de la 12 pînă la 12 şi 25 min.). A făcut modificări în varianta a doua a articolului despre Rabkrin, care va fi şi

www.dacoromanica.ro

cea definitivă. Timpul său fiind limitat, el era extrem de grăbit. A rugat să punem în ordine articolul, să-l batem la maşină şi să i-l prezentăm după-masă. Deschizîndu-mi uşa în camera lui, Nadejda Konstantinovna mi-a spus că el şi-a luat, fără aprobarea medicilor, cîteva minute în plus pentru lectura articolului ; ea a adăugat că sora (de serviciu) nu voia să mă lase să intru. După ce m-am întors de la Vladimir Ilici, Nadejda Konstantinovna a venit la secretariat şi mi-a transmis rugămintea lui ca acolo unde n-am reuşit să notez tot ce mi-a dictat să las spaţii albe. A spus că, întrucît a dictat foarte repede, lui Vladimir Ilici i s-a părut că era greu să notez totul. Am răspuns că am reuşit să notez totul, iar dacă vor fi pasaje neclare, mă voi conforma indicaţiilor lui.

23 ianuarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat între 12 şi 1. A recitit fugitiv articolul menţionat mai sus şi a făcut în textul lui mici modificări. A rugat să le introducem atît în exemplarul lui cît şi în al nostru, iar unul din aceste exemplare să fie remis Mariei Ilinicina pentru ziarul „Pravda". Articolul, cu modificările corespunzătoare, a fost înmînat Mariei Ilinicina pînă la ora 3. Vladimir Ilici a întrebat dacă s-a întors Lidia Aleksandrovna şi dacă sărbătorile noastre au luat sfîrşit.

30 ianuarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

La 24 ianuarie Vladimir Ilici a chemat-o pe Fotieva şi i-a dat dispoziţie să ceară de la Dzerjinski sau de la Stalin materialele comisiei gruzine şi să le studieze în mod amănunţit. De această chestiune urmau să se ocupe Fotieva, Glasser şi Gorbunov. Materialele îi erau necesare lui Vladimir Ilici pentru întocmirea raportului la congresul partidului. El nu ştia, probabil, că această chestiune se află în discuţia Biroului Politic [283]. Mi-a spus : „Înainte de îmbolnăvirea mea, Dzerjinski mi-a vorbit despre activitatea acestei comisii şi despre «incident», şi aceasta mi-a făcut o impresie penibilă".

În ziua de joi, 25 ianuarie, m-a întrebat dacă s-au primit materialele. Am răspuns că Dzerjinski vine abia sîmbătă şi de aceea nu l-am putut întreba încă.

www.dacoromanica.ro

Sîmbătă, cînd l-am întrebat pe Dzerjinski, mi-a răspuns că materialele sînt la Stalin. I-am trimis lui Stalin o scrisoare, care însă nu l-a găsit, el fiind plecat din oraş. Ieri, 29 ianuarie, am primit un telefon de la Stalin, care mi-a comunicat că fără încuviinţarea Biroului Politic nu poate da materialele. M-a întrebat dacă nu-i spun prea multe lui Vladimir Ilici, căci altfel cum se explică faptul că e în curent cu problemele la ordinea zilei ? De pildă, articolul său cu privire la Rabkrin denotă că el cunoaşte unele fapte. Am răspuns că eu nu-i spun şi că nu am motive să cred că el ar fi în curent cu problemele de actualitate. Azi m-a chemat Vladimir Ilici şi m-a întrebat ce răspuns am primit ; a spus că va cere insistent să i se dea materialele.

La 26 ianuarie Vladimir Ilici mi-a cerut să comunic lui Ţiurupa, Sviderski şi Avanesov că, dacă sînt de acord cu ideile din articolul lui, ar fi bine să organizeze o serie de consfătuiri şi să discute înainte de congres dacă n-ar fi cazul să se întocmească un plan, un conspect de manual (probabil, un manual de normalizare a muncii). Să-i întreb totodată dacă cunosc cărţile lui Kerjenţev şi Ermanski [251]. Există un plan de organizare ştiinţifică a muncii, există la I.M.Ţ. o secţie ce se ocupă cu normalizarea muncii.

Azi m-a întrebat ce-a răspuns Ţiurupa, dacă el, Sviderski, Avanesov, Reske şi alţi membri ai colegiului sînt de acord cu conţinutul articolului. Am spus că nu ştiu. M-a întrebat dacă Ţiurupa nu ezită, dacă nu caută să tergiverseze lucrurile, dacă e sincer cu mine. Am răspuns că deocamdată nu am avut posibilitatea să vorbesc cu el mai amănunţit ; i-am comunicat doar însărcinarea, de care el a luat cunoştinţă şi a spus că o va îndeplini.

La 24 ianuarie Vladimir Ilici mi-a spus : „Mai întîi de toate în chestiunea noastră «conspirativă» ; ştiu că d-ta nu te conformezi dispoziţiei pe care ţi-am dat-o". La toate încercările mele de a-l convinge că nu este aşa, mi-a răspuns : „Am în privinţa asta o părere proprie".

Azi, 30 ianuarie, Vladimir Ilici mi-a spus că ieri, la întrebarea dacă starea sănătăţii îi va permite să ia cuvîntul la congres în ziua de 30 martie, medicul i-a dat un răspuns negativ, dar a promis că pînă atunci se va ridica din pat,

www.dacoromanica.ro

iar peste o lună îi va fi îngăduit să citească ziare. Revenind la materialele comisiei gruzine, el a spus rîzînd : „Astea nu sînt ziare, înseamnă că am voie să le citesc şi acum". Nu pare a fi prost dispus. Era fără compresă la cap.

1 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Azi am fost chemată de Vladimir Ilici (la ora 6 şi jumătate). I-am comunicat că Biroul Politic a aprobat să i se dea materialele [285]. Vladimir Ilici a subliniat problemele cărora trebuie să le acordăm atenţie la cercetarea acestor materiale şi a indicat în general cum să le folosim pe acestea din urmă [286]. Apoi a adăugat : „Dacă aş fi în stare de libertate (întîi a fost un lapsus, dar apoi a repetat rîzînd : dacă aş fi în stare de libertate), uşor aş face singur toate acestea". Se considera că studierea acestor materiale va cere vreo patru săptămîni.

M-a întrebat care este atitudinea lui Ţiurupa şi a celorlalţi faţă de articolul său. Conform indicaţiilor primite de la Ţiurupa şi Sviderski, i-am răspuns că Sviderski e întru totul de acord. Ţiurupa e de acord cu ideea de a atrage la această muncă membri ai C.C., dar că se îndoieşte că, dacă aparatul ei se va reduce la 300—400 de oameni, Inspecţia muncitorească-ţărănească va fi în măsură să îndeplinească toate funcţiile pe care le are în prezent. Punctul de vedere al lui Avanesov nu mi-e cunoscut. Mîine se întruneşte întregul colegiu.

Vladimir Ilici m-a întrebat dacă articolul său a fost discutat în Comitetul Central. Am răspuns că nu ştiu. Alte întrebări nu mi-a mai pus.

2 februarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat la 11 şi 45 min. Mi-a dictat un articol intitulat „Mai bine mai puţin, dar mai bine" [287]. A terminat la 12 şi jumătate.

A rugat ca Lidia Aleksandrovna să vină la el o dată la două zile. Cînd l-am întrebat „la ce oră să vină", mi-a răspuns că poate veni oricînd, că el doar e om liber acum. În treacăt, a adăugat că numai între 2 şi 5 nu se poate veni la el ; ar putea să vină la şase sau să se înţeleagă cu sora lui.

www.dacoromanica.ro

Nu-l mai văzusem de la 23 ianuarie. Arată mult mai bine acum : are o înfăţişare de om sănătos, vioi. Dictează, ca întotdeauna, ireproşabil : fără opriri şi numai arareori îşi caută expresiile ; mai bine zis, nu dictează, ci vorbeşte gesticulînd. Era fără compresă la cap.

3 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Vladimir Ilici m-a chemat la ora şapte pentru cîteva minute. A întrebat dacă noi am citit materialele. Am răspuns că deocamdată le-am răsfoit doar şi că sînt mai puţin voluminoase decît am crezut noi. M-a întrebat dacă această problemă a fost discutată în Biroul Politic. Am răspuns că nu am voie să-i vorbesc despre aceasta. „Îţi este interzis să-mi vorbeşti în special despre această chestiune ?" — întrebă el. „Nu — îi răspunsei eu —, îmi este în genere interzis să vă vorbesc despre chestiunile curente". „Înseamnă deci că aceasta este o chestiune curentă ?". Atunci mi-am dat seama că am făcut o gafă. Am repetat că nu am voie să vorbesc. Mi-a spus : „Dzerjinski mi-a vorbit de această chestiune încă înainte de îmbolnăvirea mea. Comisia şi-a prezentat raportul în faţa Biroului Politic ?" „Da, l-a prezentat. După cît mi-amintesc, Biroul Politic a aprobat în linii generale hotărîrea ei". „Ei bine — a spus el —, cred că voi îmi veţi prezenta referatul peste vreo trei săptămîni şi atunci voi trimite o scrisoare". „Nu ştiu — i-am răspuns eu —, poate că nu vom reuşi să-l prezentăm în trei săptămîni". În acel moment au venit medicii (Förster, proaspăt sosit în ţară, Kojevnikov şi Kramer), şi eu m-am retras. Arată vioi şi bine dispus, poate uşor agitat înainte de vizita lui Förster, care nu-l mai văzuse de mult.

4 februarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat azi în jurul orei 6. M-a întrebat dacă n-am nimic de obiectat împotriva faptului că mă cheamă şi în zile de sărbătoare. („Doar vei fi vrînd, în sfîrşit, să te odihneşti şi d-ta o dată !").

Timp de mai bine de o jumătate de oră mi-a dictat continuarea articolului „Mai bine mai puţin, dar mai bine". Avea o înfăţişare de om sănătos, vioi. Era fără compresă

www.dacoromanica.ro

la cap. A terminat cu cuvintele : „Ei, pentru azi ajunge. Am cam obosit". M-a rugat să descifrez textul şi, cînd voi fi gata, să-i dau un telefon, deoarece e probabil că va mai dicta în continuare astăzi ; a adăugat că e obişnuit să scrie avînd în faţă manuscrisul, altfel îi vine foarte greu.

Nadejda Konstantinovna mi-a transmis că a fost la el medicul german (Förster), care i-a spus multe lucruri plăcute, i-a dat voie să facă gimnastică, i-a mărit numărul orelor consacrate dictării de articole, şi că Vladimir Ilici a fost foarte mulţumit.

Pe la opt m-a chemat din nou, dar n-a mai dictat, ci s-a limitat să revadă textul dactilografiat şi să facă unele completări. După ce a terminat, mi-a spus că intenţionează ca înainte de a da articolul la tipar să-l arate lui Ţiurupa şi, poate, altor cîtorva membri din colegiul acestuia, că se gîndeşte să mai adauge cîte ceva la aceste idei ale sale. Ritmul dictării a fost mai lent ca de obicei. Vladimir Ilici avea compresă la cap. Faţa îi era palidă. E, probabil, obosit.

5 februarie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Azi Vladimir Ilici m-a chemat la ora 12. Am stat la el trei sferturi de oră. Ritmul dictării a fost lent. Într-un loc, neputînd găsi expresia potrivită, mi-a spus : „Nu ştiu ce am azi că treaba merge greu, fără spor" (cu accentul pe ultimele două cuvinte). A cerut să-i dăm articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul ?". Timp de 3—4 minute a citit în tăcere. Apoi a dictat în continuare cîtva timp şi a hotărît să termine, spunînd că mă va chema azi la patru, la cinci sau poate chiar la şase.

5 februarie, după-amiază (însemnări făcute de M. I. Gliasser).

La 6 şi 50 min. Vladimir Ilici a chemat-o pe Lidia Aleksandrovna, dar, auzind că e bolnavă, a cerut să vin eu.

M-a întrebat dacă am început să citim materialele comisiei gruzine şi cînd credem că vom fi gata cu această lectură. I-am răspuns că am împărţit între noi materialele şi am început să le citim, iar cît priveşte data terminării, socotim că vom fi gata în termenul pe care ni l-a acordat dînsul, adică în trei săptămîni. M-a întrebat cum intenţio-

www.dacoromanica.ro

năm noi să citim. I-am răspuns că am ajuns la concluzia că fiecare din noi trebuie să citească totul. „Aceasta este hotărîrea voastră unanimă?" — „Da", — i-am răspuns eu. Vladimir Ilici s-a apucat să calculeze cît a mai rămas pînă la congres. Cînd i-am spus că au mai rămas o lună şi 25 de zile, mi-a răspuns că termenul pare a fi suficient, dar că dacă va fi nevoie de date suplimentare s-ar putea să fie prea scurt, mai ales dacă ţinem seama de marea distanţă ce ne desparte de Caucaz. A întrebat cît lucrează fiecare din noi şi a adăugat că, în caz de nevoie, putem atrage la această lucrare pe Volodiceva şi pe Manucearianţ. Apoi a întrebat dacă hotărîrea noastră ca fiecare să citească totul e oficială. I-am răspuns că această hotărîre nu e înscrisă nicăieri şi, la rîndul meu, l-am întrebat dacă are ceva împotriva ei. Vladimir Ilici mi-a declarat că ar vrea, desigur, ca fiecare din noi să citească totul, dar că sarcinile comisiei noastre nu sînt destul de bine precizate. Pe de o parte, el ar dori să nu ne împovăreze peste măsură, dar pe de altă parte nu trebuie exclusă posibilitatea ca în cursul lucrărilor să devină necesară o lărgire a acestor sarcini. Poate că va trebui să cerem materiale suplimentare. Apoi m-a întrebat unde se păstrează materialele, cum le folosim, dacă intenţionăm să întocmim un scurt conspect al tuturor materialelor şi dacă îl vom bate la maşină („Nu vă va fi prea greu?"). În sfîrşit, Vladimir Ilici a dispus ca în cursul săptămînii viitoare să stabilim cît timp ne trebuie pentru efectuarea acestei lucrări şi în ce mod vom prelucra aceste materiale, urmînd ca la prelucrarea lor să ţinem seama de necesitatea întocmirii unui referat-sinteză asupra tuturor datelor referitoare la problemele schiţate de comisie, precum şi la problemele pe care ni le va pune dînsul în cursul lucrărilor.

Apoi Vladimir Ilici mi-a cerut să-l întreb pe Popov în ce stadiu se află prelucrarea datelor recensămîntului efectuat de Direcţia centrală de statistică la Petrograd, Moscova şi Harkov (dacă a fost efectuat şi în acest din urmă oraş), cît crede el că va dura prelucrarea lor şi dacă vor fi publicate. Vladimir Ilici ar dori să le vadă în presă înainte de întrunirea congresului partidului; dînsul consideră că deşi datele recensămintelor anterioare nu au fost

www.dacoromanica.ro

publicate, Popov limitîndu-se să trimită lui Vladimir Ilici tabelele, cele ale ultimului recensămînt, dată fiind importanţa lor deosebită, trebuie să fie neapărat publicate. De aceea trebuie să-l zorim în mod deosebit pe Popov, să-i trimitem o adresă oficială în legătură cu această chestiune, după ce în prealabil vom fi discutat cu el.

În total am stat la el 20 de minute. L-am văzut pentru prima oară de cînd s-a îmbolnăvit. După părerea mea, arată bine şi e bine dispus, doar că e ceva mai palid ca înainte. Vorbeşte rar, gesticulînd cu stînga şi agitîndu-şi mereu degetele mîinii drepte. Era fără compresă la cap.

6 februarie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat pentru orele 7—9. Am stat vreo oră şi jumătate. Mai întîi şi-a recitit articolul „Mai bine mai puţin, dar mai bine". Mult l-au amuzat pe Vladimir Ilici modificările introduse cu cerneală roşie (nu modificările în sine, ci modul cum au fost introduse). La rugămintea lui, articolul nu fusese transcris, ci doar completat, în primul exemplar descifrat, cu modificările introduse de Vladimir Ilici la prima lectură. Deoarece însă modificările n-au fost introduse cu procedeul folosit de corectori, ci în maniera obişnuită, a doua lectură a manuscrisului s-a dovedit a fi dificilă pentru dînsul. Pe viitor, a cerut el, să se transcrie totul pe curat. În timp ce parcurgea textul articolului, Vladimir Ilici făcea digresiuni, spunînd că el e obişnuit să scrie, nu să dicteze, că abia acum îşi dă seama de ce nu-l mulţumesc (a spus : „nu-l mulţumeau") stenografii, că el se obişnuise să-şi vadă manuscrisul în faţa ochilor, să se oprească şi să rumege în minte, în cazurile dificile, pasajul în care „se împotmolise", să se plimbe prin cameră sau chiar să se ducă la plimbare pe stradă, că şi acum se simte adesea tentat să pună mîna pe creion şi să scrie sau să facă singur modificările necesare.

Şi-a adus aminte cum încă în 1918 a încercat să dicteze un articol stenografului lui Troţki şi cum, ori de cîte ori simţea că „se împotmoleşte", neştiind ce să facă, „mîna" mai departe cu o repeziciune „de necrezut" şi cum, din această cauză, a trebuit să arunce în foc întregul manuscris,

www.dacoromanica.ro

iar după aceea s-a aşezat la masa de lucru şi a scris „Renegatul Kautsky“ [288], de care a rămas mulţumit.

Toate acestea mi le-a povestit Vladimir Ilici într-o dispoziţie excelentă, rîzînd cu rîsul său molipsitor. Niciodată nu-l mai văzusem într-o astfel de dispoziţie. Timp de 15—20 de minute a dictat în continuare articolul început, apoi s-a oprit singur.

7 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

M-a chemat Vladimir Ilici şi a vorbit cu mine despre următoarele trei chestiuni :

1) Despre rezultatele recensămîntului (a cerut ca respectiva culegere de date să-i fie prezentată în pagini. I-am răspuns că pentru aceasta e nevoie de aprobarea lui Stalin).

2) Despre comisia gruzină. A întrebat în ce stadiu se află lucrarea, cînd vom termina cititul, cînd ne vom întruni etc.

3) Despre Inspecţia muncitorească-ţărănească. A întrebat dacă colegiul acestui comisariat al poporului intenţionează să adopte în prezent vreo hotărîre, „să facă un pas de mare importanţă pentru viaţa noastră de stat“, sau preferă să amîne totul pînă la congres. A spus că scrie un articol, dar merge cam greu ; crede totuşi că va reuşi să-i dea o formă finită şi, înainte de a-l trimite la tipar, îl va da lui Ţiurupa să-l citească. Mi-a spus să-l întreb pe Ţiurupa dacă este sau nu cazul să se grăbească cu acest articol.

Kojevnikov a spus azi că în starea sănătăţii lui Vladimir Ilici s-a produs o mare îmbunătăţire. El a început să mişte mîna şi începe să creadă că o va putea folosi.

7 februarie, dimineaţa (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Am fost la Vladimir Ilici în jurul orei 12 şi jumătate. A spus că va dicta pe teme variate, amînînd pentru mai tîrziu ordonarea materialului. A dictat pe tema 1) cum pot fi îmbinate instituţii de partid cu instituţii de stat ? şi 2) este oare indicată îmbinarea studiului cu exercitarea unei funcţii ?

La cuvintele „şi cu cît această revoluţie este mai radicală“ s-a oprit, le-a repetat de cîteva ori fără a reuşi să-şi

www.dacoromanica.ro

formuleze în continuare ideea, m-a rugat să-l ajut recitindu-i pasajul precedent, a izbucnit în rîs şi a spus : „Mi se pare că aici m-am împotmolit definitiv, da, da, să ştii că la acest pasaj m-am împotmolit definitiv !"

La remarca mea că numai pentru scurtă vreme reprezint eu pentru dînsul un rău inevitabil, deoarece în curînd va fi în stare să scrie singur, Vladimir Ilici a răspuns : „Pînă atunci mai va !" Avea vocea obosită, cu o nuanţă bolnăvicioasă.

7 februarie, după-amiază (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat să lucrez cu el între orele 7 şi 9. Am stat circa o oră şi jumătate. După ce a terminat fraza pe care o începuse ieri, mi-a spus : „Acum voi încerca să dezvolt tema următoare". Mi-a cerut lista temelor pe care şi-a propus să le trateze [289] ; după ce a citit-o, mi-a spus că a uitat să treacă o temă (despre legătura dintre Direcţia generală a învăţămîntului profesional şi activitatea de răspîndire a culturii şi ştiinţei în rîndurile poporului). Apoi mi-a dictat partea generală a articolului „Mai bine mai puţin, dar mai bine". A dictat repede şi fără opriri, gesticulînd cu stînga.

A terminat spunînd că va încerca ulterior să facă legătura dintre partea generală şi restul articolului. Obosise. Seara am aflat de la Nadejda Konstantinovna că mîine Vladimir Ilici nu va dicta ; are de gînd să citească.

9 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Dimineaţa am fost chemată de Vladimir Ilici, care mi-a confirmat că va supune congresului problema Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti. În ceea ce priveşte recensămîntul, îl preocupă întrebarea dacă tabelele vor fi tipărite în forma necesară. S-a declarat de acord cu propunerea mea de a se da, prin intermediul lui Kamenev sau al lui Ţiurupa, dispoziţia de a se face o verificare. Dispoziţia urmează a fi dată lui Krjijanovski şi lui Sviderski. Vladimir Ilici e foarte bine dispus şi arată splendid. A spus că Förster este înclinat

www.dacoromanica.ro

să-i permită să aibă întrevederi înainte de a-i îngădui lectura ziarelor. La remarca mea că din punct de vedere medical ar fi, pare-se, într-adevăr mai bine să se procedeze aşa, el a rămas pe gînduri şi mi-a răspuns cît se poate de serios că, după părerea sa, tocmai din punctul de vedere medical ar fi mai rău aşa, căci textul tipărit se citeşte şi cu asta — basta, pe cînd întrevederea implică un schimb de opinii.

9 februarie, dimineaţa (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat la ora 1. Mi-a spus că textul transcris i-a plăcut mai mult. A citit partea din articol care a fost scrisă ieri şi n-a făcut aproape nici o modificare. Şi-a încheiat lectura spunînd : „Partea asta a ieşit, pare-se, destul de reuşită". Am rămas cu impresia că a fost foarte mulţumit de această parte din articol. M-a rugat să stenografiez sfîrşitul : „Iată cum se leagă..." etc. Am stat la el circa 1 oră.

9 februarie, după-amiază.

Vladimir Ilici a chemat pe Lidia Aleksandrovna. Nadejda Konstantinovna mi-a cerut să-i dau partea generală a articolului, deoarece Vladimir Ilici o rugase să-l citească.

10 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

M-a chemat la ora şapte. Mi-a spus să-i trimit lui Ţiurupa articolul „Mai bine mai puţin, dar mai bine", cu rugămintea de a-l citi în termen de două zile, dacă se poate.

A cerut o serie de cărţi dintre cele trecute pe liste [299]. Arată obosit, vorbeşte foarte greu, uitînd ce a vrut să spună şi încurcînd cuvintele. Avea compresă la cap.

12 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Vladimir Ilici se simte mai prost. Are mari dureri de cap. M-a chemat pentru cîteva minute. După spusele Mariei Ilinicina, medicii l-au iritat în aşa măsură, încît, de supărare, au început să-i tremure buzele. Förster îi spusese în ajun că-i sînt categoric interzise ziarele, întrevederile şi informaţia politică. La întrebarea ce înţelege el prin informaţie politică, Förster a răspuns : „De pildă, problema recensămîntului lucrătorilor din aparatul de stat, care, după cîte

www.dacoromanica.ro

ştiu, vă interesează". Pe Vladimir Ilici l-a iritat, probabil, faptul că medicii sînt atît de bine informaţi asupra unor chestiuni care nu sînt de domeniul publicităţii. În afară de aceasta, pare-se că Vladimir Ilici are impresia că nu medicii dau indicaţii Comitetului Central, ci Comitetul Central e acela care dă instrucţiuni medicilor.

A vorbit cu mine iarăşi despre cele trei teme arătate în însemnările de la 7 februarie. S-a plîns că-i doare capul. I-am spus, în glumă, că-l voi trata prin metoda sugestiei şi că peste două zile va scăpa de durerile de cap.

14 februarie (însemnări făcute de L. A. Fotieva).

Vladimir Ilici m-a chemat la ora 1. Nu are dureri de cap. Mi-a spus că se simte perfect sănătos. Mi-a spus că boala lui e de natură nervoasă şi evoluează în aşa fel, încît uneori capul îi e cu desăvîrşire limpede şi el se simte perfect sănătos, alteori însă se simte mai prost. De aceea trebuie să ne grăbim cu executarea dispoziţiilor sale, deoarece vrea neapărat să pregătească ceva pentru congres şi speră că va reuşi. Dacă însă vom tergiversa lucrările, şi în felul acesta îi vom zădărnici planul, el va fi extrem de nemulţumit. Între timp au venit medicii şi am fost nevoiţi să întrerupem.

14 februarie, după-amiază.

M-a chemat din nou. Vorbeşte greu, pare obosit. Mi-a vorbit iarăşi despre cele trei puncte privind însărcinările date de el. Deosebit de amănunţit s-a ocupat el de problema care-l preocupă în cel mai înalt grad, adică de problema gruzină. Ne-a rugat să ne grăbim. Mi-a dat unele indicaţii [291].

5 martie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

Vladimir Ilici m-a chemat în jurul orei 12. M-a rugat să consemnez textul unei scrisori către Troţki [292] şi al alteia către Stalin [293] ; prima trebuie transmisă telefonic personal lui Troţki şi să-i comunic cît mai repede lui Vladimir Ilici răspunsul primit ; pe cea de-a doua m-a rugat s-o reţin, spunînd că nu e prea inspirat astăzi. Nu se simte bine.

www.dacoromanica.ro

6 martie (însemnări făcute de M. A. Volodiceva).

M-a întrebat ce răspuns s-a dat la prima scrisoare (răspunsul telefonic a fost consemnat). A citit textul scrisorii a doua (către Stalin) şi m-a rugat să i-o înmînez personal şi să primesc personal răspunsul. Mi-a dictat o scrisoare către grupul Mdivani [294]. Nu se simţea bine. Nadejda Konstantinovna m-a rugat să nu-i trimit lui Stalin scrisoarea şi, îndeplinindu-i rugămintea, nu am înmînat-o. Dar a doua zi, la 7 martie, i-am spus că trebuie să execut dispoziţia primită de la Vladimir Ilici. Ea s-a sfătuit cu Kamenev şi după aceasta scrisoarea a fost înmînată lui Stalin şi Kamenev, iar apoi şi lui Zinoviev, cînd s-a întors din Petrograd. Răspunsul lui Stalin a fost primit imediat după ce i s-a înmînat scrisoarea lui Vladimir Ilici (eu i-am predat-o personal lui Stalin şi mie mi-a dictat el răspunsul către Vladimir Ilici). Acest răspuns încă nu i-a fost comunicat lui Vladimir Ilici, deoarece între timp el s-a îmbolnăvit [295].

Publicat pentru prima oară în 1963, în revista „Voprosi istorii KPSS" nr. 2

Se tipăreşte după textul însemnărilor făcute de secretare

www.dacoromanica.ro

LISTA DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE
A PARTICIPAT
V. I. LENIN

ADNOTĂRI

INDICI

DATE DIN
VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

www.dacoromanica.ro

LISTA DOCUMENTELOR LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN*

DIRECTIVELE C.E.I.C. PENTRU DELEGAŢIA COMINTERNULUI LA CONFERINŢA INTERNAŢIONALELOR A III-A, A II-A şi A II1/2

În scrisoarea din 14 sau 15 martie 1922 către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin a formulat o serie de propuneri care au fost incluse în textul directivelor adoptate de Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste la 17 martie 1922 (vezi volumul de faţă, p. 43—44).

REZOLUŢIA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C. (b) DIN RUSIA LA RAPORTUL COMITETULUI CENTRAL

În proiectul de rezoluţie adoptat de Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia în ziua de 28 martie 1921 s-a ţinut seamă de modificările şi completările propuse de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 21 martie 1921 către I. V. Stalin şi L. B. Kamenev (vezi volumul de faţă, p. 62—63 ; „Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 159—163, 525—526).

REZOLUŢIA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C. (b) DIN RUSIA LA RAPORTUL DELEGAŢIEI P.C. (b) DIN RUSIA ÎN INTERNAŢIONALA COMUNISTĂ

Lenin a făcut o propunere la proiectul acestei rezoluţii în problema tacticii de front unic, propunere care a fost în întregime inclusă în textul rezoluţiei adoptate de Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia în ziua de 2 aprilie 1922 (vezi volumul de faţă, p. 141 ; „Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 518—520, 526—528, 619—620).

* Întrucît lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent conţine numai scrisori, ea va fi publicată în respectivul volum de corespondenţă.

www.dacoromanica.ro

REZOLUŢIA COMISIEI NUMITE DE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA UNIRII REPUBLICILOR SOVIETICE, APROBATĂ CA DIRECTIVĂ DE CĂTRE PLENARA COMITETULUI CENTRAL DIN 6 OCTOMBRIE 1922

În proiectul de rezoluţie s-a ţinut seama de observaţiile făcute de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 26 septembrie 1922 către L. B. Kamenev, pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia (vezi volumul de faţă, p. 227—229).

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

DIRECTIVE DATE LUI G. V. CICERIN PENTRU TOŢI MEMBRII DELEGAŢIEI SOVIETICE LA CONFERINŢA DE LA GENOVA. *25 aprilie 1922.*

HOTĂRÎRE „CU PRIVIRE LA OBLIGATIVITATEA ÎNSCRIERII ŞI NEOBLIGATIVITATEA APORTURILOR SOCIALE ÎN COOPERAŢIA DE CONSUM ŞI LA UNITATEA ACESTEIA". *12 mai 1922.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA REDUCEREA SUBVENŢIILOR ACORDATE TEATRELOR DE STAT. *16 noiembrie 1922.*

HOTĂRÎRE ADOPTATĂ LA RAPORTUL COMISIEI APROVIZIONĂRII DE STAT. *7 decembrie 1922.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA RELAŢIILE DINTRE COMISARUL POPORULUI PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNTUL PUBLIC, A. V. LUNACEARSKI, ŞI ADJUNCŢII SĂI. *7 decembrie 1922.*

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele sus-menţionatelor hotărîri ale Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu completările şi modificările făcute de V. I. Lenin. Propunerile lui V. I. Lenin, incluse în textul hotărîrii „Cu privire la obligativitatea înscrierii şi neobligativitatea aporturilor sociale în cooperaţia de consum şi la unitatea acesteia" şi al hotărîrii adoptate la raportul comisiei aprovizionării de stat au mai fost publicate (vezi volumul de faţă, p. 59, 348).

CODUL PENAL AL R.S.F.S.R. [PARTEA SPECIALĂ. CAP. I. CRIME ŞI DELICTE CONTRA STATULUI. 1. CRIME ŞI DELICTE CONTRAREVOLUŢIONARE]

La arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectul de „Lege pentru punerea în aplicare a Codului penal al R.S.F.S.R.", cu completările făcute de V. I. Lenin, precum şi cele două scrisori adresate de V. I. Lenin lui D. I. Kurski la 15 şi la 17 mai 1922 şi care conţin propunerile lui în legătură cu Codul penal (vezi volumul de faţă, p. 203—205). De

www.dacoromanica.ro

aceste propuneri ale lui V. I. Lenin s-a ţinut seama la definitivarea secţiunii „Crime şi delicte contrarevoluţionare" a Codului penal, care a fost aprobat de sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia la 24 mai 1922.

DECRETE ALE C.E.C. DIN RUSIA, DECLARAŢII ŞI NOTE ALE GUVERNULUI R.S.F.S.R.

DECRETUL C.E.C. DIN RUSIA CU PRIVIRE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU INSPECŢIA MUNCITOREASCĂ-ŢĂRĂNEASCĂ. *16 martie 1922.*

DECLARAŢIA DELEGAŢIEI SOVIETICE LA PRIMA ŞEDINŢĂ PLENARĂ A CONFERINŢEI DE LA GENOVA. *10 aprilie 1922.*

NOTA GUVERNULUI R.S.F.S.R. CĂTRE GUVERNELE ANGLIEI, FRANŢEI ŞI ITALIEI. *2 noiembrie 1922.*

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele sus-menţionatelor documente, cu completările şi observaţiile făcute de V. I. Lenin (vezi volumul de faţă, p. 69—70; „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 440—441).

www.dacoromanica.ro

LISTA DOCUMENTELOR CARE S-AR PUTEA SĂ FIE ÎNTOCMITE DE V. I. LENIN

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA PROCEDURA ÎNSCRIERII PROBLEMELOR PE ORDINEA DE ZI A ŞEDINŢELOR C.C.P.

În şedinţa din 3 octombrie 1922 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a făcut o expunere cu privire la procedura înscrierii problemelor pe ordinea de zi a şedinţelor C.C.P. (Arhiva Centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C. C. al P.C.U.S.). Aceasta ne îndreptăţeşte să presupunem că respectivul proiect de hotărîre a fost scris de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PRIVIND INVITAREA ÎN ŢARĂ A UNOR REPREZENTANŢI AI CERCURILOR DE AFACERI DIN S.U.A. PENTRU NEGOCIERI ECONOMICE

Cu prilejul discutării acestei probleme în şedinţa din 19 octombrie 1922 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, V. I. Lenin a luat cuvîntul în calitate de raportor. Se poate presupune deci că textul hotărîrii Biroului Politic a fost scris de el.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 *Cel de-al V-lea Congres general al Sindicatului muncitorilor metalurgişti din Rusia* a avut loc la Moscova între 3 şi 7 martie 1922. La lucrările lui au participat 318 delegaţi (dintre care 282 comunişti), care reprezentau pe cei 534 626 de membri ai acestui sindicat. Sarcina congresului consta în primul rînd în a reorganiza activitatea sindicatului în conformitate cu noua politică economică. Congresul a dezbătut următoarele probleme : 1) darea de seamă a Comitetului central şi a Comisiei centrale de revizie a Sindicatului muncitorilor metalurgişti din Rusia ; 2) dările de seamă ale organelor economice (Direcţia generală a metalelor, Consiliul militar-industrial, Direcţia generală a energiei electrice) ; 3) sarcinile Sindicatului metalurgiştilor în condiţiile n.e.p.-ului ; 4) structura organizatorică a sindicatului ; 5) activitatea comitetului internaţional de organizare şi propagandă ; 6) cu privire la delegaţia la Congresul de la Lucerna al metalurgiştilor, care a fost aleasă la cel de-al IV-lea Congres al Sindicatului muncitorilor metalurgişti din Rusia.

Încă înainte de deschiderea congresului, la 1 martie 1922, în şedinţa biroului fracţiunii comuniste a C.C. al Sindicatului muncitorilor metalurgişti din Rusia cu reprezentanţii delegaţiilor din marile regiuni industriale, s-a considerat că este necesar ca la congres să se prezinte un raport „Despre situaţia internaţională şi internă a republicii“ şi să se ceară un raportor de la C.C. al P.C. din Rusia, indicîndu-se totodată că delegaţii la congres stăruie ca despre această problemă să vorbească V. I. Lenin.

Lenin şi-a rostit cuvîntarea sa la 6 martie, în şedinţa de dimineaţă a fracţiunii comuniste a congresului. N-a fost adoptată nici o rezoluţie la raport ; fracţiunea a luat act de cuprinsul lui. — *1.*

2 Lenin se referă la Conferinţa economică şi financiară internaţională care urma să aibă loc la Genova (Italia). Iniţiativa convocării unei conferinţe care să examineze problemele privind instaurarea păcii şi colaborarea economică în Europa — printre care şi problema datoriilor Rusiei — aparţinea guvernului sovietic, care, la 28 octombrie 1921, a adresat, în acest sens, o notă

www.dacoromanica.ro

Angliei, Franței, Italiei, S.U.A. și Japoniei. Hotărîrea de a se convoca o asemenea conferință a fost adoptată de Consiliul suprem al țărilor Antantei la 6 ianuarie 1922, în cadrul unei conferințe care a avut loc la Cannes (Franța).

Adoptînd hotărîrea de a invita Rusia Sovietică să participe la lucrările conferinței, țările aliate sperau că vor reuși să constrîngă guvernul sovietic să facă unele concesii politice și economice și că vor stabili, totodată, relații economice cu Rusia Sovietică. Guvernul sovietic, călăuzindu-se după principiul coexistenței pașnice și considerînd că e necesar să stabilească relații diplomatice și economice normale cu țările capitaliste, s-a declarat de acord să participe la conferință. La 27 ianuarie, C.E.C. din Rusia, întrunit în sesiune extraordinară, a stabilit componența delegației sovietice care urma să participe la Conferința de la Genova. Ca președinte al delegației a fost desemnat V. I. Lenin, iar ca locțiitor comisarul poporului pentru afacerile externe, G. V. Cicerin, care era împuternicit „cu toate drepturile de președinte, pentru eventualitatea că împrejurările vor face imposibilă plecarea tovarășului Lenin la conferință" („Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 67). Ca membri ai delegației au fost numiți L. B. Krasin, M. M. Litvinov, N. N. Narimanov, V. V. Vorovski, I. E. Rudzutak și alții. Problema plecării lui V. I. Lenin la Conferința de la Genova a fost amplu discutată de oamenii muncii din republicile sovietice. În numeroase scrisori ei își exprimau îngrijorarea pentru securitatea și viața lui V. I. Lenin și se pronunțau împotriva acestei plecări. Lenin a vrut să meargă el însuși la Genova, ca să expună personal, în fața conducătorilor puterilor imperialiste, poziția guvernului sovietic. Dar treburile de stat cu care era împovărat, ca și starea sănătății lui nu i-au permis să plece. C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat în această problemă o hotărîre specială prin care V. I. Lenin transmitea lui G. V. Cicerin împuternicirile sale de președinte al delegației (vezi volumul de față, p. 476, 477). Deși Lenin n-a putut să participe personal la conferință, întreaga muncă de pregătire pentru lucrările conferinței și întreaga activitate a delegației sovietice s-au desfășurat sub conducerea lui. Proiectele de directive întocmite de Lenin și aprobate de C.C. al P.C. (b) din Rusia, scrisorile adresate de el Biroului Politic și lui G. V. Cicerin în legătură cu declarația programatică a delegației sovietice la conferință, telegramele trimise de el la Genova, precum și alte documente au fixat în mod amănunțit sarcinile și linia de conduită a reprezentanților sovietici la conferință (vezi Opere complete, vol. 44, București, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 379, 381, 387—389, 390—391, 412—414, și volumul de față, p. 36—42, 69—70, 173, 174, 176—177, 183, 184—185, 197, 198, 199, 201).

Conferința de la Genova a avut loc între 10 aprilie și 19 mai 1922. La lucrările ei au participat reprezentanți ai 29 de țări: Rusia Sovietică, Marea Britanie, Franța, Italia, Belgia, Japonia, Germania și altele. Guvernul S.U.A. a refuzat să participe la

www.dacoromanica.ro

această conferință, considerînd că orice discuții în legătură cu refacerea economică a Rusiei sînt „inutile" atîta timp cît în această țară nu vor fi create „condițiile necesare" și mai ales atîta timp cît nu va fi restabilită proprietatea privată. S.U.A. au însărcinat pe ambasadorul lor în Italia să participe la conferința în calitate de observator.

În prima ședință a conferinței, Cicerin a dat citire declarației guvernului sovietic, care pornea de la principiul de bază al politicii externe sovietice, și anume de la principiul coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri sociale diferite — socialistă și capitalistă. În declarație se spunea că delegația Rusiei, situîndu-se pe punctul de vedere al principiilor comunismului, consideră totodată că este necesară stabilirea unei colaborări economice între statele reprezentante ale celor două sisteme de proprietate și confirmă intenția guvernului sovietic de a întreține relații comerciale cu toate statele, „pe bază de reciprocitate, egalitate în drepturi și recunoașterea deplină și fără condiții" („Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 192). Guvernul sovietic a propus o serie de măsuri menite să asigure colaborarea economică între țările apusene și Rusia Sovietică. Delegația sovietică a făcut cunoscută hotărîrea sa de a prezenta conferinței o propunere cu privire la reducerea generală a înarmărilor și convocarea unui congres mondial pentru stabilirea unei păci generale.

Declarația guvernului sovietic, și mai ales propunerea cu privire la reducerea înarmărilor, a provocat o atitudine categoric negativă din partea reprezentanților statelor capitaliste. Puterile imperialiste au cerut ca Statul sovietic să recunoască toate datoriile contractate de guvernul țarist și de guvernul provizoriu ; să recunoască obligațiile financiare ale fostelor autorități din Rusia, atît ale celor regionale, cît și ale celor locale ; să-și asume răspunderea pentru toate daunele rezultate din acțiunile guvernului sovietic ca și din acțiunile guvernelor sau autorităților locale care l-au precedat ; să înapoieze proprietarilor străini întreprinderile ce le-au fost luate prin naționalizare ; să instituie unele privilegii economice și juridice pentru străini ; să accepte o serie de cereri, care însemnau de fapt desființarea monopolului comerțului exterior.

Delegația sovietică a dat o ripostă hotărîtă acestor încercări ale imperialiștilor de a se amesteca în treburile interne ale Statului sovietic, a respins cererile lor, care urmăreau aservirea economică și politică a Rusiei Sovietice, lichidarea Puterii sovietice și transformarea țării într-o anexă semicolonială a capitalismului mondial, și a prezentat — ca o contrapretenție față de puterile aliate — cererea de a se compensa daunele ce i-au fost aduse Rusiei Sovietice de intervenția militară străină și de blocadă.

În cursul întregii conferințe, delegația sovietică a pledat pentru principiile formulate în declarația ei programatică, a căutat să ajungă la o înțelegere, arătînd că este dispusă să facă o serie de concesii pe bază de reciprocitate. Dar puterile imperialiste nu

www.dacoromanica.ro

doreau să ajungă la o înţelegere cu Rusia Sovietică pe bază de egalitate şi continuau să insiste asupra revendicărilor formulate de ele.

Din cauza poziţiei ireconciliabile adoptate de ţările Antantei, conferinţa n-a dus la rezultate practice imediate în normalizarea relaţiilor dintre Rusia Sovietică şi statele capitaliste. La 19 mai, în ultima şedinţă plenară a conferinţei, a fost adoptată hotărîrea de a se institui două comisii de experţi (una sovietică şi alta a puterilor occidentale), care urmau să se întrunească în iunie 1922 la Haga, pentru a discuta în continuare problemele care n-au fost rezolvate la Genova.

Linia principială, şi totodată elastică, urmată de Statul sovietic la Conferinţa de la Genova a dus la o întărire a poziţiilor şi a autorităţii lui pe arena internaţională. Statul sovietic a arătat că se pot duce tratative cu el numai pe bază de egalitate. El a demonstrat în faţa lumii întregi năzuinţa sa de pace, dorinţa sa de a trăi în prietenie şi de a colabora cu toate popoarele. — *2.*

3 Lenin se referă la Conferinţa Consiliului suprem al ţărilor Antantei, care a avut loc între 6 şi 13 ianuarie 1922 la Cannes. Cel mai important document al acestei conferinţe a fost rezoluţia, adoptată la 6 ianuarie, cu privire la convocarea unei Conferinţe economice internaţionale la Genova. În această rezoluţie au fost formulate condiţiile a căror acceptare era necesară, după părerea Consiliului suprem al ţărilor aliate, pentru ca lucrările proiectatei conferinţe să se desfăşoare cu succes. În primul paragraf al acestor condiţii se spunea : „Naţiunile nu-şi pot aroga dreptul de a dicta altora principiile care trebuie să stea la baza organizării sistemului lor de proprietate, a vieţii economice interne şi a sistemului de guvernămînt. Fiecare naţiune are dreptul să-şi aleagă sistemul pe care-l preferă“ („Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.“, vol. V, Moscova, 1961, p. 58). Condiţiile prevedeau, de asemenea : garantarea intangibilităţii şi a profiturilor capitalului străin folosit pentru ajutorarea unei ţări sau alteia ; recunoaşterea tuturor datoriilor şi angajamentelor care au fost sau vor fi contractate sau garantate de către guvernele diferitelor ţări, recunoaşterea obligaţiei de a restabili şi repune în drepturi interesele străine sau de a acorda despăgubiri pentru pierderile şi daunele pricinuite prin confiscarea sau sechestrarea averii ; ele stabileau obligaţia pentru fiecare naţiune de a se abţine de la orice propagandă îndreptată spre răsturnarea ordinii şi a sistemului politic din alte ţări, precum şi de la orice acţiuni ostile statelor aliate. În încheiere puterile aliate declarau că vor putea recunoaşte guvernul sovietic numai după ce el va accepta toate aceste condiţii. Participanţii la Conferinţa de la Cannes au considerat că e necesară înfiinţarea unui sindicat (consorţiu) internaţional, cu scopul de a contribui la „reconstrucţia economică a Europei“ şi de a asigura „o cooperare a tuturor popoarelor“. Această hotărîre era bazată pe tendinţa ca-

www.dacoromanica.ro

pitalului monopolist din țările occidentale de a acapara economia Rusiei Sovietice.

Textul rezoluției adoptate de Conferința de la Cannes, împreună cu invitația oficială adresată de consiliul suprem delegației guvernului sovietic de a participa la Conferința de la Genova au fost remise lui Cicerin la 13 ianuarie 1922 de către Bonomi, președintele Consiliului de Miniștri al Italiei. În paragraful 1 al textului rezoluției primite de la Bonomi au fost omise cuvintele „sistemul lor de proprietate". În legătură cu aceasta, Lenin l-a rugat pe Cicerin să-i trimită textul rezoluției care fusese publicat mai înainte în presa burgheză, precum și în numărul 6, din 10 ianuarie 1922, al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia", care conținea aceste cuvinte (vezi Opere complete, vol. 44, București, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 376).

Lenin acorda o mare importanță formulării paragrafului 1 al condițiilor de la Cannes, apreciindu-l ca o recunoaștere indirectă a falimentului sistemului capitalist de proprietate și a inevitabilității coexistenței — alături de el — a sistemului socialist de proprietate. Lenin a arătat că celelalte paragrafe ale condițiilor de la Cannes, prin care se urmărea aservirea Rusiei Sovietice de către capitalul străin, sînt în vădită contradicție cu primul paragraf (vezi volumul de față, p. 206—208).

În timpul pregătirii Conferinței de la Genova, cercurile conducătoare din Franța și primul ministru al Angliei, Lloyd George, au insistat ca Uniunea Sovietică să fie invitată la această conferință numai cu condiția ca ea să recunoască în prealabil rezoluția de la Cannes.

În scrisoarea pe care i-a adresat-o la 15 februarie 1922, Lenin l-a însărcinat pe Cicerin „să stabilească *exact* și *formal*, fără echivoc, faptele" cum că

„(1) atunci cînd am fost invitați, *nu* ni s-a cerut o declarație categorică, clară și formală în sensul că *recunoaștem* condițiile de la Cannes ;

(2) noi *nu* am declarat așa ceva în răspunsul nostru. Și *nu ni s-a comunicat* că răspunsul nostru *ar fi incomplet ;*

(3) întreaga presă burgheză din Anglia, polemizînd cu francezii, *a recunoscut* că nu este obligatorie recunoașterea prealabilă a condițiilor de la Cannes" (Opere complete, vol. 44, București, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 399). — *6.*

4 La 24 februarie 1922, ministrul de externe al Italiei, Torretta, a adresat lui G. V. Cicerin o radiotelegramă prin care îi făcea cunoscut că, din cauza crizei ministeriale, guvernul italian este nevoit să amîne deschiderea Conferinței de la Genova. Radiotelegrama a fost publicată în numărul 45, din 25 februarie, al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia".

În aceeași zi, V. I. Lenin, într-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin și L. B. Kamenev, a propus „să se ceară lui Cicerin să trimită cît mai curînd o notă cît se poate de drastică cu propunerea de a se fixa data definitivă la 15 martie" (Opere

www.dacoromanica.ro

complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 416). La 25 februarie s-a trimis ministrului de externe al Italiei, Torretta, şi ministrului de externe al Marii Britanii, Curzon, o telegramă semnată de Cicerin în care se spunea : „Guvernul rus nu s-a aşteptat să se lovească de o instabilitate atît de mare în relaţiile politice, încît unele schimbări intervenite în componenţa guvernului unor ţări, care, de altfel, nu schimbă cu nimic esenţa politicii lor, să poată exercita o influenţă asupra obligaţiilor internaţionale pe care statele învingătoare şi le-au asumat în faţa lumii întregi". Guvernul sovietic a propus să se stabilească drept termen definitiv al convocării conferinţei data de 23 martie 1922 (vezi „Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 113—115). — *6.*

5 Este vorba despre articolul lui A. F. Kerenski „Februarie şi Octombrie", apărut în revista „Sovremennîe Zapiski", Paris, 1922, nr. IX. — *9.*

6 Înăsprirea crizei financiare — deprecierea continuă a cursului rublei — la sfîrşitul anului 1921 a fost provocată de o serie de cauze. Industria ţării, pe care războiul o adusese într-o stare de ruină, nu numai că nu dădea beneficii, dar exista ea însăşi pe seama statului ; resursele alimentare erau foarte reduse, iar foametea provoca o rapidă urcare a preţurilor ; în perioada comunismului de război nu se încasau impozite în bani şi nu se plăteau taxe pentru serviciile de stat (transporturile, inclusiv cel orăşenesc, poşta, locuinţele etc.). În bugetul ţării, adoptat la sfîrşitul anului 1921 de cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, excedentul cheltuielilor asupra veniturilor era de aproape un miliard de ruble antebelice. Deficitul era acoperit prin emisiuni, mereu sporite, de bani de hîrtie, a căror putere de cumpărare, din cauza lipsei de mărfuri industriale şi de produse alimentare, era extrem de redusă.

Problema mijloacelor de învingere a crizei financiare a fost pusă la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. În rezoluţia „Cu privire la politica financiară", congresul a trasat o serie de măsuri concrete, menite să ducă la însănătoşirea finanţelor ţării, la restabilirea circulaţiei băneşti pe bază de aur (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 631—636). — *11.*

7 Este vorba despre poezia „Şedinţomanii" de V. V. Maiakovski. — *13.*

8 Lenin se referă la cele spuse de F. Engels în articolul „Literatura din emigraţie" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 532). — *14.*

9 *Comisia pentru istoria partidului* — comisia pentru strîngerea şi studierea materialelor privitoare la istoria Revoluţiei din Octombrie şi la istoria Partidului Comunist din Rusia a luat fiinţă pe

www.dacoromanica.ro

lîngă Comisariatul poporului pentru învăţămînt, pe baza hotărîrii din 21 septembrie 1921 a Consiliului Comisarilor Poporului. Primul ei preşedinte a fost M. S. Olminski. Ţinînd seama de marea importanţă pe care o prezintă studierea istoriei partidului, C.C. al P.C. (b) din Rusia, printr-o circulară specială emisă la 31 ianuarie 1921, a înfiinţat în 44 de gubernii centre locale de studiere a istoriei organizaţiilor de partid. În decembrie 1921, printr-o hotărîre a Comitetului Central, Comisia pentru istoria partidului a fost trecută sub conducerea C.C. al P.C. (b) din Rusia cu titlul de secţie a Comitetului Central. Tuturor comitetelor de partid regionale şi guberniale li s-a recomandat să înfiinţeze şi ele secţii ale Comisiei pentru istoria partidului. Secţiile Comisiei pentru istoria partidului au desfăşurat o amplă activitate de cercetare. Ele se ocupau cu strîngerea de materiale documentare şi cu cercetarea lor, ajutau pe vechii membri de partid să-şi scrie memoriile, editau broşuri consacrate istoriei partidului şi organizaţiilor sale locale. În arhiva şi în biblioteca comisiei s-au strîns cele mai valoroase materiale cu privire la istoria partidului şi a mişcării revoluţionare. Comisia a reeditat procesele-verbale ale congreselor partidului, ziarele „Iskra", „Vpered" şi „Proletarii", a scos un „Buletin" şi (cu începere din luna octombrie 1921) o revistă de istorie a partidului — „Revoluţia proletară" ; totodată a organizat o serie de muzee ale revoluţiei şi ale istoriei partidului. — *15*.

10 Curăţirea rîndurilor partidului a fost efectuată cu începere de la 15 august şi pînă în decembrie 1921, pe baza rezoluţiei „În problemele construcţiei de partid" adoptată de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 532—544). Au fost excluşi sau au încetat să facă parte din partid 159 355 de oameni (24,1%) (În această cifră nu sînt cuprinse datele privitoare la guberniile Briansk şi Astrahan şi la partidul comunist din Turkestan). În totalul celor excluşi din partid sau care au încetat să facă parte din rîndurile lui erau : muncitori — 20,4%, ţărani — 44,8%, funcţionari şi liber-profesionişti — 23,8%, alte categorii — 11,0%. Un prim bilanţ al verificării membrilor de partid a fost făcut de cea de-a XI-a Conferinţă generală a P.C. (b) din Rusia (decembrie 1921) ; bilanţul definitiv al acţiunii de curăţire a fost făcut de Congresul al XI-lea al partidului, care a aprobat rezoluţia „Cu privire la întărirea partidului în legătură cu experienţa verificării membrilor lui", adoptată de cea de-a XI-a Conferinţă a partidului, şi rezoluţia „Propuneri practice în problemele organizatorice ale construcţiei de partid, ca o completare la rezoluţia cu privire la întărirea partidului în legătură cu curăţirea rîndurilor lui", adoptată de consfătuirea secretarilor comitetelor regionale, a birourilor regionale şi a comitetelor guberniale ale P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Co-

www.dacoromanica.ro

munist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 647—655). Curăţirea rîndurilor partidului a dus la o îmbunătăţire a compoziţiei lui sociale, a contribuit la întărirea disciplinei, la creşterea prestigiului său în rîndul maselor muncitoreşti şi ţărăneşti fără partid, a făcut să sporească coeziunea lui ideologică şi organizatorică. — *15*.

11 Prezentele scrisori au fost scrise de V. I. Lenin în legătură cu rezultatele acţiunii de curăţire a partidului şi de întărire a lui, precum şi în legătură cu elaborarea tezelor în această problemă, care avea să fie pusă la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Încă din decembrie 1921, studiind primele rezultate ale curăţirii rîndurilor partidului, Lenin, într-o scrisoare adresată lui P. A. Zaluţki, A. A. Solţ şi membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, a propus ca, printr-o hotărîre a Conferinţei a XI-a a partidului, care urma să aibă loc curînd, să se stabilească condiţii mai stricte pentru primirea de noi membri în partid (vezi Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 286—287).

În „Observaţii pe marginea proiectului de rezoluţie a Conferinţei a XI-a a P.C. (b) din Rusia cu privire la curăţirea rîndurilor partidului" Lenin scria : „N-aş avea nimic de obiectat împotriva înlesnirilor la primirea în partid a muncitorilor adevăraţi, dar dacă nu vom stabili cu maximum de precizie cine poate fi considerat muncitor din marea industrie, se va crea o portiţă prin care vor pătrunde iarăşi o mulţime de elemente dubioase" (vezi Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 288).

Conferinţa a XI-a a P.C. (b) din Rusia n-a rezolvat problema modificării condiţiilor de primire în partid, dar şi-a exprimat dorinţa ca Congresul al XI-lea să procedeze la o modificare a Statutului partidului, şi anume a acelei părţi din el care se referă la condiţiile de primire a noilor membri. — *18*.

12 Este vorba despre proiectul iniţial al tezelor „Cu privire la întărirea partidului", care a fost pregătit de G. E. Zinoviev, din însărcinarea Biroului politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, pentru Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Acest proiect, potrivit unei hotărîri din 8 martie 1922 a Biroului Politic, a fost trimis tuturor membrilor Biroului Politic. În el se prevedea că ţăranii şi ostaşii roşii, la primirea lor în partid, trebuie să prezinte recomandări din partea a trei membri ai P.C. (b) din Rusia, cu un stagiu de trei ani, iar funcţionarii şi cei din alte categorii să prezinte recomandări din partea a cinci membri, cu un stagiu de cinci ani.

Lenin, fără să se pronunţe împotriva adoptării acestui proiect de teze ca bază de discuţii, a propus ca la primirea muncitorilor în partid să se ceară recomandări din partea unor membri ai P.C. (b) din Rusia cu o vechime de trei ani, la primirea ţăranilor şi a ostaşilor Armatei Roşii — recomandări din partea unor

www.dacoromanica.ro

membri cu o vechime de patru ani, iar pentru ceilalţi cu o vechime de cinci ani. El a mai propus să se elaboreze problema stagiului de candidat (pentru „cei ce aderă"), care lipsea din proiectul de teze.

La 13 martie Biroul Politic a aprobat tezele lui Zinoviev, cu unele modificări şi completări, iar la 17 martie ele au fost publicate în nr. 62 al ziarului „Pravda".

Lenin n-a participat la şedinţa Biroului Politic în care au fost aprobate tezele. Capitolul din teze în care era vorba de condiţiile de primire în partid a provocat din partea lui Lenin obiecţii serioase, pe care el le-a expus în scrisoarea sa din 24 martie. — *18*.

13 Lenin se referă la rezoluţia „Cu privire la întărirea partidului în legătură cu experienţa verificării membrilor lui", adoptată de cea de-a XI-a Conferinţă a P.C. (b) din Rusia, şi la rezoluţia „Propuneri practice în problemele organizatorice ale construcţiei de partid, ca o completare la rezoluţia cu privire la întărirea partidului în legătură cu curăţirea rîndurilor lui", adoptată în decembrie 1921 de consfătuirea secretarilor comitetelor regionale, a birourilor regionale şi a comitetelor guberniale ale P.C. (b) din Rusia, al căror text nu figura în proiectul iniţial al tezelor lui Zinoviev „Cu privire la întărirea partidului". — *18*.

14 Este vorba despre punctul 5 din tezele lui Zinoviev „Cu privire la întărirea partidului şi la noile sale sarcini", aprobate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, care conţinea următoarea teză: „Prin modificarea Statutului partidului (paragraful 7, secţiunea II), Congresul al XI-lea stabileşte pentru muncitori şi ţărani un stagiu de candidat care să nu fie mai mic de şase luni, iar pentru ceilalţi — nu mai mic de un an" („Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 684). — *19*.

15 *Comisia Centrală de Control* — organul suprem al controlului de partid. Hotărîrea cu privire la înfiinţarea unei comisii de control, aleasă de congresul partidului, şi a unor comisii de partid pe lîngă comitetele guberniale ale partidului, concomitent cu alte măsuri practice pentru lărgirea democraţiei interne şi pentru întărirea unităţii partidului şi a disciplinei în rîndurile sale, a fost adoptată la cea de-a IX-a Conferinţă generală a P.C. (b) din Rusia, care a avut loc în zilele de 22—25 septembrie 1920 (vezi rezoluţia „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid", în „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 521—529). Comisiile de control urmau să fie formate din comuniştii cei mai imparţiali, care se bucură de încredere unanimă. V. I. Lenin considera că este necesar ca comisia de control să devină „un adevărat organ al conştiinţei de partid şi proletare"

www.dacoromanica.ro

(Opere complete, vol. 41, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 394).

Prima Comisie Centrală de Control a fost aleasă la Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, care a avut loc între 8 şi 16 martie 1921. — *19*.

16 Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat la 25 martie 1922 propunerea lui V. I. Lenin cu privire la modificarea punctului 5 din tezele lui Zinoviev, însă n-a ţinut seama de toate indicaţiile lui Lenin. Ea a hotărît ca punctul cu privire la condiţiile de primire de noi membri în partid să fie prezentat congresului în următoarea formulare: „Neadmiţînd în nici un caz intrarea în partid a elementelor care trăiesc din exploatarea muncii altora, din speculă etc., congresul stabileşte drept stagiu de candidat: pentru muncitori — 6 luni, pentru ostaşii Armatei Roşii — un an, pentru ţărani şi alte persoane — un an şi jumătate; totodată precizează că tovarăşilor care recomandă noi membri de partid le incumbă o răspundere deosebită" („Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 737—738).

În rezoluţia Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la întărirea partidului şi la noile sale sarcini", prin modificarea Statutului, a fost stabilită pentru toată perioada pînă la Congresul al XII-lea o nouă ordine de primire în P.C. (b) din Rusia. La primirea în partid au fost stabilite trei categorii: 1) muncitori şi ostaşi ai Armatei Roşii proveniţi din muncitori şi ţărani; 2) ţărani (în afară de ostaşii Armatei Roşii) şi meşteşugari care nu exploatează muncă străină; 3) alte persoane (funcţionari etc.). Stagiul de candidat a fost stabilit astfel: pentru prima categorie — 6 luni, pentru a doua — un an, pentru a treia categorie şi pentru cei proveniţi din alte partide — doi ani. Pentru prima şi a doua categorie, la primirea în partid era nevoie de recomandări din partea a trei membri de partid cu un stagiu de trei ani, şi totodată pentru muncitori şi pentru ostaşii Armatei Roşii proveniţi din rîndurile muncitorilor şi ţăranilor se cerea confirmarea de către comitetul judeţean şi comitetul raional, iar pentru ţărani şi meseriaşi — confirmarea de către comitetul gubernial. Celelalte persoane (funcţionarii etc.), precum şi cei proveniţi din alte partide puteau fi primiţi în rîndurile P.C. (b) din Rusia numai pe baza recomandărilor date de cinci membri de partid cu un stagiu de cinci ani şi cu confirmarea obligatorie de către comitetul gubernial. Tinerii pînă la 20 de ani inclusiv (cu excepţia ostaşilor Armatei Roşii) erau primiţi în partid numai prin Uniunea Tineretului Comunist din Rusia. Listele celor ce doreau să intre în partid trebuiau să fie publicate din timp.

Congresul a subliniat încă o dată că cei ce dau recomandări poartă cea mai mare răspundere pentru cei recomandaţi de ei şi a însărcinat Comitetul Central să elaboreze formele concrete ale acestei răspunderi (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor,

www.dacoromanica.ro

conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 642—643). — *20.*

17 *Smenovehiştii* — reprezentanţii unui curent social-politic apărut în 1921 în rîndurile intelectualilor emigranţi albgardişti ruşi. Smenovehismul a găsit sprijin şi la o parte din intelectualii vechi burghezi care, dintr-un motiv sau altul, nu emigraseră din Rusia Sovietică. Smenovehiştii au căpătat această denumire de la culegerea „Smena veh", editată în 1921, la Praga. Ideologii smenovehiştilor au fost emigranţi albgardişti de tip cadet: I. V. Kliucinikov, N. V. Ustrealov, S. S. Lukianov, A. V. Bobrişcev-Puşkin, S. S. Ceahotin, I. N. Potehin şi alţii. Smenovehiştii au avut o publicaţie proprie — revista „Smena Veh", care a apărut la Paris din octombrie 1921 pînă în martie 1922.

Baza socială a smenovehismului a constituit-o o anumită înviorare a elementelor capitaliste care s-a produs în Republica sovietică ca urmare a introducerii n.e.p.-ului. Smenovehiştii au văzut în trecerea la n.e.p. o evoluţie a Puterii sovietice în direcţia restaurării capitalismului şi s-au pronunţat pentru colaborare cu ea în speranţa că Statul sovietic va degenera şi se va transforma într-o republică burgheză. Totuşi o parte din smenovehişti intenţionau să colaboreze cinstit cu Puterea sovietică. Pornind de la acest considerent, cea de a XII-a Conferinţă generală a P.C. (b) din Rusia (4—7 august 1922), în rezoluţia „Cu privire la partidele şi curentele antisovietice", a subliniat: „Aşa-numitul curent «smenovehist» a jucat pînă acum şi mai poate juca şi pe viitor un rol obiectiv progresist. El a reunit şi continuă să reunească acele grupuri de emigranţi şi de intelectuali ruşi care «s-au împăcat» cu Puterea sovietică şi care sînt gata să lucreze cu ea pentru renaşterea ţării. *Sub acest raport*, curentul smenovehist a meritat şi merită o atitudine pozitivă faţă de el. In acelaşi timp însă nu trebuie să uităm nici un moment că şi în curentul smenovehist sînt puternice tendinţele de restaurare a puterii burgheze, că «smenovehiştii», asemenea menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari, nutresc speranţa că după concesiile economice vor urma concesii politice în direcţia democraţiei burgheze etc." („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 693).

Majoritatea smenovehiştilor au trecut ulterior pe poziţii făţiş contrarevoluţionare.

O caracterizare a smenovehismului a fost făcută de V. I. Lenin în volumul de faţă, p. 100—101. — *21.*

18 O scrisoare similară, semnată de V. I. Lenin, a fost trimisă şi lui G. I. Sokolnikov, preşedintele Comisiei pentru problemele societăţilor mixte (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 449—450). — *23.*

www.dacoromanica.ro

19 *C.M.A.* — Consiliul Muncii şi Apărării, comisie permanentă a Consiliului Comisarilor Poporului. Consiliul Muncii şi Apărării a luat fiinţă în aprilie 1920 din fostul Consiliu al Apărării Muncitoreşti-Ţărăneşti. Preşedinte al C.M.A. a fost V. I. Lenin. — *23.*

20 Articolul *„Despre însemnătatea materialismului militant"* a fost scris pentru numărul 3 al revistei „Pod Znamenem Marksizma", care urma să apară în preajma Congresului al XI-lea al partidului.

Acest articol, după cum arată N. K. Krupskaia în memoriile sale, a fost conceput de V. I. Lenin pe cînd se afla la odihnă în satul Korzinkino. Lenin a consultat în acest timp numeroase cărţi şi broşuri pe teme antireligioase, a citit cartea lui A. Drews „Die Christusmythe" („Mitul lui Hristos") şi cartea lui U. Sinclair „The profits of religion" (apărută în traducere — sub titlul „Religia şi profitul" — în 1925) şi altele. „În timpul plimbărilor noastre — scrie N. K. Krupskaia — discutam despre Drews şi Sinclair, despre modul superficial în care era organizată la noi propaganda antireligioasă, arătînd cît de multă vulgarizare era în această propagandă, cît de superficial era ea legată de ştiinţele naturii, cît de puţin erau dezvăluite rădăcinile sociale ale religiei şi cît de puţin satisfăcea această propagandă cerinţele muncitorilor care crescuseră atît de mult în anii revoluţiei" („Pod Znamenem Marksizma", 1933, nr. 1, p. 148—149).

La 12 martie 1922 articolul a fost terminat, şi totuşi Lenin n-a încetat să lucreze la el. Într-o notă către secretară, el scria : „Rog să se introducă cu atenţie în cel de-al doilea exemplar (nr. 2) schimbările şi completările făcute de mine în exemplarul nr. 1, iar exemplarul *nr. 1* să fie trimis la revista «Pod Znamenem Marksizma» contra bon de primire" („Culegeri din Lenin", vol. XXXV, 1945, p. 340). Lenin a introdus în acest articol o completare despre doi dintre reprezentanţii contemporani ai criticii ştiinţifice ai religiei, Drews şi Vipper (probabil că la acesta se referă nota marginală a lui Lenin „Drews Vipper" de pe declaraţia „Din partea redacţiei" din exemplarul revistei „Pod Znamenem Marksizma" nr. 1—2, care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.), a şters rîndurile în care se referă la cartea lui Sinclair „The profits of religion", indicînd într-o formă generală importanţa pe care o prezintă folosirea în propaganda antireligioasă a unor asemenea cărţi şi broşuri etc.

„Pod Znamenem Marksizma" — revistă filozofică şi social-economică ; a fost fondată în scopul de a propaga materialismul militant şi ateismul şi de a combate pe „lacheii cu diplomă ai clericalismului". A apărut la Moscova din ianuarie 1922 pînă în iunie 1944, lunar (iar în anii 1933—1935 — la două luni). — *25.*

21 Lenin se referă la următoarele cuvinte ale lui I. Dietzgen : „Noi dispreţuim din tot sufletul frazele bombastice despre «cul-

www.dacoromanica.ro

tură şi ştiinţă», discursurile despre «bunuri ideale», atunci cînd ele sînt rostite de lachei cu diplomă care prostesc azi poporul cu falsul lor idealism, aşa cum îl prosteau cîndva popii păgîni cu primele informaţii ce au fost obţinute pe atunci despre natură" (I. Dietzgen. Scrieri filozofice alese, 1941, p. 261). — *26.*

22 Vezi F. Engels. Literatura din emigraţie (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 530). — *27.*

23 Aici, iniţial figura următorul text : „Am răsfoit, mai zilele trecute, cartea lui Upton Sinclair «The profits of religion». Fără îndoială, în felul cum pune autorul problema şi în maniera cum o tratează se observă unele deficienţe. Dar cartea lui este preţioasă prin aceea că e scrisă într-un stil vioi, prezintă numeroase fapte concrete şi comparaţii..."

Cartea aceasta, după cum menţionează N. K. Krupskaia în memoriile sale, a fost trimisă de autor pe numele ei împreună cu o scrisoare în care „scria despre lupta pe care o duce cu ajutorul romanelor sale". Lenin „s-a înarmat cu un dicţionar englez şi a început să citească din această carte în fiecare seară. Ea l-a satisfăcut prea puţin în ce priveşte propaganda antireligioasă, însă i-a plăcut critica pe care o face democraţiei burgheze" („Pod Znamenem Marksizma", 1933, nr. 1, p. 148). — *30.*

24 „*Ekonomist*" — revistă a secţiei economice industriale a Societăţii tehnice ruse, din care făcea parte intelectualitatea tehnică burgheză care adoptase o atitudine ostilă faţă de Puterea sovietică, precum şi foştii proprietari de întreprinderi. A apărut la Petrograd din decembrie 1921 pînă în iunie 1922 (pe coperta primului număr figurează anul 1922). V. I. Lenin a calificat această revistă drept „un centru făţiş al albgardiştilor".

Primul număr i-a fost trimis lui V. I. Lenin de D. A. Lutohin, redactorul-şef al revistei, şi i-a fost înmînat de N. P. Gorbunov. — *33.*

25 La 28 februarie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat, cu unele completări, „Proiectul de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile delegaţiei sovietice la Genova", scris de V. I. Lenin, şi a trasat ca sarcină delegaţiei să elaboreze în mod detaliat programul pe care urma să-l prezinte la conferinţă (vezi Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 412—414). G. V. Cicerin a elaborat acest program în conformitate cu directivele date de C.C. al P.C. (b) din Rusia şi a expus cuprinsul lui într-o scrisoare adresată lui Lenin.

În proiectul de declaraţie pregătit de Cicerin la 21 martie s-a ţinut seama de completările făcute de Lenin la programul de activitate al delegaţiei sovietice. Completările şi observaţiile la acest proiect sînt publicate în volumul de faţă, la p. 69—70. — *36.*

26 *Internaţionala a II½* (denumirea oficială : „Uniunea internaţională a partidelor socialiste") — organizaţie internaţională a partidelor

www.dacoromanica.ro

şi grupurilor socialiste centriste, care, sub presiunea maselor revoluţionare, se retrăseseră din Internaţionala a II-a ; a luat fiinţă la Conferinţa de la Viena din februarie 1921. Criticînd în vorbe Internaţionala a II-a, în realitate liderii Internaţionalei a II1/2 duceau în toate problemele mai importante ale mişcării proletare o politică oportunistă, scizionistă în rîndurile clasei muncitoare, iar organizaţia creată de ei căutau s-o folosească ca mijloc de contracarare a influenţei crescînde a comuniştilor în rîndurile maselor muncitoreşti. „Domnii din Internaţionala a II1/2, care îşi zic revoluţionari — scria Lenin — în fiecare situaţie serioasă dovedesc că sînt de fapt nişte contrarevoluţionari, căci ei se tem de distrugerea prin violenţă a vechiului aparat de stat şi n-au încredere în forţele clasei muncitoare" (Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 102—103).

În mai 1923, Internaţionalele a II-a şi a II1/2 au fuzionat, formînd aşa-numita Internaţională Muncitorească Socialistă. — *36*.

27 *Tratatul de pace de la Versailles*, cu care s-a încheiat războiul mondial imperialist din 1914—1918, a fost semnat la 28 iunie 1919 de S.U.A., Imperiul britanic, Franţa, Italia, Japonia şi statele aliate cu ele, de o parte, şi de Germania, de altă parte.

Făcînd o apreciere a tratatului de la Versailles, Lenin spunea : „Este o pace fără precedent, o pace tîlhărească, care pune într-o situaţie de sclavi zeci de milioane de oameni, printre care mulţi dintre cei mai civilizaţi" (Opere complete, vol. 41, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 352). Prin acest tratat se urmărea consfinţirea împărţirii lumii capitaliste în favoarea statelor învingătoare, precum şi crearea unui sistem de relaţii între state menit să ducă la sugrumarea Rusiei Sovietice şi la zdrobirea mişcării revoluţionare din întreaga lume. — *37*.

28 Lupta Internaţionalei Comuniste pentru crearea frontului unic muncitoresc împotriva ofensivei burgheziei şi năzuinţa spre unitate a maselor muncitoreşti au silit conducerea Internaţionalei a II1/2 să trimită la 19 ianuarie 1922 Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste şi Internaţionalei a II-a propunerea de a se convoca, în primăvara anului 1922, o conferinţă internaţională care să examineze problemele privind situaţia economică a Europei şi acţiunile clasei muncitoare împotriva ofensivei reacţiunii. Cominternul a acceptat această propunere.

Prezenta scrisoare a fost scrisă de Lenin în legătură cu elaborarea directivelor Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste pentru delegaţia Cominternului la conferinţa celor trei Internaţionale. Scrisoarea conţine unele observaţii la proiectul de directive întocmit de G. E. Zinoviev şi trimis de el, la 14 martie 1922, lui V. I. Lenin, cu rugămintea de a-şi spune părerea înainte ca proiectul să fie prezentat Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.

Directivele, corectate şi completate conform observaţiilor şi propunerilor lui Lenin, au fost aprobate de Biroul Politic ; la

www.dacoromanica.ro

17 martie ele au fost adoptate în unanimitate de Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste.

Conferinţa celor trei Internaţionale a avut loc la Berlin între 2 şi 5 aprilie 1922.

La această conferinţă s-a desfăşurat o aprigă luptă între reprezentanţii Internaţionalelor a II-a şi a II½, de o parte, şi reprezentanţii Internaţionalei Comuniste, de altă parte. Delegaţia Internaţionalei Comuniste a propus să se convoace un congres mondial la care să participe sindicatele şi alte organizaţii muncitoreşti şi care să discute problemele privind lupta împotriva ofensivei capitalului, împotriva reacţiunii, împotriva pregătirii unor noi războaie imperialiste, ajutorarea Rusiei Sovietice, tratatul de la Versailles şi refacerea regiunilor distruse de război. Reprezentanţii Internaţionalei a II-a, cu sprijinul direct al delegaţiei Internaţionalei a II½, au căutat să impună delegaţiei Internaţionalei Comuniste anumite condiţii inacceptabile : despărţirea Gruziei de Statul sovietic, renunţarea la tactica creării de celule comuniste în organizaţiile muncitoreşti de masă, eliberarea infractorilor politici. Delegaţia Internaţionalei Comuniste, respingînd aceste cereri, a acceptat totuşi condiţia ca Puterea sovietică să nu aplice pedeapsa capitală în procesul eserilor contrarevoluţionari şi să permită unor reprezentanţi ai Internaţionalelor a II-a şi a II½ să asiste la proces. În articolul său „Am plătit prea scump", Lenin a supus unei critici aspre aceste concesii făcute de reprezentanţii Internaţionalei Comuniste — N. I. Buharin, K. B. Radek şi alţii —, considerîndu-le drept greşite (vezi volumul de faţă, p. 150—154).

La conferinţă a fost adoptată o declaraţie generală în care se arată că există posibilitatea de a convoca consfătuiri comune şi de a organiza acţiuni comune în diverse probleme concrete.

Conferinţa făcea apel la oamenii muncii să organizeze în timpul Conferinţei de la Genova demonstraţii de masă pentru ziua de muncă de opt ore, împotriva şomajului, pentru unirea proletariatului în lupta împotriva ofensivei capitalului, pentru apărarea revoluţiei ruse, pentru reluarea de către toate statele a relaţiilor politice şi economice cu Rusia Sovietică, pentru refacerea frontului unic proletar în toate ţările, pe scară naţională şi internaţională.

Conferinţa s-a pronunţat pentru convocarea în cel mai scurt timp a unui congres mondial şi a instituit o comisie de organizare, compusă din nouă membri (cîte trei reprezentanţi din partea fiecărei Internaţionale), care să pregătească viitoarele conferinţe şi congresul.

Dar conducătorii Internaţionalelor a II-a şi a II½, care acceptaseră acest acord sub presiunea maselor largi ale oamenilor muncii, au acţionat în sensul sabotării şi torpilării lui. La 21 mai 1922 o serie de partide ale Internaţionalelor a II-a şi a II½ au adoptat hotărîrea de a convoca la Haga un congres mondial fără comunişti. În legătură cu această hotărîre, la 23 mai 1922, în şedinţa comisiei celor nouă care a avut loc la Berlin, delegaţia Internaţionalei Comuniste a declarat că se retrage din comisie. — *43.*

www.dacoromanica.ro

29 La 10 martie 1922, tuturor membrilor Biroului Organizatoric şi ai Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia li s-au trimis tezele lui E. A. Preobrajenski „Principiile fundamentale ale politicii P.C. (b) din Rusia în satul contemporan", care fuseseră elaborate de el pentru Congresul al XI-lea al partidului. Luînd cunoştinţă de cuprinsul acestor teze, V. I. Lenin a scris scrisoarea de faţă. La 18 martie, Biroul Politic, examinînd tezele lui Preobrajenski, a adoptat propunerile formulate de Lenin la punctul 15 din scrisoarea sa. — *45*.

30 La 28 februarie 1922 a fost publicată hotărîrea Direcţiei politice de stat prin care membrii C.C. şi militanţii activi ai partidului socialist-revoluţionar erau trimişi în faţa Tribunalului revoluţionar suprem pentru activitatea lor contrarevoluţionară, teroristă, împotriva Puterii sovietice. Drept răspuns la această hotărîre, grupul de socialişti-revoluţionari din emigraţie care îşi zicea „Delegaţia din străinătate a partidului socialist-revoluţionar" a publicat în nr. 913, din 11 martie 1922, al ziarului său „Golos Rossi", care apărea la Berlin, un apel „Către partidele socialiste din întreaga lume", în care protesta împotriva sentinţei de condamnare la moarte a acuzaţilor, care, după părerea lor, fusese dinainte hotărîtă. Acest apel a fost sprijinit de partidele Internaţionalelor a II-a şi a II1/2, de sindicatele reformiste şi de intelectualitatea burgheză.

Prezentul document, scris de Lenin, este un răspuns la telegramele trimise pe numele lui şi al lui G. V. Cicerin de Consiliul naţional al Partidului laburist independent din Anglia, de T. Stauning, preşedintele Partidului social-democrat din Danemarca, de E. Vandervelde, unul dintre liderii Internaţionalei a II-a, şi de prezidiul Uniunii generale a muncitorilor germani, în care se cerea ca procesul eserilor să fie amînat pînă după ţinerea conferinţei celor trei Internaţionale care urma să aibă loc la Berlin.

Proiectul de răspuns propus de Lenin a fost adoptat, cu mici modificări, de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 18 martie 1922 şi publicat la 21 martie, în nr. 64 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" sub semnătura lui D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiţie.

Procesul socialiştilor-revoluţionari a avut loc la Moscova între 8 iunie şi 7 august 1922. În acest proces au fost implicate ca acuzaţi 34 de persoane : membri ai Comitetului Central, ai Biroului din Moscova al Comitetului Central şi diferiţi membri ai partidului socialist-revoluţionar, care acţionau conform directivelor date de Comitetul lor Central. Procesul a confirmat în întregime acuzaţiile aduse inculpaţilor şi a dezvăluit tabloul activităţii contrarevoluţionare intense desfăşurate de Comitetul Central al partidului socialist-revoluţionar : organizarea de comploturi şi rebeliuni împotriva Puterii sovietice, asasinarea unor conducători ai muncitorimii, sprijinirea intervenţiei străine. Tribunalul suprem a condamnat pe principalii doisprezece inculpaţi

www.dacoromanica.ro

(Goţ, Donski, Ghendelman-Grabovski, Ratner-Elkind, Timofeev şi alţii) la pedeapsa capitală. Prezidiul C.E.C. din Rusia, confirmînd această sentinţă, a hotărît ca ea să fie adusă la îndeplinire în caz că partidul socialist-revoluţionar nu va renunţa la procedeele luptei armate împotriva Puterii sovietice şi va continua să aplice tactica terorii şi a organizării de rebeliuni. O parte din inculpaţi au fost condamnaţi la strictă recluziune pe termen de 2 pînă la 10 ani. O serie de inculpaţi, care şi-au recunoscut vina şi au demascat activitatea criminală a C.C. al partidului socialist-revoluţionar, au fost absolviţi de pedeapsă. — *51.*

31 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat la 18 martie 1922 proiectul propus de V. I. Lenin. — *53.*

32 Cartea „Electrificarea R.S.F.S.R., în legătură cu faza de tranziţie a economiei mondiale" a fost scrisă de I. I. Skvorţov-Stepanov din însărcinarea lui V. I. Lenin, care a acordat acestei lucrări o importanţă deosebită.

Lenin s-a interesat în permanenţă de modul cum decurge elaborarea acestei lucrări, l-a ajutat pe autor, a căutat să-i creeze condiţii de lucru cît mai favorabile. Astfel, la 17 iulie 1921, el i-a cerut lui Skvorţov-Stepanov să-i comunice, în legătură cu lucrarea promisă, „cum merge treaba şi cînd o să fie gata" („Culegeri din Lenin", vol. XX, 1932, p. 221) ; la 20 septembrie a dat dispoziţie lui N. P. Gorbunov să-i procure lui Skvorţov-Stepanov tot ce s-a scris în limbile rusă şi germană cu privire la electrificare ; la sfîrşitul lunii octombrie, s-a adresat Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu rugămintea ca Skvorţov-Stepanov să nu mai fie trimis în delegaţie „şi să fie *exilat*... într-unul din sovhozurile *de lîngă Moscova*, unde să aibă lapte la discreţie şi, scutit de alte preocupări, să poată termina într-o lună — o lună şi jumătate lucrarea pe care s-a apucat s-o scrie" („Culegeri din Lenin", vol. XXXV, 1945, p. 284).

Informîndu-l pe Lenin despre stadiul lucrării sale, Skvorţov-Stepanov scria la 20 ianuarie 1922 : „Dragă Vladimir Ilici, ca şi pînă acum mă lupt cu lucrarea mea despre electrificare... Trebuie să vă văd, cînd o să fiţi la Moscova, ca de obicei pentru cinci minute, ca să mă îmboldiţi oleacă. Dumneavoastră, ca un exploatator inteligent, vă pricepeţi de minune să sporiţi capacitatea de muncă. O cordială strîngere de mînă şi multe mulţumiri pentru că m-aţi pus la o treabă ca asta" („Proletarskaia Revoliuţiia", 1929, nr. 10, p. 122).

Trimiţîndu-i lui Skvorţov-Stepanov o prefaţă pentru cartea lui, Lenin în scrisoarea sa din 19 martie l-a felicitat pentru „acest strălucit succes" (Opere, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 583).

Prefaţa lui Lenin a fost publicată înainte de apariţia cărţii, în nr. 64, din 21 martie 1922, al ziarului „Pravda". Cînd a apărut cartea, Skvorţov-Stepanov i-a oferit lui Lenin în dar un exemplar cu următoarea dedicaţie : „Cu toată afecţiunea, tova-

www.dacoromanica.ro

răşului V. I. Lenin-Ulianov din partea autorului, care a fost pus fără milă la muncă «forţată» şi pe neaşteptate şi-a găsit în ea «vocaţia». Trăiască o asemenea «muncă forţată!» I. Stepanov, 23. X. 1921—29. III. 1922" („Biblioteca de la Kremlin a lui V. I. Lenin", Moscova, 1961, p. 318). — *54.*

33 V. I. Lenin se referă la rezoluţia celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia „La raportul tov. Krjijanovski cu privire la electrificare", adoptată la 29 decembrie 1920 (vezi „Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, ostaşilor roşii şi cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1921, p. 271—272). Proiectul acestei rezoluţii a fost scris de Lenin (vezi Opere complete, vol. 42, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 205—206). — *55.*

34 Această scrisoare a lui V. I. Lenin e legată de următoarele împrejurări. În urma numeroaselor sesizări despre abuzurile săvîrşite la secţia spaţiu locativ a Sovietului din Moscova, s-a procedat la un control al acestei secţii. Întrucît asemenea sesizări au fost primite şi pe numele lui Lenin, Direcţia treburilor Consiliului Comisarilor Poporului (A. A. Divilkovski) a participat îndeaproape la efectuarea acestui control. Controlul a constatat că au fost săvîrşite abuzuri de către o serie de lucrători cu funcţii de răspundere din secţia spaţiu locativ în complicitate cu şeful secţiei gospodăria comunală a Sovietului din Moscova, Sovetnikov, care era membru de partid. Biroul comitetului organizaţiei Moscova a P.C. (b) din Rusia, într-o şedinţă comună cu prezidiul Sovietului din Moscova, care a avut loc la 14 martie, a declarat că concluziile controlului sînt neîntemeiate şi a hotărît ca chestiunea să fie transmisă spre reexaminare unei noii comisii, de partid. Într-o scrisoare adresată la 15 martie lui N. P. Gorbunov, care a fost transmisă spre luare de cunoştinţă tuturor membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Divilkovski a calificat această hotărîre drept o „înmormîntare clasa I a întregii chestiuni", a subliniat că ea contravine indicaţiilor date de Lenin de a urmări fără milă „banditismul birocratic, mai ales cînd este practicat de elemente dubioase pătrunse în partid", şi a cerut ca această hotărîre să fie anulată, iar acuzaţii să fie deferiţi justiţiei. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Trimiţînd această scrisoare lui V. M. Molotov pentru membrii Biroului Politic, Lenin a scris pe ea: „Lui Gorbunov pentru a o expedia imediat *după ce va informa în prealabil pe Ţiurupa şi pe Rîkov*". — *57.*

35 Prezentul document a fost scris în legătură cu o scrisoare trimisă, la 17 martie 1922, de L. M. Hinciuk, care-l ruga pe V. I. Lenin să-i dea indicaţii dacă e cazul ca la cea de-a V-a sesiune a Consiliului împuterniciţilor Uniunii centrale a coope-

www.dacoromanica.ro

rativelor de consum — ce urma să se țină curînd — să pună problema înscrierii de bunăvoie în cooperative.

Propunerile lui Lenin au fost incluse în hotărîrea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia din 12 martie 1922 cu privire la „Obligativitatea înscrierii și neobligativitatea aporturilor sociale în cooperația de consum și la unitatea acesteia". — *59.*

36 Problema reorganizării muncii Consiliului Comisarilor Poporului și a Consiliului Muncii și Apărării și a repartizării sarcinilor între vicepreședinții C.C.P. și C.M.A. a fost pusă pentru prima oară de V. I. Lenin în scrisorile adresate lui A. D. Țiurupa din ianuarie-februarie 1922 (vezi Opere complete, vol. 44, București, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 368—375). Ulterior, Lenin a elaborat un proiect de „Hotărîre în legătură cu munca vicepreședinților (a vicepreședinților C.C.P. și C.M.A.)" (vezi volumul de față, p. 162—171). — *60.*

37 Este vorba de Comisariatul poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească.

Inspecția muncitorească-țărănească (Rabkrin) a fost creată din inițiativa lui V. I. Lenin în februarie 1920, prin reorganizarea Comisariatului poporului pentru controlul de stat, care luase ființă în primele luni după instaurarea Puterii sovietice. — *60.*

38 Este vorba, pe cît se pare, de o completare la proiectul de rezoluție la raportul politic al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia la Congresul al XI-lea al partidului cu privire la delimitarea funcțiilor organelor de partid de cele sovietice (textul completării n-a fost găsit). Această problemă a fost inclusă de V. I. Lenin în planul raportului politic al Comitetului Central prezentat de el la plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia care a avut loc la 25 martie 1922 (vezi volumul de față, p. 66—68). — *62.*

39 Lenin se referă, pe cît se pare, la o scrisoare a lui Trotki din 10 martie 1922, în care era vorba despre relațiile reciproce dintre organele de partid și cele sovietice și despre necesitatea unei delimitări a funcțiilor acestor organe. Scrisoarea fusese adresată membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu ocazia discutării proiectului de teze al lui Zinoviev „Cu privire la întărirea partidului". — *62.*

40 Mesajul de salut *„La cea de-a patra aniversare a ziarului «Bednota»"* a fost scris de Lenin la rugămintea lui V. A. Karpinski, redactorul acestui ziar.

Lenin se interesa în permanență de activitatea redacției ziarului „Bednota", cerîndu-i lui Karpinski să-i trimită regulat dări de seamă despre scrisorile primite de la țărani și de la ostașii Armatei Roșii, să-i comunice care e numărul acestor scrisori și să-i scrie despre starea de spirit generală și despre problemele cele mai arzătoare (vezi Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 522).

www.dacoromanica.ro

La 21 martie 1922, Karpinski, trimiţîndu-i lui Lenin o informare cu privire la scrisorile adresate ziarului, scria : „Dragă tovarăşe ! Trimiţîndu-vă «barometrul» curent, v-aş ruga foarte mult să scrieţi, pentru sîmbătă 25 martie, un scurt articol în legătură cu cea de-a patra aniversare a ziarului «Bednota». Avem toată nădejdea că... nu veţi refuza să scrieţi cîteva rînduri despre «Bednota», eventual în legătură cu informaţiile pe care vi le-a furnizat acest ziar şi care, poate, v-au fost de folos la întocmirea unor decrete cu privire la ţărănime, dintre cele mai importante" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Lenin a citit cu atenţie scrisoarea lui Karpinski, a subliniat pasajele în care era vorba despre starea de spirit a ţăranilor în legătură cu foametea şi cu greşelile comise la introducerea noii politici economice şi a propus tuturor membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, precum şi lui Rîkov şi Ţiurupa, să ia notă de cuprinsul acestei scrisori.

Mesajul de salut trimis redacţiei ziarului „Bednota" era însoţit de o notă în care Lenin, arătînd că este bolnav, spunea : „Să scriu ceva *temeinic* cu prilejul celei de-a patra aniversări a ziarului «Bednota» îmi e cu neputinţă. Dacă articolul ce vi-l trimit e acceptabil, publicaţi-l ; dacă nu e, aruncaţi-l la coş, şi aşa o să fie mai bine" (V. I. Lenin. „Articole şi cuvîntări. 1922—1923", Moscova, 1936, p. 147).

„*Bednota*" — ziar pentru ţărani ; a apărut la Moscova cu începere de la 27 martie 1918. La 1 februarie 1931 „Bednota" a fuzionat cu ziarul „Soţialisticeskoe Zemledelie". — *64*.

41 Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia căreia îi era destinată prezenta scrisoare a avut loc la 25 martie 1922. Principala problemă care stătea în faţa ei era pregătirea apropiatului Congres al XI-lea al partidului. Plenara a hotărît : „a) Să aprobe planul prezentat de Lenin pentru raportul pe care el urma să-l ţină la congres. b) Să desemneze pe tovarăşul Kamenev în calitate de coraportor la raportul politic al Comitetului Central. c) Să propună tovarăşului Lenin ca în raportul său, acolo unde va fi vorba despre dezvoltarea Consiliului Muncii şi Apărării şi despre punctele lui de sprijin pe plan local, să menţioneze marele rol ce revine comisiilor economice regionale". (Acest punct a fost adoptat la propunerea lui F. E. Dzerjinski.) (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Luînd cunoştinţă de hotărîrea plenarei, V. I. Lenin a făcut următoarea însemnare pe varianta de plan a raportului politic, întocmită înainte de plenară : „*N.B.* în special *comisiile economice regionale*", iar după aceea a introdus punctul : „Dezvoltarea şi lărgirea activităţii *comisiilor economice regionale*" în varianta definitivă, intitulată de el „Planul cuvîntării pentru 27. III. 1922", pe baza căruia el a

www.dacoromanica.ro

rostit cuvîntarea la congres (vezi volumul de față, p. 437—441). — *66.*

42 Lenin se referă la articolul lui N. V. Ustrealov „Evoluție și tactică", apărut în nr. 13 din 21 ianuarie 1922, al revistei „Smena Veh". — *66.*

43 Lenin se referă la scrisorile adresate de el lui A. D. Țiurupa cu privire la reorganizarea activității C.C.P., a C.M.A. și a Micului C.C.P. (vezi Opere complete, vol. 44, București, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 368—375). — *67.*

44 *Micul Consiliu al Comisarilor Poporului* a fost înființat în decembrie 1917 cu scopul de a despovăra Consiliul Comisarilor Poporului de problemele mărunte; a funcționat în calitate de comisie a C.C.P. Toate hotărîrile adoptate în unanimitate de Micul C.C.P. erau semnate de Lenin și căpătau putere de hotărîre a C.C.P.; în caz că se iveau divergențe, problema era transmisă Consiliului Comisarilor Poporului. — *67.*

45 Pentru îmbunătățirea muncii de conducere a comitetelor executive locale de către Prezidiul C.E.C. din Rusia și pentru statornicirea unor raporturi juste între comisariatele centrale ale poporului și comitetele executive locale cu prilejul rezolvării diferitelor probleme economice, A. S. Enukidze, secretarul C.E.C. din Rusia, propunea, într-o scrisoare adresată la 21 martie 1922 lui V. I. Lenin, ca sesiunile C.E.C. din Rusia să fie convocate cel puțin o dată la trei luni și să dureze pînă la două săptămîni. „Hotărîrile adoptate la ședințele plenare ale C.E.C. din Rusia — scria el — vor fi mai juste, datorită faptului că la dezbaterea lor vor participa lucrători din toate colțurile Rusiei, care dispun de o bogată experiență locală, și ele se vor bucura de mai multă autoritate decît hotărîrile Prezidiului C.E.C. din Rusia. O conlucrare mai îndelungată cu activiștii locali în cadrul sesiunilor va oferi membrilor Prezidiului un imens material informativ și va prilejui o cunoaștere a stării de spirit și a nevoilor locale, ceea ce va duce la o înviorare și o intensificare a însăși activității Prezidiului C.E.C. din Rusia în perioada dintre două sesiuni" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *67.*

46 Propunerile lui V. I. Lenin au fost incluse în rezoluția Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia „La raportul Comitetului Central" și în rezoluția „Cu privire la întărirea partidului și la noile sale sarcini" (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 618—619, 638—647). — *68.*

47 L. B. Kamenev, care a fost desemnat de plenară în calitate de coraportor la raportul politic al C.C. la Congresul al XI-lea

www.dacoromanica.ro

al P.C. (b) din Rusia, n-a luat cuvîntul în legătură cu această problemă. — *68.*

48 Toate completările şi observaţiile lui V. I. Lenin la proiectul de declaraţie a delegaţiei sovietice la Conferinţa de la Genova, prezentat de G. V. Cicerin, au fost luate în consideraţie. Declaraţia delegaţiei sovietice a fost citită de Cicerin în prima şedinţă plenară a Conferinţei de la Genova, la 10 aprilie 1922. — *69.*

49 V. I. Lenin se referă la următorul text din proiectul de cuvîntare al lui G. V. Cicerin: „Noi acordăm cea mai mare importanţă primului punct din rezoluţia de la Cannes cu privire la recunoaşterea reciprocă a sistemelor politice şi economice existente în cele două lagăre ale lumii contemporane" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Lenin a făcut sublinieri pe marginea acestui text din proiectul lui Cicerin. Cuvintele de care e vorba la punctele 2, 3 şi 4 din aceste observaţii sînt subliniate de Lenin în proiectul lui Cicerin. — *69.*

50 *Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia* a avut loc la Moscova între 27 martie şi 2 aprilie 1922.

El a fost convocat la un an după terminarea războiului civil şi trecerea Ţării sovietice la opera de construcţie economică paşnică şi a avut ca sarcină să facă bilanţul primului an de aplicare a noii politici economice şi să traseze planul viitoarei construcţii socialiste.

Congresul a fost precedat de o amplă muncă de pregătire desfăşurată de C.C. sub conducerea lui V. I. Lenin. Cele mai importante documente ale congresului au fost elaborate de Lenin sau cu participarea lui. Cu ocazia întocmirii proiectului de rezoluţie cu privire la întărirea partidului şi la noile lui sarcini care urma să fie prezentat la congres, el a scris trei scrisori către Comitetul Central în legătură cu condiţiile de primire a noi membri în partid. Lenin a participat îndeaproape la elaborarea rezoluţiei la raportul politic al C.C., a făcut o propunere pentru proiectul de rezoluţie la raportul delegaţiei P.C. (b) din Rusia la Internaţionala Comunistă. El a supus unei aspre critici tezele enunţate de E. A. Preobrajenski în „Principiile fundamentale ale politicii P.C. (b) din Rusia în satul contemporan" şi a formulat principalele teze din rezoluţia congresului cu privire la munca la sate. Lenin a elaborat „Proiectul de teze cu privire la rolul şi la sarcinile sindicatelor în condiţiile noii politici economice" (vezi Opere complete, vol. 44. Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 344—356), care a stat la baza hotărîrii adoptate de C.C. în această problemă şi aprobate de congres. Cu puţin timp înainte de deschiderea congresului, Lenin, neavînd posibilitatea să participe personal la lucrările plenarei Comitetului Central care a avut loc la 25 martie, a înaintat plenarei spre examinare planul raportului politic al Comitetului Central. Plenara a adoptat, cu mici completări, acest plan şi ordinea de zi a congresului. După aceea, Lenin a elaborat

www.dacoromanica.ro

un plan amănunţit al raportului politic, în care a ţinut seama de completările aduse de plenară.

La lucrările Congresului al XI-lea au participat 522 de delegaţi cu vot deliberativ şi 164 cu vot consultativ. Cuvîntarea de deschidere a fost rostită de V. I. Lenin.

Ordinea de zi a congresului a fost următoarea : 1) Raportul politic al C.C. 2) Raportul organizatoric al C.C. 3) Raportul Comisiei de revizie. 4) Raportul C.C.C. 5) Raportul delegaţiei P.C. (b) din Rusia la Internaţionala Comunistă. 6) Sindicatele. 7) Armata Roşie. 8) Politica financiară. 9) Rezultatele acţiunii de curăţire a rîndurilor partidului şi de întărire a lui ; corapoarte : despre munca în rîndurile tineretului, despre presă şi propagandă. 10) Alegerea C.C. şi a C.C.C. În afară de aceasta, congresul a ales o comisie pentru pregătirea materialelor privind munca partidului la sate în vederea discutării lor în comisia agrară a congresului şi a elaborării unei rezoluţii.

Raportul asupra activităţii politice a C.C. al partidului a fost prezentat de V. I. Lenin. El a arătat că cel mai important eveniment al vieţii internaţionale în momentul de faţă sînt pregătirile pentru convocarea Conferinţei de la Genova şi că guvernul sovietic, declarîndu-se de acord să participe la această conferinţă, urmăreşte consolidarea păcii şi stabilirea de legături comerciale cu statele capitaliste. Expunînd şi fundamentînd planul construcţiei socialiste, care urma să fie realizată pe baza noii politici economice, Lenin a pus problema opririi retragerii şi a regrupării forţelor în vederea pregătirii unei ofensive împotriva elementelor capitaliste. În cuvîntul de încheiere Lenin a arătat lipsa de temei a celor spuse în cuvîntările lor de E. A. Preobrajenski, N. Osinski (V. V. Obolenski), I. Larin, A. G. Şleapnikov, care încercaseră să revizuiască linia partidului în problema aplicării noii politici economice.

Congresul a aprobat linia politică şi organizatorică a C.C. al partidului, a apreciat că necesitatea de a face concesii capitalismului privat nu mai există şi că retragerea în acest sens s-a terminat. Congresul a stabilit că principala sarcină care stă în faţa partidului este aceea de a-şi regrupa forţele pentru a asigura traducerea în viaţă a politicii sale. El a atras atenţia asupra necesităţii unei delimitări mai precise a funcţiilor organelor de partid şi de stat, în aşa fel ca partidul, exercitînd conducerea politicii Statului sovietic, să asigure creşterea rolului Sovietelor în opera de construcţie economică. Congresul a aprobat activitatea desfăşurată de delegaţia P.C. (b) din Rusia la Internaţionala Comunistă şi s-a solidarizat cu linia politică a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, cu tactica de front unic adoptată şi aplicată de el.

Un loc însemnat a ocupat în lucrările acestui congres problema rolului sindicatelor în condiţiile noii politici economice. Încercarea lui Troţki de a răstălmăci tezele Comitetului Central, în sensul că ele ar decurge din vechea lui poziţie de etatizare a

www.dacoromanica.ro

sindicatelor, şi de a contesta valabilitatea rezoluţiei adoptate de Congresul al X-lea în problema sindicatelor n-a fost sprijinită de participanţii la congres. Congresul a adoptat în această problemă o rezoluţie în care se arăta că sindicatele trebuie să devină cel mai apropiat colaborator al puterii de stat în toată activitatea ei politică şi economică şi a confirmat importanţa lor ca şcoală a comunismului.

Congresul a analizat problemele politicii financiare a Statului sovietic şi a trasat măsuri pentru echilibrarea bugetară, pentru sporirea veniturilor statului şi a subliniat necesitatea de a stimula trecerea ţărănimii de la economia de consum (naturală) la economia de mărfuri ca singura garanţie pentru ridicarea agriculturii.

În cea de-a 11-a şedinţă a congresului s-a dat citire unei comunicări a comisiei agrare. În rezoluţia „Cu privire la munca la sate" s-a considerat că e nevoie de o studiere foarte atentă a experienţei acumulate în munca practică locală şi au fost condamnate diferitele încercări de a folosi procedee administrativ-birocratice în raporturile cu cooperativele agricole. Congresul a stabilit că sarcina principală a partidului la sate constă în acordarea de ajutor practic ţărănimii în vederea sporirii producţiei produselor agricole.

O însemnătate deosebită a avut rezoluţia congresului „Cu privire la întărirea partidului şi la noile sale sarcini". În această rezoluţie erau formulate sarcini şi măsuri concrete pentru întărirea legăturilor partidului cu masele şi întărirea rolului său conducător, pentru îmbunătăţirea activităţii aparatului de partid şi întărirea disciplinei de partid. Pentru a împiedica pătrunderea unor elemente străine în rîndurile partidului, în această rezoluţie au fost stabilite noi condiţii de primire în partid.

Congresul a adoptat o hotărîre „Cu privire la sarcinile şi ţelurile comisiilor de control", a aprobat „Regulamentul comisiilor de control", „Regulamentul Comisiei centrale de revizie", a analizat problema activităţii Uniunii Tineretului Comunist din Rusia, a presei şi propagandei, precum şi problema muncii în rîndul muncitoarelor şi ţărancelor.

La 2 aprilie, congresul a ascultat o comunicare în legătură cu lucrările consfătuirii delegaţilor militari şi a adoptat o serie de hotărîri cu privire la întărirea Armatei Roşii, în care se stăruia asupra necesităţii de a spori capacitatea de luptă a armatei, chiar dacă situaţia internaţională a Republicii Sovietice va permite să se procedeze la o reducere a efectivelor ei.

În rezoluţia „Cu privire la unii membri ai fostei «opoziţii muncitoreşti»", congresul a stabilit că este inadmisibil ca aceştia să continue lupta lor fracţionistă antipartinică, a condamnat cu toată hotărîrea comportarea unor membri ai „opoziţiei muncitoreşti" care comunicaseră Internaţionalei Comuniste date false, care denaturau adevăratul tablou al relaţiilor dintre partid şi întreaga clasă muncitoare (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile con-

www.dacoromanica.ro

greselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 672—673). Congresul a subliniat că unitatea partidului şi stricta disciplină de partid constituie condiţia de căpetenie pentru victoria clasei muncitoare.

În cuvîntul său de încheiere a lucrărilor congresului, Lenin şi-a exprimat convingerea că nici o forţă nu va putea să răpească cuceririle revoluţiei, întrucît ele sînt cuceriri istorice-mondiale, şi că partidul îşi va îndeplini sarcinile ce-i stau în faţă şi îşi va atinge ţelul urmărit. — *71.*

51 Este vorba despre *Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia* — primul congres după terminarea războiului civil şi trecerea la construcţia paşnică.

Congresul a avut loc între 8 şi 16 martie 1921 la Moscova. Potrivit datelor comisiei de validare, la lucrările lui au participat 694 de delegaţi cu vot deliberativ şi 296 cu vot consultativ, reprezentînd 732 521 de membri de partid. Congresul a adoptat hotărîri cu privire la principalele probleme din viaţa politică şi economică a ţării. Lucrările lui au fost conduse de V. I. Lenin. El a rostit cuvîntarea de deschidere a congresului, a prezentat raportul de activitate politică al Comitetului Central, raportul cu privire la înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit în natură şi pe cel cu privire la unitatea partidului şi devierea anarhosindicalistă, a rostit o cuvîntare în legătură cu sindicatele şi alta în problema combustibilului, precum şi cuvîntarea de încheiere a lucrărilor congresului. Tot el a pregătit proiectele celor mai importante rezoluţii adoptate de congres. În raportul de activitate al Comitetului Central şi în raportul cu privire la înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit în natură, Lenin a dat o fundamentare teoretică şi politică a necesităţii trecerii la noua politică economică. Pe baza raportului prezentat de Lenin, congresul a adoptat istorica hotărîre cu privire la înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit în natură, cu privire la trecerea partidului de la „comunismul de război" la noua politică economică, care avea drept scop atragerea milioanelor de ţărani la opera de construire a socialismului, de făurire a bazei economice a societăţii socialiste.

Congresul a acordat o deosebită atenţie unităţii partidului. Grupările oportuniste, deşi înfrînte în organizaţiile de partid în cursul discuţiei cu privire la sindicate, la congres au luat atitudine împotriva rolului conducător al partidului în construcţia economică şi de stat. În intervenţiile sale, Lenin a supus unei critici severe concepţiile antimarxiste ale grupărilor opoziţioniste. În rezoluţia „Cu privire la unitatea partidului" (vezi Opere complete, vol. 43, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 91—94), care a fost adoptată la propunerea lui Lenin, se prevedea dizolvarea imediată a tuturor grupărilor fracţio-

www.dacoromanica.ro

niste. Congresul a dat împuternicire Comitetului Central să aplice, ca o măsură extremă, excluderea din partid a acelora dintre membrii Comitetului Central care au pornit pe calea fracţionismului. Congresul a adoptat totodată rezoluţia întocmită de Lenin „Cu privire la devierea sindicalistă şi anarhistă din partidul nostru" (vezi op. cit., p. 95—99). Congresul a trasat măsuri pentru lărgirea democraţiei interne de partid, pentru reorganizarea activităţii partidului pe baze largi, democratice, în condiţiile construcţiei socialiste paşnice.

Un loc important a ocupat în lucrările Congresului al X-lea problema rolului sindicatelor în opera de construcţie economică. Făcînd bilanţul discuţiei cu privire la sindicate, congresul a condamnat cu hotărîre concepţiile troţkiştilor, ale buhariniştilor, ale „opoziţiei muncitoreşti", ale grupului „centralismului democratic" şi ale altor grupări oportuniste şi, cu o majoritate covîrşitoare de voturi, a aprobat platforma leninistă, în care erau definite rolul şi sarcinile sindicatelor ca şcoală a comunismului şi erau formulate măsuri pentru lărgirea democraţiei sindicale.

Un rol imens în definirea politicii naţionale a partidului în noile condiţii au avut hotărîrile Congresului al X-lea cu privire la problema naţională, care au fost elaborate de o comisie sub conducerea lui Lenin. Congresul a trasat ca sarcină lichidarea completă a inegalităţii de fapt a popoarelor altădată asuprite şi atragerea lor la o participare activă la construirea socialismului. El a condamnat devierile antipartinice în problema naţională — şovinismul de naţiune dominantă şi naţionalismul local, care constituiau un pericol serios pentru cauza comunismului şi a internaţionalismului proletar.

Congresul al X-lea al partidului a ales un nou Comitet Central, compus din 25 de persoane, în frunte cu V. I. Lenin. — *80.*

52 „*Opoziţia muncitorească*" — grup fracţionist antipartinic, în frunte cu A. G. Şleapnikov, S. P. Medvedev, A. M. Kollontai, I. H. Lutovinov şi alţii. Grupul s-a manifestat pentru prima oară sub această denumire în septembrie 1920, la cea de-a IX-a Conferinţă generală a P.C. (b) din Rusia ; în noiembrie el a păşit pe calea luptei fracţioniste şi a subminării unităţii partidului, organizînd la Conferinţa organizaţiei guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia o consfătuire separată. „Opoziţia muncitorească" s-a constituit definitiv în cursul discuţiei cu privire la sindicate din anii 1920—1921. Concepţiile acestui grup erau o expresie a devierii anarhosindicaliste din rîndurile partidului. Ele au fost expuse mai complet într-o broşură a Aleksandrei M. Kollontai, „Opoziţia muncitorească", publicată în preajma Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia. Negînd rolul conducător al partidului comunist în sistemul dictaturii proletariatului şi desconsiderînd cu totul însemnătatea statului proletar în construirea economiei socialiste, „opoziţia muncitorească" propunea ca conducerea întregii economii naţionale să fie încredinţată „unui congres general al producătorilor", grupaţi în sindicate ale

www.dacoromanica.ro

producătorilor ; acestea urmau să aleagă un organ central, care să conducă întreaga economie a țării. „Opoziția muncitorească" opunea Statului sovietic și partidului comunist sindicatele, considerînd că cea mai înaltă formă de organizare a clasei muncitoare nu este partidul, ci sindicatele. Platforma „opoziției muncitorești", în ceea ce privește problemele interne de partid, consta în acuzațiile calomnioase aduse conducerii partidului că „s-a rupt de masele de partid", că „subapreciază forțele creatoare ale proletariatului", că „vîrfurile partidului au degenerat".

Congresul al X-lea a dat o lovitură zdrobitoare concepțiilor și activității fracționiste a „opoziției muncitorești". În rezoluția „Cu privire la devierea sindicalistă și anarhistă din partidul nostru" propusă de Lenin, se sublinia că concepțiile „opoziției muncitorești" sînt greșite din punct de vedere teoretic, „urmăresc să slăbească în fapt linia generală consecventă a partidului comunist, ajută în fapt dușmanilor de clasă ai revoluției proletare" („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 549). Congresul a considerat că propagarea ideilor „opoziției muncitorești" este incompatibilă cu calitatea de membru al partidului comunist. După congres, cea mai mare parte din membrii de rînd au rupt orice legătură cu „opoziția muncitorească" și au sprijinit linia partidului. Unele resturi ale opoziției însă, în frunte cu Șleapnikov și Medvedev, și-au menținut organizația lor ilegală și au continuat să desfășoare o propagandă antipartinică, pe care încercau s-o camufleze cu o frazeologie „de stînga". Din punct de vedere organizatoric, „opoziția muncitorească" a fost definitiv zdrobită în 1922, la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Vezi și adnotarea 75. — *93.*

53 Este vorba, probabil, despre o parte din delegația Partidului Comunist Francez la prima plenară lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste — Daniel Renoult, Louis Sellier și alții, care n-au înțeles esența și însemnătatea noii politici economice a P.C. (b) din Rusia, considerînd că n.e.p.-ul ar duce la restaurarea capitalismului în Rusia și la slăbirea mișcării revoluționare mondiale.

Prima plenară lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste a avut loc la Moscova între 21 februarie și 4 martie 1922. La lucrările ei au participat 105 delegați din 36 de țări.

Pe ordinea de zi a plenarei au fost înscrise următoarele probleme : rapoarte cu privire la activitatea partidelor comuniste din Germania, Franța, Cehoslovacia, Marea Britanie, Italia, America, Polonia și țările balcanice ; darea de seamă a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste ; tactica frontului unic ; mișcarea sindicală ; pericolul unui nou război ; noua politică economică etc. Problema centrală a plenarei a fost tactica frontului unic. Plenara a recomandat tuturor partidelor comuniste

www.dacoromanica.ro

să stabilească în mod concret formele de aplicare a tacticii frontului unic în condiţiile specifice ale fiecărei ţări. În tezele „Noua politică economică a Rusiei Sovietice" a fost confirmată justeţea şi subliniată importanţa internaţională a noii politici economice. — *94.*

54 Lenin se referă la articolul lui M. Rákosi „Noua politică economică în Rusia Sovietică", în care se făcea o analiză a broşurii lui Otto Bauer „«Der neue Kurs» in Sowjetrussland", Wien, 1921. Articolul a fost publicat în martie 1922, în nr. 20 al revistei „Internaţionala Comunistă".

„Internaţionala Comunistă" — revistă, organ de presă al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste; apărea în limbile rusă, germană, franceză, engleză, spaniolă şi chineză. Primul număr a apărut la 1 mai 1919. Revista şi-a încetat apariţia în iunie 1943, în urma hotărîrii din 15 mai 1943 a Prezidiului Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste cu privire la autodizolvarea Internaţionalei Comuniste. — *95.*

55 Este vorba despre lupta dintre bolşevicii şi menşevicii aflaţi în emigraţie. — *96.*

56 Lenin se referă la Comisia C.M.A. pentru societăţile mixte, care a fost înfiinţată prin hotărîrea din 15 februarie 1922 a C.M.A. Preşedinte al acestei comisii a fost numit G. I. Sokolnikov. Potrivit „Regulamentului de funcţionare a comisiei", adoptat de C.M.A. la 8 martie 1922, ei îi revenea sarcina de „a analiza propunerile cu privire la înfiinţarea societăţilor comerciale şi industriale şi a instituţiilor de credit cu participarea statului (societăţi mixte) şi a societăţilor pe acţiuni de toate tipurile" („Colecţie de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 23, din 15 aprilie, p. 251 şi 387).

La 4 aprilie 1922, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat decretul cu privire la înfiinţarea Comitetului principal pentru concesiuni şi societăţi pe acţiuni de pe lîngă C.M.A. şi a dizolvat Comisia pentru societăţile mixte. — *97.*

57 *„Induplecător-şef"* — poreclă dată de soldaţi lui A. F. Kerenski, ministru de război în guvernul provizoriu, pentru faptul că el, răspunzînd dorinţelor imperialiştilor anglo-francezi şi ale burgheziei ruse, în vara anului 1917, cu prilejul vizitei sale pe front, a încercat să înduplece pe soldaţi să pornească la ofensivă. — *98.*

58 Este vorba despre cartea lui A. I. Todorski „Un an de luptă cu arma şi cu plugul", editată în 1918 de Comitetul executiv al judeţului Vesiegonsk din gubernia Tver. Cartea a fost scrisă de A. I. Todorski, redactor al ziarului judeţean, ca o dare de seamă asupra activităţii organelor Puterii sovietice din acest judeţ în decurs de un an, prezentată Comitetului de partid al guberniei Tver cu prilejul aniversării Revoluţiei din Octombrie. Ea a fost scoasă într-un tiraj de 1 000 de exemplare, difuzată în toate comunele şi satele din judeţ şi trimisă redacţiilor ziarelor centrale

www.dacoromanica.ro

şi celor din guberniile vecine. Lenin, după ce a citit-o, şi-a notat imediat: „O carte excelentă! *Aleksandr Todorski — «Un an de luptă cu arma şi cu plugul»*... (Deosebit de instructiv este paragraful sau capitolul cu subtitlul «Fabrica de cherestea şi cea de pielărie», p. *61, 62*)" şi a scris numaidecît un bilet secretarei de serviciu: „Rog să se transcrie la maşină, în 2 exemplare, din cartea lui Todorski partea cu subtitlul *«Fabrica de cherestea şi cea de pielărie»* (p. *61—62*, cu indicaţia exactă a cărţii) şi să mi se trimită mie un exemplar, iar unul să rămînă la mine în arhivă, ca să fie uşor de găsit". Şi mai departe: „...P.S. După copiere, confruntare şi verificare, cartea să-mi fie restituită tot *mie*" („Istoriceskii Arhiv", 1958, nr. 4, p. 4).

O deosebită atenţie a acordat Lenin următorului alineat de la p. 62 a acestei cărţi: „Dacă le dăm peste mînă exploatatorilor, dacă-i facem inofensivi sau le dăm «lovitura de graţie», înseamnă că facem treaba pe jumătate. Treaba va fi îndeplinită cu succes atunci cînd îi vom face să muncească şi cînd cu cele înfăptuite cu mîinile lor vom contribui la îmbunătăţirea vieţii noi şi la întărirea Puterii sovietice". Lenin a subliniat acest alineat, l-a însemnat pe margine cu trei linii şi a notat „N.B." (acest exemplar al cărţii, cu sublinierile şi însemnările lui Lenin, se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.), apoi l-a citat în articolul său „Un mic tablou pentru lămurirea unor mari probleme", scris la sfîrşitul anului 1918 sau la începutul anului 1919. Lenin a arătat că din experienţa muncii de construcţie a organelor de stat din judeţul Vesiegonsk „trebuie trase cele mai serioase învăţăminte pentru cele mai importante probleme ale construcţiei socialiste" şi a recomandat ca această carte a lui Todorski să fie mai larg difuzată (vezi Opere complete, vol. 37, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 422—429).

Cartea a fost reeditată în mai multe rînduri. Ultima ediţie a apărut în 1961, împreună cu o schiţă despre Vesiegonskul de astăzi: „Lucruri mari în cele mici". — *103*.

59 Este vorba despre recensămîntul activiştilor cu funcţii de răspundere care a fost efectuat în iulie 1921 pentru a stabili componenţa numerică şi calitativă a cadrelor conducătoare de partid în centrele guberniale şi judeţene, repartizarea lor teritorială şi pentru a vedea dacă sînt just folosite. — *107*.

60 Este vorba despre Direcţia centrală a industriei cărbunelui din Donbass (D.C.I.C.), care a depus eforturi însemnate pentru organizarea extracţiei de cărbune la minele mari din Donbass, dar a subapreciat importanţa repunerii în exploatare a minelor mici şi a refacerii altor ramuri ale industriei şi totodată a înăbuşit iniţiativa organizaţiilor locale de partid şi sindicale în opera de construcţie economică.

G. L. Peatakov, care se afla la conducerea acestei direcţii centrale, a pornit pe calea procedeelor administrative, a aplicării

www.dacoromanica.ro

unor metode militar-birocratice în conducerea industriei, ceea ce a constituit o piedică pentru atragerea maselor muncitoare la opera de refacere a economiei în Donbass. Aceasta a dus la ivirea unor divergenţe între lucrătorii cu funcţii de conducere din economie, cît şi între Direcţia centrală a industriei cărbunelui şi cadrele locale. La cea de-a VI-a Conferinţă a P.C. (b) din Ucraina, care a avut loc între 9 şi 13 decembrie 1921, delegaţi ai organizaţiei din Donbass şi ai altor organizaţii au condamnat cu toată hotărîrea metodele de muncă ale lui Peatakov. După această conferinţă el a fost eliberat din funcţia pe care o deţinea în Donbass. — *114.*

61 Lenin se referă la următoarea telegramă din Varşovia, publicată în nr. 65, din 22 martie 1922, al ziarului „Pravda" sub titlul comun „Franţa. Împotriva militarismului" : „Presa franceză acordă o mare atenţie discursului, deosebit de impresionant, pe care deputatul comunist Jean Reynaud l-a rostit în parlament, în cadrul dezbaterilor asupra legii cu privire la termenul serviciului militar, şi care era îndreptat împotriva militarismului şi imperialismului. În asurzitorul vacarm iscat în băncile celor de dreapta, Jean Reynaud a declarat că proletariatul va prefera să facă insurecţie decît să fie atras din nou în război. În timp ce burghezii umblă după dividende — a spus el —, proletariatului nu-i este mai puţin scumpă revoluţia socială din Franţa din anul 1793, pe care el o va duce pînă la victoria finală...". — *115.*

62 *Manifestul de la Basel din 1912* — manifestul cu privire la război adoptat de Congresul socialist internaţional extraordinar care s-a ţinut la Basel în zilele de 24 şi 25 noiembrie 1912. Manifestul punea în gardă popoarele împotriva pericolului iminent al unui război imperialist mondial, dezvăluia scopurile de jaf ale acestui război şi chema pe muncitorii din toate ţările să ducă o luptă energică pentru pace, să opună „imperialismului capitalist forţa solidarităţii internaţionale a proletariatului". În Manifestul de la Basel a fost inclus punctul din rezoluţia Congresului de la Stuttgart (1907) — formulat de Lenin — în care se spunea că, în cazul izbucnirii unui război imperialist, socialiştii trebuie să folosească criza economică şi politică provocată de război pentru a grăbi căderea dominaţiei de clasă a burgheziei şi a desfăşura lupta pentru revoluţia socialistă. — *115.*

63 *Comisia Centrală de Verificare*, formată din 5 membri, a fost instituită de C.C. al P.C. (b) din Rusia la 25 iunie 1921 pe toată durata acţiunii de curăţire a rîndurilor partidului, ca organ însărcinat cu conducerea activităţii comisiilor locale de verificare (vezi „Pravda" nr. 140 din 30 iunie 1921). Comisia Centrală de Verificare a prezentat în două rînduri dare de seamă asupra rezultatelor verificării membrilor de partid (o dată la Conferinţa a XI-a şi a doua oară la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia). — *121.*

64 Funcţia de împuternicit extraordinar al Consiliului Apărării Mun-

www.dacoromanica.ro

citoreşti-Ţărăneşti pentru aprovizionarea Armatei şi Flotei Roşii a fost instituită prin decretul C.E.C. din Rusia din 8 iulie 1919 „Cu privire la unele schimbări în organizarea aprovizionării Armatei Roşii" (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 150 din 11 iulie 1919). Printr-o hotărîre a C.E.C. din Rusia, la 16 august 1921 aparatul acestor împuterniciţi a fost desfiinţat, iar personalul şi inventarul lui au fost transferate organelor Consiliului economic superior. — *122.*

65 *Comisiile economice regionale* — organe locale ale Consiliului Muncii şi Apărării, create la începutul anului 1921 în baza hotărîrii celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia (decembrie 1920) „Cu privire la organele locale de conducere economică".

Potrivit „Regulamentului provizoriu cu privire la organele economice regionale", care a fost sancţionat de C.M.A. şi semnat de V. I. Lenin (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 68 din 30 martie 1921), comisiile economice regionale au fost înfiinţate în vederea coordonării şi întăririi activităţii tuturor organelor economice locale şi a comisiilor economice guberniale. Principalele sarcini ale comisiilor economice regionale constau în a urmări aplicarea întocmai şi la timp a hotărîrilor în probleme economice ale tuturor organelor superioare, a analiza şi coordona planurile economice ale regiunilor, a controla modul cum sînt ele realizate, a urmări folosirea judicioasă a resurselor materiale, a stimula iniţiativa locală. Din comisiile economice regionale făceau parte reprezentanţi locali ai Consiliului economic superior, ai comisariatelor poporului pentru căile de comunicaţie, pentru aprovizionare, agricultură, muncă, finanţe, Inspecţia muncitorească-ţărănească (cu vot consultativ) şi ai C.C.S. din Rusia. Preşedinţii comisiilor economice regionale erau numiţi de C.M.A.

Lenin acorda o mare importanţă comisiilor economice, căuta să atragă în munca de control al activităţii lor şi de analiză a materialelor întocmite de ele diverse instituţii sovietice, arătînd că dările de seamă ale comisiilor economice trebuie studiate cu atenţie. El a propus ca aceste dări de seamă să fie aduse la cunoştinţa unor grupuri mari de comunişti şi să se publice în presă relatări în legătură cu activitatea comisiilor economice (vezi volumul de faţă, p. 165—166). Lărgirea activităţii comisiilor economice locale era considerată de Lenin ca un important mijloc pentru o justă organizare a activităţii organelor centrale, pentru restrîngerea aparatului lor, sporirea responsabilităţii lucrătorilor acestora, stimularea iniţiativei în activitatea economică a organelor locale de conducere şi a maselor largi de oameni ai muncii.

În rezoluţia sa „La raportul Comitetului Central", Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia a subliniat că „în viitor activitatea de construcţie economică pe scara întregului stat se poate sprijini exclusiv pe experienţa acumulată de organele locale". („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului

www.dacoromanica.ro

Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 619). — *123.*

66 Lenin se referă la acea parte din cuvîntarea lui E. A. Preobrajenski în care acesta ridica obiecţii împotriva modului cum pune Lenin problema „capitalismului de stat" în condiţiile dictaturii proletariatului. — *125.*

67 Lenin se referă la rezoluţia „Republica sovietică în încercuirea capitalistă" adoptată de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 583—585). — *127.*

68 În cuvîntarea sa, E. A. Preobrajenski a propus ca pentru conducerea construcţiei economice să se înfiinţeze, alături de Biroul Politic şi Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, încă un organ al Comitetului Central — Biroul Economic. Propunerea aceasta a fost respinsă de Biroul Politic încă înainte de congres.

În continuare, Preobrajenski a acuzat Comitetul Central de încălcarea acelei părţi din programul partidului care se referea la atitudinea faţă de specialiştii burghezi şi în care se spunea că, concomitent cu crearea unei ambianţe tovărăşeşti pentru munca specialiştilor şi cu grija pentru ridicarea nivelului lor de trai, este necesar să nu se facă concesii politice acestei paturi sociale şi să fie contracarate tentativele ei contrarevoluţionare. Preobrajenski susţinea că Comitetul Central a admis să se facă o concesie politică profesorilor universitari care au participat la grevele ce au avut loc în 1921—1922 la o serie de instituţii de învăţămînt superior din Moscova, Kazan, Petrograd şi din alte oraşe. Una din principalele revendicări ale corpului profesoral era aceea de a se revizui noul „Regulament de funcţionare a instituţiilor de învăţămînt superior" elaborat de Direcţia generală a şcolilor politehnice-profesionale şi a instituţiilor de învăţămînt superior şi aprobată în toamna anului 1921 de Consiliul Comisarilor Poporului. Profesorii s-au pronunţat împotriva înfiinţării de facultăţi muncitoreşti pe lîngă instituţiile de învăţămînt superior, împotriva dispoziţiei, consfinţite de noul regulament, ca la conducerea instituţiilor de învăţămînt superior să participe reprezentanţi ai studenţilor, ai sindicatelor şi ai Direcţiei generale a şcolilor politehnice-profesionale şi a instituţiilor de învăţămînt superior au cerut să se acorde acest drept colegiilor profesorale şi au formulat totodată o serie de revendicări economice. Direcţia generală a şcolilor politehnice-profesionale şi a instituţiilor de învăţămînt superior, la conducerea căreia se afla pe atunci Preobrajenski, a adoptat o poziţie greşită, insistînd ca faţă de toţi profesorii greviştii să se adopte cele mai aspre măsuri, inclusiv arestarea. O poziţie similară au adoptat şi celulele comuniste şi facultăţile muncitoreşti de la unele instituţii de învăţămînt superior

www.dacoromanica.ro

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia s-a ocupat în repetate rînduri de această problemă; pornind de la necesitatea unei atitudini mai maleabile față de specialiști, el a corectat linia greșită a Direcției generale a școlilor politehnice-profesionale și a instituțiilor de învățămînt superior și a însărcinat pe activiștii cu funcții de conducere din Comisariatul poporului pentru învățămînt — A. V. Lunacearski, M. N. Pokrovski și alții — să examineze temeinic revendicările corpului profesoral universitar și, fără să facă concesii politice, principiale, să ajungă la o înțelegere cu el (vezi, în legătură cu această problemă, scrisorile lui V. I. Lenin apărute în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV, p. 406, și vol. XXXVI, p. 216—219). În februarie 1922, Biroul Politic a instituit o comisie, formată din reprezentanți ai Comisariatului poporului pentru învățămînt, ai C.C. al sindicatului lucrătorilor din învățămînt și ai corpului profesoral universitar, care să analizeze situația economică a învățămîntului superior și a considerat că este necesară punerea în aplicare a noului „Regulament de funcționare a instituțiilor de învățămînt superior", de curînd adoptat. În urma repetatelor consfătuiri ținute de către comisie cu corpul profesoral universitar și a altor măsuri întreprinse din însărcinarea C.C. al partidului de către Comisariatul poporului pentru învățămînt, grevele au luat sfîrșit. — *129.*

69 I. V. Stalin a deținut funcția de comisar al poporului pentru problemele naționalităților din momentul înființării acestui comisariat — 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 — și pînă la desființarea lui (iulie 1923). Cu începere din martie 1919, el a fost și comisar al poporului pentru controlul de stat, iar după reorganizarea, în februarie 1920, a acestui comisariat și pînă la 25 aprilie 1922 — comisar al poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească. — *130.*

70 V. V. Kosior, în cuvîntarea sa, a acuzat C.C. al partidului că, mutînd pe unii activiști de partid și sindicali cu funcții de răspundere, s-a lăsat condus de considerente fracționiste. Această acuzație a fost respinsă de V. M. Molotov, care, în cuvîntul său de încheiere la raportul organizatoric al Comitetului Central, a prezentat o serie de fapte care dovedeau că persoanele citate de Kosior au fost trecute în alte funcții numai și numai din considerente de ordin practic. — *131.*

71 N. Osinski (V. V. Obolenski), în cuvîntarea sa, a propus să se creeze „un cabinet" al comisarilor a cărui componență să nu fie stabilită de C.E.C. din Rusia, ci numai de președintele acestuia, care răspunde în fața C.E.C. din Rusia.

Luînd notițe în timpul dezbaterilor de la congres, V. I. Lenin a scris:

((«Să se creeze un cabinet!»))

un singur membru trebuie să creeze un cabinet" („Culegeri din Lenin", vol. XIII, 1930, p. 22). — *132.*

www.dacoromanica.ro

72 Este vorba, pe cît se pare, despre o cuvîntare rostită de B. Kamkov la cel de-al III-lea Congres al partidului eserilor de stînga (28 iunie—1 iulie 1918) şi îndreptată împotriva articolului lui V. I. Lenin „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice", în care Lenin scria: „Ţine în mod riguros şi conştiincios socoteala banilor, gospodăreşte cu economie, nu trîndăvi, nu fura, păstrează cea mai strictă disciplină în muncă — tocmai aceste lozinci, de care îşi băteau joc, pe bună dreptate, proletarii revoluţionari atunci cînd burghezia căuta să-şi mascheze cu astfel de vorbe dominaţia ei de clasă exploatatoare, devin acum, după ce burghezia a fost doborîtă, lozincile imediate şi principale ale momentului de faţă" (Opere complete, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 184). Kamkov a repetat la congres ceea ce scrisese în articolul său „În captivitatea contrarevoluţiei" („Naş Puti", 1918, nr. II, mai). — *134*.

73 I. Larin, în cuvîntarea rostită de el la congres, a afirmat că o comisie competentă a C.S.P. a elaborat ca material pentru tratativele delegaţiei sovietice la Conferinţa de la Genova propunerea de a da în arendă (sub formă de concesiune) 3/4 din reţeaua de căi ferate a ţării, comunicaţiile pe apă Petrograd-Rîbinsk, uzinele metalurgice din Ural, cu o reţea de drumuri de vreo 3 000 de verste, şi industria electrotehnică.

Această afirmaţie a lui Larin a fost dezminţită de G. M. Krjijanovski în intervenţia sa. — *134*.

74 *Clubul de discuţii* de pe lîngă Comitetul organizaţiei Moscova a P.C. (b) din Rusia a fost organizat în august 1921. În conformitate cu hotărîrea din 29 decembrie 1921 a Secretariatului şi Biroului Comitetului organizaţiei Moscova a P.C. (b) din Rusia, au fost organizate cluburi de discuţii şi în raioanele Moscovei. Aceste cluburi aveau ca sarcină să discute probleme ale construcţiei de partid şi de stat, probleme ale politicii economice a Republicii sovietice şi altele. În curînd însă tribuna clubului de discuţii de pe lîngă Comitetul organizaţiei Moscova a P.C. (b) din Rusia a început să fie folosită de diferite grupări opoziţioniste pentru propagarea concepţiilor lor. Problema clubului de discuţii a fost discutată de Comisia Centrală de Control, care, într-o hotărîre adoptată de ea, constata că, „în ultima vreme, la acest club discuţiile au căpătat un caracter nepartinic, demagogic", şi recomanda Comitetului organizaţiei Moscova a partidului „să acorde o deosebită atenţie activităţii clubului".

La 20 februarie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, examinînd chestiunea clubului de discuţii, a recomandat Comitetului organizaţiei Moscova să revizuiască componenţa conducerii acestui club şi să ia toate măsurile pentru ca el să fie „într-adevăr un club în care se discută probleme ce interesează masele largi" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *135*.

www.dacoromanica.ro

75 „*Declarația celor 22*" — declarație antipartinică, înaintată la 26 februarie 1922 Prezidiului plenarei lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste de către un grup de membri ai fostei „opoziții muncitorești" (A. G. Șleapnikov, S. P. Medvedev, A. M. Kollontai, G. I. Measnikov și alții), care continua să existe ca fracțiune, în ciuda rezoluției adoptate de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la unitatea partidului". În această declarație, care a fost înaintată Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste fără înștiințarea prealabilă a C.C. al P.C. (b) din Rusia și a reprezentanților lui în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, se afirma că „în ceea ce privește frontul unic, la noi în țară lucrurile nu stau prea bine", că centrele de conducere ale partidului ignorează nevoile și interesele muncitorilor și că partidul se află în pragul sciziunii.

Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste a desemnat o comisie, compusă din C. Zetkin, M. Cachin, I. Frees, V. Kolarov, K. Kreibich, U. Terracini și A. Mac-Manus, care să examineze „declarația celor 22". Pe baza raportului acestei comisii, plenara C.C. al I.C. a adoptat la 4 martie, cu unanimitate de voturi și patru abțineri, o rezoluție prin care a respins acuzațiile aduse în declarație, a înfierat poziția celor 22, care era în contradicție cu hotărîrile Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia și dădea dușmanilor comunismului „o armă împotriva partidului și împotriva dictaturii proletare". Plenara a avertizat pe semnatarii declarației că „continuarea luptei începute de ei îi va duce neapărat la o contradicție cu P.C. din Rusia, cu sarcinile lui, cu interesele proletariatului din această țară și îi va pune, astfel, în afara rîndurilor Internaționalei a III-a" (vezi „Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 751—752).

Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia a ales o comisie de 19 membri care să examineze declarația celor 22. Comisia a cercetat cu atenție toate materialele legate de activitatea grupului fostei „opoziții muncitorești". Pe baza raportului prezentat de comisie, congresul, în ședința închisă din 2 aprilie, a adoptat o rezoluție specială „Cu privire la unii membri ai fostei «opoziții muncitorești»", în care se spunea: „Congresul consideră absolut inadmisibil faptul că s-au comunicat Internaționalei Comuniste date a căror falsitate a fost stabilită de comisia specială desemnată de Internaționala Comunistă. Congresul înfierează cu toată hotărîrea comportarea unora dintre membrii acestui grup, care, în explicațiile lor, au comunicat comisiei Internaționalei Comuniste date false cu privire la partid, date care denaturează adevăratul tablou al relațiilor reciproce dintre P.C. din Rusia și întreaga clasă muncitoare în general". Congresul a avertizat pe Șleapnikov, Medvedev și Kollontai că, în caz că vor mai întreprinde acțiuni fracționiste, antipartinice, vor fi excluși din partid (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului

www.dacoromanica.ro

Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 672—673). — *137*.

76 Lenin se referă la şedinţa plenară comună din 9 august 1921 a C.C. al P.C. (b) din Rusia şi a Comisiei Centrale de Control, în care, la propunerea lui Lenin, s-a discutat chestiunea încalcării disciplinei de partid de către A. G. Şleapnikov, membru al Comitetului Central. Convocarea acestei şedinţe a fost prilejuită în primul rînd de cuvîntarea rostită de Şleapnikov în iulie 1921 la o adunare a membrilor celulei P.C. (b) din Rusia de la Centrala electrică din Moscova, unde el a supus unei critici violente unele hotărîri ale guvernului şi în special hotărîrea adoptată de Consiliul economic superior — în conformitate cu politica generală a Comitetului Central — de a da în arendă o serie de întreprinderi. Pe baza rezoluţiei „Cu privire la unitatea partidului" adoptată de Congresul al X-lea, Lenin a cerut ca Şleapnikov, pentru comportarea lui antipartinică, să fie scos din Comitetul Central şi exclus din partid. Motivînd această propunere, Lenin a arătat că Comitetul Central al partidului nu poate admite ca politica sa să fie torpilată de vreunul din membrii săi. Dar această măsură extremă n-a fost aplicată, din cauză că a lipsit un vot pentru a întruni cele $^2/_3$ din voturile necesare ale membrilor şi membrilor supleanţi ai Comitetului Central. A fost adoptată în unanimitate (cu trei abţineri) următoarea hotărîre : „Avînd în vedere repetata încălcare a disciplinei de partid de către tov. Şleapnikov ca membru al C.C., adunarea stabileşte că pe viitor sînt inadmisibile orice manifestări ale tov. Şleapnikov în afara C.C., cum ar fi cuvîntări, declaraţii, critici îndreptate împotriva politicii C.C. şi care vin în contradicţie cu hotărîrile ce exprimă cu adevărat opinia congresului partidului, şi pune cu toată tăria problema dacă este posibilă activitatea tov. Şleapnikov în cadrul Comitetului Central. De aceea, adunarea cere în mod categoric tov. Şleapnikov să-şi schimbe radical, în această privinţă, întreaga sa comportare politică, punînd-o în conformitate cu linia C.C., din care el face parte. În cazul cînd tov. Şleapnikov nu-şi va schimba pe viitor comportarea, C.C. este însărcinat să convoace o adunare asemănătoare pentru a examina din nou această problemă". („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 671). — *137*.

77 Dat fiind că „opoziţia muncitorească" se bucura de o influenţă considerabilă în C.C. al Sindicatului muncitorilor metalurgişti, la 4 martie 1922 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a considerat că e necesar ca fracţiunea comunistă a celui de-al V-lea Congres general al Sindicatului muncitorilor metalurgişti din Rusia să fie informată despre hotărîrea comisiei, instituită

www.dacoromanica.ro

de către plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, pentru examinarea „declaraţiei celor 22". Luînd cuvîntul în şedinţa fracţiunii la 6 martie, A. G. Şleapnikov a acuzat comisia Internaţionalei Comuniste de lipsă de obiectivitate în examinarea „declaraţiei celor 22", s-a pronunţat împotriva rezoluţiei adoptate în această problemă de către plenara lărgită a C.E. al I.C., a repetat tezele demagogice ale declaraţiei şi a încercat să demonstreze că ea n-a urmărit scopuri fracţioniste. Intervenţia lui Şleapnikov n-a fost sprijinită de cei prezenţi. Fracţiunea, în unanimitate (cu cinci abţineri), a adoptat următoarea rezoluţie : „Ascultînd hotărîrea adoptată în unanimitate de comisie şi de plenara Internaţionalei Comuniste, precum şi explicaţiile date de tov. Zinoviev, Şleapnikov şi K. Zetkin cu privire la declaraţia celor 22 de comunişti, fracţiunea celui de-al V-lea Congres general al Sindicatului muncitorilor metalurgişti salută această hotărîre a organului suprem al comunismului internaţional şi consideră că este de datoria fiecărui comunist să se supună fără rezerve acestei hotărîri. Totodată, fracţiunea comunistă avertizează pe tovarăşi asupra pericolului repetării unor asemenea fenomene, care ameninţă cu sciziunea pe cel mai disciplinat partid comunist din lume — partidul rus. În numele acestei strînse unităţi, fracţiunea comunistă face apel la tovarăşii care au semnat declaraţia să dea dovadă de mai multă disciplină, stăpînire de sine şi spirit de ordine, mai cu seamă într-un moment atît de greu ca acela prin care trecem azi, cînd cea mai mică instabilitate în Partidul comunist din Rusia, care conduce prima republică muncitorească din lume, face să sporească insolenţa şi încrederea în sine a burgheziei mondiale, în lupta ei împotriva statului proletar şi a clasei muncitoare internaţionale" („Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 752). — *138.*

78 V. I. Lenin se referă la „Tezele «opoziţiei muncitoreşti»", care au fost publicate în nr. 15, din 25 ianuarie 1921, al ziarului „Pravda". Din cei 38 de semnatari ai acestor teze, numai 9 au semnat „declaraţia celor 22". — *139.*

79 G. I. Measnikov a organizat în raionul Motoviliha (gubernia Perm) un grup antipartinic, care a pornit lupta împotriva politicii partidului. Biroul Organizatoric al P.C. (b) din Rusia a analizat la 29 iulie 1921 cuvîntările rostite de Measnikov în organizaţia Perm, articolul său „Probleme spinoase" şi memoriul înaintat de el Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, le-a apreciat ca antipartinice şi a instituit o comisie cu misiunea de a cerceta activitatea lui Measnikov. Pe baza raportului prezentat de comisie, Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, la 22 august, a apreciat tezele lui Measnikov ca incompatibile cu interesele partidului, i-a pus în vedere că nu-i este permis să-şi expună tezele în faţa unor adunări de partid oficiale, l-a rechemat din organizaţia Perm şi l-a lăsat la dispoziţia Comite-

www.dacoromanica.ro

tului Central. Measnikov nu s-a supus hotărîrii Comitetului Central şi, întorcîndu-se la Motoviliha, a continuat să desfăşoare activitate antipartinică. El a încercat totodată să organizeze un grup antipartinic la Petrograd. Comisia instituită de C.C. al P.C. (b) din Rusia, analizînd activitatea lui Measnikov, a propus excluderea lui din partid pentru încălcarea repetată a disciplinei de partid şi pentru organizarea — contrar hotărîrii adoptate de Congresul al X-lea cu privire la unitatea partidului — a unei grupări aparte de luptă împotriva partidului. La 20 februarie 1922 hotărîrea de excludere a lui Measnikov, adoptată de comisie, a fost aprobată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu completarea că după un an Measnikov are dreptul să ceară să fie reprimit în partid (vezi „Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1961, p. 748—749).

În legătură cu Measnikov vezi şi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, 1959, p. 299 şi 308. — *139.*

80 Formularea propusă de V. I. Lenin a fost inclusă în întregime în „Rezoluţia la raportul delegaţiei P.C. (b) din Rusia la Internaţionala Comunistă", adoptată de Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia la 2 aprilie 1922 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 619—621). — *141.*

81 Prezentul document a fost scris în legătură cu activitatea comisiei agrare a Congresului al XI-lea al partidului.

Problema politicii P.C. (b) din Rusia la sate n-a fost inclusă în ordinea de zi a Congresului al XI-lea. La propunerea făcută de M. P. Tomski în numele consfătuirii delegaţiilor, congresul a ales o comisie compusă din 9 membri care să pregătească materialele în legătură cu activitatea la sate, care urma să fie dezbătută în comisia agrară. Din materialele comisiei s-a păstrat un chestionar pentru membrii ei, la a cărui întocmire s-a ţinut seama de observaţiile şi propunerile făcute de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 16 martie 1922 către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia (vezi volumul de faţă, p. 45—50).

În cursul dezbaterilor care au avut loc în comisia agrară s-a constatat că organizaţiile locale n-au căpătat încă destulă experienţă pentru traducerea în viaţă a hotărîrilor adoptate de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la politica partidului la sate şi de Congresul al IX-lea al Sovietelor cu privire la măsurile necesare pentru întărirea şi dezvoltarea agriculturii.

Lenin, care a urmărit cu atenţie dezbaterile în legătură cu această problemă, a propus în prezenta scrisoare, adresată lui N. Osinski şi trimisă apoi, din însărcinarea lui Lenin, tuturor membrilor Biroului Politic, ca comisia agrară să elaboreze o rezoluţie cu caracter practic, care să pună ca sarcină principală

www.dacoromanica.ro

studierea şi prelucrarea experienţei locale. În aceeaşi zi, după cum informează undeva Osinski, scrisoarea a fost citită de toţi membrii comisiei instituite de congres, iar proiectului de rezoluţie propus de Lenin i s-a dat citire în faţa tuturor membrilor comisiei agrare, care, apoi, l-au adoptat. La 2 aprilie, congresul a aprobat rezoluţia „Cu privire la munca la sate", în care au intrat în întregime toate propunerile lui Lenin. Congresul a însărcinat totodată Comitetul Central să înfiinţeze pe lîngă C.C. o comisie pentru munca la sate (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 636—637). — *142.*

82 Lenin se referă la „Hotărîrea cu privire la măsurile de întărire şi dezvoltare a agriculturii" şi la „Hotărîrea cu privire la cooperaţia agricolă", adoptate de cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, care a avut loc între 22 şi 27 decembrie 1921 (vezi „Cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, ostaşilor roşii şi cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică", Moscova, 1922, p. 286—294.)

Congresul a arătat că refacerea în cel mai scurt timp a agriculturii constituie o condiţie necesară pentru ridicarea întregii economii naţionale şi a schiţat un amplu program de măsuri practice pentru întărirea şi dezvoltarea agriculturii. Congresul a considerat că este necesar să se acorde agriculturii credite pe termen lung, să se dezvolte învăţămîntul agricol, să fie sporită producţia de maşini şi unelte agricole etc. Comisariatul poporului pentru agricultură a fost însărcinat să elaboreze şi să pună în aplicare măsurile necesare pentru protecţia, refacerea şi dezvoltarea şeptelului. Congresul a hotărît înfiinţarea, pe lîngă C.E.C. din Rusia, a unei comisii agrare învestite cu împuterniciri speciale, iar pe lîngă comitetele executive locale — a unor comitete agricole guberniale şi judeţene în vederea campaniei agricole de primăvară din anul 1922.

Stabilind măsurile necesare pentru ridicarea gospodăriei ţărăneşti individuale, congresul a trasat totodată sarcina dezvoltării cooperaţiei la sate ca bază pentru întărirea continuă a formelor de gospodărire colectivă. El a pus în vedere tuturor organelor Puterii sovietice că le revine sarcina de a sprijini dezvoltarea cooperaţiei şi a propus să se desfăşoare o largă propagandă în favoarea cooperativizării.

Lenin a participat îndeaproape la elaborarea „Hotărîrii cu privire la măsurile de întărire şi dezvoltare a agriculturii" : a luat cuvîntul la consfătuirea delegaţilor fără partid, a examinat proiectul de hotărîre şi a făcut unele îndreptări. — *142.*

83 În cadrul dezbaterilor pe marginea rezoluţiei „Cu privire la presă şi propagandă", la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, D. B. Reazanov a făcut propunerea ca să se introducă o com-

www.dacoromanica.ro

pletare la rezoluţie în care să se prevadă că nu se vor mai publica anunţuri în presa de partid. Propunerea a fost adoptată de congres cu amendamentul că nu se interzice publicarea de anunţuri în presa de partid în general, ci numai în „Pravda", V. I. Lenin n-a participat la această şedinţă. Aflînd de hotărîrea adoptată de congres, el a scris următorul bilet, pe care l-a trimis lui L. B. Kamenev, care conducea şedinţa : „Tov. Kamenev ! Am auzit că congresul a hotărît să se suspende publicarea de anunţuri în *«Pravda»*. Nu s-ar putea reveni asupra acestei hotărîri, care constituie o greşeală vădită ?" („Culegeri din Lenin", vol. XIII, 1930, p. 29). Kamenev, considerînd că nu se poate reveni asupra unei hotărîri adoptate, a propus să se găsească alte mijloace de sprijinire a „Pravdei". Dar Lenin, după ce fusese deja anunţată lista membrilor Comitetului Central şi ai Comisiei Centrale de Control aleşi de congres, a propus să se anuleze această hotărîre, motivîndu-şi propunerea prin considerentul că în condiţiile noii politici economice n-ar fi raţional să se conteze pe alocaţii pentru presă din fondul de aur sau din veniturile obţinute din impozite. Această propunere a fost adoptată.

Întrucît cuvîntarea lui Lenin a fost stenografiată doar parţial şi în condiţii nesatisfăcătoare, în prezentul volum nu se publică în întregime. — *145*.

84 Lenin se referă, probabil, la G. I. Measnikov, care a fost exclus din partid la 20 februarie 1922 de către C.C. al P.C. (b) din Rusia, şi la F. A. Mitin şi N. V. Kuzneţov, care au fost excluşi de către Congresul al XI-lea. — *146*.

85 Plenara din 3 aprilie 1922 a C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat acest proiect cu următoarea completare : „...pentru ca în decurs de o lună tov. Stalin să poată fi complet eliberat de munca la Inspecţia muncitorească-ţărănească". În urma hotărîrii, adoptate de plenară, de a-l numi secretar general al C.C. al P.C. (b) din Rusia, prin hotărîrea C.C. din 25 aprilie 1922 I. V. Stalin a fost eliberat de sarcinile ce-i reveneau în calitate de comisar al poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească. — *149*.

86 Trimiţînd lui V. M. Molotov articolul „Am plătit prea scump", V. I. Lenin i-a anexat următoarea notă : „Rog să se trimită, pe rînd, membrilor Biroului Politic acest articolaş al meu, după care urmează propunerile practice cunoscute" (pentru propunerile practice ale lui Lenin, vezi volumul de faţă, p. 155).

La 10 aprilie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat următoarea hotărîre : „Nu avem de obiectat împotriva publicării, în «Izvestiia» şi «Pravda» cu data de marţi, a articolului tov. Lenin «Am plătit prea scump»" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Articolul a apărut la 11 aprilie. — *150*.

www.dacoromanica.ro

87 În 1918, sub influenţa Revoluţiei din Octombrie din Rusia, în Irlanda a început un nou avînt al mişcării de eliberare naţională. La alegerile de deputaţi în parlamentul englez care au avut loc în decembrie 1918, în Irlanda majoritatea mandatelor a fost obţinută de reprezentanţii partidului „Sinn Fein" (partid naţionalist burghez care lupta pentru independenţa Irlandei). La 21 ianuarie 1919, „Sinn fein"-erii s-au adunat la Dublin, s-au declarat Adunare Constituantă a Irlandei şi au proclamat Republica Irlandeză. Autorităţile engleze au răspuns la acest act prin măsuri de teroare militară. Neputînd să înăbuşe cu forţa lupta naţional-revoluţionară a poporului irlandez, guvernul englez a recurs la un compromis cu aripa dreaptă a partidului „Sinn Fein". În decembrie 1921 s-a încheiat un acord prin care partea de sud a Irlandei era declarată „Stat liber al Irlandei" (Eire) cu drepturi de dominion, iar Irlanda de Nord (Ulster) continua să facă parte din Anglia. Aripa stîngă, republicană, a partidului „Sinn Fein" s-a ridicat împotriva acestui acord trădător al aripii drepte cu imperialiştii englezi. În Irlanda a început războiul civil. Dar republicanii nu au lansat lozinci care să le asigure sprijinul maselor largi ale muncitorilor şi ţăranilor. În primăvara anului 1923, conducerea republicanilor a declarat sistarea operaţiilor militare. În Irlanda a fost instaurat un regim al burgheziei şi al vîrfurilor capitaliste de la sate. — *151.*

88 Răscoala muncitorilor din Africa de Sud a avut loc în martie 1922, în oraşele Johannesburg, Benoni şi Branpan.

O dată cu scăderea preţurilor aurului pe piaţa mondială, proprietarii de mine, ca să-şi menţină profiturile, au trecut la scăderea salariilor muncitorilor europeni şi la concedierea lor în masă. În legătură cu aceasta, la 9 ianuarie 1922 a fost declarată o grevă la exploatările aurifere. În martie greva s-a transformat în răscoală. Oraşele Benoni şi Branpan, precum şi două suburbii muncitoreşti, Fordsburg şi Yeppe, ale oraşului Johannesburg s-au aflat în mîinile muncitorilor. Tînărul partid comunist din Africa de Sud a participat activ la răscoală. Numeroşi comunişti, printre care Fischer şi Spendiff, conducători ai grevei, au murit eroic în timpul luptei armate. La 10 martie guvernul reacţionar al generalului Smuts a declarat starea de război în oraşele sus-menţionate, a trimis armata împotriva insurgenţilor, a făcut uz de artilerie şi avioane. La 14 martie răscoala a fost înăbuşită. Guvernul s-a răfuit crunt cu participanţii la răscoală: numărul celor arestaţi a fost de peste 10 000, şi mii de muncitori au fost deferiţi tribunalelor militare. — *151.*

89 Lenin se referă, probabil, la poziţia adoptată de delegaţia Partidului Comunist Italian (Efillio Ambrogi, Riccardo Roberto, Umberto Terracini) şi de o parte din delegaţia Partidului Comunist Francez (Marcel Cachin, Roger Maurice Metayer, Daniel Renoult, Louis Sellier) la prima plenară lărgită a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste (21 februarie—4 martie

www.dacoromanica.ro

1922) cu prilejul discuţiilor privitoare la tactica frontului unic. Rezoluţia în această problemă a fost adoptată cu o majoritate de nouăsprezece voturi contra trei (ale delegaţiilor italiană, franceză şi spaniolă). — *153*.

90 Lenin se referă la refuzul reprezentanţilor Internaţionalei a II-a de a înscrie anularea tratatului de la Versailles printre lozincile demonstraţiilor oamenilor muncii care urmau să aibă loc la 20 aprilie sau 1 mai 1922 la chemarea conferinţei celor trei Internaţionale. — *153*.

91 La 12 aprilie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat propunerea lui V. I. Lenin. — *156*.

92 Scrisoarea adresată de V. I. Lenin lui Charles P. Steinmetz, renumit savant american specialist în electrotehnică, era un răspuns la următoarea scrisoare primită din partea acestuia :

„Domnului N. Lenin.

Scumpe d-le Lenin ! Întoarcerea d-lui B. V. Losev în Rusia îmi oferă un bun prilej pentru a-mi exprima admiraţia faţă de minunata muncă de refacere industrială şi de transformare socială pe care o desfăşoară Rusia în condiţii atît de grele.

Vă doresc cel mai deplin succes şi sînt ferm convins că veţi reuşi să-l obţineţi. Şi, într-adevăr, trebuie să reuşiţi, căci nu se poate admite ca măreaţa operă începută de Rusia să se soldeze printr-un eşec.

Dacă în problemele tehnice şi mai cu seamă în acelea ale construcţiei electrotehnice voi putea să ajut Rusia într-un fel sau altul, cu un sfat, cu o propunere sau o indicaţie, voi fi totdeauna foarte bucuros să fac tot ce stă în puterile mele. Cu sentimente frăţeşti, al dv. C. Steinmetz".

B. V. Losev, care era pe atunci secretar al secţiei din New York a „Societăţii pentru ajutorarea tehnică a Rusiei Sovietice", menţionează în memoriile sale că, încă în iunie 1920, Steinmetz, fiind vizitat de o delegaţie a acestei societăţi, şi-a exprimat dorinţa de a fi la curent cu toate problemele economice şi industriale ale Republicii sovietice şi s-a oferit să dea sprijinul său la elaborarea documentaţiei tehnice pentru construirea unor centrale electrice şi a unor linii de înaltă tensiune în Rusia Sovietică.

Remiţînd, în februarie 1922, lui Losev, care tocmai pleca la Moscova, scrisoarea pentru V. I. Lenin, Steinmetz, după cum menţionează Losev, a spus : „Îmi pare rău, nespus de rău, că nu pot merge cu dv. Mi se pare că războiul mondial a dus la o asemenea situaţie că, dacă nu s-ar fi instaurat regimul sovietic în Rusia, viaţa, în general, n-ar mai fi avut nici o valoare... Doresc ca cei de acolo să ştie că eu şi mulţi alţii simpatizăm cu ţelurile lor, că sîntem cu toată inima şi gîndurile noastre alături de ei. Trebuie să le urăm neapărat ruşilor succes în opera, extrem de grea, pe care au început-o" (vezi B. V. Losev. „Istoria unui schimb de scrisori", în „Vecerneaia Moskva" nr. 95 din 22 aprilie 1960).

www.dacoromanica.ro

Primind scrisoarea lui Steinmetz, Lenin a cerut lui G. M. Krjijanovski şi lui L. K. Martens să-i dea informaţii mai amănunţite despre savantul american. La 2 aprilie, el a schiţat un proiect de răspuns pentru Steinmetz, în care a folosit varianta, propusă de Krjijanovski, a ultimului alineat din scrisoare şi l-a trimis lui Krjijanovski împreună cu următorul bilet : „Tov. Krjijanovski ! Vă trimit un proiect de răspuns pentru Steinmetz. Vă rog să mi-l restituiţi cu observaţiile sau completările dv. Cu salutări comuniste, Lenin" („Culegeri din Lenin", vol. XXXV, 1959, p. 463). La 10 aprilie, Lenin a făcut următoarele însemnări pe varianta definitivă a scrisorii : „Să se trimită celor de la Comintern ca s-o traducă în limba engleză *(să fie controlată de un englez, care să facă în scris observaţiile sale)*, apoi să se transcrie la maşină pe hîrtie cu antet şi să mi se prezinte spre semnare", iar după aceea a scris în englezeşte adresa lui Steinmetz. Pe formularul cu textul scrisorii traduse în limba engleză Lenin a pus data „12. IV. 1922", a semnat : „fraternally Yours *Lenin* (cu salutări cordiale, al dumneavoastră *Lenin. — Nota trad.*)" şi a dat apoi secretarei următoarele indicaţii : „a) un exemplar să fie trimis, printr-o recomandată, în America. *Să mi se arate mîine adresa*, exact scrisă, în limbile engleză şi rusă, b) un exemplar să fie trimis lui Martens, c) un exemplar să fie păstrat. 2) Scrisoarea lui Steinmetz şi răspunsul meu în limba rusă să fie trimise *lui Krjijanovski* spre a fi publicate (în limba rusă), iar după aceea să mi se înapoieze" („Istoriceskii Arhiv", 1961, nr. 5, p. 12).

La 19 aprilie scrisoarea lui Steinmetz şi răspunsul lui Lenin au fost publicate în presa sovietică, iar la 20 aprilie, în nr. 86 al ziarului „Pravda" a apărut o biografie a lui Steinmetz scrisă de Krjijanovski. — *157.*

93 Observaţiile şi propunerile publicate aci se referă la următorul proiect de hotărîre a Prezidiului Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, în legătură cu conferinţa celor trei Internaţionale, care a avut loc la Berlin : „1) Să se intensifice, în toată presa comunistă internaţională, campania împotriva menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari. 2) Să se treacă la o folosire sistematică a materialelor conferinţei de la Berlin, atacînd orice punct slab al adversarului. 3) Să nu se publice deocamdată apeluri generale către cei nouă. 4) Cu prilejul demonstraţiei de la 20 aprilie să nu se manifeste nici o ezitare în acţiunea de agitaţie şi să se critice adversarul. 5) Diferitele secţii să acţioneze potrivit cu condiţiile concrete. 6) Delegaţiile să nu întreprindă nici un fel de paşi noi pînă ce nu va fi fost analizată problema ratificării rezultatului obţinut la Berlin" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Trimiţîndu-i acest proiect lui V. I. Lenin, G. E. Zinoviev l-a rugat să-şi dea avizul chiar în aceeaşi zi, înainte de şedinţa Prezidiului Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. — *159.*

www.dacoromanica.ro

94 „*Hotărîrea cu privire la munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi ai C.M.A.)*" este rezultatul intensei munci pe care a depus-o V. I. Lenin la elaborarea instrucţiunilor pentru noua organizare a activităţii C.C.P. şi C.M.A. şi care s-a reflectat în schimbul său de scrisori cu A. D. Ţiurupa (vezi Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 368—375) şi în alte documente.

La pregătirea proiectului de hotărîre au luat parte A. D. Ţiurupa şi A. I. Rîkov, vicepreşedinţi ai C.C.P. şi C.M.A. Ţiurupa a propus două variante în legătură cu repartizarea grupurilor de comisariate ale poporului între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A., în vederea organizării muncii într-un fel nou. În afară de aceasta, Ţiurupa a elaborat un memoriu amănunţit cu privire la reorganizarea muncii vicepreşedinţilor. Primind observaţiile şi îndreptările lui Rîkov la proiectele lui Ţiurupa, Lenin a scris pe prima variantă : „Acceptat prima variantă cu îndreptările făcute de Rîkov (vezi p. urm.) 4. IV. 1922", a introdus în textul ei o serie de propuneri ale lui Rîkov, a schiţat un plan de repartizare a grupurilor de comisariate ale poporului între Ţiurupa şi Rîkov. În aceeaşi zi Lenin a elaborat un plan amănunţit al „Hotărîrii cu privire la munca vicepreşedinţilor". Luînd ca bază memoriul lui Ţiurupa, el a numerotat mai întîi toate propunerile acestuia (punctele 1—28), apoi a numerotat completările făcute de Rîkov (punctele 29—32). După aceea, Lenin, pe cît se pare, a scris 13 puncte complimentare ale acestui plan. În continuare el a unit toate propunerile într-un plan amănunţit, compus din 45 de puncte. Apoi, contopind punctele similare, a scris planul de hotărîre definitiv, compus din 31 de puncte (vezi volumul de faţă, p. 443—450), care au fost dezvoltate în hotărîre.

Pe manuscrisul proiectului de hotărîre se află următoarea indicaţie dată de Lenin : „Să se copieze repede în *4—5* exemplare *(cîte unul pentru mine, pentru Ţiurupa şi pentru Rîkov*, iar celelalte să fie trimise lui Stalin pentru membrii Biroului Politic)". Răspunsul lui Lenin la observaţiile primite se publică în volumul de faţă, la p. 193—196.

Lenin a revenit la această problemă şi în decembrie 1922 (vezi volumul de faţă, p. 345, 350—352, 354—355). — *162.*

95 „*Ekonomiceskaia Jizn*" — cotidian ; a apărut la Moscova din noiembrie 1918 pînă în noiembrie 1937 ; la început a fost organul de presă al Consiliului economic superior şi al altor comisariate economice, iar din iulie 1921 — organul de presă al Consiliului Muncii şi Apărării, al Comisiei de stat a planificării, al Băncii de Stat şi al Comisariatului poporului pentru finanţe. V. I. Lenin dădea adeseori sfaturi redacţiei, urmărind ca „Ekonomiceskaia Jizn" să devină un organ de presă combativ al construcţiei economice.

În 1928, cu prilejul celei de-a zecea aniversări a ziarului, C.C. al P.C. (b) din Rusia a subliniat că „Ekonomiceskaia Jizn" a reuşit să devină un îndrumător economic care apără cu fermitate

www.dacoromanica.ro

poziţiile principiale ale leninismului şi oglindeşte în mod multilateral practica construcţiei economice. La 16 noiembrie 1937 „Ekonomiceskaia Jizn" a fost transformată în „Finansovaia Gazeta", care a apărut pînă în iunie 1941. — *165.*

96 „*The New York Herald*" — cotidian american, organ de presă al partidului republican ; a apărut la New York din 1835 pînă în 1924. — *172.*

97 Este vorba despre tratatul încheiat între Rusia Sovietică şi Germania la 16 aprilie 1922 la Rapallo (în apropiere de Genova), în timpul Conferinţei de la Genova.

Încă din prima etapă a conferinţei au ieşit la iveală serioasele contradicţii existente între Germania şi ţările învingătoare. Încercările guvernului german de a se înţelege cu ţările Antantei pe seama intereselor Statului sovietic au eşuat, şi el s-a văzut nevoit să pornească pe calea încheierii unui acord cu Statul sovietic, scontînd că în felul acesta îşi va întări poziţiile în relaţiile cu statele occidentale.

Acordul prevedea că cele două părţi renunţă la pretenţiile reciproce ce s-au ivit ca urmare a primului război mondial. Guvernul german renunţa la pretenţia ca foştilor proprietari germani să li se restituie întreprinderile naţionalizate de către guvernul sovietic, cu condiţia ca acesta să nu satisfacă pretenţiile similare ale altor state. Totodată între cele două state se stabileau relaţii diplomatice, iar în problemele economice se adopta clauza naţiunii celei mai favorizate.

Semnarea tratatului de la Rapallo a constituit un mare succes al diplomaţiei sovietice, întrucît el a consolidat situaţia internaţională a Statului sovietic şi a marcat eşecul încercărilor de a crea un front unic antisovietic. Încheierea acestui tratat era o confirmare că guvernul sovietic va normaliza relaţiile sale cu statele burgheze numai pe baza recunoaşterii egalităţii în drepturi a celor două sisteme de proprietate. Tratatul a avut o mare însemnătate şi pentru Germania, întrucît îi dădea posibilitatea să stabilească legături economice şi comerciale reciproc avantajoase cu Statul sovietic.

O apeciere asupra tratatului de la Rapallo a fost făcută de Lenin în „Proiectul de hotărîre a C.E.C. din Rusia la raportul delegaţiei la Conferinţa de la Genova" (vezi volumul de faţă, p. 206—208).

C.E.C. din Rusia, în hotărîrea la raportul delegaţiei adoptată la 17 mai 1922, a precizat că el consideră „normal, în relaţiile dintre R.S.F.S.R. şi statele capitaliste, numai acest tip de tratate" (Sesiunea a III-a a celei de-a IX-a legislaturi a Comitetului Executiv Central din Rusia. Buletinul nr. 5, din 19 mai 1922, p. 17). Comunicatul cu privire la semnarea tratatului de la Rapallo a fost publicat în nr. 85, din 19 aprilie 1922, al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia". — *173.*

www.dacoromanica.ro

98 V. I. Lenin se referă la situația ce s-a creat la Conferința de la Genova.

La 11 aprilie 1922, delegației sovietice i-a fost înmînat așazisul „raport al experților", elaborat la o conferință a experților Marii Britanii, Franței, Italiei, Belgiei și Japoniei, care avusese loc în cursul lunii martie la Londra (memorandumul de la Londra). În „raportul experților" era formulată pretenția ca guvernul sovietic să achite toate datoriile contractate de guvernul țarist, de guvernul provizoriu și de orice alte guverne de pe teritoriul Rusiei, să restituie străinilor proprietățile ce le-au aparținut înainte și care au fost naționalizate de Statul sovietic sau să-i despăgubească pentru daunele aduse averii lor sau pentru pierderea ei, să instituie privilegii economice și juridice pentru străini, precum și o serie de alte pretenții, a căror satisfacere ar fi echivalat, de fapt, cu lichidarea monopolului comerțului exterior.

În zilele de 14—15 aprilie a avut loc la Lloyd George o consfătuire neoficială, la care au participat reprezentanți ai R.S.F.S.R., Franței, Italiei și Belgiei. La această consfătuire s-au purtat discuții asupra memorandumului de la Londra. Ca o contrapondere la pretențiile statelor occidentale, delegația sovietică a formulat unele contrapretenții: ea a declarat că daunele pricinuite Rusiei sovietice de intervenție și de blocadă se ridică la 39 de miliarde de ruble-aur. Reprezentanții statelor Antantei, căutînd să scape de răspunderea ce le revenea pentru intervenția armată, au adoptat o poziție de nerecunoaștere a contrapretențiilor sovietice, insistînd ca delegația sovietică să renunțe la ele și oferindu-se în schimb „să anuleze" o parte din datoriile de război ale Rusiei.

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, primind informații în legătură cu situația ce s-a creat la conferința, a trimis delegației sovietice, la 17 aprilie, următoarea directivă cu privire la condițiile pentru încheierea unui acord: datoriile militare și dobînzile la datoriile de dinainte de război vor fi acoperite din contrapretențiile sovietice; restituirile (restabilirea proprietății private) sînt categoric respinse; se poate admite, ca o concesie maximă, să se acorde — în condiții egale — drept preferențial foștilor proprietari străini la arendarea sau concesionarea fostelor lor întreprinderi; achitarea datoriilor de dinainte de război care au fost cunoscute începe după cincisprezece ani (ca o concesie maximă: după zece ani); guvernul sovietic se obligă să se îngrijească de interesele micilor deținători de titluri. Biroul Politic consideră că o condiție obligatorie pentru concesiile enumerate este să se acorde imediat un mare împrumut guvernului sovietic. În directiva Biroului Politic se sublinia că aceste condiții constituie o limită a concesiilor ce se pot face.

„La Moscova starea de spirit este fermă — îi scria lui G. V. Cicerin, la 18 aprilie, L. M. Karahan, adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe — și, informațiile dv. că lucrurile par a merge spre o ruptură n-au impresionat pe nimeni".

www.dacoromanica.ro

Răspunsul oficial al delegației sovietice la „raportul experților" a fost expus în memorandumul ei din 20 aprilie. Delegația sovietică a respins categoric pretențiile expuse în „raportul experților", calificîndu-le drept o încercare „de a introduce în Rusia un sistem de capitulații care atentează la suveranitatea ei" („Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 235), și a formulat contrapretenția de a se acorda despăgubiri pentru daunele provocate Rusiei de intervenția străină, subliniind că guvernul R.S.F.S.R. este dispus să ducă tratative cu privire la despăgubirea cetățenilor străini numai cu condiția sine qua non de a se respecta principiul reciprocității. — *173.*

99 Propunerea făcută de V. I. Lenin în documentul de față a fost adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 19 aprilie 1922. Telegrama a fost expediată în aceeași zi, prin Comisariatul poporului pentru afacerile externe, lui G. V. Cicerin și L. S. Sosnovski, iar cuprinsul ei a fost transmis și redacțiilor ziarelor „Pravda" și „Izvestiia C.E.C. din Rusia". — *174.*

100 Prezenta telegramă a lui V. I. Lenin, expediată la Genova la 21 aprilie 1922, constituie un răspuns la telegrama lui G. V. Cicerin din 20 aprilie, în care acesta, ridicînd obiecții împotriva aprecierii făcute de Lenin asupra situației create la conferință, scria că în problema despăgubirii străinilor pentru daunele suferite de pe urma naționalizării proprietăților lor este „interesat tocmai Lloyd George, fiindcă asupra lui exercită presiuni atotputernicii rechini englezi". „Problema — afirma Cicerin — rămîne deocamdată deschisă ; ea o să mai fie discutată. Anglia nu va rămîne dacă Franța va pleca. Unioniștii nu vor admite așa ceva" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *175.*

101 La 20 aprilie 1922 G. V. Cicerin a adresat lui Lloyd George o scrisoare în care îi făcea cunoscut că, în cazul cînd s-ar anula datoriile de război și dobînzile la toate datoriile și, totodată, s-ar acorda un ajutor financiar substanțial și s-ar recunoaște de jure guvernul sovietic, acesta „ar fi gata să restituie foștilor proprietari dreptul de folosință asupra averii naționalizate sau confiscate sau, acolo unde acest lucru ar fi imposibil, să satisfacă cerințele îndreptățite ale foștilor proprietari fie printr-o înțelegere directă cu ei, fie potrivit unei înțelegeri ale cărei amănunte urmează a fi discutate și adoptate la actuala conferință" („Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 260).

Majoritatea membrilor delegației sovietice au apreciat scrisoarea lui Cicerin ca o încălcare a directivelor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Acest lucru a fost comunicat de I. E. Rudzutak la 22 aprilie într-o telegramă adresată Comisariatului poporului pentru afacerile externe. — *176.*

102 La 24 aprilie 1922, textul telegramei către G. V. Cicerin propus de V. I. Lenin a fost aprobat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b)

www.dacoromanica.ro

din Rusia în următoarea formă: „Considerăm că temerea lui Rudzutak, exprimată în telegrama lui din 22 aprilie, e pe deplin justificată. Considerăm drept o greşeală foarte periculoasă orice pas şi orice frază care ar putea să ne priveze de singurul motiv avantajos pentru o ruptură, care, totodata, poate să ne asigure în viitorul cel mai apropiat victoria deplină pe tărîm diplomatic şi comercial, şi anume de motivul că noi refuzăm categoric să restabilim proprietatea privată a capitaliştilor străini. Repetăm încă o dată că noi v-am comunicat textul absolut exact al concesiilor noastre maxime, de la care nu ne vom abate cu nimic. Asta înseamnă că respingem orice restituire şi orice compensaţie bănească şi că recunoaştem numai dreptul preferenţial la arendă şi concesiune. De îndată ce va deveni perfect limpede că pe baza acestor concesii nu e cu putinţă să se ajungă la un acord, vă puteţi considera autorizaţi să rupeţi tratativele şi să menţineţi pentru agitaţie şi pentru viitoarea ofensivă diplomatică două atuuri:

1) Importanţa principială pe care o are tratatul ruso-german.

2) Dezacordul nostru, care priveşte exclusiv problema restabilirii proprietăţii capitaliştilor" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Îndată după adoptarea acestei hotărîri s-au primit scrisori şi telegrame de la Cicerin, în care acesta, informînd despre tratativele sale cu Lloyd George, arăta ca, în momentul cînd s-a ivit pericolul unei ruperi a tratativelor, a considerat că poate să prezinte o formulare care nu angajează cu nimic delegaţia sovietică, pentru a determina o continuare a tratativelor în comisie, ca să cîştige astfel timp şi să primească instrucţiuni din partea C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Pe baza acestei explicaţii, Biroul Politic a apreciat ca juste acţiunile întreprinse de Cicerin şi, la 25 aprilie, a trimis o directivă la Genova, în care se dădea indicaţia ca, în caz ca ruptura devine inevitabilă, delegaţia sovietică să sublinieze că ea „a fost provocată exclusiv de problema restabilirii proprietăţii private". „În ce priveşte daunele foştilor proprietari străini — se spunea în directivă —, limita concesiilor noastre o constituie: 1) Conform directivei din 17 aprilie, dreptul preferenţial la concesiuni acolo unde noi le considerăm posibile. Dacă întreprinderea, în general, se dă în arendă, şi fostul proprietar străin nu o ia în primire, el pierde dreptul la orice fel de compensaţie. 2) În ce priveşte proprietarii întreprinderilor care rămîn în competenţa economică a statului, pretenţiile lor vor fi satisfăcute în limitele stabilite şi recunoscute de noi". În caz de extremă necesitate, Biroul Politic considera posibil să se propună ca recunoaşterea pretenţiilor proprietarilor şi limita în care ele ar putea fi satisfăcute să fie stabilite printr-o înţelegere între guvernul sovietic şi fiecare proprietar în parte, cu condiţia ca pentru aceste înţelegeri să nu existe nici un arbitru. Biroul Politic a subliniat încă o dată necesitatea ca concesiile să fie puse în strictă dependenţă de proporţiile şi condiţiile împrumutului ce va fi acordat Rusiei Sovie-

www.dacoromanica.ro

tice (Arhiva centrala de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Aprecierea poziţiei lui Lloyd George şi a altor oameni politici de seamă ai Angliei dată de Lenin în telegramele trimise la Genova (vezi volumul de faţă, p. 174, 175) s-a adeverit în cursul conferinţei. În zilele următoare, delegaţia Marii Britanii s-a abătut chiar şi de la convenţia de a lua scrisoarea lui Cicerin din 20 aprilie drept bază de discuţii pentru continuarea tratativelor. Într-o scrisoare adresată la 28 aprilie preşedintelui conferinţei, Cicerin a arătat că în cazul cînd puterile occidentale, dezicîndu-se de cele convenite, refuză să accepte punctele din scrisoarea de la 20 aprilie drept bază pentru tratative, delegaţia sovietică nu se va considera legată de cele prevăzute în aceasta scrisoare şi va reveni la punctul de vedere expus în memorandumul ei din 20 aprilie (vezi „Documentele cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 276—277). — *177.*

103 Chestiunea editării Operelor lui G. V. Plehanov a fost pusă în discuţia Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la propunerea lui V. I. Lenin. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. s-a păstrat un exemplar din ordinea de zi a şedinţei din 27 aprilie 1922 a Biroului Politic, pe care, după enumerarea celor 19 puncte, se află următoarele cuvinte, scrise de mîna lui Lenin : „*Operele lui Plehanov*". — *178.*

104 Prezentul document a fost scris în legătură cu următoarea propunere a lui Trotki, prezentată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 28 aprilie 1922 : 1) să se facă, în scopuri agitatorice, o declaraţie în sensul că dacă guvernele Antantei ar confisca toate capitalurile aparţinînd capitaliştilor ruşi din străinătate, guvernul sovietic s-ar obliga să nu formuleze nici un protest, 2) să se lanseze un manifest către populaţie, în caz că tratativele la Conferinţa de la Genova se vor termina printr-o ruptură. Lenin a subliniat următoarea frază din biletul lui Trotki : „Ar trebui să se propună delegaţiei noastre să schiţeze pentru noi ideile principale pentru un astfel de manifest (altfel s-ar putea să omitem unele momente importante)" şi a scris pe margine : „De acord cu ultima frază".

În aceeaşi zi Biroul Politic a adoptat următoarea hotărîre : „Să se trimită tovarăşilor Cicerin şi Litvinov o telegramă cu următorul cuprins : «În cazul unei rupturi, considerăm că ar fi necesar să lansăm un manifest către populaţie din partea Consiliului Comisarilor Poporului sau a C.E.C. din Rusia. Rugăm schiţaţi un proiect de manifest sau ideile lui principale şi trimiteţi de urgenţă la Moscova»" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Desfăşurarea ulterioară a tratativelor a făcut să nu mai fie necesară lansarea unui asemenea manifest. — *179.*

105 Broşura lui V. I. Lenin *„Articole vechi pe teme apropiate de cele noi. Cu privire la problema «noii politici economice» (Două arti-*

www.dacoromanica.ro

cole şi o cuvîntare din 1918)" a fost editată de secţia din Moscova a Gosizdat-ului în 1922. În această broşură au intrat : „Prefaţă la ediţia din 1922", articolele „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice", „Raportul asupra sarcinilor imediate ale Puterii sovietice" prezentat în şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia şi articolul „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul micburghez" (vezi Opere complete, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 175—220, 253—280, 297—331).

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. s-a păstrat un exemplar din corectura acestei broşuri cu îndreptările şi însemnările făcute de Lenin şi indicaţia : „**se elimină în întregime**", scrisă deasupra „Cuvîntului de încheiere la raportul asupra sarcinilor imediate ale Puterii sovietice" pe care l-a rostit la şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia şi care iniţial a fost inclus în broşură (Opere complete, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 281—290). — *180.*

106 Prezenta telegramă, cu data de 30 aprilie 1922, a fost aprobată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi expediată lui G. V. Cicerin. Ea constituia un răspuns la telegramele în care Cicerin informa că „chestiunea rusă" va fi, probabil, transmisă unei noi conferinţe, care urma să se întrunească peste trei luni, precum şi un răspuns la telegramele în care el expunea opinia separată a lui L. B. Krasin despre tratativele purtate la Conferinţa de la Genova. Apreciind că „tratativele au ajuns la un impas" şi că este imposibil să se ajungă la o înţelegere şi să se obţină un împrumut pe baza directivelor trasate de Comitetul Central, Krasin propunea să se facă concesii serioase : să se recunoască datoriile de dinainte de război, fără dobîndă, ceea ce — afirma el — ar reprezenta o sumă nu mai mare de 8 miliarde de ruble-aur ; să se recunoască, apoi, ca posibilă acordarea unei despăgubiri forfetare pentru daunele aduse tuturor persoanelor şi firmelor particulare, în valoare de trei-patru miliarde de ruble-aur ; să se emită pentru această sumă un împrumut ale cărui obligaţiuni să fie plasate printre foştii proprietari ; achitarea întregii sume să fie condiţionată de recunoaşterea de jure a guvernului sovietic de către puterile aliate, precum şi de angajamentul oficial al guvernelor lor de a sprijini acordarea unui credit pentru Rusia Sovietică.

Răspunzînd la telegrama lui V. I. Lenin, Cicerin a recunoscut că o nouă conferinţă, care ar urma să aibă loc peste trei luni, este preferabilă unei rupturi definitive, dar a subliniat că : „Lloyd George caută să ajungă la o înţelegere cu noi pentru a ieşi din încurcătură, dar peste trei luni situaţia în Anglia poate să fie mult mai nefavorabilă pentru noi". Mai departe, el arăta că aliaţii vor consimţi să discute în mod concret despre acordarea unui credit Rusiei Sovietice numai după ce guvernul sovietic se va declara de acord să despăgubească pe toţi foştii proprietari străini

www.dacoromanica.ro

(Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *183.*

107 Prezentul document a fost scris în urma primirii unor informaţii de la Genova, care au provocat temerea că în cadrul tratativelor cu reprezentanţii puterilor aliate Cicerin şi Litvinov ar putea accepta să facă unele concesii neprevăzute în directivele Comitetului Central.

În telegrama din 30 aprilie 1922 Litvinov făcea cunoscut că în caz că guvernul sovietic consimte să satisfacă pretenţiile proprietarilor particulari, reprezentanţii puterilor Antantei propun un plan de creare a unui consorţiu internaţional pentru ajutorarea Rusiei Sovietice, precum şi pentru acordarea de credite, organizarea exportului de material rulant şi de alte materiale, trimiterea de tehnicieni în Rusia etc. Litvinov considera că nu se poate conta pe obţinerea imediată a unor credite şi sublinia că acest lucru va fi cu putinţă numai în cazul cînd se va ajunge la o înţelegere în privinţa despăgubirilor pentru proprietarii străini. Într-o telegramă care a fost primită la Moscova la 2 mai, Litvinov scria totodată că aliaţii, „pînă ce nu vom recunoaşte principiul despăgubirii tuturor proprietarilor de bunuri străine din Rusia... refuză în mod categoric pînă şi să discute detaliile acordării de credite" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

În zilele de 1 şi 2 mai, la Biroul Politic au fost primite telegrame cu semnătura lui Cicerin, în care se făcea propunerea ca guvernul sovietic, afirmîndu-şi dreptul său neclintit de a expropria proprietatea privată, să declare totodată că, dată fiind necesitatea de a obţine un împrumut, se declară de acord să ofere o compensaţie bănească proprietarilor particulari prin emiterea unor bonuri de tezaur sovietice, amortizabile în termen de zece ani.

Mai tîrziu Cicerin a comunicat că aceste telegrame au fost scrise de A. A. Ioffe şi că schimbul de păreri cu privire la emisiunea de bonuri care a precedat telegrama din 2 mai a Biroului Politic a avut ca scop doar să lămurească condiţiile posibile pentru o înţelegere. Cicerin a subliniat că delegaţia, în activitatea ei, se călăuzeşte după directivele Biroului Politic. — *184.*

108 La 2 mai 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a analizat această propunere. Proiectul de telegramă prezentat de Lenin a fost adoptat de Biroul Politic cu următoarele modificări propuse de I. V. Stalin : 1) să se scoată fraza în care e vorba de dezavuare ; 2) telegrama să se încheie cu cuvintele : „Comitetul Central cere în mod categoric ca aceste directive să fie respectate". La propunerea lui Stalin, cuvîntul „absurdităţile" din prima frază a telegramei a fost înlocuit cu cuvîntul „greşelile". Completarea a fost aprobată, fără schimbări, de Biroul Politic. — *185.*

109 „*Pravda*" — cotidian bolşevic legal ; primul său număr a apărut la Petersburg la 22 aprilie (5 mai) 1912.

www.dacoromanica.ro

„Pravda" a luat ființă în condițiile noului avînt revoluționar, cînd întreaga țară era străbătută de valul grevelor politice de masă provocate de masacrul de la Lena. Ziarul era editat cu fonduri strînse de muncitorii înșiși ; el avea un tiraj zilnic de circa 40 000 de exemplare, iar unele numere ajungeau pînă la 60 000 de exemplare. Crearea unui cotidian muncitoresc a fost apreciată de Lenin ca o mare realizare istorică a muncitorilor din Petersburg.

„Pravda" înfăptuia legătura de zi cu zi între partid și masele largi populare. În jurul ei s-a format o numeroasă armată de corespondenți muncitori. În fiecare număr al ziarului apăreau zeci de corespondențe trimise de muncitori. În doi ani și ceva s-au publicat peste 17 000 de corespondențe de acest gen.

Lenin avea în atribuția sa conducerea ideologică a „Pravdei", îi trimitea aproape zilnic articole scrise de el, dădea directive redacției, făcea totul pentru ca ziarul să fie pătruns de spirit combativ, revoluționar. În redacția „Pravdei" era concentrată o mare parte din munca organizatorică a partidului. Aici se organizau întîlniri cu reprezentanții celulelor locale de partid, se primeau informații despre munca de partid în fabrici și uzine și tot de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului Central și ale Comitetului din Petersburg.

Ziarul „Pravda" a fost în permanență prigonit de poliție. La 8 (21) iulie 1914 a fost interzis ; și-a reluat apariția după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. Începînd de la 5 (18) martie 1917, a început să apară ca organ al Comitetului Central și al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R.

„Pravda" ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolșevice. Generația de muncitori înaintați educată de ea a jucat un rol remarcabil în Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și în construirea socialismului. „Pravda" a fost primul ziar muncitoresc legal de masă și a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia și a proletariatului internațional. Începînd din 1914, ziua apariției primului număr al „Pravdei" a devenit ziua presei muncitorești.

„«Pravda» leninistă — scria Comitetul Central al P.C.U.S. în mesajul său de salut adresat „Ziarului «Pravda», tuturor lucrătorilor din presa sovietică" la 5 mai 1962, cu prilejul aniversării a cincizeci de ani de la apariția ziarului — a fost prevestitorul Marelui Octombrie, un propagandist, agitator și organizator al construirii socialismului și comunismului. «Pravda» a jucat un rol remarcabil în unirea strînsă a maselor populare în jurul partidului comunist, în călirea lor ideologică și în educarea lor politică, în dezvoltarea unei prese cu adevărat populare, exponentă a intereselor vitale ale oamenilor muncii" („Pravda" nr. 125 din 5 mai 1962). — *186.*

110 „*Iskra*" (veche) — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie ; a fost înființat de V. I. Lenin în 1900 și a jucat un rol hotărîtor

www.dacoromanica.ro

în crearea partidului revoluţionar marxist al clasei muncitoare din Rusia.

Primul număr al „Iskrei" leniniste a apărut în decembrie 1900 la Leipzig, iar cele următoare la München ; începînd din iulie 1902, ziarul a apărut la Londra, iar din primăvara anului 1903 — la Geneva. Din redacţia ziarului „Iskra" au făcut parte : V. I. Lenin, G. V. Plehanov, I. O. Martov, P. B. Akselrod, A. N. Potresov şi V. I. Zasulici. Secretar de redacţie a fost la început I. G. Smidovici-Leman, iar mai tîrziu, din primăvara anului 1901, N. K. Krupskaia, care purta şi întreaga corespondenţă a „Iskrei" cu organizaţiile social-democrate din Rusia. Redactorul-şef şi conducătorul „Iskrei" a fost, de fapt, Lenin. El a publicat articole în legătură cu toate problemele fundamentale ale construcţiei de partid şi ale luptei de clasă a proletariatului din Rusia.

„Iskra" a devenit un centru de unire a forţelor de partid, de strîngere laolaltă şi de educare a cadrelor de partid. Într-o serie de oraşe din Rusia (Petersburg, Moscova, Samara etc.) au fost create grupuri şi comitete ale P.M.S.D.R. cu orientare iskristă-leninistă, iar în ianuarie 1902, la consfătuirea de la Samara a iskriştilor, a fost înfiinţată organizaţia din Rusia a „Iskrei". Organizaţiile iskriste luau fiinţă şi activau sub conducerea directă a discipolilor şi tovarăşilor de luptă ai lui V. I. Lenin : N. E. Bauman, I. V. Babuşkin, S. I. Gusev, M. I. Kalinin, P. A. Krasikov, G. M. Krjijanovski, F. V. Lengnik, P. N. Lepeşinski, I. I. Radcenko ş.a.

Din iniţiativa lui Lenin şi cu participarea lui directă, redacţia „Iskrei" a elaborat un proiect de program al partidului (publicat în nr. 21 al „Iskrei") şi a făcut pregătirile necesare pentru Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., la care au fost puse bazele creării în Rusia a unui adevărat partid marxist revoluţionar. Printr-o hotărîre specială, congresul a subliniat rolul excepţional al „Iskrei" în lupta pentru crearea partidului şi a declarat-o Organ Central al P.M.S.D.R.

Curînd după Congresul al II-lea al partidului, menşevicii, cu sprijinul lui Plehanov, au pus stăpînire pe „Iskra". Începînd cu nr. 52, acest ziar a încetat să mai fie un organ al marxismului revoluţionar. — *186.*

111 Este vorba despre Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., care a avut loc între 17 (30) iulie şi 10 (23) august 1903. Primele 13 şedinţe ale congresului s-au ţinut la Bruxelles. Apoi, din cauza persecuţiilor poliţieneşti, el s-a mutat la Londra. La lucrările lui au participat 43 de delegaţi, reprezentînd 26 de organizaţii.

Principalele probleme de pe ordinea de zi a congresului au fost adoptarea programului şi statutului partidului şi alegerea centrelor conducătoare de partid.

V. I. Lenin şi adepţii lui au dat, la acest congres, o luptă hotărîtă cu oportuniştii.

www.dacoromanica.ro

Congresul a aprobat în unanimitate (cu o abţinere) programul partidului, în care erau formulate atît sarcinile imediate ale proletariatului în apropiata revoluţie burghezo-democratică (programul minimum), cît şi sarcinile legate de victoria revoluţiei socialiste şi instaurarea dictaturii proletariatului (programul maximum). În cursul dezbaterilor pe marginea statutului partidului s-a dat o luptă aprigă în legătură cu principiile organizatorice ale construcţiei de partid. Lenin şi adepţii săi au militat pentru crearea unui partid de luptă, a unui partid revoluţionar al clasei muncitoare. De aceea, primul paragraf al statutului, în formularea propusă de Lenin, prevedea că pentru a fi considerat membru de partid trebuie nu numai să recunoşti programul şi să sprijini materialiceşte partidul, dar să şi faci parte dintr-una din organizaţiile lui. La congres, Martov a prezentat o formulare proprie a primului paragraf, potrivit căreia calitatea de membru de partid era condiţionată, în afară de recunoaşterea programului şi de sprijinul material dat partidului, numai de sprijinul personal acordat cu regularitate partidului, sub conducerea uneia dintre organizaţiile lui. Formularea lui Martov, care înlesnea intrarea în partid a tuturor elementelor nestatornice, a fost adoptată de congres cu o majoritate neînsemnată de voturi. În ansamblu însă congresul a adoptat statutul elaborat de Lenin. Congresul a adoptat totodată o serie de rezoluţii în problemele tactice.

La congres s-a produs o sciziune între adepţii consecvenţi ai curentului iskrist — leniniştii — şi iskriştii „nestatornici" — adepţi ai lui Martov. Marxiştii revoluţionari, adepţii orientării leniniste, au obţinut majoritatea de voturi la alegerea instituţiilor centrale ale partidului şi de atunci au început să se numească bolşevici, iar adversarii lui Lenin, oportuniştii, au căpătat denumirea de menşevici.

Importanţa istorică a Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. a constat în faptul că el a creat, pe bazele principiale şi organizatorice formulate şi elaborate de „Iskra" leninistă, un partid cu adevărat revoluţionar, partidul bolşevic. „Bolşevismul — scria Lenin —, ca curent de gîndire politică şi ca partid politic, există din 1903" (Opere complete, vol. 41, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 6). Partidul bolşevic — partid proletar de tip nou — a devenit un model pentru marxiştii revoluţionari din toate ţările. — *188.*

112 Vezi V. I. Lenin. Articole şi cuvîntări, 1922—1923, Moscova, Partizdat, 1936, p. 283. — *192.*

113 Este vorba despre rezoluţia „Cu privire la politica financiară" adoptată de Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I. Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 631). — *192.*

114 În scrisoarea sa de răspuns din 4 mai 1922 adresată lui V. I. Lenin, G. I. Sokolnikov arăta că lansarea unui împrumut de cereale

www.dacoromanica.ro

va uşura înfăptuirea măsurilor eficace propuse de Lenin pentru realizarea unui buget fără deficit, va duce la o restrîngere, pe viitor, a emisiunii monetare (a emisiunii de bani de hîrtie) şi la retragerea din circulaţie a unei părţi din banii emişi.

Problema lansării unui împrumut de cereale a fost discutată în cîteva şedinţe ale Consiliului Comisarilor Poporului. La 13 mai 1922, acesta a adoptat proiectul de hotărîre cu privire la împrumutul de cereale şi l-a înaintat spre examinare sesiunii a III-a a C.E.C. din Rusia. Primul împrumut intern de cereale pe termen scurt a fost lansat de Comisariatul poporului pentru finanţe, potrivit hotărîrii C.E.C. din Rusia din 20 mai 1922, la o sumă globală de 10 milioane de puduri de secară, care urma sa fie amortizată de către stat între 1 decembrie 1922 şi 31 ianuarie 1923. Vînzarea obligaţiunilor a început la 1 iunie. Preţul lor era stabilit, în fiecare localitate, de către Banca de stat după preţul mediu pe piaţa secarei, cumpărătorul obligaţiei plătind $^{95}/_{100}$ din preţ. Obligaţiunile împrumutului puteau fi amanetate, vîndute sau depuse în contul impozitului în natură. În vederea garantării acoperirii obligaţiunilor, Comisariatului poporului pentru aprovizionare îi revenea sarcina de a crea, din încasările de impozit în natură, un fond special destinat achitării obligaţiunilor. Pentru cazurile cînd Comisariatul poporului pentru aprovizionare nu ar fi fost în măsură să facă faţă obligaţiilor ce-i reveneau, statul urma să aloce un fond de garanţie de 10 000 000 de ruble-aur pentru cumpărarea de cereale (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 121 din 2 iunie 1921). — *192.*

115 Pe document se află scrisă următoarea dispoziţie pentru secretară: „Tov. Lepeşinskaia! Să se bată la maşină în trei copii: două pentru Stalin şi una pentru mine. Copiile să le controlaţi *personal*, de *două* ori. 5 V. Lenin".

Observaţiile la proiectul de „Hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor" (vezi volumul de faţă, p. 162—171) primite de Lenin au fost, pe cît se pare, sintetizate, din însărcinarea lui, de către secretară într-un referat şi trimise tuturor membrilor Biroului Politic şi lui A. D. Ţiurupa. Pe plicul în care s-au păstrat documentele în legătură cu această problemă în arhiva lui V. I. Lenin era scris de mîna lui: „Hotărîrea cu privire la munca vicepreşedinţilor din 11. IV. 1922 şi «polemica» din V. 1922". — *193.*

116 La 23 aprilie 1922, la spitalul Soldatenkov (astăzi spitalul S. P. Botkin) lui V. I. Lenin i s-a făcut o operaţie pentru extragerea unuia din gloanţele rămase în urma atentatului de la 30 august 1918. — *193.*

117 Este vorba despre memorandumul din 2 mai 1922 al ţărilor aliate, care a fost prezentat la 3 mai delegaţiei sovietice la conferinţă. În acest memorandum ţările Antantei au cerut din nou ca guvernul sovietic să achite toate datoriile şi obligaţiile de stat contractate de guvernul ţarist şi de guvernul provizoriu şi să

www.dacoromanica.ro

restituie străinilor bunurile lor naţionalizate. În acelaşi timp aliaţii au refuzat în mod categoric să acorde despăgubiri pentru daunele aduse de ei Rusiei Sovietice prin intervenţie şi blocadă. — *197.*

118 Prezenta telegramă, al cărei cuprins a fost aprobat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 8 mai 1922, constituie un răspuns la telegrama trimisă de M. M. Litvinov la 6 mai. Menţionînd că memorandumul din 2 mai al aliaţilor nu este un ultimatum, întrucît lasă o posibilitate de continuare a tratativelor, Litvinov informa asupra încercărilor întreprinse de delegaţia sovietică la Genova de a evita ruperea tratativelor şi stăruia asupra necesităţii de a primi directive din partea Biroului Politic cu privire la linia pe care va trebui s-o adopte pe viitor delegaţia. — *198.*

119 Telegrama, în forma propusă şi formulată de V. I. Lenin la 9 mai 1922, a fost acceptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi apoi expediată lui G. V. Cicerin. — *199.*

120 Prezentul proiect de hotărîre, propus de V. I. Lenin, a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 11 mai 1922.

În legătură cu hotărîrea Biroului Politic, la consfătuirea reprezentanţilor Direcţiei centrale de statistică, ai Comisiei de stat a planificării, ai Comisariatului poporului pentru aprovizionare şi ai Comisariatului poporului pentru agricultură, a fost aprobată, la 16 mai, informarea cu privire la cuantumul impozitului în natură perceput în anul fiscal 1921—1922 şi la prevederile pentru 1922—1923. Pe exemplarul procesului-verbal al consfătuirii care a fost trimis Biroului Politic şi care, împreună cu informarea, se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., se află însemnarea făcută de Lenin : „la arhivă". — *200.*

121 Telegrama propusă şi formulată de V. I. Lenin la 14 mai 1922 a fost aprobată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi trimisă lui G. V. Cicerin. — *201.*

122 Este vorba despre memorandumul prezentat de delegaţia sovietică la 11 mai 1922.

Urmînd directivele date de C.C. al P.C. (b) din Rusia, delegaţia a respins în acest memorandum pretenţiile puterilor Antantei, declarînd că dacă ele nu recunosc principiul reciprocităţii, Rusia Sovietică nu acceptă să facă concesii. Pentru examinarea problemelor financiare în litigiu, delegaţia sovietică a propus să se creeze un comitet mixt de experţi.

Aşadar, tratativele de la Genova au fost rupte din vina puterilor Antantei, care nu au vrut să renunţe la poziţia lor colonialistă faţă de Rusia Sovietică.

Activitatea delegaţiei sovietice a fost aprobată de sesiunea C.E.C. din Rusia, care, la 17 mai, a adoptat o rezoluţie la ra-

www.dacoromanica.ro

portul prezentat de A. A. Ioffe. Proiectul acestei rezoluții a fost scris de V. I. Lenin (vezi volumul de față, p. 206—208). — *201.*

123 Potrivit prevederilor tratatului de pace de la Riga, semnat la 18 martie 1921 de Rusia și Ucraina, de o parte, și de Polonia, de altă parte, granița dintre R.S.F.S.R. și Polonia se situa mai la est decît cea propusă de Curzon în nota adresată de el guvernului sovietic la 11 iulie 1920, în timpul războiului polono-sovietic. Prin acest tratat Ucraina de vest și Bielorusia de vest erau trecute în posesiunea Poloniei. La 2 mai 1922, M. M. Litvinov a trimis, din Genova, următoarea informație Comisariatului poporului pentru afacerile externe: „Englezii ne sugerează ideea să cerem revizuirea graniței ruso-polone, pe care ei ar fi vrut s-o împingă pînă la linia Curzon" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

La 17 mai, la Conferința de la Genova, în cadrul discuțiilor pe marginea proiectului pactului de neagresiune, G. V. Cicerin a declarat că dacă „pactul de neagresiune se va baza pe principiul respectării statu-quo-ului teritorial, această respectare nu trebuie privită ca fiind echivalentă cu o recunoaștere a acestui statu-quo..." („Documente cu privire la politica externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 401). — *201.*

124 Documentul de față a fost scris în legătură cu discuțiile purtate în problema monopolului comerțului exterior în cercurile conducătoare ale partidului la sfîrșitul anului 1921 și în tot cursul anului 1922.

Monopolul comerțului exterior, introdus prin decretul C.C.P. din 22 aprilie 1918, a fost în repetate rînduri confirmat prin hotărîri ale guvernului sovietic. Trecerea la noua politică economică și lărgirea legăturilor comerciale cu străinătatea au determinat necesitatea unor completări la actele normative care reglementau comerțul exterior. În „Tezele cu privire la comerțul exterior", pregătite, din însărcinarea lui V. I. Lenin, de A. M. Lejava, adjunct al comisarului poporului pentru comerțul exterior, se sublinia necesitatea întăririi monopolului comerțului exterior și se stabileau normele pentru reglementarea acestui comerț în condițiile noi. Tezele au fost aprobate de Lenin și adoptate de Comisia economică superioară a Consiliului Comisarilor Poporului la 4 ianuarie 1922. Împotriva menținerii monopolului comerțului exterior s-au pronunțat G. I. Sokolnikov, N. I. Buharin și G. L. Peatakov. Sokolnikov a propus abrogarea monopolului comerțului exterior și înlocuirea lui cu un regim de concesiuni comerciale. I. V. Stalin, G. E. Zinoviev și L. B. Kamenev și alții s-au pronunțat pentru o atenuare a acestui monopol. La 4 martie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat, cu unele modificări, „Tezele cu privire la comerțul exterior". În forma lor definitivă, tezele au fost aprobate la 10 martie. La 13 martie 1922, pe baza acestor teze, Pre-

www.dacoromanica.ro

zidiul C.E.C. din Rusia a adoptat o hotărîre „Cu privire la comerţul exterior" (publicată în nr. 60 din 15 martie 1922 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia").

În pofida hotărîrii Biroului Politic, Sokolnikov a continuat să insiste asupra punctului său de vedere şi a venit cu un plan care prevedea ca trusturilor, cooperativelor etc. să li se acorde dreptul de a achiziţiona produse alimentare în străinătate; M. I. Frumkin, adjunct al comisarului poporului pentru comerţul exterior, s-a pronunţat şi el pentru atenuarea monopolului comerţului exterior, propunînd ca statul să păstreze în mîinile sale pe baza monopolului strict numai comerţul cu ridicata la 4—5 feluri de marfă.

La 15 mai, după ce a primit din partea lui N. N. Krestinski, reprezentantul plenipotenţiar al R.S.F.S.R. în Germania, documente care atestau că lupta internă de partid în problema monopolului comerţului exterior influenţează negativ tratativele economice cu capitaliştii străini, Lenin a scris prezentul proiect de hotărîre, precum şi o scrisoare către I. V. Stalin şi M. I. Frumkin, în care arăta că „trebuie *interzise în mod categoric* toate discuţiile, convorbirile şi comisiile etc. în problema atenuării monopolului comerţului exterior" („Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, 1959, p. 484). Pe această scrisoare a lui Lenin, Stalin a scris: „Împotriva «interzicerii categorice» a oricăror măsuri în direcţia *atenuării* monopolului comerţului exterior în stadiul *actual* nu am nimic de obiectat. Cred totuşi că *atenuarea* devine inevitabilă" (V. I. Lenin. Biografie, Moscova, 1963, p. 600—601).

Proiectul de hotărîre prezentat de Lenin a fost adoptat de Biroul Politic la 22 mai. Vezi şi volumul de faţă, p. 356—360, 361—362. — *202.*

125 Documentele de faţă au fost scrise de V. I. Lenin în legătură cu lucrările de elaborare a Codului penal al R.S.F.S.R. ce se desfăşurau la Comisariatul justiţiei şi cu discutarea lui la sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia în legislatura a IX-a, sesiune care a avut loc între 12 şi 26 mai 1922. Completările şi prima scrisoare au fost scrise de Lenin pe proiectul de „Lege pentru punerea în aplicare a Codului penal al R.S.F.S.R.", care îi fusese trimis de D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiţie. După ce a discutat cu Kurski această problemă, Lenin a scris a doua scrisoare cu un concept de paragraf adiţional la Codul penal. De aceste propuneri ale lui Lenin s-a ţinut seama la elaborarea ulterioară a secţiunii din Codul penal care tratează despre „Crime şi delicte contrarevoluţionare".

Codul penal al R.S.F.S.R. a fost adoptat de sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia şi a intrat în vigoare la 1 iunie 1922 (vezi „Colecţia de legi şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 15, 1 iunie, p. 202—239). — *203.*

126 La 17 mai 1922, sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia în legislatura a IX-a, după ce a examinat rezultatele Conferinţei de la Genova, a adoptat o hotărîre la baza căreia a stat proiectul în-

www.dacoromanica.ro

tocmit de Lenin (vezi Sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia în legislatura a IX-a. Buletinul nr. 5, 19 mai 1922, p. 15—17). — *208*.

127 Acordînd o mare însemnătate dezvoltării radioului — „ziarul fără hîrtie şi «care nu cunoaşte distanţe»", chiar la începutul lucrărilor iniţiate în laboratorul de radio din Nijni Novgorod, în februarie 1920, V. I. Lenin i-a scris lui M. A. Bonci-Bruevici, conducătorul acestui laborator : „Îţi promit tot sprijinul posibil în această lucrare, precum şi în altele de aceeaşi natură" (Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 414). La 17 martie Lenin a semnat o hotărîre a C.M.A. în care se spunea : „1. Laboratorul de radio din Nijni Novgorod al Comisariatului poporului pentru poştă şi telegraf este însărcinat să construiască de urgenţă, şi anume în termen de cel mult două luni şi jumătate, o centrală radiotelefonică cu o rază de acţiune de 2 000 de verste. 2. Centrala va fi instalată la Moscova ; lucrările pregătitoare vor începe imediat" („Amintiri despre V. I. Lenin", partea a 2-a, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 794).

La 27 ianuarie 1921, Lenin a semnat un decret cu privire la dezvoltarea radiotelefoniei, decret care prevedea un larg program de construcţie de aparate şi instalaţii de radiotelefonie, subliniind totodată marea ei importanţă pentru stat şi extrema urgenţă a respectivelor lucrări. Construirea aparatelor radiotelefonice de emisie şi recepţie a fost din nou încredinţată laboratorului de radio din Nijni Novgorod.

Lenin a acordat o deosebită atenţie construirii centralei radiotelefonice din Moscova. El l-a însărcinat pe M. P. Gorbunov, secretarul general al C.C.P. şi al C.M.A., să urmărească în mod special lucrările de construcţie şi să-i raporteze de mersul lor.

La 13 mai 1922, cu cîteva luni înainte de intrarea în funcţiune a centralei radiotelefonice, Lenin l-a chemat la telefon pe inginerul V. A. Pavlov şi i-a cerut date suplimentare cu privire la costul total al lucrărilor de construcţie, iar cîteva zile mai tîrziu, la 18 mai, l-a rugat să afle de la Bonci-Bruevici ce sumă (în ruble antebelice) ar trebui alocată pentru asigurarea unei bune funcţionări a acestei centrale (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, 1959, p. 482, 486—487).

Primind la 19 mai o comunicare din partea lui Bonci-Bruevici în sensul că pentru funcţionarea normală a laboratorului de radio e nevoie de un buget lunar fix de minimum 7 500 de ruble antebelice (un buget lunar normal, care să asigure dezvoltarea în perspectivă a laboratorului de radio, considera Bonci-Bruevici, trebuie evaluat la 20 de mii de ruble antebelice), Lenin a propus Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia să acorde pentru laboratorul de radio alocări suplimentare din fondul de aur, astfel încît producţia de difuzoare şi aparate de radio să fie accelerată la maximum. La 22 mai, propunerea lui Lenin a fost adoptată de Biroul Politic.

www.dacoromanica.ro

V. I. Lenin acorda o înaltă prețuire activității laboratorului de radio din Nijni Novgorod. Într-o scrisoare adresată la 11 mai lui V. S. Dovgalevski, comisarul poporului pentru poștă și telegraf, Lenin arăta că socotește necesar să sprijine demersul Sovietului din Nijni Novgorod pe lîngă C.E.C. din Rusia privind decorarea laboratorului de radio din Nijni Novgorod cu ordinul Steagul Roșu al Muncii și trecerea profesorilor Bonci-Bruevici și Vologdin pe Panoul de onoare (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXV, 1945, p. 348). La 19 septembrie 1922, după intrarea în funcțiune a centralei radiotelefonice din Moscova, printr-o hotărîre a C.E.C. din Rusia, laboratorului de radio din Nijni Novgorod i-a fost conferit ordinul Steagul Roșu al Muncii ; prin aceeași hotărîre, C.E.C. din Rusia a evidențiat activitatea conducătorilor științifici ai laboratorului. — *209*.

128 Scrisoarea *„Despre dubla subordonare și despre legalitate"* a fost scrisă de V. I. Lenin în legătură cu discutarea proiectului de Lege pentru instituirea procuraturii, prezentat de Comisariatul justiției în ziua de 13 mai 1922 la cea de-a III-a sesiune a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură.

Proiectul a fost vehement criticat la sesiune. Deosebit de aprinse au fost dezbaterile în jurul articolului cinci, care prevedea că reprezentanții locali ai procuraturii sînt subordonați numai procurorului republicii, peste capul comitetelor executive, și că numirea, concedierea, transferarea sau destituirea procurorilor este de competența exclusivă a procurorului republicii. În urma raportului prezentat de N. V. Krîlenko, sesiunea a hotărît, cu majoritate de voturi, ca proiectul de lege să fie transmis ca material de discuție unei comisii anume alese. Majoritatea comisiei s-a pronunțat pentru dubla subordonare a reprezentanților locali ai procuraturii, în sensul ca ei să fie subordonați atît comitetelor executive guberniale cît și centrului (în persoana procurorului republicii). O hotărîre similară a fost adoptată și de comisia creată de C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru îndrumarea lucrărilor sesiunii C.E.C. din Rusia. Pentru principiul „dublei subordonări" au militat și membrii comisiei L. B. Kamenev și A. I. Rîkov. În scrisoarea de față, adresată Biroului Politic, V. I. Lenin i-a recomandat să respingă acest principiu. La 22 mai Biroul Politic a adoptat, cu majoritate de voturi, propunerea lui Lenin și a cerut fracțiunii comuniste a sesiunii C.E.C. din Rusia să soluționeze în acest sens problema în discuție. În hotărîrea Biroului Politic se spunea : „Biroul Politic respinge principiul «dublei subordonări», stabilește că reprezentanții locali ai procuraturii sînt subordonați exclusiv centrului, în persoana procurorului general. Reprezentanții locali ai procuraturii se numesc de către procurorul general, sub controlul Tribunalului suprem, al Comisariatului poporului pentru justiție și al Biroului Organizatoric al C.C. Procurorii au dreptul și datoria de a ataca orice hotărîri ale autorităților locale din punctul de vedere al legalității acestor hotărîri sau decizii, fără dreptul de a suspenda

www.dacoromanica.ro

executarea lor ; ei nu au decît dreptul de a sesiza instanţele judecătoreşti cu soluţionarea respectivelor cazuri".

Dar fracţiunea comunistă a sesiunii C.E.C. s-a pronunţat pentru „dubla subordonare". La 24 mai Biroul Politic şi-a confirmat hotărîrea din 22 mai, din care a scos cuvintele : „ei nu au decît dreptul de a sesiza instanţele judecătoreşti cu judecarea respectivelor cazuri" şi a hotărît : „să aducă la cunoştinţa fracţiunii comuniste a sesiunii C.E.C. din Rusia că Biroul Politic consideră necesară votarea acestei legi încă în cursul actualei sesiuni, urmînd ca contestaţia fracţiunii să fie soluţionată de plenara C.C., iar în cazul că va fi admisă de plenară, la sesiunea următoare a C.E.C. din Rusia" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). După lungi dezbateri, comisia aleasă de sesiune a adoptat articolul cinci în formularea propusă de Comisariatul justiţiei, adică fără „dublă subordonare". În această formă, „Legea pentru instituirea procuraturii" a fost aprobată de sesiunea C.E.C. din Rusia şi, printr-un decret din 8 iulie, a fost pusă în vigoare pe data de 1 august 1922. — *212*.

129 Scrisoarea lui V. I. Lenin constituie răspunsul lui la întrebarea Secretariatului C.C. al P.C. (b) din Rusia dacă problema reducerii efectivelor Armatei Roşii trebuie pusă la apropiata sesiune a III-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură. Planul reducerii efectivelor Armatei Roşii a fost elaborat de Consiliul militar-revoluţionar al republicii în legătură cu problema posibilităţii unei reduceri generale a înarmărilor, ridicată de delegaţia sovietică la Conferinţa de la Genova. Pe ordinea de zi a sesiunii această problemă a fost trecută într-o formă ipotetică, condiţionată în funcţie de rezultatele Conferinţei de la Genova. La 24 mai 1922, sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia a adoptat o hotărîre în care se spunea : „Datorită liniei promovate de delegaţia noastră, Conferinţa de la Genova îndreptăţeşte speranţa că e posibilă o reducere substanţială a efectivelor armatei". „Dar — spunea în continuare aceeaşi hotărîre —, conferinţa de la Genova nu a soluţionat nici măcar cele mai urgente probleme privind relaţiile reciproce dintre Republica sovietică şi statele burgheze, amînînd rezolvarea problemelor fundamentale pînă la Conferinţa de la Haga..." De aceea, problema reducerii efectivelor armatei a fost scoasă de pe ordinea de zi a sesiunii a III-a a C.E.C. din Rusia. Sesiunea a autorizat guvernul şi Comisariatul poporului pentru problemele militare să facă propuneri corespunzătoare atunci cînd vor fi cunoscute rezultatele Conferinţei de la Haga (vezi sesiunea a III-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură. Buletinul nr. 10, 26 mai 1922, p. 18—19). — *217*.

130 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, după ce a discutat în şedinţa din 26 mai 1922 această propunere a lui V. I. Lenin, a hotărît s-o transmită ca material de discuţie comisiei create

www.dacoromanica.ro

de C.C. pentru îndrumarea lucrărilor sesiunii a III-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură. — *218*.

131 *Primul Congres al femeilor muncitoare din Transcaucazia* s-a deschis la 26 mai 1922 la Baku. La congres au fost prezentate următoarele rapoarte : dezvoltarea mişcării femeilor în Rusia Sovietică şi în lumea întreagă şi sarcinile Secretariatului internaţional al femeilor ; femeia muncitoare din Transcaucazia şi Internaţionala a III-a ; despre momentul actual şi altele. Congresul şi-a încheiat lucrările la 30 mai.

Mesajul de salut „Către primul Congres al femeilor muncitoare din Transcaucazia" a fost scris de V. I. Lenin ca răspuns la comunicarea, făcută în numele femeilor muncitoare din Gruzia, Armenia şi Azerbaidjan, că ele l-au ales delegat la Congresul femeilor muncitoare din Transcaucazia.

Mesajul de salut a fost citit în prima şedinţă a congresului. — *219*.

132 Este vorba de tratativele pentru concesionarea explorării şi exploatării unor zăcăminte de minereu industriaşului şi financiarului englez L. Urquhart, care înainte de Revoluţia din Octombrie fusese preşedinte al Societăţii ruso-asiatice unite şi proprietar de mari întreprinderi miniere în Rusia (Kîştîm, Ridder, Tanalîk, Ekibastuz).

Tratativele dintre L. B. Krasin, comisar al poporului pentru comerţul exterior, şi L. Urquhart au început la Londra pe la mijlocul lunii iunie 1921. Din august şi pînă-n septembrie 1921 tratativele au continuat la Moscova. Guvernul sovietic era dispus să-i concesioneze lui Urquhart, în anumite condiţii, întreprinderile care îi aparţinuseră înainte de Revoluţia din Octombrie. Lenin a formulat condiţiile fundamentale ale concesiunii şi a urmărit cu multă atenţie mersul tratativelor (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XX, p. 188 ; vol. XXIII, p. 63—69 ; vol. XXXV, p. 219—220, 221—222, 223 ; vol. XXXVI, p. 261—262, 311—312). În cursul tratativelor a fost elaborat un proiect de contract de concesiune. Dar în octombrie 1921 Urquhart a rupt tratativele şi s-a alăturat campaniei antisovietice, scontînd că prin presiune şi şantaj va obţine din partea guvernului sovietic concesii substanţiale.

La propunerea lui Lenin, C.C. al P.C. (b) din Rusia a creat, sub preşedinţia lui I. K. Mihailov, o comisie pentru cercetarea situaţiei întreprinderilor care urmau să fie concesionate lui Urquhart. Comisia a ajuns la concluzia că vinovaţi de distrugerea acestor întreprinderi sînt străinii şi s-a pronunţat împotriva acordării concesiunii cerute de Urquhart.

Propunerile de faţă, adresate Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, au fost scrise de V. I. Lenin după primirea raportului comisiei prezidate de Mihailov. În aceste propuneri Lenin arăta că, după părerea sa, concesiunea poate fi acordată lui Urquhart numai cu condiţia ca acesta să ofere Statului sovietic un mare împrumut.

www.dacoromanica.ro

Tratativele cu Urquhart au fost reluate în 1922.

La 9 septembrie 1922, Krasin a semnat împreuna cu Urquhart textul preliminar al contractului de concesiune. Prin acest contract i se concesionau lui Urquhart fostele întreprinderi ale Societăţii ruso-asiatice din Ural şi din Siberia (în raioanele Kîştîm, Tanalîk, Ridder şi Ekibastuz) pe o perioadă de 99 de ani (guvernul sovietic rezervîndu-şi dreptul de a răscumpăra toate întreprinderile concesionate după 40 de ani de la data semnării contractului).

Clauzele contractului semnat de Krasin prevedeau că guvernul sovietic va acorda concesionarului sprijin material pentru refacerea capitalului său circulant şi a întreprinderilor înseşi, în proporţii care urmau să fie stabilite dupa constatarea prejudiciului suferit de concesionar, în întreprinderile foste proprietatea sa, ca urmare a unor dispoziţii emanate de la guvernul sovietic. Totodată însă, se preciza că suma totală a acestui sprijin „nu va putea trece de 20 000 000 de ruble-aur". În contul acestei sume guvernul sovietic se obliga să verse concesionarului 150 000 de lire sterline în termen de cel mult două luni dupa aprobarea definitivă a contractului. Restul sumei urma să i se plătească concesionarului prin emiterea unor titluri la purtător amortizabile în termen de 15 ani, socotiţi din ziua aprobarii contractului. După expirarea a 3 ani de la semnarea contractului, se va plăti concesionarului o dobîndă de 3% anual, socotită la valoarea nominală a titlurilor. Pe teritoriul concesiunii i se acorda concesionarului dreptul exclusiv de a valorifica bogăţiile forestiere şi miniere ; totodată i se acorda dreptul de a vinde în anumite condiţii, pe piaţa internă (R.S.F.S.R.) sau în străinatate, materia primă extrasă şi produsele fabricate. Întreprinderile concesionate erau scutite de plata impozitelor şi taxelor locale, dar urmau să plătească statului impozitele şi taxele generale prevazute de legislaţia sovietică pentru întreprinderile industriei de stat. Concesionarul se obliga să asigure minimul producţiei siderurgice stabilit pentru el şi creşterea neîntreruptă a producţiei în proporţiile garantate, comunicînd periodic Statului sovietic datele referitoare la volumul producţiei. Concesionarul se obliga să cedeze anual guvernului R.S.F.S.R., cu titlul de plată pentru acordarea concesiunii, în bani (în valută engleză) sau în natură, la alegerea guvernului sovietic : 6% din cantitatea totală a metalelor obţinute de concesionar şi a minereurilor destinate comercializării nemijlocite ; 6% din cantitatea totală de cărbune, turbă sau materii prime ; 4% în numerar, calculate la preţul de cost al celorlalte produse fabricate — „materiale prelucrate, semifabricate, produse finite etc." Guvernul sovietic îşi rezerva dreptul de a cumpăra de la concesionar „pînă la 50% din cantitatea totală a metalelor şi produselor obţinute de acesta, din minereul extras şi din celelalte mărfuri produse de el". La expirarea termenului concesiunii, toate întreprinderile concesionarului urmau să treacă, fără plată, în proprietatea guvernului sovietic.

www.dacoromanica.ro

Contractul a fost încheiat sub rezerva aprobării lui de către Consiliul Comisarilor Poporului în termen de 1 lună de la semnarea lui.

Luînd cunoştinţă de textul contractului semnat de Krasin, Lenin l-a găsit vădit dezavantajos pentru Statul sovietic şi s-a pronunţat împotriva aprobării lui (vezi volumul de faţă, p. 223—224). Problema contractului cu Urquhart a fost discutată în şedinţele din 14, 21 şi 28 septembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi la plenara din 5 octombrie 1922 a C.C. al P.C. (b) din Rusia. Plenara C.C. a adoptat o hotărîre în care, printre altele, se spunea : „I.a) Contractul cu Urquhart se va respinge. Ca motiv pentru respingerea lui trebuie să servească, printre altele, instabilitatea acordului comercial cu Anglia, care poate fi oricînd denunţat de Anglia printr-un act unilateral. Principalul motiv însă este acela că Rusia Sovietică nu poate semna o concesiune excepţională ca volum şi ca însemnătate într-un moment în care Anglia promovează o politică ostilă în problema, vitală pentru Rusia, a regimului Dardanelelor. Acest motiv trebuie să fie în mod expres arătat în hotărîrea oficială a C.C.P.". La 6 octombrie contractul a fost respins de Consiliul Comisarilor Poporului (vezi nr. 226 din 7 octombrie 1922 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia").

Lenin a considerat că e necesar să se verifice încă o dată, în mod minuţios, toate clauzele contractului de concesiune (vezi volumul de faţă, p. 232). El a recomandat, în special, restrîngerea teritoriului concesiunii şi reducerea sumelor pe care urma să le primească Urquhart (vezi volumul de faţă, p. 255).

Problema motivelor care au determinat guvernul sovietic să respingă contractul cu Urquhart, precum şi a posibilităţii unei reluări a tratativelor cu acesta a fost atinsă de Lenin în interviul acordat corespondentului ziarelor engleze „Observer" şi „Manchester Guardian", Farbman, la 27 octombrie 1922 (vezi volumul de faţă, p. 262—263) şi corespondentului ziarului „Manchester Guardian", A. Ransome, la 5 noiembrie 1922 (vezi volumul de faţă, p. 284). — *220.*

133 *Al cincilea Congres general al sindicatelor din Rusia* a avut loc la Moscova între 17 şi 22 septembrie 1922. La congres au participat 970 de delegaţi (775 cu vot deliberativ şi 195 cu vot consultativ), reprezentînd peste 5 milioane de muncitori organizaţi. Congresul l-a ales pe V. I. Lenin membru de onoare al prezidiului.

Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele probleme : 1) darea de seamă a C.C.S. din Rusia şi raportul Comisiei de revizie, 2) raportul cu privire la rezultatele aplicării noii politici sindicale şi sarcinile imediate ale mişcării sindicale, 3) raportul Consiliului economic superior asupra situaţiei industriei, 4) raportul Comisariatului poporului pentru problemele muncii, 5) structura organizatorică a sindicatelor, 6) reglementarea salariilor şi contractele colective, 7) activitatea cultural-

www.dacoromanica.ro

educativă a sindicatelor, 8) asigurările sociale, 9) raportul informativ asupra activității sindicatelor în cadrul aplicării măsurilor pentru combaterea foametei, 10) raportul Internaționalei Sindicale, 11) alegeri.

Înainte de congres, la începutul lunii septembrie, M. P. Tomski, președintele prezidiului C.C.S. din Rusia, l-a rugat pe Lenin să trimită o scrisoare congresului. Lenin a răspuns că acceptă. „Cu multă plăcere îți voi îndeplini rugămintea — îi scria Lenin lui Tomski la 9 septembrie. — Comunică-mi, te rog, dacă exista vreun subiect special pe care trebuie să-l ating în scrisoarea mea. Am rămas mult în urmă, și nu știu dacă e bine să mă limitez la un simplu mesaj de salut conceput în termeni generali, sau trebuie să abordez, mai mult sau mai puțin temeinic, o anumită temă specială. Calde salutări comuniste întregului prezidiu. Lenin". Conceptul de scrisoare, scris la 13 septembrie, Lenin l-a trimis lui I. V. Stalin cu următorul bilet: „Tov. Stalin! Arată, te rog, tov. Tomski acest concept de scrisoare (iar, dacă trebuie, și lui Kamenev, Zinoviev, Rîkov etc.) și *restituie-mi-l, transcris la mașină, nu mai tîrziu de mîine.* O voi trimite congresului la 16 sau cînd va fi necesar. *Lenin*". Pe acest bilet, care i-a fost restituit lui Lenin, figurează însemnările făcute de membrii Biroului Politic, în sensul că sînt de acord cu textul scrisorii, precum și următoarea remarcă a lui Tomski: „Ar fi bine să vorbiți ceva mai pregnant *despre muncitori*, să adăugați cîteva cuvinte pe tema că marea industrie este baza socialismului". Se pare că în urma acestei observații a introdus Lenin în conceptul de scrisoare cuvintele: „această industrie, așa-zisa «industrie grea», este principala temelie a socialismului".

Scrisoarea lui Lenin a fost citită în prima ședință a congresului, în după-amiaza zilei de 17 septembrie; cu această ocazie, din însărcinarea lui Lenin și în numele său, Tomski a transmis verbal congresului și, prin el, tuturor lucrătorilor organizați în sindicate salutul fierbinte al lui Vladimir Ilici și cele mai bune urări de succes. Congresul a trimis lui V. I. Lenin un răspuns la mesajul de salut, în care se spunea: „Numai la gîndul că vă aflați iarăși în mijlocul nostru, că vă vom vedea iar la cîrma țării, simțim că în inimile noastre crește optimismul, și încrederea în victoria finală devine certitudine. „Vom depune toate eforturile — se spunea mai departe, în răspunsul la mesajul de salut — pentru ca în anii următori marea noastră industrie să fie refăcută în proporții care să depășească considerabil pe cele dinainte de război. În numele muncitorilor organizați, congresul își ia în acest sens un angajament solemn, care va fi îndeplinit cu sfințenie". — *225.*

134 La 10 august 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a propus Biroului Organizatoric să creeze o comisie care să pregătească pentru viitoarea plenară a Comitetului Central problema relațiilor reciproce dintre R.S.F.S.R. și republicile sovietice na-

www.dacoromanica.ro

ţionale independente. Din această comisie a Biroului Organizatoric al C.C., formată la 11 august, au făcut parte I. V. Stalin, V. V. Kuibîşev, G. K. Ordjonikidze, C. G. Racovski, G. I. Sokolnikov şi reprezentanţii republicilor naţionale — S. A. Agamali-oglî (Azerbaidjan), A. F. Measnikov (Armenia), P. G. Mdivani (Gruzia), G. I. Petrovski (Ucraina), A. G. Cerveakov (Bielorusia) şi alţii.

Stalin a elaborat proiectul de rezoluţie a comisiei, intitulat „Cu privire la relaţiile reciproce dintre R.S.F.S.R. şi republicile independente", care prevedea intrarea Ucrainei, Bielorusiei, Azerbaidjanului, Gruziei şi Armeniei în Federaţia Rusă în calitate de republici autonome. Proiectul lui Stalin a fost trimis spre examinare Comitetelor Centrale ale partidelor comuniste din republicile sovietice naţionale. Proiectul a fost sprijinit de Comitetele Centrale ale partidelor comuniste din Azerbaidjan şi Armenia. C.C. al P.C. din Gruzia s-a pronunţat împotriva proiectului, adoptînd în şedinţa sa din 15 septembrie 1922, cu majoritate de voturi, următoarea hotărîre : „C.C. consideră că unirea prin transformarea republicilor independente în republici autonome, propusă pe baza tezelor tov. Stalin, este prematură. Unirea eforturilor economice şi coordonarea politicii generale sînt necesare, dar cu păstrarea tuturor atributelor independenţei". C.C. al P.C. din Bielorusia s-a pronunţat pentru menţinerea relaţiilor contractuale dintre republicile independente. C.C. al P.C. din Ucraina nu a discutat proiectul.

Şedinţele comisiei au avut loc în zilele de 23 şi 24 septembrie 1922 şi s-au desfăşurat sub preşedinţia lui V. M. Molotov. Comisia a adoptat în principiu (cu 1 abţinere din partea reprezentantului Gruziei) proiectul lui Stalin. Totodată, ea a respins în mod expres rezoluţia C.C. al P.C. din Gruzia. În urma discutării pe puncte a proiectului lui Stalin, acestea au fost adoptate cu majoritate de voturi şi cu unele mici modificări şi completări care nu schimbă esenţa proiectului. Punctul doi, în special, care prevedea că hotărîrile C.E.C. din Rusia, ale C.C.P. şi ale C.M.A. al R.S.F.S.R. sînt obligatorii pentru instituţiile respective ale republicilor naţionale, a fost adoptat cu 8 voturi contra 1 (Mdivani) şi 1 abţinere (Petrovski).

Textul definitiv al rezoluţiei adoptate de comisie şi pe care V. I. Lenin o analizează în scrisoarea de faţă, adresată membrilor Biroului Politic, este următorul :

„1. Comisia consideră oportună încheierea unui acord între republicile sovietice Ucraina, Bielorusia, Azerbaidjan, Gruzia, Armenia şi R.S.F.S.R. cu privire la intrarea formală a celor dintîi în cadrul R.S.F.S.R., lăsînd deschisă problema Buharei, a Horezmului şi a Republicii Extremului Orient, cu care se vor încheia — deocamdată — doar acorduri vamale, precum şi acorduri cu privire la comerţ exterior, relaţii externe, apărare etc.

Notă : Schimbările corespunzătoare în constituţiile republicilor enumerate la punctul 1 şi în Constituţia R.S.F.S.R. vor fi efectuate după adoptarea respectivelor hotărîri pe linie de stat.

www.dacoromanica.ro

2. În conformitate cu aceasta, hotărîrile C.E.C. al R.S.F.S.R. vor fi obligatorii pentru instituţiile centrale ale republicilor enumerate în punctul 1, iar hotărîrile C.C.P. şi C.M.A. ale R.S.F.S.R. vor fi obligatorii pentru comisariatele unificate ale acestor republici.

Notă: Din Prezidiul C.E.C. al R.S.F.S.R. vor face parte şi reprezentanţi ai acestor republici.

3. Comisariatele poporului pentru afacerile externe, comerţ exterior, probleme militare, căi de comunicaţie (exceptînd transportul local), precum şi pentru poştă şi telegraf ale republicilor specificate se vor contopi cu respectivele comisariate ale R.S.F.S.R., care vor avea în republici împuterniciţi ai lor dispunînd de un aparat restrîns.

Împuterniciţii vor fi numiţi de comisarii poporului ai R.S.F.S.R. de comun acord cu Comitetele Executive Centrale ale republicilor.

Comisia consideră utilă participarea unor reprezentanţi ai republicilor interesate la respectivele reprezentanţe din străinătate ale Comisariatului afacerilor externe şi ale Comisariatului comerţului exterior.

4. Comisariatele finanţelor, aprovizionării, muncii şi economiei naţionale din republici vor fi subordonate directivelor date de respectivele comisariate ale poporului din R.S.F.S.R.

5. Celelalte Comisariate ale poporului din republicile indicate la punctul 1, cum ar fi: Comisariatul justiţiei, învăţămînrului public, afacerilor interne, agriculturii, Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti, sănătăţii şi prevederilor sociale vor fi considerate de sine stătătoare.

Nota 1: Organele de luptă împotriva contrarevoluţiei în republicile de mai sus vor fi subordonate directivelor G.P.U. (Direcţiei politice de stat) a R.S.F.S.R.

Nota 2: Comitetele Executive Centrale ale republicilor vor avea drept de amnistiere numai în ce priveşte crimele şi delictele contra persoanelor şi patrimoniului.

6. Prezenta hotărîre, dacă va fi aprobată de C.C. al P.C. din Rusia, nu va fi publicată, ci se va transmite Comitetelor Centrale ale partidelor din republicile naţionale ca directivă-circulară, spre a se obţine pe linie de stat adoptarea unor legi corespunzătoare prin Comitetele Executive Centrale sau prin congresele Sovietelor din republicile de mai sus înainte de convocarea Congresului general al Sovietelor din Rusia, la care această hotărîre va fi proclamată ca expresie a dorinţei acestor republici" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Propunerea lui G. I. Petrovski de a se admite ca birourile comitetelor guberniale de partid din republici să discute hotărîrile adoptate de comisie a fost respinsă cu 5 voturi contra 4 (Petrovski, Cerveakov, Agamali-oglî, Mdivani); apoi Petrovski a cerut să se consemneze în procesul-verbal de şedinţă a comisici

www.dacoromanica.ro

că C.C. al P.C. din Ucraina nu a discutat problema relațiilor cu R.S.F.S.R.

La 25 septembrie, materialele comisiei (proiectul lui Stalin, rezoluția și procesele-verbale de ședință ale comisiei, precum și rezoluțiile comitetelor centrale ale partidelor comuniste din Gruzia, Azerbaidjan și Armenia) i-au fost trimise lui Lenin, în localitatea Gorki. Totodată, fără a aștepta indicațiile lui Lenin și fără ca Biroul Politic să fi discutat această problemă, Secretariatul C.C. a trimis rezoluția de mai sus tuturor membrilor și membrilor supleanți ai C.C. al P.C. (b) din Rusia, în vederea plenarei fixate pentru data de 5 octombrie.

Luînd cunoștință de materialele comisiei, Lenin a adresat membrilor Biroului Politic scrisoarea de față. Scrisoarea poartă data de 27 septembrie ; este, probabil, o scăpare de condei, căci în „Condica de înregistrare a scrisorilor și dispozițiilor lui V. I. Lenin" figurează mențiunea că scrisoarea lui Lenin a fost trimisă membrilor Biroului Politic la 26 septembrie ; afară de aceasta, discuția dintre Lenin cu Stalin, despre care se vorbește în scrisoare, a avut loc la 26 septembrie ; de aici se poate conchide că scrisoarea a fost scrisă de Lenin la 26 septembrie.

În această scrisoare, Lenin se pronunță împotriva ideii lui Stalin cu privire la „autonomizarea" republicilor sovietice naționale independente și indică o altă cale, principial diferită, de unire a lor, propunînd crearea unei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste (vezi și scrisoarea lui V. I. Lenin „În legătură cu problema naționalităților sau a „autonomizării" — volumul de față, p. 378—384).

Stalin a adoptat o atitudine complet greșită față de critica pe care i-a făcut-o Lenin și față de propunerea lui Lenin cu privire la unirea republicilor sovietice pe baza egalității în drepturi și cu menținerea suveranității lor. Într-o scrisoare adresată la 27 septembrie 1922 membrilor Biroului Politic, Stalin, fără a sesiza esența internaționalistă a ideii creării U.R.S.S., aprecia poziția lui Lenin ca „național-liberalism". El se declara împotriva ideii de a se crea, paralel cu Comitetul Executiv Central al R.S.F.S.R., un Comitet Executiv Central al Uniunii, și propunea ca cel dintîi să fie transformat în Comitet Executiv Central federal. Știind însă că Comitetul Central al partidului îl va sprijini pe Lenin, Stalin nu s-a decis să insiste asupra punctului său de vedere și a modificat rezoluția comisiei Biroului Organizatoric al C.C. în spiritul propunerilor făcute de Lenin. Semnat de Stalin, Ordjonikidze, Measnikov și Molotov, noul proiect a fost trimis membrilor și membrilor supleanți ai C.C. Dar în partea introductivă a proiectului nu se arăta că el a fost refăcut pe baza indicațiilor principiale ale lui Lenin și se estompa deosebirea fundamentală dintre proiectul „autonomizării" și proiectul leninist de creare a U.R.S.S., afirmîndu-se că noua rezoluție reproduce „într-o formulare ușor modificată, mai precisă", rezoluția comisiei Biroului Organizatoric al C.C., care este „în fond justă și întru totul acceptabilă".

www.dacoromanica.ro

Iată textul noii rezoluţii :

„1. C.C. consideră necesară încheierea unui acord între Ucraina, Bielorusia, Federaţia Republicilor din Transcaucazia şi R.S.F.S.R. cu privire la unirea lor în cadrul «Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste», cu dreptul pentru fiecare din ele de a se retrage oricînd din această «Uniune».

2. Organul suprem al «Uniunii» este «Comitetul Executiv Central al Uniunii», care se compune din reprezentanţi ai Comitetelor Executive Centrale ale R.S.F.S.R., Federaţiei Transcaucaziene, Ucrainei şi Bielorusiei, proporţional cu numărul populaţiei pe care o reprezintă ele.

3. Organul executiv al «Comitetului Executiv Central al Uniunii» este «Consiliul Comisarilor Poporului al Uniunii», care e numit de «Comitetul Executiv Central al Uniunii».

4. Comisariatele poporului pentru afacerile externe, comerţ exterior, probleme militare, căi de comunicaţie, precum şi pentru poştă şi telegraf ale republicilor şi federaţiilor care fac parte din «Uniune» se vor contopi cu respectivele comisariate ale «Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste», care vor avea în republici şi federaţii împuterniciţi ai lor dispunînd de un aparat restrîns ; împuterniciţii vor fi numiţi de comisarii poporului ai «Uniunii» de comun acord cu Comitetele Executive Centrale ale federaţiilor şi republicilor.

Notă : C.C. consideră necesar ca reprezentanţi ai republicilor interesate să facă parte din reprezentanţele din străinătate ale Comisariatului poporului pentru afacerile externe şi ale Comisariatului poporului pentru comerţul exterior.

5. Comisariatele poporului pentru finanţe, aprovizionare, economia naţională, problemele muncii şi Inspecţia muncitorească-ţărănească ale republicilor şi federaţiilor care fac parte din «Uniunea republicilor», precum şi organele lor centrale de luptă împotriva contrarevoluţiei se vor conforma directivelor emise de respectivele comisariate şi hotărîrilor C.C.P. şi C.M.A. ale «Uniunii republicilor».

6. Celelalte comisariate ale republicilor care fac parte din «Uniune», cum sînt : Comisariatul justiţiei, învăţămîntului public, afacerilor interne, agriculturii, sănătăţii şi prevederilor sociale vor fi considerate de sine stătătoare" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

La 6 octombrie 1922, în ziua în care plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia urma să dezbată problema relaţiilor reciproce dintre R.S.F.S.R. şi republicile independente, Lenin, care nu a putut participa la şedinţă, a adresat lui L. B. Kamenev o scrisoare în care sublinia necesitatea luptei împotriva şovinismului de mare putere şi, în completarea rezoluţiei, a propus ca în Comitetul Executiv Central al Uniunii locul de preşedinte să fie ocupat pe rînd de reprezentanţi ai fiecăreia dintre republicile care se unesc (vezi volumul de faţă, p. 230).

www.dacoromanica.ro

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia a sprijinit fără rezervă poziţia lui Lenin, a adoptat ca directivă a C.C. rezoluţia întocmită pe baza propunerilor lui şi a însărcinat o comisie nouă să elaboreze un proiect de lege cu privire la constituirea U.R.S.S., spre a fi prezentat la Congresul Sovietelor. În cuvîntările lor, membrii C.C. au condamnat cu hotărîre manifestările de şovinism de mare putere. Plenara a respins totodată punctul de vedere al lui Mdivani, care se declarase iniţial împotriva constituirii U.R.S.S., iar apoi a insistat ca Gruzia să facă parte din U.R.S.S. nu prin intermediul Federaţiei Transcaucazia, ci în mod nemijlocit.

Călăuzindu-se după indicaţiile de principiu ale lui Lenin, Comitetul Central al partidului a îndrumat toate lucrările ulterioare pentru unirea republicilor. A fost adoptată propunerea lui V. I. Lenin ca Comitetul Executiv Central al Uniunii să aibă atîţia preşedinţi cîte republici unionale există, urmînd ca fiecare din ei să exercite pe rînd funcţia de preşedinte. La propunerea lui M. I. Kalinin, s-a hotărît ca Congresul general al Sovietelor din U.R.S.S. să fie declarat organ suprem al Uniunii republicilor ; congresul alege Comitetul Executiv Central al Uniunii, care, la rîndul său, alege Consiliul Comisarilor Poporului al Uniunii. Plenara din 18 decembrie 1922 a C.C. al P.C. (b) din Rusia a examinat proiectul acordului de constituire a Uniunii prezentat de comisie. Plenara a stabilit că congresul unional trebuie să adopte o declaraţie cu privire la constituirea U.R.S.S., să aleagă C.E.C. al U.R.S.S., să elaboreze textul unui acord pe baza directivei plenarei din 6 octombrie a Comitetului Central ; textul acordului elaborat de congres va fi apoi supus spre aprobare sesiunilor Comitetelor Executive Centrale ale republicilor care-l încheie ; textul acordului intră în vigoare imediat după aprobarea lui de către Comitetele Executive Centrale ale republicilor semnatare şi de către sesiunea următoare a C.E.C. al Uniunii ; el va fi supus spre aprobare definitivă Congresului al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S. ; alegerea Consiliului Comisarilor Poporului al Uniunii R.S.S. şi organizarea comisariatelor poporului se amînă pînă la sesiunea C.E.C. al Uniunii, care va fi convocată în aprilie 1923.

La 30 decembrie 1922 a avut loc primul Congres general al Sovietelor din U.R.S.S., care a proclamat constituită Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. — 227.

135 *Al V-lea Congres general al Sindicatului muncitorilor textilişti din Rusia* a avut loc la Moscova între 6 şi 11 octombrie 1922. La congres au participat 350 de delegaţi cu vot deliberativ şi 117 cu vot consultativ. Congresul a discutat darea de seamă a Comitetului Central al sindicatului şi rapoartele cu privire la situaţia industriei textile, lucrările congresului general al sindicatelor din Rusia, probleme organizatorice, condiţiile de muncă, munca culturală şi mişcarea muncitorească internaţională în rîndurile muncitorilor textilişti.

www.dacoromanica.ro

În prima şedinţa, delegaţii l-au ales pe V. I. Lenin preşedinte de onoare al congresului şi i-au trimis un mesaj de salut. La 9 octombrie 1922 ei au adresat lui Lenin rugămintea de a veni la congres. Lenin a acceptat, dar, din cauza agravării bolii, nu a putut veni la congres.

Preşedintele conducerii Sindicatului textiliştilor, I. I. Kutuzov, care fusese la Vladimir Ilici în ziua de 10 octombrie, a relatat la congres : „După cum ştiţi, ieri tov. Lenin a promis să vină la congresul nostru. Fără a ţine seamă de durerile pe care i le pricinuieşte boala şi nici de durerile de dinţi de care suferă în momentul de faţă, el a hotărît totuşi să vină la congres.

Chiar acum vin de la el. Cum am intrat la dînsul, am văzut îndată că arată mai rău ca ieri. Mi-a spus că e bolnav şi că nu ştie ce va fi ; probabil că nu va putea să vină, totul depinde de avizul medicilor. Îndată după aceasta au venit medicii, care i-au interzis categoric să iasă din casă timp de încă o săptămînă.

...Tov. Lenin s-a interesat foarte mult de lucrarile congresului nostru, de starea de spirit a delegaţilor şi de mersul activităţii noastre în masa muncitorească. El a urat congresului nostru muncă rodnică şi şi-a exprimat regretul că nu poate participa la lucrările lui".

Salutul lui Lenin a fost citit în şedinţa din dimineaţa zilei de 10 octombrie. Prezidiul congresului i-a trimis, în numele delegaţilor, o scrisoare de răspuns. — *234*.

136 *Congresul al V-lea al U.T.C. din Rusia* a avut loc la Moscova între 11 şi 17 octombrie 1922. La congres au fost prezentate următoarele rapoarte : 1) situaţia internaţională şi internă a republicii ; 2) raportul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste a tineretului ; 3) darea de seamă a C.C. al U.T.C. din Rusia ; 4) sarcinile fundamentale ale educaţiei comuniste a tineretului în condiţiile noii politici economice ; 5) instruirea tineretului muncitoresc ; 6) munca la sate. O parte din aceste probleme au fost discutate în şedinţele celor patru secţii : organizatorică, politică-educativă, economică şi sportivă.

Mesajul de salut al lui Lenin a fost citit în şedinţa din dimineaţa zilei de 11 octombrie. Congresul a adoptat textul unui mesaj de răspuns adresat lui Lenin. „Revoluţia proletară — scriau delegaţii la congres — a trezit în aşa măsură tineretul muncitor şi a chemat la viaţă politică mase atît de largi de tineri muncitori şi ţărani, încît în rîndurile noastre s-a acumulat o uriaşă energie revoluţionară. Sarcina noastră este să îndreptăm această energie pe drumul cel just, s-o înarmăm cu o clară conştiinţă de clasă... Rusia comsomolistă va fi oricînd gata ca, la chemarea dv., să pornească «la asaltul cerului !»". — *235*.

137 Scrisoarea de faţă a fost scrisă în legătură cu faptul că, la raportul lui G. I. Sokolnikov, plenara din 5—6 octombrie 1922 a C.C. al P.C. (b) din Rusia, la care V. I. Lenin nu participase, a adoptat o hotărîre cu privire la atenuarea monopolului comerţului exterior. În această hotărîre se spunea : „a) Fără a anunţa vreo schimbare

www.dacoromanica.ro

în privinţa monopolului comerţului exterior, C.M.A. va adopta o serie de hotărîri prin care se va îngădui vremelnic exportul şi importul unor anumite categorii de mărfuri sau prin anumite puncte de frontieră ; b) C.M.A. va păşi imediat la aplicarea măsurilor indicate, fără a le amîna pînă la întocmirea listei generale a mărfurilor admise la export sau import, precum şi a porturilor şi punctelor de frontieră prin care se va efectua importul sau exportul..." (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Lenin nu a fost de acord cu această hotărîre, considerînd că prevederile ei vor duce la subminarea monopolului comerţului exterior. De aceeaşi părere era şi L. B. Krasin, comisarul poporului pentru comerţul exterior, care a prezentat Biroului Politic un articol în legătură cu această problemă. Împotriva atenuării monopolului comerţului exterior s-au pronunţat L. M. Hinciuk, preşedintele Uniunii centrale a cooperativelor de consum, care la 12 octombrie i-a adresat lui Lenin o scrisoare în acest sens, şi o serie de alţi lucrători din domeniul economic.

În scrisoarea de faţă către C.C. al P.C. (b) din Rusia, scrisoare a cărei primă parte Lenin a scris-o la 12 octombrie (şi a arătat-o în prealabil lui Krasin), iar continuarea — la 13 octombrie, se arată cît de greşită e hotărîrea plenarei cu privire la regimul comerţului exterior şi se propune ca soluţionarea acestei probleme să fie amînată pînă la viitoarea plenară a Comitetului Central al partidului, care urma să aibă loc peste două luni.

La 12 octombrie, încă înainte de a fi primit scrisoarea lui Lenin, dar cunoscînd punctul lui de vedere, deoarece între timp Vladimir Ilici discutase această chestiune cu I. V. Stalin, Biroul Politic, după ce a examinat articolul lui L. B. Krasin, a adoptat următoarea hotărîre : „a) Secretariatul va cere tuturor membrilor C.C. aflaţi la Moscova să se pronunţe asupra propunerii de a se amîna pe termen de două luni aplicarea hotărîrii plenarei cu privire la regimul comerţului exterior ; b) tov. Krasin este însărcinat ca în termen de două zile să prezinte Comitetului Central consideraţiile sale în această problemă, pe care Secretariatul le va trimite tuturor membrilor C.C. ; c) dacă propunerea de amînare nu va întruni majoritatea absolută a voturilor, problema va fi supusă spre examinare Biroului Politic al C.C." (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

La 13 octombrie, Secretariatul C.C. a trimis membrilor C.C. scrisoarea primită de la V. I. Lenin şi „Tezele Comisariatului comerţului exterior cu privire la regimul comerţului exterior", prezentate de L. B. Krasin. Membrii C.C. au sprijinit propunerea lui V. I. Lenin, cu toate că unii dintre ei continuau să insiste asupra poziţiei lor. Astfel, N. I. Buharin, într-o scrisoare din 15 octombrie către I. V. Stalin, a încercat să fundamenteze cererea de a se proceda la abrogarea monopolului comerţului exterior. La rîndul lui, Stalin scria membrilor C.C. : „Scrisoarea tov. Lenin nu m-a convins că hotărîrea plenarei C.C. din 6/X cu privire la comerţul

www.dacoromanica.ro

exterior ar fi greşită... Totuşi, dat fiind că tov. Lenin insistă asupra propunerii sale ca aplicarea acestei hotărîri a plenarei C.C. să fie amînată, votez *pentru* adoptarea acestei propuneri, urmînd ca problema să fie repusă în discuţia viitoarei plenare, cu participarea tov. Lenin". Numai G. E. Zinoviev a declarat că, „atît din considerente formale, cît şi din motive de fond, el este categoric împotriva revizuirii hotărîrii adoptate de plenară în problema regimului comerţului exterior" şi că votează „împotriva oricărei revizuiri" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). La 16 octombrie, în urma consultării membrilor C.C. asupra propunerii lui V. I. Lenin, a fost adoptată, cu 14 voturi pentru şi 1 contra, următoarea hotărîre : „Soluţionarea problemei se amînă pînă la plenara următoare" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Vezi, de asemenea, scrisoarea cu privire la monopolul comerţului exterior adresată de V. I. Lenin la 13. XII. 1922 lui I. V. Stalin pentru plenara C.C. (volumul de faţă, p. 356—360) şi adnotarea la ea. — *236.*

138 Este vorba de acordul încheiat la Berlin în ziua de 9 octombrie 1922 între guvernul R.S.F.S.R. şi consorţiul de firme germane în frunte cu Otto Wolf. Acordul cuprindea un protocol general şi trei contracte. Primul dintre acestea conţinea dispoziţii generale, care reglementau modul de funcţionare a viitoarei Societăţi comerciale anonime mixte ruso-germane, stabileau modul de împărţire a beneficiilor şi căile pentru soluţionarea eventualelor litigii. Al doilea reglementa activitatea Societăţii ruso-germane în domeniul comerţului şi punea această activitate sub controlul Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, reglementa problemele legate de achiziţionarea, exportarea şi importarea de mărfuri, de stabilirea preţurilor. Prin cel de-al treilea contract, consorţiul se obliga să acorde guvernului sovietic un credit în mărfuri pînă la concurenţa sumei de 500 000 de lire sterline pe termen de un an şi cu o dobîndă anuală de 10%, în vederea achiziţionării de produse fabricate de consorţiu, iar Societăţii ruso-germane un credit în mărfuri pînă la concurenţa sumei de 750 000 de lire sterline în aceleaşi condiţii, prevăzîndu-se totodată posibilitatea acordării de noi credite. Contractele au fost încheiate pe o durată nedeterminată. Fiecare parte putea să le rezilieze cu un preaviz de 12 luni.

Protocolul cu privire la înfiinţarea societăţii a fost semnat la Berlin în ziua de 16 noiembrie 1922. Pînă în primăvara anului 1923 societatea a deschis sucursale într-o serie de oraşe din Uniunea Sovietică : la Moscova, Petrograd, Rostov pe Don şi altele. Încheierea acordului cu consorţiul O. Wolf şi aprobarea lui au produs o puternică impresie în străinătate şi au creat o atmosferă favorabilă pentru tratative cu alţi oameni de afaceri şi cu alte societăţi.

www.dacoromanica.ro

Ulterior însă, consorțiul a început să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor prevăzute de acest acord, iar în 1924 s-a retras din Societatea ruso-germană. — *243.*

639 Acordul cu consorțiul de firme germane în frunte cu O. Wolf a fost aprobat printr-un decret al Consiliului Comisarilor Poporului din 19 octombrie 1922. În aceeași zi a avut loc o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, la care V. I. Lenin a făcut o comunicare cu privire la încheierea contractului de concesiune cu firma O. Wolf. După ce a ascultat comunicarea, Biroul Politic a hotărît: „Dat fiind că s-a ajuns la un acord, problema se scoate de pe ordinea de zi. Materialele referitoare la această chestiune vor fi trimise cu titlu informativ membrilor Biroului Politic".

Pe comunicatul cu privire la aprobarea acordului de către Consiliul Comisarilor Poporului (publicat la 20 octombrie 1922 în nr. 237 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia"), care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., se află următoarele două rezoluții: „A se tipări mîine în ziare, 19. X. 1922. Președintele C.C.P. V. Ulianov (Lenin)" și „A se expedia telegrafic în străinătate. Lenin". — *245.*

640 *Congresul general al lucrătorilor din finanțe* a avut loc la Moscova între 22 și 28 octombrie 1922. La congres au participat 147 de delegați cu vot deliberativ și 126 cu vot consultativ. Congresul a ascultat următoarele rapoarte: 1) despre politica financiară, 2) despre planul financiar pe 1922—1923, 3) despre politica fiscală și raționalizarea sistemului de impuneri, 4) despre impozitul pe venit și pe avere, 5) despre bugetul local — conținutul și organizarea lui, precum și o serie de alte rapoarte. În hotărîrile adoptate de congres se arăta că, în interesul consolidării Statului sovietic și al dezvoltării economiei naționale, este necesar ca politica financiară să se orienteze ferm spre stabilizarea rublei, reducerea rolului emisiunii și sporirea ponderii impozitelor în bani și a veniturilor din industrie. Congresul a aprobat normele privind structura aparatului de impunere și proiectul de decret pentru impunerea generală a cetățenilor, elaborate de serviciul impuneri; el a aprobat schemele de salarizare propuse de secția organizatorică pentru secțiile financiare guberniale, județene și regionale și a adoptat o serie de alte hotărîri.

Mesajul de salut adresat de V. I. Lenin Congresului lucrătorilor din finanțe a fost citit în prima lui ședință, în ziua de 22 octombrie. În ședința din dimineața zilei de 27 octombrie a fost adoptat textul unei scrisori de răspuns la mesajul lui Lenin. — *246.*

641 *Asociația prietenilor Rusiei Sovietice (S.U.A.)* a luat ființă în iunie 1921. Oficial asociația a fost constituită la Conferința reprezentanților Uniunii muncitorești americane, ai Asociației pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice și ai unei serii de alte

www.dacoromanica.ro

organizații, care a avut loc la New York între 7 și 9 august 1921. Din această asociație au făcut parte peste 200 de organizații locale. În fruntea fiecărei organizații se afla un Comitet executiv sau Comitet de acțiune, direct legat de Comitetul executiv național al asociației. Comitetul executiv național și Comitetul consultativ al Asociației prietenilor Rusiei Sovietice conduceau întreaga activitate organizatorică și agitatorică, îngrijindu-se totodată de concentrarea într-un fond unic a mijloacelor bănești strînse. Asociația își propunea să acorde ajutor muncitorilor și țăranilor din Rusia Sovietică, să răspîndească în S.U.A. informații veridice despre Rusia Sovietică, să lupte pentru ridicarea boicotului economic instituit de guvernul S.U.A. împotriva Rusiei Sovietice.

În mai 1922, asociația a trimis în Rusia o brigadă de tractoriști, care și-a început activitatea la 17 iulie în sovhozul „Toikino", județul Sarapol, gubernia Perm (actualmente raionul Bolșe-Sosnovski, regiunea Perm). Activitatea brigăzii de tractoriști care a obținut mari succese în ridicarea sovhozului, a arătat în chip convingător țăranilor avantajele gospodăriei mari înzestrate cu tehnică mecanizata. La 15 octombrie 1922, sub semnătura șefului acestei brigăzi, a fost publicat în „Pravda" un articol intitulat „Brigada tractoriștilor americani", care a atras atenția lui V. I. Lenin.

La propunerea lui Lenin, Prezidiul C.E.C. din Rusia a adoptat la 9 noiembrie 1922 o hotărîre prin care sovhozul „Toikino" a fost declarat gospodărie model.

Scrisoarea lui Lenin a fost publicată în limba engleză, la 15 noiembrie 1922, în revista „Sovetskaia Rossiia", care apărea la New York ca publicație a organizațiilor muncitorești ruse din S.U.A. — *247.*

142 *Asociația pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice* a fost organizată în mai 1919 de emigranți ruși din New York. Asemenea asociații au luat ființă și în alte localități din S.U.A. și Canada. În afară de persoane originare din Rusia, la înființarea asociației au participat, de asemenea, americani și canadieni. Asociația își propunea să sprijine refacerea economiei naționale a Rusiei Sovietice trimițînd acolo tehnicieni și muncitori calificați din S.U.A. și Canada. În zilele de 2—4 iulie 1921 a avut loc la New York primul Congres al asociațiilor pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice, congres care a grupat asociațiile locale dintr-o serie de orașe din S.U.A. și Canada în cadrul unei Asociații generale pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice. Congresul a ales un Birou central, însărcinat cu conducerea activității asociației și a adoptat statutul acesteia. Membru al asociației putea fi orice om cu pregătire tehnică care „recunoaște guvernul comisarilor poporului și este gata să-și consacre cunoștințele și munca operei de organizare a Rusiei pe baze comuniste". În 1923 asociația avea deja peste 75 de filiale în diferite localități din America și Canada și număra peste 20 000 de

www.dacoromanica.ro

membri. Filiale ale asociației au fost înființate la New York, Chicago, Boston, Philadelphia, Pittsburgh și în alte orașe. Pe lîngă multe filiale s-au deschis școli de calificare, de exemplu, la Chicago — o școală de mecanici auto, de tractoriști și de electrotehnicieni, la New York — un institut de mecanică, la Pittsburgh — un atelier mecanic, în Virginia de Est — o școală de mineri din rîndurile muncitorilor calificați. De la sfîrșitul anului 1921 pînă-n octombrie 1922, asociația a trimis în Rusia Sovietică șapte comune agricole, două de constructori, una de mineri și o serie de grupuri. Aceste grupuri au adus cu ele în Rusia mașini, semințe, alimente și diferite utilaje în valoare de circa 500 000 de dolari.

În iunie 1923 a avut loc cel de-al doilea Congres al Asociației pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice, congres care a hotărît nu numai să continue, ci să și intensifice munca de organizare și trimitere de comune și de grupuri de muncitori calificați în Rusia Sovietică. Într-o telegramă adresată lui V. I. Lenin, congresul, trimițînd salutul său „primei republici muncitorești-țărănești din lume", a declarat că „se angajează să-i acorde sprijin deplin în eroica ei luptă pentru libertatea și fericirea celor asupriți și exploatați din lumea întreagă".

Activitatea desfășurată de asociație pe linia acordării de ajutor economic a continuat pînă în 1925, cînd, sarcinile propuse fiind îndeplinite, ea și-a încetat activitatea.

Activitatea pe care Asociația pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice și Asociația prietenilor Rusiei Sovietice (S.U.A.) au desfășurat-o pe linia ajutorării Republicii sovietice a fost apreciată de Lenin ca o vie manifestare a internaționalismului proletar, a solidarității frățești a oamenilor muncii. În decembrie 1922, scrisoarea lui Lenin a fost publicată în limba engleză în revista „Sovetskaia Rossiia", care apărea la New York ca publicație a organizațiilor muncitorești ruse din S.U.A. — *249*.

143 În județul Kirsanov, gubernia Tambov, și-a desfășurat activitatea o comună agricolă pe care Asociația pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice a organizat-o în S.U.A. în ianuarie 1921 din țărani și muncitori industriali care emigraseră din Rusia din cauza prigoanei la care îi supuseseră autoritățile țariste și care după instaurarea Puterii sovietice și-au exprimat dorința de a se întoarce în patrie. Primul grup, numărînd 65 de persoane (dintre care 5 femei și 7 copii), a sosit în gubernia Tambov în aprilie 1922. Comunei i-a fost repartizat teritoriul fostului sovhoz „Ira" din plasa Ira, județul Kirsanov, pe care în vara anului 1921 îl devastase banda lui Antonov. Într-un termen relativ scurt, pînă în toamna anului 1922, comuna a reușit să pună pe picioare gospodăria, să refacă toate clădirile gospodărești, să ridice o casă cu două etaje pentru membrii comunei, care trăiau în corturi, să construiască o fabrică de cherestea, ateliere mecanice și să mărească simțitor șeptelul. Comuna ajuta pe țăranii din satele învecinate acordîndu-le împrumuturi — rambursabile și nerambursabile — în cereale, împrumutîndu-le utilaj, reparîndu-le gratuit

www.dacoromanica.ro

inventarul în atelierul ei. Prin activitatea sa, comuna a demonstrat avantajele muncii colective şi a contribuit la atragerea ţăranilor spre forme colective de gospodărire. Înseşi ţăranii spuneau că comuna „este un model şi un exemplu pentru populaţie", o numeau „farul nostru". În ziua de 9 noiembrie 1922, la propunerea lui Lenin, Prezidiul C.E.C. din Rusia a adoptat o hotărîre prin care comuna a fost declarată gospodărie model; totodată, i s-a acordat un substanţial ajutor material constînd în credite, împrumuturi de seminţe, lemn de construcţie.

Din februarie 1924 comuna poartă numele lui Vladimir Ilici Lenin. În 1936, pentru realizările obţinute de comună în dezvoltarea principalelor ramuri ale gospodăriei, guvernul sovietic i-a decernat ordinul „Pentru Merit". Actualmente, colhozul „Lenin" (în 1938 membrii comunei au adoptat statutul artelului agricol) din raionul Kirsanov este una din cele mai mari şi mai înfloritoare gospodării din regiunea Tambov.

În judeţul Tiraspol, gubernia Odesa, lîngă gara Migaevo, un grup de ucraineni şi galiţieni sosiţi din Canada au organizat în mai 1922 „Prima comună agricolă canadiană model «V. I. Lenin»". Într-un timp scurt, membrii ei au transformat moşia părăginită ce le fusese repartizată într-o gospodărie mare pe vremea aceea, au amenajat ateliere model de fierărie, strungărie, lăcătuşerie, mecanică, tîmplărie şi dulgherie, în care lucrările se efectuau cu ajutorul energiei electrice, şi au desfăşurat o muncă perseverentă pentru ridicarea nivelului agrotehnic al culturilor. Comuna a acordat un mare ajutor ţăranilor din satele învecinate. Printr-o hotărîre din 9 noiembrie 1922 a Prezidiului C.E.C. din Rusia, această comună a fost, de asemenea, declarată gospodărie model.

În Donbass, la mina Lidievo din raionul Iuzovka, a lucrat un grup de mineri americani care veniseră în Rusia în vara anului 1922. Ca răspuns la scrisoarea adresată de Lenin Asociaţiei pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice, în octombrie acelaşi an Comitetul minerilor americani de la această mină i-a trimis lui Lenin o telegramă de salut, în care se spunea: „Bucurîndu-ne de însănătoşirea şi de revenirea dv. la postul de luptă, în ziua celei de-a cincea aniversări a Revoluţiei din Octombrie vă trimitem un fierbinte salut frăţesc. Vă mulţumim din inimă pentru că ne-aţi menţionat şi pe noi în scrisoarea dv. către Asociaţia pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei. Sîntem fericiţi de a fi folositori primului stat muncitoresc-ţărănesc din lume şi ne angajăm în faţa tuturor... să-l sprijinim pe frontul muncii şi, dacă va fi nevoie, şi pe frontul de luptă". — *249*.

144 Prezidiul C.E.C. din Rusia a adoptat la 9 noiembrie 1922 propunerea lui V. I. Lenin şi a dat o hotărîre prin care „gospodăria din Perm şi celelalte gospodării fruntaşe aparţinînd comunelor agricole organizate de Asociaţia americană pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice sînt declarate gospodării model". — *254*.

145 Documentul de faţă a fost scris pe o scrisoare adresată de

www.dacoromanica.ro

I. V. Stalin membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi în care el propunea unele completări la condiţiile contractului de concesiune cu L. Urquhart. — *255*.

146 Telegrama de salut adresată locuitorilor ţinutului Primorie cu prilejul eliberării acestuia a fost trimisă de V. I. Lenin cu ocazia intrării în Vladivostok, la 25 octombrie 1922, a trupelor Republicii Extremului Orient care împreună cu partizanii eliberaseră oraşul de albgardişti şi de intervenţioniştii japonezi. Ca răspuns la telegrama lui Lenin, oamenii muncii din Primorie au adresat guvernului sovietic un mesaj de salut, în care şi-au exprimat recunoştinţa pentru ajutorul acordat. — *256*.

147 „*Observer*" — săptămînal englez de orientare conservatoare; apare la Londra cu începere din 1791.

„*Manchester Guardian*" — ziar burghezo-liberal, unul dintre cele mai răspîndite şi influente ziare burgheze din Anglia. A început să apară în 1821 ca ziar săptămînal (din 1857 apare zilnic). În primii ani de după Revoluţia Socialistă din Octombrie a publicat informaţii mai mult sau mai puţin obiective asupra situaţiei din Rusia. — *257*.

148 Este vorba de vizita semioficială pe care Edouard Herriot, liderul partidului radical-socialist, deputat şi primar al oraşului Lyon, a făcut-o în Rusia între 20 septembrie şi 10 octombrie 1922. Această călătorie a fost întreprinsă de Herriot în scopul de a stabili ce posibilităţi economice şi politice există pentru stabilirea de legături între Franţa şi R.S.F.S.R. El a subliniat totodată că pleacă în calitate de „observator imparţial şi democrat sincer, gata să lucreze deschis pentru cauza nobilă a apropierii între cele două mari popoare, spre binele lumii întregi". Herriot şi-a exprimat speranţa că aceste două probleme îşi vor găsi o rezolvare satisfăcătoare. În dorinţa de a se informa asupra condiţiilor de trai ale populaţiei, asupra mersului lucrărilor de refacere a industriei şi agriculturii, Herriot a vizitat oraşele Moscova, Petrograd, Nijni Novgorod, uzinele Putilov, Camera de comerţ din Petrograd, tîrgul de mostre din Nijni Novgorod, precum şi o serie de fabrici, uzine, muzee. Într-un interviu acordat reprezentanţilor presei sovietice, împărtăşindu-şi impresiile culese în timpul vizitei făcute în Uniunea Sovietică, Herriot a subliniat că a putut vedea pretutindeni marile eforturi pe care le depun guvernul şi poporul rus pentru a înlătura urmările războiului şi ale ruinei economice. Herriot a invitat organizaţiile comerciale sovietice să participe la tîrgul de mostre de la Lyon din 1923.

Din călătoria sa în Rusia Sovietică, Herriot s-a întors în Franţa ferm hotărît să acţioneze pentru realizarea unei apropieri de R.S.F.S.R.; el a pornit o campanie în favoarea unei asemenea apropieri şi a propagat ideea că problema Orientului Apropiat nu poate fi soluţionată fără Rusia. La 10 noiembrie 1922, luînd cuvîntul în Camera deputaţilor, Herriot a cerut ca Rusia

www.dacoromanica.ro

să fie admisă la Conferința de la Lausanne ca participantă cu drepturi depline. Impresiile culese în Rusia Sovietică au fost expuse de el într-o serie de cuvîntări, conferințe, interviuri și articole de ziar. Vizita lui Herriot în Rusia Sovietică și activitatea desfășurată de el pentru reglementarea relațiilor franco-sovietice a activizat în Franța pe partizanii acestui curs politic și a constituit o etapă importantă pe calea stabilirii unor relații politice și economice normale între cele două țări. — *257.*

149 Este vorba de războiul greco-turc care s-a desfășurat sub lozinca luptei turcilor împotriva tratatului de la Sèvres, semnat la 10 august 1920 de guvernul din Constantinopol (al sultanului) sub presiunea englezilor. Pentru Turcia tratatul de la Sèvres a însemnat, în esență, pierderea totală a independenței; el a consfințit împărțirea Turciei Asiatice, cotropirea Smirnei, menținerea regimului capitulațiilor etc. — *258.*

150 Este vorba de Conferința pentru problemele Orientului Apropiat pe care o pregăteau Anglia, Franța și Italia în urma înfrîngerii intervenției anglo-grecești în Turcia. La început, puterile imperialiste au încercat să înlăture Rusia Sovietică de la orice participare la această conferință, dar apoi, nevoite fiind să țină seamă de însemnătatea internațională sporită a Statului sovietic, au declarat, într-o notă din 7 octombrie 1922, că Rusia Sovietică va fi invitată să participe numai la discutarea problemei strîmtorilor Mării Negre. Într-o notă datată 20 octombrie 1922, guvernul sovietic a protestat împotriva acestei hotărîri, iar la 2 noiembrie 1922 a adresat respectivelor puteri o nouă notă, în care a insistat asupra participării R.S.F.S.R., R.S.S.U. și R. S. S. Gruzine la toate lucrările Conferinței Orientului Apropiat. Proiectul de notă a fost discutat în ședința din 2 noiembrie 1922 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu participarea lui V. I. Lenin. Propunerile formulate de Lenin în această ședință și în scrisoarea sa din 31 octombrie 1922 către G. V. Cicerin și către toți membrii Biroului Politic (volumul de față, p. 272) au fost luate în considerație la întocmirea notei. Biroul Politic a hotărît să imprime notei de răspuns un caracter demascator.

Conferința pentru problemele Orientului Apropiat s-a deschis la Lausanne în ziua de 20 noiembrie 1922 și și-a încheiat lucrările la 24 iulie 1923. Au participat: Anglia, Franța, Italia, Japonia, Grecia, România, Iugoslavia, Turcia, S.U.A. (printr-un observator). La discutarea regimului strîmtorilor Mării Negre au participat, de asemenea, R.S.F.S.R., R.S.S.U. și R.S.S. Gruzină, reprezentate printr-o singură delegație, și Bulgaria. La discutarea unora dintre probleme au fost invitate și Albania, Belgia, Olanda, Spania, Portugalia, Norvegia și Suedia.

Conferința s-a încheiat cu anularea tratatului de pace de la Sèvres și înlocuirea lui cu un alt tratat de pace, semnat de Marea Britanie, Franța, Italia, Japonia, Grecia, România și Iugoslavia, de o parte, și Turcia — de alta. Una din problemele importante

www.dacoromanica.ro

pe ordinea de zi a Conferinței de la Lausanne a fost aceea a strîmtorilor Mării Negre. Delegația sovietică a prezentat în această problemă propunerile formulate de V. I. Lenin în interviul de față, care au fost însă respinse. Convenția de la Lausanne privind regimul strîmtorilor prevedea libera trecere prin strîmtori a navelor comerciale și de război ale tuturor statelor, atît în timp de pace cît și în timp de război. Uniunea Sovietică nu a ratificat această convenție, care îi încalcă drepturile legitime și nu garantează securitatea țărilor de pe litoralul Mării Negre. — *259.*

151 *Liga Națiunilor* — organizație internațională creată în 1919 la Conferința de pace de la Paris de către puterile învingătoare în primul război mondial, care, deși proclamau formal ca scop al ligii promovarea colaborării internaționale și menținerea păcii și securității internaționale, în realitate urmăreau păstrarea cuceririlor teritoriale și a raportului de forțe existent la încheierea păcii. Pactul de constituire a Ligii Națiunilor a fost semnat inițial de 44 de state, printre care și România. Deși S.U.A. au fost unul dintre inițiatorii Ligii Națiunilor, ele nu au semnat pactul, deoarece nu au ratificat tratatul de la Versailles, a cărui parte integrantă era pactul Ligii Națiunilor. În 1934, Japonia și Germania, care adoptaseră o orientare fățiș agresivă în politica lor, au părăsit Liga Națiunilor. În același an, U.R.S.S. a intrat în Ligă, spre a folosi orice posibilitate de a frîna agresiunea. Nicolae Titulescu, reprezentantul permanent al României între anii 1928 și 1932, ales de două ori (în 1930 și 1931) președinte al Adunării Ligii Națiunilor, a luptat și el pentru orientarea Ligii pe un făgaș constructiv și pentru adoptarea unor măsuri eficace împotriva agresiunii. Datorită politicii statelor imperialiste, Liga Națiunilor n-a constituit o piedică în calea agresorilor și a dezlănțuirii celui de-al doilea război mondial. Ea și-a încetat de fapt activitatea în 1940 și a fost dizolvată în aprilie 1946, printr-o hotărîre a Adunării generale, anume convocată în acest scop. — *261.*

152 *Sesiunea a IV-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură* a avut loc între 23 și 31 octombrie 1922. Sesiunea a ascultat raportul Comisariatului poporului pentru finanțe, raportul Direcției centrale de statistică cu privire la resursele alimentare și de materii prime ale R.S.F.S.R. în anii 1922—1923, rapoartele cu privire la Expoziția agricolă din Rusia și la construirea hidrocentralei de pe Volhov, a examinat și aprobat o serie de proiecte de legi care reglementau principalele laturi ale construcției de stat — „Codul muncii", „Codul agrar", „Codul civil al R.S.F.S.R.", „Legea privind congresele guberniale ale Sovietelor și comitetele executive guberniale" etc.

V. I. Lenin a rostit o cuvîntare în ședința de închidere a sesiunii în ziua de 31 octombrie. Aceasta a fost prima manifestare publică a lui V. I. Lenin după însănătoșirea sa. (Vezi în „Izvestiia"

www.dacoromanica.ro

nr. 240—247 din 24 octombrie—1 noiembrie 1922 dări de seamă amănunţite asupra lucrărilor sesiunii a IV-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură). — *265.*

153 Este vorba de nota din 2 noiembrie 1922 a guvernului R.S.F.S.R. către guvernele Angliei, Franţei şi Italiei (vezi „Documente de politică externă a U.R.S.S.", vol. V, Moscova, 1961, p. 650—653). — *272.*

154 „*Petrogradskaia Pravda*" — cotidian ; a început să apară la 2 aprilie 1918 ca organ de presă al Comitetului Central şi al Comitetului organizaţiei de partid Petrograd ale P.C. (b) din Rusia. În ianuarie 1924 şi-a schimbat denumirea în aceea de „Leningradskaia Pravda". — *273.*

155 *Prima Conferinţă internaţională a comuniştilor cooperatori* a avut loc la Moscova între 1 şi 6 noiembrie 1922. La conferinţă au participat reprezentanţii Armeniei, Australiei, Austriei, Azerbaidjanului, Bulgariei, Danemarcii, Elveţiei, Estoniei, Finlandei, Franţei, Germaniei, Gruziei, Italiei, Letoniei, Lituaniei, Norvegiei, Poloniei, R.E.O., R.S.F.S.R., Suediei, Ucrainei. Rapoarte privind situaţia mişcării cooperatiste în diferite ţări, poziţia şi influenţa comuniştilor în această mişcare au fost prezentate de reprezentanţii Franţei, Rusiei Sovietice, Italiei, Germaniei, Elveţiei, Bulgariei şi ai ţărilor scandinave. Au fost ascultate, de asemenea, rapoarte despre activitatea secţiei cooperatiste a Internaţionalei Comuniste, despre comunism şi cooperaţie, despre tactica comuniştilor în mişcarea cooperatistă.

Problema centrală a fost aceea a tacticii comuniştilor în mişcarea cooperatistă. Rezoluţia adoptată de conferinţă respingea principiul neutralităţii politice a cooperaţiei şi sublinia necesitatea stabilirii unei legături strînse între munca cooperatistă şi sarcinile politice şi economice ale proletariatului, necesitatea de a desfăşura această muncă în strînsă colaborare cu partidele comuniste şi cu sindicatele revoluţionare. Conferinţa l-a ales pe V. I. Lenin preşedinte de onoare şi i-a adresat un mesaj de salut. Scrisoarea de răspuns a lui V. I. Lenin a fost citită în şedinţa din 2 noiembrie 1922. — *275.*

156 Problema băncii cooperative a fost discutată în şedinţa din 2 noiembrie 1922 a Biroului Politic, cu participarea lui V. I. Lenin. Biroul Politic a adoptat următoarea hotărîre : „...Tezele de mai jos ale tov. Lenin, adoptate în principiu, vor fi transmise unei comisii, care va prezenta Biroului Politic un raport scris asupra îndeplinirii lor".

Pe documentul ce se publică aici figurează următoarea însemnare făcută de Lenin : „A s e p ă s t r a pentru discuţia cu *H i n c i u k*" (L. M. Hinciuk — preşedintele consiliului de conducere al Uniunii centrale a cooperativelor de consum). — *276.*

157 Această scrisoare a fost scrisă de V. I. Lenin ca răspuns la mesajul de salut şi la darul primit din partea textiliştilor

www.dacoromanica.ro

petrogrădeni. În mesajul lor, textiliştii din Petrograd scriau: *„Iubite şi mult stimate Vladimir Ilici!*

Cu prilejul împlinirii unui an de la înfiinţarea sa, Trustul textil din Petrograd vă trimite, pe lîngă salutul său fierbinte, un pled confecţionat la una din fabricile sale.

Am dori ca dv., scumpul nostru Vladimir Ilici, să simţiţi în modestul nostru dar, o dată cu căldura lui fizică, şi acea căldură sufletească cu care ar vrea să vă înconjure muncitorii. Totodată vă rugăm să luaţi cunoştinţă de faptul că, în condiţii de extremă uzură a utilajului, în condiţii de dezastru economic, de lipsuri şi de crize, noi lucrăm azi nu mai prost ca înainte de război, ceea ce înseamnă că putem realiza obiectivele pe care ni le propunem.

Să-l porţi sănătos, scumpe Vladimir Ilici!" — *277*.

158 *Al IV-lea Congres general al statisticienilor din Rusia* a avut loc la Moscova între 3 şi 12 noiembrie 1922. La congres au participat reprezentanţi a numeroase organizaţii de statistică, delegaţi ai comisariatelor poporului, ai diferitelor departamente din toate guberniile R.S.F.S.R. şi ai organizaţiilor de statistică din republicile sovietice naţionale. Cele nouăzeci de rapoarte prezentate congresului au fost ascultate în diferitele lui secţii, şi anume în secţia agricolă, secţia industrie şi problemele muncii, secţia demografică şi altele. Congresul l-a ales pe V. I. Lenin preşedinte de onoare şi i-a adresat o telegramă de salut. Telegrama de răspuns a lui Lenin a fost citită în cea de-a doua şedinţă a congresului, la 4 noiembrie 1922. — *278*.

159 Corespondentul ziarului englez „Manchester Guardian" Arthur Ransome venise în Rusia Sovietică în octombrie 1922 cu scopul special de a obţine un interviu de la V. I. Lenin. La 26 octombrie i s-a cerut să formuleze în scris întrebările la care ar dori să capete răspuns. A doua zi Ransome a formulat şi a trimis lui Lenin 7 întrebări.

În seara zilei de 3 noiembrie V. I. Lenin l-a primit pe Ransome. În timpul discuţiei au fost abordate problema alegerilor parlamentare din Anglia şi a loviturii de stat fasciste din Italia, în principal însă discuţia s-a învîrtit în jurul întrebărilor formulate de Ransome. Lenin i-a spus că nu a scris încă răspunsuri la toate întrebările, dar a promis să le termine pînă la plecarea lui. Duminică 5 noiembrie Lenin a scris răspunsurile la toate cele şapte întrebări puse de Ransome, iar luni, „tocmai cînd îmi făceam bagajele ca să plec din Moscova — scria Ransome în corespondenţa sa pentru „Manchester Guardian" —, mi s-a comunicat la telefon că răspunsurile sînt gata. Am plecat în grabă la Kremlin şi le-am primit la timp, ca să le pot lua cu mine fără a întîrzia la tren". — *279*.

160 V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia au locuit la Londra din aprilie 1902 pînă-n aprilie 1903. Prietenul de care îşi aminteşte V. I. Lenin este K. M. Tahtarev, social-democrat, membru al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, unul dintre

www.dacoromanica.ro

liderii „economismului" şi redactor al ziarului „Raboceaia Mîsl".

„Economiştii" — adepţii curentului oportunist din social-democraţia rusă de la sfîrşitul sec. XIX — începutul sec. XX. „Economiştii" înţelegeau greşit legătura dintre economic şi politic, minimalizau rolul luptei revoluţionare politice. Ei limitau sarcinile clasei muncitoare la lupta economică pentru majorarea salariilor, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă etc., afirmînd că lupta politică este treaba burgheziei liberale. „Economiştii" negau rolul conducator al partidului clasei muncitoare, necesitatea de a introduce în mişcarea muncitorească conştiinţa socialistă şi în felul acesta netezeau drumul ideologiei burgheze. „Economismul" ameninţa să abată clasa muncitoare din calea luptei revoluţionare de clasă şi s-o transforme într-o anexă politică a burgheziei. Înfrîngerea ideologică a „economismului" a fost înfăptuită de V. I. Lenin într-o serie de lucrări ale sale. — *279.*

161 La 24 octombrie 1922 Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat o hotărîre privind punerea în circulaţie a banilor de hîrtie model 1923. Această hotărîre, semnată de V. I. Lenin, prevedea că 1 rublă model 1923 echivalează cu 1 000 000 de ruble din modelele retrase din circulaţie sau cu 100 de ruble model 1922. — *281.*

6- *Conferinţa muncitoarelor şi ţărancelor fără partid din oraşul şi gubernia Moscova* a avut loc la 6 noiembrie 1922. La conferinţă au participat peste 2 000 de delegate.

Mesajul de salut al lui V. I. Lenin a fost transmis prin delegatele care, în numele conferinţei, veniseră să-l roage să ia cuvîntul la lucrările acesteia. — *290.*

163 V. I. Lenin a luat de mai multe ori cuvîntul la diferite mitinguri ale oamenilor muncii din uzina fostă „Michelson". La 30 august 1918, ieşind de la un miting care a avut loc la această uzină şi în care a vorbit pe tema „Două puteri. (Dictatura proletariatului şi dictatura burgheziei)", el a fost victima unui atentat scelerat. În august 1922, muncitorii uzinei au adresat Sovietului din Moscova rugămintea de a aproba ca uzina lor să poarte numele lui V. I. Lenin. La 9 septembrie 1922 Sovietul din Moscova a satisfăcut cererea muncitorilor. În legătură cu schimbarea denumirii uzinei şi cu apropierea celei de-a cincea aniversări a Revoluţiei Socialiste din Octombrie, adunarea generală a muncitorilor uzinei a hotărît să se ţină la 7 noiembrie un miting festiv. Muncitorii i-au trimis o scrisoare lui Lenin, invitîndu-l să vină la ei în acea zi.

Fiind bolnav, Lenin le-a trimis scrisoarea de faţă. Ea a fost citită în sala în care se ţinea adunarea, iar apoi a fost de repetate ori citită în scuarul din faţa uzinei, întrucît în sală nu puteau să încapă toţi doritorii ; după aceea ea a fost mult timp încă recitită în secţiile uzinei. — *291.*

164 Mesajul de salut adresat de V. I. Lenin muncitorilor şi funcţionarilor centralei electrice de stat „Elektroperedacea" (azi

www.dacoromanica.ro

„R. E. Klasson", după numele inginerului care a construit-o) a fost scris ca răspuns la invitaţia de a lua cuvîntul la inaugurarea clubului, cu prilejul celei de-a cincea aniversări a Revoluţiei Socialiste din Octombrie. — *292.*

165 Scrisoarea *„Către muncitorii de la fabrica de postav Stodol din Klinţî"* a fost scrisă de V. I. Lenin ca răspuns la adresa de salut pe care i-au trimis-o la 3 noiembrie 1922 muncitorii fabricii, în legătură cu faptul că întreprinderii lor îi fusese atribuit numele de „V. I. Lenin". O data cu adresa de salut, muncitorii i-au trimis în dar lui Vladimir Ilici un cupon de stofă pentru un costum. În scrisoarea lor către Lenin, muncitorii fabricii scriau :

„Scumpul nostru Ilici !

În ziua celei de-a cincea aniversări a revoluţiei proletare, noi, muncitorii fabricii de postav Stodol, am hotărît să dăm fabricii noastre numele tau. Cu această ocazie îţi trimitem salutul nostru călduros şi un dar modest din producţia noastră.

Am fi fericiţi dacă tu, învăţătorul şi conducătorul nostru, ai îmbrăca costumul ţesut de mîinile noastre. Să-l porţi sănătos, Vladimir Ilici, şi să ştii că sîntem întotdeauna alături de tine.

Muncitorii fabricii «V. I. Lenin» din Klinţî, devotaţi revoluţiei şi ţie.

Klinţî, 3 noiembrie 1922". — *293.*

166 *Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste* a avut loc între 5 noiembrie şi 5 decembrie 1922. Deschiderea congresului a avut loc la Petrograd ; de la 9 noiembrie şedinţele lui s-au ţinut la Moscova. La lucrările congresului au participat reprezentanţi a 58 de partide comuniste, ai altor trei partide : Partidul socialist italian, Partidul muncitoresc islandez şi Partidul popular-revoluţionar mongol, precum şi reprezentanţi a cinci organizaţii muncitoreşti : Internaţionala Comunistă a Tineretului, Internaţionala Sindicală Roşie, Secretariatul internaţional al femeilor, Ajutorul Muncitoresc Internaţional şi Organizaţia negrilor din S.U.A. La congres au participat pentru prima oară delegaţi reprezentînd partidele comuniste din Japonia, Portugalia, Brazilia, precum şi alte cîteva partide care au luat fiinţă după Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste.

Congresul al IV-lea a discutat darea de seamă a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, precum şi următoarele probleme : cinci ani de revoluţie rusă şi perspectivele revoluţiei mondiale, ofensiva capitalului, programul Internaţionalei Comuniste, sarcinile comuniştilor în sindicate, problemele Orientului şi problema agrară etc.

V. I. Lenin a desfăşurat o vastă muncă pentru pregătirea congresului. Aflat în fruntea biroului delegaţiei P.C. (b) din Rusia la congres, birou în care fusese ales în ziua de 7 octombrie 1922 la plenara Comitetului Central, Lenin a condus întreaga activitate a delegaţiei ruse, a participat activ la elaborarea principalelor hotărîri ale congresului. El şi-a pregătit foarte mi-

www.dacoromanica.ro

nuţios raportul la congres, întocmind în acest scop două planuri, în limbile rusă şi germană (vezi volumul de faţă, p. 455—463).

Mesajul de salut ce se publică mai jos a fost citit la deschiderea congresului, în ziua de 5 noiembrie 1922. Raportul „Cinci ani de revoluţie rusă şi perspectivele revoluţiei mondiale", prezentat de Lenin în limba germană la şedinţa din dimineaţa zilei de 13 noiembrie, a constituit evenimentul central al congresului. Primind în aceeaşi zi stenograma descifrată în limba germană şi traducerea ei în limba rusă, Lenin a scris următoarele : „*Foarte, foarte bine!!* Multe mulţumiri. Nu uitaţi să-l publicaţi în «*Pravda*»". Raportul a fost publicat în numărul din 15 noiembrie 1922 al ziarului „Pravda".

Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste a adoptat o rezoluţie în problema rusă. În această rezoluţie se sublinia că Rusia Sovietică rămîne pentru proletariatul mondial un extrem de bogat tezaur de experienţă revoluţionară-istorică şi se acorda o înaltă apreciere noii politici economice, ca politică orientată spre construirea socialismului. Congresul a arătat că numai eforturile comune ale proletariatului mondial pot garanta revoluţia proletară din Rusia împotriva pericolului unui atac din partea statelor imperialiste şi al restaurării capitalismului, şi a chemat pe oamenii muncii din toate ţările să sprijine Rusia Sovietică, militînd sub steagul lozincilor „Jos mîinile de pe Rusia Sovietică !", „Cerem recunoaşterea juridică a Rusiei Sovietice !", „Ajutor efectiv pentru refacerea economică a Rusiei Sovietice !"

Congresul a analizat sub toate aspectele situaţia şi sarcinile mişcării revoluţionare internaţionale, a făcut bilanţul luptei clasei muncitoare din ţarile capitaliste în cele 18 luni care s-au scurs după Congresul al III-lea şi a subliniat că tactica frontului unic, promovată de Internaţionala Comunistă, s-a dovedit a fi justă. În tezele cu privire la tactica Internaţionalei Comuniste s-a făcut o caracterizare pregnantă a ofensivei economice şi politice a burgheziei împotriva clasei muncitoare, indicîndu-se totodată sarcinile care revin partidelor comuniste pe linia organizării unei riposte la atacul întreprins de capital, a intensificării luptei împotriva fascismului pe baza tacticii de front unic. Pornind de la tactica de front unic, congresul a lansat lozinca luptei pentru un guvern muncitoresc, considerat de el ca o eventuală formă de tranziţie la dictatura proletariatului. Congresul a arătat totodată că în anumite condiţii este posibilă crearea unui guvern muncitoresc şi pe baze parlamentare, subliniind în mod expres că atît crearea unui astfel de guvern cît şi însăşi existenţa lui sînt indisolubil legate de lupta revoluţionară împotriva burgheziei.

Examinînd situaţia internaţională în legătură cu crearea sistemului de la Versailles, congresul a subliniat că acest sistem ascute contradicţiile dintre statele imperialiste, duce la intensificarea militarizării, la creşterea pericolului izbucnirii unui nou război mondial şi a chemat partidele comuniste, şi în primul rînd pe

www.dacoromanica.ro

comuniştii din Franţa şi Germania, să întărească solidaritatea internaţională a proletariatului.

Congresul a întreprins un nou demers pentru crearea frontului unic al clasei muncitoare, adresînd Congresului de la Haga, Internaţionalelor a II-a şi a II½ şi sindicatelor din toate ţarile o scrisoare deschisă în care chema la acţiuni comune împotriva ofensivei capitalului şi a pericolului de razboi. Definind sarcinile comuniştilor în mişcarea sindicală, congresul a lansat lozinca luptei pentru unitatea mişcării sindicale, lozincă ce a stat la baza hotărîrilor Congresului al II-lea al Internaţionalei Sindicale Roşii, care a avut loc la Moscova între 19 noiembrie şi 2 decembrie 1922.

La discutarea problemei programului Internaţionalei Comuniste, congresul a ţinut seama de recomandarea lui V. I. Lenin ca acesta să nu fie adoptat în formă definitiva, deoarece trebuie pregătit mai temeinic. La 20 noiembrie, la o consfătuire a biroului delegaţiei ruse, care s-a ţinut sub conducerea lui Lenin, a fost elaborat un proiect de hotărîre în problema programului, care a stat la baza rezoluţiei adoptate de congres în ziua de 21 noiembrie. În această rezoluţie congresul a hotărît să transmită toate proiectele de program Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste spre studiere, prelucrare amănunţită şi publicare şi a stabilit că toate partidele trebuie sa elaboreze programe naţionale proprii.

Analizînd situaţia mişcării de eliberare naţională din ţarile asuprite şi dependente, congresul a lansat pentru ţările coloniale şi semicoloniale lozinca frontului unic antiimperialist. În vederea precizării politicii partidelor comuniste în problema agrară, congresul a adoptat un concept de program agrar de acţiune al Internaţionalei Comuniste. Proiectul iniţial, care în esenţă nu facea decît să repete rezoluţia Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste în problema agrară şi care avea unele formulări imprecise, fusese criticat de Lenin în scrisoarea sa din 25 noiembrie 1922 către membrii biroului delegaţiei ruse (scrisoarea a fost tradusă în patru limbi şi difuzată delegaţilor la congres). Lenin a propus ca „rezoluţia nouă să fie confruntată, frază cu frază, cu textul rezoluţiei Congresului al II-lea", spre a se evita orice contrazicere între ele, şi „să se imprime acestei rezoluţii noi caracterul unui comentariu pentru cazuri concrete". În conformitate cu indicaţiile lui Lenin, proiectul a fost prelucrat şi prezentat sub formă de instrucţiuni pentru aplicarea practică a rezoluţiei Congresului al II-lea.

Într-una din şedinţele congresului a fost ascultat raportul cu privire la activitatea Ajutorului Muncitoresc Internaţional. La 2 decembrie 1922, V. I. Lenin a adresat secretarului Ajutorului Muncitoresc Internaţional o scrisoare cu aprecieri elogioase pentru rezultatele obţinute pe linia organizării ajutorului acordat de proletariatul internaţional pentru refacerea economică a Ţării Sovietelor (vezi volumul de faţă, p. 337—338). Într-o hotărîre

www.dacoromanica.ro

specială, intitulată „Cu privire la ajutorul proletar pentru Rusia Sovietică" şi adoptată la 5 decembrie 1922, congresul a cerut ca, paralel cu forţa politică a proletariatului mondial, să fie mobilizată şi întreaga lui forţă economică în vederea acordării unui sprijin real imediat primului stat socialist din lume în opera de refacere a economiei naţionale.

O atenţie deosebită a acordat congresul situaţiei din diferite secţii ale Internaţionalei Comuniste. În comisii speciale şi în şedinţe plenare a fost discutată activitatea partidelor comuniste din Franţa, Spania, Italia, Cehoslovacia, Polonia, S.U.A., Iugoslavia, Danemarca şi din alte ţări. V. I. Lenin a acordat un mare ajutor la soluţionarea unei serii de probleme legate de activitatea diferitelor secţii ale Internaţionalei Comuniste. În perioada pregătirilor pentru congres şi în timpul lucrărilor acestuia, Lenin a avut întîlniri cu reprezentanţi ai partidelor comuniste şi cu alţi delegaţi la congres, pe care i-a ajutat să elaboreze o politică şi o tactică justă de acţiune revoluţionară. Lenin a acordat o atenţie deosebită lucrarilor comisiei italiene, în centrul cărora a stat problema unificării partidului comunist şi a partidului socialist din Italia. În octombrie şi în noiembrie 1922, el a avut întîlniri cu A. Gramsci, N. Bombacci, A. Graziadei, A. Bordiga, care aveau păreri diferite în problema unificării. C.C. al P.C. (b) din Rusia a adresat membrilor delegaţiei italiene o scrisoare cu privire la tactica comuniştilor italieni. Toate acestea au ajutat delegaţilor italieni să adopte o poziţie unică la votarea rezoluţiei în problema italiană. La 11 decembrie 1922 Lenin a adresat lui C. Lazzari — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian şi adept al afilierii lui la Internaţionala Comunistă — o scrisoare în care, comunicîndu-i hotărîrea adoptată de congres cu privire la unificarea partidului, a îndemnat pe socialiştii italieni să depună „toată străduinţa" pentru realizarea unificării (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 517—518)

Hotărîrile adoptate de congres şi de comisiile lui au ajutat partidele comuniste să-şi lichideze greşelile oportuniste de dreapta şi sectare-dogmatice, au contribuit la transformarea secţiilor Internaţionalei Comuniste în partide marxist-leniniste de tip nou — *297*.

167 Lenin se referă la articolul său „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul mic-burghez" (vezi Opere complete, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 297—331). — *301*.

168 Expresia „de două ori doi fac o lumînare de stearină" îi aparţine lui Pigasov, personaj din romanul „Rudin" de Turgheniev, caracterizat prin atitudinea sa de misogin. Contestînd că femeia e capabilă de a gîndi strict logic, Pigasov declară: „Un bărbat poate să spună, de exemplu, că de două ori doi nu fac patru ci fac cinci sau trei şi jumătate, pe cînd o femeie va spune că de două ori doi fac o lumînare de stearină". — *313*.

www.dacoromanica.ro

169 V. I. Lenin se referă la tezele intitulate „Structura organizatorică, metodele de acțiune și conținutul activității partidelor comuniste", care au fost adoptate de Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. — *314.*

170 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat la 16 noiembrie 1922 o hotărîre care prevedea că în cursul lunii ianuarie 1923 efectivele armatei vor fi reduse de la 800 000 la 600 000 de oameni. Plenara din 18 decembrie 1922 a C.C. al P.C. (b) din Rusia a confirmat această hotărîre a Biroului Politic, arătînd totodată că reducerea efectivelor armatei trebuie să fie compensată printr-o îmbunătățire a tehnicii militare și recomandînd în acest scop ca C.C.P. să găsească mijloace pentru refacerea urgentă a uzinelor militare. Plenara a recomandat ca, în numele celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, să se adreseze tuturor popoarelor un apel în care să se sublinieze din nou că R.S.F.S.R. năzuiește spre realizarea dezarmării generale și să se ceară popoarelor să înfrîngă împotrivirea pe care această propunere a Țării Sovietelor o întîmpină din partea celorlalte state.

Al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a confirmat din nou și în mod solemn, în numele a milioane de oameni ai muncii, voința sa de pace și de muncă pașnică. „În fața pericolului unor noi războaie, în fața turbatei curse a înarmărilor pe care au inițiat-o guvernele capitaliste, în fața infamiei tratatului de la Versailles și a mașinațiilor colonialiste ale statelor burgheze — se spunea în apelul adoptat de congres —, muncitorii și țăranii din R.S.F.S.R. își ridică iarăși glasul spre a preveni popoarele asupra primejdiilor ce le amenință.

Oameni ai muncii din lumea întreagă ! Voi toți care nu doriți decît să fiți lăsați să munciți în pace, uniți-vă eforturile cu cele ale Rusiei Sovietice, pentru a asigura pacea, pentru a feri omenirea de noi și monstruoase războaie de exterminare !...

Al X-lea Congres al Sovietelor, confirmînd în mod solemn politica sa de pace, cheamă pe toți să sprijine această politică, cheamă toate popoarele să ceară guvernelor lor pace. Cauza păcii se află în mîinile popoarelor. Pentru preîntîmpinarea pericolului unor noi războaie este nevoie de unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii din lumea întreagă. Omenirii ruinate, înfometate și istovite de chinuri și de suferințe, trebuie să i se asigure cu orice preț pacea". — *317.*

171 *Colonia rusă din Statele Unite ale Americii,* care în deceniul al 3-lea al secolului nostru număra, după calcule aproximative, circa trei milioane de oameni, se compunea în majoritate din emigranți care, din motive politice, economice și religioase, părăsiseră Rusia înainte de revoluție ; elementele burgheze, nobiliare și intelectuale care fugiseră din Rusia după Revoluția Socialistă din Octombrie formau o infimă parte a acestei colonii. Deosebirea în ce privește situația economică și socială a acestor grupuri, precum și deosebirea de atitudine față de Rusia Sovietică

www.dacoromanica.ro

au dus la împărţirea coloniei ruse în două tabere adverse. Dintr-o tabără făceau parte Asociaţia prietenilor Rusiei Sovietice (secţia rusă), Asociaţia pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice, secţiile ruse ale sindicatelor din S.U.A., Conferinţa unită a diferitelor asociaţii ruse de ajutor reciproc şi alte organizaţii muncitoreşti progresiste, în jurul cărora s-a grupat majoritatea coloniştilor. Tabăra cealaltă era o coaliţie de organizaţii mic-burgheze şi monarhiste ruse care se grupaseră în jurul ziarului antisovietic „Novoe Russkoe Slovo".

Scrisoarea lui V. I. Lenin era adresată acelei părţi a coloniei ruse care se grupase în jurul organizaţiilor situate pe o poziţie de prietenie faţă de Rusia Sovietică. — *318.*

172 *Expoziţia agricolă generală din Rusia* urma să se deschidă, potrivit hotărîrii celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, în toamna anului 1922. Dată fiind însă amploarea lucrărilor necesitate de organizarea expoziţiei şi de lichidarea urmărilor secetei, deschiderea ei a fost amînată pentru 1923. O mare însemnătate se acorda secţiei externe a expoziţiei, la care s-au declarat dispuşi să participe întreprinzători dintr-o serie de ţări străine. Presa sublinia că expoziţia „trebuie să aibă nu numai un caracter rusesc, ci într-un anumit sens şi unul internaţional", „să aibă nu numai o însemnătate internă, ci şi una internaţională". Probabil că în legătură cu aceasta a scris V. I. Lenin, la 6 octombrie 1922, următorul mesaj de salut: „Expoziţiei agricole internaţionale de la Moscova. Vă urez mult succes; rog insistent să fiu scuzat pentru laconismul scrisorii şi pentru graba în care am scris-o. V. Ulianov (Lenin)" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Acest mesaj de salut nu a fost expediat; în locul lui, Lenin a scris şi expediat Comitetului general al expoziţiei documentul de faţă.

Deschiderea primei expoziţii agricole şi de produse meşteşugăreşti din U.R.S.S. a avut loc la Moscova în ziua de 19 august 1923. V. I. Lenin a arătat un mare interes acestei expoziţii. Deşi grav bolnav, la 19 octombrie, în cursul ultimei sale vizite la Moscova, el a parcurs în automobil teritoriul expoziţiei. — *320.*

173 „*Clarté*" — grup de scriitori şi oameni de cultură progresişti organizat de H. Barbusse în 1919 pe baza „Asociaţiei republicane a foştilor combatanţi" şi a unor asociaţii similare dintr-o serie de ţări, grupate laolaltă în „Internaţionala foştilor combatanţi", a cărei lozincă principală a fost: „război războiului". Din grupul „Clarté" au făcut parte aderenţii Internaţionalei a III-a H. Barbusse, A. France, P. Vaillant-Couturier şi scriitorii pacifişti R. Rolland, S. Zweig, H. Wells, T. Hardy, U. Sinclair, J. Romain şi alţii. Grupul a editat o revistă lunară cu acelaşi titlu (a apărut la Paris din octombrie 1919 pînă-n ianuarie 1928), revistă care în primii ani s-a bucurat de succes atît în Franţa cît şi în străinătate. Dar din cauza divergenţelor ideologice dinăuntrul grupului şi a slăbiciunii lui organizatorice, el n-a putut să devină

www.dacoromanica.ro

o mare organizaţie şi să exercite o înrîurire considerabilă. Curînd după plecarea lui Barbusse (în aprilie 1924) din postul de redactor al revistei „Clarté", aceasta şi-a pierdut caracterul progresist ; în 1928 ea şi-a încetat apariţia, iar grupul s-a destrămat.

În biblioteca personală a lui V. I. Lenin, la Kremlin, se păstrează manifestul grupului, întocmit de H. Barbusse — cartea „O rază în întuneric. Ce vrea grupul «Clarté»" —, cu dedicaţia : „Lui Lenin, primul care a scris marile legi nescrise, omagiu fierbinte. Henri Barbusse". — *321.*

174 *Plenara Sovietului din Moscova,* care se întrunise laolaltă cu plenarele tuturor Sovietelor raionale din Moscova în sala Teatrului mare, a ascultat raportul de activitate al prezidiului Sovietului din Moscova şi al comitetului său executiv, în preajma noilor alegeri pentru Sovietul orăşenesc şi pentru Sovietele raionale. V. I. Lenin a venit la şedinţă după epuizarea problemelor de pe ordinea de zi. „Apariţia pe scena a tov. Lenin — scria „Pravda" într-o scurtă notă informativă — a fost întîmpinata cu urale şi cu aplauze îndelungate, care s-au transformat în puternice ovaţii, acoperind aproape cu desăvîrşire acordurile nu mai puţin puternice ale «Internaţionalei», executată de orchestra... Ovaţiile au continuat tot timpul cît a durat tripla executare a «Internaţionalei». Tov. Lenin încearcă sa-şi înceapă cuvîntarea, dar este mereu întrerupt de strigăte entuziaste ce se aud din toate părţile : «Trăiască conducătorul revoluţiei mondiale !», «Trăiască tovarăşul Lenin !»". Deşi slăbit de boală, îşi amintesc participanţii la plenară, Vladimir Ilici a vorbit cu mult elan. Cuvîntarea sa a fost „deosebit de optimistă şi însufleţitoare" (vezi Amintiri despre V. I. Lenin, partea a 2-a, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 522).

Aceasta a fost ultima manifestare publică a lui V. I. Lenin. — *322.*

175 V. I. Lenin se referă la hotărîrea din 14 noiembrie 1922 a Adunării Populare a Republicii Extremului Orient privind unirea acesteia din urmă cu R.S.F.S.R., hotărîre a cărei adoptare a fost anunţată la 15 noiembrie 1922. Textul complet al hotărîrii a fost publicat în presă la 21 noiembrie 1922, a doua zi după ce Lenin şi-a rostit cuvîntarea de faţă. — *323.*

176 La sfîrşitul lunii octombrie — începutul lunii noiembrie 1922 au apărut la rubrica „Discuţii" a ziarului „Pravda" cîteva articole consacrate încheierii acordului cu L. Urquhart. Discuţia fusese organizată la propunerea lui V. I. Lenin. În scrisoarea sa din 30 octombrie 1922 către G. L. Peatakov şi M. I. Frumkin, Lenin scria : „Telegrama primită cu privire la întrevederea dintre tov. Krasin şi împuternicitul lui Urquhart ne obligă să accelerăm publicarea articolelor consacrate acestei probleme. De aceea, vă rog să publicaţi chiar mîine în «Pravda» articolul lui Peatakov, menţionînd că se publică ca material de discuţie. Poimîine trebuie publicat articolul lui Frumkin sau al altcuiva, la alegerea

www.dacoromanica.ro

acestuia" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *327.*

177 *Al V-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat* a avut loc la Moscova între 16 şi 21 noiembrie 1922. La congres au participat 201 delegaţi. Printr-un vot al Congresului al VI-lea al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat din gubernia Tver, V. I. Lenin a fost ales delegat de onoare la cel de-al V-lea Congres general, care, la rîndul său, l-a ales preşedinte de onoare şi i-a adresat un mesaj de salut. Congresul a discutat următoarele probleme : darea de seamă a C.C. al sindicatului, sarcinile imediate ale sindicatului, probleme organizatorice, lucrările de stabilire a tarifelor de salarizare şi altele.

Mesajul de salut al lui Lenin, primit după încheierea lucrărilor congresului, a fost citit la 24 noiembrie 1922 în prima şedinţă a noului prezidiu al Comitetului central al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat. Sarcinile trasate de Lenin, precum şi recomandarea sa ca problema aparatului de stat să formeze obiectul unei dezbateri speciale au stat la baza pregătirii şi a tuturor lucrărilor Congresului al VI-lea al lucrătorilor de stat din Rusia, în ziua deschiderii căruia, la 21 decembrie 1922, mesajul de salut al lui Lenin a fost citit în faţa delegaţilor. — *332.*

178 Scrisoarea lui V. I. Lenin a fost trimisă membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu rugămintea de a se pronunţa asupra propunerii privind reducerea programului de reparaţii navale. — *333.*

179 Este vorba de comisia numită de C.C. al P.C. (b) din Rusia în vederea examinării planului anual de construcţii navale şi de lucrări de fortificaţii. — *333.*

180 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, discutînd în şedinţa sa din 30 noiembrie 1922 programul de reparaţii navale, a hotărît ca suma totală a alocaţiilor pentru reparaţii navale să fie redusă la 8 000 000 de ruble. La propunerea lui V. I. Lenin, fondurile economisite au fost alocate Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public (vezi volumul de faţă, p. 348). — *334.*

181 Este vorba de următoarea obiecţie formulată de Troţki pe scrisoarea adresată de Lenin la 25 noiembrie 1922 membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi trimisă lor spre a se pronunţa asupra ei : „Nu pot considera drept justă o asemenea metodă de reducere «din ochi»". — *334.*

182 La votarea propunerii lui V. I. Lenin formulată în scrisoarea precedentă, L. B. Kamenev s-a pronunţat pentru aprobarea sumei de 10 000 000 de ruble, motivîndu-şi votul prin aceea că „comenzile au şi fost trimise" uzinelor. — *335.*

183 *Al IV-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din învăţămînt* s-a ţinut la Moscova între 21 şi 26 noiembrie 1922. La congres au participat 183 de delegaţi. În centrul atenţiei con-

www.dacoromanica.ro

gresului a stat problema educației politice a lucrătorilor din învățămînt. În mesajul de salut adresat de C.C. al P.C. (b) din Rusia delegaților congresului se spunea : „Pentru lucrătorii din învaţămînt, vremea ezitărilor şi a alegerii drumului a luat sfîrşit ; se face unanim simţită necesitatea unei linii comuniste ferme atît în învăţămîntul propriu-zis, cît şi în pregătirea lucrătorilor din învăţămînt..." Examinînd problemele muncii cultural-educative şi ale învăţămîntului public, congresul a chemat pe lucrătorii din învăţămînt să-şi mobilizeze toate forţele pentru a rezolva cu succes problemele ce le stau în faţă, pentru a învinge greutăţile existente în munca lor, şi a subliniat că victoria pe frontul cultural „e, de asemenea, posibilă numai sub conducerea P.C. din Rusia, aşa cum numai sub conducerea lui a fost posibilă victoria pe fronturile războiului".

Congresul l-a ales pe Lenin preşedinte de onoare şi i-a trimis un mesaj de salut „în numele armatei de 500 000 de lucrători din învăţămînt". Scrisoarea de răspuns a lui Lenin a fost citită în şedinţa din dimineaţa zilei de 26 noiembrie 1922, în aplauzele furtunoase ale delegaţilor. — *336.*

184 *Ajutorul Muncitoresc Internaţional (A.M.I.)* — organizaţie de masă de solidaritate proletară a clasei muncitoare internaţionale cu oamenii muncii din Rusia Sovietică. A luat fiinţă la Conferinţa internaţională din septembrie 1921 a comitetelor pentru ajutorarea populaţiei înfometate din Rusia Sovietică, care fuseseră create într-o serie de ţări în vederea coordonării acestui ajutor pe plan internaţional. Înfiinţarea Ajutorului Muncitoresc Internaţional a fost răspunsul dat de muncitorii înaintaţi din toate ţările la apelul pe care V. I. Lenin l-a adresat proletariatului internaţional la 2 august 1921 (vezi Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 73—74).

Ajutorul Muncitoresc Internaţional trimitea în Rusia alimente şi medicamente, ajuta la crearea căminelor de copii etc. În cursul anilor 1921—1922 a strîns peste 5 000 000 de ruble-aur. În acelaşi timp, A.M.I. sprijinea crearea unor asociaţii de prieteni ai Rusiei Sovietice în străinătate, emigrarea în Rusia Sovietică a unor grupuri de muncitori străini şi crearea de către ei a unor întreprinderi industriale şi agricole în scopul de a ajuta poporul sovietic în opera de refacere a economiei naţionale. Ajutorul Muncitoresc Internaţional a lansat un împrumut internaţional, garantat de C.C.P. al R.S.F.S.R. El a desfăşurat o largă activitate editorială şi a difuzat în străinătate filme despre viaţa din Rusia Sovietică.

Scrisoarea lui V. I. Lenin către Ajutorul Muncitoresc Internaţional a devenit pentru acesta din urmă un program de activitate pe linia ajutorării Republicii sovietice.

Curînd după aceasta, sarcinile şi funcţiile A.M.I. au luat o amploare mai mare. Ajutorul Muncitoresc Internaţional a început să acorde, de asemenea, sprijin material şi moral muncitorilor din toate ţările în timpul grevelor şi lock-out-urilor, precum şi copiilor de oameni ai muncii şi femeilor muncitoare, invalizilor etc.

www.dacoromanica.ro

În fruntea Ajutorului Muncitoresc Internaţional se afla un Comitet Central, care se alegea la congresul internaţional al reprezentanţilor tuturor organizaţiilor A.M.I. În unele ţări existau secţii A.M.I. din care, pe lîngă persoane fizice, făceau parte în mod colectiv diferite organizaţii muncitoreşti (sindicate, cooperative etc.). — *337*.

185 Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste a Tineretului a avut loc la Moscova între 4 şi 16 decembrie 1922. La congres au participat 121 de delegaţi din partea a 38 de organizaţii de tineret din diverse ţări. Congresul a discutat sarcinile care stau în faţa mişcării de tineret : sprijinirea partidelor comuniste în lupta împotriva fascismului, lupta împotriva pericolului de război, transformarea uniunilor tineretului comunist în organizaţii de masă ale tineretului muncitoresc şi promovarea tacticii de front unic, ridicarea nivelului muncii cultural-educative şi teoretice a uniunilor tineretului comunist şi altele. Într-o rezoluţie specială, congresul s-a declarat solidar cu toate hotărîrile adoptate de Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste. Congresul a adoptat în principiu proiectul noului program, propus de Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste a Tineretului, şi a recomandat ca acesta să fie amplu dezbătut în toate uniunile de tineret.

Mesajul de salut al lui V. I. Lenin a fost citit, în aplauzele furtunoase ale asistenţei, în ziua deschiderii congresului, care a avut loc în sala Teatrului mare în prezenţa a peste 2 000 de delegaţi ai tineretului muncitoresc din Moscova. În aceeaşi zi congresul i-a adresat lui Lenin o scrisoare de răspuns în care, în numele tineretului comunist, se angaja să-şi consacre toate forţele luptei pentru cucerirea „marii majorităţi a tineretului muncitoresc pentru cauza revoluţiei sociale". — *339*.

186 La Haga a avut loc, între 10 şi 15 decembrie 1922, Congresul internaţional al păcii, convocat de Internaţionala sindicală de la Amsterdam, sub presiunea maselor muncitoreşti, care se ridicaseră la luptă împotriva pericolului unui nou război mondial.

V. I. Lenin atribuia o mare însemnătate activităţii delegaţiei sovietice la congres. La propunerea lui a fost creată o comisie specială formată din membri ai Biroului Politic, care, împreună cu delegaţii, urma să discute toate problemele legate de congres. Neavînd posibilitatea să participe la şedinţa acestei comisii, care a avut loc la 4 decembrie, Lenin şi-a expus în scris punctul de vedere şi a trimis comisiei respectivele însemnări. După aceste indicaţii ale lui Vladimir Ilici s-a călăuzit delegaţia sovietică în activitatea desfăşurată la Congresul de la Haga.

La acest congres au participat circa 630 de delegaţi, reprezentînd exclusiv organizaţii din ţările Europei. O mare parte din delegaţi era formată din lideri ai partidelor social-democrate, ai sindicatelor galbene şi ai uniunilor cooperatiste reformiste. Un loc considerabil au ocupat la congres reprezentanţii asociaţiilor pacifiste burgheze. Organizaţiile revoluţionare internaţionale — In-

www.dacoromanica.ro

ternaţionala Comunistă, Internaţionala sindicala, precum şi reprezentanţii ţărilor asuprite din Asia şi Africa — nu fuseseră invitaţi la congres. Printre delegaţi au fost numai zece comunişti, toţi din partea sindicatelor sovietice.

Pentru a slăbi delegaţia rusă şi pentru a împiedica pe delegaţii comunişti să desfaşoare o activitate amplă, organizatorii congresului au obţinut din partea guvernului olandez vize de intrare numai pentru trei delegaţi din Rusia Sovietică — K. B. Radek, F. A. Rotştein şi S. A. Lozovski. Şase dintre delegaţii ruşi au reuşit să vină la congres numai la ultimele două şedinţe, ceea ce înseamnă că, în fond, nu au putut participa la lucrările congresului.

Componenţa congresului a determinat cu anticipaţie caracterul lucrărilor lui, care au avut o orientare net anticomunistă. Chiar în prima şedinţă au fost respinse cererile delegaţilor sovietici de a se vota o moţiune de protest împotriva guvernului Olandei pentru faptul că a refuzat să acorde vize de intrare unora dintre delegaţii sovietici, de a se înscrie pe ordinea de zi problema neadmiterii la congres a Internaţionalei Sindicale Roşii, de a se acorda delegaţilor sovietici posibilitatea de a prezenta corapoarte la o serie de probleme importante.

În pofida piedicilor ce i se puneau, delegaţia sovietică a ştiut să folosească tribuna congresului pentru a arăta în faţa lumii întregi, peste capul diriguitorilor lui, care este atitudinea proletariatului revoluţionar faţă de războiul imperialist. Combatînd sterilele proiecte de rezoluţii pacifiste care au fost prezentate la congres de iniţiatorii lui, delegaţii sovietici au dezvăluit în chip convingător toată inconsistenţa lor practică. Delegaţia sindicatelor sovietice a supus congresului spre examinare un program alcătuit din 14 puncte. Textul programului, tipărit în limbile franceză, germană şi engleză, a fost transmis biroului congresului şi tuturor comisiilor lui, fiind de asemenea difuzat tuturor delegaţilor la congres şi trimis la toate ziarele. Programul chema la luptă energică, de masă pentru anularea tratatului de la Versailles, pentru demascarea tuturor comploturilor imperialismului internaţional şi publicarea tratatelor secrete, împotriva politicii agresive a puterilor imperialiste care acţionează sub steagul Ligii Naţiunilor, împotriva aservirii maselor muncitoare din Germania, Austria, Bulgaria şi din alte ţări prin intermediul reparaţiilor, pentru evacuarea imediată a trupelor aliate din regiunile ocupate ale Germaniei şi din toate ţările, regiunile şi teritoriile (Orientul Apropiat şi Extremul Orient, Africa etc.) „ocupate în virtutea unor mandate ale Ligii Naţiunilor, adică pe baza dreptului celui mai tare". Majoritatea oportunistă a congresului a respins acest program.

Rezoluţiile adoptate de congres au fost atît de departe de scopurile puse în legătură cu convocarea acestui „congres al păcii", încît delegaţia sovietică a refuzat să prezinte vreun amendament la ele. În aceste rezoluţii nu se spunea nimic despre capitalism ca principală cauză a războiului, nu se pomenea de necesitatea

www.dacoromanica.ro

de a duce de pe poziţii de clasă lupta împotriva războiului, de organizarea unui front muncitoresc unic împotriva războiului. — *340.*

187 Vezi şi volumul de faţă, p. 60—61, 162—171, 350—352, 354—355. — *345.*

188 Este vorba de lista cuprinsă în proiectul de „Hotărîre în legătură cu munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.)" (vezi volumul de faţă, p. 170—171). — *345.*

189 Aceste amintiri au fost scrise de V. I. Lenin, la rugămintea Comisiei de istoria partidului, pentru o culegere consacrată activităţii revoluţionare a lui N. E. Fedoseev (vezi cartea : „Fedoseev Nikolai Evgrafovici. Unul dintre pionierii marxismului revoluţionar în Rusia (culegere de amintiri)". Moscova—Petrograd, 1923). Titlul pentru amintirile lui Lenin a fost sugerat de A. I. Ulianova-Elizarova ; tot ea a propus unele mici modificări redacţionale în text. Pe scrisoarea adresată lui Vladimir Ilici şi în care ea făcea aceste propuneri, scrisoare ce se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., figurează următoarea însemnare făcută de Lenin : „N-am nimic împotrivă".

Corespondenţa dintre Lenin şi Fedoseev, despre care pomeneşte Vladimir Ilici în amintirile sale, nu a fost găsită. — *346.*

190 „*Eliberarea muncii*" — primul grup marxist rus, întemeiat de G. V. Plehanov în 1883 în Elveţia. Acest grup a desfăşurat o vastă muncă de propagare a marxismului în Rusia. Cele două proiecte de program al social-democraţilor ruşi (1883 şi 1885), scrise de Plehanov şi publicate de grupul „Eliberarea muncii", au constituit un pas important în direcţia pregătirii şi creării unui partid social-democrat în Rusia. Dar acest grup n-a avut legături cu mişcarea muncitorească practică din Rusia. V. I. Lenin a arătat că grupul „Eliberarea muncii" „a pus doar bazele teoretice ale social-democraţiei şi a făcut primul pas în întîmpinarea mişcării muncitoreşti" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 139). Membrii acestui grup au avut greşeli serioase : ei supraapreciau rolul burgheziei liberale şi subapreciau rolul revoluţionar al ţărănimii. Aceste greşeli au constituit germenele viitoarelor concepţii menşevice ale lui Plehanov şi ale altor membri ai acestui grup (P. B. Akselrod, L. G. Deutsch, V. I. Zasulici).

La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., care a avut loc în august 1903, grupul „Eliberarea muncii" a declarat că se autodizolvă. — *346.*

191 „*Russkoe Bogatstvo*" — revistă lunară care a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918 ; la începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mîinile narodnicilor liberali în frunte cu N. K. Mihailovski. În jurul revistei „Russkoe Bogatstvo" s-au grupat publicişti care ulterior au devenit membri

www.dacoromanica.ro

marcanţi ai partidului eserilor, ai partidului „socialiştilor-populişti" şi ai grupurilor de trudovici din Dumele de stat. În 1906 revista a devenit organul de presă al partidului socialist-populist, de orientare semicadetă.

În articolul intitulat „Literatura şi viaţa", publicat în nr. 1 din 1894 al revistei „Russkoe Bogatstvo", Mihailovski, în dorinţa de a-i discredita pe marxiştii ruşi, a reprodus cîteva extrase tendenţios alese dintr-o scrisoare pe care i-o adresase N. E. Fedoseev.

Scrisorile lui Fedoseev către Mihailovski au fost mult timp considerate pierdute. În noiembrie 1921, Lenin, la rugămintea de a indica cine este autorul broşurii „Două scrisori către N. K. Mihailovski", 1894, a răspuns: „S-ar putea ca ea să fi fost scrisă de defunctul *Fedoseev*. Îmi aduc aminte că pe vremea aceea am auzit de corespondenţa lui (şi a micului său grup) cu Mihailovski. N-am auzit să fi apărut în presă. Dar nu pot spune nimic precis" („Culegeri din Lenin", vol. XXIII, p. 320). Scrisorile lui Fedoseev către Mihailovski au fost publicate în întregime abia în 1933, în nr. 1 al revistei „Proletarskaia Revoliuţiia". — *346*.

192 V. I. Lenin venise la Vladimir pentru a se întîlni cu N. E. Fedoseev la începutul lunii octombrie 1893. — *347*.

193 Propunerea lui V. I. Lenin a fost inclusă în hotărîrea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia din 7 decembrie 1922 la raportul Comisiei de stat a aprovizionării. Consiliului Comisarilor Poporului i s-a recomandat să aloce Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public 2 000 000 de ruble-aur din fondurile economisite la programul de reparaţii navale (vezi volumul de faţă, p. 333). — *348*.

194 În colţul stîng de sus al primei pagini a manuscrisului de faţă, V. I. Lenin a scris: „Se va bate de urgenţă în 5 exemplare". Pe două din exemplarele dactilografiate ale acestui document, care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., figurează următoarele însemnări: pe unul — „Tov. Lenin", iar pe celălalt — „Tov. Ţiurupa". — *350*.

195 *Al VII-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina* a avut loc la Harkov între 10 şi 14 decembrie 1922. V. I. Lenin a fost ales membru de onoare al prezidiului congresului. Mesajul de salut al lui Lenin a fost citit în ziua deschiderii congresului; în aceeaşi zi, congresul i-a trimis o scrisoare de răspuns. Congresul a sprijinit ideea lui Lenin cu privire la unirea de bunăvoie a republicilor sovietice suverane într-un stat unional unitar — Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, adoptînd în acest sens o hotărîre la raportul prezentat de M. V. Frunze. La 14 decembrie 1922, cel de-al VII-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina i-a telegrafiat lui Lenin: „Chiar acum, Congresul general al Sovietelor din Ucraina a adoptat în unanimitate, în sunetele «Inter-

www.dacoromanica.ro

naţionalei», o rezoluţie cu privire la crearea imediată a unei noi uniuni statale sub denumirea de «Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste»... Salutînd în persoana dv. pe conducătorul său ideologic, congresul îşi exprimă speranţa să vă vadă, în viitorul cel mai apropiat, şi în postul de conducător al guvernului sovietic unional".

Călăuzindu-se după indicaţiile lui Lenin, congresul a acordat o deosebită atenţie şi problemelor construcţiei de stat, politicii financiare, redresării industriei şi agriculturii. Congresul l-a ales pe Lenin membru de onoare al C.E.C. al Sovietelor din Ucraina. — *353.*

196 În dimineaţa zilei de 13 decembrie, Lenin a avut două crize. Medicii i-au prescris odihnă completă. „Le-a fost foarte greu medicilor — scria mai tîrziu M. I. Ulianova — să-l convingă pe Vladimir Ilici să renunţe complet la lucru şi să plece din oraş. Pentru moment i s-a indicat lui Vladimir Ilici să renunţe la plimbări şi să stea mai mult culcat. În cele din urmă, Vladimir Ilici a consimţit să plece şi a spus că «chiar de azi va începe să rezolve chestiunile nesoluţionate»".

Începînd din ziua aceea, Lenin a lucrat în apartamentul său cîteva zile în şir, dictînd scrisori şi dînd diferite dispoziţii, în dorinţa de a nu lăsa nerezolvate chestiunile mai importante. — *354.*

197 Este vorba de propunerea lui A. I. Rîkov ca primirile în audienţă la V. I. Lenin să se facă, de regulă, după o prealabilă selecţionare a solicitatorilor de către vicepreşedinţii C.C.P. sau C.M.A. sau de către un secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *354.*

198 În scrisoarea de faţă este vorba de repartizarea muncii între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A., aşa cum au propus-o la 12 decembrie 1922 A. D. Ţiurupa, L. B. Kamenev şi A. I. Rîkov. Vezi în volumul de faţă, p. 345 şi 350—352, propunerea lui V. I. Lenin din 4 decembrie 1922 cu privire la repartizarea muncii între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A., precum şi propunerile lui cu privire la sistemul de lucru al vicepreşedinţilor şi al preşedintelui C.C.P. — *354.*

199 Potrivit unei hotărîri din 16 octombrie 1922 a Comitetului Central (vezi adnotarea 137), problema monopolului comerţului exterior urma să fie repusă în discuţie la plenara Comitetului Central al partidului care a fost fixată pentru 15 decembrie (iar ulterior amînată pentru 18 decembrie).

V. I. Lenin a desfăşurat o vastă muncă pregătitoare în vederea acestei plenare: a organizat strîngerea de materiale privind situaţia comerţului exterior şi a desemnat o comisie pentru studierea lor; la propunerea lui a fost cercetată activitatea reprezentanţelor comerciale din străinătate ale R.S.F.S.R.; el a stat de vorbă cu membri ai C.C., cu lucrători cu munci de răspundere în sectorul economic, pe linie de partid şi de stat; a scris o serie întreagă de scrisori, căutînd să-i convingă pe tovarăşii

www.dacoromanica.ro

nedecişi de necesitatea menţinerii monopolului comerţului exterior ; s-a înţeles cu adepţii punctului său de vedere să ia cuvîntul la plenară. „Voi lupta la plenară pentru monopol", scria el într-una din scrisorile sale.

Între timp însă boala lui Lenin s-a agravat, iar la 13 decembrie medicii i-au interzis să lucreze. Nemaiputînd participa la lucrările plenarei, el i-a adresat în aceeaşi zi scrisoarea de faţă, în care a examinat şi infirmat argumentele invocate de Buharin împotriva monopolului comerţului exterior în scrisoarea lui din 15 octombrie 1922 către Comitetul Central. Scrisoarea de faţă a fost trimisă lui I. V. Stalin, precum şi lui L. D. Troţki şi V. A. Avanesov. În biletul cu care această scrisoare i-a fost trimisă lui Avanesov, care împărtăşea punctul de vedere al menţinerii monopolului comerţului exterior, Lenin l-a rugat să se gîndească bine ce s-ar mai putea adăuga la scrisoarea cu privire la monopolul comerţului exterior şi *„cum ar trebui organizată lupta"*. Recomandîndu-i lui Troţki să ia cuvîntul la plenară în apărarea „punctului de vedere că menţinerea şi întărirea monopolului comerţului exterior sînt imperios necesare", Lenin a subliniat că „în această problemă nu se poate ceda".

Scrisorile lui Lenin, discuţiile avute cu el şi aprofundarea materialelor referitoare la această problemă au convins pe membrii C.C. de necesitatea menţinerii monopolului comerţului exterior. Şi-a schimbat poziţia şi Stalin. La 15 decembrie 1922, el a scris membrilor C.C. : „Date fiind noile materiale ce s-au acumulat în ultimele două luni,... materiale care pledează pentru menţinerea monopolului comerţului exterior, consider de datoria mea să declar că-mi retrag obiecţiile împotriva monopolului comerţului exterior, pe care acum două luni le-am comunicat în scris membrilor Comitetului Central" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Lenin a subliniat cu satisfacţie că o parte din membrii C.C. care la plenara din octombrie votaseră împotriva monopolului comerţului exterior „şi-au schimbat deja părerea" (vezi volumul de faţă, p. 362).

Lenin a fost categoric împotriva oricărei tărăgănări a rezolvării problemei monopolului comerţului exterior la plenara C.C. „Dacă există temeri că această problemă mă frămîntă şi poate chiar să influenţeze în rău starea sănătăţii mele — scria Vladimir Ilici —, trebuie să spun că ele sînt lipsite de orice temei, căci de zece mii de ori mai mult mă frămîntă o tărăgănare care răpeşte orice stabilitate politicii noastre într-una din problemele fundamentale". Pronunţîndu-se categoric pentru discutarea problemei monopolului comerţului exterior la apropiata plenară, cu toate că el nu va putea participa la lucrările ei, Lenin sublinia în scrisoarea sa din 15 decembrie către I. V. Stalin : „...Pe viitor orice oscilări în această problemă atît de importantă sînt absolut inadmisibile, întrucît ar zădărnici orice activitate" (vezi volumul de faţă, p. 362). În ajunul plenarei, Lenin l-a rugat pe E. Iaroslavski să-şi noteze conţinutul cuvîntărilor pe care le vor

www.dacoromanica.ro

rosti la plenară Buharin şi Peatakov, amîndoi adversari ai monopolului, şi, dacă e posibil, şi ale altora (vezi volumul de faţă, p. 500).

Plenara din decembrie a Comitetului Central a adoptat în unanimitate o hotărîre prin care a anulat hotărîrea plenarei precedente, din octombrie, şi a confirmat „necesitatea absolută de a menţine şi întări pe plan organizatoric monopolul comerţului exterior". Şi totuşi, Lenin considera problema monopolului comerţului exterior atît de importantă, încît a propus ca asupra ei să fie informată fracţiunea comunistă a celui de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, care urma să aibă loc curînd, iar apoi întreaga problemă să fie pusă în discuţia celui de-al XII-lea Congres ordinar al partidului.

Conform indicaţiei lui Lenin, problema monopolului comerţului exterior a fost discutată la Congresul al XII-lea al partidului, care a avut loc între 17 şi 25 aprilie 1923. În rezoluţia adoptată de congres la raportul de activitate al C.C. al P.C. (b) din Rusia se spunea : „Congresul confirmă categoric inadmisibilitatea oricărei ştirbiri a monopolului comerţului exterior, inadmisibilitatea oricărei încercări de a-l eluda şi a oricăror ezitări în aplicarea lui şi recomandă noului Comitet Central să ia măsuri sistematice pentru întărirea şi dezvoltarea monopolului comerţului exterior" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 703). — *356.*

200 *Liber-schimbism* — politică economică a burgheziei industriale caracterizată prin revendicarea libertăţii comerţului şi a neimixtiunii statului în viaţa economică a ţării. În secolul al XIX-lea, lozinca libertăţii comerţului a fost larg folosită de liber-schimbiştii englezi ca mijloc de demagogie socială. În dorinţa de a atrage de partea lor largi mase muncitoreşti în lupta împotriva marilor latifundiari, ei afirmau că libertatea comerţului va îmbunătăţi situaţia materială a oamenilor muncii. K. Marx a demonstrat toată inconsistenţa acestor afirmaţii, care provine din faptul că „liber-schimbistul vulgaris soarbe concepţiile, noţiunile şi etalonul tuturor raţionamentelor asupra societăţii în care domnesc capitalul şi munca salariată" exclusiv din „sfera circulaţiei simple, adică a schimbului de mărfuri" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 189). — *358.*

201 Este vorba de plecarea lui Lenin la Gorki, recomandată de medici în legătură cu înrăutăţirea stării sănătăţii sale. — *361.*

202 V. I. Lenin se referă la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — *361.*

203 Vezi în volumul de faţă, p. 464—465, planul cuvîntării lui V. I. Lenin la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Pregătindu-se să ia cuvîntul la congres, încă din noiem-

www.dacoromanica.ro

brie 1922, cu mult înainte de deschiderea acestuia, Lenin a început să adune materialele necesare, cerînd să i se aducă cărţi, extrase din ziare, spicuind din raportul lui V. P. Miliutin, vicepreşedinte al C.E.S., date cu privire la situaţia comerţului, a finanţelor şi a industriei, cerîndu-i în scris lui I. I. Hodorovski să-i trimită date cu privire la patronajul celulelor orăşeneşti ale P.C. (b) din Rusia asupra celor săteşti şi al celulelor săteşti asupra celor orăşeneşti. Din planul întocmit pentru cuvîntarea pe care îşi propunea s-o rostească la congres se vede că Lenin intenţiona să abordeze în această cuvîntare o serie de probleme de care s-a ocupat mai tîrziu în ultimele lui articole. — *361.*

204 Înrăutăţirea stării sănătăţii nu i-a permis lui V. I. Lenin să participe la lucrările celui de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. În seara zilei de 16 decembrie, N. K. Krupskaia a rugat-o pe secretara de serviciu „ca, în numele lui Vladimir Ilici, să i se comunice lui Stalin că Vl. Ilici nu va lua cuvîntul la congresul Sovietelor" (volumul de faţă, p. 500).

Al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia s-a deschis la Moscova în ziua de 23 decembrie 1922. La congres au participat 2 215 delegaţi, dintre care 488 reprezentanţi ai R.S.F.S. Transcaucaziene, R.S.S. Ucrainene şi R.S.S. Bieloruse. Lenin a fost ales preşedinte de onoare al congresului ; în aplauzele furtunoase ale delegaţilor şi în sunetele „Internaţionalei", congresul a adoptat textul unei telegrame de salut adresate lui V. I. Lenin.

Congresul a discutat raportul C.E.C. din Rusia şi al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la politica internă şi externă a Republicii sovietice, precum şi rapoartele prezentate de C.E.S., Comisariatul poporului pentru învăţămîntul public, Comisariatul poporului pentru finanţe şi Comisariatul poporului pentru agricultură. Aprobînd întru totul activitatea guvernului sovietic, în hotărîrile adoptate la aceste rapoarte congresul a trasat o serie întreagă de măsuri menite să ducă la o nouă consolidare a industriei, agriculturii şi finanţelor. La 26 decembrie, congresul a ascultat raportul cu privire la unirea republicilor sovietice, şi a doua zi, în ultima sa şedinţă, a adoptat o hotărîre în care a declarat necesară crearea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Congresul a adoptat, de asemenea, un apel către toate popoarele lumii, în care, în numele muncitorilor şi ţăranilor din Rusia, a confirmat solemn voinţa sa de pace şi a chemat pe oamenii muncii din toate ţările să-şi unească eforturile cu acelea ale popoarelor Rusiei Sovietice în scopul de „a asigura pacea" şi „a feri omenirea de ororile unor războaie de exterminare". — *361.*

205 La 16 octombrie 1922, boala de care suferea V. I. Lenin s-a agravat brusc ; în zilele următoare starea sănătăţii lui Vladimir Ilici s-a înrăutăţit şi mai mult ; mîna dreaptă şi piciorul drept au rămas complet paralizate. Lenin era perfect conştient de gravi-

www.dacoromanica.ro

tatea bolii sale şi, simţind că s-ar putea ca în viitorul apropiat să-şi piardă complet capacitatea de muncă, a hotărît să dicteze o serie de însemnări în care să expună o serie de idei şi de consideraţii pe care le considera „deosebit de importante" : despre căile de construire a socialismului în Rusia, despre partid şi măsurile pentru întărirea lui, despre perspectivele mişcării revoluţionare mondiale.

La 23 decembrie Lenin a cerut medicilor permisiunea de a dicta stenografei timp de cinci minute, „întrucît — zicea el — îl frămîntă o problemă şi se teme că nu va putea adormi". Primind permisiunea cerută, Lenin a chemat-o pe M. A. Volodiceva şi i-a dictat prima parte a „Scrisorii către congres". A doua zi Vladimir Ilici şi-a exprimat dorinţa de a continua să dicteze şi, faţă de obiecţiile ridicate de medici, după cum a relatat ulterior M. I. Ulianova, Lenin a pus chestiunea în termeni ultimativi : ori i se va permite să-şi dicteze zilnic, fie şi scurt timp, „jurnalul", cum şi-a numit Lenin însemnările, ori va refuza orice tratament. La insistenţele lui Lenin, i s-a permis să dicteze zilnic timp de 5—10 minute. Ulterior starea sănătăţii lui Lenin a început să se amelioreze treptat şi i s-a permis să dicteze zilnic 30—40 de minute.

Fiind grav bolnav fiziceşte, Lenin şi-a păstrat deplina luciditate a gîndirii, neobişnuita sa putere de voinţă şi un optimism robust. Pînă la data de 6 martie, cînd în starea sănătăţii lui Vladimir Ilici s-a produs o nouă înrăutăţire bruscă, el a continuat de fapt să lucreze, dictîndu-şi însemnările şi pregătindu-se în vederea Congresului al XII-lea al P.C. (b) din Rusia. În acest timp el a dictat cîteva scrisori mari şi cinci articole.

În zilele de 24, 25 şi 26 decembrie 1922, Lenin a continuat să dicteze secretarelor M. A. Volodiceva şi L. A. Fotieva „Scrisoarea către congres". Între 27 şi 29 decembrie, Lenin a dictat scrisoarea „Cu privire la atribuirea unor funcţii legislative Comisiei de stat a planificării". La 27 sau la 28 decembrie, pare-se, Vladimir Ilici a dictat următoarea însemnare, în care şi-a schiţat temele pe care îşi propunea să le trateze.

„Pro memoria :

În scrisoarea cu privire la mărirea numărului membrilor Comitetului Central nu s-a vorbit despre raporturile dintre membrii Comitetului Central mărit şi Inspecţia muncitorească-ţărănească.

Teme de tratat :

1. Despre Uniunea centrală a cooperativelor de consum şi însemnătatea ei din punctul de vedere al n.e.p.-ului.

2. Despre legătura dintre Direcţia generală a învăţămîntului profesional şi munca de răspîndire a culturii şi ştiinţei în popor.

3. Despre problema naţională şi internaţionalism (în legătură cu recentul conflict din partidul gruzin).

4. Despre noul volum de statistică a învăţămîntului public, apărut în 1922".

www.dacoromanica.ro

În ziua de 29 decembrie Lenin a dictat însemnarea „La capitolul privitor la mărirea numărului membrilor C.C." ; în zilele de 30 şi 31 decembrie 1922 — scrisoarea „În legătură cu problema naţionalităţilor sau a «autonomizării»", iar la 4 ianuarie 1923 — completarea la partea a doua a „Scrisorii către congres".

Între 2 ianuarie şi 9 februarie Lenin a dictat articolele : „Pagini de jurnal", „Despre cooperaţie", „Despre revoluţia noastră (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)", „Cum să reorganizăm Rabkrinul (Propunere pentru Congresul al XII-lea al partidului)", „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

„Toate articolele şi documentele — scria mai tîrziu, în 1929, M. A. Volodiceva — dictate de V. I. Lenin cu începere din (20) decembrie 1922 şi pînă la începutul lunii martie 1923 se transcriau, potrivit dorinţei lui V. I. Lenin, în cinci exemplare, care se repartizau astfel : unul pentru el, trei exemplare pentru Nadejda Konstantinovna şi unul (strict secret) pentru secretariatul său. Exemplarul care se trimitea la «Pravda», cu toate modificările şi schimbările definitive, dactilografiat pe curat, era revăzut de V. I. Lenin, după care se transmitea Mariei Ilinicina. Modificările se introduceau şi în cele trei copii pe care le primea Nadejda Konstantinovna. Ciornele de copii se ardeau. V. I. Lenin m-a rugat ca pe plicurile sigilate cu ceară, în care, la cererea lui, se păstrau copiile documentelor, să menţionez că pot fi deschise numai de el personal, iar după moartea lui numai de Nadejda Konstantinovna. În menţiunea pe care o făceam pe plicuri, eu omiteam cuvintele : «iar după moartea lui». Exemplarele pentru V. I. Lenin se puneau într-un dosar şnuruit, spre a putea fi mai lesne folosite".

Scrisorile dictate de Lenin cu privire la problemele interne de partid nu au fost publicate pe atunci, dar articolele au fost publicate imediat în „Pravda". Indicaţiile cuprinse în ultimele sale articole şi scrisori au stat la baza hotărîrilor Congresului al XII-lea, Conferinţei a XIII-a şi Congresului al XIII-lea ale P.C. (b) din Rusia.

În decembrie 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a hotărît ca „Scrisoarea către congres" (însemnările din 24—25 decembrie 1922 şi din 4 ianuarie 1923) să fie anexată la stenograma congresului ; totodată, el a hotărît ca aceste însemnări, împreună cu alte scrisori ale lui Lenin cu privire la probleme interne de partid, să fie publicate în „Culegeri din Lenin". În conformitate cu această hotărîre, însemnările lui Lenin din 24—25 decembrie 1922 şi din 4 ianuarie 1923 au fost publicate în buletinul nr. 30 al Congresului al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. Dar partea a doua a hotărîrii Congresului al XV-lea nu a fost adusă la îndeplinire în perioada cultului personalităţii lui Stalin : scrisorile lui Lenin cu privire la probleme interne de partid nu au fost publicate nici în „Culegeri din Lenin", nici în alte publicaţii. În 1956, potrivit hotărîrii C.C. al P.C.U.S., aceste scrisori au fost aduse la cunoştinţa

www.dacoromanica.ro

Congresului al XX-lea al partidului, iar apoi au fost trimise organizaţiilor de partid şi publicate în nr. 9 din 1956 al revistei „Kommunist", editate într-o broşură cu tiraj de masă şi incluse în vol. 36 din ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin. — *363.*

206 *„Scrisoare către congres"* conţine însemnările dictate de V. I. Lenin în zilele de 23, 24, 25 şi 26 decembrie 1922, 29 decembrie 1922 („La capitolul privitor la mărirea numărului membrilor C.C.") şi 4 ianuarie 1923 (Completare la scrisoarea din 24 decembrie 1922).

Prima parte a „Scrisorii către congres" (însemnarea din 23 decembrie 1922) a fost trimisă lui I. V. Stalin în aceeaşi zi, după cum reiese din „Condica pentru înregistrarea scrisorilor şi dispoziţiilor lui V. I. Lenin". În procesele-verbale ale şedinţelor Biroului Politic şi ale plenarelor C.C. nu este menţionată această însemnare a lui V. I. Lenin. Dar este cert că problema măririi numărului membrilor C.C. a fost pusă de Comitetul Central al partidului în conformitate cu indicaţiile date de Lenin în însemnarea din 23 decembrie (întrucît în articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul" Lenin nu se mai ocupă de problema măririi numărului membrilor C.C., ci de necesitatea lărgirii Comisiei Centrale de Control). Propunerile formulate de Lenin în însemnarea din 23 decembrie 1922 şi dezvoltate în articolele lui „Cum să reorganizăm Rabkrinul" şi „Mai bine mai puţin, dar mai bine" au stat la baza rezoluţiei în problema organizatorică, întocmită de Comitetul Central al partidului spre a fi prezentată la Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi adnotarea 216).

Cît priveşte însemnările din 24—25 decembrie 1922 şi din 4 ianuarie 1923, însemnări care conţin caracterizarea făcută de el unor membri ai C.C., potrivit voinţei lui Lenin, ele au fost predate de N. K. Krupskaia Comitetului Central al partidului după moartea lui Vladimir Ilici, la 18 mai 1924, cîteva zile înaintea deschiderii Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia. În procesul-verbal întocmit cu acest prilej, Nadejda Konstantinovna scria :

„Am predat însemnările pe care Vladimir Ilici le-a dictat, în timpul bolii, în perioada 23 decembrie—23 ianuarie, în total 13 însemnări separate. În acest număr nu intră însemnarea cu privire la problema naţională (care în momentul de faţă se află la Maria Ilinicina).

Unele dintre aceste însemnări (despre Rabkrin, despre Suhanov) sînt deja publicate. Printre însemnările nepublicate figurează cele dictate la 24—25 decembrie 1922 şi la 4 ianuarie 1923, care conţin caracterizarea făcută de el unor membri ai Comitetului Central. Vladimir Ilici şi-a exprimat dorinţa fermă ca după moartea lui aceste însemnări să fie aduse la cunoştinţa congresului ordinar al partidului. *N. Krupskaia*".

Plenara C.C. din 21 mai 1924, după ce a ascultat o informare prezentată de comisia pentru recepţionarea hîrtiilor rămase de la V. I. Lenin, a adoptat următoarea hotărîre : „Potrivit

www.dacoromanica.ro

voinţei lui Vladimir Ilici, documentele citite la plenară vor fi aduse la cunoştinţa congresului pe delegaţii, cu indicaţia că nu sînt destinate publicităţii; respectiva informare a delegaţiilor se face de către membrii comisiei pentru recepţionarea hîrtiilor rămase de la Vladimir Ilici".

În conformitate cu această hotărîre şi potrivit hotărîrii prezidiului Congresului al XIII-lea al partidului, „Scrisoarea către congres" a fost citită pe delegaţii. — *365.*

207 Scrisoarea *„Cu privire la atribuirea unor funcţii legislative Comisiei de stat a planificării"* a fost predată de către N. K. Krupskaia Comitetului Central al partidului la începutul lunii iunie 1923. La 14 iunie Biroul Politic a hotărît „ca însemnările tov. Lenin cu privire la Comisia de stat a planificării să fie trimise membrilor şi membrilor supleanţi ai C.C. spre a lua cunoştinţă de ele". Indicaţiile lui Lenin şi-au găsit oglindirea în rezoluţia Conferinţei a XIII-a a P.C. (b) din Rusia „Despre sarcinile imediate ale politicii economice" (Secţiunea a VIII-a — „Despre necesitatea întăririi principiului planificării") (vezi Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 822). — *371.*

208 Scrisoarea lui V. I. Lenin *„În legătură cu problema naţionalităţilor sau a «autonomizării»"* a fost scrisă în legătură cu constituirea U.R.S.S. şi a fost consacrată problemei relaţiilor dintre popoarele Ţării sovietice.

Ceea ce l-a determinat nemijlocit pe V. I. Lenin să scrie această scrisoare a fost conflictul izbucnit în rîndurile Partidului Comunist din Gruzia între Comitetul organizaţiei ţinutale de partid Transcaucazia, în frunte cu G. K. Ordjonikidze, şi grupul P. G. Mdivani.

Comitetul organizaţiei ţinutale de partid Transcaucazia, iar mai înainte Biroul pentru Caucaz al C.C. al P.C. (b) din Rusia au promovat o linie principial justă urmărind unirea republicilor din Transcaucazia, combătînd poziţia fundamental greşită a grupului Mdivani, care de fapt frîna unirea economică şi politică a republicilor transcaucaziene şi tindea să permanentizeze izolarea Gruziei, făcînd astfel jocul naţionalismului burghez, al menşevicilor gruzini. Comuniştii din Gruzia au apreciat just, la congresele şi conferinţele lor, la adunările activului de partid, că această poziţie a lui Mdivani şi a adepţilor lui constituie o deviere spre naţionalism. Lenin a criticat vederile principial greşite ale lui Mdivani şi adepţilor lui. Tocmai în opoziţie cu atitudinea grupului Mdivani a subliniat el, în hotărîrea Biroului Politic al C.C. al partidului cu privire la crearea federaţiei transcaucaziene, scrisă de el în noiembrie 1921: „Să se considere că o federaţie a republicilor transcaucaziene este întru totul justă din punct de vedere principial şi trebuie constituită neapărat" (Opere complete, vol. 44, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 258).

www.dacoromanica.ro

Cînd şi după plenara din octombrie (1922) a C.C. al P.C. (b) din Rusia adepţii lui Mdivani au continuat să ceară insistent ca Gruzia să intre în Uniunea R.S.R. direct, şi nu ca membră a federaţiei transcaucaziene, Lenin, într-o telegramă adresată Comitetului organizaţiei ţinutale de partid Transcaucazia şi Comitetului Central al P.C. din Gruzia, şi-a exprimat nemulţumirea faţă de acţiunile adepţilor lui Mdivani şi a condamnat cu hotărîre „atacurile lor împotriva lui Ordjonikidze". „Am fost convins — scria Lenin — că toate divergenţele au fost lichidate prin hotărîrile plenarei C.C. cu participarea mea indirectă şi cu participarea directă a lui Mdivani" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Greşeli serioase a comis cu acest prilej şi Ordjonikidze. El nu a dat dovadă de supleţea şi de prudenţa necesară în aplicarea politicii naţionale a partidului în Gruzia, a recurs la metode administrative şi s-a făcut vinovat de pripeală în aplicarea unor măsuri, nu întotdeauna a ţinut el seama de părerea şi de drepturile C.C. al P.C. din Gruzia. Ordjonikidze n-a dat dovadă de stăpînire de sine în relaţiile lui cu grupul Mdivani. Lucrurile au ajuns pînă acolo, încît Ordjonikidze, fiind ofensat de unul dintre partizanii acestui grup, a ripostat lovindu-l.

Exprimîndu-şi dezacordul cu poziţia Comitetului organizaţiei ţinutale de partid Transcaucazia, partizanii lui Mdivani, care aveau majoritatea în C.C. al P.C. din Gruzia, au declarat că se retrag din C.C. şi s-au plîns Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia. La 25 noiembrie 1922, Biroul Politic a hotărît să trimită în Gruzia o comisie prezidată de F. E. Dzerjinski, care să examineze de urgenţă cererea membrilor C.C. al P.C. din Gruzia.

Pe Lenin îl îngrijora deosebit de mult „problema gruzină" şi, după cum se vede din „Jurnalul secretarelor de serviciu", el a aşteptat cu multă nerăbdare întoarcerea lui Dzerjinski. La 12 decembrie a sosit Dzerjinski la Moscova, şi, în aceeaşi zi, Vladimir Ilici a avut cu el o lungă convorbire. Mai tîrziu, în ianuarie 1923, Lenin a spus Lidiei Aleksandrovna Fotieva : „Înainte de îmbolnăvirea mea, Dzerjinski mi-a vorbit despre activitatea acestei comisii şi despre «incident», şi aceasta mi-a făcut o impresie penibilă" (vezi volumul de faţă, p. 503). Lenin lega „problema gruzină" de problema generală a constituirii U.R.S.S. şi se întreba plin de îngrijorare cît de consecvent vor fi aplicate principiile internaţionalismului proletar la unirea republicilor sovietice. Vladimir Ilici îşi propusese să dicteze la 14 decembrie o scrisoare în problema naţională, cu privire la constituirea U.R.S.S., dar nu şi-a putut realiza atunci intenţia. Printre temele dictate de Lenin la 27 sau 28 decembrie pentru scrisorile şi articolele sale viitoare figurează şi următoarea : „Despre problema naţională şi internaţionalism (în legătură cu recentul conflict din partidul gruzin)".

În scrisoarea intitulată „În legătură cu problema naţionalităţilor sau a «autonomizării»", Lenin condamnă atitudinea lui

www.dacoromanica.ro

Ordjonikidze. El arată că, după părerea sa, comisia Dzerjinski nu a dat dovadă de cuvenita nepărtinire în cercetarea „conflictului gruzin". După părerea lui Lenin, răspunderea politică a acestui conflict o purta în primul rînd Stalin, ca secretar general al C.C., întrucît a comis o serie de grave greşeli la unirea republicilor. Lenin nu sprijinea poziţia, principial greşită, a lui Mdivani în problemele Federaţiei Transcaucaziene şi a constituirii U.R.S.S. Dar, considerînd că pericolul principal îl constituia pe atunci şovinismul de naţiune dominantă şi că sarcina de a lupta împotriva lui revine în primul rînd comuniştilor din rîndurile fostei naţiuni dominante, Lenin şi-a concentrat atenţia îndeosebi asupra greşelilor comise de Stalin, Dzerjinski şi Ordjonikidze în „problema gruzină".

În scrisoarea intitulată „În legătură cu problema naţionalităţilor sau a «autonomizării»", Lenin se ocupă de problemele esenţiale ale politicii naţionale a partidului. El vedea în această scrisoare un document-directivă şi, de aceea, îi acorda o mare însemnătate şi intenţiona s-o publice ulterior ca articol de ziar. Dar subita agravare a bolii sale după 6 martie 1923 l-a împiedicat pe Vladimir Ilici să dea dispoziţii definitive în privinţa acestei scrisori. La 16 aprilie 1923, L. A. Fotieva a trimis-o Biroului Politic. La Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia, textul scrisorii a fost citit pe delegaţii. În conformitate cu indicaţiile lui Lenin, în proiectul de hotărîre a congresului cu privire la problema naţională au fost introduse o serie de importante modificări şi completări. — *378*.

209 Articolul *„Pagini de jurnal"* a fost dictat de V. I. Lenin, după cît se pare, în două reprize. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un exemplar dactilografiat al textului dictat prima dată; acest text nu conţine tabelul ştiutorilor de carte din Rusia şi se încheie cu alineatul care începe cu cuvîntul „Învăţătorul...". După ce a revăzut textul dictat, Lenin a schiţat în patru puncte următoarele completări: „1) de adăugat statistica ştiutorilor de carte, potrivit recensămîntului din 1920 în comparaţie cu cel din 1897, 2) de adăugat ceva despre patronajul muncitorilor din celulele orăşeneşti asupra celor săteşti, 3) de adăugat că în primul rînd trebuie reduse nu cheltuielile Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public, ci cheltuielile altor departamente în favoarea Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public, 4) de adăugat că trebuie intensificată munca şi sporite fondurile pentru organizarea învăţătorimii şi pentru a o transforma pe aceasta într-un reazem de nădejde al orînduirii sovietice, ceea ce, spre deosebire de orînduirea burgheză, e întru totul realizabil la noi (o atenţie deosebită trebuie acordată plecărilor la ţară şi cheltuielilor legate de ele, pentru ca perioada de vară să poată fi folosită în vederea ridicării calificării învăţătorului)" (toate aceste patru puncte au fost scrise cu mîna, de secretară, pe acelaşi exemplar dactilografiat).

www.dacoromanica.ro

În aceeaşi zi, la 2 ianuarie, Lenin a dictat toate completările proiectate. Textul dactilografiat nu are titlu. În „Pravda" articolul a fost publicat sub titlul „Pagini de jurnal".

Articolul lui Lenin a provocat o mare însufleţire în rîndurile lucrătorilor din învăţămînt. El a avut o înrîurire directă asupra învăţămîntului public din ţară. La 10 ianuarie 1923, Comisariatul învăţămîntului public a trimis secţiilor de învăţămînt o radiogramă în care le recomanda să difuzeze cît mai larg textul articolului „Pagini de jurnal" şi să elaboreze măsuri concrete pentru realizarea indicaţiilor date de Lenin. A fost intensificată munca politică-ideologică în rîndurile învăţătorimii. La începutul anului 1923 secţia de agitaţie şi propagandă a C.C. al partidului a întocmit şi a trimis organizaţiilor locale tezele intitulate „Munca de partid în rîndurile învăţătorimii", în care, în lumina indicaţiilor lui Lenin, se trasau sarcini concrete pentru educarea comunistă a învăţătorilor. Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia a subliniat în hotărîrile sale necesitatea „de a lărgi măsurile pentru îmbunătăţirea situaţiei materiale a învăţătorimii, de a intensifica munca politică-ideologică în rîndurile acesteia şi de a întări legăturile ei ideologice şi organizatorice cu cercurile sovietice şi de partid" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, p. 776). — *385.*

210 De problema cooperaţiei intenţiona Lenin să se ocupe în raportul său la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. În planul cuvîntării, întocmit în prima jumătate a lunii decembrie, el şi-a notat: *„Uniunea centrală a cooperativelor de consum:* însemnătatea ei deosebită" (volumul de faţă, p. 465). În acest scop, el ceruse lui L. M. Hinciuk, preşedintele uniunii, date cu privire la activitatea cooperaţiei (vezi Opere, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 596). În ianuarie 1923, N. K. Krupskaia a cerut pentru Vladimir Ilici o serie de cărţi despre cooperaţie. I s-au trimis următoarele cărţi: Meşcereakov, N. „Cooperaţie şi socialism". Culegere de articole, Moscova, 1920; Staudingher, F. „Marxismul şi cooperaţia de consum", Moscova, 1919; Sassen, I. „Dezvoltarea teoriei cooperaţiei în epoca capitalismului", Moscova, 1919 (aceste trei cărţi se păstrează în biblioteca lui V. I. Lenin, la Kremlin); Staudingher, F. „De la Schulze-Delitzsch la Kreuznach", Moscova, 1919; Ceaianov, A. „Principalele idei şi forme de organizare ale cooperaţiei ţărăneşti", Moscova, 1919; Tugan-Baranovski, M. I. „Bazele sociale ale cooperaţiei", Moscova, 1916; Prokopovici, S. N. „Mişcarea cooperatistă în Rusia, teoria şi practica ei", Moscova, 1913.

Articolele „Despre cooperaţie" şi „Despre revoluţia noastră (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)" au fost predate de N. K. Krupskaia Comitetului Central în mai 1923. La 24 mai, Biroul Politic a adoptat următoarea hotărîre: „Biroul Politic consideră necesară publicarea cît mai grabnică a articolelor

www.dacoromanica.ro

rămase de la Vladimir Ilici — şi predate de Nadejda Konstantinovna — cu data indicată pe ele". La 26 iunie Biroul Politic a discutat problema cooperaţiei în lumina ideilor expuse în articolele lui V. I. Lenin.

Ideile leniniste cu privire la cooperativizarea ţărănimii au stat la baza rezoluţiei Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia „Despre cooperaţie" şi „Despre munca la sate". „Linia fundamentală a partidului în această problemă — a arătat congresul — a fost trasată în ultimul articol al lui Lenin «Despre cooperaţie». În acest articol Lenin a expus un program de dezvoltare a cooperativizării populaţiei săteşti ca principală metodă de înaintare spre socialism într-o ţară ţărănească... Situaţia actuală a satului subliniază cît se poate de clar justeţea căii trasate de tov. Lenin şi cere concentrarea principalei atenţii a partidului în primul rînd asupra cooperativizării micului producător, cooperativizare care trebuie să joace un rol uriaş în opera de construire a socialismului" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea 1, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 828). — *391.*

211 Articolul *„Despre revoluţia noastră"* a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu cărţile III şi IV ale lucrării „Însemnări despre revoluţie" a cunoscutului menşevic N. Suhanov (Berlin—Petersburg—Moscova, editura Z. I. Grjebin, 1922). În „Jurnalul secretarelor de serviciu ale lui V. I. Lenin" figurează la data de 24 decembrie 1922 următoarea însemnare : „La cererea lui Vladimir Ilici i-am procurat volumele III şi IV din lucrarea lui Suhanov «Însemnări despre revoluţie»", iar mai departe, la 29 decembrie, s-a notat : „Medicii i-au permis să citească. Vladimir Ilici citeşte lucrarea lui Suhanov «Însemnări despre revoluţie» (volumele III şi IV)". Lenin a început să-şi dicteze însemnările în ziua de 16 ianuarie 1923 şi a continuat a doua zi. În „Jurnal" figurează la data de 17 ianuarie următoarea însemnare : „Vladimir Ilici m-a chemat pentru o jumătate de oră între 6 şi 7. A revăzut însemnările despre cartea lui Suhanov cu privire la revoluţie şi a făcut în ele o serie de modificări. Timp de vreo 10—15 minute a dictat în continuare pe aceeaşi temă" (volumul de faţă, p. 501).

Textul articolului predat de N. K. Krupskaia redacţiei ziarului „Pravda" nu avea titlu ; titlul a fost dat de redacţia ziarului. — *400.*

212 V. I. Lenin se referă, probabil, la caracterizarea Comunei din Paris ca „formă politică elastică prin excelenţă", caracterizare făcută de K. Marx în lucrarea sa „Războiul civil din Franţa" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 359) şi la înalta apreciere acordată de Marx „elasticităţii parizienilor" în scrisoarea sa din 12 aprilie 1871 către L. Kugelmann (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a III-a, p. 436). — *400.*

www.dacoromanica.ro

213 V. I. Lenin se referă la următorul pasaj din scrisoarea lui K. Marx din 16 aprilie 1856 către F. Engels : „Toată chestiunea în Germania va depinde de posibilitatea ca revoluţia proletară să fie sprijinită de o a doua ediţie a războiului ţărănesc. În acest caz lucrurile vor merge de minune“ (K. Marx şi F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a III-a, p. 427). — *400.*

214 Articolul „*Cum să reorganizăm Rabkrinul*“ are legătură directă cu „Scrisoarea către congres“ a lui Lenin şi dezvoltă ideile expuse în ea. La acest articol V. I. Lenin a început să lucreze în primele zile ale lunii ianuarie 1923 ; el a dictat planul articolului, apoi, în zilele de 9 şi 13 ianuarie, prima variantă a articolului, sub titlul „Ce să facem cu Rabkrinul ?“ (vezi volumul de faţă, p. 466—474). În zilele de 19, 20, 22 şi 23 ianuarie, Lenin a dictat varianta a doua, definitivă, a articolului de faţă, pe care l-a intitulat „Cum să reorganizăm Rabkrinul (Propunere pentru Congresul al XII-lea al partidului)“. Articolul lui Lenin „Mai bine mai puţin, dar mai bine“ este o continuare directă şi o dezvoltare a articolului „Cum să reorganizăm Rabkrinul“.

Pornind de la indicaţiile lui Lenin, Comitetul Central al P.C. (b) din Rusia a elaborat o serie de teze cu privire la reorganizarea şi îmbunătăţirea muncii instituţiilor centrale de partid. Plenara din 21—24 februarie a Comitetului Central a aprobat, cu unele modificări, tezele prezentate şi a hotărît ca problema organizatorică să fie trecută ca punct special pe ordinea de zi a Congresului al XII-lea al partidului, care urma să aibă loc în curînd. Tezele prevedeau mărirea numărului membrilor C.C. de la 27, cîţi au fost aleşi la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, la 40. Totodată se stabilea că membrii Prezidiului C.C.C. au dreptul de a asista la lucrările plenarelor C.C., iar trei reprezentanţi permanenţi ai C.C.C., desemnaţi dintre membrii prezidiului acesteia, au dreptul de a asista la şedinţele Biroului Politic. În dezbaterea plenarelor C.C. urmau să fie puse toate problemele fundamentale. Biroul Politic era obligat să prezinte la fiecare plenară a C.C. o dare de seamă asupra activităţii desfăşurate în perioada dintre cele două plenare.

Plenara din februarie a C.C. al P.C. (b) din Rusia a declarat necesară lărgirea componenţei Comisiei Centrale de Control şi stabilirea unei legături organizatorice strînse între organele conducătoare ale controlului de partid şi de stat. Pentru Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia a fost elaborat un proiect de rezoluţie a congresului cu privire la reorganizarea Rabkrinului şi a Comisiei Centrale de Control.

Împotriva planului leninist de întărire a Comitetului Central a luat atitudine Troţki. El a declarat că lărgirea componenţei C.C. îi va răpi acestuia „stabilitatea necesară“ şi „ameninţă să aducă un grav prejudiciu preciziei şi bunului mers al lucrărilor C.C.“. Mai mult, Troţki propunea să se creeze, alături de Comitetul Central, un Consiliu al partidului, format din membri şi

www.dacoromanica.ro

membri supleanţi ai C.C., membri ai C.C.C. şi vreo 20—30 de reprezentanţi ai regiunilor şi organizaţiilor locale, consiliu care să fie ales tot de congresul partidului, să dea directive Comitetului Central şi să-i controleze activitatea. Comitetul Central a respins cu hotărîre obiecţiile lui Troţki împotriva lărgirii componenţei C.C., precum şi ideea lui de a se crea în partid, de fapt, două centre conducătoare, ceea ce contravenea normelor leniniste ale vieţii de partid.

Congresul al XII-lea al partidului a adoptat rezoluţia cu privire la problema organizatorică şi rezoluţia „Despre sarcinile Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti şi ale Comisiei Centrale de Control", ambele elaborate de Comitetul Central. În conformitate cu propunerile lui V. I. Lenin, congresul a lărgit componenţa C.C. şi a C.C.C. şi a creat un organ unificat: C.C.C.-I.M.Ţ. — *405*.

215 Lenin se referă, probabil, la articolul lui I. Larin „Reflecţii pe marginea bugetului Rusiei", publicat în nr. 6 şi 9 din 10 şi 13 ianuarie 1922 al ziarului „Pravda". — *432*.

216 E vorba de G. L. Peatakov, preşedintele Direcţiei centrale a industriei carbonifere a Donbassului. — *433*.

217 Lenin se referă la concediul său de boală, în timpul căruia el a stat la Gorki, venind din cînd în cînd la Moscova. — *434*.

218 Problemele puse de V. I. Lenin în însemnările de faţă au fost atinse de el în interviul acordat lui A. Ransome, corespondentul ziarului „Manchester Guardian", precum şi în raportul prezentat la Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste (vezi volumul de faţă, p. 282—284, 305—308). — *454*.

219 V. I. Lenin are în vedere aici un citat din articolul său „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul mic-burghez" (vezi Opere complete, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 227—331). Se pare că citatul a fost dat de Lenin după broşura „Sarcina principală a zilelor noastre" — „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul mic-burghez" (edit. de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Petrograd, 1918, p. 18). Exemplarul de broşură în care sînt însemnate pasajele citate de Lenin în planul raportului şi în raportul la Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *455*.

220 Este vorba de eliberarea Vladivostokului de către trupele sovietice la 25 octombrie 1922. — *457*.

221 V. I. Lenin a tăiat toată pagina cu textul de mai sus şi a scris deasupra: „vezi pe verso". Pe verso începe planul în limba germană. — *458*.

222 Vezi adnotarea 204. — *464*.

www.dacoromanica.ro

223 Datele folosite de V. I. Lenin reflectă rămînerea în urmă a creşterii preţurilor faţă de creşterea cantităţii banilor aflaţi în circulaţie în perioada iunie-noiembrie 1920 (cu 16%), 1921 (cu 50%) şi 1922 (cu 60%). Denotînd o stabilizare a rublei, ele au servit, probabil, ca dovezi în sprijinul punctului 8 din conspect : „*Finanţele. Un mic pas înainte*".

Aceste date au fost luate de Lenin, probabil, din introducerea lui L. N. Kriţman la culegerea „Pe căi noi. Rezultatele noii politici economice în 1921—1922" (Partea a II-a. Finanţele. Lucrări apărute sub îngrijirea unei comisii a C.M.A. Moscova, editat de C.M.A., 1923). Pregătindu-şi cuvîntarea, Lenin a cerut la 10 decembrie 1922 corectura culegerii. — *464.*

224 V. I. Lenin se referă, probabil, la articolul lui F. Kin „Specialiştii (Studiu de statistică)", apărut în nr. 197 din 3 septembrie 1922 al ziarului „Pravda". Pe baza unei anchete în cadrul căreia au fost chestionaţi 230 de ingineri ocupaţi în diverse instituţii de stat şi în trusturi, autorul articolului a ajuns la concluzia că există două categorii de specialişti : una ostilă Puterii sovietice şi alta care se lasă tot mai mult atrasă pe calea colaborării cu Puterea sovietică. El considera că una din sarcinile Puterii sovietice este de a stimula prin toate mijloacele această diferenţiere a specialiştilor burghezi.

După mărturia Mariei Ilinicina Ulianova, acest articol, scris de specialistul fără partid Frumkin (sub pseudonimul F. Kin), „a reţinut în mod deosebit atenţia lui Vladimir Ilici, care l-a pomenit în repetate rînduri şi m-a rugat să stau de vorbă cu autorul, să-i transmit părerea sa şi să aflu unde lucrează". — *465.*

225 Este vorba, probabil, de conferinţa pentru problemele normalizării muncii de conducere, care a avut loc în septembrie 1922 la Moscova. — *473.*

226 În „*Jurnalul secretarelor de serviciu ale lui V. I. Lenin*" au fost consemnate dispoziţiile date de Lenin, primirile în audienţă şi alte fapte din perioada 21. XI. 1922—6. III. 1923.

Însemnările în „Jurnalul secretarelor de serviciu" au fost făcute de L. A. Fotieva, secretară a C.C.P. şi a C.M.A., M. A. Volodiceva, adjuncta ei, N. S. Allilueva, M. I. Glasser, S. A. Flakserman, secretare, şi S. M. Manucearianţ — bibliotecara lui Lenin.

Pentru ţinerea „Jurnalului" a fost folosită o condică de înregistrare a corespondenţei plecate, în care s-au făcut patru rubrici : data, numele secretarei de serviciu, dispoziţiile primite, menţiuni cu privire la executarea lor. Pe coperta interioară figurează următoarea însemnare : „Rugăm ca în acest «Jurnal» să fie consemnate toate dispoziţiile primite şi tot ce se întîmplă în orele de serviciu, inclusiv menţiunile referitoare la executarea dispoziţiilor. 21/XI—22".

Adnotări la „Jurnal" se dau în cazurile în care evenimentele, faptele sau persoanele menţionate în el nu figurează în datele din

www.dacoromanica.ro

viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin, în indicele de nume şi în adnotările la textul lucrărilor lui Lenin cuprinse în volumul de faţă. — *479.*

227 Este vorba de o şedinţă a C.C.P. prezidată de V. I. Lenin. — *481.*

228 La 21 noiembrie membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia urmau să se pronunţe asupra propunerii lui G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, ca V. V. Vorovski, reprezentantul plenipotenţiar al R.S.F.S.R. în Italia, să fie inclus în componenţa delegaţiei la Conferinţa de la Lausanne. — *481.*

229 *Zaks, B. G.* — secretar general-adjunct al C.C.P. — *482.*

230 *Nazaretean, A. M.* — secretar adjunct al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *482.*

231 *Burakova, M. N.* — secretar tehnic al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *482.*

232 Vezi volumul de faţă, p. 225—226. — *482.*

233 V. I. Lenin primise proiectul de rezoluţie „Concept de program agrar de acţiune", întocmit de E. Varga pentru cel de-al IV-lea Congres al Internaţionalei Comuniste, însoţit de o adresă a Comitetului Executiv al Cominternului prin care era rugat să-şi dea avizul asupra acestui proiect. Observaţiile făcute de V. I. Lenin pe marginea acestui proiect au fost trimise în dimineaţa zilei de 25 noiembrie. — *483.*

234 Membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia urmau să se pronunţe asupra propunerii lui G. V. Cicerin ca guvernul sovietic să trimită organizatorilor Conferinţei de la Lausanne o notă cu privire la participarea delegaţiei sovietice la lucrările conferinţei şi la participarea reprezentanţilor sovietici la lucrările comisiei strîmtorilor. — *483.*

235 Fusese pusă la vot hotărîrea din 24 noiembrie a Secretariatului C.C. al P.C. (b) din Rusia privind numirea unei comisii formate din F. E. Dzerjinski (preşedinte), D. Z. Manuilski şi V. S. Miţkevici-Kapsukas, membri, care urma să cerceteze de urgenţă declaraţia de protest a membrilor C.C. al P.C. din Gruzia demisionaţi la 22 octombrie şi să facă propuneri pentru instaurarea unei păci trainice în C.C. al P.C. din Gruzia. V. I. Lenin s-a abţinut de la vot. — *484.*

236 Este vorba, probabil, de scrisoarea în care Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste îl ruga pe V. I. Lenin să primească unele delegaţii care participau la lucrările Congresului al IV-lea al Cominternului şi de o scrisoare de la I. V. Stalin cu privire la măsurile pentru combaterea achiziţiilor ilicite de platină. — *484.*

237 Este vorba, probabil, de articolele apărute în „Pravda" la 2 februarie 1923 în legătură cu refuzul guvernului sovietic de a în-

www.dacoromanica.ro

cheia contractul de concesiune cu industriaşul englez L. Urquhart. — *484*.

238 Raportul lui V. P. Miliutin, vicepreşedinte al C.E.S., asupra problemelor comerţului, finanţelor şi industriei a fost trimis lui V. I. Lenin ca material documentar pentru raportul său la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — *485*.

239 *Kramer, V. V.* — profesor neuropatolog ; a participat la îngrijirea sănătăţii lui V. I. Lenin. — *485*.

240 Pe fişa suplimentară figurează următoarea însemnare : „A cerut ca în completarea materialelor referitoare la monopolul comerţului exterior să i se aducă procesul-verbal al consfătuirii prezidate de Lejava şi alte documente, precum şi lista numerelor de telefon automat. Toate i-au fost duse acasă. A dat Lidiei Aleksandrovna însărcinarea de a se informa la Frumkin, Lejava şi Ţiurupa asupra materialelor referitoare la monopolul comerţului exterior. A vorbit la telefon cu Frumkin, cu Gorbunov şi cu alţii. A luat cunoştinţă de ordinea de zi a C.M.A.". În aceeaşi zi i s-a trimis lui V. I. Lenin procesul-verbal al şedinţei din 13 octombrie a Comisiei pentru comerţ interior de pe lîngă C.M.A. — *486*.

241 M. Sorokin. „Cadrele de conducere a industriei noastre" („Ekonomiceskaia Jizn", 26 noiembrie 1922). În text figurează greşit data de 27 noiembrie. — *486*.

242 *Fomin, V. V.* — adjunct al comisarului poporului pentru căile de comunicaţie. — *486*.

243 Vezi V. I. Lenin. Articole şi cuvîntări din anii 1922—1923, Moscova, 1936, p. 381. — *486*.

244 În şedinţa sa din 30 noiembrie, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a ascultat raportul cu privire la „Uniunea republicilor", întocmit de o comisie a plenarei C.C., şi a adoptat principiile de bază ale Constituţiei U.R.S.S. — *487*.

245 Vezi volumul de faţă, p. 333—335. — *487*.

246 La 30 noiembrie Biroul Politic al C C. al P.C. (b) din Rusia a confirmat hotărîrea din 20 noiembrie a Biroului Organizatoric al C.C. cu privire la convocarea plenarei C.C. pentru ziua de 15 decembrie. — *487*.

247 Este vorba de articolul „Convorbire cu A. V. Peşehonov". — *487*.

248 Vezi adnotarea 224. — *489*.

249 Vezi volumul de faţă, p. 337—338. — *489*.

250 Scrisoarea către A. I. Sviderski, membru în colegiul Comisariatului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească, a fost semnată de V. I. Lenin la 5 decembrie. — *489*.

www.dacoromanica.ro

251 *Belenki, A. I.* — colaborator al Direcţiei politice de stat (G.P.U.). — *490.*

252 Este vorba de un memoriu al lui A. G. Mihailovski cu privire la situaţia financiară şi economică a ţării şi de tezele lui A. M. Krasnoşcekov, adjunct al comisarului poporului pentru finanţe, cu privire la finanţarea industriei. — *490.*

253 Vezi volumul de faţă, p. 339. — *492.*

254 C. Reyes. „Nuevas y viejas rutas", Buenos Aires, 1922. Cartea îi fusese trimisă lui V. I. Lenin de la secretariatul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. La 7 decembrie cartea a fost restituită la secretariat spre a fi tradusă (vezi „Biblioteca de la Kremlin a lui V. I. Lenin", Moscova, 1961, p. 665). — *492.*

255 Vezi volumul de faţă, p. 340—344. — *492.*

256 Pe această listă se arăta că delegaţia e formată din : I. Hans — preşedintele Uniunii Sindicatelor din Cehoslovacia, Chamosta — preşedintele Sindicatului muncitorilor din întreprinderile comunale, Franek — membru al Sindicatului muncitorilor din construcţii, Richter — membru al Sindicatului muncitorilor din transporturi, Chapera — reprezentant al Sindicatului muncitorilor de la gaz şi electricitate. Delegaţia i-a transmis lui V. I. Lenin un mesaj de salut din partea muncitorilor cehoslovaci. — *492.*

257 *Anţelovici, N. M.* — lucrător cu muncă de răspundere în C.C.S din Rusia. — *493.*

258 Vezi volumul de faţă, p. 346—347. — *494.*

259 Procesul-verbal al şedinţei din 7 decembrie a Biroului Politic i-a fost trimis lui V. I. Lenin după discuţia avută cu L. A. Fotieva, care-l informase pe Vladimir Ilici asupra hotărîrilor adoptate de Biroul Politic după plecarea sa. — *494.*

260 Vezi volumul de faţă, p. 353 — *494.*

261 Vezi volumul de faţă, p. 348 — *495.*

262 Vezi volumul de faţă, p. 350—352. — *495.*

263 Este vorba de o scrisoare a lui V. I. Lenin către C. Lazzari (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 517—518). B. Suvarin, delegat la Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste, a fost rugat de V. I. Lenin să traducă această scrisoare. — *495.*

264 Vezi volumul de faţă, p. 162—171. — *495.*

265 Era pus la vot un proiect de hotărîre a Biroului Politic cu privire la sentinţa în procesul eserilor din Baku (proiect întocmit în baza unei telegrame din 7 decembrie). V. I. Lenin a votat pentru adoptarea proiectului de hotărîre. La 14 decembrie Biroul Politic a stabilit că n-are nimic de obiectat împotriva sentinţei. — *495.*

www.dacoromanica.ro

266 Avizul lui M. I. Frumkin asupra tezelor comisiei C.C.P. pentru verificarea activităţii reprezentanţelor comerciale ale R.S.F.S.R. din străinătate a fost trimis la 11 decembrie şi prezentat lui V. I. Lenin la 13 decembrie. — *496.*

267 În registrul de ieşire, la nr. 8 605 figurează scrisoarea lui V. I. Lenin către M. I. Frumkin ; la nr. 8 606 — însărcinarea dată lui N. P. Gorbunov de a pregăti pentru Lenin pînă marţi (12 decembrie) corectura culegerii „Pe căi noi. Rezultatele noii politici economice în anii 1921—1922. Lucrări apărute sub îngrijirea unei comisii a C.M.A.", Moscova, editat de C.M.A., 1923 (partea a II-a. Finanţele ; partea a III-a. Industria). — *496.*

268 Vezi volumul de faţă, p. 354—355. — *497.*

269 Vezi volumul de faţă, p. 356—360. — *497.*

270 La 14 decembrie, Biroul Politic a revenit asupra hotărîrii sale din 7 decembrie şi a hotărît ca Rojkov să fie expulzat la Pskov, punîndu-i-se în vedere că la prima manifestare antisovietică va fi expulzat din ţară. — *498.*

271 În această scrisoare V. I. Lenin şi-a exprimat speranţa că plenara va adopta o hotărîre care să confirme că monopolul comerţului exterior rămîne neştirbit, întrucît o parte dintre cei care la plenara din octombrie votaseră împotriva monopolului au trecut între timp pe poziţii juste. — *499.*

272 Vezi volumul de faţă, p. 361 — *499.*

273 *Kojevnikov, A. M.* — medic neuropatolog care l-a îngrijit pe V. I. Lenin. — *499.*

274 *Pakaln, P. P.* — comandantul gărzii personale a lui V. I. Lenin la Gorki. — *500.*

275 *Förster, O. R.* — profesor neuropatolog german ; era consultat de medicii care îl îngrijeau pe V. I. Lenin. — *500.*

276 Pe vremea aceea se desfăşurau lucrările celui de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia (23—27 decembrie 1922). — *500.*

277 Vezi adnotarea 205. — *501.*

278 Vezi adnotarea 211. — *501.*

279 Vezi volumul de faţă, p. 400—404. — *501.*

280 Vezi volumul de faţă, p. 405—410. Prima variantă : volumul de faţă, p. 466—474. — *502.*

281 *Hlopleankin, M. I.* — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru problemele muncii. — *502.*

282 A doua zi (la 21 ianuarie), M. A. Volodiceva a rugat să se trimită pentru V. I. Lenin revistele : „Soţialisticeskii Vestnik" nr. 1, „Sovremennîe Zapiski" nr. XIII şi „Zarea" nr. 9—10. — *502.*

www.dacoromanica.ro

283 Raportul comisiei prezidate de F. E. Dzerjinski a fost discutat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în şedinţa sa din 25 ianuarie 1923 ; propunerile comisiei au fost aprobate. — *503.*

284 V. I. Lenin se referă la următoarele cărţi : P. M. Kerjenţev. „Principii de organizare", Petersburg, 1922 ; O. A. Ermanski. „Organizarea ştiinţifică a muncii şi sistemul Taylor", Moscova, 1922. Aceste cărţi sînt menţionate de V. I. Lenin în articolul său „Mai bine mai puţin, dar mai bine" (vezi volumul de faţă, p. 411—427). Referitor la cartea lui Ermanski vezi, de asemenea, recenzia neterminată a lui V. I. Lenin „O lingură de catran într-un butoi de miere" (volumul de faţă, p. 221—222). — *504.*

285 La 1 februarie Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a aprobat ca materialele comisiei Dzerjinski pentru problema gruzină să fie puse la dispoziţia lui V. I. Lenin. — *505.*

286 L. A. Fotieva a notat următoarele indicaţii ale lui V. I. Lenin : „1) Pentru ce anume a fost acuzat de deviatorism vechiul C.C. al P.C. din Gruzia ? 2) Ce anume li s-a reproşat ca încălcare a disciplinei de partid ? 3) Pentru ce anume este acuzat Comitetul ţinutal Transcaucazia de reprimarea C.C. al P.C. din Gruzia ? 4) Mijloace fizice de reprimare («biomecanică») ? 5) Linia C.C. (al P.C. (b) din Rusia. — *Nota red.)* în absenţa lui Vladimir Ilici şi în timpul cît şi-a exercitat atribuţiile. 6) Atitudinea comisiei. A cercetat ea oare numai acuzaţiile împotriva C.C. al P.C. din Gruzia sau şi cele formulate împotriva Comitetului ţinutal Transcaucazia ? A cercetat ea oare cazul de biomecanică ? 7) Situaţia actuală (campania electorală, menşevicii, reprimare, disensiuni naţionale)" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *505.*

287 Vezi volumul de faţă, p. 411—427. — *505.*

288 Este vorba de lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky". — *510.*

289 Vezi adnotarea 205. — *511.*

290 V. I. Lenin ceruse următoarele cărţi : V. S. Rojiţîn. „Ştiinţa nouă şi marxismul", Harkov, 1922 ; S. I. Semkovski. „Marxismul ca disciplină de predare. Referat prezentat la conferinţa pedagogică din Ucraina (iulie, 1922)", Harkov, 1922 ; M. Alski. „Finanţele noastre în timpul războiului civil şi al n.e.p.-ului", Moscova, 1923 ; S. N. Falkner. „Un reviriment în dezvoltarea crizei industriale mondiale", Moscova, 1922 ; G. Ţîperovici. „Noi înşine ! (Bilanţul a cinci ani de construcţie economică)", Petersburg, 1922 ; L. Axelrod (Ortodox). „Împotriva idealismului. Critica unor curente idealiste în gîndirea filozofică. Culegere de articole", Moscova—Petrograd, 1922 ; A. Drews. „Mitul lui Hristos", Moscova, 1923 ; P. G. Kurlov. „Sfîrşitul ţarismului rus. Amintirile unui fost comandant al jandarmeriei", Moscova-Petersburg, 1920 ;

www.dacoromanica.ro

S. I. Kanatcikov. „Pe teme actuale (Pagini de ideologie proletară"), Petrograd, 1923 ; I. A. Modzalevski. „Mituri proletare (Abateri ideologice în poezia proletară contemporană", Semipalatinsk, 1922 şi altele. — *512.*

291 L. A. Fotieva a notat următoarele : „Indicaţiile primite de la Vladimir Ilici : să se dea de înţeles lui Solţ (A. A. Solţ — membru al Prezidiului C.C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *Nota red.)* că el (V. I. Lenin. — *Nota red.*) este de partea celui ultragiat. Să se dea de înţeles cuiva dintre cei ultragiaţi că Lenin e de partea lor.

Trebuie avute în vedere 3 lucruri : 1. Nu este îngăduit să se recurgă la mijloace contondente. 2. E nevoie de concesii. 3. Nu se poate compara un stat mare cu unul mic.

Stalin ştia ce se întîmplă ? De ce nu a reacţionat ?

Calificativul de «deviatori», aplicat pentru deviere spre şovinism şi menşevism, dovedeşte că de aceeaşi deviere se fac vinovaţi înşişi adepţii politicii de mare putere.

Vladimir Ilici a cerut să-i adunăm materialele apărute în presă".

Între 15 februarie şi 4 martie nu s-a făcut nici o însemnare în „Jurnal". — *513.*

292 În această scrisoare, V. I. Lenin îl ruga pe Troţki să-şi asume apărarea „cauzei gruzine" la plenara C.C. al partidului. Troţki, pretextînd că e bolnav, a răspuns că nu-şi poate lua această obligaţie. — *513.*

293 E vorba de scrisoarea către I. V. Stalin (în copie, lui L. B. Kamenev şi G. E. Zinoviev), dictată de V. I. Lenin după ce a aflat de ieşirea grosolană pe care a avut-o Stalin faţă de N. K. Krupskaia. Stalin, care, printr-o hotărîre din 18 decembrie 1922 a plenarei C.C., a fost făcut personal răspunzător de respectarea regimului stabilit de medici pentru Lenin, o certase pe Krupskaia pentru faptul că, chipurile, în pofida interdicţiei medicilor, ar fi scris la 21 decembrie o scrisoare pe care i-a dictat-o Lenin (în realitate, Nadejda Konstantinovna a făcut-o cu aprobarea medicilor). V. I. Lenin i-a cerut lui Stalin să-şi ceară scuze, declarînd că în caz contrar va rupe relaţiile cu el. După cum a scris ulterior M. I. Ulianova, Stalin şi-a cerut scuze. — *513.*

294 În această scrisoare V. I. Lenin făcea cunoscut că pregăteşte un memoriu şi o cuvîntare în problema gruzină. — *514.*

295 Aici însemnările se întrerup.

Textul care începe cu cuvintele : „Nadejda Konstantinovna m-a rugat..." a fost consemnat cu semne stenografice ; la 14 iulie 1956 această însemnare a fost descifrată de M. A. Volodiceva. — *514.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE LUCRĂRI ŞI IZVOARE CITATE SAU MENŢIONATE DE V. I. LENIN

**A. V. Un ajutor real acordat de „prietenii Rusiei Sovietice"*. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 190 (1 629), 25 august, p. 3. — *249, 253.*

Amînarea Conferinţei de la Genova. De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 45 (1 484), 25 februarie, p. 1. Sub titlul comun : Cu privire la Conferinţa generală de pace. — *6—7.*

Arestarea unor speculanţi de la bursa neagră. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 243 (1 682), 27 octombrie, p. 3. Semnat : V. M.-s. — *263.*

„Bednota", Moscova. — *64.*

Cadrele de comandă superioare sărbătoresc cea de-a 4-a aniversare. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţaranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 42 (1 481), 22 februarie, p. 3. Sub titlul comun : A patra aniversare a Armatei Roşii. — *432.*

Către delegaţii la conferinţa Internaţionalei Comuniste. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 53, 7 martie, p. 3. Sub titlul comun : Comınternul împotriva descompunerii P.C. din Rusia. — *137, 139—140.*

Cea de-a IV-a sesiune a C.E.C. din Rusia [din cea de-a IX-a legis-

* Cu asterisc sînt notate cărţile, ziarele, articolele şi documentele pe care se află însemnări ale lui V. I. Lenin şi care se păstrează în Arhiva centrala de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

latură]. „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 240 (1 679), 24 octombrie, p. 2—3 ; nr. 241 (1 680), 25 octombrie, p. 2—3 ; nr. 242 (1 681), 26 octombrie, p. 2—3 ; nr. 243 (1 682), 27 octombrie, p. 2—3. — *266, 267—268, 453.*

Codul agrar al R.S.F.S.R. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 68, 15 noiembrie, publicat sub nr. 901, p. 1 090—1 136. — *267—269, 453.*

Codul civil al R.S.F.S.R. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 71, 25 noiembrie, publicat sub nr. 904, p. 1 193—1 249. — *268, 453.*

Codul muncii al R.S.F.S.R., promulgat în 1922. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 70, 20 noiembrie, publicat sub nr. 903, p. 1 159—1 188. — *266, 453.*

Codul penal al R.S.F.S.R. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 15, 1 iunie, publicat sub nr. 153, p. 202—239. — *203, 204, 268.*

Condiţiile de la Cannes — vezi Rezoluţia Consiliului suprem adoptată la 6 ianuarie 1922 în oraşul Cannes.

Conferinţa celor trei Internaţionale. Declaraţie comună. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 80, 9 aprilie, p. 1—2. — *150, 151, 152, 159—161.*

Conferinţa socialistă internaţională. (Şedinţa comună a comitetelor executive ale celor trei Internaţionale). Dare de seamă stenografică. Moscova, tip. G.P.U., 1922. 67 p. — *153, 155, 156, 160.*

Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste. Şedinţa a 18-a. (Continuare). Ajutorul internaţional pentru cei înfometaţi. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 265, 23 noiembrie, p. 2. — *337.*

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică, 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova. Secţia editorială a C.C. al P.C. din Rusia, 1922. 552 p. (P.C. (b) din Rusia). — *125, 126, 127—128, 129—130, 131—133, 134—136, 137, 138, 139, 145, 181, 192, 442.*

Constituţia (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse. Publicată în „Izvestiia Comitetului Executiv Central din Rusia" nr. 151, 19 iulie 1918, Moscova, Ghiz., 1919. 16 p. (R.S.F.S.R.). — *436, 453.*

Contractul cu Urquhart trebuie revizuit. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 246, 31 octombrie, p. 2 ; nr. 247, 1 noiembrie, p. 2 ; nr. 248, 2 noiembrie, p. 2. Sub titlul comun : Cu privire la contractul de concesiune încheiat cu Urquhart şi respins de C.C.P. Semnat : Economist. — *284, 327.*

www.dacoromanica.ro

Cu privire la modificările şi completările Codului penal al R.S.F.S.R. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 72—73, 27 noiembrie, publicat sub nr. 906, p. 1 290—1 295. Sub titlul comun : Hotărîrile celei de-a IV-a sesiuni a Comitetului Executiv Central din cea de-a IX legislatură. — *268.*

Declaraţia celor 22 — *vezi* Către delegaţii la conferinţa Internaţionalei Comuniste.

De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 47 (1 486), 28 februarie, p. 1. Sub titlul comun : Cu privire la conferinţa generală de pace. — *6—7.*

Din partea redacţiei. — „Pod Znamenem Marksizma", Moscova, 1922, nr. 1—2, p. 3—4. — *25.*

„Ekonomiceskaia Jizn", Moscova. — *165, 166, 355, 443, 447, 449.*

„Ekonomist", Petrograd, 1922, nr. 1, 200 p. — *33, 34—35.*

Engels, F. Literatura din emigraţie. Mai 1874—aprilie 1875. — *14, 27.*

Ermanski, O. A. Organizarea ştiinţifică a muncii şi a producţiei şi sistemul Taylor. Moscova, Gosizdat, 1922. XV, 367 p. — *221—222, 417.*

— *Prefaţă [la cartea : „Organizarea ştiinţifică a muncii şi a producţiei şi sistemul Taylor"].* — In : Ermanski, O. A. Organizarea ştiinţifică a muncii şi a producţiei şi sistemul Taylor. Moscova, Gosizdat, 1922, p. V—XV. — *222.*

— *Sistemul Taylor.* Ce aduce el clasei muncitoare şi întregii omeniri. Cu o bibliografie în limba rusă şi în limbi străine. Petrograd—Moscova, „Kniga", 1918. 143 p. Înaintea titlului autor : A. Ermanski (ing. A. Guşka). — *221.*

Franţa. Impotriva militarismului. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 65, 22 martie, p. 1, la rubrica : În 24 de ore. — *115.*

Goncearov, I. A. Oblomov. — *13, 14, 15, 97.*

Hotărîre cu privire la congresele guberniale ale Sovietelor şi la comitetele executive guberniale. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 72—73, 27 noiembrie, publicată sub nr. 907, p. 1 296—1 310. Sub titlul comun : Hotărîri ale celei de-a IV-a sesiuni a Comitetului Executiv Central din cea de-a IX-a legislatură. — *268—269, 453.*

— 1922, nr. 21 (1 460), 28 ianuarie, p. 1. — *77.*

— 1922, nr. 42 (1 481), 22 februarie, p. 3. — *432.*

www.dacoromanica.ro

— 1922, nr. 44 (1 483), 24 februarie, p. 1. — *432.*
— 1922, nr. 45 (1 484), 25 februarie, p. 1. — *6—7, 77.*
— 1922, nr. 47 (1 486), 28 februarie, p. 1. — *6—7.*
— 1922, nr. 52 (1 491), 5 martie, p. 2. — *13, 15.*
— 1922, nr. 81 (1 520), 11 aprilie, p. 1. — *155.*
— 1922, nr. 85 (1 524), 19 aprilie, p. 1. — *173*
— 1922, nr. 102 (1 541), 10 mai, p. 1. — *177, 199, 201, 206, 207—208.*
— 1922, nr. 110 (1 549), 19 mai, p. 2. — *210.*
— 1922, nr. 113 (1 552), 23 mai, p. 2 ; nr. 114 (1 553), 24 mai, p. 1—2 ; nr. 115 (1 554), 25 mai, p. 1. — *201.*
— 1922, nr. 190 (1 629), 25 august, p. 3. — *247—248, 253.*
— 1922, nr. 240 (1 679), 24 octombrie, p. 2—3 ; nr. 241 (1 680), 25 octombrie, p. 2—3 ; nr. 242 (1 681), 26 octombrie, p. 2—3 ; nr. 243 (1 682), 27 octombrie, p. 2—3. — *263, 266, 267—269, 281, 453.*
— 1922, nr. 250 (1 689), 4 noiembrie, p. 4. — *278.*
— 1922, nr. 258 (1 697), 15 noiembrie, p. 1. — *323.*
— 1922, nr. 263 (1 702), 21 noiembrie, p. 1. — *323.*

„Izvestiia C.E.C. şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — *267.*

Kamkov, B. În captivitatea contrarevoluţiei. — „Naş Puti", Petersburg—Moscova, 1918, nr. II, mai, p. 214—223, la rubrica : Căile revoluţiei. — *134.*

Kerenski, A. F. Februarie şi Octombrie. — „Sovremennîe Zapiski", Paris, 1922, nr. IX, p. 269—293. — *9.*

Kerjenţev, P. M. Principii de organizare. (Cu scheme). Petrograd, Gosizdat, 1922. 144 p. — *417.*

Kin, F. „Specialiştii" (Studiu statistic). — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 197, 3 septembrie, p. 2. — *465.*

**Kollontai, A. M. Opoziţia muncitorească.* Cu titlu de manuscris. Moscova, 1921. 48 p. (Numai pentru delegaţii la Congresul al X-lea al P.C. din Rusia). — *138.*

[Kriţman, L. N.] Introducere [la cartea : Pe căi noi]. — În : Pe căi noi. Rezultatele noii politici economice în 1921—1922. Partea a II-a. Finanţele. Lucrări apărute sub îngrijirea unei comisii a C.M.A., compusă din : V. P. Miliutin, A. M. Lejava, S. G. Strumilin ş.a. Moscova, editat de C.M.A., 1923, p. XI—XIX. (R.S.F.S.R.). — *464.*

Hotărîrea Adunării populare a Republicii Extremului Orient adoptată la şedinţa din 14 noiembrie [1922]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovie-

www.dacoromanica.ro

telor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor, ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 263 (1 702), 21 noiembrie, p. 1. — *323.*

Hotărîrea [celui de-al IX-lea Congres al Sovietelor] cu privire la măsurile de întărire şi dezvoltare a agriculturii. — In : Al IX-lea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, ostaşilor roşii şi cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. (22—27 decembrie 1921). Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1922, p. 286—292. (R.S.F.S.R.). — *142—143.*

Hotărîrea [celui de-al IX-lea Congres al Sovietelor] cu privire la cooperaţia agricolă. — Ibidem, p. 293—294. — *142—143.*

Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului. 6 octombrie 1922. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 226, 7 octombrie, p. 4. — *262, 284, 327.*

Hotărîrea plenarei C.C. cu privire la tov. Şleapnikov. (Extras din procesul-verbal nr. 8 al şedinţei plenare comune din 9 august 1921 a membrilor şi membrilor supleanţi ai C.C. şi ai C.C.C.). — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia", Moscova, 1921, nr. 33, octombrie, p. 42. — *138.*

Hotărîrea sesiunii extraordinare a Comitetului Executiv Central din Rusia. [Cu privire la componenţa delegaţiei R.S.F.S.R. la Conferinţa de la Genova]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 21 (1 460), 28 ianuarie, p. 1. — *77.*

Internaţionala. — *89—90.*

„Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1922, nr. 20, 14 martie, coloanele 5 311—5 318. — *95.*

„Iskra) [veche, leninistă], [Leipzig—München—Londra—Geneva]. — *186, 188.*

Ivanovici, St. — *vezi* Portugheis, S. I.

„Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia", Moscova, 1921, nr. 33, octombrie, p. 42. — *138.*

— 1922, nr. 1 (37), ianuarie, p. 31—32, 33—34. — *18.*

„Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova". — 145, 174.

— 1922, nr. 6 (1 445), 10 ianuarie, p. 1. — *206—208.*

— 1922, nr. 12 (1 451), 17 ianuarie, p. 1. — *432.*

Krîlov, I. A. Muzicanţii. — *15.*

www.dacoromanica.ro

La Genova a fost semnat tratatul ruso-german cu privire la recunoaşterea „de jure" reciprocă a celor două republici. De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. (Comunicat oficial). — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 85 (1 524), 19 aprilie, p. 1. Sub titlul comun : Conferinţa de la Genova. — *173.*

La raportul tov. Krjijanovski cu privire la electrificare. [Rezoluţie adoptată la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. 1920]. — În : Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, ostaşilor roşii şi cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 271—272. (R.S.F.S.R.). — *55.*

Larin, I. Reflecţii pe marginea bugetului Rusiei. (În loc de un mic foileton). — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 6, 10 ianuarie, p. 1 ; nr. 9, 13 ianuarie, p. 1. — *432, 436.*

Lege pentru organizarea instanţelor judecătoreşti din R.S.F.S.R. — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1922, nr. 69, 17 noiembrie, publicată sub nr. 902, p. 1 139—1 156. — *268, 453.*

[Lenin, V. I.] Am plătit prea scump. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 81 (1 520), 11 aprilie, p. 1. Semnat : N. Lenin. — *155.*

— *Am plătit prea scump.* — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 81, 11 aprilie, p. 1. — *155.*

— *Articole vechi pe teme mai apropiate de cele noi.* Cu privire la problema „noii politici economice". (Două articole şi o cuvîntare din 1918). Moscova, Secţia din Moscova a Gosizdatului, 1922. 101 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin (V. I. Ulianov). — *180—182.*

— *Către A. D. Ţiurupa.* Proiect de directivă privind activitatea C.M.A. şi a C.C.P., precum şi a Micului C.C.P. 27 februarie 1922. — *67, 434, 441.*

— *Către Asociaţia pentru acordarea de ajutor tehnic Rusiei Sovietice.* [20 octombrie 1922]. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 240, 24 octombrie, p. 1. Sub titlul comun : Tov. Lenin către muncitorii americani. — *253—254, 319.*

— *„Către Asociaţia prietenilor Rusiei Sovietice".* (S.U.A.) [20 octombrie 1922]. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 240, 24 octombrie, p. 1. Sub titlul comun : Tov. Lenin către muncitorii americani. — *253—254, 319.*

Lenin, V. I. Către şeful Direcţiei centrale de statistică. 16 august 1921. — *167.*

www.dacoromanica.ro

— *Către şeful Direcţiei centrale de statistică sau către adjunctul lui.* 1 septembrie 1921. — *167.*

— *Cinci ani de revoluţie [rusă] şi perspectivele revoluţiei mondiale.* Raport prezentat de tov. Lenin [la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului, la 13 noiembrie 1922]. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 258, 15 noiembrie, p. 2. Sub titlul comun : Congresul al IV-lea al Cominternului. — *319.*

— *Conspectul unei cuvîntări pentru cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.* Prima jumătate a lunii decembrie 1922. — *361.*

— *Cu privire la reorganizarea activităţii C.C.P., a C.M.A. şi a Micului C.C.P.* Scrisori către A. D. Ţiurupa. 21 ianuarie—21 februarie 1922. — *67, 434, 441.*

— *Cum să reorganizăm Rabkrinul.* (Propuneri pentru Congresul al XII-lea al partidului). — „Pravda", Moscova, 1923, nr. 16, 25 ianuarie, p. 1. Semnat : N. Lenin. Sub titlul comun : În întîmpinarea congresului partidului. — *414.*

— *[Cuvînt de încheiere la raportul asupra sarcinilor imediate ale Puterii sovietice rostit la şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — În : Procesele-verbale ale şedinţelor C.E.C. din Rusia din cea de-a 4-a legislatură. (Dare de seamă stenografică). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 234—238. (R.S.F.S.R.). — *181.*

— *Cuvîntare cu privire la atitudinea faţă de guvernul provizoriu. 4 (17) iunie 1917* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la Congresul general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia.

— *Cuvîntare rostită de tov. Lenin în şedinţa fracţiunii Congresului general al muncitorilor metalurgişti din Rusia. 6 martie 1922.* — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 54, 8 martie, p. 1—2. — *66, 75, 93, 432, 434, 437.*

— *Cuvîntare rostită de tov. Lenin la Congresul general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia.* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 82, 28 (15) iunie, p. 2—3 ; nr. 83, 29 (16) iunie, p. 2—3. — *9.*

— *Cuvîntare rostită de tov. Lenin [la încheierea lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. 2 aprilie 1922].* — În : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică. 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova, Secţia editorială a C.C. al P.C. (b) din Rusia, 1922, p. 479—480. (P.C. (b) din Rusia). — *181.*

— *Decret asupra pămîntului, adoptat de Congresul Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor.* (În şedinţa din 26 octombrie, ora 2 noaptea.) — „Izvestiia C.E.C. şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — *267.*

— *Despre situaţia internaţională şi internă a Republicii sovietice. Cuvîntare rostită în şedinţa fracţiunii comuniste a Congresului ge-*

www.dacoromanica.ro

neral al muncitorilor metalurgişti din Rusia. 6 martie 1922 — vezi Lenin, V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin în şedinţa fracţiunii Congresului general al muncitorilor metalurgişti din Rusia. 6 martie 1922.

*— *Despre „stîngismul" copilăros şi despre spiritul mic-burghez.* — În : [Lenin, V. I.] Principala sarcină a zilelor noastre. Despre „stîngismul" copilăros şi despre spiritul mic-burghez. Petrograd, editura Sovietului de deputaţi din Petrograd, 1918, p. 8—32. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *180, 301—304, 315, 395, 432, 455, 458, 461.*

— *Hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor (vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.).* 11 aprilie 1922. — *345.*

— *Interviu acordat de tov. Lenin lui M. Farbman, corespondent al ziarului „Manchester Guardian", la 27 octombrie 1922.* — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 254, 10 noiembrie, p. 1. — *284.*

— *Modificări şi observaţii la proiectul de declaraţie a delegaţiei sovietice la Conferinţa de la Genova.* 23 martie 1922. — *75—76, 77.*

— *Postfaţă [la broşura „Succesele Puterii sovietice şi dificultăţile ei"].* 17 aprilie 1919. — *181—182.*

— *Prefaţă [la cartea : I. I. Skvorţov-Stepanov „Electrificarea R.S.F.S.R. în legătură cu faza de tranziţie a economiei mondiale"].* — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 64, 21 martie, p. 1. Semnat : N. Lenin. Sub titlul comun : Cărţi noi. — *127.*

— *Proiect de directivă a C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru delegaţia sovietică la Conferinţa de la Genova.* 6 februarie 1922. — *75—76, 77.*

— *Proiect de directivă pentru vicepreşedintele şi toţi membrii delegaţiei la Conferinţa de la Genova.* 1 februarie 1922. — *75—76, 77.*

— *Proiect de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile delegaţiei sovietice la Genova.* 24 februarie 1922. — *75—76, 77.*

— *[Raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice, prezentat la şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — În : Procesele-verbale ale şedinţelor Comitetului Executiv Central din Rusia din cea de-a 4-a legislatură. (Dare de seamă stenografică). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 206—223. (R.S.F.S.R.) — *180.*

— *[Raportul politic al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia prezentat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. 27 martie].* — În : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică. 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova, Secţia editorială a C.C. al P.C. (b) din Rusia, 1922, p. 7—38. (P.C. (b) din Rusia). — *128, 134—135, 136—137, 181.*

Lenin, V. I. Recenzie prezentată Comitetului Central — vezi V. I. Lenin. Scrisoare către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu tezele lui E. A. Preobrajenski...

www.dacoromanica.ro

— *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 30 p. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — *180, 181.*

— *Scrisoare către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu tezele lui E. A. Preobrajenski. „Principiile fundamentale ale politicii P.C. (b) din Rusia în satul contemporan".* 16 martie 1922. — *136—137.*

— *Scrisoare către congres.* 23—26 decembrie 1922. — *368, 379.*

— *[Scrisoare către F. E. Dzerjinski].* 2 mai 1922. — *190—191.*

— *Scrisoare către G. V. Cicerin în legătură cu directivele C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru delegaţia sovietică la Conferinţa de la Genova.* 7 februarie 1922. — *75—76, 77.*

— *Scrisoare către G. V. Cicerin.* 14 martie 1922. — *75—76, 77.*

— *Scrisoare către I. V. Stalin în legătură cu munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.).* 21 martie 1922. — *62.*

— *Scrisoare către I. V. Stalin pentru membrii C.C. al P.C. (b) din Rusia, în legătură cu monopolul comerţului exterior.* 13 octombrie 1922. — *358, 359.*

— *Scrisoare către L. B. Kamenev.* 3 martie 1922. — *110.*

— *[Scrisoare către G. Measnikov.* 5 august 1921]. — În: „Material de discuţie" (tezele tov. Measnikov, scrisoarea tov. Lenin, răspunsul la această scrisoare, hotărîrea Biroului Organizatoric al C.C. şi rezoluţia tovarăşilor de la Motoviliha). Numai pentru membrii de partid. Moscova, 1921, p. 26—29. — *139.*

— *Scrisoare către redacţia ziarului „Ekonomiceskaia Jizn".* 1 septembrie 1921. — *167.*

— *Scrisoare către tovarăşii din Petrograd — vezi* Lenin, V. I. Postfaţă la broşura „Succesele Puterii sovietice şi dificultăţile ei".

— *Scrisoare către V. M. Molotov pentru plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, împreună cu planul raportului politic la Congresul al XI-lea al partidului.* 23 martie 1922. — *62, 93.*

— *Telegramă către G. V. Cicerin.* 9 mai 1922. — *201.*

Maiakovski, V. V. Şedinţomanii. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 52 (1 491), 5 martie, p. 2. Sub titlul comun: Obiceiurile noastre. — *13, 15.*

Manifestul de la Basel — vezi Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage...

Marx, K. Capitalul. Critica economiei politice, vol. I—III. 1867—1894. — *32, 236, 280, 358.*

www.dacoromanica.ro

— *Războiul civil din Franţa.* Adresa Consiliului General al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor. Aprilie-mai 1871. — *400.*

— *Scrisoare către F. Engels.* 16 aprilie 1856. — *400, 402.*

— *Scrisoare către L. Kugelmann.* 12 aprilie 1871. — *400.*

„*Material de discuţie*" (Tezele tov. Measnikov, scrisoarea tov. Lenin, răspunsul la această scrisoare, hotărîrea Biroului Organizatoric al C.C. şi rezoluţia tovarăşilor de la Motoviliha). Numai pentru membrii de partid. Moscova, 1921. 37 p. — *139.*

Memorandumul prezentat de aliaţi Rusiei. [2 mai 1922]. — În : Materialele Conferinţei de la Genova. (Pregătirea conferinţei, dările de seamă asupra desfăşurării şedinţelor, lucrările comisiilor, corespondenţa diplomatică etc.). Moscova, 1922, p. 216—224. (R.S.F.S.R. Comisariatul poporului pentru afacerile externe). — *197, 198, 207.*

Mihailovski, N. K. Literatura şi viaţa. — „Russkoe Bogatstvo", Petersburg, 1894, nr. 1, p. 88—123, în secţiunea a II-a. — *346.*

„*Naş Puti*", Petersburg—Moscova, 1918, nr. II, mai, p. 214—223. — *134.*

Ordin de zi pe armată şi flotă dat de preşedintele Consiliului militar-revoluţionar al republicii. 28 februarie 1922. Moscova, nr. 268. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 48, 1 martie, p. 4. Sub titlul comun : Trebuie să stăm de veghe. Pe frontispiciul ziarului s-a pus în mod greşit nr. 47. — *6—7.*

Perfecţionări în domeniul radiotelegrafiei. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 110 (1 549), 19 mai, p. 2, la rubrica : Din străinătate. Sub titlul comun : Diverse. — *210.*

„*Petrogradskaia Pravda*". — *273.*

**Planul de electrificare a R.S.F.S.R.* Raport prezentat la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, Gostehizdat, 1920. 669 p., cu paginaţie pe secţiuni ; 14 file cu scheme şi hărţi. (R.S.F.S.R. Secţia tehnică-ştiinţifică a Consiliului economic superior). — *55—56.*

Platforma „opoziţiei muncitoreşti" — *vezi* Tezele opoziţiei muncitoreşti.

„*Pod Znamenem Marksizma*", Moscova. — *25, 26, 27, 30—31, 32, 33, 35.*

— 1922, nr. 1—2, p. 3—4, 5—7, 70—73. — *25, 30.*

[Portugheis, S. I.] Declinul social-democraţiei ruse. Paris, „Franko-russkaia peceat", 1921. 53 p. Înaintea titlului autor : St. Ivanovici. — *155, 159.*

www.dacoromanica.ro

„*Pravda*", Petrograd—Moscova. — *145, 174, 186—190, 274.*
— Petrograd, 1917, nr. 82, 28 (15) iunie, p. 2—3 ; nr. 83, 29 (16) iunie, p. 2—3. — *9.*
— 1921, nr. 15, 25 ianuarie, p. 2—3. — *139.*
— 1922, nr. 6, 10 ianuarie, p. 1, nr. 9, 13 ianuarie, p. 1. — *432, 435.*
— 1922, nr. 43, 23 februarie, p. 1. — *138.*
— 1922, nr. 48, 1 martie, p. 4. Pe frontispiciul ziarului s-a pus în mod greşit nr. 47. — *6—7.*
— 1922, nr. 53, 7 martie, p. 3. — *136, 139*
— 1922, nr. 54, 8 martie, p. 1—2. — *66, 75, 93, 432, 435, 437.*
— 1922, nr. 62, 17 martie, p. 2—3. — *18—19, 20—21.*
— 1922, nr. 64, 21 martie, p. 1. — *127.*
— 1922, nr. 65, 22 martie, p. 1. — *115.*
— 1922, nr. 80, 9 aprilie, p. 1—2. — *150, 151, 152, 159—161.*
— 1922, nr. 81, 11 aprilie, p. 1. — *155.*
— 1922, nr. 85, 19 aprilie, p. 2. — *157, 158.*
— 1922, nr. 93, 28 aprilie, p. 1. — *180.*
— 1922, nr. 197, 3 septembrie, p. 2. — *465.*
— 1922, nr. 226, 7 octombrie, p. 4. — *262, 284, 327.*
— 1922, nr. 233, 15 octombrie, p. 1. — *249, 253.*
— 1922, nr. 240, 24 octombrie, p. 1. — *253—254, 319.*
— 1922, nr. 246, 31 octombrie, p. 2 ; nr. 247, 1 noiembrie, p. 2 ; nr. 248, 2 noiembrie, p. 2. — *284, 327.*
— 1922, nr. 249, 3 noiembrie, p. 2. — *284, 327.*
— 1922, nr. 254, 10 noiembrie, p. 1. — *284.*
— 1922, nr. 258, 15 noiembrie, p. 2. — *319.*
— 1922, nr. 259, 16 noiembrie, p. 2—3. — *319.*
— 1922, nr. 265, 23 noiembrie, p. 2. — *337.*
— 1923, nr. 16, 25 ianuarie, p. 1. — *414.*

Probleme organizatorice ale construcţiei de partid. Propuneri practice în problemele organizatorice ale construcţiei de partid, ca completare la rezoluţia cu privire la întărirea partidului în legătură cu curăţirea rîndurilor sale. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia", Moscova, 1922, nr. 1 (37), ianuarie, p. 33—34. Sub titlul comun : Consfătuirea secretarilor comitetelor regionale, birourilor regionale şi comitetelor guberniale ale P.C. din Rusia. 27—29 decembrie 1921. (Rezoluţii şi hotărîri). — *18.*

**Programul Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia.* Adoptat de Congresul al VIII-lea al partidului. 18—23 martie 1919. Moscova—Petrograd, „Kommunist", 1919. 24 p. (P.C. (b) din Rusia). — *45, 129.*

www.dacoromanica.ro

Punerea în circulaţie a bancnotelor model 1923. Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului. [24 octombrie 1922]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 242 (1 681), 26 octombrie, p. 3. — *281.*

Rákosi, M. „Noua politică economică în Rusia Sovietică". — „Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1922, nr. 20, 14 martie, coloanele 5 311—5 318. — *95.*

Raportul experţilor [ai Marii Britanii, Franţei, Italiei, Belgiei şi Japoniei, prezentat la consfătuirea de la Londra]. — În : Materialele Conferinţei de la Genova. (Pregătirea Conferinţei, dările de seamă asupra desfăşurării şedinţelor, lucrările comisiilor, corespondenţa diplomatică etc.). Moscova, 1922, p. 92—114. (R.S.F.S.R. Comisariatul poporului pentru afacerile externe.) Sub titlul comun : „Consfătuirea de la Londra a experţilor". — *207.*

Raportul tov. Münzenberg la Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste — *vezi* Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste.

Răspunsul din 11 mai al Rusiei la memorandumul din 2 mai al aliaţilor. (Traducere după textul francez). — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 113 (1 552), 23 mai, p. 2 ; nr. 114 (1 553), 24 mai, p. 1—2 ; nr. 115 (1 554), 25 mai, p. 1. — *201.*

Reprezentanţa unită a R.S.F.S.R. şi a republicilor unionale surori la conferinţa europeană generală. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 45 (1 484), 25 februarie, p. 1. — *77.*

„Republica sovietică în încercuirea capitalistă". [Rezoluţie a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia]. — În : Congresul al X-lea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică (8—16 martie 1921). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 328—329, la rubrica : Anexe. Sub titlul comun : Rezoluţiile şi hotărîrile Congresului al X-lea. — *127.*

Rezoluţia Consiliului suprem [adoptată la 6 ianuarie 1922 în oraşul Cannes]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 6 (1 445), 10 ianuarie, p. 1. Sub titlul comun : În legătură cu recunoaşterea Rusiei Sovietice. — *206—208.*

www.dacoromanica.ro

Rezoluţie cu privire la politica financiară [adoptată la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia]. — În : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică. 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova, Secţia editorială a C.C. al P.C. din Rusia, 1922, p. 495—500, la secţiunea : Anexe. Sub titlul comun : Rezoluţiile şi hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C. din Rusia. — *193.*

Rezoluţie cu privire la problema întăririi partidului în legătură cu experienţa verificării membrilor lui. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia", Moscova, 1922, nr. 1 (37), ianuarie, p. 31—32. Sub titlul comun : Conferinţa generală a P.C. din Rusia. 19—22 decembrie 1921 (Rezoluţii şi hotărîri). — *18.*

Rezoluţie cu privire la structura organizatorică, metodele şi conţinutul activităţii partidelor comuniste — *vezi* Teze cu privire la structura organizatorică, metodele de acţiune şi conţinutul activităţii partidelor comuniste.

Rezoluţie cu privire la unii membri ai fostei „opoziţii muncitoreşti" [adoptată la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia]. — În : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică. 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova, Secţia editorială a C.C. al P.C. din Rusia, 1922, p. 530—533, la secţiunea : Anexe. Sub titlul comun : Rezoluţiile şi hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C. din Rusia. — *442.*

Rezoluţie la raportul Comitetului Central [adoptată la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia]. — În : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică. 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova. Secţia editorială a C.C. al P.C. din Rusia, 1922, p. 483—484, la secţiunea : Anexe. Sub titlul comun : Rezoluţiile şi hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C. din Rusia. — *181.*

Rezoluţiile de la Cannes — *vezi* Rezoluţia Consiliului suprem adoptată la 6 ianuarie 1922 în oraşul Cannes.

Rezoluţiile şi hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C. din Rusia. — În : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. Dare de seamă stenografică. 27 martie—2 aprilie 1922. Moscova, Secţia editorială a C.C. al P.C. din Rusia, 1922, p. 483—533, la secţiunea : Anexe. — *181.*

„Russkaia Mîsl", Praga. — *366.*

„Russkoe Bogatstvo", Petersburg, 1894, nr. 1, p. 88—123, cap. II. — *346.*

Saltîkov-Şcedrin, M. E. Istoria unui oraş. — *32.*
— *Mărunţişurile vieţii.* — *5.*

[Salutul adresat lui V. I. Lenin de Congresul general al statisticienilor din Rusia]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai

www.dacoromanica.ro

muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 250 (1 689), 4 noiembrie, p. 4. Sub titlul comun : Congresul general al statisticienilor din Rusia. — *278.*

Savinkov, B. V. Lupta împotriva bolşevicilor. Varşovia, editat de Comitetul politic rus, 1920, 48 p. — *155, 159.*

[Skvorţov-Stepanov, I. I.] Electrificarea R.S.F.S.R. în legătură cu faza de tranziţie a economiei mondiale. Cu prefeţe de N. Lenin şi G. Krjijanovski. [Moscova], Gosizdat, 1922. XVI, 392 p. ; 1 filă cu hărţi. — *54—56.*

„Smena Veh", Paris, 1922, nr. 13, 21 ianuarie, p. 17—19. — *66, 100—101, 431, 432, 433, 435, 438.*

Sorokin, P. A. Influenţa războiului asupra compoziţiei populaţiei, asupra trăsăturilor ei şi a organizării ei sociale. — „Ekonomist", Petrograd, 1922, nr. 1, p. 77—107. — *33—34.*

Sosnovski, L. Pericolul unei rupturi. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 93, 28 aprilie, p. 1. Subtitlul comun : Conferinţa de la Genova. — *180.*

„Sovremennîe Zapiski", Paris, 1922, nr. IX, p. 269—293. — *9.*

Steinmetz, Ch. P. [Scrisoare vătre V. I. Lenin. 16 februarie 1922]. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 85, 19 aprilie, p. 2. Sub titlul comun : Un savant american despre reconstrucţia economică a Rusiei. — *157, 158.*

Stepanov — vezi Skvorţov-Stepanov, I. I.

Suhanov, N. Însemnări despre revoluţie. Fascicolele 3—4. Berlin—Petersburg—Moscova, Grjebin, 1922, 2 vol. (Letopiseţul revoluţiei). — *400—404.*

Şedinţa festivă a Sovietului din Moscova. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 12 (1 451), 17 ianuarie, p. 1. Sub titlul comun : Săptămîna ostaşului roşu. Grija pentru Armata Roşie. — *432.*

Şedinţa festivă de la Teatrul Mare. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 44 (1 483), 24 februarie, p. 1. Sub titlul comun : A patra aniversare a Armatei Roşii. — *432.*

Şelaev, M. În ce condiţii putem acorda concesiuni. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 249, 3 noiembrie, p. 2. Sub titlul comun : Cu privire la contractul de concesiune încheiat cu Urquhart şi respins de C.C.P. — *284, 327.*

Ştiinţa de carte în Rusia. Moscova, 1922. 55 p. (R.S.F.S.R. Direcţia

www.dacoromanica.ro

centrală de statistică. Secţia de statistică a instrucţiunii publice. Pentru Congresul al X-lea al Sovietelor). — *385, 387.*

Teze cu privire la structura organizatorică, metodele şi conţinutul activităţii partidelor comuniste. Adoptate la cea de-a 24-a sedinţă [a Congresului al III-lea al Internaţionalei Comuniste] din 12 iulie 1921. — În : Tezele şi rezoluţiile celui de-al III-lea Congres al Internaţionalei Comuniste. Moscova, 1921, p. 35—54. — *314, 315—316, 457, 460, 463.*

Tezele opoziţiei muncitoreşti. Sarcinile sindicatelor. — „Pravda", Moscova, 1921, nr. 15, 25 ianuarie, p. 2—3. — *139.*

Timireazev, A. K. [Recenzie la cartea :] A. Einstein. Cu privire la teoria restrînsă şi generalizată a relativităţii (expunere populară). Ediţia a 12-a (51 000—55 000). 91 p. 1921. Editura Fiveg. — „Pod Znamenem Marksizma", Moscova, 1922, nr. 1—2, p. 70—73. — *31.*

**Todorski, A. I. Un an de luptă cu arma şi cu plugul.* 1917 7 noiembrie — 25 octombrie 1918. Editată de Comitetul executiv judeţean Vesiegonsk, 1918. 79 p. — *103, 432, 435, 439.*

Tratatul de la Rapallo — vezi Tratatul ruso-german.

Tratatul de la Riga — vezi Tratatul de pace dintre Rusia şi Ucraina, de o parte, şi Polonia, de altă parte.

Tratatul de pace dintre Rusia şi Ucraina, de o parte, şi Polonia, de altă parte. (Semnat la Riga, la 18 martie 1921). — „Colecţia de hotărîri şi dispoziţii ale guvernului muncitoresc-ţărănesc", Moscova, 1921, nr. 41—42, 21 mai, publicată sub nr. 219, p. 217—236. — *201.*

Tratatul ruso-german. Textul tratatului dintre R.S.F.S.R. şi Germania, încheiat la 16 aprilie 1922, la Rapallo. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 102 (1 541), 10 mai, p. 1. — *177, 199, 201, 206, 207—208.*

[Troţki, L. D.] Al cincilea an — un an de învăţătură. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 43, 23 februarie, p. 1. — *138.*

— *O scrisoare a tov. L. D. Troţki.* — „Pod Znamenem Marksizma", Moscova, 1922, nr. 1—2, p. 5—7. — *25.*

— *Raportul tov. Troţki.* — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 259, 16 noiembrie, p. 2—3. Sub titlul comun : Congresul al IV-lea al Cominternului. Cinci ani de revoluţie rusă şi perspectivele revoluţiei mondiale. — *319.*

Turgheniev, I. S. Rudin. — *86.*

— *Limba rusă* (Poem în proză). — *313, 456, 460, 463.*

www.dacoromanica.ro

Unirea Republicii Extremului Orient cu R.S.F.S.R. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1922, nr. 258 (1 697), 15 noiembrie, p. 1. — *323.*

Ustrealov, N. V. Evoluţie şi tactică. — „Smena Veh", Paris, 1922, nr. 13, 21 ianuarie, p. 17—19. — *66, 100—101, 431, 432, 433, 435, 438.*

Vipper, R. I. Originile creştinismului. Moscova, „Faros", 1918. 118 p. (Biblioteca cultural-istorică. Istoria universală. Sub îngrijirea prof. R. I. Vipper. VII). — *29.*

Ware, H. Brigada de tractorişti americană. (Impresiile unuia dintre membrii brigăzii). — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 233, 15 octombrie, p. 1. — *247, 253.*

[Zinoviev, G. E.] Cu privire la întărirea partidului şi la noile sale sarcini. Tezele tov. G. Zinoviev pentru Congresul al XI-lea al P.C. din Rusia, aprobate de Comitetul Central. — „Pravda", Moscova, 1922, nr. 62, 17 martie, p. 2—3. — *18—19, 20—22.*

Bauer, O. Der „neue Kurs" in Sowjetrussland. Wien, Verl. der Wiener Volksbuchh., 1921. 36. S. — *95, 96, 115, 159.*

**Dietzgen, J. Die Religion der Sozialdemokratie.* Sechs Kanzelreden. — In : Dietzgen, J. Kleinere philosophische Schriften. Eine Auswahl. Stuttgart, Dietz, 1903, S. 12—76. — *26, 29, 34.*

Drews, A. Die Christusmythe. Verb. u. erweit. Ausgabe. Jena, Diederich, 1910. XXIV, 262 S. — *29—30.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]. — In : Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. „Vorwärts", 1912, S. 23—27. — *115, 341, 342.*

„The New York Herald". — *172.*

Spengler, O. Der Untergang des Abendlandes. Umrisse einer Morphologie der Weltgeschichte. Bd. 1 Gestalt und Wirklichkeit. 15—22, unveränd. Aufl. München, Beck, 1920. XV, 615 S. — *187.*

---

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

B

Bastiat, Frédéric (1801—1850) — economist vulgar francez. Considera relaţiile dintre clasele societăţii burgheze ca un schimb de servicii, iar relaţiile capitaliste ca nişte relaţii „fireşti" între oameni ; el pleda pentru armonia de interese între muncă şi capital şi încerca sa demonstreze că, pe măsură ce tehnica progresează, creşte partea din venitul naţional ce revine clasei muncitoare. K. Marx l-a caracterizat pe Bastiat ca fiind „reprezentantul cel mai plat şi deci cel mai reuşit al apologeticii vulgar-economice" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 21). De teoriile lui se servesc apărătorii contemporani ai capitalismului. Principalele sale lucrări sînt „Sofisme economice" (1846) şi „Armonii economice" (1849). — *280.*

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii social-democraţiei austriece şi ai Internaţionalei a II-a, ideolog al aşa-numitului „austromarxism". A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie. A fost unul dintre fondatorii Internaţionalei a II½ (1921), ai Internaţionalei unificate (1923) şi ai aşa-numitei Internaţionale Muncitoreşti Socialiste. — *95—96, 115, 137, 159.*

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre militanţii de seamă ai ‹ocial-democraţiei germane şi ai mişcării muncitoreşti internaţionale. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania (partidul „eisenachienilor") ; a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstag. La sfîrşitul secolului trecut şi începutul acestui secol a luat atitudine împotriva reformismului şi revizionismului din rîndurile social-democraţiei germane. Cuvîntările rostite de el împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepţiilor marxiste şi de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 392). — *189.*

Bogaevski, M. P. (1881—1918) — unul dintre conducătorii cazacilor contrarevoluţionari de la Don. Din iunie 1917 pînă în ianuarie 1918 a fost adjunct al atamanului Oastei Donului (generalul Kaledin) ; de la începutul lunii ianuarie 1918 a făcut parte din „guvernul re-

www.dacoromanica.ro

giunii Don", guvern contrarevoluţionar. A fost arestat, judecat, condamnat şi, la 1 aprilie 1918, executat pentru activitate contrarevoluţionară. — *180.*

Bogdanov, P. A. (1882—1939) — membru al partidului bolşevic din 1905. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii în domeniul economic. Din 1918 pînă în 1921 a fost membru al colegiului Consiliului economic superior ; din 1921 pînă în 1925 — preşedinte al Consiliului economic superior al R.S.F.S.R., apoi preşedinte al Comitetului executiv al ţinutului Caucazul de Nord, preşedinte al consiliului de conducere al societăţii de comerţ sovieto-americane ; din 1935 — adjunct al comisarului poporului pentru industria locală a R.S.F.S.R. — *232, 241.*

Bonci-Bruevici, M. A. (1888—1940) — inginer sovietic, specialist de seamă în domeniul radiotehnicii. În anii 1916—1919 s-a ocupat cu studierea lămpilor electronice ; sub conducerea lui a fost organizată pentru prima oară producţia în ţară a acestor lămpi. Începînd din 1918, a condus laboratorul de radio din Nijni Novgorod. Din însărcinarea lui V. I. Lenin, la acest laborator a fost elaborat proiectul unui post de radiodifuziune la Moscova, care a fost construit în 1922 (postul de radio Comintern). În anii 1924—1930, sub conducerea lui Bonci-Bruevici au fost elaborate proiecte pentru construirea unor antene de unde scurte direcţionate şi au fost construite linii de radiotelecomunicaţii la distanţe mari pe unde scurte. Bonci-Bruevici s-a ocupat, de asemenea, de probleme legate de fizica straturilor superioare ale atmosferei, de undele ultrascurte şi de aplicările lor practice, precum şi de alte probleme. Începînd din 1922 a fost profesor la Şcoala tehnică superioară din Moscova, iar din 1932 — profesor la Institutul de ingineri de telecomunicaţii din Leningrad. Din 1931 — membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. — *209.*

Bonci-Bruevici, M. D. (1870—1956) — specialist militar de seamă, general-locotenent, geodezist, specialist în fotografierea din avion. A ocupat diferite posturi de conducere în armata ţaristă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre primii specialişti militari din vechea armată care au trecut de partea Puterii sovietice. A deţinut diferite funcţii de răspundere. Din 1919 pînă în 1923 a fost şeful Direcţiei superioare de geodezie din Consiliul economic superior. În anii 1939—1949, sub conducerea lui redacţională a apărut manualul „Geodezia" ; este cunoscut ca autor a o serie de scrieri militare şi de geodezie. — *209.*

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — militant sovietic pe tărîm social şi politic ; revoluţionar de profesie. A participat la mişcarea revoluţionară cu începere din ultimii ani ai deceniului al 9-lea al secolului trecut ; în 1896 a emigrat în Elveţia. În străinătate a participat la activitatea grupului „Eliberarea muncii", a colaborat la „Iskra", a luat parte activă la organizarea apariţiei unor ziare şi reviste bolşevice şi la organizarea editurilor de partid.

www.dacoromanica.ro

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost director al treburilor Consiliului Comisarilor Poporului (pînă în octombrie 1920), redactor-şef al editurii „Jizn i znanie". Începînd din 1930 a fost director al Muzeului de literatură din Moscova, organizat de el, iar din 1946 director al Muzeului de istorie a religiei şi ateismului din Leningrad, de pe lîngă Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. A scris o serie de amintiri despre V. I. Lenin. — *209.*

Buharin, N. I. (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1906.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie 1917 a fost redactor al ziarului „Pravda", membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului : în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga" ; în timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat mai întîi pe o poziţie „tampon", iar apoi a aderat la grupul lui Troţki ; începînd din 1928 a condus opoziţia de dreapta din partid. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al Comitetului Central. În 1937, ca urmare a activităţii sale antipartinice, a fost exclus din rîndurile partidului. — *90, 152, 153, 156, 356—360, 367.*

C

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluţionar rus şi socialist-utopist, om de ştiinţă, scriitor, critic literar ; unul dintre precursorii de seamă ai social-democraţiei ruse. Cernîşevski a fost inspiratorul şi îndrumătorul ideologic al mişcării democrat-revoluţionare din deceniul al 7-lea al secolului trecut din Rusia. Revista „Sovremennik", care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvînt al forţelor revoluţionare din Rusia. Cernîşevski a demascat cu vehemenţă caracterul iobăgist al „reformei ţărăneşti" din 1861, chemîndu-i pe ţărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul ţarist şi întemniţat în fortăreaţa Petropavlovskaia, unde a stat aproape doi ani, iar după aceea a fost condamnat la şapte ani muncă silnică şi deportare pe viaţă în Siberia, de unde a fost eliberat abia după 20 de ani. El a rămas pînă în ultima clipă un luptător înflăcărat împotriva inegalităţii sociale, împotriva tuturor formelor de manifestare a asupririi politice şi economice. — *26.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii partidului eserilor. Din mai pînă în august 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez ; a promovat o politică de crunte represiuni împotriva ţăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moşiereşti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii răscoalelor antisovietice. În 1920 a emigrat ; în străinătate a continuat să desfăşoare activitate antisovietică. — *9.*

Cicerin, G. V. (1872—1936) — om de stat sovietic, eminent diplomat. Din 1904 pînă în 1917 a trăit în emigraţie, unde în 1905 a intrat în P.M.S.D.R. În perioada reacţiunii — adept al menşevismului. În

www.dacoromanica.ro

anii primului război mondial — internaționalist ; la sfîrșitul anului 1917 a trecut pe pozițiile bolșevismului, iar în 1918 a intrat în P.C. (b) din Rusia. Din 1918 pînă în 1930 — comisar al poporului pentru afacerile externe ; a condus delegațiile sovietice la conferințele internaționale de la Genova și Lausanne. A fost membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. al U.R.S.S. La congresele al XIV-lea și al XV-lea a fost ales membru al Comitetului Central al partidului. — *36—42, 69—70, 174, 175, 176—177, 179, 183, 184, 197, 199, 201, 272, 477.*

D

Denikin, A. I. (1872—1947) — general al armatei țariste ; în perioada intervenției militare străine și a războiului civil (1918—1920) a fost agentul imperialiștilor franco-englezi și americani ; comandant-șef al forțelor armate albgardiste din sudul Rusiei. După ce trupele de sub comanda sa au fost înfrînte de către trupele sovietice (martie 1920) a emigrat. — *5, 12, 51, 52, 64, 180, 326, 464.*

Dietzgen, Eugen (1862—1930) — fiul lui J. Dietzgen și editorul scrierilor lui. Punctul său de vedere în filozofie este, după o numire dată chiar de el, „naturmonismul", în care a încercat să concilieze materialismul cu idealismul. Absolutizînd laturile slabe ale concepțiilor lui J. Dietzgen, el considera necesar „să completeze" cu ele marxismul, ajungînd astfel să nege atît materialismul, cît și dialectica. În ultimii ani ai vieții sale s-a manifestat ca dușman fățiș al comunismului. — *26.*

Dietzgen, Joseph (1828—1888) — muncitor tăbăcar german care a ajuns în mod independent la principiile materialismului dialectic. A luat parte la revoluția din 1848—1849 din Germania, iar după înfrîngerea ei a fost nevoit să emigreze. Timp de 20 de ani a pribegit prin America și Europa, a lucrat la diferite întreprinderi și în același timp s-a ocupat cu cercetările filozofice. Din 1864 pînă în 1868 a trăit în Rusia, unde a lucrat la o tăbăcărie din Petersburg. Aici a scris el cartea „Esența muncii cerebrale a omului" și o recenzie la primul volum al „Capitalului" lui Marx. În 1869 s-a întors în Germania, a făcut cunoștință cu Marx, a început să participe îndeaproape la activitatea Partidului social-democrat din Germania. În 1884 Dietzgen a plecat din nou în S.U.A., unde a redactat ziarul „Der Sozialist", organul Comitetului executiv al Partidului muncitoresc socialist din America. — *26.*

Divilkovski, A. A. (1873—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1898. În 1906 a emigrat în Elveția ; a aderat la menșevicii plehanoviști. Încă de la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În 1918 a intrat în grupul de la Geneva al bolșevicilor. În noiembrie 1918 s-a întors în Rusia. A lucrat la Moscova ca propagandist și agitator, a deținut postul de director adjunct la direcția trebuințelor Consiliului Comisarilor Poporului. În ultimii ani s-a dedicat activității literare. — *57.*

www.dacoromanica.ro

Drews, Artur (1865—1935) — istoric burghez reacţionar german, cercetător al epocii creştinismului primitiv. În „Mitul lui Hristos", „Naşterea creştinismului din gnosticism", „O dezmînţire a existenţei istorice a lui Hristos în trecut şi în prezent" şi în alte scrieri ale sale, Drews respinge teza existenţei istorice a lui Hristos ; însă dogmele bisericeşti, prejudecăţile religioase au fost criticate de el de pe poziţii idealiste. — *29—30.*

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent activist al partidului bolşevic şi al Statului sovietic ; membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democraţiei din Polonia şi Lituania. A desfăşurat muncă de partid în Polonia şi în Rusia. De la Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. — membru al Comitetului Central. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Comisiei extraordinare pentru lupta împotriva contrarevoluţiei şi sabotajului (Ceka). La începutul anului 1918 s-a situat pe o poziţie greşită în problema încheierii păcii de la Brest. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicaţie, păstrînd totodata şi funcţiile de preşedinte al Cekăi şi de comisar al poporului pentru afacerile interne ; în 1924 a fost numit preşedinte al C.E.S. din Rusia. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. şi membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *192, 378, 379, 383.*

E

Einstein, Albert (1879—1955) — mare savant, fizician. S-a născut în Germania. Din 1895 pînă în 1914 a trăit în Elveţia. În 1914 s-a stabilit la Berlin, unde a stat pînă în 1933 ; a fost director al Institutului de fizică şi profesor la Universitatea din Berlin. În 1933, în urma atacurilor la care a fost supus de către ideologii naţional-socialismului, atît ca om de ştiinţă şi activist pe tărîm obştesc care lupta împotriva militarismului, cît şi ca evreu, a fost nevoit să părăsească Germania. În 1933 s-a stabilit la Princeton (S.U.A.), unde a fost numit profesor la Institutul de cercetări. În semn de protest împotriva persecuţiilor hitleriste, a renunţat la cetăţenia germană şi la titlul de membru al Academiei prusiene.

Principala operă a vieţii lui Einstein ca om de ştiinţă a fost crearea teoriei relativităţii şi descoperirile în domeniul teoriei cuantice a luminii. Lucrările lui au devenit celebre în lumea întreagă şi formează o parte integrantă din fizica şi tehnica modernă. V. I. Lenin îl considera pe Einstein drept unul dintre marii transformatori ai ştiinţelor naturii. Concepţia despre lume a lui Einstein a evoluat de-a lungul vieţii sale în direcţia unei afirmări tot mai hotărîte a materialismului. El a combătut, mai ales către sfîrşitul vieţii, pozitivismul machist, a cărui influenţă o suferise în prima perioadă a activităţii sale, fiind atras de critica pe care Mach o făcea mecanicismului fizicii clasice. În opoziţie cu subiectivismul pozitiviştilor, el a susţinut înţelegerea şi interpretarea naturii ca realitate obiectivă, a respins concepţia pozitivistă

www.dacoromanica.ro

despre ştiinţă ca simplă sistematizare a datelor senzoriale, lipsite de conţinut obiectiv. Teoria relativităţii şi întreaga operă ştiinţifică a lui Einstein au confirmat, independent de încercările de interpretare idealistă a acestora de către filozofii burghezi, tezele materialismului dialectic privitoare la unitatea dialectică dintre absolut şi relativ, la conexiunea şi interdependenţa tuturor laturilor realităţii, la unitatea organică dintre spaţiu, timp, materie şi mişcare etc.

Einstein a fost membru a numeroase academii, societăţi şi instituţii ştiinţifice din diferite ţări ; în 1927 a fost ales membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. În 1921 i s-a decernat Premiul Nobel pentru lucrări în domeniul fizicii moleculare şi al teoriei cuantelor. Einstein a fost un aprig adversar al războiului şi s-a pronunţat cu toată hotărîrea împotriva folosirii armei atomice. — *27, 31.*

Engels, Friedrich (1820—1895) — vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels", în Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14. — *27, 28.*

Enukidze, A. S. (1877—1937) — activist de stat sovietic ; membru de partid din 1898, bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la secţia militară a C.E.C. din Rusia ; din 1918 a fost secretar al C.E.C. din Rusia ; din 1923 pînă în martie 1935 — secretar al C.E.C. al U.R.S.S. La congresele al XIII-lea, al XIV-lea, al XV-lea şi al XVI-lea a fost ales membru al C.C.C., iar la Congresul al XVII-lea — membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *67, 218.*

Ermanski, A (Kogan ★ *O. A.)* (1866—1941) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste ; a colaborat activ la presa menşevică. În timpul primului război mondial a adoptat o poziţie centristă. În 1917 a fost menşevic-internaţionalist, iar în 1918 a devenit membru al Comitetului Central al menşevicilor. În 1921 s-a retras din partidul menşevic ; a desfăşurat activitate ştiinţifică la Moscova. — 222, *417.*

F

Farbman, M. S. (n. 1880) — din 1920 corespondent la Moscova, mai întîi al ziarului „Chicago Daily News", iar după aceea al ziarelor „Manchester Guardian" şi „Observer". — *257—264, 284.*

Fedoseev, N. E. (1871—1898) — unul dintre primii marxişti din Rusia, organizator şi conducător al cercurilor marxiste. Pentru participare la mişcarea revoluţionară, a fost eliminat din liceul din Kazan. În 1889 a fost arestat. De aci înainte şi-a petrecut viaţa în închisori şi deportări. Totuşi pînă la sfîrşitul vieţii sale Fedoseev a păstrat legătura cu marxiştii din diferite oraşe. A scris o serie de lucrări marxiste, în care a făcut o analiză a dezvoltării politice şi economice a Rusiei. A criticat concepţiile eronate ale narodnicilor. Fedoseev a

★ În paranteză sînt scrise cu litere cursive adevăratele nume de familie.

www.dacoromanica.ro

fost cel dintîi dintre marxiştii ruşi care s-a angajat într-o polemică cu N. K. Mihailovski, ideologul narodnicismului liberal. Pe acest teren s-a înfiripat corespondenţa dintre el şi V. I. Lenin, care s-a menţinut pînă la sfîrşitul vieţii sale. V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere rolului lui Fedoseev în mişcarea revoluţionară. — *346—347.*

Frumkin, M. I. (1878—1939) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1898. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat pe linie de partid şi în aparatul de stat : în anii 1918—1922 a fost membru al colegiului, apoi adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare, vicepreşedinte al Comitetului revoluţionar din Siberia. Din aprilie 1922 a deţinut funcţia de adjunct al comisarului poporului pentru comerţul exterior şi apoi pe aceea de adjunct al comisarului pentru finanţe. Participant activ la opoziţia de dreapta, în 1937 a fost exclus din partid. — *243.*

G

Gopfengauz, M. G. (1862—1898) — prietena lui N. E. Fedoseev. Prin intermediul ei V. I. Lenin a întreţinut corespondenţă cu Fedoseev. Aflînd de sinuciderea lui Fedoseev, ea şi-a pus capăt zilelor. — *346.*

Gorbunov, N. P. (1892—1938) — membru al partidului bolşevic din 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, secretar al Consiliului Comisarilor Poporului şi secretar personal al lui V. I. Lenin ; din august 1918 — şef al secţiei tehnice-ştiinţifice a C.E.S. al R.S.F.S.R. În 1919—1920 a dus muncă politică în Armata Roşie. Din 1920 — secretar general al C.C.P. al R.S.F.S.R., apoi al C.C.P. al U.R.S.S. şi al C.M.A., membru al Comisiei de stat a planificării a U.R.S.S. Ulterior a deţinut funcţii de răspundere în domeniul ştiinţific şi pedagogic. — *59, 108, 242.*

Gubkin, I. M. (1871—1939) — eminent geolog sovietic, activist de partid şi de stat, academician ; membru al partidului comunist din 1921.

Începînd din 1918 a deţinut posturi de conducere în instituţiile centrale care aveau în competenţa lor industria petrolului şi explorările geologice. În anii 1919—1924 a deţinut funcţia de preşedinte al Comitetului general pentru exploatarea şisturilor combustibile, apoi pe aceea de şef al direcţiei industriei şisturilor combustibile ; a fost preşedinte al Comisiei speciale pentru studierea Anomaliei magnetice de la Kursk, înfiinţată potrivit indicaţiilor lui V. I. Lenin. — *241.*

H

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — mare filozof german, idealist obiectiv, ideolog al burgheziei germane. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă şi multilaterală a dialecticii, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului

www.dacoromanica.ro

dialectic. Dar dialectica lui avea un caracter idealist, fiind indisolubil legată de sistemul său filozofic, în totalitate conservator, metafizic. Prin concepţiile sale politice, Hegel era un adept al monarhiei constituţionale.

Principalele lucrări ale lui Hegel sînt : „Fenomenologia spiritului", „Ştiinţa logicii", „Enciclopedia ştiinţelor filozofice", „Prelegeri de istorie a filozofiei". — *31—32.*

Henderson, Arthur (1863—1935) — unul dintre liderii partidului laburist şi ai mişcării sindicale engleze. În anii 1908—1910 şi 1914—1917 a fost preşedinte al grupului parlamentar laburist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei a II-a, de la Berna, iar din 1923 — preşedinte al Comitetului executiv al aşa-numitei „Internaţionale Socialiste Muncitoreşti". În repetate rînduri a făcut parte din guvernele burgheze ale Angliei. — *69—70, 189.*

Herriot, Edouard (1872—1957) — om politic francez, unul din liderii partidelor radical şi radical-socialist. Începînd din 1905 a fost primar al oraşului Lyon. În 1919 a fost ales deputat în parlamentul francez. A ocupat în repetate rînduri posturi ministeriale ; în 1924—1925 şi 1932 a fost prim-ministru şi ministru al afacerilor externe. În 1924, guvernul Herriot a stabilit relaţii diplomatice cu Uniunea Sovietică, iar în 1932 a încheiat cu ea un pact de neagresiune. Herriot a fost un adversar al pactului de la München şi a susţinut ideea creării, în Europa, a unui sistem de securitate colectivă, la care urma să participe şi Uniunea Sovietică. În timpul ocupării Franţei de către armatele hitleriste a adoptat o poziţie de sprijinire a forţelor naţionale franceze care luptau împotriva ocupanţilor. În 1942 a fost arestat de germani şi trimis într-un lagăr de concentrare ; în 1945 a fost eliberat de unităţi ale Armatei Sovietice. În anii următori s-a manifestat ca un adept al întăririi relaţiilor franco-sovietice, s-a pronunţat pentru destindere în relaţiile internaţionale, a luat poziţie împotriva remilitarizării Germaniei occidentale. Herriot este cunoscut nu numai ca om de stat, ci şi ca publicist, istoric, scriitor, critic literar şi muzical. În 1947 a fost ales membru al Academiei Franceze. — *257.*

Hodorovski, I. I. (1885—1940) — membru al P.M.S.D.R. din anul 1903. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii în aparatul de partid şi de stat, precum şi în armată. — *388, 389.*

I

Iakovenko, V. G. (1889—1938) — activist pe linie de stat, membru al partidului bolşevic din iulie 1917. În anii intervenţiei armate străine şi ai războiului civil a fost unul dintre conducătorii mişcării de partizani din Siberia, preşedinte al Consiliului frontului de partizani din nordul districtului Kansk. Din 1920 pînă în 1922 — preşedinte al Comitetului revoluţionar şi al Comitetului executiv judeţean Kansk, apoi vicepreşedinte al Comitetului executiv gubernial Krasnoiarsk. În

www.dacoromanica.ro

1922—1923 — comisar al poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R. Din 1923 pînă în 1926 — comisar al poporului pentru prevederile sociale. Din 1928 a lucrat la biroul de audienţe al lui M. I. Kalinin, apoi la Comisia de stat a planificării, iar din 1935 la Comisariatul poporului pentru agricultură al U.R.S.S. — *49*.

Iakovleva, V. N. (1885—1944) — membră a partidului bolşevic din 1904. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat şi pe linie de partid. În 1918 a făcut parte din grupul antipartinic al „comuniştilor de stînga"; în timpul discuţiei din 1920—1921 cu privire la sindicate a făcut parte din grupul „tampon", care ulterior s-a unit cu Troţki; în 1923 a semnat declaraţia troţkistă a celor 46. În anii 1924—1926 a activat în cadrul centrului troţkist, apoi a rupt cu opoziţia. — *348*.

Ioffe, A. A. (1883—1927) — remarcabil diplomat sovietic. A intrat în mişcarea social-democrată în ultimii ani ai secolului trecut. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit, împreună cu interraioniştii, în partidul bolşevic şi a fost ales în C.C. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd. În 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". În timpul tratativelor de pace de la Brest a făcut parte din delegaţia sovietică. Din aprilie pînă în noiembrie 1918 a fost reprezentant plenipotenţiar al R.S.F.S.R. la Berlin. A participat la tratativele dintre Rusia Sovietică şi guvernele unor ţări capitaliste. În anii 1925—1927 a făcut parte din opoziţia troţkistă. — *201, 206—207*.

Ivanovici, St. — *vezi* Portugheis, S. I.

K

Kalinin, M. I. (1875—1946) — eminent activist al partidului bolşevic şi al Statului sovietic; membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie 1917 a fost primar, apoi comisar al gospodăriei comunale a oraşului Petrograd. Din martie 1919 — preşedinte al C.E.C. din Rusia; din decembrie 1922 — preşedinte al C.E.C. al U.R.S.S., iar din 1938 — preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Din 1919 — membru al C.C., iar din 1926 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *67, 218*.

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — membru al partidului bolşevic din 1901.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie 1917 a fost preşedinte al Sovietului din Moscova, vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului: după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a luat poziţie împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluţia socialistă; în noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru crearea unui guvern de coaliţie cu menşevicii şi socialiştii-revoluţionari; în 1925 a

www.dacoromanica.ro

fost unul dintre organizatorii „noii opoziții", iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic trotkisto-zinovievist. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid ca militant activ al opoziției trotkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimit în partid, dar nu și-a încetat activitatea antipartinică și în 1932 a fost din nou exclus. În 1933 a fost, pentru a doua oară, reprimit în partid. În 1934 a fost exclus, pentru a treia oară, din cauza activității sale antipartinice. — *43—44, 51—52, 62, 107, 108, 109, 110, 121, 135, 173, 174, 177, 178, 218, 227—229, 230, 241, 243—245, 322, 335, 345, 348, 354—355, 362, 367, 439.*

Kamkov (Kaț), B. D. (1885—1938) — membru al partidului socialist-revoluționar ; unul dintre organizatorii și liderii partidului socialiștilor-revoluționari de stînga. În 1918 s-a pronunțat împotriva încheierii păcii de la Brest ; a fost unul dintre inițiatorii asasinării ambasadorului german Mirbach și unul dintre organizatorii rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga de la Moscova. Pentru activitatea sa contrarevoluționară a fost arestat, judecat și condamnat de Tribunalul militar. Ulterior a lucrat în domeniul statisticii. — *134.*

Kațnelson, Z. B. (n. 1892) — membru al P.M.S.D.R. (b) din martie 1917. Din 1918 pînă în 1937 a deținut funcții de răspundere în organele Comisiei Extraordinare din Rusia, Direcției politice centrale și Comisariatului poporului pentru afacerile interne. — *263.*

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a ; începînd din 1910 a devenit ideolog al centrismului (kautskismului). A fost redactorul revistei „Die Neue Zeit", publicație teoretică a social-democrației germane.

În mișcarea socialistă a intrat în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a aderat la marxism. În această perioadă a activității sale, el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca : „Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1899) ș.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania și în alte țări. Dar, încă pe vremea aceea, el a dat dovadă de inconsecvență ideologică, făcînd concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, inconsecvența ideologică a lui Kautsky s-a accentuat pe linia renunțării treptate la esența revoluționară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat în esență pe pozițiile social-șovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului", care încerca să ascundă contradicțiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluției din Germania. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, el a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neștiințifică a democrației „pure", situată deasupra claselor. Concepțiile lui antimarxiste au fost combătute de Engels, ca și de fruntașii aripii de stînga a social-democrației germane, și au fost supuse unei aspre cri-

www.dacoromanica.ro

tici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea sa „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky“ (1918). — *95, 404.*

Kerenski, A. F. (n. 1881) — eser. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiţiei, ministru de război şi ministru al marinei, iar apoi prim-ministru al guvernului provizoriu burghez şi comandant suprem al armatei. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; în 1918 a fugit peste graniţă. În prezent trăieşte în S.U.A., unde desfăşoară propagandă antisovietică. — *9.*

Kerjenţev (Lebedev), P. M. (1881—1940) — activist de partid şi de stat, istoric şi publicist sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1904, bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii în aparatul de partid şi de stat. — *417.*

Keynes, John Maynard (1883—1946) — economist englez, principalul reprezentant al gîndirii economice burgheze în perioada dintre cele două războaie. După cel de-al doilea război mondial, doctrina lui continuă să-şi păstreze, mai ales în S.U.A. şi Anglia, influenţa asupra ştiinţei economice burgheze. Opere principale : „Consecinţele economice ale păcii“, „Noi consideraţii asupra consecinţelor păcii“, „Tratat despre bani“, „Teoria generală a folosirii braţelor de muncă, a dobînzii şi a banilor“. — *70.*

Kin, F. — autorul articolului „Specialiştii (Studiu statistic)“, apărut în nr. 197, din 3 septembrie 1922, al ziarului „Pravda“. — *465.*

Kiselev, A. S. (1879—1938) — membru de partid din 1898, bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de conducere pe linie sindicală, economică şi de stat. În 1921 a fost numit preşedinte al Micului C.C.P. A făcut parte din gruparea antipartinică anarhosindicalistă „opoziţia muncitorească“. La Congresul al XII-lea al partidului a fost ales membru al Prezidiului C.C.C. al P.C. (b) din Rusia. Ulterior a deţinut funcţia de comisar al poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească al R.S.F.S.R. şi de adjunct al comisarului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească al U.R.S.S. Din 1924 pînă în 1938 — secretar al C.E.C. al U.R.S.S. — *62.*

Kolceak, A. V. (1873—1920) — amiral al flotei ţariste, monarhist ; în anii 1918—1919 — unul dintre principalii conducători ai contrarevoluţiei ruse ; agent al Antantei ; cu sprijinul imperialiştilor din S.U.A., Anglia şi Franţa, s-a proclamat cîrmuitor suprem al Rusiei şi a trecut în fruntea dictaturii militare burghezo-moşiereşti din Ural, Siberia şi Extremul Orient. Loviturile date de Armata Roşie şi creşterea mişcării revoluţionare a partizanilor au dus la lichidarea dictaturii lui Kolceak. Luat prizonier, la 7 februarie 1920 el a fost împuşcat în baza unei hotărîri a Comitetului revoluţionar din Irkutsk. — *5, 8, 51, 64, 100, 247, 265, 313, 456, 463.*

www.dacoromanica.ro

Kollontai, A. M. (1872—1952) — revoluționară de profesie, a început să participe la mișcarea revoluționară în ultimul deceniu al secolului trecut. În anii 1906—1915 a activat în tabăra menșevicilor ; din 1915 a devenit membră a partidului bolșevic.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru prevederile sociale, iar în 1920 a condus în cadrul C.C. al P.C. (b) din Rusia secția pentru munca în rîndurile femeilor. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a fost membră activă a grupului antipartinic al „opoziției muncitorești". În anii 1921—1922 a condus, în cadrul Cominternului, Secretariatul internațional pentru problemele femeilor. Începînd din 1923 a deținut importante funcții diplomatice. — *138.*

Kornilov, L. G. (1870—1918) — general în armata țaristă, monarhist. În iulie 1917 a fost numit comandant suprem al armatei ruse. În august a condus o rebeliune contrarevoluționară. După reprimarea rebeliunii a fost arestat și întemnițat, dar a evadat, plecînd în regiunea Donului, unde a devenit unul dintre organizatorii „armatei de voluntari" a albgardiștilor, iar apoi comandantul ei. A fost ucis în timpul luptelor de la Ekaterinodar. — *180.*

Krasin, L. B. (1870—1926) — eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut, bolșevic.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în domeniul organizării aprovizionării Armatei Roșii ; a fost membru al prezidiului C.E.S., comisar al poporului pentru industrie și comerț, comisar al poporului pentru căile de comunicație. În 1919 a intrat în diplomație. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru comerțul exterior. În 1924 a fost reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Franța, iar în 1925 — în Anglia. — *108, 109—110, 183, 184, 223, 241, 329, 356—360, 439.*

Krasnov, P. N. (1869—1947) — general în armata țaristă ; a participat activ la rebeliunea lui Kornilov din august 1917. La sfîrșitul lunii octombrie 1917, în timpul rebeliunii antisovietice, a comandat detașamentele de cazaci trimise de Kerenski împotriva Petrogradului. În 1918—1919 a condus armata albgardistă a cazacilor de la Don. În 1919 a fugit în străinătate, unde și-a continuat activitatea antisovietică ; ulterior a colaborat cu hitleriștii. A fost luat prizonier, judecat și condamnat la moarte printr-o sentință a Colegiului militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. — *9.*

Kriţman, L. N. (1890—1938) — membru al P.C. (b) din Rusia din 1918 ; în primii ani ai Puterii sovietice a ocupat funcții de răspundere pe linie economică : a fost președinte al colegiului secției pentru industria alimentară și membru al secției pentru industria chimică a Consiliului economic superior ; în 1921 — membru al prezidiului Comisiei de stat a planificării. În 1923—1924 a făcut parte din redacția „Pravdei", din prezidiul Academiei comuniste și din redacția principală a Marii Enciclopedii Sovietice. În anii 1925—1931 a fost

www.dacoromanica.ro

membru al colegiului, iar apoi adjunct al şefului Direcţiei centrale de statistică, vicepreşedinte al Comisiei de stat a planificării din U.R.S.S. Începînd din 1931 s-a ocupat cu munca de cercetare ştiinţifică ; doctor în ştiinţele economice. A fost redactor al „Enciclopediei Economice", al revistelor „Problemî Ekonomiki" şi „Na Agrarnom Fronte". A scris o serie de lucrări pe teme economice şi agrare. — *464*.

Krjijanovski, G. M. (1872—1959) — vechi militant al partidului comunist, renumit savant sovietic, inginer energetician.

În 1920, din însărcinarea lui Lenin, a condus Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO). În 1921—1930 a condus Comisia de stat a planificării. Din 1930 pînă în 1932 a fost şeful Direcţiei generale a energeticii din Comisariatul poporului pentru industria combustibililor. În 1932—1936 a fost preşedinte al Comitetului pentru învăţămîntul superior de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. şi adjunct al comisarului pentru învăţămînt al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rînduri membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. şi al C.E.C. al U.R.S.S. În 1929 a fost ales membru al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., al carei vicepreşedinte a fost din 1929 pînă în 1939. A fost director permanent al Institutului de energetică al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., fondat de el ; a scris o serie de lucrări ştiinţifice în domeniul energeticii. — *23—24, 136, 157, 194, 232, 233, 241, 372, 373*.

Kurski, D. I. (1874—1932) — activist de seamă al partidului comunist şi al Statului sovietic, jurist. Membru al partidului bolşevic din 1904. A participat la insurecţia armată din decembrie 1905 de la Moscova. În timpul insurecţiei armate din octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Odesa. În anii 1919—1920 — membru al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, comisar al statului-major general şi al statului-major de campanie ale Armatei Roşii. Din 1918 pînă în 1928 a fost comisar al poporului pentru justiţie al R.S.F.S.R. ; sub conducerea lui au fost elaborate Codul civil şi Codul penal. Din 1921 a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia şi C.E.C. al U.R.S.S., preşedinte al Comisiei centrale de revizie, iar mai tîrziu membru al C.C.C. a P.C. (b) al U.R.S.S. Cu începere din 1928 a lucrat în diplomaţie. — *51—52, 203—205*.

Kutuzov, I. I. (1885—1943) — membru al partidului bolşevic din 1917. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului din Moscova, preşedinte al Sindicatului muncitorilor textilişti din Moscova. Din 1918 — preşedinte al C.C. al Sindicatului muncitorilor textilişti. În 1920—1921 a aderat la grupul antipartinic „opoziţia muncitorească". În anii următori a fost membru al fracţiunii comuniste şi membru al Prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia, preşedinte al Comisiei pentru sprijinirea creditului de stat şi a caselor de economie de pe lîngă Comitetul Executiv Central al U.R.S.S. Din 1920 — membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia şi apoi al Prezidiului C.E.C. al U.R.S.S. — *234*.

www.dacoromanica.ro

L

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — lucrător al aparatului sovietic. A activat în mişcarea social-democrată începînd din 1901 ; menşevic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menşevicilor internaţionalişti. În august 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat şi în diferite organe economice. — *126, 127, 133—137, 181, 432, 436.*

Lejava, A. M. (1870—1937) — activist de stat ; membru al partidului bolşevic din 1904.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de răspundere în aparatul de stat şi în economie. În 1918—1920 a fost preşedinte al Uniunii centrale a cooperativelor de consum ; din 1920 pînă în 1925 — adjunct al comisarului poporului pentru comerţul exterior ; în 1925—1930 — vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. A fost, în mai multe legislaturi, membru al C.E.C. din Rusia şi al C.E.C. al U.R.S.S. În perioada 1933—1937 a deţinut postul de şef al Direcţiei generale a culturilor subtropicale din U.R.S.S. — *243—244.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I.) (1870—1924) — vezi date biografice. *5, 6, 9, 13, 20, 61, 66, 67, 75, 86, 93, 106, 108, 109, 110, 121—122, 127, 134, 136—137, 139, 155, 166—167, 180—182, 193, 225, 228, 230, 234, 235, 238, 253—254, 262, 279, 284, 291, 293, 299—300, 301—302, 319, 321, 322—323, 346—347, 354—355, 361, 378, 379, 394—395, 414, 434—435, 455, 461, 477, 478.*

Levi, Paul (1883—1930) — social-democrat german, de profesiune avocat. A participat la Conferinţa de la Zimmerwald (1915) ; membru al grupului elveţian al zimmerwaldienilor de stînga. A făcut parte din „Uniunea Spartacus". La Congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania a fost ales în Comitetul Central. În februarie 1921 a ieşit din C.C. al P.C.G., iar în aprilie a fost exclus din partid pentru încălcare grosolană a disciplinei. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. — *153.*

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului social-democrat din Germania. Din 1875 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale a fost membru al Comitetului Central al Partidului social-democrat din Germania şi redactor responsabil al ziarului „Vorwärts", organ central al acestui partid. Din 1867 şi pînă în 1870 a fost deputat în Reichstagul Confederaţiei germane de nord, iar începînd din 1874 a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstagul german ; a folosit cu pricepere tribuna parlamentară pentru a demasca politica internă şi externă reacţionară a iuncherilor prusaci. Pentru activitatea sa revoluţionară a fost în repetate rînduri condamnat la închisoare. A participat îndeaproape la activitatea Internaţionalei I şi la organizarea Internaţionalei a II-a. — *189.*

www.dacoromanica.ro

Litvin-Sedoi, Z. I. (1876—1947) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, bolşevic. A desfăşurat activitate de partid la Petersburg, Nijni Novgorod, Moscova şi Tbilisi. A fost unul dintre conducătorii insurecţiei armate din decembrie 1905 la Moscova, deţinînd funcţia de şef al statului-major al detaşamentelor de luptă din Presnea. A participat activ la insurecţia de la Sveaborg, iar după înăbuşirea ei a emigrat. În 1917 s-a întors în Rusia. A luat parte la războiul civil. Din 1919 a lucrat la Direcţia generală a comunicaţiilor militare, apoi la Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie. Din 1921 pînă în 1939 a fost director al unei şcoli tehnice textile din Moscova. A participat ca delegat la congresele IV, X, XI, XIII, XIV şi XVI ale partidului. La Congresul al X-lea a fost ales membru al Comisiei Centrale de Control. — *442.*

Litvinov, M. M. (1876—1951) — om de stat şi remarcabil diplomat sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diplomaţie. Din 1921 a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. Din 1930 pînă în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. Ca membru sau ca şef al delegaţiei sovietice a reprezentat U.R.S.S. la conferinţele internaţionale de la Genova (1922), Haga (1922), Montreux (1936), Moscova (1943) şi la Liga Naţiunilor. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. şi deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistenţă mutuală între U.R.S.S. şi România. — *173, 184, 198.*

Lloyd George, David (1863—1945) — om politic englez; diplomat; lider al partidului liberal. Din 1890 — membru al parlamentului. În 1905—1908 a fost ministru al comerţului, iar în 1908—1915 — ministru de finanţe. În 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a căutat să consolideze poziţiile imperialismului englez în Orientul Apropiat şi Mijlociu, precum şi în Balcani; a reprimat cu cruzime mişcarea de eliberare naţională din colonii şi din ţările dependente. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre inspiratorii şi organizatorii intervenţiei armate şi ai blocadei împotriva Statului sovietic. — *5, 6, 174, 175, 176, 183, 201.*

M

Maiakovski, V. V. (1893—1930) — mare poet sovietic. — *13, 15.*

Martens, L. K. (1875—1948) — eminent specialist sovietic în domeniul construcţiei de maşini şi al termotehnicii. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1893. A făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1899 a fost expulzat în Germania, de unde a emigrat apoi în Anglia.

Din ianuarie 1919 — reprezentant al R.S.F.S.R. în S.U.A.; după o serie de încercări de a normaliza relaţiile cu S.U.A. — încercări

www.dacoromanica.ro

care au eşuat din cauza atitudinii negative a guvernului american —, în 1921 a fost expulzat din America. Întorcîndu-se în ţară, a lucrat în domeniul economic şi în cel ştiinţific : a fost membru al prezidiului C.E.S., şef al Direcţiei generale a metalurgiei, preşedinte al Comitetului pentru invenţii al C.E.S., director al institutului de cercetări ştiinţifice pentru motoare diesel, profesor la Institutul de mecanică „M. V. Lomonosov" din Moscova. — *157.*

Marx, Karl (1818—1883) — vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)", Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92. — *14, 28, 31—32, 91, 114, 125, 237, 279, 288, 358, 400, 402.*

Mdivani, P. G. (1877—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1903. A desfăşurat activitate revoluţionară la Kutais, Batumi, Tbilisi, Baku şi în alte oraşe din Transcaucazia. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma represiunilor guvernului ţarist.

De la sfîrşitul anului 1918 pînă în martie 1920 a fost membru al Consiliului militar-revoluţionar al Armatei a XI-a şi şef al secţiei politice a Armatei a X-a. În anii 1920—1921 a fost membru al Biroului din Caucaz al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1921 a fost numit reprezentant diplomatic al R.S.F.S.R. în Turcia, iar în luna iunie a aceluiaşi an — preşedinte al Comitetului revoluţionar din Gruzia. În 1922 a participat la Conferinţa de la Genova, ca membru al delegaţiei sovietice.

În problemele creării Federaţiei transcaucaziene şi ale constituirii U.R.S.S. a adoptat o poziţie greşită, urmărind, în fond, menţinerea izolării Gruziei ; a insistat asupra intrării directe a Gruziei în U.R.S.S., şi nu prin intermediul Federaţiei transcaucaziene. Organizaţia de partid din Gruzia a calificat poziţia lui Mdivani şi a adepţilor săi drept o deviere spre naţionalism.

În 1924, Mdivani a fost reprezentant comercial al U.R.S.S. în Franţa ; din 1931 pînă în 1936 — preşedinte al Consiliului economic superior, comisar al poporului pentru industria uşoară, prim-vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului al R. S. S. Gruzine. — *227, 229.*

Medvedev, S. P. (1885—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1900. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost lucrător politic în Armata Roşie. În anii 1920—1922 — preşedinte al C.C. al Sindicatului muncitorilor metalurgişti ; ulterior a lucrat la C.E.C. din Rusia şi la C.E.C. al U.R.S.S. A fost unul dintre liderii grupului antipartinic „opoziţia muncitorească", apoi adept activ al „noii opoziţii". Pentru activitatea sa antipartinică, în 1924 a fost exclus din partid. În 1926 a declarat că renunţă la concepţiile sale antipartinice şi a fost reprimit în partid ; în 1933, în timpul curăţirii rîndurilor partidului, a fost din nou exclus. — *139.*

Measnikov, G. I. (1889—1946) — a intrat în partidul bolşevic în 1906 ; a activat la Perm, iar din 1921 la Petrograd. Membru activ al grupului „opoziţia muncitorească". În 1922 a fost exclus din

www.dacoromanica.ro

P.C. (b) din Rusia pentru activitate fracţionistă şi pentru încălcare sistematică a disciplinei de partid. Apoi a fost organizatorul aşanumitului „grup muncitoresc", cu caracter contrarevoluţionar; ulterior a emigrat. — *139.*

Mendeleev, D. I. (1834—1907) — mare chimist rus. A descoperit legea periodicităţii şi a creat sistemul periodic al elementelor, care reprezintă una din cele mai mari generalizări ale chimiei. În lumina periodicităţii, Mendeleev a corectat greutatea atomică a unor elemente, a prezis existenţa şi proprietăţile altora, care au fost descoperite mai tîrziu. Mendeleev este cunoscut prin cercetările sale importante în cele mai variate domenii ale ştiinţei şi tehnicii. A desfăşurat o intensă activitate ştiinţifică şi pedagogică. A luptat cu ardoare pentru răspîndirea culturii, pentru dezvoltarea forţelor de producţie în Rusia, pentru independenţa economică a ţării. Moştenirea lui ştiinţifică însumează peste 400 de lucrări publicate. Mendeleev a fost membru activ al mai multor academii şi societăţi din străinătate. — *233.*

Mihailov, I. K. (n. 1881) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la mişcarea de partizani din Ucraina, a lucrat la direcţia politică a Armatei a XIV-a. În decembrie 1919 a fost chemat la Moscova şi numit membru al colegiului pentru aprovizionarea Armatei Roşii, iar mai tîrziu — director adjunct în administraţia Kremlinului şi a sediilor C.E.C. din Rusia. A făcut parte din C.C. al Sindicatului muncitorilor mineri. În 1922 a fost numit preşedinte al Comisiei speciale a C.M.A. pentru inspectarea întreprinderilor din Altai şi Ural care înainte aparţinuseră lui Urquhart. La Congresul al XIII-lea al partidului a fost ales membru al Comisiei Centrale de Control, iar pînă în 1926 a lucrat în Comisia Centrală de Control a Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti. În anii următori a lucrat în diferite instituţii economice şi în aparatul de stat. — *220, 223, 232.*

Mihailovski, N. K. (1842—1904) — teoretician de vază al narodnicismului liberal, publicist, critic literar, filozof pozitivist, unul dintre reprezentanţii şcolii subiectiviste în sociologie. În 1892 a condus revista „Russkoe Bogatstvo", în paginile căreia a dus o luptă îndîrjită împotriva marxiştilor. Concepţiile lui au fost criticate de V. I. Lenin în lucrarea „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor?" şi în alte scrieri ale sale. — *346.*

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, iar apoi preşedinte al Comitetului Central al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez; a promovat politica de continuare a războiului imperialist „pînă la victoria finală". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emi-

www.dacoromanica.ro

graţiei albe, s-a situat în fruntea aşa-zisului „grup democratic" al partidului cadet. — *137.*

Miliutin, V. P. (1884—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1903 ; la început a fost menşevic, iar din 1910 — bolşevic. La Congresul al II-lea al Sovietelor a fost numit comisar al poporului pentru agricultură. În noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru formarea unui guvern de coaliţie cu menşevicii şi socialiştii-revoluţionari şi, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, a ieşit din Comitetul Central şi din guvern. În anii 1918—1921 a fost vicepreşedinte al C.E.S., apoi a deţinut alte funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în domeniul economiei ; a fost membru supleant al Comitetului Central al partidului şi membru al Comisiei Centrale de Control. — *166.*

Miroşnikov, I. I. (1894—1939) — membru al partidului bolşevic din martie 1917. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a luptat în rîndurile Armatei Roşii. Din 1921 pînă în 1937 a fost adjunct al şefului direcţiei treburilor Consiliului Comisarilor Poporului şi apoi şef al acestei direcţii. În 1937 a fost numit adjunct al comisarului poporului pentru finanţe al U.R.S.S. — *108.*

Molotov (Skreabin), V. M. (n. 1890) — membru de partid din 1906. Din 1918 a deţinut funcţii de conducere în aparatul de partid şi de stat : secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; din 1926 — membru al Biroului Politic şi apoi al Prezidiului C.C. al P.C.U.S. ; în 1930—1941 preşedinte al C.C.P. al U.R.S.S., iar din 1939 comisar al poporului şi, apoi, ministru al afacerilor externe al U.R.S.S., prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S.

În iunie 1957, printr-o hotărîre a plenarei C.C. al P.C.U.S., a fost scos din Prezidiul C.C. şi din C.C. al P.C.U.S. pentru activitate fracţionistă. — *18—22, 45—50, 51—52, 53, 57, 59, 66—68, 69—70, 155.*

Münzenberg, Wilhelm (1889—1940) — militant al mişcării muncitoreşti din Elveţia şi Germania, de profesiune muncitor cizmar. În 1910 a părăsit Germania şi s-a stabilit în Elveţia. În 1914—1917 a fost conducătorul organizaţiei social-democrate a tineretului din Elveţia. Din 1916 a făcut parte din conducerea Partidului social-democrat din Elveţia. În anii 1915—1919 a fost secretar al Internaţionalei Socialiste a Tineretului şi redactor al organului ei de presă, „Jugend-Internationale". Întorcîndu-se în ţară a devenit membru al Partidului Comunist din Germania. În anii 1919—1921 a deţinut funcţia de secretar al Internaţionalei Comuniste a Tineretului. A fost secretar general al Comitetului internaţional al ajutorului muncitoresc pentru înfometaţii din Rusia Sovietică (Mejrabpom). Din 1924 — deputat în Reichstag. Membru al C.C. al P.C.G. După venirea la putere a fasciştilor în Germania a emigrat în Franţa. În deceniul al 4-lea, încheind un bloc cu troţkiştii şi cu alte elemente oportuniste,

www.dacoromanica.ro

a luat atitudine împotriva tacticii de front unic muncitoresc şi popular antifascist, promovată de partidele comuniste ; a fost scos din C.C. al P.C.G. şi în 1939 exclus din partid. — *337—338.*

N

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al Franţei (1804—1814 şi 1815). — *403.*

Noske, Gustav (1868—1946) — unul dintre liderii oportunişti ai Partidului social-democrat din Germania. În 1918, în timpul revoluţiei din noiembrie din Germania, a fost unul dintre conducătorii acţiunii de înăbuşire a mişcării revoluţionare a marinarilor de la Kiel. În anii 1919—1920 a fost ministru de război ; a organizat represiunile împotriva muncitorilor berlinezi şi a pus la cale asasinarea lui K. Liebknecht şi a Rosei Luxemburg, ceea ce i-a atras porecla de „cîine sîngeros". Mai tîrziu a fost preşedinte al provinciei prusiene Hanovra. În anii dictaturii fasciste, guvernul hitlerist i-a acordat pensie de stat. V. I. Lenin l-a calificat pe Noske drept „social-trădător" şi drept unul dintre „cei mai odioşi călăi, ieşiţi din rîndurile muncitorilor, dar care au trecut în slujba monarhiei şi a burgheziei contrarevoluţionare" (Opere complete, vol. 38, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 304). — *189.*

O

Oldenburg, S. S. (m. 1940) — comentator politic şi unul dintre colaboratorii cei mai apropiaţi ai revistei albgardiste „Russkaia Mîsl", care a apărut în 1922 la Praga. — *366.*

Ordjonikidze, G. K. (1886—1937) — activist de seamă al Partidului comunist şi al Statului sovietic. Membru de partid din 1903 ; bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar extraordinar în Ucraina, iar după aceea în sudul Rusiei. În anii războiului civil a făcut parte din Consiliul militar-revoluţionar al armatelor a 16-a şi a 14-a şi al Frontului din Caucaz. În anii 1920—1921 a fost unul dintre organizatorii luptei pentru instaurarea Puterii sovietice în Adzerbaidjan, Armenia şi Gruzia. În 1921—1926 a fost preşedinte al Biroului din Caucaz al Comitetului Central, iar după aceea secretar al comitetului organizaţiei de partid a Ţinutului Transcaucazia. În 1926 a fost ales preşedinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice şi comisar al poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească al U.R.S.S. În 1930 a fost numit preşedinte al Consiliului economic superior al U.R.S.S., iar în 1932 comisar al poporului pentru industria grea al U.R.S.S. Din 1921 a fost membru al Comitetului Central, din 1926 membru supleant — iar din 1930 membru — al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — *113, 378, 380, 383.*

www.dacoromanica.ro

Osadcii, P. S. (1866—1943) — specialist sovietic în domeniul electrotehnicii. După absolvirea, în 1890, a Institutului electrotehnic din Petrograd, a fost numit, tot acolo, conferenţiar, profesor, iar apoi rector.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost vicepreşedinte al Comisiei de stat a planificării a R.S.F.S.R. şi a U.R.S.S. şi totodată preşedinte al Consiliului central al electrotehnicii de pe lîngă C.E.S. al U.R.S.S. A condus consiliul tehnic al şantierului hidrocentralei de pe Nipru şi a desfăşurat activitate didactică. În 1931 a fost judecat în procesul partidului industrial şi condamnat la 10 ani închisoare. În 1935 a fost eliberat înainte de termen, printr-un decret al C.E.C. al U.R.S.S., iar în 1937 a fost reabilitat. — *209.*

Osinski, N. (Obolenski, V. V.) (1887—1938) — membru al partidului bolşevic din 1907.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost director al Băncii de Stat a R.S.F.S.R., preşedinte al C.E.S. În 1918 — unul dintre autorii platformei „comuniştilor de stînga". În 1918—1919 a lucrat în redacţia ziarului „Pravda" şi la secţia de propagandă a C.E.C. din Rusia. În 1920—1921 a fost membru activ al grupului antipartinic al „centralismului democratic"; în 1923 a aderat la opoziţia troţkistă. În 1921—1923 a fost adjunct al comisarului poporului pentru agricultură, în 1925 — membru al prezidiului Comisiei de stat a planificării a U.R.S.S. La Congresul al XIV-lea al partidului a fost ales membru supleant al Comitetului Central. În 1926—1928 a condus Direcţia centrală de statistică a U.R.S.S. În 1929 a fost vicepreşedinte al C.E.S. al U.R.S.S. În anii următori a deţinut funcţii de conducere în domeniul economiei. — *49, 125, 132—133, 136—137, 142—144, 181.*

Owen, Robert (1771—1858) — mare socialist-utopist englez; a supus unei critici aspre bazele orînduirii capitaliste, dar n-a ştiut să dezvăluie adevăratele rădăcini ale contradicţiilor capitalismului. El considera că principala cauză a inegalităţii sociale o constituie insuficienta răspîndire a instrucţiunii şi nu însuşi modul de producţie capitalist, că ea poate fi înlăturată prin răspîndirea cunoştinţelor şi prin reforme sociale; el a formulat un amplu program în acest sens. Owen a luptat pentru limitarea prin lege a duratei zilei de muncă, pentru protecţia muncii, pentru educarea în comun a copiilor. Owen îşi imagina viitoarea societate „raţională" ca o federaţie liberă de mici comune (cu cel mult 3 000 de membri), care să se administreze singură. Dar încercările lui de a-şi pune ideile în practică au suferit un eşec. În anii 1830—1850 a luat parte activă la mişcarea sindicală şi cooperatistă şi a contribuit în mare măsură la luminarea muncitorilor.

Principalele lucrări ale lui Owen sînt: „Despre formarea caracterului omenesc" (1813), „Referat adresat Comitatului Lanark cu privire la un plan de atenuare a calamităţilor sociale" (1820), „Carte despre noua lume morală" (1836—1844) etc. — *397.*

www.dacoromanica.ro

P

Peatakov, G. L. (1890—1937) — membru al partidului bolşevic din 1910.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din guvernul sovietic al Ucrainei. Începînd din 1920, a lucrat în domeniul economic şi în aparatul de stat ca preşedinte al conducerii centrale a industriei cărbunelui din bazinul Donețului, vicepreşedinte al Comisiei de stat a planificării şi al Consiliului economic superior, reprezentant comercial în Franţa, preşedinte al consiliului de conducere al Băncii de Stat, adjunct al comisarului poporului pentru industria grea. La congresele XII, XIII, XIV şi XVI ale partidului a fost ales membru al Comitetului Central.

În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului : în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga" din Ucraina, în timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a fost adept al platformei lui Troţki, iar din 1923 — militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În 1928 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu şi-a încetat activitatea sa antipartinică, în 1936 a fost din nou exclus. — *194, 232—233, 241, 333, 334, 367—368, 372, 373, 431.*

Peşehonov, A. V. (1867—1933) — în ultimul deceniu al secolului trecut a fost narodnic liberal, colaborator al revistei „Russkoe Bogatstvo" ; a colaborat la revista liberală-monarhistă „Osvobojdenie" şi la „Revoliuţionnaia Rossiia", ziar al eserilor. Începînd din 1906 a fost unul dintre liderii partidului mic-burghez al „socialiştilor-populişti". În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; din 1922 — emigrant alb. — *444.*

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti ruse şi internaţionale, primul propagator al marxismului în Rusia. La începutul activităţii sale a condus pe rînd organizaţiile narodnice „Zemlea i volea" şi „Cernîi peredel". În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveţia, unde a rămas pînă în 1917. În contact cu mişcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx şi F. Engels şi s-a eliberat treptat de sub influenţa narodnicismului.

În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii", prima organizaţie marxistă rusă. În această perioadă s-a afirmat ca unul dintre marii teoreticieni marxişti prin opere ca : „Socialismul şi lupta politică" (1883), „Divergenţele noastre" (1894), „Contribuţii la problema dezvoltării concepţiei moniste a istoriei" (1897), „Rolul personalităţii în istorie" (1898) etc. El a adus contribuţii importante îndeosebi în problema corelaţiei complexe a formelor ideologiei, a rolului istoric al maselor şi personalităţii şi a rolului ideilor în dezvoltarea socială. A dezvoltat concepţia marxistă despre artă.

www.dacoromanica.ro

Plehanov a luptat împotriva revizionismului în mişcarea muncitorească internaţională. El a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". Dar încă în această perioadă el a început să manifeste greşeli serioase, care au constituit germenul concepţiilor sale menşevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În perioada revoluţiei ruse din 1905—1907 s-a situat, în toate problemele fundamentale, pe poziţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, el a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machişti şi împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menşevicilor-partiiţi. În timpul primului război mondial a trecut pe poziţii social-şoviniste. Criticînd în mod principial greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerînd că ele trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului".

Dintre scrierile lui Plehanov au apărut în româneşte : articolul „1 Mai în Rusia" (numărul festiv din 1 mai 1895 al ziarului „Lumea nouă"), studiul „Augustin Thierry şi concepţia materialistă a istoriei" („Lumea nouă", nr. 6—7, 1896), recenzia romanului „Ce-i de făcut ?" de N. G. Cernîşevski (reprodusă în „Revista ideei" cu prilejul apariţiei acestei cărţi în limba română), studiile „Despre concepţia materialistă a istoriei" (Editura P.C.R., 1945) şi „Contribuţii la istoria materialismului. Holbach, Helvetius, Marx" (Ed. P.C.R., 1947), Opere filozofice alese, vol. I şi II (Editura politică, 1958 şi 1962). — *26, 178.*

Poincaré, Raymond (1860—1934) — fruntaş politic burghez francez şi om de stat, de profesiune avocat. Începînd din 1893 a fost, în repetate rînduri, membru al guvernului ; exponent al celor mai agresive cercuri ale burgheziei franceze. În 1912 a devenit prim-ministru, iar din 1913 pînă în 1920 a fost preşedinte al republicii. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice. În 1922—1924 şi 1926—1929 a deţinut postul de prim-ministru. Politica lui s-a caracterizat printr-o orientare net antisovietică şi anticomunistă. — *107.*

Portugheis, S. I. (Ivanovici, St.) — menşevic, publicist. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator, a colaborat la ziarul „Golos Soţial-Demokrata", la revista „Naşa Zarea" şi la alte organe de presă ale menşevicilor lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice, a colaborat la presa albgardistă din sudul ţării ; mai tîrziu a emigrat. În articolele şi cărţile sale s-a dedat la calomnii împotriva Uniunii Sovietice şi a P.C.U.S. — *155, 159.*

Preobrajenski, E. A. (1886—1937) — membru al partidului bolşevic din 1903.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid şi în aparatul politic al armatei. În 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". În timpul discuţiei din partid cu privire la

www.dacoromanica.ro

sindicate (1920—1921) s-a manifestat ca un adept al platformei lui Troţki. Din 1923 a fost adept activ al opoziţiei troţkiste, fapt pentru care în 1927 a fost exclus din partid. În 1929 a fost reprimit în partid, dar în anii care au urmat a fost din nou exclus, pentru activitate antipartinică. — *45—50, 125, 129—130, 133, 181.*

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primii ani ai secolului nostru a participat la mişcarea social-democrată din Galiţia, Polonia şi Germania. În partidul bolşevic a intrat în 1917.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru afacerile externe, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. La congresele VIII—XII ale P.C. (b) din Rusia a fost ales membru al Comitetului Central. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului : în 1918 a făcut parte din grupul „comuniştilor de stînga" ; începînd din 1923 — militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) din Rusia, a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În 1929 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar nu şi-a încetat activitatea antipartinică şi în 1936 a fost din nou exclus. — *53, 152, 153, 156.*

Ransome, Arthur (n. 1884) — scriitor burghez englez ; a colaborat la o serie de ziare şi reviste. A vizitat în repetate rînduri Rusia ; a fost corespondent al ziarelor „Daily News" (în anii 1916—1919) şi „The Manchester Guardian" (în anii 1919—1924) în Rusia Sovietică. — *279—284, 285—289.*

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — social-democrat, menşevic. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit în P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de conducere în mişcarea sindicală. La începutul anului 1918, nefiind de acord cu hotărîrea adoptată în problema păcii de la Brest, a ieşit temporar din rîndurile partidului ; în timpul discuţiei cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziţie antipartinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din postul ce-l deţinea în mişcarea sindicală. Începînd din 1921 a fost director al Institutului K. Marx şi F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din rîndurile P.C. (b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat menşevicilor în activitatea lor contrarevoluţionară. — *135, 145.*

Reihel — reprezentant al „Asociaţiei pentru acordarea de ajutor tehnic Rusiei Sovietice" (S.U.A.). — *318, 319.*

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist francez. În anii 1902—1914 a fost redactor al ziarului „Le Peuple", iar în anii 1914—1920 — redactor al ziarului „L'Humanité" ; în anii 1914—1919 şi 1924 a fost membru al Camerei deputaţilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1927 s-a retras din conducerea partidului socialist,

www.dacoromanica.ro

iar în 1933 a fost exclus din partid. Mai tîrziu a organizat un mic grup neosocialist. — *189*.

Rîkov, A. I. (1881—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1899. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile interne, în anii 1918—1921 — preşedinte al Consiliului economic superior, apoi vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului şi al Consiliului Muncii şi Apărării, iar după aceea preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. şi R.S.F.S.R. ; a fost membru al Biroului Politic al Comitetului Central. În repetate rînduri a luat poziţie împotriva politicii leniniste a partidului. În noiembrie 1917, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, s-a retras din Comitetul Central şi din Consiliul Comisarilor Poporului ; în 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *59, 60, 61, 62, 67, 122—123, 134, 169—170, 191—192, 193, 229, 322, 354—355, 433, 447, 450*.

Rudzutak, I. E. (1887—1938) — activist de seamă al partidului comunist şi om de stat sovietic ; membru de partid din 1905, bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de conducere în mişcarea sindicală, apoi a fost membru al prezidiului Consiliului economic superior, preşedinte al Direcţiei generale a textilelor. Din 1920 — membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia, membru al prezidiului şi secretar general al C.C.S. din Rusia. În anii 1921—1924 a fost preşedinte al Biroului din Asia Centrală al P.C. (b) din Rusia ; în 1923—1924 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; în 1924 — 1930 — comisar al poporului pentru căile de comunicaţie, din 1926 — vicepreşedinte al Consiliului economic superior şi al Consiliului Muncii şi Apărării al U.R.S.S., din 1932 — preşedinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice şi comisar al poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească al U.R.S.S., iar în 1927—1932 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — *176*.

S

Savinkov, B. V. (1879—1925) — unul dintre conducătorii partidului eserilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost adjunct al ministrului de război, iar apoi guvernator general militar al Petrogradului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluţionare, a sprijinit intervenţia militară împotriva Republicii sovietice ; emigrant alb. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. şi a fost arestat. Colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. l-a condamnat la moarte prin împuşcare, dar printr-o hotărîre a C.E.C. al U.R.S.S. pedeapsa capitală i-a fost comutată în 10 ani de recluziune. În închisoare şi-a pus capăt zilelor. — *155, 159*.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii de extremă dreaptă, oportunistă a social-democraţiei germane. În timpul

www.dacoromanica.ro

revoluției din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din așazisul Consiliu al împuterniciților poporului, a cărui activitate era dictată de interesele burgheziei contrarevoluționare. Din februarie pînă în iunie 1919 s-a aflat în fruntea guvernului de coaliție al Republicii de la Weimar ; în anii 1918—1921 a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mișcării muncitorești germane. Ulterior s-a retras din viața politică. — *189.*

Sedoi — vezi Litvin-Sedoi, Z. I.

Serebrovski, A. P. (1884—1943) — activist pe linie de stat. Membru al P.M.S.D.R. din 1903 ; bolșevic.

A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie.

În 1918 a fost numit vicepreședinte al comisiei extraordinare pentru aprovizionarea Armatei Roșii, iar după aceea adjunct al comisarului poporului pentru căile de comunicație, șef al aprovizionării militare a Frontului ucrainean. În 1921 a participat la lupta pentru instaurarea Puterii sovietice în Gruzia. În anii următori a deținut posturi de răspundere în instituții economice și în aparatul de stat. La congresele XIV—XVII a fost ales membru supleant al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; în anii 1925—1938 a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. — *231.*

Serrati, Giacinto Menotti (1872—1926) — militant de seamă al mișcării muncitorești italiene, unul dintre conducătorii Partidului socialist italian, iar mai tîrziu membru al partidului comunist. În anii 1915—1923 a fost director al ziarului „Avanti !", organ central al partidului socialist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A participat la conferințele de la Zimmerwald și Kiental. După întemeierea Internaționalei Comuniste a insistat ca Partidul socialist italian să facă parte din Comintern, dar s-a pronunțat împotriva rupturii totale cu reformiștii. Ulterior și-a lichidat greșelile centriste și în 1924, împreună cu fracțiunea „adepților Internaționalei a III-a", a intrat în Partidul Comunist Italian, unde a activat intens pînă la sfîrșitul vieții sale. — *153.*

Skleanski, E. M. (1892—1925) — membru al partidului bolșevic din 1913. După revoluția burghezo-democratică din februarie a fost ales președinte al comitetului militar din Dvinsk al Armatei a V-a A participat la Revoluția Socialistă din Octombrie la Petrograd. După instaurarea Puterii sovietice a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru apărare. Din septembrie 1918 pînă în 1924 a fost adjunct al comisarului poporului pentru apărare și vicepreședinte al Consiliului militar-revoluționar al republicii. — *333.*

Skvorțov-Stepanov, I. I. (1870—1928) — remarcabil activist de partid și de stat sovietic, publicist marxist, autor a numeroase lucrări economice, istorice și antireligioase. A tradus și a redactat cele trei volume ale „Capitalului" și o serie de alte lucrări ale lui K. Marx și F. Engels. Membru al P.M.S.D.R. din 1896, bolșevic.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost cel dintîi comisar al poporului pentru finanțe al Republicii sovietice. În anii 1919—

www.dacoromanica.ro

1925 a ocupat diferite posturi : vicepreşedinte al Consiliului general al lucrătorilor din cooperaţie, membru al Consiliului de conducere al Uniunii centrale a cooperativelor de consum, vicepreşedinte al colegiului redacţional de la Gosizdat etc. A fost ales în repetate rînduri membru al C.E.C. din Rusia şi al C.E.C. al U.R.S.S. ; a fost membru al Comisiei centrale de revizie a P.C. (b) din Rusia (în perioada congreselor X—XIII), membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. (începînd de la Congresul al XIV-lea), redactor al mai multor organe de partid şi sovietice, director al Institutului Lenin de pe lîngă C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., membru al Prezidiului Academiei comuniste. — *54—56.*

Smolianinov, V. A. (1890—1962) — membru al partidului bolşevic din 1908. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. Din 1918 pînă în 1920 a fost preşedinte al Consiliului economic gubernial Smolensk. Din aprilie 1921 a fost adjunct al secretarului general al C.M.A. pentru problemele construcţiei economice şi gospodăreşti, apoi secretar general al C.C.P. al R.S.F.S.R. Din 1929 a ocupat diferite funcţii de răspundere în domeniul economic. — 23, 252.

Sokolnikov (Brilliant), G. I. (1888—1939) — membru al partidului bolşevic din 1905.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii în diplomaţie şi în armată ; din 1921 a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe ; din 1922 — comisar al poporului pentru finanţe ; din 1926 — vicepreşedinte al Comisiei de stat a planificării a U.R.S.S., iar apoi adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. A fost membru şi membru supleant al Comitetului Central. În 1925 s-a alăturat „noii opoziţii", apoi a intrat în blocul unit troţkisto-zinovievist. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *97, 191—192, 195, 227, 236, 237, 240, 334, 351.*

Solţ, A. A. (1872—1945) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de răspundere în aparatul de partid şi de stat. Din 1920 — membru al Comisiei Centrale de Control ; din 1921 — membru al Prezidiului Comisiei Centrale de Control a partidului, apoi membru al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. A deţinut funcţii de răspundere în Procuratura U.R.S.S. — *135.*

Sorokin, P. A. (n. 1889) — eser. Pînă în 1917 a fost docent la Universitatea din Petrograd. În 1919—1922 a predat sociologia la instituţii de învăţămînt superior din Petrograd. A fost expulzat pentru activitate contrarevoluţionară. A fost un timp conferenţiar la Universitatea din Praga. În 1923 a plecat în S.U.A., unde a fost numit profesor la Universitatea din Harvard. — *33—34.*

Sosnovski, L. S. (1886—1937) — membru al partidului bolşevic din 1904. În anii 1918—1924 a fost redactor al ziarului „Bednota". În

www.dacoromanica.ro

timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a sprijinit platforma lui Troțki. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, a fost exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1935 a fost reprimit, iar în 1936 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *53, 174.*

Spengler, Oswald (1880—1936) — filozof idealist german, precursor ideologic al fascismului german. În lucrările sale „Declinul Occidentului", „Omul și tehnica" și altele, el nega existența obiectivă a realității, afirmînd că orice reprezentare despre lume are un caracter subiectiv și arbitrar. El susținea că fiecare națiune își are „concepția ei despre lume", care exclude orice înțelegere reciprocă și prietenie, și contesta existența unor legități istorice sau a unei dezvoltări progresive a societății. În operele sale el idealiza monarhia feudală militaristă prusacă. — *187, 188.*

Stalin (Djugașvili), I. V. (1879—1953) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale. Membru al Partidului Muncitoresc Social-Democrat din Rusia din 1898 ; a fost, la începutul activității sale revoluționare, unul dintre conducătorii social-democrației din Gruzia. Membru al C.C. al P.M.S.D.R. (bolșevic) din 1912. În perioada pregătirii și înfăptuirii Revoluției din Octombrie 1917 a făcut parte din Centrul de partid pentru conducerea insurecției. A îndeplinit sarcini importante de partid și de stat în perioada războiului civil și a intervenției militare străine. În 1922—1953 a fost secretar general al C.C. al P.C.U.S., calitate în care a condus întreaga activitate de partid. În 1941—1953, Stalin a fost președinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., iar în timpul războiului antihitlerist (1941—1945) — președinte al Comitetului de stat al apărării și comandant suprem al Forțelor armate ale U.R.S.S. La Congresul al XX-lea al P.C.U.S. (1956), Stalin a fost criticat pentru greșelile legate de cultul personalității. Opere principale : „În jurul problemelor leninismului" (1926), „Marxismul și problema națională" (1912—1913), „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși" (1924). — *43—44, 60—61, 62—63, 130, 149, 156, 173, 174, 175, 176—177, 184—185, 191—192, 193—196, 202, 209—211, 212—216, 218, 220, 223—224, 227, 229, 236—240, 243—245, 317, 333—335, 356—360, 361—362, 367—368, 379, 383.*

Steinmetz, Charles Proteus (Karl August Rudolf) (1865—1923) — cunoscut om de știință american, specialist în domeniul electrotehnicii. S-a născut în Germania. Pe cînd era student a aderat la mișcarea social-democrată. Curînd a fost nevoit să emigreze, mai întîi în Elveția, iar după aceea în S.U.A. În 1902 i s-a conferit titlul de doctor în științe, iar în 1903 a fost numit profesor la Union College din Skenektudy. Principalele sale lucrări au fost consacrate cercetării proceselor ce au loc în mașinile și aparatele electrice. Nutrea simpatii deosebite pentru Rusia Sovietică. — *157—158.*

Stomoneakov, B. S. (1882—1941) — membru al P.M.S.D.R. din 1902, bolșevic. Din 1920 pînă în 1925 a fost reprezentant comercial

www.dacoromanica.ro

al Rusiei Sovietice la Berlin. Din 1926 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile externe. Din 1934 pînă în 1938 — locţiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe. — *243—244.*

Suhanov, N. (Ghimmer, N. N.) (n. 1882) — economist şi publicist de orientare mic-burgheză, menşevic. La început a fost narodnic, iar mai tîrziu, aderînd la menşevici, a încercat să îmbine narodnicismul cu marxismul. În anii primului război mondial s-a manifestat ca internaţionalist. În 1917 a fost ales membru al Comitetului Executiv al Sovietului din Petrograd ; a colaborat la „Novaia Jizn" (un ziar semimenşevic), a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în instituţii şi organe economice sovietice. În 1931 a fost judecat şi condamnat ca conducător al unei organizaţii menşevice ilegale. — *400—404.*

Südekum, Albert (1871—1944) — unul dintre liderii oportunişti ai social-democraţiei germane ; revizionist. Din 1900 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstag. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist inveterat. În anii 1918—1920, ministru de finanţe al Prusiei. — *189.*

Ş

Şleapnikov, A. G. (1885—1937) — membru de partid din 1901 ; bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului, deţinînd funcţia de comisar al poporului pentru problemele muncii ; apoi a lucrat pe linie sindicală şi în sectorul economic. În anii 1920—1922 a fost organizator şi lider al grupului antipartinic „opoziţia muncitorească". În 1933, cu prilejul curăţirii rîndurilor partidului, a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *127—128, 137—138, 139.*

Şorov — membru al delegaţiei textiliştilor din Petrograd care i-a adus lui V. I. Lenin, drept cadou, un pled. — *277.*

T

Taylor, Frederick Winslow (1856—1915) — inginer american. A întemeiat un sistem de organizare a muncii în scopul realizării unui profit cît mai ridicat prin folosirea la maximum a zilei de muncă şi utilizarea raţională a mijloacelor de producţie. Acest sistem are un caracter contradictoriu, îmbinînd folosirea unor metode avansate de organizare a muncii, de evidenţă şi control cu intensificarea exploatării muncitorilor. — *221.*

Teodorovici, I. A. (1875—1940) — a participat la mişcarea revoluţionară cu începere din 1895 ; bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din C.C.P., în calitate de comisar al poporului

www.dacoromanica.ro

pentru aprovizionare. În noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru crearea unui guvern de coaliție cu menșevicii și socialiștii-revoluționari și, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, a demisionat din guvern. În anii războiului civil a făcut parte din detașamentele de partizani care au luptat împotriva lui Kolceak. Din 1920 a lucrat la Comisariatul poporului pentru agricultură. În anii 1928—1929 a comis în activitatea sa greșeli oportuniste de dreapta. În 1928—1930 a fost secretar al Internaționalei țărănești și director al Institutului agrar internațional. În anii următori a fost redactor-șef al editurii Asociației foștilor deținuți politici și redactor responsabil al revistei „Katorga i Ssîlka". — *49*.

Ter-Vaganean, V. A. (n. 1893) — a devenit membru al partidului bolșevic în 1912. În 1915—1917 a lucrat la Moscova, mai întîi în organizația raională Moskvorecie, iar apoi ca secretar al Comitetului organizației Moscova. În anii 1922—1923 a fost redactor al revistei „Pod Znamenem Marksizma" ; în anii următori a lucrat la „Pravda", la Editura de stat a industriei ușoare, apoi în redacția revistei „Krasnaia Nov". În 1928 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă, în 1930 a fost reprimit, în 1933 a fost din nou exclus, iar în 1934 a fost reprimit pentru a doua oară ; în 1935 a fost exclus pentru a treia oară din cauza activității sale antipartinice. — *178*.

Timireazev, A. K. (1880—1955) — profesor, doctor în științe fizico-matematice ; din 1921 — membru al P.C. (b) din Rusia. Pînă la Revoluția Socialistă din Octombrie a fost asistent, docent, profesor de fizică la Universitatea din Moscova și la alte instituții de învățămînt superior. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor de fizică la Universitatea din Moscova, la Universitatea comunistă „I. M. Sverdlov", membru activ și apoi membru al Prezidiului Academiei comuniste. A desfășurat o amplă activitate în direcția pregătirii de cadre științifice în domeniul fizicii. A scris peste 100 de lucrări științifice în legătură cu problemele fizicii teoretice, ale istoriei și metodologiei fizicii. Pînă în ianuarie 1955 a condus catedra de istorie a fizicii de la Universitatea „M. V. Lomonosov" din Moscova. — *31*.

Todorski, A. I. (n. 1894) — membru al P.C.U.S. din 1918. În anii 1918—1919 a fost membru al Comitetului executiv județean Vesiegonsk (gubernia Tver), redactor al ziarelor „Izvestiia Sovietului de deputați din Vesiegonsk" și „Krasnîi Vesiegonsk". Autor al cărții „Un an de luptă cu arma și cu plugul", care s-a bucurat de o înaltă apreciere din partea lui V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 422—426). A participat activ la războiul civil, în calitate de comandant de brigadă și apoi de divizie. În anii următori a ocupat înalte posturi de comandă într-o serie de instituții militare. Din 1955 este general-locotenent în rezervă. Desfășoară activitate publicistică. — *103, 432, 435, 439*.

Tomski, M. P. (1880—1936) — membru al partidului bolșevic din 1904.

www.dacoromanica.ro

După revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Consiliului sindical din Moscova ; din 1919 — preşedinte al prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor. La Congresul al VIII-lea al partidului a fost ales membru al Comitetului Central, iar la Congresul al XI-lea — membru al Biroului Politic. În repetate rînduri a luat atitudine împotriva politicii leniniste a partidului ; în 1928 a fost unul dintre liderii deviatorilor de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. — *193.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menşevic. Întorcîndu-se din emigraţie după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în rîndurile partidului bolşevic ; el însă nu trecuse pe poziţiile bolşevismului şi a continuat să ducă o luptă ascunsă şi făţişă împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, apoi comisar al poporului pentru problemele militare şi maritime-militare, preşedinte al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, membru al Biroului Politic al C.C. al partidului şi membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. În 1918 a fost împotriva încheierii păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a aflat în fruntea opoziţiei în discuţia cu privire la sindicate. Începînd din 1923 a dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, susţinînd că victoria socialismului în U.R.S.S. este imposibilă. Partidul comunist, demascînd troţkismul ca pe o deviere mic-burgheză în partid, l-a înfrînt pe plan ideologic şi organizatoric. În 1927 Troţki a fost exclus din partid, în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. În timp ce se afla în străinătate a continuat lupta împotriva Statului sovietic şi a partidului comunist, împotriva mişcării comuniste internaţionale. — *6—7, 25, 62, 127, 137, 138, 155, 173, 174, 193—196, 317, 319, 361—362, 365, 366—367, 368, 371, 372, 432, 434.*

Turgheniev, I. S. (1818—1883) — mare scriitor rus. — *86.*

Ţ

Ţiurupa, A. D. (1870—1928) — militant de seamă al partidului comunist şi eminent om de stat sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1898 ; bolşevic.

Din noiembrie 1917 — adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare ; de la începutul anului 1918 — comisar al poporului pentru aprovizionare. De la sfîrşitul anului 1921 — vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului şi al Consiliului Muncii şi Apărării ; în 1922—1923 — comisar al poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească ; în 1923—1925 — preşedinte al Comisiei de

www.dacoromanica.ro

stat a planificării, iar în 1925 — comisar al poporului pentru comerțul interior și exterior. La congresele XII—XV ale P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales membru al C.C.; a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia și al C.E.C. al U.R.S.S. — *59, 60, 61, 62, 67, 110, 122, 168, 169—170, 191—192, 193—196, 322, 348, 354—355, 433, 434, 445—448, 450.*

U

Urquhart, L. (1874—1933) — industriaș și financiar englez; de profesiune inginer de mine. A fost membru al consiliilor de administrație ale unor mari societăți pe acțiuni din Anglia și președinte al Societății ruso-asiatice unite, care a exploatat populația și marile bogății ale Rusiei. După Revoluția din Octombrie 1917 a fost unul dintre organizatorii intervenției militare și ai blocadei economice împotriva Rusiei Sovietice. În 1922 a făcut parte, ca expert, din delegația engleză la conferințele de le Genova și Haga. Urmărind să profite de pe urma colaborării economice cu Rusia Sovietică, în 1921 a început tratative în vederea obținerii, sub formă de concesiune, a vechilor sale posesiuni din Rusia. Condițiile prezentate de el au fost respinse de guvernul sovietic. Ulterior, pînă în 1929, el și-a reînnoit de mai multe ori propunerile de concesionare, dar ele au fost respinse. — *220, 223, 232—233, 255, 262—263, 284, 327, 329.*

Ustrealov, N. V. (n. 1890) — jurist, publicist, membru marcant al partidului cadeților. După terminarea studiilor universitare, în 1913 a fost numit docent la Universitatea din Moscova și la cea din Perm; în anii 1916—1918 a colaborat la ziarul „Utro Rossii"; în 1918, pe cînd se afla în Siberia, a fost președinte al secției răsăritene a C.C. al partidului cadeților. A editat ziarul „Russkoe Delo" (la Omsk) și a condus biroul de presă al guvernului lui Kolceak. După zdrobirea bandei lui Kolceak — emigrant alb la Harbin. În anii 1921—1922 a colaborat la culegerea și la revista „Smena Veh", care apăreau la Praga și la Paris, și a fost unul dintre ideologii smenovehismului. În anii 1920—1934 a fost profesor la Universitatea din Harbin; în 1928 a fost numit director al bibliotecii centrale a căilor ferate și a transporturilor fluviale și maritime din China. După ce, în 1935, s-a întors în Uniunea Sovietică, a fost numit profesor de geografie economică la Institutul tehnic pentru transporturi din Moscova. În iunie 1937 a fost arestat, judecat și condamnat de colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *66, 100, 431, 432, 433, 435, 438.*

V

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc din Belgia, președinte al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a; ultraoportunist. În timpul primului război mon-

www.dacoromanica.ro

dial s-a manifestat ca social-şovinist ; a fost, în repetate rînduri, ministru. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *51—52, 137.*

Varlin, Louis-Eugène (1839—1871) — revoluţionar francez, militant de frunte al Comunei din Paris din 1871, proudhonist de stînga (o vreme s-a situat pe poziţii apropiate de ale bakuniştilor) ; de profesiune legător de cărţi. A organizat asociaţia muncitorilor legători de cărţi din Paris şi a condus grevele lor din 1864 şi 1865. În 1865 a intrat în Internaţionala I, a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii secţiilor ei din Paris. A fost de repetate ori urmărit de justiţie. În 1871 a fost membru al C.C. al Gărzii naţionale, în zilele Comunei din Paris a fost membru al Consiliului (guvernului) ei, delegat al Comisiei financiare, iar apoi al Comisiei militare ; a făcut parte din minoritatea de stînga a Comunei. După pătrunderea trupelor versailleze în Paris, a condus apărarea în arondismentele 6 şi 11 şi a luptat eroic pe baricade. La 28 mai a fost prins de versaillezi, torturat şi împuşcat fără judecată. — *139.*

Vipper, R. I. (1859—1954) — istoric de seamă, profesor la Universitatea din Moscova. Autor a numeroase manuale şi scrieri de istorie antică, de istorie a evului mediu şi contemporană. În 1924 a părăsit U.R.S.S. şi s-a stabilit în Lituania burgheză, unde pînă în 1940 a fost profesor la Universitatea din Riga. După instaurarea Puterii sovietice în Lituania, s-a întors la Moscova. Din 1943 — academician. — *29.*

Vladimirov, (Şeinfinkel), M. K. (1879—1925) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, bolşevic. În 1911 a plecat de la bolşevici, iar mai tîrziu a intrat în grupul de la Paris al plehanoviştilor. După revoluţia din februarie 1917 s-a întors în Rusia, s-a alăturat interraioniştilor şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea a fost primit în partidul bolşevic.

După revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la serviciul comunal de aprovizionare din Petrograd şi la Comisariatul poporului pentru aprovizionare ; în 1921 a fost comisar al poporului pentru aprovizionare în Ucraina ; în 1922 — comisar al poporului la finanţe al R.S.F.S.R., iar din noiembrie 1924 — vicepreşedinte al Consiliului economic superior al U.R.S.S. — *241.*

Vulfson, S. D. (1879—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1902, bolşevic. A desfăşurat activitate de partid la Ekaterinoslav, Lugansk, în Caucaz, la Baku, Samara şi în alte oraşe. A fost arestat în repetate rînduri. În anii intervenţiei militare străine şi ai războiului civil a lucrat la aprovizionarea Armatei Roşii, pe diferite fronturi. A făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului din Crimeea. După terminarea războiului a deţinut diferite posturi în domeniul economic. — *135.*

www.dacoromanica.ro

W

Ware, Harold (1890—1935) — membru al Partidului Comunist din S.U.A. încă de la înfiinţarea lui (1919) ; profesor la un colegiu de agricultură ; de specialitate agronom.

În vara anului 1922 a plecat în U.R.S.S. în fruntea unei brigăzi de tractorişti (cu 21 de tractoare) organizată de el. Tractoarele au fost cumpărate din fondurile strînse de muncitorii americani prin intermediul „Asociaţiei prietenilor Rusiei Sovietice" din S.U.A. (Brigada a lucrat în sovhozul „Toikino" din gubernia Perm.) Ulterior, Ware a venit în repetate rînduri în Uniunea Sovietică, unde a dat consultaţii, ca specialist, la organizarea unor mari sovhozuri. A murit în 1935 în S.U.A., într-un accident de automobil. — *247—248, 251, 253.*

Wilhelm II (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat german şi rege al Prusiei (1888—1918). — *122, 433, 441.*

Wolff, Otto (1881—1940) — unul dintre reprezentanţii de seamă ai oligarhiei financiare germane. După războiul mondial din 1914—1918 a creat unul dintre cele mai mari concerne ale industriei grele din Germania. — *243—245.*

Z

Zelenski, I. A. (1890—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1906. A desfăşurat activitate de partid la Astrahan, Penza, Orenburg, Saratov şi Samara. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma represiunilor guvernului ţarist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie a fost organizator de partid în raionul Basmannîi din Moscova şi membru al prezidiului Sovietului din Moscova.

În anii 1918—1920 a deţinut funcţii de conducere la Moscova în domeniul aprovizionării cu produse alimentare. În 1920—1924 a fost vicepreşedinte al Sovietului din Moscova şi secretar al Comitetului organizaţiei de partid Moscova, iar după aceea membru al colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare. În anii 1925—1931 a fost secretar al Biroului din Asia Centrală al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Din 1931 pînă în 1938 — preşedinte al Uniunii centrale a cooperativelor de consum. La Congresul al X-lea al partidului a fost ales membru supleant, iar la Congresul al XI-lea membru al Comitetului Central. — *57.*

Zinoviev (Radomîslski), G. E. (1883—1936) — membru al partidului bolşevic din 1901.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al Comitetului Central, preşedinte al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului : în perioada de pregătire şi înfăptuire a Revoluţiei Socia-

www.dacoromanica.ro

liste din Octombrie a avut o poziţie oscilantă, pronunţîndu-se împotriva insurecţiei armate ; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliţie cu menşevicii şi socialiştii-revoluţionari. În 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii" ; în 1926 — unul dintre conducătorii blocului antipartinic troţkisto-zinovievist În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În 1928 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar nu şi-a încetat activitatea sa antipartinică şi în 1932 a fost din nou exclus. În 1933 a fost din nou reprimit, dar în 1934 a fost exclus pentru a treia oară, din cauza activităţii sale antipartinice. — *19, 43—44, 51—52, 137, 156, 159—161, 227, 362, 367, 378, 432.*

www.dacoromanica.ro

DATE DIN VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(6 martie 1922—21 ianuarie 1924)

1922

Martie, 6

În şedinţa fracţiunii comuniste a celui de-al V-lea Congres general al muncitorilor metalurgişti, Lenin rosteşte o cuvîntare „Despre situaţia internaţională şi internă a Republicii sovietice".

Luînd cunoştinţă din scrisoarea lui M. Bagaev, de la secţia din Siberia a Uniunii centrale a cooperativelor de consum, că la perceperea impozitului în natură se comit nedreptăţi, Lenin îl însărcinează pe S. E. Ciuţkaev, vicepreşedinte al Comitetului revoluţionar din Siberia, să cerceteze dacă cele relatate în scrisoare sînt exacte şi să sancţioneze pe cei ce s-au făcut vinovaţi de abuz de putere.

Lenin pleacă la odihnă în localitatea Korzinkino, de lîngă satul Troiţkoe-Lîkovo, judeţul Moscova, unde stă pînă la 25 martie. Aici lucrează la articolul său „Despre însemnătatea materialismului militant" şi pregăteşte raportul politic al Comitetului Central pe care urmează să-l prezinte la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Lenin îi scrie lui V. M. Molotov, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în legătură cu organizarea muncii Biroului Politic al Comitetului Central în perioada de pregătire a Congresului al XI-lea al partidului.

Martie, 7

În răspunsul său la scrisoarea lui L. M. Hinciuk, preşedintele Uniunii centrale a cooperativelor de consum, Lenin cere să i se trimită date sintetice cu privire la activitatea cooperaţiei şi să i se comunice ce măsuri se iau de către Uniune pentru ca „cooperaţia să fie într-adevăr un organ comercial, şi nu unul birocratic".

Martie, 8

Drept răspuns la rugămintea lui G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, de a scrie un articol pentru suplimentul ziarului englez „The Manchester Guardian" consacrat Rusiei Sovietice, Lenin îi face cunoscut că îi este imposibil să-i satisfacă această do-

www.dacoromanica.ro

rință și îi cere să aibă grijă ca articolele destinate acestui supliment „să reflecte limpede planul de refacere a Rusiei nu pe o bază capitalistă".

Lenin îi scrie lui E. S. Varga în legătură cu propunerea acestuia de a se întocmi o culegere de articole și declarații ale lui Lenin în probleme de politică economică pentru a fi editată în limbi străine.

Martie, 9

Luînd cunoștință de proiectul inițial de teze „Cu privire la întărirea partidului" întocmit de G. E. Zinoviev pentru a fi prezentat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin îi scrie lui V. M. Molotov o scrisoare în legătură cu această chestiune.

Într-o telefonogramă adresată lui A. S. Enukidze, secretar al C.E.C. din Rusia, și lui L. B. Kamenev, Lenin cere să se acorde sprijin țaranilor din satul Alakaevka, gubernia Samara, ca să obțină produse alimentare și semințele necesare pentru semănăturile de primăvară.

Martie, 10

Într-o scrisoare adresată lui L. B. Krasin, Lenin cere să se întocmească o scurtă situație cuprinzînd date reale cu privire la dezvoltarea comerțului exterior în ultimele luni, care urmează să fie folosite în raportul politic al Comitetului Central la cel de al XI-lea Congres al P.C. (b) din Rusia.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov, șeful direcției treburilor C.C.P. și C.M.A., sa ia masurile necesare pentru ca la Biblioteca publică să fie create condiții de lucru normale și, totodată, să supună spre aprobare Comisiei bugetare a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia și a Consiliului Comisarilor Poporului cererea de a se aloca fondul necesar pentru întoarcerea în țară a unui grup de artiști de la Teatrul de artă din Moscova.

Martie, 11

Lenin trimite cîte o scrisoare lui G. M. Krjijanovski, președintele Comitetului pentru concesiuni, și lui G. I. Sokolnikov, președintele Comisiei pentru problemele societăților mixte, cărora le dă unele directive.

Lenin prezintă Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia propunerea de a considera că s-a comis o greșeală publicîndu-se în ziare o telegramă în care era expus conținutul broșurii lui Parvus „întrucît se crecază impresia că se face reclamă lui Parvus".

Lenin îl însărcinează pe V. A. Smoleaninov, adjunct al șefului Direcției treburilor C.C.P. și C.M.A., să ceară lui P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică, unele date în legătură cu situația industriei, agriculturii, transporturilor, comerțului și cooperației în perioada ianuarie-februarie 1922.

www.dacoromanica.ro

Martie, 12

Lenin termină de scris articolul „Despre însemnătatea materialismului militant".

Lenin propune să se pună în discuția Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia problema situației financiare a instituțiilor de învățământ superior.

Lenin are o convorbire cu A. A. Belov, membru al Micului C.C.P. și director al Magazinului universal de stat, în legătură cu situația financiară a țării.

Între 12 și 16 martie

Lenin citește textul dactilografiat al articolului său „Despre însemnătate materialismului militant" și face unele îndreptări și completări; scrie un bilet pentru L. A. Fotieva (sau N. S. Lepeșinskaia), în care dă dispoziție ca exemplarul în care s-au făcut completări și îndreptări să fie trimis la redacția revistei „Pod Znamenem Marksizma".

Martie, 14

Primind o scrisoare de la G. V. Cicerin în care este expus programul de activitate al delegației sovietice la Conferința de la Genova, Lenin subliniază tezele cele mai importante și scrie o scrisoare de răspuns.

Martie, 14 sau 15

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin face propuneri cu privire la proiectul de directive al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste pentru delegația Cominternului la Conferința celor trei Internaționale — a III-a, a II-a și a II½ („Uniunea socialistă de la Viena") — care urmează să fie convocată la Berlin.

Martie, 15

Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev și I. V. Stalin, Lenin sprijină propunerile lui L. B. Krasin, comisar al poporului pentru comerțul exterior, și ale lui Țiurupa, vicepreședinte al C.C.P. și C.M.A., cu privire la sporirea fondului de rulment al Comisariatului poporului pentru comerțul exterior.

Martie, 16

Lenin adresează Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în legătură cu tezele lui E. A. Preobrajenski „Principiile fundamentale ale politicii P.C. din Rusia în satul contemporan", întocmite pentru Congresul al XI-lea al partidului.

Martie, 17

Lenin înaintează Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia un proiect de directive „pentru tovarășii care merg în străinătate".

www.dacoromanica.ro

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să urmărească cum se dezvoltă cinematografia în țară, să ia măsuri pentru lichidarea aglomerării de cărți la Muzeul Rumeanțev, să vegheze asupra îndeplinirii hotărîrii din 15 martie a C.M.A. cu privire la postul central de radio.

Lenin are o convorbire cu L. B. Kamenev în legătură cu încercarea întreprinsă de liderii Internaționalelor a II-a și a II½ de a interveni în procesul intentat eserilor de dreapta ; după aceea scrie proiectul răspunsului pe care guvernul sovietic urmează să-l adreseze lui E. Vandervelde, precum și o scrisoare către G. E. Zinoviev în care propune ca acest proiect să fie discutat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Martie, 18

Lenin scrie o prefață la cartea lui I. I. Skvorțov-Stepanov „Electrificarea R.S.F.S.R. în legătură cu faza de tranziție a economiei mondiale".

Lenin scrie Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în legătură cu atitudinea organelor de partid și judiciare față de membrii de partid care sînt deferiți justiției.

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiție, Lenin arată că este necesar ca el să urmărească personal modul cum este efectuată instrucția în procesul intentat conducătorilor trustului zahărului ; cere Comisariatului poporului pentru justiție și Tribunalului revoluționar să pedepsească cu toată asprimea pe conducătorii de instituții economice care au căzut sub influența dușmanilor Puterii sovietice.

Lenin face în scris o serie de propuneri în problema cooperației și-l însărcinează pe N. P. Gorbunov să le trimită membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, precum și lui A. D. Țiurupa și A. I. Rîkov, vicepreședinți ai C.C.P. și C.M.A.

Martie, 19

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin arată că este necesar să fie înfrîntă cu toată hotărîrea rezistența opusă de cler transpunerii în viață a decretului C.E.C. din Rusia din 23 februarie 1922 cu privire la confiscarea de obiecte bisericești în vederea obținerii de fonduri pentru combaterea foametei.

Martie, 20

Lenin îi cere, într-o scrisoare, lui G. I. Sokolnikov, adjunct al comisarului poporului pentru finanțe, să-și dea avizul în legătură cu memoriul lui A. A. Belov „Un plan de campanie financiară pînă la recolta din 1922" și totodată să-l informeze cum sînt organizate

www.dacoromanica.ro

inspecția încasării impozitelor în bani și controlul financiar al activității trusturilor de stat.

Primind scrisoare de la L. B. Krasin în legătură cu hotărîrea adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la componența colegiului Comisariatului poporului pentru comerțul exterior, Lenin îi răspunde printr-o scrisoare, apoi discută cu el despre activitatea acestui comisariat și despre modul cum sînt aplicate directivele Biroului Politic cu privire la monopolul comerțului exterior.

Luînd cunoștință, dintr-o scrisoare trimisă de M. N. Popova, despre abuzurile săvîrșite de autoritățile locale din județul Șadrinsk, gubernia Ekaterinburg, cu prilejul perceperii impozitului în natură, Lenin însărcinează pe L. A. Fotieva, secretară a C.C.P., să trimită această scrisoare la Comisia Centrală de Control sau la Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, ca să ia măsurile necesare și să întocmească un proiect de răspuns la cele sesizate în scrisoare.

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să întocmească un raport în legătură cu tărăgăneala manifestată de cei de la Comisariatul pentru comerțul exterior la cumpărarea conservelor de carne, precum și o notă informativă cu privire la societățile mixte de comerț exterior și întreprinderile cu participație a capitaliștilor.

Martie, 21

Lenin scrie lui I. V. Stalin și lui L. B. Kamenev o scrisoare în legătură cu proiectul de hotărîre la raportul Comitetului Central ce urmează să fie adoptat de Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Lenin scrie lui M. I. Frumkin, adjunct al comisarului poporului pentru comerțul exterior, și lui I. I. Radcenko, membru al colegiului acestui comisariat, în legătură cu convorbirea avută cu L. B. Krasin în problema divergențelor ivite în acest colegiu în legătură cu monopolul comerțului exterior, apoi scrie lui Frumkin o scrisoare în care arată că e necesar ca directivele Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu această problemă să fie aplicate cu toată rigurozitatea.

Lenin are o convorbire cu A. D. Țiurupa și A. I. Rîkov în legătură cu organizarea muncii C.C.P. și C.M.A.; le recomandă să-și îndrepte atenția îndeosebi spre organizarea controlului asupra modului cum sînt aduse la îndeplinire hotărîrile guvernului și să folosească în acest scop pe lucrătorii din Comisariatul poporului pentru inspecția muncitorească-țărănească.

Lenin îi scrie lui I. V. Stalin în legătură cu activitatea vicepreședinților C.C.P. și C.M.A.

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să cerceteze cine este vinovat de întîrzierea cu care se trimit vize capitaliștilor americani care duc tratative în vederea livrării de mașini agricole Rusiei Sovietice.

www.dacoromanica.ro

Lenin îi scrie lui L. B. Kamenev despre munca sa la întocmirea raportului politic al Comitetului Central, care urmează să fie prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, precum și despre necesitatea ca plenara C.C. să desemneze un coraportor.

Între 21 și 25 martie

Lenin elaborează planul raportului politic al Comitetului Central pentru Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Martie, 23

Lenin trimite un mesaj de salut ziarului „Bednota" cu prilejul împlinirii a patru ani de apariție.

Într-o scrisoare adresată plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin expune planul raportului politic al Comitetului Central care urmează să fie prezentat la Congresul al XI-lea.

Lenin face unele îndreptări și observații la proiectul de declarație a delegației sovietice la Conferința de la Genova.

Martie, 24

În legătură cu apropiata dezbatere, la plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, a tezelor „Cu privire la întărirea partidului și noile sale sarcini", întocmite pentru Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin prezintă, spre a fi examinate de către plenară, observațiile și propunerile sale cu privire la condițiile pentru primirea de noi membri în partid.

Lenin discută la telefon cu G. M. Krjijanovski, președintele Comisiei de stat a planificării, despre conflictul dintre conducătorii șantierului hidrocentralei de pe Volhov, apoi îi scrie o scrisoare în legătură cu această chestiune.

Martie, 25

Lenin părăsește Korzinkino și se întoarce la Moscova.

Lenin semnează declarația prin care transmite lui G. V. Cicerin împuternicirile sale de președinte al delegației sovietice la Conferința de la Genova.

Martie, 25—26

Lenin scrie varianta definitivă a planului raportului politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia care urmează să fie prezentat la Congresul al XI-lea.

Martie, 26

Lenin scrie membrilor C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în legătură cu hotărîrea adoptată de plenara Comitetului Central cu privire la condițiile pentru primirea de noi membri în partid.

www.dacoromanica.ro

Lenin are o convorbire telefonică cu L. B. Krasin în legătură cu primirea lui N. N. Krestinski, reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R., de către W. Rathenau, ministrul de externe al Germaniei ; îl însărcinează să comunice conținutul convorbirii dintre Rathenau și Krestinski tuturor membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, precum și lui G. V. Cicerin și lui M. M. Litvinov.

Martie, 27

Lenin completează fișa personală de delegat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Lenin rostește cuvîntarea de deschidere a lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, iar după aceea prezintă raportul politic al Comitetului Central.

Lenin participă la ședința a doua (de seară) a Congresului al XI-lea și, în cursul dezbaterilor pe marginea raportului C.C. al P.C. (b) din Rusia, ia note.

Lenin are o convorbire cu D. Z. Manuilski, secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, în legătură cu problemele muncii de partid din Ucraina.

Martie, 28

Lenin participă la ședința a treia (de zi) a Congresului al XI-lea ; ia note în cursul dezbaterilor pe marginea raportului C.C. al P.C. (b) din Rusia, schițează un plan și apoi rostește cuvîntul de încheiere la raportul politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Între 29 martie și 2 aprilie

Lenin scrie o propunere pentru proiectul de rezoluție la raportul prezentat Congresului al XI-lea de către delegația P.C. (b) din Rusia la Internaționala Comunistă.

Martie, 30

Lenin are o convorbire cu A. M. Krasnoșcekov în legătură cu hotărîrea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia de a-l elibera din funcția ce o deține la Comisariatul poporului pentru finanțe ; după aceea adresează membrilor Biroului Politic o scrisoare în care arată că e necesar să se revină asupra acestei hotărîri și să i se dea lui Krasnoșcekov posibilitatea să se afirme în muncă.

Martie, 31

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, Lenin arată că e necesar să fie revizuită sentința Tribunalului revoluționar din Moscova prin care au fost achitați cei ce s-au făcut vinovați de tergiversări criminale și inactivitate la secția tehnică-științifică a Consiliului economic superior și la Comitetul pentru invenții ; îi dă dispoziție să se ocupe personal de acest caz și să organizeze un proces politic demonstrativ.

www.dacoromanica.ro

Fiind informat că, în ciuda hotărîrii adoptate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, D. I. Kurski refuză să elaboreze un proiect de decret „Cu privire la principalele drepturi patrimoniale private recunoscute de R.S.F.S.R. și ocrotite de legile și de instanțele ei judecătorești", Lenin îi pune în vedere că în această privință nu este admisibilă nici o amînare și îi dă dispoziție ca în termen de două săptămîni să prezinte un asemenea proiect lui A. D. Țiurupa ; într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa îi dă dispoziție să-l sancționeze pe Kurski pentru neîndeplinirea hotărîrii Biroului Politic.

Martie, 31 sau aprilie, 1

Lenin are o convorbire cu N. Osinski (V. V. Obolenski) în legătură cu activitatea comisiei agrare a Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Aprilie, 1

Într-o scrisoare adresată lui N. Osinski, Lenin îi dă indicații în legătură cu activitatea comisiei agrare a Congresului al XI-lea al partidului și propune un text de proiect de rezoluție cu privire la munca la sate ; dă dispoziție secretarelor să trimită acest text, spre luare de cunoștință, membrilor Biroului Politic.

Aprilie, 2

În ședința a unsprezecea (de dimineață) a Congresului al XI-lea al partidului, Lenin este ales în C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Lenin scrie textul cuvîntării de încheiere a lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Lenin participă la ședința a douăsprezecea (de seară) a Congresului al XI-lea ; ia note în timpul discuțiilor pe marginea raportului cu privire la grupul „opoziția muncitorească", prezentat de comisia congresului ; în legătură cu rezoluția „Cu privire la presă și propagandă", adoptată de congres, ia cuvîntul în problema publicării de anunțuri în „Pravda" ; rostește cuvîntarea de încheiere a lucrărilor congresului.

Lenin scrie un proiect de răspuns la scrisoarea primită din partea lui Charles P. Steinmetz, om de știință american, specialist în electrotehnică, și îl trimite apoi lui G. M. Krjijanovski și lui L. K. Martens spre luare de cunoștință.

Aprilie, 3

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia ; este ales membru al Biroului Politic al C.C. și este confirmat drept candidat pentru delegația P.C. (b) din Rusia la Internaționala Comunistă ; depune un proiect de hotărîre cu privire la organizarea muncii Secretariatului Comitetului Central. În aceeași ședință se discută și problema componenței C.E.C. din Rusia, a reorganizării Micului C.C.P., a instituirii comisiei pentru redactarea rezoluțiilor

www.dacoromanica.ro

Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, a numirii redactorului-şef al ziarului „Pravda", probleme financiare etc.

Înainte de 4 aprilie

Lenin are o convorbire cu A. V. Lunacearski în legătură cu activitatea Comisariatului poporului pentru învăţământ.

Aprilie, 4

Luînd cunoştinţă de proiectul de repartizare a sarcinilor între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A., întocmit de A. D. Ţiurupa, şi de completările făcute de A. I. Rîkov, Lenin face şi el unele îndreptări şi completări, apoi întocmeşte planurile de hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.

Lenin îi scrie lui L. D. Troţki în legătură cu necesitatea de a îmbunătăţi situaţia elevilor Şcolii militare de la Kremlin.

Lenin îi scrie lui A. I. Rîkov o scrisoare în legătură cu imigrarea muncitorilor americani în Rusia Sovietică şi cu modul de organizare a depozitelor.

Lenin îi scrie lui G. I. Sokolnikov despre componenţa colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe şi despre organizarea muncii acestuia.

Aprilie, 5

Lenin are o convorbire cu L. K. Martens, membru al prezidiului Consiliului economic superior şi şef al Direcţiei generale a metalelor, cu care discută despre mersul lucrărilor de cercetare a Anomaliei magnetice de la Kursk şi probleme privind darea în exploatare, unui grup de muncitori americani, în frunte cu S. Rutgers, a unei serii de întreprinderi din Ural şi din Kuzbass şi acordarea unor concesiuni pentru exploatarea minelor de asbest din regiunea Alapaevsk (Ural) antreprenorului american A. Hammer ; apoi îi scrie lui A.I. Rîkov, căruia îi recomandă să dea o atenţie deosebită şi un sprijin multilateral studierii Anomaliei magnetice de la Kursk, precum şi concesiunilor ce urmează să fie acordate lui Rutgers şi Hammer.

Aprilie, 6

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; face propunerea ca la şedinţele Biroului Politic să fie invitat, cu drept de vot consultativ, şi A. D. Ţiurupa. În această şedinţă se discută proiectul de hotărîre cu privire la normele de cheltuire a fondului de rezervă al C.C.P., probleme privind concretizarea indicaţiilor date de Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia în legătură cu activitatea Consiliului Comisarilor Poporului şi a C.E.C. din Rusia, fondul de salarii pe aprilie 1922, convocarea congresului sindicatelor, o informare în legătură cu Conferinţa reprezentanţilor celor trei Internaţionale, precum şi alte probleme.

www.dacoromanica.ro

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Krjijanovski, Lenin recomandă să se înceapă imediat lucrările pregătitoare pentru exploatarea Anomaliei magnetice de la Kursk.

Lenin primește în audiență pe M. I. Kalinin, președintele C.E.C. din Rusia ; pe Béla Kun ; pe N. N. Krestinski, reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R. la Berlin ; pe N. P. Briuhanov, comisarul poporului pentru aprovizionare ; discută cu G. V. Ordjonikidze despre plecarea lui la tratament și odihnă în Caucaz.

Aprilie, 7

Lenin îi scrie lui G. K. Ordjonikidze în legătură cu proiectele privind plecarea acestuia la tratament și odihnă în Caucaz.

Aprilie, 8

Într-o scrisoare adresată lui A. I. Rîkov, Lenin arată că nu e de acord cu părerea lui că studierea Anomaliei magnetice de la Kursk ar trebui concesionată unor întreprinzători străini și propune să se ceară un aviz oficial lui G. M. Krjijanovski și L. K. Martens cu privire la perspectivele studierii și exploatării Anomaliei.

Aprilie, 9

Lenin scrie articolul „Am plătit prea scump“ și o scrisoare către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu un proiect de hotărîre privind publicarea articolului, precum și alte probleme.

Aprilie, 10

Lenin face unele completări și îndreptări în textul scrisorii sale către Charles T. Steinmetz și dă dispoziție ca scrisoarea să fie tradusă în limba engleză.

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la propunerea ca K. B. Radek și N. I. Buharin, care se află la Berlin, să fie chemați pentru a face o informare în legătură cu lucrările Conferinței reprezentanților celor trei Internaționale.

Într-o scrisoare adresată lui G. I. Krumin, redactor al revistei „Ekonomiceskaia Jizn“, lui G. M. Krjijanovski, președintele Comisiei de stat a planificării, lui P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică, și lui V. A. Smoleaninov, adjunct al șefului Direcției treburilor C.C.P. și C.M.A., Lenin atrage atenția asupra modului nesatisfăcător în care e studiată experiența locală, pe baza dărilor de seamă ale consfătuirilor economice, și în care sînt expuse în presă rezultatele acestei experiențe și dă dispoziție să se convoace o consfătuire specială și să se întocmească un program de studiere a acestor dări de seamă.

www.dacoromanica.ro

Într-o scrisoare adresată lui E. S. Varga, Lenin îi face cunoscut că, dată fiind starea sănătăţii sale, nu-i va putea îndeplini rugămintea de a scrie, pentru proiectatul anuar al Cominternului, un articol despre noua politică economică şi-l sfătuieşte să retipărească articolele din 1918 (care au fost incluse în broşura despre impozitul în natură) şi unele extrase din raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Aprilie, 11

Lenin face, în scris, observaţii şi propuneri la proiectul de hotărîre a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste în legătură cu încheierea lucrărilor Conferinţei reprezentanţilor celor trei Internaţionale.

Lenin scrie proiectul de „Hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.)" şi-l trimite membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, precum şi lui A. D. Ţiurupa.

Aprilie, 12

Într-o scrisoare adresată lui A. I. Rîkov şi A. D. Ţiurupa, Lenin dă dispoziţie să se ia „măsuri practice şi cît se poate de energice" pentru ca centrala electrică de la Kaşira să înceapă să furnizeze energie electrică oraşului Moscova.

Într-o scrisoare adresată lui N. Osinski, Lenin are cuvinte aprobative pentru articolul lui „Date noi din experienţa locală", publicat în „Pravda", şi stăruie asupra necesităţii de a se studia şi populariza experienţa locală.

Aprilie, 13

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută problema reducerii efectivelor Armatei Roşii, problema Conferinţei de la Genova, a colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe, a componenţei prezidiului C.E.S., a Comisiei pentru comerţul interior de pe lîngă C.M.A., lozincile pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai ş.a.

Lenin are o convorbire cu M. Valeţki, comunist polonez, şi-i trimite lui I. S. Ganeţki, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile externe, o scrisoare în care-l roagă să ia măsuri pentru căutarea arhivei şi bibliotecii sale de la Cracovia şi Poronino.

Înainte de 14 aprilie

Lenin acordă un interviu corespondentului ziarului „The New York Herald" în legătură cu Conferinţa de la Genova.

Aprilie, 14

Lenin prezidează o şedinţă a C.M.A., în cadrul căreia se discută raportul cu privire la rezultatele tîrgului de la Irbit, prezentat de

www.dacoromanica.ro

S. V. Malîşev, preşedintele comitetului de conducere a acestui tîrg.

Aprilie, mai tîrziu de 14

Lenin are o convorbire cu S. V. Malîşev în legătură cu organizarea tîrgului de la Nijni Novgorod.

Aprilie, 15

Într-o scrisoare adresată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin atrage atenţia asupra modului extrem de neglijent în care a fost editată cartea „Materiale privind istoria relaţiilor franco-ruse în anii 1910—1914", şi propune ca I. S. Ganeţki şi L. M. Karahan să fie obligaţi să ia măsuri pentru înlăturarea defectelor şi, în termen de două zile, să stabilească cine sînt cei ce răspund de modul cum a fost editată această carte.

Aprilie, 17

Cu prilejul unei consultări a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunţă pentru aprobarea directivelor date de către Biroul Politic lui G. V. Cicerin cu privire la tactica ce trebuie urmată de delegaţia sovietică la Conferinţa de la Genova cu prilejul discuţiilor în legătură cu datoriile contractate de guvernul ţarist şi de guvernul provizoriu al Rusiei.

Aprilie, 18

Într-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin, L. B. Kamenev şi L. D. Troţki, Lenin propune să se discute în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia problema publicării telegramei lui M. M. Litvinov, adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe, în legătură cu încheierea tratatului de la Rapallo dintre Rusia Sovietică şi Germania.

Aprilie, 19

Lenin trimite lui I. V. Stalin, L. B. Kamenev şi L. D. Troţki o scrisoare cu proiectul telegramei ce urmează să fie adresată delegaţiei de la Genova.

Aprilie, 20

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută problema Conferinţei de la Genova, raportul comisiei pentru cercetarea activităţii Comitetului Central al Sindicatului lucrătorilor de la telecomunicaţii şi a Comisariatului poporului pentru poştă şi telegraf, problema raporturilor dintre Comisariatul poporului pentru afacerile externe şi Biroul din Asia Centrală al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu problemele politicii externe, raportul comisiei pentru elaborarea ordinii de zi a sesiunii C.E.C. din Rusia, precum şi alte probleme.

www.dacoromanica.ro

Lenin ascultă o comunicare a lui V. A. Smoleaninov cu privire la volumul operațiilor comerciale ale Uniunii centrale a cooperativelor de consum și recomandă să se publice în presă materiale în această privință, scoțîndu-se în evidență datele referitoare la mărfurile trimise la sate.

Aprilie, 21

Lenin scrie un proiect de telegramă, conținînd directive pentru G. V. Cicerin, și îl trimite lui I. V. Stalin cu propunerea de a expedia telegrama la Genova dacă membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia nu au de făcut obiecții.

Aprilie, 22

Lenin merge la Institutul de fizică biologică, unde i se face o radioscopie a cavității toracice în vederea apropiatei operații de extragere a glontelui, apoi are o convorbire cu academicianul P. P. Lazarev, în legătură cu mersul cercetărilor la Anomalia magnetică de la Kursk.

Aprilie, 23

Lenin se duce la spitalul Soldatenkov (astăzi spitalul S. P. Botkin), unde i se face operația de extragere a glontelui.

Aprilie, 24

Lenin scrie un proiect de telegramă cu directive pentru G. V. Cicerin (pentru toți membrii delegației sovietice la Conferința de la Genova) și-l trimite lui I. V. Stalin cu propunerea de a cere, în acest sens, avizul tuturor membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Aprilie, 25

Lenin face unele îndreptări în proiectul telegramei cu directivele Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru delegația sovietică la Conferința de la Genova, în problema despăgubirii foștilor proprietari străini.

Aprilie, 26

Primind o scrisoare de la E. S. Varga, în care este vorba despre proasta organizare a activității Biroului de documentare tehnică-științifică de la Berlin și despre necesitatea reorganizării lui, Lenin îi mulțumește pentru această comunicare și-i trimite textul cuvîntării rostite de el la încheierea lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia pentru a fi publicat în limba germană; trimite lui A. I. Rîkov și A. D. Țiurupa scrisoarea primită de la Varga cu rugămintea de a institui o anchetă severă a stării de lucruri existentă la Biroul de documentare tehnică-științifică de la Berlin și de a trece apoi la reorganizarea lui.

www.dacoromanica.ro

Aprilie, 27

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; face propunerea de a se trece la editarea scrierilor cu caracter revoluționar ale lui G. V. Plehanov. La această ședință se discută totodată probleme privind Conferința de la Genova, reducerea efectivelor Armatei Roșii prin acordarea de concedii pentru lucrările agricole, înființarea unei bănci pentru organizațiile cooperatiste din Ucraina, repartizarea unei cote din petrolul de la Baku pentru Azerbaidjan ș.a.

Aprilie, 28

Lenin face corectura broșurii sale „Articole vechi pe teme mai apropiate de cele noi" și-i scrie prefața.

Lenin prezintă Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia propunerea de a se expedia o telegramă lui G. V. Cicerin cu rugămintea de a trimite conspectul sau tezele manifestului guvernului sovietic în legătură cu o eventuală ruptură a tratativelor Conferinței de la Genova.

Lenin trimite muncitorilor și inginerilor de la trustul „Azneft" din Baku o telegramă de mulțumire pentru eroismul și abnegația de care au dat dovadă în lupta cu incendiul de la exploatările petrolifere de la Surahan.

Aprilie, 30

Lenin prezintă Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia un proiect de telegramă-directivă pentru G. V. Cicerin, drept răspuns la comunicarea lui că este posibil ca problema rusă să fie dezbătută la o nouă conferință convocată în acest scop.

Mai, 2

Lenin scrie articolul „La cea de-a zecea aniversare a «Pravdei»".

Lenin are o convorbire cu A. D. Țiurupa în legătură cu proiectul unui împrumut intern de cereale, elaborat de Comisariatul poporului pentru finanțe ; îl însărcinează pe Țiurupa să comunice conducerii Comisariatului poporului pentru căile de comunicație dispoziția lui de a se pune în aplicare hotărîrea C.M.A. cu privire la împărțirea căilor ferate în trei categorii și suspendarea traficului pe cele mai puțin importante.

Lenin îi scrie lui G. I. Sokolnikov în legătură cu proiectul unui împrumut intern de cereale și cere să se ia „măsuri cu adevărat revoluționare" pentru consolidarea situației financiare a țării.

Lenin trimite lui A. D. Țiurupa și lui A. I. Rîkov o scrisoare primită de la N. K. Krupskaia, care ridică obiecții împotriva hotărîrii adoptate de comisia bugetară de a se proceda la o reducere simțitoare

www.dacoromanica.ro

a numărului de învăţători şi cere să fie sprijinită în Consiliul Comisarilor Poporului propunerea ei cu privire la sporirea alocaţiilor pentru învăţămînt.

Lenin trimite Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare cu proiectul unei telegrame prin care transmite directive lui G. V. Cicerin la Genova.

Mai, 4

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; face propunerea ca valorile bisericeşti confiscate să fie vîndute în străinătate în vederea obţinerii de fonduri pentru lupta împotriva foametei. În această şedinţă se discută, de asemenea, problema Conferinţei de la Genova, a activităţii C.C.P. şi C.E.C. din Rusia, a Direcţiei generale a combustibilului, a salariilor la Moscova şi Petrograd etc.

Mai, 5

Lenin scrie o scrisoare în care răspunde la observaţiile făcute de A. I. Rîkov, M. P. Tomski şi L. D. Troţki pe marginea proiectului de „Hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.)" şi o trimite lui I. V. Stalin pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi pentru A. D. Ţiurupa.

Lenin îi cere lui V. A. Smoleaninov să întocmească o listă a vechilor membri de vază ai P.C. (b) din Rusia şi să-i atragă în munca de studiere a dărilor de seamă ale comisiilor economice regionale, indiferent de funcţia pe care o deţin.

Mai, 5 sau 6

Lenin scrie proiectul unei telegrame-directivă pentru G. V. Cicerin la Genova.

Mai, 6

Lenin primeşte noul carnet de membru de partid, model 1922, cu nr. 114 482, eliberat de Comitetul organizaţiei raionale Zamoskvorecie (Moscova) a P.C. (b) din Rusia.

Mai, 8

Luînd cunoştinţă de telegrama trimisă, de la Genova, de M. M. Litvinov în legătură cu „Memorandumul puterilor aliate" cu privire la problema rusă, care a fost înmînat delegaţiei sovietice, Lenin prezintă Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia propunerea de a se trimite un răspuns telegrafic şi întocmeşte un proiect de telegramă.

Mai, 9

Lenin prezintă Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia proiectul unei telegrame prin care se transmit directive lui G. V. Cicerin la

www.dacoromanica.ro

Genova în legătură cu semnarea și apropiata ratificare a tratatului de la Rapallo dintre Rusia Sovietică și Germania.

Mai, 11

Într-o scrisoare adresată lui A. Hammer, antreprenor american, Lenin îi urează succes în exploatarea zăcămintelor de asbest din Ural, ce i-au fost concesionate, și arată că această concesiune „prezintă o mare importanță și pentru relațiile comerciale dintre Republica noastră și Statele Unite" ; el anexează o scrisoare pentru Zinoviev (sau adjunctul lui) cu rugămintea de a-i acorda lui Hammer tot sprijinul necesar.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; prezintă spre discuție proiectul de hotărîre prin care se trasează ca sarcină Comisariatului poporului pentru aprovizionare, Comisariatului poporului pentru agricultură, Direcției centrale de statistică și Comisiei de stat a planificării să prezinte Comitetului Central o situație a impozitului în natură care a fost perceput în 1921—1922 și a celui care e prevăzut pentru 1922—1923. În această ședință se discută de asemenea problema sesiunii C.E.C. din Rusia, problema procesului socialiștilor-revoluționari, a congresului muncitorilor mineri, a colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură, a Academiei de Științe și a Bibliotecii publice etc.

În cadrul unei consultări a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru propunerea de a se prelungi pînă la 1 ianuarie 1923 valabilitatea acordului cu A.R.A (Administrația ajutorului american) dacă F. E. Dzerjinski, președintele G.P.U., nu se opune.

Într-o scrisoare adresată lui V. S. Dovgalevski, comisarul poporului pentru poștă și telegraf, în legătură cu activitatea laboratorului de radio de la Nijni Novgorod, Lenin sprijină cererea prezentată de Sovietul din Nijni Novgorod Comitetului Executiv Central din Rusia ca acest laborator să fie decorat cu ordinul Steagul Roșu al Muncii, iar profesorii M. A. Bonci-Bruevici și V. P. Vologdin, conducătorii laboratorului, să fie trecuți pe panoul de onoare.

Mai, 13

Lenin are o convorbire telefonică cu inginerul V. A. Pavlov în legătură cu postul central de radio care se construiește la Moscova ; în cursul acestei convorbiri își notează datele furnizate de Pavlov.

Lenin dă dispoziție lui V. A. Smoleaninov să controleze cum sînt finanțate lucrările de cercetare a Anomaliei magnetice de la Kursk întreprinse de academicianul P. P. Lazarev.

Mai, 14

Lenin prezintă Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia proiectul unei telegrame-directivă pentru G. V. Cicerin, la Genova.

www.dacoromanica.ro

Mai, 15

Lenin trimite lui I. V. Stalin un bilet cu un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la monopolul comerțului exterior, precum și o scrisoare lui I. V. Stalin și M. I. Frumkin în legătură cu aceeași problemă.

Luînd cunoștință de proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului penal al R.S.F.S.R., Lenin îi scrie lui D. I. Kurski o scrisoare în care face propuneri și completări la acest proiect.

Efectuînd un control asupra modului cum lucrează A. Ulrich, lucrătoare la Secretariatul C.C.P. și C.M.A., care avea misiunea să urmărească cum sînt aplicate hotărîrile guvernului, Lenin îi trimite lui V. A. Smoleaninov o scrisoare în care-i arată că în acest domeniu nu există nici o ordine și îi cere să ia măsurile necesare pentru o riguroasă organizare a controlului îndeplinirii sarcinilor.

Mai, 15 sau 16

Lenin scrie un proiect de hotărîre a C.E.C. din Rusia la raportul delegației la Conferința de la Genova.

Mai, 16

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind conferința de la Genova, conferința reprezentanților celor trei Internaționale, sesiunea C.E.C. din Rusia ș.a.

Mai, 16 sau 17

Lenin are o convorbire cu D. I. Kurski în legătură cu proiectul Codului penal al R.S.F.S.R.

Mai, 17

Lenin scrie și-i trimite lui D. I. Kurski două variante ale paragrafului suplimentar al legii pentru punerea în aplicare a Codului penal al R.S.F.S.R.

Într-o scrisoare adresată lui A. V. Lunacearski, M. N. Pokrovski, A. D. Țiurupa și A. I. Rîkov, Lenin le atrage atenția asupra faptului că prețul ridicat al tipăriturilor „face ca poporul să fie lipsit de cărți utile" și recomandă să se ia măsuri speciale pentru aprovizionarea cu cărți a bibliotecilor județene, dă dispoziție lui V. A. Smoleaninov să urmărească modul cum se aplică aceste măsuri.

Mai, 18

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind Conferința de la Genova, impozitul în natură, componența colegiilor Comisariatului poporului

www.dacoromanica.ro

pentru învățămînt și a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, situația din Asia Centrală etc.

Lenin are o convorbire cu N. Osinski în legătură cu publicarea, în numărul din 6 mai 1922 al ziarului „Selskohozeaistvennaia Jizn", a două articole dăunătoare din punct de vedere politic : „Povara impozitului în natură" de A. L. Vainștein și „Mîna dreaptă și mîna stîngă (sisteme de impozit în natură)" de N. P. Oganovski.

Lenin are o convorbire cu A. M. Anikst, adjunct al comisarului poporului pentru problemele muncii, în legătură cu activitatea acestui comisariat.

Mai, 19

Lenin scrie două scrisori lui I. V. Stalin, pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în legătură cu dezvoltarea radiotehnicii.

Mai, 20

Lenin scrie scrisoarea „Despre «dubla» subordonare și despre legalitate", adresată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

În răspunsul său la scrisoarea Secretariatului C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu propunerea de a se pune în discuția sesiunii C.E.C. din Rusia problema reducerii efectivelor Armatei Roșii, Lenin face cunoscut că este de acord cu această propunere.

Mai, 21

Într-o scrisoare către comisarii poporului și către alți conducători ai instituțiilor centrale, Lenin cere ca în timpul concediului său să fie informat despre problemele cele mai importante, despre modul cum sînt îndeplinite principalele hotărîri, planuri etc. și cum se desfășoară cele mai importante campanii.

Mai, 22

Lenin are o consfătuire cu A. D. Țiurupa și A. I. Rîkov în legătură cu unele probleme privind activitatea laboratorului de radio de la Nijni Novgorod și dezvoltarea radiotehnicii, irigarea stepei Mugan, activitatea Uniunii centrale a cooperativelor de consum, a Comisariatului poporului pentru justiție, a Comisariatului poporului pentru comerțul exterior și a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație.

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la suspendarea revistei smenovehiste „Novaia Rossia" de către organizațiile din Petrograd.

Lenin îl primește pe B. I. Reinstein în legătură cu apropiata lui plecare în America ; discută cu el despre dezvoltarea radiotehnicii în

www.dacoromanica.ro

Rusia Sovietică şi despre enorma ei importanţă pentru munca politică a partidului ; îi trasează ca sarcină lui Reinstein să organizeze sprijinirea radiotehnicienilor sovietici de către specialiştii americani.

Mai, 23

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la componenţa C.E.C. din Rusia şi-l trimite lui I. V. Stalin pentru Biroul Politic.

Lenin discută cu S. Said-Galiev, preşedintele C.C.P. al Republicii Crimeea, despre situaţia din această republică şi despre divergenţele din rîndurile comuniştilor tătari.

Lenin pleacă la odihnă în localitatea Gorki.

Mai, 24

Într-o scrisoare către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin recomandă „să se acorde *t o t* sprijinul" concesionarilor americani A. Hammer şi B. Mishel.

Mai, 25—27

Primul atac al bolii lui Lenin, care a dus la paralizia parţială a mîinii drepte şi a piciorului drept, precum şi la dificultăţi de vorbire.

Mai, nu mai tîrziu de 26

Lenin trimite telegrafic un mesaj de salut primului Congres al femeilor muncitoare din Transcaucazia.

Mijlocul lunii iunie

În starea sănătăţii lui Lenin s-a produs o ameliorare.

Iunie, 18

Lenin discută cu N. K. Krupskaia despre modul cum decurge procesul socialiştilor-revoluţionari.

Iunie, 24

În timp ce e consultat de medici, Lenin cere informaţii profesorului G. Klemperer în legătură cu starea sănătăţii lui A. D. Ţiurupa ; după consultaţie, îl însărcinează pe N. A. Semaşko, comisarul poporului pentru ocrotirea sănătăţii, să facă cunoscută Comitetului Central al partidului părerea lui că este necesar ca delegaţia de la Haga să fie foarte precaută în tratativele pe care le duce şi, totodată, că trebuie aplanat conflictul de la Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie.

www.dacoromanica.ro

Iulie, 11

Lenin discută cu I. V. Stalin despre activitatea C.C. al P.C. (b) din Rusia, despre lucrările Conferinţei de la Haga, despre procesul socialiştilor-revoluţionari, se interesează care sînt perspectivele recoltei şi care e starea industriei şi a finanţelor.

Iulie, 12

Lenin îi scrie lui L. B. Kamenev în legătură cu unele probleme ale activităţii Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia.

Iulie, 13

Într-o scrisoare către L. A. Fotieva, Lenin îi face cunoscut că starea sănătăţii sale s-a mai îmbunătăţit, îi cere să-i aleagă şi să-i trimită nişte cărţi şi, totodată, să-i transmită lui A. I. Rîkov rugămintea de a organiza plecarea în concediu de odihnă a secretarelor de la C.C.P.

Iulie, 14

Lenin discută cu L. B. Kamenev despre activitatea C.C. al P.C. (b) din Rusia, despre starea finanţelor, despre perspectivele recoltei şi despre situaţia de la Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie.

Iulie, 16

Lenin discuta cu N. I. Buharin despre perspectivele recoltei, despre activitatea Băncii de Stat, despre treburile de partid şi despre situaţia din Germania.

Iulie, 20

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia examinează propunerile lui Lenin în legătură cu impozitul în natură şi cu concesiunile.

Iulie, 28 — august, 3

Lenin discută cu G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev, I. V. Stalin şi L. D. Troţki despre unele probleme de partid în legătură cu pregătirea celei de-a XII-a Conferinţe generale a P.C. (b) din Rusia.

August, 5

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin, care-i transmite un mesaj de salut din partea celei de-a XII-a Conferinţe generale a partidului ; îl roagă să transmită mulţumirile lui delegaţilor la conferinţă şi-şi exprimă speranţa că în scurt timp îşi va relua activitatea.

August, 7

Lenin stă de vorbă cu G. I. Petrovski, N. N. Krestinski şi G. K. Ordjonikidze.

www.dacoromanica.ro

August, 11

Lenin primește în audiență pe S. A. Agamali-oglî, președintele C.E.C. din Azerbaidjan, care e însoțit de A. S. Enukidze ; îi cere informații despre activitatea Consiliului Unional al Federației din Transcaucazia, despre situația din Azerbaidjan, despre atitudinea oamenilor muncii de acolo față de proiectul de creare a unui alfabet nou, precum și despre Armata Roșie a Azerbaidjanului.

August, 17

Lenin discută cu M. K. Vladimirov, adjunct al comisarului poporului pentru finanțe, despre activitatea pe care o desfășoară comisariatul respectiv și despre politica pe care o duce față de nepmani.

August, 19

Lenin discută cu I. V. Stalin despre activitatea Comisariatului poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească.

August, 21

Într-o scrisoare către A. I. Sviderski, N. A. Reske, E. F. Rozmirovici, L. I. Ruzer și alți membri ai colegiului Comisariatului poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească, Lenin arată că caracterul activității Inspecției muncitorești-țărănești nu corespunde menirii sale, care constă în a transforma și a îmbunătăți activitatea aparatului de stat.

Lenin are o convorbire cu L. B. Krasin înaintea plecării acestuia la Berlin pentru a încheia un contract de concesiune cu industriașul englez L. Urquhart.

Lenin are o convorbire cu N. L. Meșcereakov, președintele colegiului de la „Gosizdat", și cu E. A. Preobrajenski, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanțe.

August, 22

Lenin are o convorbire cu A. I. Rîkov.

August, 25

Lenin are o convorbire cu C. G. Racovski, președintele Consiliului Comisarilor Poporului al Ucrainei.

August, 29

Lenin are o convorbire cu I. I. Skvorțov-Stepanov.

August, 30

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin în legătură cu perspectivele recoltei, starea industriei, situația bugetului, cursul rublei, situația

www.dacoromanica.ro

internaţională a republicilor sovietice, activitatea antisovietică desfăşurată de menşevici şi socialişti-revoluţionari.

August, 31

Lenin discută cu A. I. Sviderski despre activitatea Comisariatului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească şi a secţiei respective de normalizare a muncii aparatului de stat.

Lenin îi trimite lui A. I. Rîkov o tăietură din numărul de la 25 august al ziarului „Izvestiia" cu un articol despre munca desfăşurată în sovhozul „Toikino", gubernia Perm, de către brigada de tractorişti americani, organizată de „Asociaţia prietenilor Rusiei Sovietice", şi-i scrie o scrisoare în care arată că este necesar *„să fie sprijinit prin toate mijloacele"* ajutorul concret pe care-l dă această asociaţie oamenilor muncii din Rusia Sovietică ; îl însărcinează să ceară de la Comitetul executiv gubernial Perm informaţii în legătură cu munca brigăzii de tractorişti.

Septembrie, 1

Lenin are o convorbire cu D. Z. Manuilski înaintea plecării acestuia la Congresul Partidului Comunist Francez ; discută cu el despre situaţia din acest partid şi despre situaţia mişcării comuniste internaţionale.

Într-o scrisoare către V. A. Avanesov, adjunct al comisarului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească, Lenin arată că este necesar să se studieze experienţa din străinătate şi să se ia măsuri organizatorice pentru normalizarea muncii de birou în instituţiile sovietice.

Septembrie, 2

Lenin are o convorbire cu G. E. Zinoviev.

Septembrie, 4

Lenin are o convorbire cu F. E. Dzerjinski, căruia îi dictează propunerile sale pentru Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la condiţiile de încheiere a contractului de concesiune cu L. Urquhart şi cu privire la măsurile de reînnoire a capitalului fix în industrie şi în transporturi.

Septembrie, 5

Lenin are o convorbire cu M. I. Kalinin, căruia îi face cunoscut că are de gînd ca în octombrie să-şi reia activitatea.

Septembrie, 6

Lenin are o convorbire cu L. M. Hinciuk, preşedintele consiliului de conducere al Uniunii centrale a cooperativelor de consum.

www.dacoromanica.ro

Septembrie, nu mai tîrziu de 7

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Smolianinov, Lenin îl roagă să-i trimită două cărți ale lui I. M. Besprozvannîi : „Biroul de planificare într-o mică întreprindere industrială, organizată după sistemul Taylor" și „Organizarea modernă a uzinelor americane (Sistemul Taylor)".

Septembrie, 10

Lenin are o convorbire cu M. P. Tomski în legătură cu sarcinile celui de-al V-lea Congres general al sindicatelor din Rusia, care urmează să se țină curînd.

Septembrie, mai tîrziu de 10

Lenin scrie recenzia „O lingură de catran într-un butoi cu miere", în care face aprecieri critice asupra cărții lui O. A. Ermanski „Organizarea științifică a muncii și a producției și sistemul Taylor".

Septembrie, 11

Profesorii O. Förster, V. V. Kramer și F. A. Ghetie, întruniți într-un consult, îi permit lui Lenin să-și reia activitatea la 1 octombrie.

Lenin îi scrie lui A. S. Enukidze o scrisoare în care-l roagă să ia măsuri pentru terminarea pînă la 1 octombrie a lucrărilor de reparații la locuința sa de la Kremlin.

Septembrie, 12

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin.

Luînd cunoștință de contractul preliminar prin care se acordă o concesiune lui L. Urquhart, Lenin scrie, în legătură cu aceasta, o scrisoare către I. V. Stalin, pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Lenin cere, într-o scrisoare, lui L. M. Hinciuk să-i trimită o corectură a cărții lui „Uniunea centrală a cooperativelor de consum în condițiile noii politici economice" și recomandă ca această carte să fie completată cu date despre creșterea volumului operațiilor comerciale ale cooperației la sate.

Septembrie, 13

Lenin discută cu L. B. Kamenev despre posibilitatea stabilirii de legături economice cu cercurile de afaceri din America și despre alte probleme.

Lenin scrie un proiect de scrisoare către cel de-al V-lea Congres general al sindicatelor din Rusia și-l trimite membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Septembrie, 14

La o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia se discută propunerea lui Lenin de a se studia posibilitatea de a stabili legături economice cu cercurile de afaceri din America, precum şi propunerea cu privire la numirea vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.

Lenin face completări la scrisoarea către cel de-al V-lea Congres general al sindicatelor din Rusia.

Septembrie, 17

Lenin îi cere, într-o scrisoare, lui M. K. Vladimirov să-i comunice unele date privind situaţia rezervelor de aur ale Republicii, proporţiile deficitului şi perspectivele acoperirii lui.

Într-o scrisoare adresată lui A. I. Rîkov, Lenin propune să se acorde ajutor financiar, din rezerva de aur a Republicii, exploatărilor din bazinul Doneţului şi celor de la Baku.

Într-o scrisoare adresată lui M. H. Poleakov, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile interne, Lenin cere să i se comunice unele date cu privire la rezultatele obţinute în aplicarea impozitului în muncă cu braţele şi cu atelajele.

Septembrie, 18

Lenin are o convorbire cu L. B. Krasin în legătură cu contractul preliminar pentru acordarea unei concesiuni lui L. Urquhart.

Într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev, Lenin arată că este împotriva acordării unei concesiuni lui Urquhart şi-l roagă să comunice acest lucru membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Septembrie, 19

Lenin îi scrie lui V. A. Smoleaninov o scrisoare în care îi cere să strîngă, pentru el, procesele-verbale ale şedinţelor Biroului Politic şi ale plenarelor C.C. al P.C. (b) din Rusia şi pe acelea ale şedinţelor Consiliului Comisarilor Poporului şi ale Consiliului Muncii şi Apărării şi să-l informeze în mod regulat despre mersul tratativelor pentru acordarea de concesiuni petroliere unor industriaşi americani.

Septembrie, nu mai tîrziu de 22

Într-o scrisoare, Lenin îi cere lui I. V. Stalin să-i comunice cum este soluţionată în cadrul Comitetului Central problema relaţiilor dintre republicile sovietice.

Septembrie, 23

Lenin are o convorbire cu I. E. Rudzutak, preşedintele Biroului din Asia Centrală al C.C. al P.C. (b) din Rusia, iar apoi cu N. I. Buharin.

www.dacoromanica.ro

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Smoleaninov, Lenin îi face cunoscut că se întoarce la Moscova la 1 sau 2 octombrie și îi cere să pregătească pentru 3 octombrie o ședință a C.C.P.

Septembrie, 24

Lenin discută cu G. L. Peatakov, vicepreședintele Comisiei de stat a planificării, despre organizarea muncii la această instituție și despre sarcinile ei primordiale.

Septembrie, 25

Lenin are o convorbire cu G. I. Sokolnikov în legătură cu unirea republicilor sovietice.

Lenin îi propune, într-o scrisoare, lui A. I. Rîkov ca, în legătură cu necesitatea unei reorganizări a aparatului de stat, să procedeze la efectuarea unui recensământ al tuturor funcționarilor din instituțiile de stat din Moscova.

Într-o scrisoare adresată lui N. V. Krîlenko, adjunct al comisarului poporului pentru justiție, Lenin cere să i se comunice dacă pentru cea de-a cincea aniversare a Revoluției Socialiste din Octombrie se pregătește editarea Codului de legi al Puterii sovietice.

Septembrie, 26

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin în legătură cu unirea republicilor sovietice.

Lenin trimite lui L. B. Kamenev o scrisoare, pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în legătură cu constituirea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Septembrie, 27

Într-o scrisoare adresată lui N. I. Buharin, prim-redactor al ziarului „Pravda", Lenin atrage atenția asupra unor greșeli grosolane din articolul „Pe frontul ideologic" scris de V. F. Pletnev, președintele C.C. al Proletcultului, și publicat în numărul din 27 septembrie al acestui ziar.

Lenin discută cu P. G. Mdivani, președintele C.C.P. al Gruziei, despre unirea republicilor sovietice.

Septembrie, 28

Lenin discută cu G. K. Ordjonikidze despre unirea republicilor sovietice.

Într-o telegramă adresată lui V. I. Ciubar, director general al industriei cărbunelui din Donbass, Lenin cere să i se trimită date în legătură cu necesitățile de semne monetare în Donbass.

www.dacoromanica.ro

Septembrie, 29

Lenin are o convorbire cu M. S. Okudjava, L. E. Dumbadze şi K. M. Ţinţadze, membri ai C.C. al P.C. din Gruzia, în legătură cu unirea republicilor sovietice, iar după aceea o convorbire cu A. F. Measnikov, preşedintele C.C.P. al Armeniei, de la care cere informaţii şi despre situaţia din Transcaucazia, starea sistemelor de irigaţie, perspectivele recoltei de bumbac etc.

Octombrie, 2

Lenin părăseşte localitatea Gorki şi se întoarce la Moscova, unde îşi reia activitatea.

Octombrie, 3

Lenin prezidează o şedinţă a C.C.P.; prezintă un referat cu privire la normele de înscriere a problemelor pe ordinea de zi a şedinţelor C.C.P. În această şedinţă se discută totodată problema fondului de salarii pe luna octombrie 1922, a completării decretului C.C.P. din 4 aprilie 1922 cu privire la circulaţia aurului, argintului, platinei, pietrelor preţioase şi a valutei străine, proiectul de lege cu privire la bugetul organelor locale şi alte probleme.

Octombrie, 4

Lenin are o convorbire cu I. K. Mihailov, preşedintele comisiei care a inspectat întreprinderile desemnate a fi concesionate lui L. Urquhart; apoi comunică lui L. B. Kamenev, într-o scrisoare, că se opune adoptării proiectului de contract prin care se acordă o concesiune lui Urquhart.

Lenin dă dispoziţie lui V. A. Smoleaninov să ceară de urgenţă date referitoare la mersul colectărilor de cereale din recolta pe 1922.

Octombrie, 5

Lenin participă la o şedinţă a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia; se pronunţă împotriva aprobării contractului preliminar de concesiune încheiat cu L. Urquhart. În această şedinţă se discută, de asemenea, problema reformei monetare în Transcaucazia.

Octombrie, 6

Neputînd să participe, din cauză de boală, la şedinţa plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia în care se discută unirea republicilor sovietice, Lenin îi scrie lui L. B. Kamenev o scrisoare în legătură cu această problemă.

Lenin îi scrie lui G. L. Peatakov în legătură cu dezbaterile în problema acordării unei concesiuni lui Urquhart.

Lenin dă dispoziţie lui V. A. Smoleaninov să ceară părerea lui V. I. Ciubar dacă n-ar fi cazul ca cele mai mari şi mai productive

www.dacoromanica.ro

mine din Donbass să fie încadrate într-o categorie aparte, pentru ca muncitorii de la aceste mine să fie pe deplin asigurați cu cele necesare, prin alocarea în acest scop, a unei părți din rezerva de aur a Republicii ; totodată îi cere lui Smoleaninov să precizeze care sînt rezultatele tratativelor purtate de el cu departamentele economice în vederea aprovizionării Donbassului.

Lenin are o convorbire cu A. P. Serebrovski, președintele consiliului de conducere al trustului „Azneft", în legătură cu situația existenta la exploatările petrolifere de la Baku, apoi scrie muncitorilor din orașul Baku.

Lenin scrie un mesaj de salut către redacția ziarului comsomoliștilor din raionul Bauman (Moscova) „Puti Molodeji".

Lenin scrie un proiect de scrisoare „Către Asociația prietenilor Rusiei Sovietice (S.U.A.)" și-l trimite lui L. K. Martens, spre luare de cunoștință.

Octombrie, 7

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia îl alege pe Lenin în biroul delegației P.C. (b) din Rusia la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului.

Octombrie, 9

Lenin are o convorbire cu V. A. Smoleaninov și N. P. Gorbunov ; dă dispoziție ca în legătură cu propunerea făcută de profesorul Volkov de a se achiziționa în America modele de tractoare pentru o stațiune experimentală să se ceară avizul Comisariatului poporului pentru agricultură și al Direcției generale a școlilor politehnice profesionale și a instituțiilor de învățămînt superior.

Lenin discută cu V. I. Ciubar despre situația industriei carbonifere din Donbass.

Octombrie, 10

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Trifonov, șeful Direcției generale a combustibilului din Consiliul economic superior, Lenin îi cere ca numaidecît să dea dispoziție pentru livrarea de benzină și lubrifianți brigăzii americane de tractoare care lucrează la sovhozul „Toikino" din gubernia Perm.

Lenin are o convorbire cu I. I. Kutuzov, președintele C.C. al Sindicatului muncitorilor textiliști, și scrie un mesaj de salut pentru cel de-al V-lea Congres general al muncitorilor și muncitoarelor din industria textilă.

Lenin are o convorbire cu A. I. Rîkov și L. B. Kamenev ; cu M. V. Frunze, vicepreședinte al C.C.P. din Ucraina ; cu G. M. Krjijanovski ; cu G. L. Peatakov.

Lenin prezidează o ședință a C.C.P. în care se discută problema efectivelor Armatei Roșii, proiectul de lege cu privire la organizarea

www.dacoromanica.ro

judecătorească sovietică, problema reducerii de personal la Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie, respingerea contractului prealabil de concesiune încheiat cu L. Urquhart etc.

Octombrie, 11

Lenin scrie un mesaj de salut către cel de-al V-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia.

Lenin discută cu L. D. Troţki despre examinarea, în şedinţa din 6 octombrie a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, a problemei monopolului comerţului exterior, precum şi despre hotărîrea adoptată în această problemă.

Lenin are o convorbire cu N. A. Reske, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească, în legătură cu reorganizarea Rabkrinului şi-l roagă să pregătească un referat în această problemă.

Lenin are convorbiri cu A. Z. Golţman, preşedintele Biroului consiliului industriei şi transporturilor, I. I. Mejlauk, preşedintele consiliului de conducere al trustului „Iugostal", şi V. V. Şmidt, comisar al poporului pentru problemele muncii, în legătură cu activitatea Biroului şi cu nivelul salariilor şi situaţia din industria grea ; cu L. B. Krasin în legătură cu hotărîrea adoptată de C.C. al P.C. (b) din Rusia la 6 octombrie 1922 în problema monopolului comerţului exterior ; cu I. A. Iakovlev, adjunct al şefului Secţiei de agitaţie şi propagandă a C.C. al P.C. (b) din Rusia, şi cu K. A. Popov, şeful sectorului propagandă al Secţiei de agitaţie şi propagandă, în legătură cu activitatea Proletcultului.

Octombrie, 12

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută problema adjuncţilor comisarului poporului pentru învăţămînt, hotărîrea plenarei C.C. în legătură cu comerţul exterior, problema demobilizării marinarilor şi a întăririi capacităţii de luptă a flotei, problema Republicii Extremului Orient, problema procuraturii, a construcţiei hidrocentralei electrice de la Zemo-Avcealsk (Gruzia), probleme financiare etc.

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin în legătură cu hotărîrea adoptată de plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia la 6 octombrie 1922 cu privire la monopolul comerţului exterior.

Lenin are o convorbire cu L. B. Krasin despre monopolul comerţului exterior ; după aceea scrie un proiect de scrisoare către C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu această problemă şi îl trimite lui Krasin spre luare de cunoştinţă.

Octombrie, 13

Lenin completează scrisoarea către C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu monopolul comerţului exterior şi o trimite lui I. V. Stalin.

www.dacoromanica.ro

Lenin are o convorbire cu V. A. Smoleaninov și N. P. Gorbunov ; îi trasează lui Gorbunov sarcina de a asigura informarea specialiștilor din Comisariatul poporului pentru poștă și telegraf cu privire la perfecționările tehnice obținute de americani în domeniul construcției radiotelefonice.

Lenin îl primește pe O. E. Cezare, pictor american, care îi face portretul pentru a fi difuzat în străinătate în vederea strîngerii de fonduri pentru ajutorarea copiilor înfometați din Rusia.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, în care se discută raportul unei comisii cu privire la înlocuirea impozitului în muncă, prestat cu brațele și atelajele, printr-un impozit în bani, problema lărgirii drepturilor Direcției generale a concesiunilor, problema fixării prețurilor la combustibil etc.

Octombrie, 16

Lenin are o convorbire cu M. I. Frumkin ; dă dispoziție Comisariatului poporului pentru comerțul exterior să înainteze lunar Consiliului Comisarilor Poporului situații cu privire la volumul operațiilor comerciale efectuate și la veniturile realizate.

Lenin trasează lui B. G. Zaks, adjunct al șefului Direcției treburilor C.C.P., sarcina de a elabora, împreună cu Comisariatul poporului pentru finanțe, un proiect de hotărîre cu privire la întocmirea, în fiecare lună, a unei evidențe a fondului valutar general.

Într-o scrisoare adresată lui P. A. Bogdanov, președintele Consiliului economic superior, Lenin propune să se ia măsuri pentru sprijinirea și stimularea unui grup de ingineri, în frunte cu I. M. Gubkin, care au obținut succese în studierea și folosirea practică a șisturilor combustibile.

Lenin îi scrie lui G. K. Ordjonikidze în legătură cu finanțarea șantierului hidrocentralei Zemo-Avcealsk.

Octombrie, 17

Lenin ține o consfătuire cu L. B. Kamenev și I. V. Stalin.

Lenin are o convorbire cu A. V. Șotman, președintele comisiei economice a comunei de muncă din Karelia, cu privire la construcția economică din Karelia ; scrie, apoi, lui L. B. Kamenev și N. P. Gorbunov, cărora le recomandă să sprijine cererea comunei de muncă din Karelia în legătură cu construirea, în Karelia, a unei fabrici de hîrtie și cu exploatarea zăcămintelor de mică.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută rapoartele comisiilor pentru elaborarea Codului muncii și a Codului agrar ale R.S.F.S.R., proiectul de lege cu privire la congresele guberniale ale Sovietelor și comitetele executive guberniale, bugetul Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, pro-

www.dacoromanica.ro

blema bugetului local, a acordului cu un consorțiu de firme germane în frunte cu concernul Otto Wolff etc.

Octombrie, 18

Lenin are o convorbire cu A. M. Lejava și M. I. Frumkin, în legătură cu proiectul acordului de concesiune încheiat cu consorțiul Wolff.

Lenin trimite o scrisoare lui I. V. Stalin, pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în problema acordului cu consorțiul Wolff și recomandă ca această problemă să fie pusă în discuția Biroului Politic.

Lenin dă dispoziție lui L. P. Gorbunov să ceară lui P. A. Bogdanov, președintele Consiliului economic superior, materiale în legătură cu finanțarea cercetărilor întreprinse la Anomalia magnetică de la Kursk.

Octombrie, 19

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; prezintă o informare cu privire la proiectul de acord cu un consorțiu de firme germane și cu privire la invitarea în Rusia Sovietică, pentru tratative economice, a unor reprezentanți ai cercurilor de afaceri americane. În această ședință sînt examinate, totodată, directivele pentru delegația sovietică la Conferința internațională de la Lausanne pentru problemele Orientului Apropiat, chestiunea evacuării trupelor japoneze din Vladivostok, pregătirea celei de-a IV-a sesiuni a C.E.C. din Rusia, problema caselor de odihnă pentru muncitori, componența comisiei pentru propagandă antireligioasă etc.

Lenin are o convorbire cu I. A. Iakovlev în legătură cu un articol, scris de acesta pentru „Pravda", în care sînt criticate concepțiile greșite ale lui V. F. Pletnev, președintele Proletcultului.

Lenin are o convorbire cu B. S. Stomoneakov, reprezentant comercial al R.S.F.S.R. în Germania, în legătură cu monopolul comerțului exterior ; îi cere să pregătească un proiect de teze în această problemă, pe care să-l pună în prealabil de acord și să-l discute cu alți lucrători care se pronunță împotriva unei slăbiri a monopolului de stat.

Octombrie, nu mai tîrziu de 20

Lenin are o convorbire cu G. I. Sokolnikov în legătură cu apropiatul Congres general al lucrătorilor din finanțe.

Octombrie, 20

Lenin trimite un mesaj de salut Congresului general al lucrătorilor din finanțe.

Lenin discută cu A. S. Kiselev, președintele Micului C.C.P., despre activitatea Micului C.C.P. și a secretariatului său ; cu A. I. Sviderski, membru al colegiului Inspecției muncitorești-țărănești, cu A. M. Kaktîn, locțiitorul redactorului-șef al ziarului „Ekonomiceskaia

www.dacoromanica.ro

Jizn", despre activitatea întreprinderilor industriale şi finanţarea lor, despre structura trusturilor, precum şi despre imigrarea unor muncitori americani în Rusia Sovietică.

Lenin are o convorbire cu N. P. Gorbunov, căruia îi dă dispoziţie să pregătească o informare în legătură cu numărul muncitorilor din Kemerovo şi de la uzinele Nadejdin, în legătură cu planurile de imigraţie a unor muncitori americani în Rusia Sovietică.

Lenin trimite cîte o scrisoare „Asociaţiei pentru acordarea de ajutor tehnic Rusiei Sovietice" şi „Asociaţiei prietenilor Rusiei Sovietice (S.U.A.)", precum şi o scrisoare preşedintelui Comitetului executiv gubernial din Perm, căruia îi cere să dea tot sprijinul brigăzii americane de tractoare care lucrează în sovhozul „Toikino".

Octombrie, 21

Lenin primeşte pe Borisov, secretarul celulei de partid, şi pe A. F. Vejis, preşedintele comitetului sindical de la uzina „Dinamo", care îl roagă să vină la ei, la 7 noiembrie, să rostească o cuvîntare. Lenin acceptă invitaţia ; semnează în cartea de aur a uzinei.

Lenin trimite lui K. M. Ţinţadze şi S. I. Kavtaradze, membri ai C.C. al P.C. (b) din Gruzia, o telegramă în care condamnă comportarea nepartinică a lui Ţinţadze, Kavtaradze şi a altor cîţiva membri ai C.C. al P.C. (b) din Gruzia, „invectivele lor la adresa lui Ordjonikidze" şi le face cunoscut că declaraţia lor cu privire la conflictul cu Comitetul din ţinutul Transcaucazia al P.C. (b) din Rusia va fi înaintată Secretariatului C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Octombrie, 23

Lenin discută cu N. I. Buharin, I. V. Stalin şi I. A. Iakovlev despre activitatea Proletcultului şi despre articolul „«Cultura proletară» şi Proletcultul", scris de către Iakovlev pentru ziarul „Pravda".

Lenin are o convorbire cu N. P. Gorbunov, căruia îi cere să-i facă cunoscut lui I. A. Teodorovici, adjunct al comisarului poporului pentru agricultură, că el acordă o mare importanţă, o importanţă statală, muncii de selecţionare desfăşurată de „Trustul ovăzului" de la Şatilov, gubernia Tula, şi roagă să i se comunice date despre situaţia trustului şi despre modul cum este finanţat ; totodată îl însărcinează să-i prezinte o informare în legătură cu dările de seamă primite la C.C.P. din parea comisiilor economice.

Octombrie, 24

Lenin discută cu M. I. Frumkin despre activitatea Comisariatului poporului pentru comerţul exterior şi cu B. S. Stomoneakov despre „Tezele cu privire la monopolul comerţului exterior", prezentate de el.

Lenin are un schimb de scrisori cu G. V. Cicerin în legătură cu politica de concesiuni a Statului sovietic.

www.dacoromanica.ro

Într-o scrisoare adresată Prezidiului C.E.C. din Rusia, Lenin face propunerea ca sovhozul „Toikino" din gubernia Perm, în care a lucrat brigada americană de tractoare, precum şi comunele agricole americane din guberniile Tambov şi Odesa, să fie declarate gospodarii model şi să li se acorde sprijin.

Lenin prezidează o şedinţă a C.C.P. în care se discută proiectul de reorganizare a Consiliului superior pentru problemele salariilor, proiectul de acord comercial cu Finlanda, problema Codului civil etc.

Octombrie, 25

Lenin are o convorbire cu Sorokin, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, în legătură cu activitatea acestui colegiu.

Lenin are o convorbire cu A. Gramsci, unul dintre conducătorii Partidului Comunist Italian.

Lenin discută cu L. B. Kamenev despre măsurile propuse de G. I. Sokolnikov pentru stabilizarea cursului monedei de hîrtie.

Lenin îl roagă, într-o scrisoare, pe L. S. Sosnovski să se intereseze de lucrările selecţionatorului P. I. Lisiţîn şi ale „Trustului ovăzului" de la Şatilov şi să publice în „Pravda" un articol despre importanţa lor.

Octombrie, nu înainte de 25

Lenin scrie o completare la condiţiile de încheiere a contractului cu L. Urquhart.

Octombrie, 26

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, ia cuvîntul în cadrul dezbaterilor cu privire la reducerea subvenţiilor de stat pentru Proletcult. În această şedinţă se discută, de asemenea, componenţa şi programul delegaţiei R.S.F.S.R. la Conferinţa de la Lausanne, editarea unei broşuri populare consacrate tratativelor pentru acordarea unei concesiuni lui L. Urquhart, înscrierea pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni a C.E.C. din Rusia a problemei comisiilor economice, reducerea subvenţiilor de stat pentru teatrele academice etc.

Lenin trimite un mesaj de salut preşedintelui Consiliului de Miniştri al Republicii Extremului Orient cu prilejul eliberării Vladivostokului de sub ocupaţia intervenţioniştilor străini.

Lenin trimite lui G. M. Krjijanovski şi G. L. Peatakov, la Comisia de stat a planificării, o scrisoare în care îi roagă să studieze şi să sprijine propunerea lui I. I. Radcenko, preşedintele consiliului de conducere al Direcţiei generale a industriei turbei, de a se achiziţiona în străinătate maşini pentru mecanizarea lucrărilor de extracţie a turbei.

www.dacoromanica.ro

Octombrie, nu mai devreme de 26

Pregătindu-se să ia cuvîntul la sesiunea C.E.C. din Rusia, Lenin își întocmește un plan în acest scop.

Octombrie, 27

Lenin scrie răspunsurile la întrebările lui M. S. Farbman, corespondent al ziarului englez „The Obscrver".

Într-o scrisoare adresată lui V. N. Maximovski, adjunct al comisarului poporului pentru învățămînt, Lenin arată că e necesar să se revizuiască bugetul Comisariatului poporului pentru învățămînt, în vederea majorării alocațiilor pentru școli și pentru lichidarea analfabetismului.

Lenin are o convorbire cu G. M. Krjijanovski în legătură cu proiectul de buget al departamentului militar, proiect care a fost aprobat de Comisia de stat a planificării cu un excedent față de suma prevăzută.

Între 27 octombrie și 5 noiembrie

Lenin scrie varianta inițială a răspunsurilor la întrebările lui A. Ransome, corespondentul ziarului englez „The Manchester Guardian".

Octombrie, 28

Lenin îi cere, într-o scrisoare, lui V. M. Molotov să controleze cum au fost aduse la îndeplinire hotărîrile cu privire la măsurile menite să contribuie la dezvoltarea economică a Armeniei Sovietice.

Lenin îi scrie lui K. B. Radek în legătură cu tactica comuniștilor englezi în cursul campaniei electorale.

Octombrie, 29

Lenin are o convorbire cu H. Webb, delegat al Partidului Comunist din Marea Britanie la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului, despre apropiatele alegeri parlamentare din Anglia și despre tactica comuniștilor englezi în perioada campaniei electorale.

Lenin are o convorbire cu L. B. Kamenev în legătură cu faptul că la ședința din 28 octombrie a Consiliului Comisarilor Poporului a fost aprobat bugetul majorat al departamentului militar.

Lenin asistă la un spectacol cu piesa lui Ch. Dickens „Greierele de pe sobă", la primul studio al Teatrului de artă din Moscova.

Octombrie, 30

Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev, Lenin arată că e imperios necesar să fie revizuită hotărîrea C.C.P. cu privire la bugetul departamentului militar.

www.dacoromanica.ro

Lenin recomandă, într-o scrisoare, lui G. L. Peatakov și lui M. I. Frumkin să deschidă, în ziarul „Pravda", o discuție în legătură cu condițiile în care se poate acorda o concesiune lui L. Urquhart; prezintă această propunere spre aprobare Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Octombrie, 31

Lenin are o convorbire cu N. P. Gorbunov; îi dă dispoziție să decupeze din ziare articolele în care se scrie despre succesele obținute pe frontul economic.

În ședința de încheiere a celei de-a IV-a sesiuni din cea de-a IX-a legislatură a C.E.C. din Rusia, Lenin rostește o cuvîntare.

Lenin scrie lui G. V. Cicerin și membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în legătură cu proiectul notei pe care guvernul R.S.F.S.R. urmează s-o adreseze guvernelor Angliei, Franței și Italiei drept răspuns la nota lor din 27 octombrie 1922 prin care invitau R.S.F.S.R. să-și trimită reprezentanți la Conferința de la Lausanne, pentru a participa la dezbaterea problemei strîmtorilor de la Marea Neagră.

În cadrul unei consultări a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru aprobarea directivei date Consiliului Comisarilor Poporului și Consiliului Muncii și Apărării de a nu lua în considerare nici un fel de cerere de a se acorda fonduri și rații alimentare suplimentare, întrucît fondul alimentar de rezervă al C.M.A. a și fost în întregime repartizat.

Lenin prezidează o ședință a C.C.P., în care se discută problema lansării unui împrumut de stat cu cîștiguri și aceea a înființării unei loterii de stat, legea cu privire la Micul C.C.P. etc.

Noiembrie, 1

Lenin adresează un mesaj de salut ziarului „Petrogradskaia Pravda" în legătură cu cea de-a cincea aniversare a Revoluției din Octombrie.

Lenin ține o consfătuire cu L. B. Kamenev, I. V. Stalin și G. E. Zinoviev.

Lenin are o convorbire cu N. Bombacci și A. Graziadei, delegați ai Partidului Comunist Italian la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului.

Noiembrie, 2

Lenin adresează un mesaj de salut ziarului „Pravda" cu prilejul celei de-a cincea aniversări a Revoluției din Octombrie.

Lenin adresează, într-o scrisoare, salutul său primei Conferințe internaționale a cooperatorilor comuniști.

www.dacoromanica.ro

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; în legătură cu discuțiile privind organizarea unei Bănci cooperative, Lenin scrie tezele unei hotărîri în acest sens. În această ședință se discută, de asemenea, proiectul platformei pe care delegația sovietică urmează s-o prezinte la Conferința de la Lausanne și proiectul unei note către guvernele Angliei, Franței și Italiei, planul de aprovizionare cu produse alimentare, problema conferinței socialiștilor-revoluționari care iau atitudine împotriva organelor lor centrale, problema impozitului pe venit și pe avere, situația Republicii Extremului Orient etc.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să scrie, în numele lui, un proiect de scrisoare în legătură cu lupta împotriva imigrării ilegale.

Lenin primește pe A. M. Krasnoșcekov, membru al prezidiului Consiliului economic superior, și pe S. Hilman, președintele Corporației industriale ruso-americane ; are o convorbire cu A. L. Șeinman, președintele consiliului de conducere al Băncii de Stat, cu privire la activitatea băncii în domeniul emisiunii.

Noiembrie, 3

Lenin ține o consfătuire cu membrii biroului delegației P.C. (b) din Rusia la cel de-al V-lea Congres al Cominternului și discută cu ei probleme privind pregătirea congresului ; face modificări în proiectul mesajului de salut „Către cel de-al IV-lea Congres mondial al Cominternului și către Sovietul de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Petrograd".

Lenin scrie un mesaj de salut muncitorilor textiliști din Petrograd.

Lenin prezidează o ședință în care se discută raportul prezentat de împuternicitul C.M.A. cu privire la valorificarea recoltei, probleme privind aratul cu plugul electric, minimul de salariu pe noiembrie 1922, asigurarea Donbassului cu mijloace circulante, aprovizionarea cu material lemnos a uzinelor metalurgice din Ural etc.

Lenin îl primește pe A. Ransome, corespondentul ziarului englez „The Manchester Guardian".

Noiembrie, 4

Lenin trimite un mesaj de salut Congresului general al statisticienilor din Rusia.

Noiembrie, 5

Lenin termină de scris răspunsurile la întrebările lui A. Ransome.

La Petrograd se deschide cel de-al IV-lea Congres al Cominternului, care-și continuă apoi lucrările la Moscova. Lenin este ales în prezidiul și în comisia franceză a congresului. La prima ședință se dă citire mesajului său de salut, adresat congresului Cominternului, precum și Sovietului din Petrograd.

www.dacoromanica.ro

Noiembrie, 6

Lenin trimite un mesaj de salut conferinţei muncitoarelor şi ţărancelor fără partid din oraşul şi gubernia Moscova.

Intr-o scrisoare adresată lui G. M. Krjijanovski, Lenin dă dispoziţie Comisiei de stat a planificării să studieze de urgenţă problema finanţării industriei carbonifere din Donbass.

Noiembrie, 7

Lenin adresează un mesaj de salut muncitorilor de la fosta uzină Mihelson şi muncitorilor şi funcţionarilor de la centrala electrică de stat, „Elektroperedacea".

Noiembrie, 8

Lenin trimite un mesaj de salut muncitorilor de la fabrica de postav Stodol din oraşul Klinţî, gubernia Briansk.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să întocmească o situaţie a preţurilor la cărbunele din Donbass în anii 1913 şi 1916 ; să ceară unele informaţii la C.C.S. din Rusia în legătură cu hotărîrea adoptată de C.C.S. şi de C.C. al Sindicatului minerilor cu privire la greva de la minele concesionate lui Hammer ; să se informeze la I. A. Teodorovici, adjunct al comisarului poporului pentru agricultură, cum sînt îndeplinite hotărîrile Biroului Politic cu privire la organizarea producţiei de seminţe selecţionate şi dacă în cursul anului Biroul Politic a mai adoptat vreo hotărîre în acest sens ; să ceară informaţii în legătură cu Magazinul universal de stat.

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin, cu L. B. Kamenev, cu Jean Reynaud, delegat al Partidului Comunist din Franţa la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului.

Noiembrie, 9

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută ordinea de zi a celui de-al X-lea Congres general al Sovietelor, problema căii ferate din China de est, problema ocupării Sahalinului de către Japonia, problema trusturilor, a impozitului pe venit şi pe avere etc.

Noiembrie, 10

Lenin ţine o consfătuire cu membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Lenin prezidează o şedinţă a C.M.A., în care se discută problema controlului activităţii instituţiilor de credit, problema redeschiderii şantierului de la Şaturi, a asigurării materiale a marinarilor etc.

www.dacoromanica.ro

Noiembrie, 11

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să ceară avizul lui I. M. Gubkin asupra memoriului lui Sokolov cu privire la masivele zăcăminte de cărbune de la Vîcegda.

Lenin discută cu C. Zetkin despre situația din Germania, despre divergențele existente în Partidul Comunist din Germania, despre succesele economice ale Rusiei Sovietice și importanța noii politici economice.

Noiembrie, înainte de 13

Lenin se pregătește pentru raportul „Cinci ani de revoluție rusă și perspectivele revoluției mondiale", pe care urmează să-l prezinte la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului, și întocmește în acest sens diferite variante de plan.

Noiembrie, 13

În ședința de dimineață a celui de-al IV-lea Congres al Cominternului, Lenin prezintă (în limba germană) raportul „Cinci ani de revoluție rusă și perspectivele revoluției mondiale".

Lenin scrie proiectul de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la reducerea efectivelor Armatei Roșii.

Noiembrie, mai tîrziu de 13

Lenin primește delegația Partidului Comunist din Germania la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului.

Noiembrie, 14

Lenin adresează un mesaj de salut Expoziției agricole din Rusia.

Lenin scrie o scrisoare către colonia rusă din America de Nord.

Lenin are o convorbire cu V. N. Iakovleva și I. I. Hodorovski în legătură cu numirea lor ca adjuncți ai comisarului poporului pentru învățămînt.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de hotărîre cu privire la rezervele locale de semințe și cel cu privire la impozitul pe grădinile de pomi și de zarzavat care produc pentru vînzare, măsurile pentru îmbunătățirea situației materiale a lucrătorilor fiscali etc.

Noiembrie, 15

Lenin scrie o scrisoare către grupul „Clarté".

Lenin are o convorbire cu I. I. Skvorțov-Stepanov ; cu A. Bordiga, delegat al Partidului Comunist Italian la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului ; cu V. M. Molotov ; cu A. I. Sviderski ; cu

www.dacoromanica.ro

V. Sturtz şi B. Ilek, lideri ai grupului „de extremă stîngă" din Partidul Comunist din Cehoslovacia.

Lenin are o convorbire cu A. L. Kolegaev în legătură cu reducerea subvenţiilor pentru teatrele de stat.

Noiembrie, nu mai devreme de 15, şi nu mai tîrziu de 17

Lenin are o convorbire cu S. A. Lozovski, secretar general al Internaţionalei sindicale, în legătură cu poziţia Confederaţiei generale unitare a muncii din Franţa în problema relaţiilor dintre Comintern şi Internaţionala sindicală.

Noiembrie, 16

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; face îndreptări în proiectul de hotărîre cu privire la reducerea subvenţiilor pentru teatrele de stat, recomandă să se confirme mandatul lui A. L. Kolegaev, prin care acesta e împuternicit să ia toate măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a acestei hotărîri. În această şedinţă se discută, de asemenea, raportul Comisiei pentru revizuirea capitolelor bugetului militar, problema reducerii efectivelor Armatei Roşii, a elaborării hotărîrii cu privire la trusturi etc.

Noiembrie, 17

Lenin prezidează o şedinţă a C.M.A., în care se discută reglementarea preţurilor, trimiterea unui număr de 10 tractoare Direcţiei lucrărilor de ameliorare din stepa Mugan şi problema adoptării de măsuri concrete pentru valorificarea recoltei etc.

Noiembrie, 18

Lenin are o întrevedere cu G. Monmousseau şi P. Sémard, delegaţi ai Confederaţiei generale unitare a muncii din Franţa la cel de-al II-lea Congres al Internaţionalei sindicale, cu care discută despre mişcarea revoluţionară din Franţa şi situaţia muncitorilor, despre condiţiile de afiliere a Confederaţiei unitare a muncii la Internaţionala sindicală, despre situaţia din Partidul Comunist Francez.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să ceară lui M. I. Frumkin informaţii în legătură cu prezentarea dării de seamă în legătură cu Comisariatul poporului pentru comerţul exterior; să dea dispoziţii Comitetului executiv gubernial din Tambov să trimită un raport cu privire la activitatea şi experienţele lui I. V. Miciurin; să-i comunice lui G. M. Krjijanovski că trebuie să depună la C.M.A. un raport cu privire la sistemul de irigaţii din Turkestan; să ceară lui A. P. Serebrovski, preşedintele consiliului de conducere al trustului „Azneft", unele informaţii cu privire la concesiunile petroliere.

Lenin are o convorbire cu I. S. Unşliht, vicepreşedinte al G.P.U.

www.dacoromanica.ro

Noiembrie, 19

Lenin are o convorbire cu I. T. Smilga, vicepreşedintele C.E.S. din Rusia, în legătură cu introducerea gospodăririi socialiste în întreprinderile industriale.

Noiembrie, 20

Lenin ţine o consfătuire cu biroul delegaţiei P.C. (b) din Rusia la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului, în care se discută despre caracterul pe care trebuie să-l aibă dezbaterile pe marginea raportului cu privire la proiectul de program al Cominternului.

Lenin rosteşte o cuvîntare la plenara Sovietului din Moscova.

Lenin discută cu G. I. Sokolnikov despre starea finanţelor R.S.F.S.R. — despre activitatea Băncii de Stat şi a Uniunii centrale a cooperativelor de consum, despre finanţarea industriei grele, despre impozite, cursul rublei etc.

Noiembrie, 21

Lenin prezidează o şedinţă a Consiliului Comisarilor Poporului; ia de cîteva ori cuvîntul în legătură cu revizuirea Hotărîrii cu privire la Direcţia generală a concesiunilor. În aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, proiectul de Hotărîre cu privire la Direcţia generală a transporturilor, probleme privind situaţia şi nevoile agitaţiei şi propagandei în limbile orientale la centru şi în regiunile periferice, finanţarea Întreprinderii pentru exploatarea hidraulică a turbei (Ghidrotorf), aprobarea bugetului Comisariatului poporului pentru prevederile sociale etc.

Noiembrie, 22

Lenin trimite un mesaj de salut prezidiului celui de-al V-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat.

Lenin primeşte pe colonelul V. Huskel, împuternicit al Organizaţiei ajutorului american (A.R.A.) în Rusia, cu prilejul plecării lui în S.U.A. şi-l roagă să transmită poporului american mulţumiri pentru ajutorul acordat populaţiei din regiunile înfometate ale Rusiei.

Lenin întocmeşte proiectul unei scrisori către H. Hoover, ministrul de comerţ al S.U.A., drept răspuns la propunerea lui, transmisă prin V. Huskel, de a vizita Rusia Sovietică pentru a cunoaşte problemele ei economice; trimite acest proiect membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi lui G. V. Cicerin.

Lenin primeşte o delegaţie a muncitorilor de la fabrica de porţelanuri din Baranovsk (gubernia Volînia), care a venit la Moscova pentru a-i înmîna în dar un serviciu fabricat pentru el.

www.dacoromanica.ro

Noiembrie, 23

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; ia cuvîntul în cadrul discuţiei cu privire la Comisariatul poporului pentru învăţămînt. În această şedinţă se discută, de asemenea, problema convocării unei conferinţe pentru dezarmare, la Moscova, problema Băncii cooperative, componenţa Direcţiei generale a concesiunilor, problema creditului agricol, Hotărîrea cu privire la trusturile de stat, problema societăţii mixte pentru vînzarea platinei etc.

Noiembrie, 24

Lenin prezidează o şedinţă a Consiliului Muncii şi Apărării, în care se discută proiectul de Hotărîre cu privire la Comitetul pentru comerţul interior, problema majorării tarifelor de transport pe calea ferată, raportul comisiei C.M.A. pentru combaterea mitei, raportul comisiei C.M.A. pentru pregătirea materialelor în vederea celui de-al X-lea Congres al Sovietelor, problema importului de cereale în Turkestan în vederea sprijinirii industriei bumbacului etc.

Lenin are o convorbire cu Safonov, împuternicit al Consiliului economic al Republicii Turkestan, în legătură cu construirea căii ferate Semirecenskaia.

Cu prilejul unei consultări succesive a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu privire la numirea unei comisii pentru o grabnică examinare a declaraţiei membrilor C.C. al P.C. (b) din Gruzia care şi-au dat demisia la 22 octombrie 1922 şi pentru propunerea de măsuri necesare în vederea instaurării unei păci trainice în Partidul Comunist din Gruzia, Lenin se abţine de la vot.

Lenin are o convorbire cu E. M. Skleanski, vicepreşedinte al Consiliului militar-revoluţionar al Republicii, în legătură cu necesitatea unei reduceri a programului de reparaţii şi construcţii de nave maritime militare.

Noiembrie, 25

Lenin scrie lui I. V. Stalin în legătură cu reducerea programului de reparaţii şi construcţii de nave maritime militare şi alcătuirea, din mijloacele care devin astfel disponibile, a unui fond suplimentar pentru nevoile şcolilor ; — Biroului delegaţiei P.C. (b) din Rusia la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului în legătură cu proiectul de rezoluţie „Schiţa unui program agrar de acţiune", întocmit în vederea congresului de către E. S. Varga ; — lui L. D. Troţki în legătură cu proiectul unei scrisori către delegaţii italieni la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului şi cu tezele lui Troţki despre n.e.p.

Lenin dă dispoziţie să se trimită, în numele lui, un mesaj de salut celui de-al IV-lea Congres general al lucrătorilor din învăţămînt.

Lenin discută cu A. D. Ţiurupa, căruia îi propune să se încadreze în activitatea comisiei, desemnată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din

www.dacoromanica.ro

Rusia, pentru pregătirea proiectului de Hotărîre cu privire la trusturi ; îi cere lui N. P. Gorbunov să-i pună la dispoziţie lui A. D. Ţiurupa toate materialele în legătură cu această problemă şi totodată să trimită tuturor membrilor Biroului Politic proiectul de hotărîre cu privire la lupta împotriva achiziţiilor ilicite de platină.

Medicii îi prescriu lui Lenin o săptămînă de odihnă completă.

Noiembrie, 27

Luînd cunoştinţă de materialele cu privire la comerţul exterior, Lenin îi cere lui N. P. Gorbunov să le trimită lui A. D. Ţiurupa.

Lenin dă dispoziţie lui N. P. Gorbunov să ceară relaţii de la I. E. Rudzutak, preşedintele Biroului din Asia Centrală al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu privire la lucrările de irigaţii din Asia Centrală şi la construcţia căii ferate Semirecenskaia.

Noiembrie, 28

Lenin discută, la telefon, cu M. I. Frumkin şi cu N. P. Gorbunov despre monopolul comerţului exterior ; o roagă pe L. A. Fotieva să ceară materiale suplimentare în această problemă.

În legătură cu apropiata plenară a C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin îi trasează ca sarcină lui A. M. Lejava, „să tatoneze terenul", adică să stea de vorbă cu membri ai Comitetului Central, cu lucrători de la comisariatele economice şi cu activişti ai Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia despre poziţia lor faţă de monopolul comerţului exterior.

Noiembrie, 29

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin, iar după aceea (la telefon) cu L. B. Kamenev în legătură cu programul de reparaţii şi construcţii de nave maritime militare.

Lenin îi scrie lui I. V. Stalin în legătură cu reducerea programului de reparaţii şi construcţii de nave maritime militare.

Lenin discută cu A. A. Avanesov despre activitatea comisiei C.C.P. pentru controlul activităţii reprezentanţelor comerciale ale R.S.F.S.R. în străinătate, despre monopolul comerţului exterior şi despre apropiata plenară a C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Noiembrie, 30

Lenin are o convorbire cu V. V. Adoratski şi răsfoieşte culegerea de scrisori alese ale lui K. Marx şi F. Engels, pregătită de el pentru editare.

Lenin îl roagă, într-o scrisoare, pe bibliotecarul Ş. M. Manucearianţ să păstreze la el în raft cartea lui F. Engels „Testament politic (Din scrisorile nepublicate)".

www.dacoromanica.ro

Decembrie, 1

Lenin are o convorbire cu V. M. Molotov şi S. I. Sîrţov despre munca aparatului C.C. al P.C. (b) din Rusia ; cu A. D. Ţiurupa ; cu V. P. Irsman şi J. S. Harden, delegaţi ai Partidului Comunist din Australia la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului.

Decembrie, 2

Lenin are o convorbire cu profesorul N. M. Knipovici în legătură cu rezultatele cercetărilor întreprinse în bazinul Marea de Azov—Marea Neagră şi cu măsurile necesare pentru refacerea economiei piscicole a ţării.

Lenin trimite o scrisoare lui W. Münzenberg, secretar general al Comitetului internaţional al ajutorului muncitoresc pentru înfometaţii din Rusia Sovietică, în legătură cu activitatea comitetului.

Cu prilejul unei consultări a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunţă pentru aprobarea proiectului de hotărîre cu privire la intensificarea luptei împotriva achiziţiilor ilicite de platină, mergîndu-se pînă la aplicarea pedepsei capitale.

Decembrie, 4

Lenin discută cu A. L. Kolegaev despre aplicarea Hotărîrii din 16 noiembrie 1922 a C.C.P. cu privire la reducerea subvenţiilor pentru teatrele de stat ; cu I. P. Jukov, preşedintele Trustului electrotehnic al uzinelor producătoare de curent de slabă tensiune din Rusia ; cu A. Z. Goltman, şeful Direcţiei generale a energiei electrice din C.E.S., şi P. F. Lavrentiev, adjunctul lui, despre proiectul de decret cu privire la măsurile de refacere şi dezvoltare a industriei electrotehnice pregătit de C.E.S. din Rusia ; cu V. A. Avanesov despre concluziile comisiei C.C.P. în problema monopolului comerţului exterior.

Lenin ia cunoştinţă de cuprinsul referatului lui M. I. Frumkin „Scurte materiale cu privire la situaţia comerţului exterior", apoi discută cu el această problemă.

Lenin dă dispoziţie lui N. P. Gorbunov să studieze materialele referitoare la uzina din Kîştîm ; să ia cunoştinţă de sistemul de prelucrare a materialelor recensămîntului funcţionarilor de stat din Moscova şi Petrograd ; să pregătească principalele date cu privire la finanţarea industriei metalurgice, a industriei carbonifere din bazinul Donetului şi a trustului „Azneft".

Lenin scrie o scrisoare lui I. I. Hodorovski, căruia îi cere să-i prezinte date cu privire la patronarea celulelor de partid săteşti de către cele orăşeneşti şi invers ; o scrisoare de salut către cel de-al III-lea Congres al Internaţionalei Comuniste a Tineretului ; o scrisoare către Comisia Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru stabilirea sarcinilor delegaţiei sovietice la Congresul internaţional de pace de la Haga („Însemnări cu privire la sarcinile delegaţiei noastre la Haga") ; pro-

www.dacoromanica.ro

puneri cu privire la repartizarea muncii între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A.

Decembrie, 5

Într-o scrisoare adresată lui A. I. Sviderski, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească, Lenin cere să se cerceteze cazurile de pescuit prădalnic în Marea de Azov şi în cursul inferior al Donului, precum şi sesizările cu privire la proasta organizare a schimbului de mărfuri cu coloniştii din insula Novaia Zemlea.

Lenin discută cu J. Hans, Chamosta, J. Franěk, Richter şi Chapera, delegaţi ai sindicatelor din Cehoslovacia la cel de-al II-lea Congres al Internaţionalei sindicale, despre mişcarea muncitorească din Cehoslovacia ; cu P. I. Popov, şeful Direcţiei centrale de statistică, despre prelucrarea materialelor recensământului funcţionarilor de stat din Moscova şi Petrograd şi despre activitatea acestei direcţii ; cu A. D. Ţiurupa.

Lenin dă dispoziţie lui N. P. Gorbunov să ceară lui V. G. Iakovenko, comisar al poporului pentru agricultură, informaţii în legătură cu ceea ce s-a făcut pentru pepiniera lui I. V. Miciurin.

Decembrie, 6

Lenin roagă pe L. A. Fotieva să întrebe pe V. N. Iakovleva şi pe L. B. Kamenev care e necesarul de pîine pentru corpul didactic şi pentru elevii din toate şcolile şi să transmită lui L. B. Kamenev şi A. D. Ţiurupa rugămintea lui ca ei să ia cunoştinţă de materialele cu privire la activitatea Direcţiei centrale de statistică.

Lenin are o convorbire cu I. V. Stalin ; cu P. A. Bogdanov, preşedintele C.E.S. ; cu A. V. Eiduk, preşedintele comisiei pentru imigraţia industrială şi agricolă ; cu V. S. Dovgalevski, comisar al poporului pentru poştă şi telegraf.

Lenin scrie proiectul unei scrisori către C. Lazzari, unul dintre conducătorii Partidului socialist italian, în legătură cu problema unificării acestui partid cu Partidul Comunist Italian.

Lenin scrie „Amintiri despre Nikolai Evgrafovici Fedoseev", care urmează să fie publicate într-o culegere a Comisiei pentru istoria partidului consacrată activităţii revoluţionare a lui Fedoseev, şi le trimite Annei Ilinicina Ulianova-Elizarova. (Amintirile au fost publicate sub titlul „Cîteva cuvinte despre N. E. Fedoseev".)

Decembrie, 7

Lenin participă la o şedinţă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; propune unele completări la proiectul de hotărîre la raportul Comisiei aprovizionării de stat şi amendamente la proiectul de hotărîre cu privire la raporturile dintre comisarul poporului pentru învăţămînt

www.dacoromanica.ro

şi adjuncţii săi. La această şedinţă se discută, de asemenea, problema conferinţei pentru dezarmare, problema exportului de cereale, a creditului agricol, a fondului de salarii pe decembrie 1922, a contopirii aparatului Comisariatului poporului pentru aprovizionare cu acela al Comisariatului poporului pentru finanţe, a trimiterii unor ingineri sovietici în străinătate etc.

Lenin îi scrie lui C. P. Steinmetz o scrisoare şi dă dispoziţie ca ea să fie trimisă lui H. Ware, comunist american, care se înapoiază în S.U.A.

Lenin dă dispoziţie Lidiei Aleksandrovna Fotieva să comunice Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia că el este de acord cu propunerea lui I. S. Unşliht de a se interzice comisariatelor poporului şi, în general, instituţiilor de stat să încredinţeze anumite mandate unor persoane expulzate din ţară şi să le angajeze în serviciul lor sau să întreţină legaturi directe cu misiunile străine în Rusia Sovietică ; să ceară de la V. N. Iakovleva informaţii în legătură cu activitatea comisiei numite de Biroul Politic pentru întocmirea datelor privind necesarul de pîine pentru elevi şi pentru corpul didactic.

În legătură cu plecarea sa în localitatea Gorki, Lenin dă indicaţii lui N. P. Gorbunov şi L. A. Fotieva despre modul cum trebuie să fie informat cu privire la documentele pe care le vor primi de la C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Seara Lenin pleacă la Gorki.

Decembrie, 8

Lenin vorbeşte la telefon cu L. A. Fotieva, care îl informează despre hotărîrile adoptate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 7 decembrie, după plecarea lui de la şedinţă.

Lenin dictează la telefon o scrisoare pentru I. V. Stalin în care îşi exprimă dezacordul cu hotărîrea adoptată la 7 decembrie de către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia de a-i acorda menşevicului N. A. Rojkov permisiunea să locuiască în Moscova, precum şi cu hotărîrea de a trimite un număr de activişti de partid ca să lucreze în aparatul Internaţionalei sindicale şi în acela al Internaţionalei Comuniste.

Lenin comunică la telefon lui L. A Fotieva că este de acord cu proiectele de hotărîri pe care urmează să le adopte Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia : cu privire la telegrama trimisă de delegaţia sovietică la Conferinţa de la Lausanne, în legătură cu declaraţia prin care se prevede convocarea unei conferinţe a statelor riverane în vederea asigurării navigaţiei pe Marea Neagră ; cu privire la componenţa comisiei de examinare a proiectelor de rezoluţii pentru cel de-al X-lea Congres al Sovietelor ; cu privire la trimiterea unui mesaj de salut celui de-al VII-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina ; cu privire la amînarea plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Lenin dictează la telefon o propunere pentru plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la regulamentul de lucru al Biroului Politic al C.C.

Decembrie, 9

Lenin dictează la telefon propuneri cu privire la sistemul de lucru al vicepreşedinţilor şi preşedintelui C.C.P. şi C.M.A. şi dispune să fie trimise lui A. D. Ţiurupa, A. I. Rîkov, I. V. Stalin şi L. B. Kamenev.

Decembrie, 10

Lenin comunică prin telefon că e de acord cu proiectul de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sentinţa în procesul eserilor de la Baku.

Lenin dă dispoziţie lui N. P. Gorbunov să ceară o corectură a culegerii „Pe căi noi. Rezultatele noii politici economice în 1921—1922. Întocmită sub îngrijirea unei comisii a C.M.A."

Lenin îl roagă, într-o scrisoare, pe M. I. Frumkin să-i comunice care e părerea lui despre tezele comisiei C.C.P. pentru controlul activităţii reprezentanţelor comerciale ale R.S.F.S.R. în străinătate.

Lenin trimite un mesaj de salut celui de-al VII-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina.

Decembrie, 12

Lenin părăseşte localitatea Gorki şi se întoarce la Moscova.

Lenin are o convorbire cu A. I. Rîkov, L. B. Kamenev şi A. D. Ţiurupa în legătură cu repartizarea sarcinilor între ei şi cu organizarea muncii aparatului C.C.P. şi C.M.A.; cu F. E. Dzerjinski despre vizita lui în Gruzia, în fruntea unei comisii a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în vederea aplanării conflictului dintre Comitetul ţinutului Transcaucazia şi grupul Mdivani; cu B. S. Stomoneakov, reprezentant comercial al R.S.F.S.R. în Germania, în legătură cu monopolul comerţului exterior.

Decembrie, înainte de 13

Lenin îşi pregăteşte cuvîntarea pe care urmează s-o rostească la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, întocmeşte conspectul respectiv.

Decembrie, 13

Două crize ale bolii lui Lenin.

„Cu mare greutate — stă scris în foaia de observaţie — l-am putut convinge pe Vladimir Ilici să nu mai ia cuvîntul la nici un fel de şedinţe şi, pentru un timp, să renunţe la orice activitate. Pînă la urmă a acceptat şi a spus că începînd de astăzi trece la lichidarea treburilor curente".

www.dacoromanica.ro

Lenin dictează scrisori către C.C. al P.C. (b) din Rusia, exprimîndu-şi din nou protestul împotriva hotărîrii adoptate de Biroul Politic la 7 decembrie cu privire la N. A. Rojkov ; către M. I. Frumkin, B. S. Stomoneakov şi L. D. Troţki în legătură cu examinarea, la apropiata plenară a C.C. al P.C. (b) din Rusia, a problemei monopolului comerţului exterior ; către L. B. Kamenev, A. I. Rîkov şi A. D. Ţiurupa în legătură cu repartizarea muncii între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A. ; către I. V. Stalin, pentru plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, în legătură cu monopolul comerţului exterior.

Decembrie, 14

Lenin dă dispoziţie ca scrisoarea lui pentru plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu monopolul comerţului exterior să fie trimisă lui I. V. Stalin şi L. D. Troţki, precum şi lui V. A. Avanesov ; într-o scrisoare alăturată, Lenin îl roagă pe Avanesov să-i comunice care sînt propunerile lui.

Lenin are o convorbire cu E. M. Iaroslavski, preşedintele comisiei C.C.P. pentru controlul activităţii reprezentanţelor comerciale ale R.S.F.S.R. în străinătate.

Decembrie, 15

Lenin dictează o scrisoare către I. V. Stalin, pentru membrii C.C. al P.C. (b) din Rusia, în legătură cu cuvîntarea ce urmează s-o rostească la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, arătînd totodată că e inadmisibil ca discutarea problemei monopolului comerţului exterior de către plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia să fie amînată ; o scrisoare către L. D. Troţki în legătură cu expunerea pe care el urmează s-o facă, la plenara C.C., în apărarea monopolului comerţului exterior.

Lenin cere să i se trimită materiale în legătură cu activitatea Comitetului financiar de pe lîngă C.C.P.

Decembrie, în noaptea de 15 spre 16

O bruscă înrăutăţire în starea sănătăţii lui Lenin.

Decembrie, 16

Lenin dictează Nadejdei Konstantinovna Krupskaia o scrisoare către L. B. Kamenev, A. I. Rîkov şi A. D. Ţiurupa în legătură cu repartizarea muncii între vicepreşedinţii C.C.P. şi C.M.A.

Lenin o roagă pe N. K. Krupskaia să-i comunice lui I. V. Stalin că, din motive de sănătate, n-o să poată lua cuvîntul la cel de-al X-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Lenin îl însărcinează pe E. M. Iaroslavski să-şi noteze conţinutul cuvîntărilor ce vor fi rostite la plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia de

www.dacoromanica.ro

către N. I. Buharin, G. L. Peatakov etc. în legătură cu monopolul comerţului exterior.

Decembrie, 18

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia sprijină propunerile lui Lenin şi reafirmă hotărîrea de a menţine neschimbat monopolul statului asupra comerţului exterior ; se adoptă hotărîrea de a i se comunica lui Lenin — de comun acord cu medicii — textul rezoluţiei plenarei. Printr-o hotărîre specială, plenara îl face pe I. V. Stalin, personal, răspunzător de respectarea regimului stabilit de medici pentru Lenin.

Decembrie, 21

Lenin dictează Nadejdei Konstantinovna Krupskaia o scrisoare către L. D. Troţki în legătură cu monopolul comerţului exterior.

Decembrie, în noaptea de 22 spre 23

În starea sănătăţii lui Lenin s-a produs o înrăutăţire : paralizia mîinii drepte şi a piciorului drept.

Decembrie, 23

Lenin roagă pe medici să-i permită să dicteze stenografei timp de 5 minute, întrucît „îl frămîntă o problemă". Obţinînd această permisiune, Lenin dictează o „Scrisoare către congres" (partea I).

Decembrie, 24

Lenin cere să i se permită să dicteze zilnic, chiar cîte puţin timp. „jurnalul" său. I. V. Stalin, L. B. Kamenev şi N. I. Buharin ţin o consfătuire cu medicii şi se adoptă următoarea hotărîre : „1. Se permite lui Vladimir Ilici să dicteze în fiecare zi timp de 5—10 minute, dar însemnările nu trebuie să aibă un caracter de corespondenţă şi el nu trebuie să aştepte nici un răspuns. Vizitele sînt interzise. 2. Nici prietenii şi nici ai casei nu trebuie să-i comunice lui Vladimir Ilici vreo ştire din viaţa politică, pentru a nu-i da astfel material de gîndire şi prilej de enervare".

Lenin continuă să dicteze „Scrisoarea către congres".

Decembrie, 25—26

Lenin termină de dictat „Scrisoarea către congres".

Decembrie, 27—28

Lenin dictează scrisoarea „Cu privire la atribuirea unor funcţii legislative Comisiei de stat a planificării" şi „Pro memoria" în legătură cu diferite teme care urmează să fie tratate.

www.dacoromanica.ro

Decembrie, 29

Lenin termină de dictat scrisoarea „Cu privire la atribuirea unor funcții legislative Comisiei de stat a planificării" și dictează o completare pentru „Scrisoarea către congres" — „La capitolul cu privire la mărirea numărului membrilor Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia".

Decembrie, 30

Primul Congres al Sovietelor din U.R.S.S. îl alege pe Lenin președinte de onoare ; se adoptă hotărîrea de a trimite lui Lenin un mesaj de salut.

Lenin dictează prima parte din scrisoarea „În legătură cu problema naționalităților sau a «autonomizării»".

Decembrie, 31

Lenin termină de dictat scrisoarea „În legătură cu problema naționalităților sau a «autonomizării»".

1923

Ianuarie, 1—2

Lenin dictează articolul „Pagini de jurnal".

Ianuarie, 4

Lenin dictează o completare la „Scrisoarea către congres" (la însemnările din 24 decembrie 1922) și prima parte a articolului „Despre cooperație".

Ianuarie, 5—6

Lenin dictează cea de-a doua parte a articolului „Despre cooperație".

Ianuarie, nu mai tîrziu de 9

Lenin dictează planul unui articol intitulat „Ce să facem cu Rabkrinul ?"

Ianuarie, 9

Lenin dictează articolul „Ce să facem cu Rabkrinul ?" (varianta inițială a articolului „Cum să reorganizăm Rabkrinul").

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să pregătească de urgență date comparative cu privire la emisiunea monetară.

Ianuarie, 11

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia îl confirmă pe Lenin ca raportor pentru raportul politic al C.C. la cel de-al XII-lea Congres al P.C. (b) din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Ianuarie, 13

Lenin termină de dictat articolul „Ce să facem cu Rabkrinul ?".

Ianuarie, 16—17

Lenin dictează un articol în legătură cu „Însemnările despre revoluție" ale lui N. Suhanov. Articolul a apărut în numărul din 30 mai 1923 al ziarului „Pravda" sub titlul „Despre revoluția noastră (Pe marginea însemnărilor din N. Suhanov)".

Ianuarie, 19

Lenin dictează articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul (Propunere pentru Congresul al XII-lea al partidului)".

Ianuarie, 20

Lenin face completări și îndreptări la articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul".

Lenin dă dispoziție lui L. A. Fotieva să pregătească o notă informativă cu privire la activitatea instituțiilor pentru organizarea științifică a muncii.

Ianuarie, 22

Lenin lucrează la articolul „Cum să reorganizăm Rabkrinul".

Ianuarie, 23

Lenin dă forma definitivă articolului „Cum să reorganizăm Rabkrinul" și-l trimite la redacția „Pravdei".

Ianuarie, 24

Lenin dă dispoziție lui L. A. Fotieva să ceară de la F. E. Dzerjinski sau I. V. Stalin materialele comisiei Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru problema gruzină ; cere lui L. A. Fotieva, N. P. Gorbunov și M. I. Gleasser să studieze aceste materiale și să întocmească un referat ; precizează că „are nevoie de toate acestea pentru congresul partidului".

Ianuarie, 26

Lenin dă dispoziție lui L. A. Fotieva să comunice lui A. D. Țiurupa, A. I. Sviderski, V. A. Avanesov că, „dacă sînt de acord" cu ideile din articolul său „Cum să reorganizăm Rabkrinul", să țină o serie de consfătuiri în legătură cu organizarea științifică a muncii.

Ianuarie, 30

Lenin o întreabă pe L. A. Fotieva ce a răspuns A. D. Țiurupa ; dacă el, A. I. Sviderski, V. A. Avanesov și alți membri ai colegiului Co-

www.dacoromanica.ro

misariatului poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească sînt de acord cu conținutul articolului „Cum să reorganizăm Rabkrinul".

Februarie, 1

Lenin îi dă lui L. A. Fotieva indicații în legătură cu cercetarea materialelor comisiei Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru problema gruzină ; o întreabă care e atitudinea lui A. D. Țiurupa și a celorlalți față de articolul său „Cum să reorganizăm Rabkrinul" și „dacă acest articol a fost discutat în Comitetul Central".

Februarie, 2

Lenin dictează începutul articolului „Mai bine mai puțin, dar mai bine".

Lenin o roagă pe N. K. Krupskaia să-i facă rost de cărțile : „Imperialismul mondial și China (Studiu politic-economic)" de A. E. Hodorov și „Rusia Sovietică și Japonia imperialistă" de M. P. Pavlovici.

Februarie, 3

Lenin discută cu L. A. Fotieva despre munca la materialele cu privire la problema gruzină.

Februarie, 4

Lenin continuă să dicteze articolul „Mai bine mai puțin, dar mai bine", apoi parcurge textul scris și face unele completări.

Februarie, 5

Lenin continuă să dicteze articolul „Mai bine mai puțin, dar mai bine".

Lenin discută cu M. I. Gleasser despre munca la materialele cu privire la problema gruzină ; îi cere să-l întrebe pe P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică, în ce stadiu se află prelucrarea datelor recensămîntului funcționarilor de stat din Moscova și Petrograd și îi atrage atenția că ele trebuie publicate înainte de întrunirea congresului partidului.

Februarie, 6

Lenin continuă să dicteze articolul „Mai bine mai puțin, dar mai bine".

Februarie, 7

Lenin discută cu L. A. Fotieva despre culegerea — în curs de pregătire pentru tipar — cu privire la rezultatele recensămîntului funcționarilor de stat, despre munca la materialele cu privire la problema gruzină, despre atitudinea colegiului Comisariatului poporului pentru

www.dacoromanica.ro

Inspecţia muncitorească-ţărănească faţă de planul de reorganizare a Rabkrinului.

Lenin continuă să dicteze articolul „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

Februarie, 9

Lenin discută cu L. A. Fotieva despre intenţia sa de a pune, la cel de-al XII-lea Congres al P.C. (b) din Rusia, problema reorganizării Rabkrinului ; o roagă să comunice lui G. M. Krjijanovski şi A. I. Svideriski că trebuie să controleze cum merge pregătirea pentru tipar a culegerii cu privire la rezultatele recensământului funcţionarilor de stat.

Lenin dictează capitolul de încheiere al articolului „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

Lenin o roagă pe N. K. Krupskaia să citească capitolul de încheiere al articolului „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

Februarie, 10

Lenin dă dispoziţie lui L. A. Fotieva să-i trimită lui A. D. Ţiurupa articolul său „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

Februarie, 12

Lenin discută cu L. A. Fotieva despre pregătirea pentru tipar a culegerii cu privire la rezultatele recensământului funcţionarilor de stat, despre munca la materialele cu privire la problema gruzină, despre reorganizarea Rabkrinului.

Februarie, 14

Lenin stă de vorbă cu L. A. Fotieva, o roagă să dea zor cu îndeplinirea însărcinărilor ce i le-a dat, în special a celor cu privire la problema gruzină ; îi dă dispoziţie să comunice lui A. A. Solţ, membru al prezidiului C.C.C. a P.C. (b) din Rusia, părerea lui în problema gruzină.

Februarie, 25

Dimineaţa, Lenin „a citit şi a discutat despre diferite treburi... Seara a citit şi a dictat mai mult de o oră". (Din însemnările doctorului A. M. Kojevnikov.)

Începutul lui martie

Lenin citeşte articolul Nadejdei Konstantinovna Krupskaia „Baza culturii" şi o sfătuieşte să-l completeze cu un apel către mase, către muncitori şi ţărani, pentru ca ei înşişi să pornească la înfăptuirea operei de lichidare a analfabetismului.

Martie, 2

Lenin dă ultima formă articolului său „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

www.dacoromanica.ro

Martie, 3

Lenin parcurge corectura articolului său „Mai bine mai puţin, dar mai bine".

Lenin primeşte memoriul şi concluziile scrise de L. A. Fotieva, M. I. Gleasser şi N. P. Gorbunov cu privire la materialele comisiei Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru problema gruzină.

Martie, 5

Lenin dictează o scrisoare către L. D. Troţki.

Lenin dictează o scrisoare către I. V. Stalin.

Martie, 6

Lenin dictează o scrisoare către P. G. Mdivani, F. I. Maharadze şi alţii.

O bruscă înrăutăţire în starea sănătăţii lui Lenin.

Martie, 10

În boala lui Lenin survine o nouă criză, care duce la o accentuare a paraliziei părţii drepte a corpului şi la pierderea graiului.

Martie, 14

În „Izvestiia" se publică un comunicat al guvernului în care se spune că în starea sănătăţii lui Lenin s-a produs o înrăutăţire serioasă şi că guvernul consideră necesară publicarea buletinelor medicale cu privire la mersul bolii.

Februarie—martie

Călăuzindu-se după indicaţiile date de Lenin în ultimele sale articole şi scrisori, C.C. al P.C. (b) din Rusia elaborează, pentru cel de-al XII-lea Congres al partidului, proiecte de rezoluţii în probleme organizatorice, în problema reorganizării Rabkrinului şi a Comisiei Centrale de Control, în problema naţională etc.

Aprilie, 17

Deschiderea lucrărilor Congresului al XII-lea al P.C. (b) din Rusia ; congresul adoptă un mesaj de salut adresat lui Lenin.

Aprilie, 18

În şedinţa prezidiului Congresului al XII-lea al P.C. (b) din Rusia se adoptă hotărîrea ca în aceeaşi zi, după şedinţa de seară, la consfătuirea reprezentanţilor delegaţiilor şi apoi, la adunările delegaţiilor, să se dea citire scrisorii lui Lenin „În legătură cu problema naţionalităţilor sau a «autonomizării»".

www.dacoromanica.ro

Aprilie, 25

În cea de-a șaisprezecea ședință a Congresului al XII-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin este ales cu unanimitate de voturi membru al Comitetului Central.

Aprilie, 26

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia îl alege pe Lenin membru al Biroului Politic.

Mai, 15

Lenin este transportat în localitatea Gorki.

Mai, 24

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia adoptă o hotărîre cu privire la publicarea de urgență a articolelor lui Lenin „Despre cooperație" și „Despre revoluția noastră (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)".

Iunie, 4

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia adoptă hotărîrea de a trimite, spre luare de cunoștință, membrilor și membrilor supleanți ai C.C. scrisoarea lui Lenin „Cu privire la atribuirea unor funcții legislative Comisiei de stat a planificării", care a fost transmisă Comitetului Central la 2 iunie de către N. K. Krupskaia.

Iunie, 26

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia dezbate problema cooperației în legătură cu modul nou în care este ea tratată de Lenin în articolul său „Despre cooperație".

Iulie, 6

Comitetul Executiv Central al U.R.S.S. formează guvernul U.R.S.S. — Consiliul Comisarilor Poporului, sub președinția lui Lenin.

A doua jumătate a lunii iulie

În starea sănătății lui Lenin s-a produs o îmbunătățire ; el începe să umble și face exerciții de scriere cu mîna stîngă.

Iulie, 21

Lenin face o vizită lui A. A. Preobrajenski, directorul sovhozului „Gorki" și rămîne la el timp de trei zile.

10 august 1923 — 20 ianuarie 1924

Lenin răsfoiește zilnic „Pravda", iar mai tîrziu și „Izvestiia" și alte

www.dacoromanica.ro

ziare şi reviste, îşi însemnează diverse materiale, pe care după aceea i le citeşte N. K. Krupskaia.

Septembrie, 11

Lenin ascultă relatările lui D. Pankov, administratorul sovhozului „Gorki", în legătură cu Expoziţia agricolă din Rusia care se deschisese la Moscova.

Octombrie, 8

Lenin dă dispoziţie să se întocmească şi să i se trimită periodic o listă a cărţilor de curînd apărute.

Octombrie, 18

Lenin părăseşte localitatea Gorki şi vine la Moscova.

Octombrie, 19

Lenin face o plimbare cu automobilul prin curtea Kremlinului, pe străzile Moscovei, pe teritoriul Expoziţiei agricole, apoi se întoarce la Kremlin, îşi alege o serie de cărţi din bibliotecă şi pleacă înapoi la Gorki.

Noiembrie, 2

Lenin primeşte o delegaţie de muncitori de la fabrica de textile din Gluhovo, care îi transmite salutul muncitorilor şi îi oferă în dar nişte puieţi de vişini.

Între 24 noiembrie şi 9 decembrie

Lenin este vizitat de N. I. Buharin, E. A. Preobrajenski şi M. G. Bronski.

Noiembrie, 29

Lenin vizionează filmul documentar „A VI-a aniversare a Revoluţiei din Octombrie", are o convorbire cu I. I. Skvorţov-Stepanov şi O. A. Peatniţki şi se interesează îndeaproape de mersul alegerilor pentru Sovietul din Moscova, de situaţia din Germania etc.

Decembrie, 16

Lenin este vizitat de A. K. Voronski, redactorul revistei „Krasnaia Nov", şi de N. N. Krestinski.

1924

Ianuarie, 7

Lenin participă la serbarea pomului de iarnă organizată pentru copiii muncitorilor şi funcţionarilor de la sovhozul şi sanatoriul „Gorki".

www.dacoromanica.ro

Ianuarie, 17—18

N. K. Krupskaia îi citește lui Lenin darea de seamă despre mersul lucrărilor celei de-a XIII-a Conferințe a P.C. (b) din Rusia, apărută în „Pravda".

Ianuarie, 19

Lenin pleacă cu sania în pădure și urmărește desfășurarea unei vînători.

Ianuarie, 19—20

N. K. Krupskaia îi citește lui Lenin rezoluțiile Conferinței a XIII-a a P.C. (b) din Rusia, apărute în ziarul „Pravda". „Sîmbătă — scria mai tîrziu N. K. Krupskaia —, cînd Vladimir Ilici a început în mod vădit să dea semne de îngrijorare, i-am spus că rezoluțiile au fost adoptate în unanimitate. Zilele de sîmbătă și duminică ni le-am petrecut citind rezoluțiile. Lenin asculta cu multă atenție și, din cînd în cînd, îmi punea întrebări".

Ianuarie, 21

Pe neașteptate, în starea sănătății lui Lenin s-a produs o gravă înrăutățire.

Ora 18 și 50 min.

Lenin a încetat din viață.

Ianuarie, în noaptea de 21 spre 22

Ședință extraordinară a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu încetarea din viață a lui Lenin.

Ianuarie, 22

C.C. al P.C. (b) din Rusia adoptă apelul „Către partid. Către toți oamenii muncii".

M. I. Kalinin aduce la cunoștința celui de-al XI-lea Congres general al Sovietelor că V. I. Lenin a încetat din viață. Prezidiul congresului adoptă apelul „Către toți oamenii muncii din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, din partea celui de-al XI-lea Congres al Sovietelor din R.S.F.S.R.".

C.C. al U.T.C. din Rusia adoptă apelul „Către toți membrii Uniunii Tineretului Comunist din Rusia. Către toți tinerii muncitori și țărani din U.R.S.S."

Pentru organizarea funeraliilor lui Lenin, Prezidiul C.E.C. al U.R.S.S. alcătuiește o comisie sub președinția lui F. E. Dzerjinski.

www.dacoromanica.ro

Ianuarie, 22—23

La Gorki vin membrii C.C. și ai C.C.C. a P.C. (b) din Rusia, membrii Consiliului Comisarilor Poporului, precum și delegații din partea congresului Sovietelor și a organizațiilor din Moscova, vin țărani din satele învecinate, ca să-și ia rămas bun de la Lenin.

Ianuarie, 23

Între orele 10 și 11, sicriul cu trupul neînsuflețit al lui Lenin este dus pe brațe de la Gorki la gara Gherasimovo.

La ora 13, trenul funebru cu trupul lui Lenin sosește la Moscova ; sicriul este dus la Casa sindicatelor și expus în Sala coloanelor.

Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste și Biroul Executiv al Internaționalei sindicale adoptă apelul : „Lenin — conducătorul nostru nemuritor".

Ianuarie, 23—27

Sute de mii de muncitori, țărani, ostași ai Armatei Roșii și funcționari din Moscova, numeroase delegații ale oamenilor muncii din toate colțurile Uniunii Sovietice și din alte țări trec în șuvoi neîntrerupt, zi și noapte, prin Sala coloanelor pentru a-și lua rămas bun de la Lenin.

Ianuarie, 25

Prezidiul C.E.C. al U.R.S.S. adoptă hotărîrea de a construi un mausoleu lui Lenin.

Ianuarie, 26

Cel de-al II-lea Congres al Sovietelor din U.R.S.S. ține ședință de doliu ; adoptă apelul „Către întreaga omenire muncitoare", precum și o serie de hotărîri : Petrogradul va purta pe viitor denumirea de Leningrad ; se vor ridica monumente lui Lenin, i se vor publica operele etc.

Ianuarie, 27

La ora 9 și 20 de minute, sicriul cu trupul neînsuflețit al lui Lenin este scos din Casa sindicatelor și dus în Piața Roșie.

Prin fața sicriului cu trupul lui Lenin, așezat în Piața Roșie, se perindă, în șuvoi neîntrerupt, coloane de oameni ai muncii.

La ora 16, sicriul cu trupul lui Lenin este depus în Mausoleul provizoriu. În toată țara își încetează lucrul, pentru 5 minute, toate întreprinderile și se oprește circulația tuturor mijloacelor de transport, sună funebru sirenele fabricilor și uzinelor, răsună salve de tun.

Ianuarie, după 21

În toată țara se țin mitinguri și adunări de doliu, la care muncitorii, țăranii, ostașii Armatei Roșii, toți oamenii muncii din Uniunea Sovie-

www.dacoromanica.ro

tică își exprimă devotamentul pentru cauza lui Lenin, declară că își vor strînge și mai mult rîndurile în jurul partidului comunist ; mii de muncitori înaintează cereri de primire în rîndurile P.C. (b) din Rusia.

Ianuarie, 31

Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, ținînd seama de amploarea largă a mișcării muncitorilor care își manifestă dorința de a intra în rîndurile partidului comunist, adoptă o hotărîre cu privire la primirea în partid a unei „promoții leniniste" din rîndurile muncitorilor care lucrează în producție.

În cadrul acestei acțiuni au fost primiți în rîndurile P.C. (b) din Rusia 240 000 de muncitori dintre cei mai buni, mai bine pregătiți, mai fermi și mai de nădejde.

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefață VII

1922

DESPRE SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ ȘI INTERNĂ A REPUBLICII SOVIETICE. *Cuvîntare rostită în ședința fracțiunii comuniste a congresului general al muncitorilor metalurgiști din Rusia. 6 martie 1922* . . . . . 1—17

*DESPRE CONDIȚIILE PENTRU PRIMIREA DE NOI MEMBRI ÎN PARTID. *Scrisori către V. M. Molotov* . . 18—22

1. *9 martie* 18
2. *24 martie* 18
3. *26 martie* 20

CĂTRE PREȘEDINTELE COMITETULUI PENTRU CONCESIUNI DE PE LÎNGĂ COMISIA DE STAT A PLANIFICĂRII. *11 martie* . . . . . 23—24

DESPRE ÎNSEMNĂTATEA MATERIALISMULUI MILITANT . . . . . 25—35

*SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN. *14 martie* . . 36—42

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU UNELE PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE DIRECTIVE AL COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE PENTRU DELEGAȚIA ACESTEIA LA CONFERINȚA CELOR TREI INTERNAȚIONALE. *14 sau 15 martie* . . . . . 43—44

*SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL

★ Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU TEZELE LUI E. A. PREOBRAJENSKI „PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE POLITICII P.C. DIN RUSIA ÎN SATUL CONTEMPORAN. *16 martie* . . . . . 45—50

*SCRISOARE CĂTRE ZINOVIEV, CU UN PROIECT DE RĂSPUNS AL GUVERNULUI SOVIETIC ADRESAT LUI E. VANDERVELDE. *17 martie* . . . . . 51—52

*SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU UN PROIECT DE DIRECTIVE PENTRU TOVARĂȘII CARE MERG ÎN STRĂINĂTATE. *17 martie* 53

*PREFAȚĂ LA CARTEA : I. I. STEPANOV. „ELECTRIFICAREA R.S.F.S.R. ÎN LEGĂTURĂ CU FAZA DE TRANZIȚIE A ECONOMIEI MONDIALE". *18 martie* . 54—56

*SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. *18 martie* . . . . . 57—58

*SCRISOARE CĂTRE N. P. GORBUNOV, CU UNELE PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU COOPERAȚIA. *18 martie* 59

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN ÎN LEGĂTURĂ CU MUNCA VICEPREȘEDINȚILOR (A VICEPREȘEDINȚILOR C.C.P. ȘI C.M.A.). *21 martie* . . . . . 60—61

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN ȘI L. B. KAMENEV. *21 martie* . . . . . 62—63

LA CEA DE-A PATRA ANIVERSARE A ZIARULUI „BEDNOTA" . . . . . 64—65

*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV PENTRU PLENARA P.C. (b) DIN RUSIA ÎMPREUNĂ CU PLANUL RAPORTULUI POLITIC LA CONGRESUL AL XI-LEA AL PARTIDULUI. *23 martie* . . . . . 66—68

*MODIFICĂRI ȘI OBSERVAȚII LA PROIECTUL DE DECLARAȚIE A DELEGAȚIEI SOVIETICE LA CONFERINȚA DE LA GENOVA . . . . . 69—70

CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C. (b) DIN RUSIA *27 martie—2 aprilie* . . . . . 71—148

*1. CUVÎNTAREA DE DESCHIDERE A CONGRESULUI 27 MARTIE 73

www.dacoromanica.ro

*2. RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA 27 MARTIE . . 75

*3. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA 28 MARTIE 125

*4. PROPUNERE PENTRU PROIECTUL DE REZOLUŢIE LA RAPORTUL DELEGAŢIEI P.C. (b) DIN RUSIA LA INTERNAŢIONALA COMUNISTĂ 141

*5. ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA MUNCA LA SATE. *Scrisoare către N. Osinski. 1 aprilie* 142

*6. CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA DE ANUNŢURI ÎN „PRAVDA" 2 APRILIE . . 145

*7. CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR CONGRESULUI. 2 APRILIE . . 146

*PROIECT DE HOTĂRÎRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA MUNCII SECRETARIATULUI 149

AM PLĂTIT PREA SCUMP . . . . . 150—154

*SCRISORI CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PROIECTE DE HOTĂRÎRI . 155—156

1. *9 aprilie* 156
2. *10 aprilie* 156

*SCRISOARE CĂTRE CHARLES P. STEINMETZ. *10 aprilie* . . . . . 157—158

*OBSERVAŢII ŞI PROPUNERI LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE AL COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR CONFERINŢEI CELOR TREI INTERNAŢIONALE. *Scrisori către G. E. Zinoviev* . 159—161

1. *11 aprilie* 159
2. *11 aprilie* 160

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR (A VICEPREŞEDINŢILOR C.C.P. şi C.M.A.) . 162—171

I. Sarcinile generale şi fundamentale ale vicepreşedinţilor 162

www.dacoromanica.ro

II. Probleme speciale care privesc munca vicepreşedinţelor 163
III. Sistemul de lucru al vicepreşedinţilor ; aparatul lor 167
IV. Cu privire la coordonarea muncii celor doi vicepreşedinţi 168
V. Repartizarea muncii între vicepreşedinţi . . 169

*INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI ZIARULUI „THE NEW YORK HERALD" 172

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN, L. B. KAMENEV ŞI L. D. TROŢKI. *18 aprilie* 173

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN, L. B. KAMENEV ŞI L. D. TROŢKI CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ PENTRU DELEGAŢIA DE LA GENOVA. *19 aprilie* . 174

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *21 aprilie* . 175

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *24 aprilie* . . . . . 176—177

*HOTĂRÎREA BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA EDITAREA OPERELOR LUI G. V. PLEHANOV. *27 aprilie 1922* 178

*PROPUNERE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA 179

*PREFAŢĂ LA BROŞURA „ARTICOLE VECHI PE TEME MAI APROPIATE DE CELE NOI". *Prefaţă la ediţia din 1922* . . . . . 180—182

*TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *30 aprilie* . . 183

*SCRISORI CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *2 mai* . . . . 184—185

LA CEA DE-A ZECEA ANIVERSARE A „PRAVDEI" . 186—190

*SCRISOARE CĂTRE G. I. SOKOLNIKOV ÎN LEGĂTURĂ CU POLITICA FINANCIARĂ. *2 mai* . . . 191—192

RĂSPUNS LA OBSERVAŢIILE CU PRIVIRE LA MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR (A VICEPREŞEDINŢILOR CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI) . 193—196

www.dacoromanica.ro

*PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *5 sau 6 mai* 197

*TELEGRAMĂ CĂTRE M. M. LITVINOV. *8 mai* . . 198

*TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *9 mai* . . . 199

*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA PREZENTAREA UNOR DATE CENTRALIZATOARE ÎN LEGĂTURĂ CU IMPOZITUL ÎN NATURĂ . . . 200

*TELEGRAMĂ CĂTRE G. V. CICERIN. *14 mai* . . . 201

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN, CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU MONOPOLUL COMERȚULUI EXTERIOR. *15 mai* 202

*COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE LEGE PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE A CODULUI PENAL AL R.S.F.S.R. ȘI SCRISORI CĂTRE D. I. KURSKI . . 203—205

1. *15 mai* 203
2. *17 mai* 204

*PROIECT DE HOTĂRÎRE A COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA LA RAPORTUL DELEGAȚIEI LA CONFERINȚA DE LA GENOVA . . . 206—208

*SCRISORI CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU DEZVOLTAREA RADIOTEHNICII . . . . . 209—211

1. *19 mai* 209
2. *19 mai* 211

*DESPRE „DUBLA“ SUBORDONARE ȘI DESPRE LEGALITATE. *20 mai* . . . . . 212—216

*SCRISOARE CĂTRE SECRETARIATUL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU REDUCEREA EFECTIVELOR ARMATEI ROȘII. *20 mai* 217

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA COMPONENȚA C.E.C. DIN RUSIA. *23 mai* 218

*CĂTRE PRIMUL CONGRES AL FEMEILOR MUNCITOARE DIN TRANSCAUCAZIA. *Nu mai tîrziu de 26 mai* 219

www.dacoromanica.ro

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU ACORDAREA UNEI CONCESIUNI LUI L. URQUHART. *4 septembrie* 220

O LINGURĂ DE CATRAN ÎNTR-UN BUTOI CU MIERE . . . . . 221—222

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU RESPINGEREA CONTRACTULUI CU L. URQUHART. *12 septembrie* . . . . . 223—224

SCRISOARE CĂTRE CEL DE-AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA. *17 septembrie* . 225—226

*CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA U.R.S.S. *Scrisoare către L. B. Kamenev pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. 26 septembrie* . . . . . 227—229

*SCRISOARE ADRESATĂ LUI L. B. KAMENEV ÎN LEGĂTURĂ CU LUPTA ÎMPOTRIVA ŞOVINISMULUI DE NAŢIUNE DOMINANTĂ. *6 octombrie* 230

CĂTRE MUNCITORII DIN ORAŞUL BAKU. *6 octombrie* 231

*SCRISOARE CĂTRE G. L. PEATAKOV ÎN LEGĂTURĂ CU ACORDAREA UNEI CONCESIUNI LUI L. URQUHART. *6 octombrie* . . . . . 232—233

CĂTRE CONGRESUL MUNCITORILOR ŞI MUNCITOARELOR DIN INDUSTRIA TEXTILĂ. *10 octombrie* . 234

CĂTRE CEL DE-AL CINCILEA CONGRES AL U.T.C. DIN RUSIA. *11 octombrie* 235

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU MONOPOLUL COMERŢULUI EXTERIOR. *13 octombrie* . 236—240

CĂTRE PREZIDIUL CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. *16 octombrie* . . . . . 241—242

*SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU CONTRACTUL ÎNCHEIAT CU UN CONSORŢIU DE FIRME GERMANE. *18 octombrie* . . . . . 243—245

CĂTRE CONGRESUL GENERAL AL LUCRĂTORILOR DIN FINANŢE. *20 octombrie* 246

CĂTRE ASOCIAŢIA PRIETENILOR RUSIEI SOVIETICE (S.U.A.). *20 octombrie* . . . . . 247—248

www.dacoromanica.ro

CĂTRE ASOCIAŢIA PENTRU ACORDAREA DE AJUTOR TEHNIC RUSIEI SOVIETICE. *20 octombrie* . . 249—250

CĂTRE PREŞEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV GUBERNIAL DIN PERM. *20 octombrie* . . . . . 251—252

CĂTRE PREZIDIUL C.E.C. DIN RUSIA. *24 octombrie* . 253—254

*COMPLETARE LA CLAUZELE CONTRACTULUI CU L. URQUHART 255

MESAJ DE SALUT ADRESAT CU PRILEJUL ELIBERĂRII ŢINUTULUI PRIMORIE. *26 octombrie* . . . 256

INTERVIU ACORDAT LUI M. FARBMAN, CORESPONDENT AL ZIARELOR „OBSERVER" ŞI „MANCHESTER GUARDIAN" . . . . . 257—264

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEA DE-A IV-A SESIUNE A C.E.C. DIN RUSIA AL CELEI DE-A IX-A LEGISLATURI 31 OCTOMBRIE 1922 . . . . . 265—271

*SCRISOARE ADRESATĂ LUI G. V. CICERIN ŞI MEMBRILOR BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU NOTA CĂTRE ŢĂRILE ANTANTEI REFERITOARE LA CONFERINŢA DE LA LAUSANNE. *31 octombrie* 272

CĂTRE „PETROGRADSKAIA PRAVDA". *1 noiembrie* . 273

CĂTRE „PRAVDA". *2 noiembrie* 274

CĂTRE PRIMA CONFERINŢĂ INTERNAŢIONALĂ A COOPERATORILOR COMUNIŞTI. *2 noiembrie* . . . 275

*TEZE CU PRIVIRE LA BANCA COOPERATIVĂ . . 276

CĂTRE MUNCITORII TEXTILIŞTI DIN PETROGRAD. *3 noiembrie* 277

CĂTRE CONGRESUL GENERAL AL STATISTICIENILOR DIN RUSIA. *4 noiembrie* 278

INTERVIU ACORDAT LUI A. RANSOME, CORESPONDENTUL ZIARULUI „MANCHESTER GUARDIAN" . . . . . 279—289

Prima variantă 279

A doua variantă (neterminată) 285

CĂTRE CONFERINŢA MUNCITOARELOR ŞI ŢĂRANCELOR FĂRĂ PARTID DIN ORAŞUL ŞI GUBERNIA MOSCOVA. *6 noiembrie* 290

CĂTRE MUNCITORII DE LA FOSTA UZINĂ „MIHELSON". *7 noiembrie* 291

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII ŞI FUNCŢIONARII DE LA CENTRALA ELECTRICĂ DE STAT „ELECTROPERE-DACEA". *7 noiembrie* 292

CĂTRE MUNCITORII DE LA FABRICA DE POSTAV STODOL DIN KLINŢI. *8 noiembrie* 293

**CONGRESUL AL IV-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE. 5 noiembrie—5 decembrie 1922* . . . . 297—316

1. CĂTRE CEL DE-AL IV-LEA CONGRES MONDIAL AL COMINTERNULUI, CĂTRE SOVIETUL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN PETROGRAD. *4 noiembrie* . . . 299
2. CINCI ANI DE REVOLUŢIE RUSĂ ŞI PERSPECTIVELE REVOLUŢIEI MONDIALE. *Raport prezentat la cel de-al IV-lea Congres al Cominternului, la 13 noiembrie 1922* 301

**PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU REDUCEREA EFECTIVELOR ARMATEI 317

CĂTRE COLONIA RUSĂ DIN AMERICA DE NORD. *14 noiembrie* . . . . . 318—319

**MESAJ DE SALUT ADRESAT EXPOZIŢIEI AGRICOLE GENERALE. *14 noiembrie* 320

CĂTRE GRUPUL „CLARTÉ". *15 noiembrie* 321

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA PLENARĂ A SOVIETULUI DIN MOSCOVA 20 NOIEMBRIE 1922 . . 322—331

**CĂTRE PREZIDIUL CELUI DE-AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SINDICATULUI LUCRĂTORILOR DIN APARATUL DE STAT 332

**CU PRIVIRE LA REDUCEREA PROGRAMULUI DE REPARAŢII ŞI CONSTRUCŢII DE NAVE MARITIME MILITARE. *(Scrisori către I. V. Stalin* . . . . . 333—335

1. *25 noiembrie* 333
2. *29 noiembrie* 334

CĂTRE CONGRESUL LUCRĂTORILOR DIN ÎNVĂŢĂMÎNT. *26 noiembrie* 336

TOVARĂŞULUI MÜNZENBERG, SECRETAR AL AJUTORULUI MUNCITORESC INTERNAŢIONAL. *2 decembrie* . . . . . 337—338

www.dacoromanica.ro

CĂTRE CEL DE-AL TREILEA CONGRES MONDIAL AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE A TINERETULUI, MOSCOVA. *4 decembrie* 339

ÎNSEMNĂRI ÎN LEGĂTURĂ CU SARCINILE DELEGAȚIEI NOASTRE LA HAGA . . . . . 340—344

*PROPUNERI CU PRIVIRE LA REPARTIZAREA MUNCII ÎNTRE VICEPREȘEDINȚII C.C.P. ȘI C.M.A. . 345

CÎTEVA CUVINTE DESPRE N. E. FEDOSEEV . . . 346—347

*PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA LA RAPORTUL COMISIEI DE STAT PENTRU APROVIZIONARE 348

*PROPUNERE CĂTRE PLENARĂ ÎN LEGĂTURĂ CU REGLEMENTAREA PROGRAMULUI DE LUCRU AL BIROULUI POLITIC 349

PROPUNERI CU PRIVIRE LA SISTEMUL DE LUCRU AL VICEPREȘEDINȚILOR ȘI PREȘEDINTELUI CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI . . . . . 350—352

CĂTRE CONGRESUL GENERAL AL SOVIETELOR DIN UCRAINA. *10 decembrie* 353

*SCRISOARE CĂTRE L. B. KAMENEV, A. I. RÎKOV ȘI A. D. ȚIURUPA ÎN LEGĂTURĂ CU REPARTIZAREA MUNCII ÎNTRE VICEPREȘEDINȚII C.C.P. ȘI C.M.A. *13 decembrie* . . . . . 354—355

*CU PRIVIRE LA MONOPOLUL COMERȚULUI EXTERIOR. *13 decembrie* . . . . . 356—360

*SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN PENTRU MEMBRII C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. *15 decembrie* . . 361—362

***ULTIMELE SCRISORI ȘI ARTICOLE ALE LUI V. I. LENIN**

23 decembrie 1922—2 martie 1923

I. SCRISOARE CĂTRE CONGRES . . . . . 365—370

II. 366

Continuarea însemnărilor. *24 decembrie 1922* . . . 366

III. 369

IV. CU PRIVIRE LA ATRIBUIREA UNOR FUNCȚII LEGISLATIVE COMISIEI DE STAT A PLANIFICĂRII . . . . . 371—375

www.dacoromanica.ro

V. 373

VI. 374

VII. (LA CAPITOLUL CU PRIVIRE LA MĂRIREA NUMĂRULUI MEMBRILOR COMITETULUI CENTRAL) . 376—377

ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA NAŢIONALITĂŢILOR SAU A „AUTONOMIZĂRII" . . . . . 378—384

În legătură cu problema naţionalităţilor sau a „autonomizării". *(Continuare)* 380

PAGINI DE JURNAL . . . . . 385—390

DESPRE COOPERAŢIE . . . . . 391—399

I 391

II 395

DESPRE REVOLUŢIA NOASTRĂ *(Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)* . . . . . 400—404

I 400

II 403

CUM SĂ REORGANIZĂM RABKRINUL *(Propunere pentru Congresul al XII-lea al partidului)* . . . . . 405—410

MAI BINE MAI PUŢIN, DAR MAI BINE . . . . 411—427

MATERIALE PREGĂTITOARE

**MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C. (b) DIN RUSIA* . . . . . 431—441

*1. PLANURILE RAPORTULUI POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA . 431

1 431

2 432

3 434

4 437

*2. ÎNSEMNĂRI FĂCUTE ÎN ŞEDINŢA DIN 2 APRILIE A CONGRESULUI 442

*ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNTOCMIREA HOTĂRÎRII REFERITOARE LA MUNCA VICEPREŞEDINŢILOR (CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ŞI CONSILIULUI MUNCII ŞI APĂRĂRII). . . . . 443—450

*1. PLANURILE HOTĂRÎRII 443

*2. PRINCIPALELE CAPITOLE ALE HOTĂRÎRII 450

www.dacoromanica.ro

*TEZELE SCRISORII „DESPRE «DUBLA» SUBORDONARE ŞI DESPRE LEGALITATE" . . . . . 451—452

*PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA SESIUNEA A IV-A A C.E.C. DIN RUSIA ÎN CEA DE-A IX-A LEGISLATURĂ 453

*ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA STABILIZAREA RUBLEI 454

*PLANURILE RAPORTULUI „CINCI ANI DE REVOLUŢIE RUSĂ ŞI PERSPECTIVELE REVOLUŢIEI MONDIALE", PREZENTAT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE . . . . . 455—463

1 455
2 457
3 458

*CONSPECTUL UNEI CUVÎNTĂRI PENTRU CEL DE-AL X-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA . . . . . 464—465

**MATERIALE PENTRU ARTICOLUL „CUM SĂ REORGANIZĂM RABKRINUL"* . . . . . 466—474

1. PLANUL UNUI ARTICOL INTITULAT „CE SĂ FACEM CU RABKRINUL ?" 466

2. CE SĂ FACEM CU RABKRINUL ? 468

Ce să facem cu Rabkrinul ? *(Continuare)* 470

Ce să facem cu Rabkrinul ? *(Continuare 2)* . . . 472

ANEXE

*DECLARAŢIE CU PRIVIRE LA TRANSMITEREA CĂTRE G. V. CICERIN A ÎMPUTERNICIRILOR DE PREŞEDINTE AL DELEGAŢIEI SOVIETICE LA CONFERINŢA DE LA GENOVA . . . . . 476—477

*CHESTIONAR PENTRU DELEGAŢII LA CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C. (bolşevic) DIN RUSIA 478

*JURNALUL SECRETARELOR DE SERVICIU ALE LUI V. I. LENIN. *21 noiembrie 1922—6 martie 1923* . . . 479—514

www.dacoromanica.ro

Lista documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin . . . . . 517—519

Lista documentelor care s-ar putea să fie întocmite de V. I. Lenin 520

Adnotări . . . . . 521—637

Indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin . . . . . 638—653

Indice de nume . . . . . 654—687
Date din viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin . . . . . 688—744

ILUSTRAŢII

Portretul lui V. I. Lenin. — 1922 . . . . . XXVI—1

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Hotărîre cu privire la munca vicepreşedinţilor (a vicepreşedinţilor C.C.P. şi C.M.A.)". — 11 aprilie 1922 . . . . . 162—163

Manuscrisul scrisorii lui V. I. Lenin : „Către muncitorii de la fabrica de postav Stodol din Klinţi". — Noiembrie 1922 . 295

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Planul cuvîntării pentru 27. III. 1922 . . . . . 436—437

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 18.01.1967. Bun de tipar 11.04.1967. Apărut 1967. Hîrtie tipar înalt A mat de 63 g m². Format 540×840/16. Coli editoriale 43,12. Coli de tipar 49. C.Z. pentru biblioteci 3 C 23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 6371 70 061 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro